

DE ZALIGSPREKINGEN

**of, geestelijke bedenkingen over een gedeelte van de beroemde Predikatie van
Christus op de berg, Mattheüs 5:1-10.**

door

THOMAS WATSON
1620-1686

Eerder verschenen in:

Al de theologische en practicale werken
van den Godvruchtigen en zeergeleerden Heer Thomas Watson

Behelzende vele uitmuntende predikatiën
Uit het Engels vertaald door ds. Joh. Fabricius,
bedienaar des Heiligen Evangeliums te Kuynder

Amsterdam, 1668

STICHTING DE GIHONBRON
Voltaweg 18
4338 PS MIDDELBURG
2002

Toelichting

De oorspronkelijke uitgaven van Thomas Watson luiden in het Nederlands:

OPERA OMNIA, of Alle de Wercken van den Godtvruchtigen en Hoogh-geleerden Mr. Thomas Watson, Bedienaer des Heiligen Euangeliums van Stephen Walbroock tot Londen. Dit boek bevat:

1. 't Voorrecht der Christenen vertonende de privilegiën der kinderen Gods, naar 1 Kor. 3:21-23.
2. Gods anatomie of ontleding van 's mensen hart, Hebr. 4:13.
3. De kunst van Goddelijke vergenoeging, Fil. 4:11.
4. Een voorspraak voor den arme, Ps. 112:9.
5. 't Geestelijk vermaak der heiligen, Ps. 1:2.
6. Een christen op den berg, een traktaat van heilige meditatie, Ps. 1:2.
7. Een christen op aarde al in den hemel, Ps. 139:18.
8. Christus' lieflijkheid, of een vertoning van de ongemene schoonheid van Jezus Christus, Hoogl. 5:6.
9. Merkteken en kroon des oprechten, Ps. 37:37.
10. Unum necessarium, 't noodwendigste werk, Fil. 2:12.
11. 't Verlangen der heiligen om met Christus te zijn, Fil. 1:23.
12. Kroon der rechtvaardigheid, 2 Tim. 4:8.
13. De Zaligheden of geestelijke bedenkingen over een gedeelte van de beroemde Predikatie van Christus op den berg, Matth. 5:1-10. Een aanhangsel van de Zaligheden, 1 Joh. 5:3.
14. Christus' overvloedige volheid, Kol. 3:11.
15. De dierbaarheid der ziel, Matth. 16:26.
16. De ziekte en genezing der ziel, Lukas 5:31.
17. De glans en luister der genade, 1 Petrus 1:2.
18. De geestelijke wacht, Spreuken 4:23.
19. De hemelse loopbaan, 1 Kor. 9:24.
20. 't Heilig anker, Titus 2:13.
21. De bloeiende en vruchtdragende bomen der gerechtigheid, Fil. 1:11.
22. Het reukwerk der liefde, 1 Petrus 1:22.
23. De goede practisijn, Job, 13:17.
24. Een woord van vertroosting voor de Kerke Gods Ps. 46:6.
25. Een geestelijke hartsterking, of 't Heerlijk voorrecht dergenen die God liefhebben en naar Zijn voornemen geroepen zijn, Rom. 8:28.
In "Al de Werken" zijn niet begrepen:
26. De Westminster Catechismus. Uiteenzetting van de leer volgens de kleine Westminster Catechismus, in 3 delen.
27. 2 Afscheidpredikaties
28. Preek over Galaten 6:9
29. De godvruchtige voortreffelijker dan zijn naaste. Spreuken 12:26
30. Drie Avondmaalpreken over Matth. 26:26-28
31. "Heaven taken through storm, Matth. 11:12." *De hemel door geweld ingenomen*, is nog niet in het Nederlands vertaald. (2002)

De preken over de "Zalingsprekingen," werden op vakkundige wijze herschreven door ds. J. van der Haar.

1. Inleiding op de volgende verhandeling.

"En Jezus, de schare ziende, is geklommen op een berg; en als Hij nedergezeten was, kwamen Zijn discipelen tot Hem. En Zijn mond geopend hebbende, leerde Hij hen, zeggende", enz. (Matth. 5:1-10)

De gezegende evangelist Mattheüs, de schrijver van deze heilige Evangelische geschiedenis, was aanvankelijk, wat zijn beroep betreft, een tollenaar, die de publieke belastingen moest innen. En Christus riep hem uit het tolhuis, en maakte hem van een tollenaar tot een evangelist om zielen te vergaderen. Deze heilige man vertelt in zijn eerste hoofdstuk van Christus' geboorte en geslachtsregister, in het tweede van Zijn hoge waardigheid: een ster gaat de Wijzen voor, en geleidt hen tot Christus, en als een Koning wordt Hij vereerd met geschenken: goud, wierook en mirre, vers 9-11. In het derde vermeldt de evangelist Zijn doop; in het vierde Zijn verzoeken; in het vijfde Zijn prediking. Dit hoofdstuk is als het ware een rijke mijn, elke ader zit vol goud. Vier dingen uit dit hoofdstuk bieden zich ter meditatie aan:

- I. De Predikant: Jezus Christus.
- II. De preekstoel, waar Christus op predikte.
- III. De aanleiding, die Hem daartoe geboden werd.
- IV. De prediking zelf: *"Zalig zijn de armen van geest"*, enz.

I. De Predikant: *Jezus Christus*.

- Hij is de beste Prediker. In Jezus bevond zich een combinatie van deugden en een constellatie van sieraden en schoonheden. Jezus ..., Zijn lippen waren niet alleen zoet als honig, maar dropen ook als honigraat. Zijn woorden waren een orakel, Zijn werken mirakelen, Zijn leven één voorbeeld, Zijn dood een offerande. Jezus krom op een berg en leerde! Tot dat werk der bediening was Jezus Christus alleszins bekwaam!
- Christus was een verstandig Predikant. Hij had de Geest niet met mate, Joh. 3:34. Hij wist een woord te bekwaamer tijd te spreken, om nu eens te vernederen, en dan weer te vertroosten. Wij kunnen alle gezichten van onze toehoorders niet kennen, maar Christus kende het hart van Zijn toehoorders. Hij weet welke lessen hun het beste passen; zoals de landman weet te zeggen, welke soort zaad voor een bepaalde soort grond het geschiktste is.
- Christus was een krachtig Leraar: Hij leerde als machthebbende, Matth. 7:29. Hij kon de mensen hun zonden voor ogen stellen, en hun zelfs de gestalte van hun hart aanwijzen, Joh. 4:29: "Komt, ziet een Mens, Die mij gezegd heeft alles, wat ik gedaan heb." Dat is de beste spiegel, niet die het allerkostelijkste met paarden bezet is, maar die 's mensen gezicht het beste vertoont. Christus was een Prediker voorde consciëntie. Er kwam geen mindere ijver uit Zijn hart, als er welsprekendheid vloeide van Zijn lippen. Hetgeen van Luther verteld wordt, kan met meer waarheid op Christus toegepast worden: Hij sprak, alsof Hij in de mens geweest was. Hij kon de beitel van Zijn leer in de meest weerbarstige stukken (hout) drijven. Hij wist met Zijn tweesnijdende zwaard zelfs een stenen hart te doorboren. "Nooit heeft een mens also gesproken als deze Mens," Joh. 7:46.
- Christus was een voorspoedig Leraar. Hij bezat de juiste kunst en wetenschap om zielen te winnen en te bekeren, Lukas 10:42. "Velen geloofden in Hem"; zelfs personen van aanzien en vermogen, Joh. 12:42 "Nochtans geloofden ook zelfs

velen uit de oversten in Hem." Hij Die genade op Zijn lippen uitgestort had, Ps. 45:2, kon ook genade in het hart van Zijn toehoorders uitstorten. Hij had de sleutel Davids in Zijn hand, en wanneer het Hem beliefdde, opende Hij het hart der mensen, en baande een weg voor Zichzelf en voor Zijn leer om in te gaan. Wanneer Hij de bazuin blies, dan kwamen zelfs Zijn vijanden onder Zijn banier en op Zijn bevel gaven ze zich over.

- Christus was een wettig Predikant. Zoals Hij Zijn zalving bezat van Zijn Vader, zo ook Zijn zending, Joh. 8:18: "De Vader Die Mij gezonden heeft, getuigt van Mij." Christus, in Wie alle volmaaktheden als in een middelpunt samenkwamen, wilde echter op plechtige wijze zowel in Zijn predik- als Middelaarambt ingehuldigd en bevestigd worden; en indien Christus dan het werk van de heilige dienst niet zonder last en bevel heeft willen aanvaarden, hoe vermetel en onbeschaamd zijn dan niet zij, die zonder een wettige roeping in deze heilige dienst durven indringen. "Niemand .moet zonder wettige roeping in de heilige dienst toegelaten worden" (Augustinus). Hebr. 5:4: "Niemand neemt zichzelf die eer aan, maar die van God geroepen wordt, gelijkterwijs Aäron." Gelijk onze Heere Christus apostelen en profeten als extra-ordinaire (buitengewone) dienaars gegeven heeft, zo ook herders en leraars, die op een gewone wijze aangesteld en beroepen worden, Ef. 4:11. En Hij wil dat Zijn dienst tot aan het einde der wereld duurt, Matth. 28:20: "Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld." Stellig is ook nu een wettige roeping even nodig, als in de tijden van Christus en van de apostelen. Want toen waren er extra-ordinaire gaven in de Kerk, die nu opgehouden zijn.

1ste Tegenwerping. *Maar waarom mag de bediening niet algemeen zijn? "Heeft dan de HEERE maar alleen door Mozes gesproken?" Num. 12:2. Waarom mag de één niet evengoed preken als de ander?*

Antwoord: Omdat God - Die een God van orde is - het werk der bediening als een bijzonder ambt, van andere bedieningen heeft onderscheiden; zoals ook in het natuurlijke lichaam de leden hun verschillende taak en functie hebben; 't oog is er om te zien, de hand om te werken. Als u vraagt, waarom de hand niet evengoed ziet als het oog? Het antwoord is gemakkelijk: omdat God tussen die twee een onderscheid gemaakt heeft. Hij gaf de gave om te zien aan het één, en niet aan het ander. Zo heeft ook hier God een verschil gesteld tussen het werk der bediening en andere roepingen.

Als u vraagt, *waarin dat verschil dan bestaat?*

Dan dient ten antwoord:

1. Wij vinden in de Schrift een onderscheid tussen herder en kudde, 1 Petrus 5:2: "De ouderlingen (of: de opzieners, zoals de dienaars van het Evangelie zijn) vermaan ik: weidt de kudde Gods die onder u is!" Indien de één of de ander zomaar preken mag, dan mogen ze volgens die regel allemaal preken, en waar blijft dan het onderscheid van de apostel? Waar zal de kudde Gods zijn, wanneer allen herders willen zijn?
2. God heeft het werk van de dienaar des Woords, dat alleen hém en niemand anders toekomt, apart gesteld, 1 Tim. 4:13: "Houd aan in het 'lezen, in het vermanen, in het leren..., wees hierin bezig" (vers 15), of, zoals de grondtekst eigenlijk luidt: "wees daar geheel en al in!" Deze last gaat de dienaar des Woords aan, en raakt niemand anders. Het wordt niet tot de koopman gezegd, dat hij zichzelf geheel en al moet geven om te leren en te vermanen, nee, laat hem maar op zijn winkel letten. Ook wordt het niet gezegd tot de boer, dat hij zich helemaal op het preken

moet toeleggen; nee, laat hem zijn ploeg maar ijverig volgen. 't Is de last van de dienaar des Woords. De apostel spreekt tot Timotheüs, en in hem tot allen, wie de handen opgelegd zijn; en in 2 Tim. 2:15: "Benaarstig u, om uzelfen Gode beproefd voor te stellen, een arbeider, die niet beschaamd wordt, die het Woord der waarheid recht snijdt." Dit moet inzonderheid van de dienaren des Woords verstaan worden. Want niet iedereen die het Woord recht kan lezen, kan het ook recht snijden. Zodat het werk der bediening geen algemeen, maar een bijzonder werk is, dat alleen aan de dienaren des Woords eigen is. Niemand mocht de ark aanraken dan de priester; zo mag ook niemand deze kerkelijke dienst aanvaarden, dan wie daartoe geroepen zijn.

2e Tegenwerping: *Maar indien iemand nu gaven heeft, zijn die niet voldoende?*

Ik antwoord: nee! Zomin genade voldoende is om iemand tot de bediening des Woords te bekwamen, zo ook de gaven niet. De Schrift maakt een onderscheid tussen begaven en zenden, Rom. 10:15: "En hoe zullen zij prediken, indien zij niet gezonden worden." Stel, dat gaven-bezitten voldoende was om iemand tot een dienaar des Woords te maken, dan zou de Apostel gezegd hebben: hoe zullen zij prediken, indien zij geen gaven hebben? Maar nu zegt hij: indien zij niet gezonden worden. Hetzelfde geldt trouwens van andere beroepen: de gaven maken iemand niet gerechtigd. Bijvoorbeeld, moge de advocaat die voor de rechtbank iemands zaak bepleit, nog zulke schone gaven bezitten, ja méér dan de rechter die op de rechterstoel zit, toch moet hij eerst een last en bevel krijgen, eer hij als een rechter zijn plaats kan innemen en optreden. En geldt dit nu reeds in burgerlijke zaken, hoeveel te meer dan niet in kerkelijke en Goddelijke zaken! Die, zoals Bucer zegt, dingen zijn van het allerhoogste gewicht. Wie zich dus zonder wettige beroeping en last in de heilige bediening binnendringen, betonen meer hoogmoed dan ijver. Zij werken buiten hun eigen levenssfeer, en zijn schuldig aan diefstal. Zij bestelen het volk; en zoals ze komen zonder roeping, zo staan ze daar zonder zegeningen, Ier. 23:32: "Daar Ik hen niet gezonden en hun niets bevalen heb en zij dit volk gans geen nut doen, spreekt de HEERE." Daar de Heere hen niet gezonden heeft, daar zullen zij ook voor het volk van geen enkel nut zijn. Zoveel over het eerste punt, de Predikant. Nu volgt:

II. De preekstoel, waar Christus op preekte. *Jezus is geklommen op een hoge berg.*

De Wet werd gegeven op een berg. En hier legt Christus haar uit op een berg. Deze berg was, zoals Hieronymus en andere godgeleerden van mening zijn, de berg Thabor, een plaats die zeer geschikt was om daar te prediken, zowel wat betreft zijn hoogte - als boven het volk uitstekende -, als wat betreft de grote toeloop van het volk, dat Hem daar het beste kon zien en horen.

III. De aanleiding, die Hem daartoe gegeven werd: *de scharen ziende.*

De scharen drongen op om Christus te horen, en Hij wilde de vergadering niet zonder predikatie laten uiteengaan, maar ziende de scharen, zo klom Hij op, enz. Jezus Christus kwam van de hemel als een Gezant om zielen te winnen, en Hij was hier een tijd lang in Zijn zending. Zijn commissie en last was om te prediken. Het volk kon zo begerig niet zijn om te horen, als Hij het was om te prediken. Hij, Die Zich over de matte en bezwijkende lichamen ontfermde, Matth. 15:32, had nog veel meer deernis met dode zielen. Het was Zijn spijze en drank, om te doen de wil van Zijn hemelse Vader, Joh. 4:34. En daarom, Jezus de scharen ziende, klimt op de berg en predikt. Dit deed Hij niet alleen tot vertroosting van Zijn toehoorders, maar ook tot navolging van Zijn dienaars. En dit geeft ons de volgende lering.

Leer: *Dat de dienaars van Jezus Christus, naar het voorbeeld van hun Meester, alle gelegenheden moeten benutten om zielen goed te doen. Bidden, prediken en studeren moet ons werk zijn, 2 Tim. 4:2: "Predik het Woord, houd aan tijdelijk, ontijdelijk."*

Toen Petrus de menigte zag, wierp hij z'n net uit, en vangt op één keer drieduizend zielen, Hand. 2:41. Hoe ijverig en naarstig waren Gods dappere helden in vroegere tijden bij het vervullen van het werk hunner bediening; zoals wij lezen van Chrysostomus, Augustinus, Basilius, Kalvijn, Bucer, en anderen, die ter wille van het werk der bediening nabij de dood waren. De redenen, waarom de dienaars van Christus - naar het voorbeeld van hun Meester - krachtens een eerezuchtige ijver, alle gelegenheden behoren te benutten in het belang der zielen, zijn:

1. *Hun last en opdracht.* God heeft hen, als Zijn gezanten, de zaak der zielen toevertrouwd, 2 Kor. 5:20. Nu is het bekend, dat een gezant een audiëntiedag verwacht, en dat hij, zodra hij die verkregen heeft, dan de wil en bedoeling van zijn Vorst getrouw en volkomen voorstelt en bekendmaakt. Zo nu moeten Christus' dienaars, aan wie de zaak der zielen toevertrouwd is, zich erover verblijden, wanneer ze een dag ter audiëntie en gehoor gevonden hebben, om aan het volk de boodschap en wil van Christus bekend te maken.
2. *Hun eretitel.* Christus' dienaars worden Gods zaaiers genoemd, 1 Kor. 9:11. Zo moeten zij dus bij elke gelegenheid het gezegende zaad des Woords uitstrooien. De zaaier moet voortgaan en zaaien. Ja, al valt het zaad op steenachtige grond (zoals het veel doet), toch moeten wij het zaad des Woords ook op steenachtige harten zaaien. Want zelfs uit de stenen kan God Zich nog kinderen verwekken. Ook worden de dienaars des Woords "sterren" genoemd. Zo moeten ze dus met leer en leven aan het uitspansel der Kerk schijnen. Zo heeft hun onze Heere Christus een 'voorbeeld gegeven in de tekst: Jezus de schare ziende, is op de berg geklommen. Hier stond het Licht op de kandelaar. Hier was de blinkende Morgenster opgegaan, om allen die rondom stonden te verlichten. Christus noemt Zijn, dienaars "het licht der wereld", Matth. 5:14. Zo moeten zij dus in alle opzichten hun licht laten schijnen. Hun licht mag en moet niet uitgaan, voordat het door een gewelddadige dood uitgeblust wordt.
3. Christus' dienaars moeten alle mogelijkheden om anderen goed te doen, aangrijpen vanwege het werk, waartoe zij geroepen zijn, namelijk *het behouden en ter zaligheid brengen van zielen. Hoe kostelijk en dierbaar is een ziel!* Christus neemt als het ware een weegschaal ter hand, en legt in de ene schaal de wereld, en in de andere de ziel, en dan weegt de ziel zwaarder dan de gehele wereld, Matth. 16:26. De ziel is van edele afkomst en voorzien van een snelle beweging en werking. Ze is een bloesem der eeuwigheid. Hier op aarde is zij in de knop, en hierna in de hemel volkomen gerijpt. De ziel is één van de allerkostbaarste borduursels die God ooit gemaakt heeft. Het verstand is met licht en kennis overdekt, de wil met vrijheid bekleed, de hartstochten als een muziekinstrument, dat door de vinger des Heiligen Geestes op zo'n aangename toon gestemd is. De ziel is Christus' deelgenoot, en der Engelen intieme vriend. Welnu, indien de zielen der mensen van zo'n edele afkomst en natuur zijn, en geschikt voor de heerlijkheid, och, hoe ijverig en naarstig behoren dan Christus' dienaars te zijn om deze zielen te behouden! Indien Christus Zijn bloed voor de zielen vergoten heeft, dan mogen wij er gerust ons zweet aan ten koste leggen. Het was Augustinus' gebed, dat

Christus hem bij Zijn wederkomst "of biddende of predikende" zou mogen aantreffen. Welk een droevige aanblik is het, de kostelijke zielen als even zovele paarden en diamanten in de helse Dode zee geworpen zien worden!

4. De dienaars van Christus "de scharen ziende", moeten op de berg klimmen, omdat er zovele afgezanten van de satan zijn, die gedurig op jacht gaan om zielen, te verleiden en te vangen. O, hoe werpt de oude slang uit haar mond de vrouw water als een rivier achterna, opdat hij haar door de rivier zou laten wegvoeren! Openb. 12:15. Wat een watervloeden van ketterij hebben zich over stad en land uitgestort, die de dijken niet alleen van Godsdienst, maar ook van burgerlijke eerbaarheid overstroomd hebben! Ignatius noemt de dwaling een uitvinding van de duivel, en Bernardus spreekt van een "zoet vergift." De oren der mensen hebben dit vergift als sponzen ingedronken. Nooit waren de vervloekte waren van satan in Engeland meer in trek dan thans. Een sluwe en listige tong kan Verkeerde waren aan de man brengen. De jezuïet weet zijn leugens te vergulden, en zijn dwaling in een kleed der waarheid op te schikken. Zo worden ze gemakkelijk een prooi voor de verleidende geesten. De roomse Leer lokt velen tot zich, om het vergift van haar afgoderij en hoererij en andere gruwelen in te drinken, omdat ze, met purper en scharlaken bekleed, en met goud en kostelijke gesteenten en paarden versierd, dat in een gouden drinkbeker aanbiedt, Openb. 17:4. Indien ze allen sterven moesten, die aan de hoofdziekte lijden, dan zou het dodenregister stellig bijzonder groter worden. Welnu, indien er overal zoveel afgezanten van satan zijn, die de roomse kerk nieuwe leden toebrengen, hoeveel is er dan niet degenen, die God in het werk der bediening gesteld heeft, aan gelegen om zichzelf op te wekken en alle gelegenheden aan te grijpen, om door middel van hun geestelijke tegengiften de zondaar van de dwaling zijns wegs te bekeren, en zijn ziel van de dood te behouden, Jak. 5:20. De dienaren des Evangelies moeten niet alleen "herders" (pastores) maar ook strijders (proelatores) zijn: in de ene hand moeten ze het brood des levens houden, om de kudde Gods te voeden, en in de andere hand het zwaard des Geestes, om te strijden tegen de dwalingen die de verdoemenis op hun voorhoofd dragen.

5. *Christus' dienaars dienen alle gelegenheden waar te nemen om de zaligheid der zielen te bevorderen*, omdat de Woordverkondiging zovele oponthouden en hinderpalen wedervaart, die haar succes en voortgang beletten. Nooit ondervond een stuurman zoveel storm en tegenwind op zijn reis, als de geestelijke stuurman van Gods Kerk op hun reis en bij het geleiden der zielen naar de hemel meemaken.

- (1) Sommige toehoorders hebben een zwak geheugen, en zijn daarom vergeetachtige hoorders, Jak. 1:25. Hun geheugen is een lek vat gelijk. Alle gewijde lessen en onderricht, die er ingegoten worden, lopen er dadelijk weer uit. De dienaars des Woords kunnen door hun studie en waarheid zo haast niet vinden, als ze anderen kunnen verliezen. Als de spijs niet in de maag blijft, dan kan ze nooit goed bloed produceren. Indien een overgeleverde waarheid niet in het geheugen bewaard wordt, dan kunnen wij nooit zijn - wat de apostel noemt - opgevoed in de woorden des geloofs, en der goede leer, 1 Tim. 4:6. Hoe dikwijls neemt de duivel, die helse grijpvogel, het goede zaad dat gezaaid is, weg! Als er dieven zijn die ons geld stelen, dan vertellen we dat iedereen; we maken dan groot misbaar dat we zo ellendig beroofd zijn. Maar de diefstal van die grote struikrover gaat ons weinig ter harte. Hoeveel predikaties heeft ons de duivel al niet ontstolen! Van hoeveel waarheden beroofde 'hij ons, die ons op hun tijd op ons sterfbed, als even zovele

hartsversterkingen hadden kunnen versterken! Welnu, aangezien het gepredikte Woord de herinnering zo gemakkelijk ontglipt, is het noodzakelijk, dat de Dienaren des Woords te méér de predikberg beklimmen, opdat er na veel instampen tenslotte nog enige waarheid overblijft, wanneer die als een nagel, diep ingeslagen wordt van de meesters der verzamelingen, Pred. 12:11.

- (2) De oren van vele hoorders onder ons zijn met "aarde" toegestopt; ik bedoel, met de zorgvuldigheden der wereld, zodat het Woord niet tot hun hart kan doordringen, volgens hetgeen we in de gelijkenis lezen, Matth. 13:13: "Horende horen zij niet." Wij lezen van Saul (van Tarsen) dat zijn ogen open waren, en dat hij toch niemand zag, 'Hand. 9:8. Een wonderlijke uitspraak! En is het niet vreemd, dat 's mensen oren open zijn en dat ze toch "horende niet horen." Ze letten niet op wat er gezegd wordt. Ezech. 33:31: "Zij zitten voor uw aangezicht als Mijn volk, en horen uw woorden, maar zij doen ze niet; hun hart wandelt hun gierigheid na." Velen zitten de predikant in het gezicht te staren, maar weten amper wat hij zegt. Zij zitten maar wat te denken aan hun handel en koopmanschap, en dikwijls maken ze hun berekeningen van wat zij bezitten, op in de kerk. Indien iemand zich in een molen bevindt, dan kan hij u toch - al spreekt u nog zo hard tegen hem - wegens het geraas van die molen niet verstaan. Wij prediken voor de mensen over dingen die de zaligheid betreffen, maar de molen van wereldse bezigheid maakt zo'n geraas, dat ze niet horen kunnen: horende horen zij niet. Als dit nu zo waar is, dan moeten de dienaars des Evangelies, die Boanerges, zonen des donders, heten, dikwijls de berg beklimmen, en hun stem verheffen als een bazuin, Jes. 58:1, opdat het dove oor, doorboord en geopend zijnde, horen mag wat de Geest tot de gemeenten zegt, Openb. 2:7.

- (3) Anderen hebben, zoals ze aarde in hun oren hebben, ook een steen in hun hart, Zach. 7:12: "Zij maakten hun hart als een diamant, opdat zij de Wet niet hoorden." De dienaren van Christus moeten dan dikwijls het zwaard des Geestes trekken, en de zonden der mensen slaan, opdat zij, zo mogelijk, dat stenen hart doorboren en verbrijzelen mogen. Wanneer de aarde vanwege de zonnehitte droog, hard en korstig geworden is, kan ze door een regenvlaag niet week worden. Er moet vlag op vlag komen, zal de grond week, vochtig en vruchtbaar worden. Zó verhard is het mensenhart van nature. 't Is zo stijf en korstig geworden door de hitte der .begeerlijkheid, dat er - teneinde het week te maken - gebod op gebod vereist wordt, Jes. 28:10. Onze leer moet druipen als een regen, onze rede moet vloeien als een dauw; als een stofregen op de grasscheutjes en als druppelen op het kruid, Deut. 33:2.

6. *Christus' dienaars moeten, naar het voorbeeld van hun Heere en Meester, alle gelegenheden om goed te doen, benutten;* niet alleen met betrekking tot de ere Gods, maar ook ten aanzien van hun eigen troost. Welk een triomf en oorzaak tot blijdschap is het, wanneer een dienaar van Jezus Christus op zijn sterfbed zeggen kan: "Heere, ik heb voleindigd het werk, dat Gij mij gegeven hebt om te doen", Joh. 17:4; ik heb handel gedreven en zielen gewonnen. Wanneer een dienaar van Christus komt tot de berg Gods, de berg der hemelse heerlijkheid, wat zal het dan een grote troost voor hem zijn, dat hij zo vaak op de predikberg geweest is. Gewis, wanneer er blijdschap is voor de engelen Gods over één zondaar die zich bekeert, Lukas 15:10, wat zal dan een dienaar van Jezus Christus zich in de hemel verblijden over de zielen, tot wier bekering en zaligheid hij als een middel geholpen heeft! Iedere bekeerde zondaar is

een nieuw lid aan Christus' lichaam, en een parel aan de kroon van een dienaar Gods, Dan. 12:3: "De leraars zullen blinken (niet als lampen of kaarsen, maar) als de glans des uitspansels, en die er velen rechtvaardigen, als de vaste sterren aan het uitspansel der heerlijkheid, altoos en eeuwiglijk." En ofschoon Israël zich niet zal laten verzamelen, zullen toch Gods dienaars verheerlijkt worden in de ogen des HEEREN, Jes. 59:5. God zal hen belonen, niet naar hun vorderingen, maar naar hun ijver (Chrysostomus). Al zijn ze dan een reuk des doods voor de mensen, toch zijn ze een zoete reuk voor God. In een boomgaard wordt een arbeider, die een boom omhakt, evengoed beloond, als wie een boom plant; de dokter ontvangt z'n geld, ook al sterft de patiënt.

TOEPASSING.

1. Laat ik de vrijheid nemen, om een woord te spreken tot de Elia's, tot mijn eerwaarde en zeer geachte medebroeders in de heilige bediening. U bent tot een heerlijke en Goddelijke dienst geroepen. God bewees u een grote eer, want Hij vertrouwde u de twee allerkostelijkste juwelen, n.l. Zijn waarheid en de zielen van Zijn volk, toe. Nooit werd die eer om zielen te bekeren, aan enige Engel opgedragen. Welke vorstelijke hoogheid en waardigheid kan hierbij vergeleken worden? De predikstoel is hoger dan de troon. Een wettig geroepen dienaar vertegenwoordigt niemand minder dan God Zelf, 2 Kor. 5:20: "Zo zijn wij dan gezanten van Christus' wege, alsof God door ons bade; wij bidden van Christus' wege, laat u met God verzoenen!" Veroorlooft mij hetzelfde te zeggen als de apostel in Rom. 11:13: "Ik maak mijn bediening heerlijk." Wat dan ook onze personen mogen zijn, onze bediening is heilig. De heilige bediening is het allerheerlijkste werk in de wereld. Jezus Christus heeft Zelf dit ambt bediend en alzo met Zijn Persoon deze bediening verheerlijkt. Andere mensen werken in hun ambacht en handel; de dienaars van Jezus Christus werken met God, 1 Kor. 3:9: "Wij zijn Gods medearbeiders." Wij hebben Gods als een Metgezel in ons werk. O, welk een grote eer! God en Zijn dienaars zijn bezig in één en hetzelfde werk; beiden drijven zij handel om zielen te winnen. Laten de zonen der profeten deze eer als hun hoofdsieraad en kroon dragen! Maar terwijl ik zo aan u de hoge waardij van uw bediening verhaal, moet gij uw plicht niet vergeten. Volgt dit gezegende voorbeeld uit de tekst na: *Jezus de scharen ziende, klom op een berg en leerde*. Hij benutte alle gelegenheden om te prediken op een ijverige manier. Soms leerde Hij in de tempel, Mare. 14:49, dan weer in een schip, Marc. 4:1; en hier op een berg. Zijn lippen waren een boom des levens, die er velen voedde. Hoe menigmaal vergat Hij Zijn eigen voedsel, om anderen op Zijn leer te onthalen! Laten alle dienaars van Christus Zijn voetstappen navolgen! Laat geen enkele gelegenheid voorbijgaan, wanneer u de ziel van anderen van hulp kunt zijn en een dienst moogt bewijzen! Laat het u niet voldoende zijn om alleen ten hemel te gaan, maar doet het als een "primum mobile" (eerste beweging), dat andere hemelcirkels meetrekt! Wees dan zulke brandende lampen, dat gij anderen naast u (op weg) naar de hemel moogt verlichten. Ik zal besluiten met de woorden 'van de apostel uit 1 Kor. 15:58: "Zo dan, mijn geliefde broeders, zijt standvastig, onbeweeglijk, altijd overvloedig zijnde in het werk des Heeren, als die weet dat uw arbeid niet ijdel is in den Heere."

2. Laat ik mij nu wenden tot de kudde Gods.

- a. Indien Gods dienaars alle mogelijkheden dienen te benutten om te prediken, dan moet gij alle gelegenheden waarnemen *om te luisteren*. Was er één- of tweemaal per week een som geld uit te delen, dan zouden daar de mensen in een grote menigte heenlopen. Welnu, bedenkt bij uzelf: wanneer het Woord Gods gepredikt

wordt, dan wordt het brood des levens uitgereikt, dat kostelijker en beter is dan duizenden van goud of zilver, Ps. 119:72. In het gepredikte Woord wordt u de hemel en de zaligheid aangeboden, in deze akker ligt de parel van grote waarde verborgen. Hoe behoort u dan aan te komen vliegen als duiven tot de vensters van het heiligdom, Jes. 60:8. Wij lezen in Hand. 3:2 van een deur des tempels, die "de Schone" genoemd werd. De deur van Gods huis is de echte schone deur: "Welgelukzalig is de mens, die daar hoort, dagelijks wakende aan de poorten en waarnemende de posten van de deuren der wijsheid", Spr. 8:34.

- b. Luistert niet slechts naar het gepredikte Woord, *maar geeft ook uw leraars die het prediken, goede moed.*
- (1) *Bemoedig hen door een mild onderhoud.* Hoewel ik hoop dat zij allen, die Gods Urim en Thummim in hun hart geschreven hebben, kunnen zeggen met de apostel, 2 Kor. 2:14: "Ik zoek niet het uwe, maar u!" Toch blijft deze waarheid voortdurend canoniek, 1 Kor. 9:14: "Alzo heeft ook de Heere geordineerd dengenen die het Evangelie verkondigen, dat zij van het Evangelie leven." Moeten de arbeiders in de wijngaard niet van hun arbeid leven? Vraagt Petrus Martyr. En de Apostel stelt deze vraag aan de orde: "Wie plant een wijngaard, en eet niet van zijn vrucht?" 1 Kor. 9:7. De huichelaars houden van een godsdienst die goedkoop is, en een Evangelie dat hun geen last oplegt, staat hun best aan. Indien zij maar gouden geldzakken mogen hebben, zijn ze met houten priesters wel tevreden. Hoevelen verloren hun ziel, terwijl ze hun beurzen bewaarden! Julianus de afvallige beroofde de dienaars van Christus, onder het voorwendsel dat hij op die manier zijn geweten geruststelde. Het is onnodig te vertellen, hoe Gods wraak en toorn hem toen vervolgd heeft. Is het niet beklagenswaardig, dat men het vuur op Gods altaar laat uitgaan, vanwege de nalatigheid daar een weinig gouden olie op te gieten? David wilde de HEERE zijn God geen brandofferen offeren om niet, 2 Sam. 24:24.
- (2) *Bemoedig Gods dienaars door de vruchtbaarheid onder hun dienst.* Wanneer Christus' dienaars zich op de berg bevinden, wacht er u dan voor, dat gij geen steenrotsen zijt. Wat heeft God al niet aan deze stad en staat ten koste gelegd! Naar ik geloof, is er sedert de tijd der Apostelen geen geleerder, rechtzinniger en krachtiger bediening geweest dan thans! Gods dienaren worden "sterren" genoemd, Openb. 1:20. Elke morgen verschijnt er een ster in deze stad, naast die helderschijnende constellatie op de dag des Heeren! O, gij die in de grazige weiden van Gods instellingen neerligt, wees toch vet en vruchtbaar! Gij, die in de voorhoven Gods geplant zijt, groeit toch in de voorhoven onzes Gods, Ps. 92:13. Och, hoe droevig is het, dat een volk, dat met Evangelische zegeningen overladen is, ten verderve gaat! De beste manier om uw dienaars te bemoedigen is deze, dat u hun de vrucht van de arbeid hunner handen in uw wedergeboorte zien laat. Zielen winnen is de grootste troost voor een dienaar Gods: "Wie zielen vangt, is wijs", Spr. 11:30. Dat is zijn eer en glorie, 1 Thess. 2:19: "Want welke is onze hoop, of blijdschap, of kroon des roems? Zijt gij die ook niet voor onzen Heere Jezus Christus?" Een voorspoedig predikant draagt twee kronen: een kroon der rechtvaardigheid in de hemel, en een kroon des roems hier op aarde. Zijt gij niet onze kroon?
- (3) *Bemoedig en steun uw leraars met uw gebeden!* "Broeders, bidt voor ons", 1 Thess. 5:25. Hun werk is zo groot. Het is een werk, waar hun hoofd en hart, ja hun ganse lichaam en ziel toe nodig is en toch niet voldoet, want het is een werk, dat

de Engelen beter ligt dan de mensen. Een werk, waar zelfs de schouders der Engelen voor schrikken. Wie is tot deze dingen bekwaam? 2 Kor. 2:18. Och, bidt dan voor hen! Weliswaar had Christus, toen Hij de berg opklom om te leren, de gebeden van het volk niet nodig. Hij had een genoegzame staf bij Zich, n.l. Zijn goddelijke natuur, om Hem te ondersteunen. Maar al Zijn onderdienaars in de heilige dienst hebben de gebeden van het volk wél nodig. Voorwaar, wanneer een man als de heilige Paulus, die zo overvloedig was aan gaven des Geestes en bovennatuurlijke openbaringen, nog om de voorbede der broeders vroeg, 1 Thess. 5:25, hoeveel te meer hebben dan andere dienaren, die zulke openbaringen niet krijgen, de voorbeding van het volk nodig!

- a. Bidt dan voor uw leraars, of God hen wil onderrichten, wat zij zullen prediken, of Hij hun werk voor hen, en geschikte predikstof voor hen wil uitzonderen, en hun ter hand stellen. Jona 3:2: "Maak u op, ga naar de grote stad Ninevé, en predik tegen haar de prediking, die Ik tot u spreek." 't Is een belangrijke zaak, om de waarheden Gods goed te pas te prediken. Wanneer ze goed van pas voorgesteld worden, dan zijn het aangename woorden: Pred. 12:10; "Een rede, op zijn pas gesproken, is als gouden appelen in zilveren gebeelde schalen", Spr. 25:11.
- b. Bidt of God hun arbeid wil zegenen en voorspoedig maken! Zonder de zegen Gods zullen ze arbeiden en niets vangen, Lukas 5:5. Gods Geest moet de zeilen doen opbollen, zal onze dienst vorderen. Hij heeft een kathedr in de hemel, Die de harten onderwijst op de aarde (Augustinus). Het is immers niet de hand van de zaaier, die het zaad doet ontkiemen, maar de dauw en invloed van de hemel. Zo ook hier: het is niet ons prediken, maar de Goddelijke invloed des Heiligen Geestes, Die de genade in het hart der mensen doet groeien en toenemen. Wij zijn slechts de pijpen en orgels; het is Gods Geest, Die in ons blaast, Die de verkondiging des Woords door een Goddelijke bearbeiding de zielen tot Christus doet lokken. De leraars zijn slechts sterren om u tot Christus te leiden en op de weg vóór te lichten, de Geest is de magneet om u daarheen te trekken. Al het goede dat door onze dienst tot stand komt, geschiedt door de genade en kracht des Heeren (Bucer). Och, bidt dan toch voor ons, of God Zijn werk in onze handen voorspoedig wil maken. Stellig is de reden, waarom het gepredikte Woord niet nog meer voordeel doet, onder andere deze, dat het volk te weinig bidt.

Misschien klaagt u erover, dat het werktuig stomp is, de leraar - zegt u - is zo dodig en koud. Maar u had hem door uw gebed kunnen slijpen en scherpen. Wilt u de deur van Gods zegen door onze dienst voor u geopend vinden, dan moet u die door de sleutel des gebeds ontsluiten.

2. De gelukzaligheid van Gods kinderen.

"Zalig zijn de armen van geest." (Matth. 5:3)

Nu ik de aanleiding zo behandeld heb, kom ik nu in de vierde plaats tot de prediking zelf, die begint met de woorden: "Zalig zijn de armen van geest!" Christus vangt Zijn prediking op de berg niet aan, zoals de Wet gegeven werd op de berg "met bevelen en bedreigingen met donders en bliksemen en een zware wolk, en het geluid ener sterke bazuin, zodat al het volk verschrikte, met rook en vlammen als van een oven, en met aardbeving", Ex. 19:16. Maar onze Zaligmaker (Wiens lippen druipen als honigraat) begint met beloften en zegeningen. Zo zoet en verrukkelijk was de leer van deze Hemelse Orpheus, dat ze als een Goddelijke muziek in staat was om de lichtzinnigste karakters in te nemen, ja om stenen harten te bewegen en tot Zich te trekken. Om dan te beginnen met dit eerste woord "zalig."

Indien er enige zaligheid in de kennis ligt, dan moet het noodzakelijk in de kennis der gelukzaligheid zijn. Tot nader verklaring en meerder 'verlichting in de kennis der gelukzaligheid, zal ik deze twee sluitregels wat nader verklaren:

- I. *Dat er een toekomstige gelukzaligheid is.*
- II. *Dat de Godzaligen hier al enigszins gelukzalig zijn.*

I. Dat er een toekomstige gelukzaligheid is. Gods volk overkomen op de weg van de dienst van God veel lastige bezwaren en angstige wederwaardigheden, die hun de moed benemen, en soms mismoedig doen neerzinken. Hun reis is niet alleen verdrietig maar ook gevaarlijk, en hun hart is er toe geneigd om de moed op te geven. Het zal dus niet ondienstig zijn, dat wij hun de kroon der gelukzaligheid voorstellen, om hun enige moed in te boezemen, en hun ijver te doen ontbranden. Hoeveel plaatsen (-teksten) uit de Heilige Schrift dragen deze olijftak in de mond, en brengen den gelovigen de tijding van hun toekomstige gelukzaligheid! Matth. 26:46: "Zalig is de dienstknecht, dien zijn Heere komende zal vinden alzo doende, Matth. 25:34. Komt gij gezegenden Mijns Vaders!" De zaligheid is de volmaaktheid van een redelijk schepsel, de slijpsteen 'van eens christens ijver, de hoogte van zijn ambitie (-eierzucht), de bloem en kwintessens (- het wezen) van zijn blijdschap; zaligheid is de begeerte van alle mensen. (Thomas) Aquinas noemt ze "het doelwit", waar ieder mens naar uitzielt, het centrale punt, waar alle richtingen op uitlopen.

Vraag: waarin bestaat de gelukzaligheid?

Antwoord: Miljoenen mensen dwalen zowel inzake de aard der gelukzaligheid, als in de weg erheen. Sommigen onder de geleerden hebben wel tweehonderd-achtentachtig meningen over de gelukzaligheid opgeteld, en allen zijn ze het wit ver voorbijgeschoten. Ik zal dan aanwijzen, waarin de gelukzaligheid niet bestaat, en daarna waarin ze wel bestaat.

1. Waarin de gelukzaligheid niet bestaat! Ze ligt niet in het verkrijgen van de wereldse dingen. De gelukzaligheid kan door geen kunstige alchemie hier uitgehaald worden. Christus zegt niet: zalig zijn de rijken, of zalig zijn de edelen. Hoewel velen deze dingen tot hun afgod maken. De mens heeft door de val niet alleen zijn kroon, maar ook zijn helm verloren. Hoe gemakkelijk gaat hij zijn geluk in uitwendige dingen stellen! Dit brengt mij de uitbeelding voor de geest, die door sommige filosofen en wijzen onder de heidenen aan de gelukzaligheid gegeven is. Volgens hen zou ze liggen in voorspoed en overvloed van alle dingen in deze wereld. En zijn er niet velen, die voor christen doorgaan, die dit gevoelen schijnen te delen? Indien ze maar wereldse voorspoed hebben, dan zijn ze dadelijk bereid een requiem te zingen voor

hun ziel, zeggende met de rijke dwaas: "Ziel, gij hebt vele goederen, die opgelegd zijn voor vele jaren, neem rust, eet, drink, wees vrolijk", Luk. 12:19.

Helaas! De boom der gelukzaligheid groeit niet in een aards paradijs. Heeft God de aarde niet om der zonden wil vervloekt? Gen. 3:17. En toch graven hier velen naar de gelukzaligheid, alsof ze een zegen uit een vloek willen halen. Eerder zal iemand olie uit een keisteen, of vuur uit water bereiden, dan gelukzaligheid uit deze aardse dingen. Koning Salomo was de gelukzaligheid hier zo nabij gekomen, als maar iemand ter wereld, een man die de zon in voorspoed verheven zag, en die in het bad der wereldse vermaken zwom, de aller magnifiekste en heerlijkste vorst, die ooit een scepter voerde. Want let u:

- (1) Op zijn familie en afkomst: hij was uit 'n koninklijke linie, waaruit vele koningen gesproten zijn; en niet maar een geslacht, waaruit vele koningen voortsproten, maar waar de Heere Christus Zelf uit voortgekomen is. Jezus Christus was van Salomo's geslacht, zodat niemand met betrekking tot ridderschap en adellijke afkomst een hoger wapen in zijn standaard zou mogen voeren.
- (2) Slaat ge uw oog op de ligging en hoedanigheid van zijn paleis: het was te Jeruzalem, een vorst en wonder van de aardbodem, en een vorst onder de koninkrijken, Klaagl. 1:1. Jeruzalem was de allerberoemdste stad van de hele wereld. Daarom heette ze: de stad Gods, waarheen de stammen opgaan, de stammen des HEEREN, Ps. 129:4.
- (3) Aanschouwt u zijn schatten en rijkdommen: zijn kroon was behangen met kostelijke juwelen, hij 'had schatten van goud en paarden, en hij maakte het zilver te Jeruzalem te zijn als stenen, 1 Kon. 9:27.
- (4) Denkt u aan zijn leven en tijdelijk vermaak: hij bezat de bloem en kwintessens van alle gemakkelikheden, een kostelijke en delicate tafel, statige gebouwen, wijngaarden, paradijzen en luthoven voor ontspanning, genoeglijke visvijvers, allerlei soort muziek, om de zinnen te verrukken, en met vreugde ten hemel op te heffen. Was er iets bijzonders, dan was het een geschenk voor Salomo's hof. Zo baadde hij zichzelf in de geparfumeerde wateren van vermaak.
- (5) Komt u zijn wijsheid voor de geest: hij was het orakel der wijsheid in zijn tijd. Toen de koningin van Scheba kwam om hem met raadselen te verzoeken, verklaarde hij haar alle woorden, geen ding was er verborgen voor de koning, 1 Kon. 10:3. Hij bezat de sleutel der kennis om de duistere binnenkamers der natuur te openen, zodat, wanneer de wijsheid verloren was geweest, ze weer in hem gevonden kon worden; en de hele wereld zou het licht van haar verstand aan de lamp van Salomo hebben kunnen aansteken. Hij was een aardse engel. Stellig zou iemand, die met een vleselijk oog Salomo's heerlijkheid beschouwde, gedacht hebben, dat koning Salomo het paradijs, waar Adam uit verdreven werd, ingenomen, of een ander paradijs, dat even lieflijk en goed was als dat van Adam, gevonden had. Nooit toonde de wereld een lieflijker gezicht aan iemand anders. En toch, wanneer hij zijn onpartijdig oordeel komt te geven, dan zegt hij dat de wereld de ijdelheid op haar voorhoofd geschreven heeft staan. Al de gouden vermaken, die hij genoot, waren anders niet dan een nagmaakte gelukzaligheid, een prachtige ellende, Pred. 2:8: "Ik sprak in mijn hart, dat ook hetzelfde ijdelheid was." De gelukzaligheid is een te edele en gemakkelijke plant, dan dat ze in de aarde der natuur zou kunnen groeien.

Dat de gelukzaligheid niet in uitwendige dingen ligt, zal ik met deze vijf bewijzen aantonen:

I. De dingen die de begeerten der ziel niet kunnen voldoen, kunnen de mens niet gelukkig maken. Maar vergankelijke dingen kunnen de begeerten der ziel niet bevredigen. Daarom kunnen ze hem niet gelukkig maken. Er is niets op aarde, dat ons werkelijk vergenoegen kan, Pred. 5:9: "Wie het geld liefheeft, wordt des gelds niet zat." De rijkdommen zijn onverzadelijk. Geld stopt geen gierigheid. De reden is:

- a. Omdat ze niet wezenlijk zijn. De wereld wordt *een gedaante* genoemd, 1 Kor. 7:31. 't Woord "schema", duidt een wiskundige figuur aan, soms ook een loutere schijn of vertoning. De rijkdommen zijn een vertinde gelukzaligheid, ze gelijken op het goud der alchemisten, dat een weinig in onze ogen schittert, maar in het vuur vergaat en onder de hamer verteerd wordt. De rijkdommen zullen niet bestaan noch helpen ten dage des kwaads. De rijkdommen zijn niet anders dan besuikerde leugens en vermakelijke bedriegerijen: een verguld deksel, waar niet de minste ware troost onder verborgen is.
- b. Omdat ze niet geschikt zijn. De ziel is een geestelijke zelfstandigheid, de rijkdommen zijn van een aards extract: schatten worden opgegraven, en hoe kunnen die dan een geestelijke zelfstandigheid vervullen? Iemand zal zijn kas zowel met genade als zijn hart met goud vervullen: al was iemand met alle vermaken der wereld gekroond, ja, al bouwde God hem een huis tussen de sterren, toch zou het rusteloze oog van zijn hart nog hoger zien, zijn begerig hart zou wel boven de hemelen willen opklimmen om enkele verborgen zeldzaamheden, die hij meent nog niet verkregen te hebben; zo onlesbaar is de dorst der ziel, totdat ze zich komt te baden in de fontein des levens, waar verzadiging der vreugde is voor Gods aangezicht, in het middelpunt der ware gelukzaligheid.

II. Hetgeen het hart in een storm niet gerust kan stellen, dat kan de mens ook geen zaligheid bezorgen. Maar aardse dingen, hoe overvloedig ook, kunnen het onrustige hart geen rust schenken, dus kunnen ze ook niemand gelukkig maken. Indien de geest gewond werd, kan het schepsel dan wijn en olie in deze wonden gieten? Wanneer God de consciëntie (- geweten) opent, zodat ze iemand in het gezicht vliegt, kan dan enige wereldse troost deze grimmige furie wegnemen? Is er ook maar één harp, die de boze geest verdrijven kan? Uiterlijke dingen kunnen de benauwdheid der consciëntie niet meer genezen dan een zijden draad de reumatiek in de voeten. Toen Saul zeer beangst was, 1 Sam. 28:15, konden alle juwelen van zijn kroon hem troost geven? Als God toornig is, Wiens grimmigheid is uitgestort als vuur, dat de rotsstenen vermorzelt, Nahum 1:6, kan dan de goudklomp een scherm zijn om dit vuur af te keren? Ezech. 7:19: "Zij zullen hun zilver op de straten werpen, en hun goud zal tot onreinigtheid zijn; hun zilver en goud zal hen niet kunnen uithelpen ten dage der vervolgingen des HEEREN." Koning Bésazar was aan het brassen en slempen, hij dronk de wijn uit de gouden vaten des tempels, Dan. 5:3. Maar toen de vingers van eens menschen hand voor de dag kwamen, schrijvende tegenover de kandelaar, op de kalk van de wand des koninklijken paleis, toen veranderde zich de glans des konings, en zijn gedachten verschrikten hem; en de banden zijner lendenen werden los, en zijne knieën stieten tegen elkander aan, 'vers 6. Zijn wijn verzuurde, zijn maaltijd werd verstoord en verdorven door de schotel, die aan de wand werd opgedist. De dingen van deze wereld kunnen de beroering des geestes niet meer afkeren, dan een papieren schans een kogel kan afwenden.

III. Hetgeen maar voor een tijd is, kan iemand niet gelukkig maken; maar alle dingen onder de zon zijn maar "voor een tijd." Dus kunnen ze niemand gelukkig maken. De ondermaanse vermaken zijn even veranderlijk als de maan: de wereld gaat voorbij, 1

Joh. 2:17. Wereldse genoegens hebben vleugels; ze kunnen bij de vogels in onze tuin vergeleken worden, die een tijdje blijven zitten, maar wanneer u dichtbij ze komt, dan slaan ze op de vlucht en gaan er vandoor. De rijkdommen maken zich vleugelen gelijk een arend, die naar de hemel vliegt, Spr. 23:5. Ze gelijken op meteoren en dwaallichten, die al brandende zichzelf verteren en vernietigen; of op een sneeuwpaais, dat komt te liggen onder de hete zonnestralen. Augustinus vertelt van zichzelf: toen hem voorspoed toelachte, was hij bang om die te aanvaarden, bij de gedachte dat ze hem spoedig weer zou kunnen ontglippen. Uitwendige goederen zijn, naar het zeggen van Plato, als kaatsballen die op en neer, van de één op de ander stuiten. De rijkdommen en eer van deze wereld zijn voortdurend op de vlucht, ze gaan voorbij als een snelle (berg-)stroom, of als een schip, dat met volle zeilen voortgaat. Terwijl ze nog bij ons zijn, vertrekken ze ook al weer; als een ruikertje bloemen, dat verwelkt terwijl u eraan gaat ruiken, of als ijs, dat smelt en verdwijnt terwijl u het in uw handen houdt. *De wereld*, zegt Bernardus, roept uit: *ik zal u verlaten, en weggaan*. Het vlees roept: *ik zal u besmetten*. En de duivel roept: *ik zal u bedriegen*. De wereld groet u, en neemt tegelijk weer afscheid ook.

IV. Hetgeen meer kwelling dan troost aanbrengt, kan niemand gelukkig maken. Nu, van die aard zijn nu alle dingen onder de zon. Dus kunnen ze niemand de gelukzaligheid geven. Zoals de rijkdommen bij de wind vergeleken worden, Hos. 1:2, om haar ijdelheid aan te wijzen, zo ook bij doornen om haar kwellingen uit te beelden, Matth. 13:17. Doornen zijn niet zo geschikt om onze kleren te scheuren, als de rijkdommen zijn, om ons hart te verscheuren. Dat zijn echte doornen al bij het vergaderen, wanneer ze de mens met veel zorg doorsteken, en zoals ze het hoofd prikkelen met zorg om ze te verkrijgen, zo verwonden ze het hart met vrees ze weer te zullen verliezen. God laat onze zoetste wijn met droesem vermengd, ja vuil van het vat zijn, opdat we niet zouden denken, dat dit de wijn van het paradijs is.

V. Hetgeen ons (indien we er niet meer bij hebben) vervloekt maakt, dat kan ons geenszins gelukkig maken. Maar de genieting van wereldse dingen alleen maakt ons vervloekt. Dus is ze er verre van ons gelukkig te maken. De rijkdom wordt van haar bezitters tot hun eigen kwaad bewaard, Pred. 5:12. De rijkdommen zijn voor de goddelozen een voedsel tot hovaardij, Ezech. 28:5: uw hart verheft zich vanwege uw vermogen; en een prikkel tot onkuise lusten, Jer. 5:7: "Als ik hen verzadigd heb, zo bedrijven zij overspel, en verzamelen bij hopen in het hoerenhuis." De rijkdommen zijn een strik, 1 Tim. 6:9: "Die rijk willen worden, vallen in verzoeking, en in de strik, en in vele dwaze en schadelijke begeerlijkheden, welke de mensen doen verzinken in verderf en ondergang." Hoevelen hebben hun ziel door het opbouwen van hun staat neergeworpen! Een schip kan met zoveel goud beladen worden, dat het zinkt en te gronde gaat. Velen deed het goud ter helle neerzinken. De rijke zondaar verzegelt het geld in zijn zak, en God verzegelt de vloek daarbij, Hab. 2:6: "Wee dien, die op zich laadt dik slijk." Augustinus zegt, dat Judas zijn zaligheid voorgeld verkocht heeft, en dat de Farizeeën hun verdoemenis voor geld gekocht hebben, zodat de gelukzaligheid uit de aarde niet te halen is. Wie gelukzaligheid uit 'het scheepsel halen wil, gaat tot de verkeerde doos.

TOEPASSING.

1. Is de gelukzaligheid niet in uitwendige dingen gelegen, laat ons dan onze gelukzaligheid hierin niet stellen. Dat betekent, de levende onder de doden te zoeken,

zoals de engel tot Maria sprak inzake Christus: "Hij is hier niet, Hij is opgestaan", Matth. 28:6. Zo mag ik zeggen van de gelukzaligheid: ze is hier niet, ze is verrezen, ze is in een hoger gewest. Hoe dorsten de mensen toch zo naar de wereld, alsof de parel der gelukzaligheid aan een aardse kroon hing? O, zegt de mens, bezat ik toch zo'n (hoge) staat, dan zou ik met de prijs geheel tevreden zijn! Had ik maar zo'n vermogen, dan zou ik gelukzalig zijn! Wel, God geeft hem z'n wens, God laat hem zelfs het sap en de essences van uitwendige vertroosting en zuigen, maar helaas! 't Kan aan zijn verwachting niet voldoen, 't kan de afgrond en geopende mond van zijn begerige ziel niet vervullen, die gedurig roept: geeft, geeft! Spr. 30:15. Zoals een zieke zegt: "Och, kreeg ik die of die spijs, dan zou ik wel eten" ..., en wanneer hij ze krijgt, dan gruwelt hij er van en kan ze niet eens proeven. God heeft niet alleen een ledigheid maar ook een bitterheid in het schepsel gesteld, en het is voor ons goed dat hier geen volmaaktheid (te vinden) is, opdat wij onze gedachten hoger zouden opheffen tot betere en voortreffelijker vermaken. Konden wij de schepselen distilleren en er de kwintessens uit halen, dan zouden we hetzelfde zeggen, wat keizer Severus eens sprak, die van een geringe afkomst tot het opperste gezag over het grootste keizerrijk der wereld opgeklommen was: "Ik heb alle staten van de wereld doorlopen, maar heb nergens genoeg gevonden."

2. Hier is stof tot vertroosting voor degenen, die in de dingen die tot dit tijdelijke leven behoren, te kort komen, wiens beker alleen maar overvloeit van tranen: wees niet al te zeer ontroerd; bedenkt, dat deze uiterlijke dingen u niet gelukzalig kunnen maken. U kunt rijk leven, en vervloekt sterven. Ge zoudt schatten kunnen vergaderen, terwijl God toorn vergadert als een schat. Wees niet al te zeer ontsteld over die dingen, waarvan het gemis u niet ellendig, en het genot niet gelukzalig maken kan.

Na aangewezen te hebben, waarin de gelukzaligheid niet bestaat, zal ik nu allereerst aantonen, waarin ze wel gelegen is.

A. *De gelukzaligheid bestaat in het genieten van het hoogste goed.*

- (1) *Zij bestaat in de genieting.* Er moet niet alleen een bezit en eigendom, maar ook een genieting zijn. Iemand kan wel een bepaald goed bezitten, en er toch niet van genieten. Hij kan het in eigendom hebben, echter niet de troost ervan genieten. Zoals wanneer hij een slaapziekte heeft of onder de macht van een bepaalde zwaarmoedigheid verkeert. Maar in de ware gelukzaligheid moet een gevoelige genieting zijn van hetgeen de ziel bezit.
- (2) *De gelukzaligheid is gelegen in het genot van het hoogste Goed.* 't Is niet onverschillig, welk goed iemand gelukzalig maakt, maar het moet het 'hoogste goed zijn, en dat is God, Ps. 144:15: "Welgelukzalig is het volk, welks God de HEERE is." God is de rust der ziele, Ps. 116:7. Nu, hetgeen waarin de ziele gerust en vergenoegd is, dat kan haar ook gelukzalig maken. Een cirkel is, volgens de mening van wie in de loop des hemels ervaren zijn, de allervolmaaktste figuur, omdat het laatste stuk van die figuur eindigt in het eerste, waar de cirkel haar begin aan ontleende. Zo ook wanneer de ziel in God eindigt, van Wie ze haar eerste oorsprong nam: dan is ze volkomen gelukzalig. Hetgeen iemand gelukzalig maakt, moet zes eigenschappen bezitten, en deze worden nergens dan alleen in God, Die het hoogste goed is, gevonden.
- (3) *In de ware gelukzaligheid moet een uitnemendheid zijn.* Hetgeen de ziel met gelukzaligheid vervullen zal, moet zulk een goed zijn, dat beter is dan de mens zelf. Wilt u een stuk zilver tot iets beters maken, dan moet dat gebeuren door er iets aan toe te voegen, dat beter is dan zilver, zoals goud of paarden. Zo ook hier:

hetgeen de ziel heerlijk en gelukzalig maken zal, moet iets zijn, dat voortreffelijker is dan de ziel, en dat is God. De wereld staat ver beneden de ziel. Zij is niets anders dan der zielen voetbank. Daarom kan ze de ziel geen gelukzaligheid geven.

B. De tweede eigenschap is *vermakelijkheid*. Hetgeen de ziel gelukzaligheid schenkt, moet een zoete smaak bezitten, geschikt en voldoende zijn om de ziel oneindig te verrukken. 't Moet in zich hebben de essence van vermaak en de kwintessens van ware vreugde. En waar kan de ziel deze zuivere vertroosting, die haar van verwondering verbaasd doen staan en met genoegens kronen, anders verkrijgen dan in God? De liefde Gods is een honigraat, die met zo'n oneindige zoetheid en vergenoeging in de ziel neerdruipt, ja, die onuitsprekelijk en vol heerlijkheid is, 1 Petrus 1:8. Een kus van Gods mond brengt de ziel in een Goddelijke vertrekking van zinnen, zodat ze uitroept: *Het is goed, dat wij hier zijn.*

C. Het derde ingrediënt in de Godzaligheid is *overvloed*. Wat iemand gelukzalig maakt, moet niet te schaars zijn. 't Is een volle teug, die de dorst der ziele lest. En waar zullen wij anders overvloed vinden dan in Gods volheid? Ps. 36:9: "Zij worden dronken van de vettheid Uws heizes; en Gij drenkt hen uit de beek Uwer wellusten." Geen druppels, maar fonteinen! De ziel baadt zichzelf, en ligt als het ware te weken in de wateren des levens. De stromen van het paradijs vloeien over, en storten hun zilveren wateren in de zielen der Godzaligen uit.

D. In de ware gelukzaligheid moet *verscheidenheid* zijn. Overvloed zonder verscheidenheid wekt walging. In God is alle volheid, Kol. 1:19. Wat kan de ziel ontbreken, dat ze niet in overvloed in het hoogste Goed kan vinden? God is een goed, waarin alle goederen te vinden zijn. Hij is een Zon, een Schild, een Erfdeel, een Fontein, een sterke Steenrots, een Hoorn der zaligheid. In God is een 'verdubbeling en bijeenvoeging van allerlei voortreffelijke dingen. Elk ogenblik komen er nieuwe genoegens en gemakkelikheden uit God tevoorschijn.

E. Tot de ware gelukzaligheid wordt ook *volmaaktheid* vereist. De vreugde moet volmaakt zijn, en de heerlijkheid moet volmaakt zijn, Hebr. 12:23: de geesten der volmaakte rechtvaardigen. 't Geringste gebrek neemt de natuur der gelukzaligheid weg, evenals het geringste teken van ziekte de juiste gesteldheid (letterlijk: temperament) van het lichaam wegneemt.

F. De ware gelukzaligheid moet de *eeuwigheid* aan haar voorhoofd dragen. Gelukzaligheid is iets, dat vast en onbeweeglijk is, dat aan geen verwisseling of 'verandering onderhevig is. God zegt van elk van Zijn kinderen, wat Izak van Jakob sprak: "Ik heb hem gezegend, ook zal hij gezegend wezen", Gen. 27:33. Zoals de zonneschijn der gelukzaligheid wolkeloos is, zo gaat ze ook nooit meer onder, Joh. 10:28: "Ik geef hun het eeuwige leven"; 1 Thess. 4:17: "Alzo zullen wij altijd met den Heere wezen." Eeuwigheid is de beste schakel aan de keten der zaligheid. Dus hebben wij gezien, dat deze diamant der gelukzaligheid alleen in de Rotssteen der eeuwen te vinden is. "Welgelukzalig is het volk, welks God de HEERE is!"

TOEPASSING.

1. Is er zo'n toekomstige zaligheid, wees dan overtuigd van deze waarheid, en neemt ze aan als een artikel van uw geloof. Wij beleven zulke tijden, waarin velen atheïst geworden zijn, die alle mogelijke beginselen aangehangen hebben, en nu van belijders

in Epicureïsten veranderd zijn; die zoveel vergift der dwaling gedronken hebben, dat ze totaal betoverd en in slaap gevallen, ervan gaan dromen, dat er zulk een staat der gelukzaligheid na dit leven niet bestaat; en deze opvatting gaat bij hen boven de Bijbel. Wanneer de mensen de geestelijke struikelingen hebben, is dat een droevige voorbode van de dood. Och! 't is zo gevaarlijk om in de fundamentele stukken te wankelen; wat Pythagoras deed, die eraan twijfelde, of er wel een God bestond, ja dan neen. Zo ook, of er wel een eeuwige gelukzaligheid komt, ja dan nee. Twijfelen aan de beginselen is de naaste weg om die beginselen te ontkennen en te verzaken. Laat dit bij iedere goede christen een onfeilbare grond zijn: er is een toekomstige gelukzaligheid: "Er blijft een rust over voor het volk Gods", Hebr. 4:9.

2. Overlegt deze waarheid dikwijls in uw hart. Vele waarheden zweven in de hersenen, die in het hart niet neerzinken, en die doen ons geen goed. Herkauwt de spijs. Laat een christen toch ernstig bij zichzelf overdenken: er is een toekomstige gelukzaligheid, en ik zal daaraan deel krijgen, indien ik maar geen hinderpalen in de weg leg, en zo mijn eigen zaligheid toesluit. Al bespeur ik van binnen niets anders dan schuld, en van buiten niets anders dan vloeken, toch is er een gelukzaligheid te verkrijgen, ja voor mij te 'verkrijgen, indien ik maar de middelen tot de zaligheid gebruik.

De ernstige overdenking van deze waarheid zal een krachtige drangreden zijn, om de zondaar zijn zonden door bekering te doen afbreken, en naar de goudmijn der gelukzaligheid ijverig te doen graven. Ik zeg: deze gedachte zal de zonde de hals breken. Hoe zal dus iemand (daarvoor) ijveren en zich inspannen! Welk een geweld zal iemand op zichzelf uitoefenen door mortificatie en geestelijke doding, en op de hemel door supplicatie (smekingen) en heilige gebeden, opdat hij ten laatste in de staat der gelukzaligheid mag komen. Wat! Zal er dan een kroon der gelukzaligheid op mijn hoofd gezet worden? Een kroon met juwelen van eer, vermaak en heerlijkheid behangen; een kroon, door God Zelf uitgereikt! En zal ik die dan door mijn zonde verwaarlozen? Kan het genot en vermaak der zonde het verlies der gelukzaligheid goedmaken? Wat zal ons (anders) tot bekering bewegen en aanleiden, indien 'het dit niet is? Zal de zonde mij niet de zegen ontfutselen? Indien iemand de toezegging kreeg, dat een koning hem met verloop van enige vastgestelde jaren al zijn koninklijke inkomsten zou schenken, zou hij dan zijne koninklijke majesteit vertoornen, of aanleiding geven tot verandering van diens wil?

De Heere heeft aan allen die Godzalig leven, de gelukzaligheid toegezegd en beloofd, 1 Joh. 2:25: En dit is de belofte die Hij ons beloofd heeft, namelijk het eeuwige leven. Wij zijn niet buitengesloten, maar voor een kindsdeel ingesloten. Welnu, zullen we dan door in de zonde te leven, God tot toorn verwekken, en deze gelukzaligheid verwaarlozen? Och, wat is dat een dwaasheid! Terecht kan de apostel ze dwaze en schadelijke begeerlijkheden noemen, 1 Tim. 6:9. Want elke begeerlijkheid doet zoveel als ze maar kan, om het leengoed der genade af te snijden, en de weg der gelukzaligheid voor ons toe te sluiten. Elke zonde kan bij het vlammend lemmer des zwaards vergeleken worden, hetwelk het hemelse paradijs bewaart, zodat de zondaar daar niet in kan komen.

3. Laten wij ons op die manier gedragen, dat wij anderen deze indruk mogen geven, dat wij een toekomstige gelukzaligheid geloven.

- a. En laat ons daartoe Gods aangezicht zoeken. Want de stralen der gelukzaligheid komen alleen uit de zonneglans van Zijn aangezicht voort. 't Is onze vereniging en gemeenschap met God, Die het hoogste goed is, dat ons gelukzalig maakt. Och,

laat ons niet rusten, totdat wij zeggen kunnen: "Deze God is onze God eeuwiglijk en altoos", Ps. 48:15. Vele mensen zijn van mening, wanneer God hen met vermogen en aanzien gezegend heeft, dat ze daarom gelukzalig zijn, maar helaas! God geeft deze dingen dikwijls in toorn. Hij overlaadt Zijn vijanden met goud en zilver; zoals Plutarchus vertelt van Tarpeïa, een non, die met de vijand een verbond sloot om het Capitool te Rome aan hen te verraden, en door verraad over te leveren, ingeval zij de braceletten (armbanden) aan hun linkerhanden zouden hebben; wat zij beloofden. En toen het Capitool eenmaal ingenomen was, wierpen ze niet alleen hun gouden armbanden, maar ook hun schilden boven op haar, door welk gewicht en zwaarte zij verpletterd en doodgedrukt werd. God laat de mensen vaak de gouden armbanden krijgen, waarvan het gewicht hen ter helle doet neerzinken. Och, laten wij onze ogen en ons hart op God gevestigd houden, Die het hoogste Goed is. Dit betekent, dat we de gelukzaligheid a.h.w. op een geestelijke jacht najagen.

- b. Laten wij voor de ganse wereld het laten zien, dat wij aan een toekomstige gelukzaligheid geloven, door een Godzalig leven te leiden. Wandelt, zoals het erfgenamen der gelukzaligheid betaamt. Een gezegende kroon en een vervloekt leven zullen nooit bij elkaar passen. Velen zeggen tegen ons, dat ze de hemel in het oog, ja in het hart hebben, maar zij kiezen voor hun koers een heel andere weg. De duivel is piloot, en ze zeilen naar de hel, alsof iemand zei, dat zijn reis naar het oosten gericht was, terwijl hij naar het westen zeilt. De dronkaard zal zeggen, dat hem de gelukzaligheid wacht, maar hij zeilt langs een andere weg. O, dronkaard, u moet wenende en niet waggelende naar de hemel gaan. De onkuise spreekt ook al van de gelukzaligheid, maar hij is in een diepe gracht gevallen, Spr. 23:17. En daar zal hij eerder de hel dan de hemel vinden. Veel gemakkelijker zal een beest in een Engel veranderd worden, dan dat een onkuise in zijn onreinheid het paradijs Gods zou binnengaan. De gierigaard (van wie met recht gezegd kan worden: hij is een worm, en geen man, Ps. 22:7, omdat hij voortdurend over de aarde kruipt) zal zich de hemel en de gelukzaligheid toe-eigenen maar hij kan zich van de aarde niet losmaken. Hoe zou zich aarde verheffen? Hoe zou een aardklomp tot een luchtige ster aan het firmament der heerlijkheid gemaakt kunnen worden? Wees er zeker van, dat zij nooit gezegend en zalig worden, die zichzelf in hun zonden zegenen. Indien - zegt God, in Deut. 29:19 een zondaar zichzelf zegent in zijn hart, zeggende: "Ik zal vrede hebben, wanneer ik schoon naar mijns harten goeddunken zal wandelen, om den dronkene te doen tot den dorstige. De HEERE zal hem niet willen vergeven; maar alsdan zal des HEEREN toorn en ijver roken over denzelfen man, en al de vloek, die in dit boek geschreven is, zal op hem liggen; en de HEERE zal zijn naam van onder den hemel uitdelgen" (vers 20). Veel eerder zal iemand gezondheid uit vergift, dan gelukzaligheid uit de zonde verkrijgen. O, laat ons een Godzalig leven leiden, en zo betonen, dat wij een vaderland zoeken, Hebr. 11:14. 4.

Gij die door Gods genade een goede hope hebt op de toekomstige gelukzaligheid, laat ik u aanspreken, zoals de Leviëten het volk aanspraken, Neh. 9:5: "Staat op, looft den HEERE uwen God van eeuwigheid tot in eeuwigheid!" Stellig hebt u grote oorzaak om den Heere uw God ervoor te danken, dat het lot der vrije genade op u gevallen is! Ofschoon u alles had verbeurd en verloren, toch heeft God u een hemel der gelukzaligheid bereid, waarheen Hij u dagelijks voert over de zee van Christus' bloed, terwijl de wind van Zijn Geest uw zeilen vult. U bent dank zij Christus in een betere stand, dan u was toen u de klederen der onschuld nog droeg. God heeft u door de val

(naar Zijn wijsheid, als Die het licht uit de duisternis voortbrengt) tot een trap hoger verheven. Hoevelen is God niet voorbijgegaan, en u heeft Hij aangezien? Miljoenen zijn er, die eeuwig zullen liggen onder de bittere fiolen van Gods vloeken, terwijl Hij u brengen zal in Zijn bankethuis, waar Hij u de wijn van het hemelse paradijs zal inschenken, en u eeuwig zal onthalen op de delicatessen van de hemel. O, aanbidt dan de vrije genade, triomfeert en zegepraalt in deze liefde van uw God! Geef alles wat gij hebt, ook uzelf aan de HEERE over. Eigent uzelf de HEERE toe in een weg van overgave (letterl.: resignatie), en legt uzelf voor Hem neer in een weg van gratulatie (= dankbaarheid). Denkt nooit, dat u genoeg doen kunt voor die God, Die u eerlang in het land der belofte zal overbrengen.

II.

De Godzaligen zijn hier al enigszins gelukzalig.

Nu kom ik tot de tweede gevolgtrekking, dat de Godzaligen reeds enigszins zalig zijn. **Zalig zijn** etc.

De heiligen zijn zalig, niet alleen wanneer ze de zaligheid deelachtig worden, maar ook al terwijl ze nog erheen op weg zijn. Ze zijn zalig vóór hun kroning. Dit schijnt een wonderlijke uitspraak voor vlees en bloed. Wat, versmaad en slecht behandeld worden, en dan toch zalig? Zeker! Wie Gods kinderen met een vleselijk oog bekijkt, en ziet hoe ze verdrukt, en hoe ze als in het schip - van het Evangelie - door de golven bedekt worden, Matth. 8:24, zou kunnen denken, dat ze verre van de gelukzaligheid verwijderd waren. De heilige Panlus geeft een overzicht van zijn verdrukkingen in 2 Kor. 11:24-26: "Van de Joden heb ik veertig slagen min één, vijfmaal ontvangen. Driemaal ben ik met roeden geselsd geweest, eens ben ik gestenigd, driemaal heb ik schipbreuk geleden, een gansen nacht en dag heb ik in de diepte doorgebracht. In het reizen menigmaal in gevaren van rivieren, in gevaren van moordenaars, in gevaren van mijn geslacht, in gevaren van de heidenen, in gevaren in de stad, in gevaren in de woestijn", enz. En de christenen van de eerste rang, "welker de wereld niet waardig was", "hebben bespottingen en geselen geproefd, en ook banden en gevangenis; zijn gestenigd geworden, in stukken gezaagd, verzocht, door het zwaard ter dood gebracht", Hebr. 11:36-38a. En hoe is dat mogelijk? Waren al deze mensen dan gedurende hun verdrukkingen toch zalig? Ongetwijfeld zou een vleselijk gezind mens kunnen denken: *is dat zalig zijn? God beware mij daar dan voor!*

Maar - wat ook de zinnen en het vernuft mogen oordelen - onze Zaligmaker spreekt de Godzaligen gelukzalig; al zijn ze in rouw, al zijn ze een martelaar ..., toch zalig. Ook toen Job op de mesthoop zat, was hij toch de zalige Job. De heiligen zijn zalig, zelfs wanneer ze vervloekt worden. Simeï vloekte David, 2 Sam. 16:5: "Hij ging steeds voort en vloekte." Terwijl David een vervloekte David was in de ogen van Simeï, was hij evenwel een zalige David in de ogen van God. Al zijn de heiligen er ellendig, aan toe, toch zijn ze zalig. Zij zullen niet alleen zalig zijn, maar ze zijn reeds zalig, Ps. 119:1: "Welgelukzalig zijn de oprechten"; Ps. 28:8: "Het heil is des HEEREN, Uw zegen is over Uw volk."

Vraag: *Hoe zijn de heiligen dan al zalig?*

Antwoord:

1. Voor zover zij met hemelse zegeningen beweldadigd zijn, Ef. 1:3. Zij zijn der "Goddelijke natuur" deelachtig. 2 Petrus 1:4, niet door inlijving in het Wezen Gods, maar door verandering en vernieuwing naar Gods evenbeeld. Dit is een begonnen gelukzaligheid; zoals het van een pas geboren kind evengoed kan heten

dat het een leven heeft als iemand die al volwassen is: zo hebben ook de heiligen, die deel kregen aan de goddelijke natuur, een aangevangen gelukzaligheid, ook al zijn ze nog niet tot de volmaaktheid opgeklommen. De gelovigen bezitten een blijvend zaad: "Het zaad Gods blijft in hen", 1 Joh. 3:9. En dit is een zaad der gelukzaligheid. De bloem der eeuwige heerlijkheid spruit uit het zaad der genade. Genade en heerlijkheid verschillen niet in geslacht en soort, maar in trappen. De genade is de wortel, de heerlijkheid de vrucht. De genade is heerlijkheid in de dageraad, en heerlijkheid is genade op de middag. En in deze zin is het woord van Augustinus waar: "Wij zijn zalig in geloof en in hope." Genade is de eerste schalm aan de keten der gelukzaligheid. Welnu, wie de eerste schalm van de keten in zijn hand heeft, bezit de hele keten. De heiligen hebben de Geest Gods in zich, 2 Tim. 1:14: de Heilige Geest, Die in ons woont. Hoe kan de zalige Geest in een mens zijn, zonder dat die mens zalig zou zijn? Een Godzalige ziel is een paradijs met uitgelezen vruchten beplant, en God Zelf wandelt door dit paradijs, en moet die mens dan niet noodzakelijk zalig zijn?

2. De heiligen zijn reeds zalig, omdat hen hun zonden niet worden toegerekend, Ps. 32:2: "Welgelukzalig is de mens, dien de HEERE de ongerechtigheid niet toerekent." Het niet toerekenen van de ongerechtigheid betekent zoveel als de zonde wegnemen, zodat ze er niet meer is. 't Is, alsof de mens nooit gezondigd had. 't Schuldenboek wordt in Christus' bloed doorgestreept; en al is de schuldenaar nog zoveel schuldig, toch is het - wanneer de Schuldheer de schuld in Zijn boek uitdoet -, alsof hij nooit enige schuld gehad heeft. Dán rekent God de zonde niet toe, wanneer God de zondaar omwille van Zijn genade niet straft, en wanneer de zonde voor Gods aangezicht bedekt is, zodat ze wel gezocht, maar niet gevonden wordt, Jer. 50:20: "In die dagen en te dier tijd, spreekt de HEERE, zal Israëls ongerechtigheid gezocht worden, maar zij zal er niet zijn, en de zonden 'van Juda, maar zullen niet gevonden worden." Welnu, zo'n mens, wien de ongerechtigheid niet wordt toegerekend, is gelukzalig. En de reden is deze, dat, wanneer de zonde weggenomen is, ook de vloek weggenomen is. En wanneer de vloek is weggenomen, dan moet de mens noodzakelijk gelukzalig zijn.
3. De heiligen zijn reeds zalig, omdat ze in Gods genadeverbond zijn opgenomen. Dit wordt duidelijk uit de vergelijking van deze twee teksten, Jer. 31:33: "Ik zal hem tot een God zijn", en Ps. 144:15: "Welgelukzalig is het volk, wiens God de HEERE is." Dit is de kroonzegen, de HEERE tot onze God te mogen bezitten. 't Is onmogelijk dat God onze God zou zijn, indien wij niet gelukzalig zouden zijn. Dit zoete woord: "Ik zal uw God zijn" houdt in:
 - Eigendom. Alles wat in God is, zal van ons zijn. Zijn liefde de onze; Zijn Geest de onze, en Zijn genade de onze.
 - Betrekking.
 - Van een Vader, 2. Kor. 6:18: "Ik zal u tot een Vader zijn." De kinderen van prinsen en vorsten zijn gelukkig. Hoe gelukkig zijn dus de heiligen, die van het rechte koninklijke bloed zijn!
 - Van een Man, Jes. 54:5: "Uw Maker is uw Man." De bruid die met haar bruidegom verloofd en ondertrouwd is, is gelukkig, aangezien zij nu in eigendom heeft alles, wat hij bezit. De heiligen, die door het geloof met Christus ondertrouwd zijn, zijn gelukkig, ofschoon de bruiloft voor de hemel bewaard wordt.

- Vriendschap. Wie met God in een verbond zijn, zijn gunstgenoten des hemels. Abraham Mijn vriend, Jes. 41:8. De onderdaan, die in genade en gunst is bij zijn prins of koning, wordt gelukkig geacht te zijn, ook al kan hij tijdelijk niet aan het hof verkeren. Hoe gelukzalig moet hij dan zijn, die Gods gunstgenoot is!
4. De heiligen zijn reeds gelukzalig, omdat ze de hemel te wachten hebben, zoals van degenen die de hel te verwachten hebben gezegd wordt, dat ze reeds veroemd zijn, Joh. 3:18: "Die niet gelooft, is alrede veroordeeld." Hij zal zo stellig veroordeeld worden, alsof hij reeds veroordeeld was. Zo mag het van hem, die de hemel verwacht en de eeuwige gelukzaligheid tegemoet ziet, gezegd worden, dat hij reeds gelukzalig is. Iemand, die met verloop van enige tijd een huis te wachten heeft, bekijkt het, alsof het al van hem was. Dit huis (zegt hij) is het mijne. Zo heeft nu een gelovige ziel na een korte tijd in dit leven de hemel te verwachten, en in het heden kan hij al zeggen: "Christus is de Mijne, en de heerlijkheid is ook van en voor mij!" Hij heeft een recht op de zaak, hij heeft een eigendomsrecht op de hemel; en stellig is hij gelukzalig, die zijn eigendomsbewijs kan vertonen. Ja, het geloof verandert de verwachting in een bezitting.
 5. De heiligen zijn reeds gelukzalig, omdat ze hier de eerstelingen der gelukzaligheid hebben. Wij lezen van een "onderpand des Geestes", 2 Kor. 1:22, en van "eerstelingen des Geestes", Rom. 8:23. De hemel heeft reeds een aanvang genomen in de ware gelovigen, Rom. 14:17: "Het Koninkrijk Gods is vrede en blijdschap door den Heiligen Geest." Dit koninkrijk is binnen in het hart der gelovigen, Lukas 17:21. Gods volk heeft hier een proeve en voorsmaak van de eeuwige gelukzaligheid. Zoals de Israëlieten van Kanaäns druiventrossen proefden, voordat ze nog in de dadelijke bezitting van Kanaän gekomen waren, zo hebben Gods kinderen de verborgen inkomsten des Geestes, het vriendelijke toelachen van Christus' aangezicht, het kussen van Zijn lippen. Deze liefdetekenen zijn de eerstelingen en proeven van de druiventrossen van het hemelse Kanaän, die hen soms zo verkwikken, dat ze in de hemel menen te zijn. Paulus werd in een mand neergelaten, Hand. 9:2.5. Dikwijls wordt de Trooster in de één of andere instelling tot de ziel neergelaten, en dan is de ziel in de voorsteden van het hemelse Jeruzalem, dat Boven is. Een christen ziet de hemel door het geloof, en proeft hem door geestelijke en inwendige blijdschap. En wat is dit anders dan gelukzaligheid?
 6. De heiligen mogen in dit leven al gelukzalig genoemd worden, omdat alle dingen tot hun zaligheid dienen, Rom. 8:28: "Wij weten, dat dengenen die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede." Wij zeggen veelal tot hen, voor wie alles zo goed uitvalt: jij bent een gelukkig man! Voorzeker zijn de heiligen echt gelukzalig, want alle dingen dienen tot hun zaligheid: voorspoed en tegenspoed, ja zelfs de zonde, alles moet tot hun welzijn en zaligheid medewerken. Elke struikeling maakt hen voorzichtiger. Hun ziekten zijn: hun medicijnen. Zijn zij dan niet gelukzalig, die zó alle winden "mee" hebben, om hen in de juiste haven te brengen?
 7. De heiligen mogen in dit leven gelukzalig heten, omdat een deel van hen al gelukzalig is. Ze zijn gelukzalig in hun Hoofd. Christus hun Hoofd is in heerlijkheid. Christus en de gelovigen vormen één lichaam. Hun hoofd is in de hemel opgenomen.

1ste gebruik, *tot onderwijzing*.

- (1) Zie het onderscheid tussen een goddeloze en een Godzalige. Laat de goddeloze nog zoveel troost hebben, toch is hij vervloekt. En laat de Godzalige nog zoveel kruis hebben, toch is hij zalig. Laat God Zijn lamp doen schijnen over het hoofd van de goddeloze, Job 29:3, en laat diens weg zo vlak zijn, dat hij zich nergens aan stoot; laat hem in alles een goede voortgang maken, toch is de vloek zijn erfenis. De inventaris van een zondaar kunt u lezen in Deut. 28:16-18. Hij is even vol vloeken, als vol zonden. Al zegent hij zichzelf in zijn goddeloosheid, toch is hij een erfgenaam van Gods vloeken. Alle vloeken uit de hemel zijn z'n erfdeel, en op de dag van zijn dood zal hem dit erfdeel stellig uitbetaald worden. Maar de Godzalige is temidden van al zijn ellenden gelukzalig. Hij mag onder het kruis zijn, maar hij verkeert niet onder de vloek.
- (2) Dit bewijzen ons de privileges en het voorrecht van een gelovig kind Gods: hij zal niet alleen zalig zijn, maar hij is reeds zalig. De gelukzaligheid heeft in hem al een begin gemaakt, Ps. 115:5: "Gijlieden zijt den HEERE gezegend." Laat de toestand van de rechtvaardige nog zo droevig zijn, toch is ze zalig. Hij is zalig in verdrukking, Ps. 94:12: "Welgelukzalig is de man, o HEERE, dien Gij tuchtigt." Zalig in armoede Jak. 2:5: "Arm naar de wereld, rijk in het geloof, zalig in smaadheid." 1 Petrus 4:14: "Indien gij gesmaad wordt om den naam van Christus, zo zijt gij zalig, want de Geest der heerlijkheid en de Geest Gods rust op u." Dit is een geestelijke hartsterking voor een terneergeslagen ziel! Een gelovig christen is zalig in leven en sterven. Satan kan hem de zegen niet ontfutselen.
- (3) Hoe behoort dit alle misnoegen, murmureringen en zwaarmoedige gedachten bij een kind Gods weg te nemen! Zult u misnoegd en ontevreden zijn, wanneer u zalig zijt? Ezau weende, omdat hij de zegen moest missen, Gen. 27:38: "Zegen mij, ook mij, mijn vader; en Ezau hief zijn stem op, en weende." Maar zal dan een kind van God ongeduldig en bovenmate droevig zijn, daar hij de zegen en de zaligheid bezit? Adam zondigde te midden van het paradijs. Wat betekent het dan, zalig te zijn en toch te murmureren?
- (4) Welk een opwekking is dit tot Godzaligheid! Allen zijn wij begerig naar de zaligheid. Laat ons daarom de godsdienst omhelzen, Ps. 112:1: "Welgelukzalig is de man, die den HEERE vreest." Maar, zult u misschien zeggen, deze weg wordt overal tegengesproken. Laat u dat niet afschrikken. 't Is toch de weg, tot de zaligheid. Wie door een rijk iemand tot erfgenaam van zijn goederen gemaakt werd, zo iemand - al wordt hij daarom door anderen versmaad en veracht - geeft daar niets om, omdat hij zich met de verwachting van de toekomstige erfenis weet te vertroosten. Zo ook hier: wat is eraan gelegen, al versmaadt u de wereld om uw godsdienstigheid? Laat dit u troosten en bemoedigen, dat uw Godzaligheid een weg is tot gelukzaligheid. Op dezelfde dag dat u Godzalig wordt, wordt u ook gelukzalig.

"Zalig zijn de armen van geest." (Matth. 5:3.)

Daar we al over het woord "zalig", en daarbij over de "gelukzaligheid" in het algemeen, gesproken hebben, kom ik nu aan de bespreking van de onderwerpen dezer

gelukzaligheid. Onze Zaligmaker wijst ze ons aan, als Hij zegt: "Zalig zijn de armen van geest, zij die treuren" enz. Maar voordat ik hiertoe overga, zal ik een korte inleiding geven, en mijn gedachten een weinig stilzetten bij deze prediking van de zaligheden.

1. Bedenkt de Goddelijkheid van deze predikatie, die alle wijsheid der filosofie te boven gaat. De wijsgeren hebben een algemene stelregel, n.l. dat tegenstrijdige dingen elkaar verdrijven. Maar in ons geval produceert de ene tegenstrijdigheid de andere. Armoede verdrijft gewoonlijk rijkdom, maar hier brengt armoede de rijkdom voort. Want ze zijn maar wat rijk, die een koninkrijk bezitten. Droefheid verdrijft meestal blijdschap. Maar hier wordt blijdschap uit droefheid geboren: "zij zullen vertroost worden!" Water blust gewoonlijk de vlam uit, maar het water van boetvaardige tranen ontsteekt de vlam van geestelijke blijdschap. Vervolging drijft meestal de gelukzaligheid uit, maar hier maakt ze juist gelukkig. "Zalig zijn die vervolgd worden." Dit zijn de heilige wonderspreuken in de predikatie van onze Zaligmaker.

2. Let er eens op, hoe Christus' leer en de opinie van vleselijkgezinde mensen onderling verschillen. Want de laatste menen, dat de rijken zalig zijn. De wereld zou hem, die de wens van koning Midas bezat, voor gelukzalig achten, omdat alles wat hij aanraakte, in goud veranderen mocht. Maar Christus zegt: *zalig zijn de armen van geest*. De wereld denkt, dat zij zalig zijn, die tot op de toppen verhoogd zijn, maar Christus verklaart hen zalig, die in het dal verkeren. Christus' beoordeling en die van de wereld stemmen niet overeen.

3. Geef eens acht op de natuur van de ware godsdienst. Armoede vormt de voorhoede, en vervolging de achterhoede. Ieder waar christen is, naar een woord van Luther, *een erfgenaam van het kruis* (Christianus quasi erucianus). Velen zijn er die voor godsdienstig willen doorgaan, zolang zij de vaandels van Christus door een heerlijke professie en belijdenis kunnen zwaaien, maar om arm van geest te zijn en vervolgd te worden is voor hen een harde rede: die bittere pil kunnen ze niet slikken. Wel willen zij Christus' juwelen dragen, maar Zijn kruis willen zij niet opnemen. Deze mensen zijn vreemd aan de dienst van God.

4. Let ook eens op de zékere samenhang tussen de genade en haar vergelding. De armen van geest zullen het koninkrijk Gods krijgen. Zij zullen even stellig naar de hemel gaan, alsof ze reeds in de hemel waren. Teneinde de mensen tot de dienst van God aan te moedigen, verzoet onze Zaligmaker Zijn bevelen met beloften, en Hij knoopt de plicht en de vergelding aan elkaar vast. Zoals in het lichaam de aderen het bloed, en de slagaders het leven bevatten, evenzo bevat het éne deel van deze verzen de plicht, en het andere deel de vergelding. Gelijk de leerling van Apelles, Helena met kostelijke en heerlijke sieraden bekleed schilderde, en met glanzende paarden en edelstenen behangen; evenzo beeldt onze Heere Christus - na verschillende eigenschappen van een christen te hebben voorgesteld, zoals "arm 'van geest" en "rein van hart", enz. - deze hemelse deugden uit in hun schone kleuren van gelukzaligheid, en zet ze de magnifieke kroon der vergelding op, opdat Hij door deze glans en luister haar weergaloze schoonheid des te meer laat uitkomen, en de mensen tot heilige liefde kan lokken.

5. Zie hier tevens, hoe de genades aaneen geschakeld zijn: zalig zijn "de armen van geest", "de zachtmoedigen", "barmhartigen" enz. Waar er één genade is, zijn ze allemaal. Hetgeen van de voornaamste deugden gezegd wordt, n.l. dat ze aan elkaar

geschakeld zijn, dat kunnen wij ook van de genades des Geestes zeggen: ze zijn aan elkaar geschakeld en geketend. Wie arm van geest is, is de rechte rouwklager; en wie over zijn zonden rouwklaagt en treurt, is zachtmoedig; en wie zachtmoedig is, die is barmhartig, enz. Gods Geest plant het hart een hebbelijkheid van alle genades in. De nieuwe mens bezit alle delen en trekken, zoals er in het lichaam een verbinding is van alle hoofdstoffen en een vermenging van alle humeuren. De genades des Geestes zijn als kostelijke paarlen aan het snoer van de dienst Gods geschakeld, en dienen tot versiering van Christus' bruid. Ik wijs hierop om aan te tonen, welk een onderscheid er is tussen een huichelaar en een waar kind van God. De huichelaar vleit zichzelf met een ingebeelde genade, maar hij bezit intussen geen hebbelijkheid van enige genade; hij kent geen armoede van geest of reinheid van hart; terwijl daarentegen een kind Gods alle genades in zijn hart heeft, althans in beginsel en in de wortel, zij het ook niet in de vrucht of in de hoogste graad.

Na deze dingen te hebben vooropgesteld, kom ik nu in 't bijzonder te spreken over die hemelse zielsgestalten, waaraan Christus de gelukzaligheid verbond. En de eerste is *"armoede des geestes."*

"Zalig zijn de armen van geest." Chrysostomus en Theophylactus zijn van mening, dat dit de eerste predikatie was die Christus ooit gedaan heeft, en die daarom dan ook onze meeste aandacht vraagt. "Zalig zijn de armen van geest." Wanneer onze Heere Christus ermee bezig is om een hoog en statig gebouw van gelukzaligheid op te richten, legt Hij zijn fundament diep, in armoede des geestes. Maar toch is niet alle armoede gelukzalig. Ik zal een viervoudig onderscheid aanwijzen:

1. Ik maak onderscheid tussen armen van staat en armen van geest. Er zijn *duivels-armen*, die arm en goddeloos zijn; mensen, wier kleren niet zo erg gescheurd zijn als hun consciëntie. Er zijn er, wier armoede hun zonde is; mensen, die uit onvoorzichtigheid of overdaad zichzelf tot gebrek en armoede gebracht hebben. En zij zijn wel arm van staat, maar niet arm van geest.
2. Ik maak onderscheid tussen wie geestelijk arm, en wie *arm aan geest zijn*. Wie zonder genade is, is geestelijk arm, maar hij is niet arm van geest. Hij kent zijn eigen armoede niet, Openb. 3:17: "Gij weet niet, dat gij arm zijt." Zo iemand is arm in de ergste zin van het woord, n.l. die geen gevoel van zijn armoede kent.
3. Ik maak onderscheid tussen *armgeestigen* en armen van geest. De eersten heten armgeestig, omdat ze geringe en lage harten hebben, en ver beneden zichzelf te werk gaan.
 - (1) Voor zover zij mensen zijn. En dat zijn die ellendige vrekken, die een grote staat voeren en vermogend zijn, en toch nauwelijks het hart hebben, om zich met brood te verzadigen; mensen, die armelijk levende, welhaast zouden wensen dat hun keel afgesneden was, omdat ze noodgedwongen iets tot voldoening van hun natuur moeten gebruiken. Dit noemt Salomo een kwaad onder de zon, Pred. 6:2: "Er is een kwaad, dat ik gezien heb onder de zon: een man, denwelken God gegeven heeft rijkdom en goederen en eer; en hij heeft voor zijn ziel aan geen ding gebrek, van alles wat hij begeert; en God geeft hem de macht niet, om daarvan te eten." De Godsdienst maakt niemand tot een vrek. Want al leert ze voorzichtigheid, toch geen vuile gierigheid.
 - (2) Voor zover ze christen zijn, aangezien ze zichzelf in een zondige weg naar de grillen van anderen voegen. 't Is geen degelijk metaal, dat zo gemakkelijk allerlei vormen en beelden aannemen. Deze mensen zullen voor een zilverstuk het juweel van een goed geweten prijsgeven. Zij hebben een staatsgodsdienst.

Want ze willen wel naar des duivels pijpen dansen, indien hun overheid het hen slechts beveelt. Dit zijn armgeestigen, maar geen armen van geest.

4. Ik maak onderscheid tussen armen in een Evangelische en in *een paapse betekenis* van het woord. De roomsen geven een verkeerde uitleg van de tekst: onder "armen van geest" verstaan zij hen, die hun staat en vermogen loslaten, en zichzelf in vrijwillige armoede begeven, door afgezonderd in een klooster te gaan leven. Maar Christus bedoelt zulke mensen niet. Hij spreekt niet zalig degenen, die hun staat en beroep in de steek laten en zichzelf arm maken, maar die in een Evangelische zin arm zijn.

Wel, wat moeten wij dan verstaan onder "armen van geest?" 't Griekse woordje voor "arm" wordt niet alleen genomen in een engere zin (van het woord) voor degenen, die van aalmoezen leven, maar ook in een ruimere zin voor degenen, die zowel van inwendige als uitwendige troost verstoken zijn. Onder "armen van geest" verstaan wij *dus degenen, die tot het gevoelen van hun zonden gebracht zijn, en daar zij niets goed bij zichzelf vinden, aan zichzelf wanhopen, en tot Gods genade in Christus hun toevlucht nemen*. Armoede des geestes is een soort zelfvernietiging. Die uitdrukking vind ik bij Calvijn. *De armen van geest* (zegt hij) *zijn zij, die niet tot zichzelf, maar tot de genade als tot "het heiligdom van een benauwde ziel" hun toevlucht nemen*. Zo iemand was de tollenaar uit Lukas 18:13: o God! Wees mij zondaar genadig! Tot hen behoorde ook de heilige Paulus, zoals blijkt in Fil. 3:9: "opdat ik in Hem gevonden worde, niet hebbende mijn rechtvaardigheid, die uit de wet is!" Dit zijn die armen en slechten, die als gasten aan de tafel van de Opperste Wijsheid genodigd worden, Spr. 9:3.

Hier moet ik op enkele vragen ingaan.

I. *Waarom begint Christus hier met de armoede des geestes? Waarom stelt Hij die in Zijn prediking voorop?*

Als antwoord diene:

Christus doet dat om aan te tonen, dat de armoede des geestes de rechte grondslag en steun is voor alle andere genades, die nog volgen. U kunt evengoed een vrucht zonder wortel verwachten, als de andere genades zonder deze (wortel-genade). Indien iemand niet "arm van geest" is, kan hij niet treuren. De armoede des geestes is als het vuur onder de distilleerketel, dat het water uit de ogen doet druppelen; wanneer iemand zijn eigen gebreken en mismaaktheden ziet, en zichzelf voor verloren beschouwt, dan zoekt hij onder tranen Christus. De fonteynen worden uitgezonden door de dalen, dat ze tussen de 'bergen henen wandelen, Ps. 104:10. Wanneer het hart tot een vallei wordt, en laag ligt vanwege de armoede des geestes, dan worden daar de fonteynen van heilige tranen uitgezonden. Tenzij iemand arm van geest is, kan hij niet hongeren en dorsten naar de gerechtigheid. Eerst moet hij zijn gebrek gevoelen, voordat hij kan hongeren. Daarom begint Christus met de armoede des geestes, omdat die een deur opent voor de rest.

II. *Welk onderscheid is ertussen armoede des geestes en nederigheid?*

Ter onderrichting diene:

Deze twee zijn zo aan elkaar gelijk, dat de één soms voor de ander genomen wordt. Chrysostomus verstaat onder armoede des geestes nederigheid. Toch is er, meen ik, enig onderscheid. Zij verschillen als de oorzaak en het gevolg. Tertullianus zegt: er zijn geen andere armen van geest, dan de nederigen. Naar het schijnt, maakt hij de

nederigheid tot een oorzaak van de armoede des geestes. Naar mijn mening is de armoede des geestes de oorzaak van nederigheid. Want wanneer iemand ziet hoezeer hij Christus nodig heeft, en hoe hij van de aalmoezen van vrije genade leeft, dan maakt dat hem nederig. Wie zijn eigen leegheid en behoeftegevoel voelt, laat - evenals de viooltjes - nederig z'n hoofd naar beneden hangen. Nederigheid is de zoete specerij, die uit de armoede des geestes voortkomt.

III. *Welk onderscheid is ertussen armoede des geestes en zelfverzaking?*

Ik antwoord:

In bepaalde opzichten komen ze overeen, in andere dingen verschillen ze. Soms komen ze dus overeen; want de arme van geest is absoluut een zelfverzaker. Hij verzaakt alle eigenwaarde, en belijdt dat hij alleen van Christus en de vrije genade afhangt. Maar in bepaalde dingen verschillen ze: de zelfverzaker breekt om Christus' wil met de wereld, en de arm van geest breekt met zichzelf om Christus' wil; d.w.z.: met zijn eigengerechtigheid. De arme van geest acht zichzelf niet-met-al zonder Christus, en de zelfverzaker acht zichzelf niet- met-al om Christus te gewinnen. En zo heb ik aangetoond, wat armoede des geestes is. De aldus verklaarde woorden leiden ons tot de volgende les.

Leer: Christenen moeten arm van geest zijn; of: armoede des geestes is het juweel dat de christenen moeten dragen. Zoals het voortreffelijkste schepsel - het licht - uit totaal niets gemaakt is, zo ook, wanneer iemand zichzelf niet-met-al acht te zijn; dan maakt God uit dit "niet" het allerheerlijkste schepsel.

't Is Gods gewone manier van doen, om iemand arm van geest te maken, en hem dan met de genade des Geestes te vervullen, zoals wij met een wekker te werk gaan: eerst nemen we die stukje voor stukje uit elkaar, en dan passen we de wielletjes en stukjes weer in elkaar. Zó nu breekt de Heere onze God de mens eerst geheel en al aan stukken, vertoont hem zijn verloren staat, en dan brengt hij hem weer in orde.

De redenen voor deze leer zijn de volgende:

1. Indien wij niet arm van geest zijn, dan zijn we niet bekwaam om enige genade te ontvangen. Wie met een gevoel van zelfgenoegzaamheid en eigenwaarde vervuld en opgeblazen is, zo iemand is voor Christus niet bekwaam. Die is reeds vol. Indien een hand al met iets gevuld is, dan kan ze geen goud aanpakken. Eerst wordt een glas geledigd, en dan doet men er wijn in. God ontledigt een mens eerst van zichzelf, eer hij hem de kostelijke wijn van genade instort. 't Zijn uitsluitend de armen van geest, die met Christus in betrekking staan, Jes. 61:1: "De Geest des HEEREN is op Mij; Hij heeft Mij gezonden om te verbinden de gebrokenen van hart"; d.w.z. hen, die door het gevoel van hun onwaardigheid gebroken zijn.
2. Indien wij niet arm van geest zijn, is Christus ons nooit dierbaar. Indien wij ons eigen gebrek niet zien, zullen wij ook nooit Christus' waardigheid zien. Armoede des geestes is de saus, die Christus zoet en smakelijk maakt voor de ziel. De genade is zeer welkom en aangenaam voor de arme van geest. Wie zichzelf met vuile klederen bekleed ziet, Zach. 3:4, wat zal zo iemand niet geven voor wisselklederen, dat is voor de gerechtigheid van Christus? Wat zal hij niet geven om de prachtige kroon der zaligheid op z'n hoofd te dragen? Wanneer iemand zichzelf bijna dodelijk verwond ziet: hoe kostelijk en dierbaar zal zo iemand de balsem van Christus' bloed achten? Wanneer hij zichzelf diep in de schuld voor God ziet, en zo onbekwaam om zijn schuld te betalen, dat hij die schuld niet eens berekenen kan: hoe blij zal zo iemand zijn, wanneer een borg opdaagt? De parel

van grote waarde is alleen dierbaar voor de armen van geest. Wie broodgebrek heeft en van honger wegwijnt, ja, op 't punt staat om te sterven: zo iemand wil, koste wat het kost, brood hebben. Zelfs z'n kleren zal hij ervoor verpanden. Want hij moet brood hebben, anders is het met hem gedaan. Zo ook hier: wie arm van geest is en Christus als het brood-des-levens nodig heeft: o, hoe dierbaar is een Zaligmaker voor zo'n ziel! Christus is Christus, en genade is *genade* voor hem. Niets is te heet of te koud om aan te pakken, teneinde dit brood des levens in het zweet zijns aangezichts te gewinnen. Daarom wil God de ziel in zulk een toestand hebben, teneinde de lof van Zijn macht des te hoger te verheffen, en de waarde van de Heere Jezus in hoog aanzien te brengen.

3. Indien wij niet arm van geest zijn, kunnen wij niet in de hemel komen of zalig worden. *Want hunner is het Koninkrijk der hemelen.* Dit bereidt en maakt ons bekwaam voor de hemel. Van nature is de mens vol zelfvertrouwen, en de hemelpoort is zo eng dat hij er niet door kan. Welnu, de armoede des geestes maakt de ziel klein, en neemt al haar overvloedige ballast weg, en dan is zij bekwaam om in te gaan door de enge poort. Een dikke kabel kan niet door het oog van een naald. Maar als u die kabel losdraait en tot kleiner draadjes maakt, dan kan het wel. De armoede des geestes draait de grote kabel los, en maakt de mensen klein en gering in eigen oog, en dan zal hun rijkelijk toegevoegd worden de ingang in het eeuwige Koninkrijk, 2 Petrus 1:2. Door deze tempel van armoede moeten wij gaan naar de tempel der heerlijkheid.

TOEPASSING.

I. Dit bewijst ons, waarin de rijkdom van een christen bestaat, n.l. in armoede des geestes. Sommigen menen, dat als ze hun geldzakken maar vol hadden, ze wel rijk genoeg zouden zijn. Maar de armen van geest zijn pas echt rijk, n.l. rijk in armoede. Want deze armoede geeft hun recht en eigendom aan een Koninkrijk. Hoe arm zijn zij dan toch, die zichzelf inbeelden dat ze rijk zijn! Hoe rijk zijn daarentegen zij, die zichzelf arm weten en belijden! Dat noem ik een juweel van armoede. Er zijn bepaalde wonderlijke uitspraken (paradoxen) in de godsdienst, die de wereld maar niet begrijpen kan; zoals *dwaas worden, om wijs te worden*, 1 Kor. 3:18; *zijn leven vinden door het te verliezen*, Matth. 16:25; en *rijk zijn in armoede*. De rede lacht erom. Maar "zalig zijn de armen, want hunner is het Koninkrijk der hemelen." Dus moeten wij meer naar deze armoede verlangen dan naar alle rijkdommen van de wereld streven. Want onder deze lappen is een kleed van goud verborgen; en uit dit dode lichaam komt honing te voorschijn.

II. Zijn de armen van geest gelukzalig, dan zijn, naar de regel der tegenstelling, de "hogen van hart" vervloekt, en "den HEERE een gruwel", Spr. 16:5. Er is een soort mensen, die met zichzelf afgoderij bedrijven; nu, er bestaat geen gemener afgod dan het eigen, "ik") Zij verwonderen zich over hun eigen gaven, zedigheid, eigengerechtigheid, en op deze stam enten zij de hoop hunner zaligheid. Er zijn er velen, die te goed zijn om de hemel binnen te gaan: zij bezitten voldoende bekwaamheid Van eigen maaksel, en ze lachen er om dat ze van geleend goed leven en Christus in de handen zien zouden. Deze windbuilen zijn door de duivel met hoogmoed vervuld, ze zijn dikgezwollen in hun eigen inbeelding. Maar hun opgeblazenheid lijkt op het opzwellen van de waterzuchtige zieken, bij wie hun dikte hun ziek-zijn aanduidt. Zo stond het ervoor met die opgeblazen werkheilige uit Lukas 18:11: De Farizeeër staande, bad dit bij zichzelf: "O God! Ik dank U, dat ik niet ben gelijk de andere mensen: rovers, onrechtvaardigen, overspelers; of ook gelijk

deze tollenaar. Ik vast tweemaal per week; ik geef tienden van alles, wat ik bezit" enz. Ziehier een man, die het zeil van hovaardij omhoog hijst. Maar de tollenaar, die arm van geest was, "Van verre staande, wilde ook zelfs de ogen niet opheffen naar den hemel, maar sloeg op zijn borst, zeggende: O God! Wees mij zondaar genadig!" En deze man verkreeg de kroon. "Ik zeg ulieden", zegt Christus, "deze ging af gerechtvaardigd in zijn huis, meer dan die." De heilige Paulus meende vóór zijn bekering, dat hij in een zeer goede staat verkeerde: "naar de rechtvaardigheid die in de wet is, onberispelijk", Fil. 3:6. Hij dacht een toren van eigengerechtigheid gebouwd te hebben, waarvan de top tot aan de hemel zou reiken. Maar tenslotte liet God hem zien, dat zijn grondslag niet stevig was, en toen nam hij zijn toevlucht tot de Rots der eeuwen, Fil. 3:9: "Opdat ik in Hem gevonden worde." Er bestaat geen gevaarlijker klip dan de eigengerechtigheid. Zodanig was de toestand van Laodicéa, Openb. 3:17: "Want gij zegt: Ik ben rijk en verrijkt geworden, en heb geens dings gebrek; en gij weet niet, dat gij zijt ellendig en jammerlijk en arm en blind en naakt." De Laodicensen dachten dat hun niets ontbrak, terwijl ze toch inderdaad totaal niets bezaten. Hoevelen gaan hierdoor verloren! Wij zien hoe bepaalde schepen die de klippen ontkwamen, toch nog schipbreuk lijdten op de zandplaten. Velen die de klippen van grote zonden ontkwamen, hebben toch schipbreuk geleden op de zandplaten van eigengerechtigheid. En hoe zwaar valt het om zulke mensen van hun gevaar te overtuigen! Zij kunnen niet anders geloven of deze verrotte en vuile lompen kunnen hen uit de gevangenis helpen. Zij kunnen er maar niet van overtuigd worden, dat hun toestand even kwaad is als ze die van anderen wel afschilderen. Christus zegt hen, dat zij blind zijn, maar zij lijken op Seneca's maagd die blind geboren was. Maar zelf wilde zij dat niet geloven. "Het huis is donker - zegt zij -, maar ik ben niet blind." Christus zegt hen dat zij naakt zijn, en biedt hun Zijn witte klederen tot bedekking aan, maar zij denken er anders over, en omdat zij blind zijn, kunnen ze niet eens zien, dat ze naakt zijn. Hoevelen gingen er verloren, omdat zij hun eigen zaligmaker wilden zijn! Och, dat dit de opgeblazen zondaar eens uit hemzelf drijven mocht! Want nooit komt iemand tot zichzelf, tenzij hij eerst buiten zichzelf gaat, en niemand kan naar buiten komen, indien niet eerst Christus binnenkomt.

III. Vraag. *Als armoede des geestes dan zo noodzakelijk is, hoe zal ik dan weten of ik arm van geest ben?*

Antwoord: Uit de gezegende vruchten van deze geestelijke armoede; en die zijn:

1e Kenmerk: Wie arm van geest is, is "gespeend" van zijn eigen ik, Ps. 131:2: "Mijn ziel is als een gespeend kind in mij." 't Valt zwaar, om iemand aan zichzelf te spenen. De wijnstok hecht zich aan alles, wat er dichtbij komt om daarop te steunen. De mens heeft de één of andere tak, die hij aangrijpt om erop te rusten. Hoe slecht kan hij van zichzelf afgetrokken worden! De armen van geest hebben zichzelf een scheidbrief gegeven. Ze zien wel, dat zij buiten Christus naar de hel moeten: "Mijn ziel is als een gespeend kind."

2e Kenmerk: Wie arm van geest is verwonderd zich over Christus. Hij heeft grote gedachten van Christus. Hij ziet zichzelf naakt en ontbloot, en neemt zijn toevlucht tot Christus, opdat hij in Diens klederen de zegen ontvangen mag. 1) Hij bevindt zichzelf verwond; en zoals het verwonde hert naar het water loopt, zo dorst hij naar het water des levens, n.l. naar Christus' bloed. Heere, zegt hij, geeft U mij Christus toch, of ik moet sterven! De consciëntie (- geweten) is in een vurige slang veranderd, en heeft hem gebeten. Nu geeft hij heel de wereld prijs voor een koperen slang. Hij ziet zichzelf in het uiterste doodsgevaar, en o, hoe dierbaar is hem dan een blad van de Boom

des levens, dat zowel tot spijs als tot genezing dient! De arme van geest merkt wel dat al zijn rijkdom in Christus ligt: wijsheid, rechtvaardigmaking, heiligmaking enz. In al zijn behoeften neemt hij zijn toevlucht tot dit magazijn vol geestelijke goederen. Hij aanbidt de algenoegzaamheid van Christus. Van de olie in Rheims wordt verteld, dat, hoewel ze voortdurend gebruikt wordt, ze nooit opgaat. En van dien aard is ook Christus' bloed: nooit kan deze fontein uitgeput raken. Wie arm van geest is, neemt gedurig zijn toevlucht tot deze Troostbron. Hij stelt een hoge waarde en prijs op de Heere Christus. Hij verbergt zichzelf in Christus' wonden (zegt Augustinus). Hij baadt zichzelf in Zijn bloed, hij wikkelt zich in Diens kleed, hij ziet een geestelijke duurte en hongersnood in z'n eigen huis, en daarom neemt hij zijn toevlucht tot Christus: *Toon mij de Heere, zegt hij, en het is genoeg!*

3e Kenmerk: Wie arm van geest is, klaagt altijd over zijn geestelijke staat. Zoals het geval is met een arme man, die voortdurend praat over zijn nooddrift, dat hij niets heeft om zichzelf te helpen, dat hij nog eens van gebrek vergaan moet: zo gaat het ook met hem, die arm van geest is. Steeds klaagt hij over zijn gebrek: "mij ontbreekt een gebroken hart, een dankbaar hart." Hij maakt zichzelf tot het allerbehoefstigste schepsel ter wereld. Hoewel hij wat het genadewerk betreft, niet durft te ontkennen dat hij er deel aan heeft (want dat zou zoveel zijn als een vals getuigenis geven tegen de Geest), toch klaagt hij erover, dat hij geen meerdere genade bezit. Dit is nu het onderscheid tussen een huichelaar en een kind van God. Want de huichelaar praat altijd maar weer over hetgeen hij bezit, en een kind Gods klaagt over hetgeen hij mist. De één is er blij mee, dat hij zo góed is, en de ander is er bedroefd onder, dat hij zo verkeerd is. De arme van geest gaat van de éne inzetting tot de andere, om zijn gebrek te vervullen. Want hij zag zijn geestelijke staat zo gaarne verbeterd. Beproeft u dan hieraan of u arm van geest zijt: n.l. of u klaagt over gebrek aan genade, terwijl anderen aan 't klagen zijn over het gemis van kinderen en bezittingen.

Dat is een goed teken. "Er is één, die zichzelf rijk maakt, en niet met al heeft, en één, die zichzelf arm maakt, en heeft veel goed", Spr. 13:7. Enkele bedelaars stierven rijk. De armen van geest, die hun leven lang aan de deur der barmhartigheid gelegen en van de aalmoezen van vrije genade geleefd hebben, stierven rijk in geloof, en als erfgenamen van een Koninkrijk.

4e Kenteken: Wie arm van geest is, is laag en klein van hart. De rijken zijn meestal hovaardig en opgeblazen. Maar de armen zijn nederig. De armen van geest wentelen zichzelf in het stof krachtens een gevoel en indruk van eigen onwaardigheid: "ik verfoei mij in stof en as", Job 42:8. Wie arm van geest is, geeft acht op andermans deugden en op z'n eigen zwakheden. Hij verloochent niet maar z'n zonden, maar z'n plichten. Hoe meer genade hij bezit, hoe nederiger hij is. Want dan ziet hij beter welk een groot schuldenaar hij voor God is. Indien hij een bepaalde plicht kan volbrengen, houdt hij dat meer voor de kracht van Christus dan die van hemzelf, Fil. 4:13. Zoals het schip de haven bereikt, méér door de krachtige wind dan met behulp van het zeil: zo ook wanneer een christen snelle vorderingen maakt. Dat dankt hij meer aan de wind van Gods Geest, dan aan de zeilen van zijn eigen poging en inspanning. Juist wanneer de arme van geest zich het meest als een heilige gedraagt, dan belijdt hij van zichzelf, dat hij de voornaamste der zondaren is. Hij schaamt zich meer vanwege het gebrek aan genades, dan anderen over de overvloed aan zonden. Hij durft niet zeggen dat hij gebeden of geweend heeft. Hij leeft, doch niet hij, maar Christus leeft in hem, Gal. 2:20. Hij werkt, doch niet hij, maar de genade Gods, 1 Kor. 15:10.

5e Kenteken: Wie arm van geest is, is veel in het gebed. Hij ziet hoe ver hij nog verwijderd is van de voorgeschreven heiligheid. Daarom bidt hij om méér genade en meer geloof, en meer gelijkvormigheid aan Jezus Christus. Een arm mens bedelt steeds. Hieraan kunt u een arme van geest kennen. Want steeds bedelt hij om een geestelijke aalmoes. Hij klopt aan de hemelpoort. Zijn zuchten zendt hij naar Boven. Zijn tranen stort hij neer. Hij vuil bij die deur niet weg, alvorens hij zijn gaven heeft. En God heeft een ingetogen vrijmoedigheid lief; die zal niet afgewezen worden.

6e Kenteken: De arme van geest is bereid om Christus op Zijn eigen voorwaarden aan te nemen. De opgeblazen zondaar wil met Christus een contract sluiten. Hij wil Christus én zijn wellusten hebben; Christus én zijn gierigheid. Maar die arm van geest is, ziet zichzelf buiten Christus verloren, en is gewillig om Christus te ontvangen op Zijn eigen voorwaarden, zowel tot een Vorst als tot een Zaligmaker, Fil. 3:8. "Jezus mijn Heere!" Een lang belegerd kasteel, dat op het punt staat van eigenaar te veranderen, zal zich op alle mogelijke voorwaarden (ze mogen zijn, als ze willen!) gaarne overgeven, om het leven eraf te brengen. Zo ook hij, wiens hart een garnizoen voor de duivel was, en het lang tegen Christus uithield: wanneer God hem eenmaal tot armoede des geestes gebracht heeft, zodat hij zichzelf buiten Christus verdoemd ziet, dan laat 'hij God die voorwaarden stellen, die Hij maar wil. Hij zal ze gewillig ondertekenen. Hand. 9:6: "Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal?" Wie arm van geest is, zal alles doen, opdat hij Christus maar hebben mag. Hij zal zijn beminde boezemzonde om hals brengen, en zichzelf met Petrus in het water werpen om naar Christus toe te komen.

8e Kenteken: Wie arm van geest is, is een verbreider van vrije genade. Niemand houdt zóveel van de genade als de arme van geest. De arme van geest is zeer dankbaar. Toen Paulus de genade gesmaakt had, o, hoe dankbaar aanbidt hij dan de vrije genade! 1 Tim. 1:14: "De genade onzes Heeren is zeer overvloedig geweest." Hij zet de kroon zijner zaligheid op het hoofd van de vrije genade. Zoals wanneer iemand veroordeeld zijnde, kwijschelding en vergeving ontving, o, hoe prijst en verheft zo iemand de goedheid en barmhartigheid van zijn vorst! Zo ontvouwt en vertoont de heilige Paulus de vrije genade in haar volle glans en luister. Al zijn Brieven interlinieert hij met vrije genade. Zoals een geparfumeerd vat de wijn ernaar doet smaken, zo ook laat Paulus, als een vat dat met genade geparfumeerd is, al zijn Brieven naar dit reukwerk der vrije genade smaken. Die arm van geest zijn, danken God voor het kleinste brokje, dat van de tafel der vrije genade valt.

IV. Streeft naar armoede des geestes. Hiermee begint Christus. En hiermee moeten ook wij beginnen, zullen wij ooit in gelukzaligheid eindigen. Armoede des geestes is de grondsteen, waar God het gebouw der heerlijkheid op legt. Vier dingen zijn er die de christenen ertoe mogen bewegen om arm van geest te zijn:

1. Deze armoede is uw rijkdom. De rijkdommen der wereld kunt u bezitten en toch arm zijn. Deze armoede kunt u niet hebben, of u moet rijk zijn. Armoede des geestes geeft ons recht en aanspraak op alle rijkdommen van Christus.
2. Deze armoede is uw adeldom. Armoede des geestes is een edele ootmoed (Augustinus). God beschouwt u als personen van aanzien, wanneer u gering en veracht bent in uw eigen oog. Dezulken zijn kostelijk en dierbaar in de ogen Gods. Ge zult des te kostelijker zijn bij God, naardat u in eigen oog verachtelijker waart (Isidorus). De weg om op te klimmen en verhoogd te worden, is zich vernederen. God acht de vallei het hoogst!

3. Armoede des geestes stelt de ziel lieflijk gerust. Wanneer iemand van zichzelf losgemaakt wordt om op Christus te rusten, o, welk een gezegende kalmte heerst dan in de ziel! Ik ben arm, maar "mijn God zal naar Zijn rijkdom al mijn nooddrift vervullen", Fil. 4:19. Ik ben onwaardig, maar Christus is waardig. Ik ben behoeftig en nooddriftig, maar Christus is oneindig en onuitputtelijk. "Leid mij op een rotssteen, die mij te hoog zou zijn", Ps. 61:3. Op een rotssteen is iemand veilig. Wanneer de ziel buiten haarzelf treedt en op de rotssteen Christus als haar Middelaar rust, dan staat ze als op een pilaar zo vast. Dit is de weg tot ware troost: u zult verwond van geest zijn, totdat gij arm van geest zijt.
4. Armoede des geestes baant een weg tot gelukzaligheid. "Zalig zijn de armen van geest." Bent u arm van geest? Dan bent u gelukkig; gelukkigzalig zijt ge, dat u geboren bent!

Vraagt u, waarin deze gelukzaligheid bestaat, dan moet u de volgende woorden lezen:
"want hunner is het koninkrijk der hemelen!"

5. De armen van geest zijn erfgenamen van een koninkrijk.
"Want hunner is het Koninkrijk der hemelen." (Matth. 5:3)

A. "Hunner is het Koninkrijk der hemelen." In deze woorden schuilt een hoge promotie voor de heiligen, omdat zij tot een koninkrijk bevorderd zullen worden. Er zijn er die aardse grootsheid najagen, en hier van een tijdelijk koninkrijk, van een hemel op aarde dromen. Maar dan zou Gods Kerk op aarde geen strijdende, maar een triomferende kerk zijn. Doch stellig zal de tijd aanbreken, dat de heiligen op een heerlijke wijze heersen zullen: "hunner is het Koninkrijk der hemelen!" Een koninkrijk betekent de top en het hoogtepunt van alle wereldse geluk. En deze eer bezitten nu alle heiligen. Daarom zegt onze Zaligmaker: "hunner is het Koninkrijk der hemelen." Alle onderdanen van Christus zijn koningen. Onder het Koninkrijk der hemelen wordt de staat der heerlijkheid verstaan, welke de heiligen genieten zullen, wanneer zij met God en de Engelen voor eeuwig heersen zullen, nadat de zonde, hel en dood volkomen ten onder gebracht zijn. Tot opening en verklaring van dit punt zal ik allereerst aantonen, in welk opzicht de heiligen in de hemel aan *koningen* gelijk zijn.

I. *In welk opzicht de verheerlijkte heiligen bij koningen vergeleken kunnen worden.* Koningen bezitten hun versierselen en tekenen van hun koninklijke autoriteit en majesteit.

1. Zij bezitten hun *kronen*. Zo krijgen de heiligen na de dood hun koninklijke kroon, Openb. 2:10: "Zijt getrouw tot den dood, en Ik zal u geven de kroon des levens." De gelovigen krijgen niet slechts de vergeving der zonden, maar ze worden ook gekroond. Die kroon is een teken van eer. Een kroon is er niet voor iedereen. Ze past niet op het hoofd van alleman. Ze mag uitsluitend door koningen en hoge persoonlijkheden gedragen worden, Ps. 21:4. De kroon, die de armen van geest in de hemel dragen zullen, is een eerkroon. God huldigt ze Zelf in hun eer en heerlijkheid in, en zet hun de koninklijke kroon op het hoofd. En deze kroon die de heiligen dragen zullen, overtreft in haar Goddelijke glans en luister alle andere kronen.

- *Deze kroon is zuiver.* Ook al zijn andere kronen van fijn goud vervaardigd, toch zijn ze vermengd metaal; ze hebben hun onrust en moeilijkheden. Een kroon van goud kan niet zonder doornen gemaakt worden. Er zijn zoveel kwellingen en angstige bekommelingen aan verbonden, dat ze het hoofd van wie ze draagt pijn doet. En dat bracht Cyrus tot de uitspraak, dat, indien de mensen maar eens wisten welk een zorgen en bekommelingen hem de koninklijke kroon baarde, zij zich niet zouden verwaardigen haar van de aarde op te nemen. Maar de kroon der heiligen is zonder kruisen vervaardigd. Ze is niet vermengd met de zorg om ze te behouden of met de vrees ze te verliezen. Wat Salomo in een andere omstandigheid zegt, dat kan ik van de kroon der heerlijkheid zeggen: "Hij voegt er geen smart bij" Spr. 10:22. Deze kroon verdrijft, evenals Davids harp, de boze geest van droefheid en onrust. In de hemel is evenmin plaats voor droefheid, als in de hel voor vreugde.
- *Deze kroon der heerlijkheid wordt u niet benijd.* Davids eigen zoon benijdde hem, en probeerde de kroon van zijn hoofd te nemen. Een vorstenkroon is vaak het doelwit, waar nijd en staatszucht hun pijlen op richten. Maar de kroon die de heiligen dragen zullen, is voor nijd en afgunst schotvrij. De éne heilige zal de andere niet benijden. Want ze worden allen gekroond. En al kan de één een groter kroon dragen dan de ander, toch zal iedereen zo'n grote kroon krijgen, als hij dragen kan.

- Het is een onverwelkelijke kroon. Deze kroon bestaat niet uit rozen of juwelen (Tertullianus). Andere kronen zijn aan plotselinge veranderingen en aan een haastig verderf onderhevig, en tuimelen in het stof, Spr. 17:23: "Zal de kroon van geslacht tot geslacht zijn?" Hendrik VI werd met de kronen van twee koninkrijken vereerd, n.l. van Frankrijk en Engeland; de eerste kroon ging verloren door de partijzucht en tweespalt van zijn edelen, en de andere kroon werd hem tweemaal van het hoofd gerukt. De kroon heeft vele erfgenamen en opvolgers. De kroon is een verwelkend ding. De dood is een worm, die erin groeit. Maar de kroon der heerlijkheid is onverderfelijk, een onverwelkelijke kroon der heerlijkheid is onverderfelijk, een onverwelkelijke kroon, 1 Petrus 5:4. Ze lijkt niet op de roos, die haar kleur en geur verliest. Deze kroon kan niet verwelken, maar behoudt steeds, als de bloem die wij *altijd-levend* noemen, haar glans en luister. Eeuwigheid is een parel aan de kroon der heiligen.

II. Koningen dragen hun klederen, waarmee zij versierd zijn. "De koning Israëls en de koning van Juda zaten bekleed met hun klederen" 2 Kron. 18:9. Het koninklijke kleed was van scharlaken of fluweel. Soms van purperkleur of van een hemelsblauwe glans. Aldus zullen de heiligen hun klederen ook dragen, Openb. 7:9: "Na dezen zag ik, en ziet, een grote schare die niemand tellen kon, uit alle natie en geslachten en volken en talen, staande voor den troon en voor het Lam, bekleed zijnde met lange witte klederen." De klederen der heiligen drukken hun glans en heerlijkheid uit. Het feit dat hun klederen wit zijn, is om hun heiligheid uit te drukken. Ze hebben geen zonden om hun klederen te besmetten of vuil te maken. In deze klederen zullen ze blinken als de engelen.

III. Koningen hebben hun scepters ten teken van gezag en heerschappij. Koning Ahasveros reikte Esther de gouden scepter toe. Esther 5:2. En de heiligen in heerlijkheid bezitten hun scepters en hebben palmtakken in hun handen, Openb. 7:9. Eertijds was het de gewoonte van grote overwinnaars om palmtakken, ten teken van zege, in hun handen te hebben. Zo dragen de verheerlijkte heiligen als koningen palmtakken: een beeld van zegen en triomf. Ze zijn overwinnaars van zonde en hel, Openb. 12:11: "Zij hebben overwonnen door het bloed des Lams."

IV. Koningen hebben hun tronen. Nadat Caesar de zege over zijn vijanden behaald had, werd hij triomfantelijk ten teken van eer ingehaald en verwelkomd. Een ivooren zetel werd voor hem neergezet in de Senaat, en een troon op het toneel. Zo zullen de heiligen in de hemel, nadat zij de zege over hun zonden behaald zullen hebben, een statige zetel bezetten, kostbaarder dan ivoor of paarden, en een troon van heerlijkheid, Openb. 3:21. En deze troon zal:

1. *Een hoge troon zijn*, die boven alle koningen en vorsten der aarde geplaatst is, ja ver boven alle hemelen, Ef. 4:10. Er is immers een 'benedenhemel': de lucht, als de ruimte tussen de aarde en de baan van de maan. Dan is er de 'middelste of sterrenhemel': de plaats, waar de sterren en de hogere planeten (zoals de wijsgeren ze noemen), zoals Saturnus, Jupiter, Mars enz. zijn. En de 'bovenste hemel', de hoogste en *derde hemel* genoemd, 2 Kor. 12:2. In deze heerlijke en hoge plaats zal de troon der heiligen opgericht worden.
2. *Een veilige troon*. Want andere tronen zijn onveilig en wankel. Ze staan niet stevig vast, Ps. 73:18: "Immers zet Gij ze op gladde plaatsen." Maar de troon der verheerlijkte heiligen is veilig en zeker, Openb. 3:21: "Die overwint, Ik zal hem

geven met Mij te zitten in Mijnen troon." De heiligen zullen met Christus op de troon zitten. Hij bewaart hen zo veilig, dat geen gewelddadige handen hen van de troon kunnen afrukken. O, volk van God, denkt hieraan. Al wordt u nu voor de vierschaar gedaagd, toch zult u eens op de troon zitten.

B. Waarin het Koninkrijk der hemelen andere rijken overtreft. Na aangewezen te hebben, waarin de 'verheerlijkte heiligen in de hemel aan koningen gelijk zijn, willen we nu gaan zien, waarin het Koninkrijk der hemelen andere koninkrijken overtreft. Dit Koninkrijk overtreft andere koninkrijken:

1. *Ten opzichte van zijn Bouwmeester en Maker.* Andere rijken hebben mensen tot hun bouwmeesters, maar dit Koninkrijk heeft God tot zijn Bouwmeester, Hebr. 11:10. De hemel wordt "een huis, niet met handen gemaakt" genoemd, 2 Kor. 5:1, om z'n uitnemendheid en voortreffelijkheid weer te geven. Geen mens of engel zou ooit een steen in dit gebouw kunnen leggen. God is het Die dit Koninkrijk opricht. God is z'n "Kunstenaar en Bouwmeester."
2. *In rijkdom en schatten.* Goud overtreft het ijzer niet zozeer, als dit Koninkrijk alle andere koninkrijken te boven gaat. Z'n poorten zijn van paarden, Openb. 21:21. "En de fundamenteën zijn met allerlei kostelijk gesteente versierd", vers 19. 't Is al mooi, dat kabinetten met paarden gestoffeerd zijn. Maar zag iemand ooit paarden poorten? Koningen zullen hun kronen en scepters voor de troon van dit Koninkrijk neerwerpen, Openb. 4:10, omdat zij al hun heerlijkheid en rijkdom maar stof achten te zijn, vergeleken met dit Koninkrijk. Dit Koninkrijk bezit de Godheid Zelf als verrijking. En deze rijkdommen zijn van dien aard, dat ze in geen weegschaal gewogen, noch door het mensenhart begrepen, noch door de tong der engelen uitgesproken kunnen worden.
3. *In volmaaktheid.* Andere rijken zijn gebrekkig. Die hebben niet alle nodige voorraden en levensbehoeften binnen hun grenzen. Alles wat zij nodig hebben, kunnen ze niet van hun eigen producten verwachten, maar ze zijn genooddaakt om buitenslands te handelen, teneinde hun tekort in eigen land te vervullen. Koning Salomo zond schepen om goud naar Ofir, 2 Kron. 8:18. Maar in het Koninkrijk der hemelen bestaat geen gebrek. Daar zijn alle aangename en zeldzame dingen te vinden, Openb. 2:17: "Die overwint, zal alles beërven." Daar is schoonheid, wijsheid, glorie en heerlijkheid. Daar staat de Boom des levens in het midden van dit paradijs. Alle dingen zijn daar te vinden, uitgezonderd zonde en ellende; het gemis waardoor de volheid van dit Koninkrijk nog vermeerderd wordt.
4. *In rust en, zekerheid.* Andere rijken hebben voortdurend invasies van buiten af en verdeeldheid in eigen land te duchten. Salomo's koninkrijk was een tijd lang in rust en vrede, maar tenslotte blies de vijand alarm, 1 Kon. 11:14. Doch het Koninkrijk der hemelen is zo vast en onoverwinnelijk, dat het voor geen vijandelijke aanvallen of inbreuken vreest. Van de duivelen staat er geschreven, dat ze met eeuwige banden onder de duisternis bewaard worden", Judas, vs. 6. De heiligen in de hemel zullen niet méér te vrezen hebben, dan iemand voor het roven en stropen van een dief bevreesd is, die in ketenen opgehangen werd. De poorten van dit hemelse Koninkrijk "worden niet gesloten des daags", Openb. 21:25. Wij sluiten de stadspoorten in tijden van gevaar. Maar de poorten van dit Koninkrijk staan steeds open, om te bewijzen dat er voor het naderen van de vijand niet gevreesd wordt. Dit Koninkrijk heeft poorten tot heerlijkheid en sieraad. Maar de poorten worden niet gesloten, om zijn veiligheid uit te beelden.
5. *In standvastigheid.* Andere koninkrijken hebben de ijdelheid op hun voorhoofd geschreven; ze zijn aan verandering en wisselvalligheden onderworpen. Al hebben

ze een hoofd van goud, echter voeten van leem, Hos. 1:4: "Ik zal het koninkrijk doen ophouden." Koninkrijken hebben hun schrikkeljaar. Waar is de glorie van Athene? De pracht en praal van Troje? Wat is er geworden van de monarchie der Assyriërs, Grieken en Perzen? Deze koninkrijken zijn verwoest en in het stof gelegd. Maar het Koninkrijk der hemelen draagt de eeuwigheid als opschrift, het is een eeuwig Koninkrijk, 2 Petrus 1:2. De Apostel noemt het een "onbeweeglijk Koninkrijk", Hebr. 12:28. Het is op een vast fundament, n.l. Gods almacht, gegrondvest, en loopt parallel met de eeuwigheid, Openb. 22:5: "Zij zullen als koningen heersen in alle eeuwigheid." De heiligen zullen dit Koninkrijk vast en zeker beërven.

C. Ik zal nu in de volgende plaats aanwijzen *de gronden, waarop de waarheid en zekerheid rust van de stelling, dat de heiligen in het bezit zullen komen van dit Koninkrijk.*

1. Gods welbehagen, of vrije genade, Lukas 12:32: "Het is uws Vaders welbehagen, ulieden het Koninkrijk te geven." Het is niet enige verdienste in ons, maar de vrije genade en het welbehagen in God. De aanhangers van het pausdom beweren, dat wij het Koninkrijk der hemelen verdienen "ex condigno", maar wij ontkennen de aanspraak op verdienste. De hemel is een genadegift.
2. De prijs die Christus betaald heeft. Jezus Christus heeft Zijn bloed ervoor vergoten. Alle heiligen komen door bloed in het Koninkrijk. Christus hing aan het kruis om ons tot de kroon te brengen. Zoals het Koninkrijk der hemelen een genadegift is ten opzichte van de Vader, evenzo is het een verdienste ten opzichte van de Zoon.

D. Enige conclusies en gevolgen uit de vorige stellingen.

1ste gebruik *tot onderrichting*; in vier afdelingen.

1. Dit bewijst ons, dat de dienst van God geen, onredelijk en onbillijk ding is. 't Is niet Gods gewoonte, dat Hij ons werk zou voorschrijven, en geen loon zou geven. De Godzaligheid brengt ons tot een Koninkrijk en verheft ons op de troon. Wanneer wij van de leer der bekering vernemen, en onze ziel in zilte tranen dompelen over de zonde; of van de leer van mortificatie en geestelijke doding, waardoor wij het rechteroog uitrukken en de voornaamste zonde om hals brengen, dan zijn wij geneigd te denken: dit is een zwaar te slikken pil. Maar hier in de tekst hebben wij hetgeen alles verzoet. Daar steekt een Koninkrijk achter, en dat zal alles verbeteren. Deze heerlijke vergelding gaat onze gedachten even ver te boven, als ze buiten onze verdiensten ligt. Niemand kan zonder onbillijk te worden tegen God, zeggen, dat Hij een hard Meester is. God geeft dubbel loon. Hij schenkt een Koninkrijk aan degenen, die Hem vrezen. De satan moge de wegen Gods verachten, zoals de verspieters die een verkeerd gerucht van het goede land voortbrachten, Num. 13:32. Maar zal satan uw loon verbeteren, indien gij hem dient? Hij geeft een verdoemelijk loon. In plaats van een Koninkrijk, ketenen der duisternis, Judas, vs. 6.
2. Ziehier de genade en goedertierenheid Gods, Die een Koninkrijk voor Zijn volk bereidde. Het is genade en gunst, dat wij arme mensen, wormen en geen mensen, Ps. 22:6, het leven ontvangen hebben. Maar het feit dat wormen tot koningen gemaakt zullen worden, is een Goddelijke goedertierenheid. 't Is goedertierenheid, dat God onze zonden vergeeft, maar het is een rijkdom van goedertierenheid, dat Hij ons kroont.

Zie, welk een grote liefde is dit! Aardse vorsten en koningen kunnen grote gaven en geschenken aan hun onderdanen geven, snaar zij behouden het koninkrijk voor zichzelf. Farao moge Jozef tot eer verhogen, en hem een ring aan zijn vinger geven, maar het koninkrijk houdt hij voor zichzelf, Gen. 41:4: "Alleen deze troon zal ik groter zijn dan gij." Maar God geeft Zijn volk een Koninkrijk, en zet ze op de troon. Hoe verwondert zich David over Gods goedheid daarin, dat Hij hem een tijdelijk koninkrijk geschonken had! 2 Sam. 7:18: "Toen ging de koning David in, en bleef voor het aangezicht des HEEREN, en hij zeide: wie ben ik, Heere HEERE, en wat is mijn huis, dat Gij mij tot hiertoe gebracht hebt?" Hij was er verwonderd over, dat de Heere hem van de schaapskooi weggenomen, en hem op de troon gezet had; dat God zijn herdersstaf in een scepter veranderd had! O, hoe verwonderd mogen de heiligen dan wel niet staan over de rijkdom der genade, dat God hun een Koninkrijk zal schenken boven alle vorsten der aarde, ja, v r boven alle hemelen! Niets is er, dat God te goed voor zijn kinderen acht. Wij vinden het soms al te veel, om aan Hem een traan, een gebed of om Zijnentwil een zonde op te offeren, maar Hij acht het niet (te) veel, ons een Koninkrijk te schenken. Hoe zullen toch de heiligen in de hemel de lessen van de vrije genade overlezen, en dan de lof van die God, Die hen met goedertierenheid kroonde, als met bazuinen uitschallen!

3. Dit bewijst ons, dat het christendom geen oneerlijke, maar een heerlijke en, verheerlijkende staat is. De wijzen meten alles naar het doel af. En wat is nu het doel der Godzaligheid? Een Koninkrijk, een troon der heerlijkheid! De zonde bezorgt een mens schande en schaamte, Spr. 13:5, Rom. 6:21: "Wat vrucht dan hadt gij toen van die dingen, waarover gij u nu schaamt?" Maar de dienst van God brengt ons tot eer, Spr. 4:8, verheft op de troon, schenkt een kroon en eindigt in heerlijkheid. 't Is des zondaars dwaasheid, een heilige te vloeken en te lasteren. Dat betekent hetzelfde, alsof Simeï David gevloekt had, toen hij ging om koning gemaakt te worden. 't Is de wijsheid van een heilige, de vloek en scheldwoorden van de wereld te verachten, en om met David, toen deze voor de ark huppelde, te zeggen: "Ook zal ik mij nog geringer houden dan alzo" 2 Sam. 6:22. Indien bidden, Gods Woord horen en mijn God te dienen betekent gering te zijn, dan zal ik mij nog geringer houden. Dit is mij een eer en heerlijkheid. Nu doe ik hetgeen mij tot een koninkrijk brengen zal. Och, houd het voor geen smaad en schande, een christen te zijn. Ik richt mij vooral tot hen, die hun voet op de wegen Gods gezet hebben. Wellicht zult u er tegenkomen, die u zullen versmaden en lasteren. Maar bind hun smaad- en lasterwoorden maar als een kroon en erekrans om uw hoofd. Geef maar even weinig ons hun smaad- en lasterwoorden, als om hun lofredenen. Bedenk, dat de Godzaligheid erfgename is van een Koninkrijk. De zonde wordt gevolgd door de hel, de genade door een kroon.
4. Ziehier hetgeen Gods volk naar de dood kan doen verlangen. Want dan zullen ze in hun Koninkrijk ingaan. Voorzeker mogen de goddelozen terecht voor de dood vrezen. Want die zal hen niet in een Koninkrijk, maar in een gevangenis brengen. De hel is de kerker, waar zij met ketenen der duisternis gekluisterd, voor eeuwig met de duivel en zijn Engelen liggen moeten. Voor ieder mens, die Christus niet kent, is de dood een koning der verschrikking. Maar de Godzalige mag naar de dood verlangen, daar die hem tot een Koninkrijk bevorderen zal. Toen Scipio's vader hem van de heerlijkheid verteld had, waar de ziel in een staat van onsterfelijkheid zal verkeren, zei Scipio: waarom vertoef ik dan zo lange tijd op

aarde? Waarom haast ik me niet om te sterven? De gelovigen zijn niet volkomen zalig vóór de dood.

Toen Solen door Croesus de vraag gesteld was, wie deze gelukkig achtte, noemde hij hem Tellus, een man die al overleden was. In de ure des doods zal een christen volkomen in zijn eer en heerlijkheid ingehuldigd worden. De zalfolie zal over hem uitgestort en de kroon op zijn hoofd gezet worden.

De Thraciërs plachten bij hun begrafenissen muziek te gebruiken. De heidenen hielden (zoals Theocritus opmerkt) hun lijkmalen ter oorzaak van die gelukzaligheid, die, naar ze meenden, de overledenen nu deelachtig waren. De heiligen zijn nu erfgenamen van het Koninkrijk, Jak. 2:5. Verlangt de erfgenaam van de kroon niet naar zijn kroning?

Gewis, er is genoeg om ons te spenen en gewillig te maken, om vanhier te gaan. De heiligen eten het stof als brood, ze zijn hier in een staat van kruislijden, Ps. 141:7: "Onze beenderen zijn verstrooid aan de mond des grafs, gelijk iemand op de aarde iets gekloofd en verdeeld had." Wanneer iemand een boom omhakt, dan vliegen de spaanders op en neer, hier en daar ligt een spaan: zo ook ligt hier een heilige verwond, en ginds een heilige vermoord; onze beenderen vliegen als spaanders in het rond. "Om Uwentwil worden wij de ganse dag gedood", Rom. 8:36. Maar wij hebben een Koninkrijk in de hemel; wanneer het lichaam begraven is, is de ziel gekroond. Wie zal niet in een storm willen zeilen, indien hij ervan overtuigd is, dat hij gekroond zal worden, zodra hij aan land zal gekomen zijn? Hoe komt het toch dat de Godzaligen zo vervaard en angstig zijn, als ze aan de dood denken, alsof ze naar hun terechtstelling - in plaats van naar hun kroning - gingen? Ook al moeten wij bereid zijn, om hier op aarde nog een tijd lang voor de dienst des Heeren te verblijven, toch moeten wij met de heilige Paulus, begeerte hebben om ontbonden te worden, en met Christus te zijn. De dag van eens christens ontbinding is de dag van zijn inhuldiging.

E. Tweede gebruik tot onderzoek en proefneming, of wij tot dit Koninkrijk behoren.

Vraag: *Maar hoe zullen wij weten, of dit heerlijke Koninkrijk ons in de dood geschonken zal worden?*

1. Indien God Zijn Koninkrijk binnen, in u opgericht heeft, Lukas 17:21: "Het Koninkrijk Gods is binnen ulieden." Onder dat Koninkrijk Gods verstaan wij het koninkrijk der genade in het hart. De genade kan bij een koninkrijk vergeleken worden. De genade zwaait er de scepter, vaardigt wetten uit - daar is de wet der liefde! - de genade slaat de macht van de duivel neer, en brengt het hart tot een zoete onderdanigheid onder Christus. Welnu, is dit koninkrijk der genade in uw hart opgericht? Voert u heerschappij over uw zonden? Kunt u deze koningen met ketenen binden? Ps. 149:8. Bent u een koning over uw hoogmoed, hartstocht en ongelooft? Is het Koninkrijk Gods binnen ulieden? Bent u, terwijl anderen naar aardse grootheid hijgen en een koninkrijk buiten zich zoeken, werkzaam om een Koninkrijk binnen uw hart op te richten? Gewis, indien het Koninkrijk der genade in uw hart is, zult u ongetwijfeld het koninkrijk der heerlijkheid deelachtig worden. Indien Gods Koninkrijk tot u ingaat, zult u eens in Zijn koninkrijk ingaan. Maar hij behoeft niet te denken dat hij bij zijn sterven in heerlijkheid zal heersen, die hier een slaaf is van zijn lusten.
2. Als u gelovig bent, zult u erfgenaam zijn van dit Koninkrijk, Jak. 2:5: "Rijk in het geloof, erfgenamen des Koninkrijks." Het geloof is een heldhaftige daad der ziel, die een heilig voordeel bij God ontvangt dank zij een belofte. Dit is de kronende genade. Het geloof brengt ons in Christus, en dóór Christus verkrijgen wij recht en

aandeel aan (op) de kroon. Door 't geloof worden wij uit God geboren, en zo worden wij kinderen van koninklijken bloede. Door 't geloof worden onze harten gereinigd, Hand. 15:9. En zo worden wij bekwaam gemaakt tot een Koninkrijk: "rijk in het geloof, erfgenamen des Koninkrijks." 't Geloof baant een weg naar de hemel. De gelovigen sterven als erfgenamen van de kroon.

3. Wie een edele en koninklijke geest heeft, zal ingaan in het hemelse Koninkrijk: "bedenkt de dingen die boven zijn", Kol. 3:2. Leeft u wel in, maar toch ook bóven de wereld? De arend vangt geen vliegen, maar vliegt hoog de lucht in. Hijgt en schreeuwt u naar heerlijkheid en onsterfelijkheid? Hebt u een goede, edelmoedige geest, en een Goddelijke en hemelse eergierigheid? Gaat u de gunst Gods, de vrede Sions en de zaligheid van uw ziel ter harte? Hebt u een afkeer van hetgeen te gering en te laag voor u is? Alexander wilde zich niet in de Olympische loopbaan oefenen. Kunt u alle ondermaanse dingen met voeten treden? Is de hemel in uw oog, Christus in uw hart, en de wereld onder uw voeten? Wie zulk een koninklijke geest heeft, en niet lager dan een kroon ziet, zal in de hoogte wonen, en zijn troon ver boven alle hemelen verhoogd hebben.

F. Derde gebruik, *een ernstige vermaning aan de christenen*. Deze is tweeledig. Want ze betreft zich:

1. Op de goddelozen. Is er een Koninkrijk te verkrijgen, dat zo versierd en verrijkt is met heerlijkheid? Och, maak uzelf dan niet door uw eigen dwaasheid onbekwaam tot deze bevordering. Wil toch niet, door aan de gemene lusten te voldoen, een Koninkrijk verbeuren. Wil toch niet een Koninkrijk verdrinken. Wil toch niet, terwille van de smaak, der aardse wellusten, de kroon des levens verliezen. Als de mensen toch maar eens, vóór ze de zonde bedreven, wilden gaan zitten en aandachtig wilden nadenken over de vraag, of de zoetheid en de winst in de zonde, opwegen tegen de schade en het verlies van een Koninkrijk, dan zou hun, geloof ik, het koude zweet uitbreken en dan zou deze gedachte hun onbeheerste hartstochten breidelen. Jakob vatte Ezau bij de hielen. Let niet op het lieflijke gezicht van de zonde, maar grijp ze bij de hielen. Let op het einde.

De zonde zal u van een Koninkrijk beroven. En wat kan die schade vergoeden? Och, welk een dwaasheid is het dan wegens "de onvruchtbare werken der duisternis" een Koninkrijk te verliezen! Hoe graag wil de duivel op de "Laatste dag" de mensen bespotten en uitlachen, omdat ze zo stom en dwaas geweest zijn, dat ze een Koninkrijk voor een ratel verruild en een kroon voor een appel verwisseld hebben; zoals de Indianen voor spiegeltjes en kraaltjes hun goud verruilen. 't Zal stellig de helse pijn der verdoemden niet weinig verzwaren, wanneer ze eraan denken, hoe dwaas ze zichzelf van een Koninkrijk ontbloot hebben.

B. Op de Godzaligen. Dezen moeten tot twee dingen vermaand worden.

Ten 1ste. Is er een Koninkrijk in het toekomstige (leven) te verkrijgen? Laat dat dan een beweegreden betekenen voor onze plicht! Wees, terwijl u nog leeft, zoveel mogelijk bezig in de dienst van God. Hebt alles, ja uzelf, voor de dienst van God over. De vergelding is zo heerlijk. De gedachten aan een Koninkrijk behoren onze gebeden vleugels te geven en onze ijver vurig te maken. "Wat eer en verhoging is Mordechai hierover gedaan?" Vraagt koning Ahasveros, Esther 6:3. Onderzoekt toch eens, wat u voor God gedaan hebt! Welke liefde hebt u bewezen aan Zijn Naam? Welke ijver voor Zijn eer? Waar is het hoofd van de Goliath-lust, en van die lievelingszonde, die u om Zijnentwil gedood hebt? Me dunkt, dat we soms wel alleen in onze binnenkamers mogen gaan om daar te wenen en te overdenken, hoe weinig, wij voor God hebben

gedaan. Welk een groot verschil bestaat ertussen onze dienst en ons loon! Wat betekent al ons wenen en vasten, vergeleken bij een Koninkrijk! Och, spant al uw krachten in, neemt de tijd der genade en alle geboden gelegenheden waar om God te dienen.

En opdat u des te ijveriger en vuriger zijn moogt in het werk Gods, moet u weten en er van verzekerd zijn, dat hoe meer werk u verricht, u des te groter heerlijkheid zult genieten. Iedere heilige zal een Koninkrijk hebben. Maar hoe meer dienst iemand voor God doet, des te groter zal zijn koninkrijk zijn. Want er zijn trappen in de heerlijkheid, en dat bewijs ik als volgt:

- (1) In de hel zijn trappen in de tormenten, Lukas 20:47: "die zullen zwaarder oordeel ontvangen." Zij die de dienst van God tot een dekmantel voor hun zonden maken, zullen een heter plaats in de hel krijgen. Welnu, indien er trappen van pijnigingen in de hel zijn, dan zijn er, naar de regel van tegenstelling, ook trappen der heerlijkheid in het Koninkrijk der hemelen.
- (2) God vergeldt den mensen in Zijn vrije genade naar hun werken. Daarom, hoe meer dienst zij doen, des te groter zal ook hun Troon zijn, Op b. 22:12: "En ziet, Ik kom haastelijk; en Mijn loon is met Mij, om een iegelijk te vergelden, gelijk zijn werk zal zijn." Wie meer gedaan heeft, zal meer ontvangen. Hij wiens pond tien ponden gewonnen had, kreeg macht over tien steden, Lukas 19:16. Dit dient ons tot een krachtige opwekking te strekken, dat wij in de dienst van God trachten uit te blinken. Hoe meer de lamp van uw genade schijnt, des te meer u ook blinken zult als sterren van de eerste grootte in de hemelse kring. Wilt u graag, dat uw kroon heerlijker blinkt, uw koninkrijk verder uitgebreid is, en uw palmtakken meer bloeien? Dan moet u christen trachten te worden in een uitstekende graad. Doe veel werk in een korte tijd. Hoe meer ge u geeft, naar die mate wordt God uw deel. Hoe meer eer u aan God toebrengt, des te groter heerlijkheid zult u van God genieten.

Ten 2e. Wandelt waardig dit Koninkrijk, 1 Thess. 2:12: "Dat gij zoudt wandelen waardiglijk Gode, Die u roept tot Zijn Koninkrijk." Leeft als koningen. Laat de majesteit der heiligheid in uw gezicht schitteren. "Allen die de ogen op Stéfanus hielden, zagen zijn aangezicht als 'het aangezicht eens Engels'" Hand. 6:15. Een soort klaarheid als van een Engel blonk in zijn gezicht. Wanneer wij in ijver, nederigheid en waardigheid blinken, dan maakt ons dit schoon en heerlijk in de ogen van anderen, en maakt zichtbaar dat wij erfgenamen van de kroon zijn.

Vierde gebruik, *tot vertroosting*.

Hier is troost voor Gods volk, in geval van armoede. God heeft hen van een Koninkrijk voorzien. "Hunner is het Koninkrijk der hemelen." Een kind van God is dikwijls zo onaanzienlijk in de wereld, dat hij nog niet één voet land te erven heeft. Hij is even arm van beurs als van geest. Maar hier is een troostfontein geopend. De armste heilige, die heel zijn gouden vlies verloren heeft, is erfgenaam van een Koninkrijk; en wel, een Koninkrijk, dat alle rijken en vorstendommen overtreft, evenals een parel en diamant koper te boven gaat; want het is een weergaloos en eindeloos Koninkrijk. De hoop op een Koninkrijk - zegt Basilius - behoort een christen met kloekmoedigheid en blijdschap door al zijn verdrukkingen heen te voeren. Het is een uitspraak van Luther, dat de zee van Gods goedertierenheid, die overvloeit van geestelijke zegeningen, al het lijden van dit tegenwoordige leven behoort te verzwelgen'. Wat geeft het tenslotte, of u thans gelapt of gescheurd erbij loopt? U zult uw "witte klederen" dragen. Wat verlies is het, of ge u met een sober

deel behelpen, en met Daniël van het gezaaide eten moet, terwijl anderen "de stukken der spijs des konings eten, en van de wijn zijns dranks drinken"? Dan. 1:12, v. Wanneer gij in het Koninkrijk der hemelen gekomen zult zijn, dan zult u feest houden. Hier drinkt u het water der tranen, maar eerlang zult u de wijn van het paradijs drinken. vertroost u dan met de overdenking, van dit Koninkrijk!

6. *"Zalig zijn die treuren."* (Matth. 5:4a.)

Hier zijn acht trappen, die tot de ware gelukzaligheid leiden. Ze kunnen bij de Jakobs ladder vergeleken worden, waarvan de top tot aan de hemel reikte. Eén van die trappen zijn we al gepasseerd. Laten we nu verder gaan naar de tweede. "Zalig zijn die treuren." Door het tranendal moeten we naar het paradijs. Treuren zou een droevig en weinig aangenaam onderwerp vormen, indien er geen gelukzaligheid voorafging en er geen troost achteraan kwam. Treuren staat hier in plaats van *berouw*; het bevat zowel droefheid (de wolk), als tranen (de regen), waarin God tot ons afdaald. De woorden laten zich in tweeën verdelen:

- I. Een voorstel, dat die treuren, zalig, zijn: "*Zalig zijn die treuren.*"
- II. Een reden, omdat zij vertroost zullen worden: "*want zij zullen vertroost worden.*"

Ik begin met het eerste punt, het voorstel: die treuren zijn zalig, Lukas 6:21: "Zalig zijt gij; die nu weent." Al zijn de tranen der heiligen bittere tranen, toch zijn het zalige tranen.

Vraag: *Maar geeft dan alle droefheid zonder onderscheid, een mens recht op de gelukzaligheid?*

Antwoord: nee. Er is tweërlei droefheid mogelijk, die er ver vandaan is, om iemand gelukkig te kunnen maken.

Want er is 1. een vleselijke, en 2. een duivelse droefheid mogelijk.

1. Er is *vleselijke* droefheid, wanneer wij uitwendige schade bewenen, Matth. 2:18: "Een stem is in Rama gehoord, geklag, geweend en veel gekerm: Rachel beweende haar kinderen", enz. Zulke tranen worden overvloedig gestort. Wij hebben er velen (onder ons), die een dood kind te bewenen hebben, maar die niet kunnen wenen over een gekruiste Zaligmaker. Wereldse droefheid verhaast onze uitvaart, 2 Kor. 7:10: "De droefheid naar de wereld werkt de dood."
2. Ook bestaat er een *duivelse* droefheid, en die is tweeledig.
 - a. Wanneer iemand droevig is, omdat hij zijn onreine lusten niet bevredigen kan. Want dan gelijkt hij op de duivel, wiens grootste pijn het is, dat hij niet bozer kan zijn, Zo was Amnon "benauwd tot krank wordens toe", totdat hij zijn zuster Tamar onteerd had, 2 Sam. 13:2. Zo treurde Achab om Naboths wijngaard, 1 Kon. 21:4: "Hij legde zich neder op zijn bed, en keerde zijn aangezicht om, en at geen brood." Dit was een duivelse droefheid.
 - b. Wanneer de mensen droevig zijn over het goed, dat ze deden. Farao was droevig omdat bij de kinderen Israëls had laten trekken, Es. 14:5. Velen zijn zo duivels, dat ze droevig zijn omdat ze zoveel gebeden en zoveel predikaties beluisterd hebben. Ze hebben berouw over hun berouw. Maar als wij berouw hebben over het goede dat voorbij is, dan zal God geen berouw hebben over het kwade, dat nog komen moet.

I. Het voorwerp van heilige treurigheid.

Om dat stuk van heilige treurigheid wat nader te verklaren, zal ik u z'n gepaste voorwerp aanwijzen. Het voorwerp van geestelijke treurigheid is tweeledig, zonde en ellende.

1. Zonde, en die is tweërlei: a. onze eigen zonde, en b, die van anderen.
 - a. Onze eigen zonde! De zonde vraagt om tranen. Zolang wij het vuur der zonde in ons hebben, moeten wij het water van boetvaardige tranen met ons meedragen om het uit te blussen, Ezech. 7:16. Niet wie over de dood (zegt Chrysostomus), maar

wie over de zonde rouwklagen, zijn gelukzalig. En inderdaad hebben wij wel reden om over de zonde te wenen, als wij bedenken:

- (1) De *schuld* der zonde, die ons aan Gods toorn onderwerpt. Zal een schuldige misdadiger, die ter bestraffing aan de vierschaar zal overgeleverd worden, niet wenen? Iedere zondaar zal, wat zijn leven betreft, onderzocht worden en ongetwijfeld verworpen worden, indien de genade 'voor hem geen voorspraak wordt.
- (2) De *besmetting* der zonde. De zonde is een pestvlek. Wilt u deze vlek niet met tranen proberen af te wassen? De zonde maakt een mens erger dan een pad of slang. De slang heeft niets dan hetgeen God erin gelegd heeft: het venijn is van geneeskundige kracht. Maar de zondaar heeft hetgeen de duivel in hem gebracht heeft, Hand. 5:3: "Waarom heeft de satan uw hart vervuld, dat gij den Heiligen Geest liegen zoudt?" Welk een vreemde verandering heeft de zonde veroorzaakt! De ziel die tevoren een hemelsblauwe klaarheid bezat, werd door de zonde zwart. Wij hebben het zaad van de onvergefelijke zonde in ons hart. Wij hebben er de zaden van al die zonden, waarom de verdoemden nu gepijnigd worden. Zullen we dan niet treuren? Zeker, wie niet treurt, heeft ongetwijfeld het gebruik 'van zijn verstand verloren. Echter is alle droefheid over de zonde niet voldoende, om een mens recht te geven op de gelukzaligheid. Ik zal dus aantonen,

- I. welke de rechte Evangeliedroefheid over de zonde niet, en
- II. welke ze wél is.

I. *Welke de rechte Evangelie-droefheid over de zonde niet is.*

Vijfderlei droefheid moet vals en bedrieglijk heten.

1. *Een wanhopige droefheid, tranen van wanhoop.* Van dien aard waren Judas' tranen. Hij zag z'n zonde, hij had berouw, hij deed belijdenis, hij rechtvaardigde en verontschuldigde Christus, hij trachtte zijn zonde te herstellen, Matth. 27:4. Judas die in de hel is, deed meer dan velen heden ten dage: hij beleet zijn zonde. Hij had het niet over "nooddwang" of "goede bedoeling", maar hij legde een openhartige belijdenis van zijn zonde af: "Ik heb gezondigd." Judas trachtte het goed te maken. Zijn geweten overtuigde hem ervan, dat hij onrechtvaardig aan het geld gekomen was, dat het een "prijs des bloeds" was, en daarom "bracht hij de dertig zilveren penningen den overpriesters en den ouderlingen wederom", Matth. 27:3. Maar hoevelen zijn er niet, die de goederen en het bezit van anderen nemen, en aan geen teruggeven denken! Judas was eerlijker dan zij zijn. Wel, in welk opzicht was Judas' droefheid dan toch nog te berispen? 't Was een droefheid, die met wanhoop gepaard ging. Hij oordeelde de wonde groter dan de pleister. Hij verstikte zichzelf in tranen. Zijn droefheid was er niet één "naar God", geen "beking ten leven", 2 Kor. 7:10, Hand. 11:18, maar veeleer "ter dood."

2. *Een geveinsde droefheid, huichelaarstranen.* Het hart is zeer bedrieglijk. Het kan ons evengoed met een traan, als met een kus verraden. Saul ziet eruit als een rouwklager; en zoals hij eens verkeerde "onder de profeten", 1 Sam. 10:12, zo scheen hij nu onder de boetvaardigen te behoren, 1 Sam. 15:24: "Saul zeide tot Samuël, ik heb gezondigd, omdat ik des Heeren bevel overtreden heb." Saul speelde de rol van huichelaar in zijn 'berouw. Want hij was niet beschaamd over zichzelf, maar hij zocht eer voor zichzelf, vers 30: "Eer mij toch nu voor de oudsten mijns volks." Oók verkleinde en besnoeide hij zijn zonde, opdat die geringer zou lijken. Hij schoof zijn

zonde op het volk, vers 24: "Want ik heb het volk gevreesd." Zij wilden dat ik op de roef zou afgaan, en ik heb niet anders durven doen. Wie recht berouw heeft, probeert de zonde in haar bloedrode kleur af te zetten, en ze met al haar dodelijke verzwareningen te belasten, opdat hij daarover des te dieper voor de Heere vernederd zou zijn, Ezra 9:6: "Onze ongerechtigheden zijn vermenigvuldigd tot boven ons hoofd, en onze schuld is groot geworden tot aan de hemel." Wie oprecht berouw heeft, zoekt zijn zonde te vergroten. Saul probeerde zijn zonde te vergoelijken. Evenals een zieke z'n ziekte als gering voorstelt, opdat de dokter hem toch maar geen nare medicijnen zal voorschrijven. Hoe gemakkelijk kan iemand z'n eigen ziel gladstrijken en zichzelf door geveinsdheid naar de hel wenen!

3. *Een gedwongen droefheid.* Wanneer de tranen door Gods oordelen eruit geperst worden; zoals de tranen van iemand, die aan (nier- of gal-) stenen lijdt, of die op een pijnbank ligt, Van dien aard waren Kaïns tranen, Gen. 4:13: "Mijn misdaad is groter dan dat ze vergeven worde." Sommigen lezen: "Mijn straf is groter dan dat ik ze verdragen kan." Zijn straf ontstelde 'hem meer dan zijn zonde. Uit vrees voor de hel te wenen is hetzelfde, als wanneer een dief meer uit vrees voor de straf, dan uit berouw over de misdaad weent. De tranen der goddelozen worden door het vuur der verdrukking uitgeperst.

4. *Een uiterlijke droefheid.* Wanneer de droefheid alleen maar oppervlakkig, aan de buitenkant ligt: "zij mismaken hun aangezicht", Matth. 6:16. 't Oog is gevoelig, maar het hart is hard. Zó waren Achabs tranen, 1 Kon. 21:27: Hij scheurde zijn kleren, maar niet zijn hart. Hij was met een zak, maar niet met droefheid bekleed. Hij liet z'n hoofd als een bies naar beneden hangen, maar zijn 'hart was als een diamant. Velen zijn er die bij wenende marmeren stenen vergeleken kunnen worden: ze zijn en waterig én steenachtig.

5. *Een ijdele en vruchteloze droefheid.* Sommigen zullen wel enkele tranen storten, maar ze zijn toch geen haar beter dan ze ooit tevoren waren. Ze wassen zich in tranen en blijven onrein. Zulke tranen worden in de hel gestort. De verdoemden wenen, maar zij lasteren.

II. Welke de rechte Evangelie-droefheid over de zonde is.

Ter onderrichting dient, dat de droefheid die ons recht en aanspraak op de gelukzaligheid zal geven, deze eigenschappen moet hebben:

1. *Ze moet vrijwillig zijn.* Ze moet als water uit een springader te voorschijn komen, en niet als vuur uit een steen. Tranen over de zonde moeten op de mirre gelijken, die vanzelf zonder snijden en stoten 'van de boom afdruipt. De tranen van Maria Magdalena waren vrijwillig: "Zij stond achter aan Zijn voeten wenende", Lukas 7:38. Zij kwam bij Christus met zalf in haar hand, met liefde in het hart, en met -tranen in haar ogen. God heeft een vrijwillige offerande lief. Afgeperste tranen zijn Hem niet aangenaam.

2. *De evangelische droefheid is geestelijk.* D.w.z. wanneer wij meer over de zonde dan over de straf wenen. Farao zegt: "neem de plage weg", maar nooit dacht hij eens aan de plaag van zijn hart. Een zondaar weent, omdat de straf de zonde op de hielen volgt. Maar David roept uit: "Mijn zonde is steeds voor mij", Ps. 51:5. God had gedreigd, dat het zwaard in zijn huis de rondte doen zou. David zegt echter niet: dat zwaard is steeds vóór mij, maar mijn zonde is steeds vóór mij! De misdaad tegenover God

ontroerde hem. Hij was meer ontsteld over het 'verraad dan over de bloedige bijl. Hetzelfde deed de "verloren zoon", Lukas 15:21: "Ik heb gezondigd tegen den hemel en voor u." Hij zegt niet: "ik verga van honger", maar: *ik heb tegen mijn vader gezondigd*.

In het bijzonder moet ons berouw over de zonde, indien het geestelijk van karakter is, deze drievoudige eigenschap bezitten:

- Wij moeten over de zonde rouwklagen, voor zover ze een daad van vijandschap is. De zonde maakt ons niet maar Gode ongelijkvormig, maar stelt ons ook tégen God, Lev. 26:40: "En dat zij met Mij in tegenheid gewandeld hebben." De zonde hoont en "wederstaat den Heiligen Geest", Hand. 7:51. De zonde strijdt tegen Gods natuur. God is heilig. De zonde is een onrein ding. De zonde is strijdig tegen Zijn heilige wil. Indien God de éne weg heen wil, dan wil de zonde de andere weg. De zonde doet alle mogelijke moeite om God te honen. 't Hebreeuwse woord voor zonde, betekent weerspanning. Een zondaar zal met God strijden. Nu, wanneer wij over de zonde treuren, voor zover ze een wandel van de hemelweg betekent, dan is het een evangelische droefheid. De natuur kan nu eenmaal geen tegenstrijdige dingen verdragen.
- Wij moeten over de zonde treuren als over een stuk van de hoogste ondank. De zonde is een achteruitslaan tegen de borsten der genade. God zendt Zijn Zoon om ons te verlossen, en Zijn Geest om ons te vertroosten, en wij zondigen tegen Christus' bloed, en tegen de genade des Geestes, en zullen we dan niet treuren? We klagen gauw over de onbeleefdheid en ondank van anderen, en zullen wij dan onze eigen ondankbaarheid jegens God niet ter harte nemen? Caesar vatte het als een stuk van de grootst mogelijke ondank op, dat zijn zoon Brutus hem doorstak: "en gij mijn zoon?" Kan de Heere dan niet tegen ons zeggen, zoals er geschreven is in Zach. 13:6: "Het zijn de wonden, waarmee Ik geslagen ben in het huis Mijner liefhebbers!" Israël nam hun juwelen en oorringen om daar een gouden kalf van te maken. De zondaar neemt de juwelen van Gods genade, om ze tot zonde te misbruiken. Ondankbaarheid verft de zonde in de wol. Daarom heten zij "zonden als scharlaken", Jes. 1:18. Zonden, tegen de Evangelieliefde bedreven, zijn in zekere zin erger dan de zonden van de duivelen. Want hen was nooit genade aangeboden. Welnu, wanneer wij over de zonde als een zaak van de hoogste ondank wenen, dat is een evangelische droefheid.
- Wij moeten over de zonde treuren, voor zover ze een beroving betekent. "De zonde weert het goede van ons" Jer. 5:25. Ze verhindert onze gemeenschap met God. Maria weende vanwege Christus' afwezigheid, Joh. 20:13: "Zij hebben mijnen Heere, weggenomen." De zonden hebben onze Heere weggenomen, ze hebben ons van Zijn zoete tegenwoordigheid beroofd. Zal iemand, die een kostbaar juweel verloor, niet treuren? Wanneer wij over de zonde treuren onder deze naam, en voor zover ze de Zon der gerechtigheid van onze horizon doet vertrekken; en wanneer wij niet zozeer treuren over het missen van vrede, nering en welvaart, als over het missen van Gods aangezicht, Hoogl. 5:6: "Mijn Liefste was geweken, Hij was doorgegaan ", dat is een heilige droefheid. Het treuren over het verlies van Gods gunst is de beste weg tot herstel en verkrijging van Gods gunst. Als, u een vriend verloren hebt, dan kunnen al uw tranen hem niet terug halen. Maar hebt u Gods tegenwoordigheid verloren, dan zullen boetvaardige tranen uw God weer terugbrengen.

3. *Evangelische droefheid brengt de ziel tot God.* Toen de "verloren zoon" zich bekeerde, ging, hij tot zijn vader, Lukas 15:18: "Ik zal opstaan en tot mijn vader

gaan." "Jakob weende en bad", Hos. 12:3. Het volk Israël weende en offerde, Richt. 2:5. Evangelische droefheid voert een mens op tot zijn plicht. De reden daarvan is, dat ware droefheid met hoop vermengd is, en dat de hoop de ziel opwekt tot het gebruik der middelen. Een droefheid, die, als het vlammend lemmer van een zwaard, de ziel van God en van de heilige plichten terughoudt, is een zondige droefheid, en een berouw, dat in de hel uitgebroed is. Van die aard was Sauls droefheid, die hem tot de tovenares te Endor dreef, 1 Sam. 28:7. Evangelische droefheid is een aansporing tot het gebed. Een kind, dat zijn vader boos maakte, komt al huilend tot z'n vader en in diens tegenwoordigheid, en houdt niet met huilen op, of moet weer met hem verzoend zijn. Absalom kende geen rust, eer hij het aangezicht des konings gezien had, 2 Sam. 14:32.

4. *Evangeliedroefheid gaat over elke zonde in het bijzonder.* 't Gaat een bekeerde zondaar, als een verwonde man. Deze komt bij de dokter en laat hem al zijn wonden zien: hier ben ik gestoken met een zwaard, daar werd ik geschoten met een kogel. Zo beschreit een ware bekeerde al zijn zonden in het bijzonder, Richt. 10:10: "Wij hebben tegen U gezondigd, zowel omdat wij onze God verlaten, als dat wij Bileam gediend hebben." Ze hadden berouw over hun afgoderij. David legt de vinger op zijn wonde plek, en wijst de zonde in 't bijzonder aan, die hem ontroerde. Ps. 51:4, v.: "Mijn zonde is steeds voor mij; ik heb dat kwaad gedaan." Daarmee bedoelde hij zijn bloedschulden. De goddeloze zal zeggen dat hij een zondaar is, maar een kind Gods zegt: ik heb dit en dat kwaad bedreven. Petrus bewees de zonde van verloochening van zijn Meester in 't bijzonder. Clemens Alexandrinus zegt, dat hij (Petrus) geen haan kon horen kraaien, of hij begon te wenen. Er moet een bijzonder berouw voorafgaan, eer er een algemene vergeving kan volgen.

5. *Evangelische tranen moeten uit het oog des geloofs druppelen,* Markus 9:24: "De vader des kinds roepende met tranen, zeide: ik gelove, Heere!" Onze wonde moet ons doen treuren. Maar wanneer wij op onze Medicijnmeester zien, die een pleister van Zijn eigen bloed vervaardigd heeft, dan moeten wij niet "treuren zonder hope." Gelovige tranen zijn kostelijk. Wanneer de wolken van droefheid de ziel bedekt hebben, dan moet het geloof als een Goddelijke zonneschijn dóórbreken! De ziel zal van droefheid stikken en in tranen verdrinken, als het geloof niet, als de kurk aan het net, de ziel boven water houdt. Al rollen ons de tranen langs de wangen op de grond, dan moet het geloof als een regenboog in de wolken verschijnen. Die tranen des geloofs verzamelt God als een kostelijke wijn "in Zijn fles", Ps. 56:9.

6. *Evangelische droefheid gaat met een zelfwalging en afkeer vergezelschap.* De zondaar is over zichzelf verwonderd, de bekeerling heeft een walg van zichzelf, Ezech. 20:43: "Gij zult van uzelf een walging hebben over al uwe boosheden." Een ware bekeerde is ontroerd, niet maar vanwege het schandelijke gevolg der zonde, maar ook en vooral over de walgelijke aard der zonde; niet alleen over de prikkel der zonde, maar ook en vooral over haar lelijke en mismaakte gezicht. Welk een walg had de melaatse van zichzelf! Lev. 13:45. De Hebreeuwse rabbi's zeggen, dat de melaatse, die onrein verklaard was, de bovenlip bewimpelen moest, zowel als ware hij een rouwklager, als tot een teken van schaamte en schande. De ware bekeerde roept en zegt: o, deze onreine ogen, o, dit onreine hart, welk een geheime kamer van goddeloosheid is het! Hij láát de zonde niet alleen, maar heeft ook een walging en afkeer van de zonde. Wie in het slijk viel, heeft een afkeer van zichzelf, Hos. 14:1.

7. *Evangeliedroefheid moet een zuiverende kracht bezitten.* Onze tranen moeten ons heiliger maken. Wij moeten zó over de zonde wenen, dat wij de zonde eruit wenen. Onze tranen moeten onze zonden doen stikken. Wij moeten niet maar over de zonde treuren, maar ons ook van de zonde bekeren, Joël 2:12: "Bekeert u tot Mij met geweën." Wat is het waard, om een waterig oog te hebben, en tevens een hoerachtig hart! 't Is dwaasheid te zeggen dat het dag is, wanneer de lucht vol duisternis is. Zo ook hier: om te zeggen dat u berouw hebt, en intussen duistere schaduwen in uw leven te brengen ..., dat is zotheid. 't Is een voortreffelijke uitspraak van Augustinus: "Hij beweent de zonden die hij bedreef, op de juiste manier, wie de zonden, die hij beweeende, nooit bedrijft." Oprecht berouw is gelijk aan dat ijverwater, dat de vervloeking meebracht, Num. 5:12 en 27. Zij doet de heup der zonde vervallen, Ps. 74:13: "Gij hebt de koppen der draken in de wateren verbroken." De koppen van onze zonden, die helse draken worden in de wateren van ongeveinsde tranen verbroken. Oprechte tranen van berouw zijn van een zuiverende kracht. Ze zijn als een sterke stroom, die de vuilheid van onze zonden wegvoert. De wateren van heilig berouw gelijken op de wateren der Jordaan, waarin Naman gewassen en van zijn melaatsheid gereinigd werd. Ik heb eens gelezen van een rivier op Sicilië, waarin de zwartste schapen, na gewassen te zijn, wit werden. Al zijn onze zonden rood "als scharlaken", toch zullen ze door ze te wassen in de rivier van oprecht berouw, zo wit worden als sneeuw. De natuurkundigen zeggen van de slang, dat ze haar gif spuwt, wanneer ze wil gaan drinken. Wees op dit punt "zo voorzichtig als de slangen." Vooral voordat u de zoete hartsterkingen der beloften meent te gaan drinken, zoek dan eerst het vergift, dat in uw hart ligt, óver te geven. *Beschrei* niet alleen de zonde, maar *scheid* ook ván de zonde.

8. *Evangeliedroefheid moet verbonden zijn met een haat tegen de zonde;* 2 Kor. 7:11: "Hoe grote naarstigheid heeft het in u gewrocht? Ja verantwoording, ja onlust, ja vreze, ja verlangen, ja ijver, ja wrake?" Wij moeten niet alleen afstand doen, maar ook een afschrik hebben van de zonde. De duif is schuw van de kleinste veer van de valk. Wie waar berouw heeft, haat de geringste aanleiding tot de zonde. Hij is een hater van de zonde. Amnon haatte Thamar meer dan hij haar ooit bemind had, 2 Sam. 13:5. Een hater van de zonde zijn, wil twee dingen zeggen:

- de zonde beschouwen voor het allerdodelijkste kwaad, een verdubbeld kwaad, dat er nog vervaarlijker uitziet dan de dood of de hel zelf.
- Met een onverzoenlijke haat tegen de zonde vervuld te zijn. Een hater van de zonde zal op geen enkele vredesvoorwaarde de zonde toelaten. De oorlog tussen hem en de zonde gelijkt op die tussen Rehabeam en Jerobeam, 1 Kon. 14:30: „En er was krijg tussen Rehabeam en tussen Jerobeam al hun dagen". Toorn laat zich verzoenen, maar haat kan niet verzoend worden. Waar berouw begint in de liefde Gods, en eindigt in een haat tegen de zonde.

9. *Evangelische droefheid is in bepaalde gevallen verbonden met herstel.* 't Is evengoed zonde, om de naam als de eerbaarheid van iemand te schenden. Indien wij de goede naam van anderen aangerand hebben, zijn we schuldig hun om vergeving te vragen. Hebben wij hun in hun positie en bezittingen tekortgedaan, door onrechtvaardige en bedrieglijke behandeling, dan moeten wij hun enigermate genoegdoening geven. Dat deed Zacheüs, Luk. 19:8: "Indien ik iemand iets door bedrog ontvreemd heb, dat geef ik vierdubbel weder", volgens de Wet, Ex. 22:1. De heilige Jakobus vermaant ons om niet alleen toezicht te houden op ons hart, maar ook op onze handen, Jak. 4:8: „Reinigt de handen, gij zondaars, en zuivert de harten".

Indien u een ander verongelijkt hebt, moet ge uw handen reinigen door herstel. Wees er van verzekerd, dat zonder wedergeven er geen vergeving mogelijk is.

10 *Evangelische droefheid moet een spoedige droefheid zijn.* We moeten er ons voor hoeden om onze bekering op te schorten of uit te stellen tot de dood; zoals David sprak: "Ik zal mijn geloften den HEERE betalen, *nu*", Ps. 116:18. Evenzo moet een christen zeggen: "ik zal thans mijn zonden bewenen!" Luk. 6:21: "Zalig zijt gij, die nu weent". Zoals de Romeinse gezant Popilius, die naar koning Antiochus gezonden was, een kring om de koning tekende, met het verzoek of hij zijn antwoord wilde geven, voordat hij die kring, verliet; zo heeft God ons met een kring van een 'kleine tijd' omsingeld, en bevolen onze zonden van stonde aan te bewenen, Hand. 17:30: "God verkondigt nu allen mensen alom, dat zij zich bekeren". Wij weten immers niet of ons nog een andere dag te beurt zal vallen. Och, laat ons toch het bewenen van onze zonden niet uitstellen tot het maken van onze 'laatste wil'. Denkt ook niet, dat heilig berouw uitsluitend een plicht voor het sterfbed is. Want u zou de zegeningen onder tranen, als Ezau, kunnen zoeken, wanneer het te laat is. Augustinus vroeg: "Hoe lang zal ik zeggen, dat ik mij morgen bekeren wil? Waarom niet dadelijk?" Het feit dat Caesar het lezen van een brief uitstelde, en eerst naar het stadhuis ging, kostte hem z'n leven. De ware bekeerde haast zich om een toornige God te ontmoeten, zoals Jakob zijn broeder; en het geschenk dat hij vooruit stuurde is een offerande van tranen.

11. *Evangelische droefheid over de zonde duurt voort.* Sommigen zullen onder de preek wel enkele tranen laten, maar deze landvloed is al gauw weer opgedroogd. De droefenis van de huichelaar is als een ader, die vlug geopend, en terstond weer gesloten wordt. 't Hebreeuwse woord voor 'oog' betekent ook een 'fontein', om aan te wijzen, dat het oog, als een fontein, over de zonde gestadig vloeien en nooit ophouden moet. Maar het moet niet zijn als de fontein, waarvan de ouden spreken, waarvan het water 's morgens heet en 's middags koud is. De wateren van heilig berouw moeten niet overkoken van hitte in de morgenstond, bij het eerste horen van het Evangelie, om dan op de middag, temidden van welvaart en voorspoed koud te worden en te bevriezen. Nee, het moet een dagelijkse rouwklacht zijn; zoals de apostel Paulus zegt, 1 Kor. 15:31: "Ik sterf allen dag", zo moet een christen zeggen: ik beweene elke dag mijn zonden! Houd dan de fontein van Goddelijke droefheid voortdurend open, en laat ze niet vóór de dood dichtgemaakt worden. Klaagl. 2:18: "Uw oogappel houde niet op." Men vertelt van de heilige Mr. Bradford, dat er nauwelijks één dag voorbijging, dat hij niet enige tranen over zijn zonden stortte. Dagelijks berouw is een goed tegengif tegen afwijking. Ik las eens van iemand die aan de vallende ziekte leed, en na in zeewater gedompeld te zijn, beter werd. Onze ziel dagelijks in de zilte wateren van berouw te wassen, is het beste middel om de vallende ziekte van weder instorten te voorkomen en te genezen.

Zelfs Gods eigen kinderen moeten ook na hun vergeving (pardon) rouwklagen over hun zonden. Want God vergeeft in de vrijmaking de vroegere en toekomstige zonden niet op één (zelfde) tijd. Maar wanneer de zondaar zijn bekering vernieuwt, dan vernieuwt God zijn vrijlating. Stel, dat God door één daad zowel toekomstige als vroegere zonden vergeven zou, dan zou dit een deel van Christus' ambt ijdel maken. Waarvoor zou dan Zijn gebed dienen, als de zonde eerder vergeven dan bedreven was? Er zijn bij de Godzaligen zonden van dagelijkse overtreding, die beweend moeten worden. Al is de zonde vergeven, toch rebelleert ze voortdurend; en al is de zonde bedekt, daarmee is ze nog niet genezen, Rom. 7:23. Bij de beste christen is nog iets (aanwezig), dat tegen God indruist. In hem wordt nog iets gevonden, dat de

hel verdient, en zal hij dan geen berouw tonen? Een schip dat lek is, heeft voortdurend iemand nodig om aan de pomp te staan, ten einde het water weg te pompen. Omdat de ziel vanwege de zonde lek is, moeten wij gedurig bij het lek staan pompen door de oefening van boetvaardigheid. Denk niet, o christen, dat uw zonden alleen door Christus' bloed gewassen zijn, maar door water en bloed. Het koperen wasvat, Ex. 30:18, waarin het volk Israëls zich wassen moest, was een geschikt beeld van dit geestelijke wasvat: tranen en bloed. En wanneer heilig berouw van dien aard is, dan is het een droefheid naar God, 2 Kor. 7:10: "een droefheid naar God, die een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt."

IV. b. *Wij moeten over de zonden van anderen wenen.*

Zoals wij over onze eigen zonden wenen moeten, dienen wij ons ook om de zonden van anderen te bekommeren. De dichters fantaseren, dat een zekere Biblis in een fontein veranderd is. Zo moeten wij met Jeremia wensen, Jer. 9:1: "Och, dat mijn hoofd water ware, en mijn oog een springader van tranen, zo zou ik dag en nacht bewenen" de ongerechtigheid van deze tijden. Onze gezegende Zaligmaker weende over de zonden der Joden, Markus 3:5: "Bedroefd zijnde over de verharding van hun hart." Toen de heilige David de zonde der goddelozen aanschouwde, werd zijn hart veranderd in een fontein, en zijn ogen in een vloed van tranen, Psalm 119:136: "Waterbeken vlieten af uit mijn ogen, omdat zij Uw Wet niet onderhouden." Lot "heeft zijn rechtvaardige ziel gekweld door het zien en horen van de onrechtvaardige werken der goddeloze Sodomieten" 2 Petrus 2:8. Lot nam de zonden van Sodom, en maakte daar speren van, om z'n eigen hart te doorboren. Cyprianus zegt, dat in de eerste tijd (van de Chr. kerk), wanneer een jong meisje, dat zichzelf aan de dienst van God verbonden had, haar eerbaarheid had besmet..., "het ganse aangezicht van de vergadering met schaamte en droefenis vervuld was."

- Hebben wij geen reden om over de zonden van anderen te wenen? De gehele as der natie staat op het punt, om onder het gewicht der zonde aan stukken te breken. Welk een zondvloed der goddeloosheid is er onder ons! Beschrei toch de hypocrisie en geveinsdheid van deze tijden. Jehu sprak: "Komt en ziet mijn ijver voor den HEERE!" Maar het was een ijver voor de kroon. Van die aard is sommiger geveinsdheid. Ze dragen hetgeen zij doen, aan God op, en ze gedragen zich zo stoutmoedig dat ze Gods Naam gebruiken - of liever: misbruiken - om hun goddeloosheid uit te voeren; alsof een dief 's konings bevel en last(brief) voorwendde om z'n roof te plegen, Micha 3:11: "Zij bouwen Sion met bloed, hun hoofden richten om geschenken. Nog steunen zij op den HEERE, zeggende: Is de HEERE niet in het midden van ons?" Velen drukken met een godsdienstige kus 't Evangelie een moordende dolk in het hart. Was het Achab niet voldoende om de onschuldige Naboth te doden en "zijn bezitting in (beslag) te nemen"? Moest hij de deur daartoe openen met de sleutel der godsdienst, en een vasten uitschrijven als een voorspel van zijn moord? 1 Kon. 21:12. De witte duivel is de gemeenste. Een brandende toorts in de hand van een geest, is zeer vervaarlijk. De Naam Gods uit de mond van ergerniswekkende huichelaars te horen, is voldoende om anderen van de belijdenis van de dienst Gods af te schrikken.
- Beweent de dwalingen en godslasteringen van dit volk! Het drijven van dwalingen is nu een vrije handel. Dat verdragen van allerlei dwaling, geeft de mensen vrijheid te zondigen. Welk een vervloekte gevoelens, die al sinds lang in de kerk begraven zijn, worden thans uit het graf tevoorschijn gebracht en door velen aangebeden! Engeland (of: Nederland) is even brooddronken en wispelturig in de

godsdienst, als veranderlijk in moden. De wisselbank der jezuïeten is open, en iedereen houdt het bijna met een opvatting van de nieuwste mode. Indien het gezicht van de mensen zo veranderde als hun opinie en opvatting, we zouden ze niet (meer) kennen.

- Weent over verbondsbreuk. Deze zonde is een vliegende rol tegen Engeland. Verbondsbreuk is geestelijke hoerij. God kan ons daarom "Lo-ammi" noemen, en ons een scheidbrief geven. Schreit over de hoogmoed van het volk. Onze staat is laag en ons hart is verheven. Weent over de profaniteit en goddeloosheid des lands. Engeland lijkt op die man in het Evangelie, Lukas 4:33, "die een geest van een onreine duivel had." Weent over dat verzetten en "verrukken van de landpalen", Deut. 27:17. Weent over de verachting, die de magistraat (= Overheid) wordt aangedaan, over dat spuwen in het gezicht van de hoge macht. Bedrijft rouw, omdat er zo weinigen zijn die rouw bedrijven. Voorwaar, als wij over de zonden van anderen niet wenen, staat het te vrezen dat wij over onze eigen zonden niet aangedaan zijn. God beschouwt ons als schuldig aan de zonden van anderen, die wij niet bewenen. Onze tranen mogen Gods toorn helpen uitblussen.
- V. Wij moeten wenen over de rampen en ellende van de kerk. De heiligen zijn zowel lidmaten van het geestelijke, als van het politieke lichaam. Daarom moeten ze over de verdrukkingen van Gods kerk aangedaan zijn, Ps. 137:1: "Wij weenden, als wij gedachten aan Sion." Toen het volk Israël uit de plaats van z'n openbare godsdienst verdreven was, zat het aan de rivieren en weende. Zij legden hun muziekinstrumenten opzij, vers 2: "Wij hebben onze harpen gehangen aan de wilgen." Wij waren even ver van vreugde, als de wilgen van vrucht, vers 4: "Hoe zouden wij een lied des HEEREN zingen in een vreemd land?" Wij waren geschikter om te wenen dan om te zingen.
- Wanneer wij op de rampen en ellende van vele christenen in Duitsland, in het hertogdom van Savoye, en in andere buitenlandse gebieden letten, die uit hun huizen verdreven werden omdat ze de ware Gereformeerde godsdienst niet wilden prijsgeven en de afgoderij van het pausdom aanhangen, om een crucifix in plaats van een Bijbel, een mis in plaats van gebeden aan te nemen, en een bedevaartstocht naar 'n bepaalde heilige of relikwie - in plaats van een kerkgang - te maken, wanneer wij deze dingen bedenken, moeten onze ogen stromen van de tranen. Weent toch, wanneer u Gods Kerk als een bloedende wijnstok aanschouwt, en Christus' bruid met "kleren in bloed gewenteld" ziet.

Mij dunkt, dat ik Englands doodsklok hoor luiden. Ach, laat ons over dat zieltogende Engeland eens tranen storten. Laat ons onze binnenlandse verdeeldheden beschreien. Englands verdeeldheden zijn dodelijk geweest. Zij hebben ons de Saksen, Denen en Noormannen op de hals gebracht. Kan dan een koninkrijk, dat tegen zichzelf verdeeld is, niet bestaan: hoe bestaan wij dan anders, dan dank zij een wonder van vrije genade! De waarheid is gevallen en de vrede is op de vlucht. Englands mooie en fijne vredesrok is aan flarden gescheurd, en als Jozefs rok in bloed gedompeld. Vrede is de glorie van een natie. Sommigen merken op, dat, indien de top van een beukenboom werd afgehouden, de hele boom dan verdort. Vrede is de top van alle aardse zegeningen. Wanneer deze top afgehouden is, hebben wij met reden te vrezen dat het lichaam van de hele natie verwelken zal. Beschreit Englands verdrukkingen. De inwoners van dit land hebben hun geld uitgegeven, uitsluitend om rouw te kopen.

V. De geschikte tijden voor heilige tranen.

Hoewel wij de springader van de droefheid naar God steeds open moeten houden, zijn er toch bepaalde tijden, waarop onze tranen óver moeten vloeien, zoals het water soms hoger rijst. Drie bijzondere tijden van ongemene droefheid zijn er, waarop het zijn moet, alsof het hoog water was in de ziel.

1. Wanneer de tekenen van Gods toorn over een volk of natie losbreken. Engeland is gedurende enige jaren onder Gods zware roede geweest. De Heere trok Zijn zwaard, en het is nog niet weggenomen. Och, dat onze tranen de scherpte van dit zwaard stomp mochten maken. Wanneer het een tijd van vertreding is, dan is het ook tijd om de ongeploegde grond van ons hart te braken, Jes. 22:4: "Daarom zeg ik, wend het gezicht van mij af; laat mij bitterlijk wenen. Want het is een dag van vertreding." Joël 2:2-13: "Een dag van duisternis en donkerheid, een dag van wolken enz. Daarom bekeert u tot Mij met uw ganse hart; en dat met vasten, met geweene en met rouwklage." De regen volgt op de donder. Wanneer God in Zijn oordelen over een volk of natie dondert, dan moeten de regenvlagen van tranen neerstorten. Wanneer God ons op de rug slaat, dan moeten wij op onze heup kloppen, Jer. 31:19. Wanneer God op de drempel van de tempel schijnt te staan, alsof Hij op het punt stond om Zijn vleugelen te nemen en weg te vliegen, Ezech. 10:4, dan is het tijd om te liggen "wenen tussen het voorhuis en het altaar", Joël 2:17. Aangezien de Heere thans Zijn Evangelie schijnt te willen oppakken en weg te voeren, zo is het hoog tijd om te wenen en te rouwklagen, opdat - zo mogelijk! - door onze tranen "Zijn berouw mag ontstoken worden."

2. Voor het verrichten van plechtige plichten in de dienst van God; zoals vasten, bidden, het gebruik van het Avondmaal. Wilt gij, o christen, God op een buitengewone wijze zoeken? Zoek Hem dan met angst en droefheid, Lukas 2:48. Wilt gij een lach van Gods aangezicht en de kussen van Zijn lippen ontvangen? Zet dan al de fonteinen en sluizen van heilig berouw open. Dan zal God tot u naderen in Zijn instelling, en zeggen: "Hier ben Ik!" Jes. 55:9. Toen Jakob weende, vond hij God te Bethel, Hos. 12:4. "Hij noemde de naam dier plaats Pniël, want, zeide hij, ik heb God gezien van aangezicht tot aangezicht", Gen. 32:30. Geef Christus de wijn van uw tranen te drinken, en Hij zal in het sacrament de wijn van Zijn bloed te drinken geven.

3. Na ergernis gevende wederinstorting. Ofschoon ik niet evenals Novatus beweren wil, dat er geen genade is voor de zonden van wederinstorting, toch zeg ik wel, dat er geen genade (mogelijk) is zonder bitter berouw. Ergernisgevende zonden wrijven de godsdienst een schandvlek aan, 2 Sam. 12:14. Daarom moeten dan onze kaken met schaamrood bedekt, en onze ogen met tranen bedauwd zijn. Nadat Petrus zijn Heere verloochend had, ging hij naar buiten en weende bitterlijk, Lukas 22:62. Christen! Indien God u aan een ergerlijke zonde - bij wijze van rechtvaardige vergelding van uw opgeblazenheid en zorgeloosheid - overgaf, ga dan in het bad der tranen. De zonden uitzwakheid verongelijken de ziel, maar ergerlijke zonden verwonden het Evangelie. Kleine zonden bedroeven de Heilige Geest, maar grote zonden doen de Heilige Geest smarten aan, Jes. 63:10. En als die gezegende Duive weent, zullen wij dan niet wenen? Wanneer de lucht donker is, valt er dauw. Wanneer wij door ergerlijke zonden de luister van het Evangelie verduisterden, dan is het tijd, dat de dauw van heilige tranen van onze ogen druppelt.

VII. *De trappen van heilige droefheid.*

Na de bespreking van de geschikte tijden tot heilige droefheid, willen we thans haar trappen gaan overdenken. De droefheid over de zonde moet een zeer grote droefheid zijn. Het Griekse woord voor *droefheid* betekent een grote droefheid, zoals de droefheid en rouw over de dood van een lief kind of dierbare vriend. Zach. 12:10: "Zij zullen Mij aanschouwen, Dien zij doorstoken hebben, en zij zullen over 'Hem rouwklagen, als met de rouwklage over een enig zoon." De rouw over een enig kind is zeer groot. En van dien aard moet de rouw over de zonde zijn. Vers 11: "Te dien dage zal te Jeruzalem de rouwklage groot zijn, gelijk de rouwklage van Hadadrimmon in het dal van Megiddon." In die vallei was Josia, die beroemde en Godvruchtige vorst, door een ontijdige dood afgesneden, bij wiens uitvaart een bittere rouwklage gehoord werd. Zo bitter moeten wij wenen, niet over de dood, maar over het leven van onze zonden. Welnu, teneinde dan de trappen van deze heilige droefheid aan te wijzen, moet u erop letten:

1. Onze droefheid over de zonde zij zo groot, dat ze alle andere droefheid overtreft. Eli's droefheid wegens het verlies van de ark was zo groot, dat ze het verlies van zijn twee kinderen verslond. Geestelijke droefheid moet alle andere te boven gaan. Wij moeten méér wenen over de zonde, dan over het verlies van vrienden of goederen.
2. Wij moeten onze droefheid proberen te verzwaren en verheffen, naar de hoogte en mate van onze zonden. Manasse was een groot zondaar en een groot rouwklager, 2 Kron. 33:12: "Hij vernederde zich zeer." Manasse deed de straten van bloed vloeien, en hij weende ook zo, dat de gevangenis in Babel van tranen vloeide. Petrus had zwaar gezondigd, en hij weende bitterlijk, opdat hij zijn zonde met zijn tranen zou mogen afwassen (zegt Ambrosius). Wie waar berouw heeft, streeft ernaar dat zijn bekering even uitstekend mag zijn als zijn zonde de maat overtrof.

VIII. *Het beletsel voor de heilige droefheid.*

Na de natuur en hoedanigheid van de heilige droefheid te hebben aangewezen, zal ik thans het tegenstrevende beletsel ervan aantonen. Dat tegenstrijdige beletsel der heilige droefheid is hardigheid van hart, welke in de Heilige Schrift "een stenen hart", Ezech. 36:26, genoemd wordt. Een stenen hart is ver van droefheid en vermurwing. Zo'n stenen hart kan men aan twee kenmerken kennen:

1. Ongevoeligheid. Een steen is immers ongevoelig. Leg er gewicht op, vermaal hem tot poeder: hij voelt het niet. Zo staat het nu ook met 'n stenen hart. Ook dat is ongevoelig voor zonde en toorn. De steen in de nieren voelt men wel, maar niet de steen in het hart, Ef. 4:19: "welke ongevoelig geworden zijnde."
2. Onbuigzaamheid. Een steen kan niet gebogen worden. Zo is het nu ook met een hard hart: het wil zich niet naar Gods bevelen schikken, het wil zich niet buigen onder Christus' scepter. Een stenen hart zal eerder breken door de dood, dan buigen door berouw. Het is er zo ver vandaan, dat het zich tot God zou begeven, dat het veeleer met het aambeeld de hamer terugslaat: het "wederstaat den Heiligen Geest", Hand. 7:51.

O Christenen! Wilt u geestelijke rouwklagers zijn, dan moet ge u wachten voor deze steen in het hart, Heb. 3:8: "Verhardt uw harten niet." Een stenen hart is het snoodste hart. Was het van koper, dan zou het in de oven kunnen smelten. Was het van ijzer, dan zou men het met de hamer kunnen smeden. Maar een stenen hart is van dien aard, dat alleen Gods arm het breken, en het bloed het kan smelten en week maken. O, hoe ellendig is de toestand van een hard hart!

- (1) Een hardhart is ledig van alle genade. Zolang het was hard is, kan het de afdruk van het zegel niet aannemen. En een hart, dat hard is, kan geen indruk van de "stempel" der genade ontvangen. Eerst moet het gesmolten en week gemaakt worden. De ploegschaar van het Woord kan op een hard hart niet gelukkig voortgaan.
- (2) Een hard hart deugt nergens anders toe, dan tot voedsel voor het helse vuur, Rom. 2:5: "Naar uwe hardigheid en onbekeerlijk hart vergadert -gij uzelf toorn." De hel is vol harde harten. Daar is niet één week hart te vinden. Daar is weinig, maar geen vermurwing. Wij lezen in Rom. 9:22 over "vaten des toorns, tot het verderf toebereid." Onboetvaardigheid bereidt de vaten voor de hel, en maakt ze - als droog hout - geschikt om te branden.
- (3) Hardigheid van hart maakt iemands toestand erger dan al zijn andere zonden. Staat iemand schuldig aan grote zonden, dan is er nog hope, indien hij ze kan bewenen. Berouw vernietigt de zonde, en maakt dat ze niet meer gevonden wordt. Maar hardigheid van hart bindt de schuld vast op de ziel, en verzegelt de zondaar onder de toorn. Niet de gruwelijkheid van de zonde, maar de hardigheid van het hart verdoemt. Dit maakt de zonde tegen de Heilige Geest onvergeeflijk, omdat de zondaar, die deze zonde beging, onbekeerlijk is.

7. Een scherpe bestraffing

1ste gebruik, *tot bestraffing*. Deze leer dient tot overtuiging van verschillende mensen.

1. Die zichzelf goede christenen achten te zijn, en toch deze kunst van heilig berouw niet -hebben geleerd. Luther noemt de rouwtranen een "zeldzaam kruid." De mensen verspillen tranen genoeg over andere dingen, maar storten geen tranen over hun zonden. Er zijn veel murmureerders, maar weinig rouwklagers. De meesten gelijken op de steenachtige aarde, die geen vochtigheid bezat, Matth. 13:5. Velen klagen en kermen over de moeilijke tijden, maar zijn ongevoelig voor hun harde harten. Heet en droog is de slechtste temperatuur voor het lichaam. Stellig is het, wanneer men heet in de zonde is, en toch zo droog dat men geen tranen heeft, de slechtste temperatuur voor de ziel. Hoeveel zijn er zo droog als het vlies van Gideon, en als de bergen van Gilboa, waar dauw noch regen op neerviel. Stortte Christus Zijn bloed, en zoudt u dan, geen tranen kunnen storten over uw zonden? Indien Gods fles niet met tranen vervuld wordt, dan zal Zijn fiool gevuld worden met toorn. Wij hebben vele zondaars, maar weinig rouwklagers in Sion. 't Vergaat de meesten, als een man in het topje van de mast: de wind blaast, de golven beuken, en het schip loopt gevaar schipbreuk te lijden, en hij is diep in slaap. De baren der zonde hebben de mensen bedekt, de stormwind van Gods toorn waait en staat op het punt hen naar de bel te blazen, en toch liggen ze neer in de slaap van zorgeloosheid.

2. Die, in plaats van over hun zonden te rouwklagen, hun dagen in vreugde en blijdschap doorbrengen. "Zij heffen op met de trommel en de harp, in het goede verslijten zij hun dagen, Job 21:12. Zij leven als Epicureërs en sterven als atheïsten. De heilige Jakobus vermaant ons, om ons lachen in treuren te veranderen, Jak. 4:9. Maar zij veranderen hun treuren in lachen. Simson werd naar buiten geleid, om voor de Filistijnen te spelen, Richt. 16:25. Een vreugde bedrijvend zondaar is een spel voor de satan. Een zondaar lachend naar de hel te zien gaan, is één van de droevigste gezichten, zegt Theophylactus. Hoe misplaatst is het om de luit en harp te pakken, wanneer God Zijn zwaard opneemt! Ezech. 21:9 "Het zwaard, het zwaard is

gescherpt, en ook geveegd! Of wij dan zullen vrolijk zijn?" Dit is een zonde, die God vergramt, Jes. 22:12-14: "Te dien dage zal de Heere, de HEERE der heirscharen, roepen tot geweene, en tot rouwklage, en tot kaalheid, en tot omgording des zaks, maar ziet, er is vreugde, en blijdschap met runderen te doden, en schapen te kelen, vlees te eten, en wijn te drinken, en te zeggen: Laat ons eten en drinken, want morgen zullen wij sterven! Maar de HEERE der heirscharen heeft Zich voor mijn oren geopenbaard, zeggende: Indien ulieden deze ongerechtigheid verzoend wordt, totdat gij sterft! zegt de Heere, de HEERE der heirscharen'. D.w.z. deze uw zonde zal door geen zoenoffer weggedaan worden, maar Mijn wraak en toorn zal u gedurig vervolgen.

3. Die, in plaats van over hun zonden te rouwklagen, zich in zonden verheugen, Spr. 2:14: "Die blijde zijn in het kwaad doen", 2 Thess. 2:12: "Die een welbehagen hebben in de ongerechtigheid." De goddelozen zijn in dit geval erger dan de verdoemden in de hel. Want ik durf zeggen, dat de laatste weinig schik in hun zonden hebben. Sommigen zijn zo onbeschaamd goddeloos, dat ze zichzelf en anderen met hun zonden vermaken. De zonde is een zielsziekte, Lukas 5:31. Zal dan iemand zich met zijn ziekte vermaken? Ach, ellendig schepsel, zal Christus voor de zonde bloeden, en zult gij in de zonde lachen? Zal hetgeen de Geest bedroeft, uw vreugde uitmaken? Wanneer iemand zich op het schavot bevindt, om onthoofd te worden, is het dan soms de tijd om grappen te maken en spelletjes te doen? Gij die thans lacht in uw zonde: de tijd komt, dat de Heere zal lachen in ulieder verderf; en dat Hij zal spotten, wanneer uwe vreze komt, Spr. 1:26.

4. Die, in plaats van hun zonde te bewenen, het bewenen van de zonde tegenspreken. Zoals vroeger de Filistijnen de putten die Abraham had laten graven, weer dicht stopten, Gen. 26:15, zó trachten deze mensen de putten van *droefheid naar God* te dichten. Antinomianen en Wetsbestrijders beweren, dat dit een leer der Wet is. Maar Christus predikt hier: "Zalig zijn die treuren", en de Apostelen verkondigen hetzelfde, Marc. 6:12: "En uitgegaan zijnde, predikten zij, dat ze zich zouden bekeren." De heilige inborst die in Gods kinderen gevonden wordt, zal ons doen rouwklagen over onze zonden. Wie een kinderlijk hart bezit, kan niet anders dan wenen over zijn ondankbaarheid tegenover God. Berouw over de zonde is de rechte vrucht van de "Geest der genade", Zach. 12:10. Zij die dit Goddelijke berouw tegenspreken, verzetten zich tegen de Geest der genade. Over de zonde te rouwklagen, is het enige middel om Gods toorn van ons te weren. Zij die met Simson deze pilaar breken willen, zijn erop uit, om Gods wraak en toorn over het land in te roepen. Tot al dezulken zeg ik hetzelfde, dat Petrus sprak tot Simon de Tovenaar, Hand. 8:22: "Bekeer u dan van deze uw boosheid, en bid God, of misschien u deze overlegging uws harten vergeven werd", o zondaar! Toon berouw, omdat gij tegen berouw gestreden en gesproken hebt.

8. *Drangredenen tot heilige droefheid*

2° gebruik, tot vermaning.

Laat mij nu de christenen tot heilige droefheid aanmanen. Tot zó'n droefheid, die de ziel op de gelukzaligheid kan voorbereiden. Och, dat onze harten geestelijke distilleerketels waren, om het water van heilige tranen daarin te distilleren! Christus' duiven wenen, Ezech. 7:16: "Hun ontkomenden zullen zijn gelijk duiven der dalen, kennende, een ieder om zijne ongerechtigheid." Er zijn verschillende Goddelijke drijfveren tot heilige droefheid.

1. Tranen kunnen nergens beter voor gebruikt worden. Als u een uiterlijk verlies betreurt, verliest ge uw tranen. En dat is niet anders dan een regen op een steenrots, die geen goed uitwerkt. Maar tranen over de zonde zijn gezegende tranen. "Zalig zijn die treuren." Die vergiftigen onze verdorvenheden. Zout water doodt de wormen. Het zilte nat van boetvaardige tranen zal de worm der zonde helpen doden, die anders aan ons geweten knagen zou.
2. Evangelische droefheid is een bewijs van genade, Zach. 12:10: "Over het huis van David, en over de inwoners van Jeruzalem zal Ik uitstorten den Geest der genade; en zij zullen rouwklagen" enz. De Heilige Geest daalde op Christus neer in de gedaante van een duive, Matth. 3:16. De duif is een kirrend schepsel. Waar het gekerm en geweën als van een duif gehoord wordt, is het een goed teken, dat de Geest Gods daar is neergedaald. Het wenen over de zonde is een teken van de nieuwe geboorte. Zodra het kind geboren is, huilt het, Ex. 2:6: "En ziet, het jongske weende." Hartgrondig over de zonde te wenen is een goed teken daarvan, dat wij uit God geboren zijn. Droefheid over de zonde is een bewijs van een "vlezen hart", Ezech. 36:26. Een steen wil niet smelten. Wanneer het hart in een smeltende gestalte verkeert, is dat een bewijs dat het stenen hart weggenomen is.
3. De kostelijkheid der tranen. De tranen die uit een boetvaardig oog druppelen, zijn als het water, dat van de rozen afdruipt: zeer zoet en kostelijk voor God. Een fontein in een hof maakt die hof aantrekkelijk. Dat hart is zeer vermakelijk voor God, waar een fontein van goddelijke droefheid strookt. "Maria stond aan Christus' voeten en weende", Luk 7:38. Haar tranen waren van een aangenameur geur en reuk dan haar zalf. Wanneer de wierook in stukken gebroken is, dan ruikt ze het zoetst. Wanneer het hart over de zonde verbrijzeld en verslagen is, dan geven onze godsdienstige plichten de aangenaamste en zoetste geur. "Daar is blijdschap in den hemel over één zondaar, die zich bekeert", Lukas 15:7. De oude leraar Bernardus, noemt de tranen de "wijn der engelen." En ongetwijfeld schept God een groot vermaak in de tranen. Anders zou Hij ze niet in Zijn fles vergaderen, Ps. 56:8. Iemand noemt de tranen niet ongeschikt "een vette offerande", welke onder de Wet zeer aangenaam was, Lev. 3:3. Hieronymus noemt heilig berouw een plank bij schipbreuk. Chrysostomus noemt de tranen een spons om de zonde mee af te vegen. Tranen zijn krachtige redenaars, die voor ons om genade pleiten. Eusebius vertelt, dat er een zeker altaar te Athene stond, waarop geen ander offer gebracht werd dan tranen. Alsof de heidenen beseften, dat er geen beter middel was om hun vertoornde -goden te verzoenen, dan ongeveinsde tranen. Jakob weende, en "hij overmocht den Engel", Hos. 12:5. Tranen, doen het hart Gods smelten. Wanneer een misdadiger al wenende voor de rechtbank komt, dan doet dat het hart van de rechter jegens hem smelten. Wanneer een zondaar al wenende en op de borst slaande bidt: "o, God, wees mij, zondaar, genadig!" Doet dit Gods hart jegens hem smelten. Het gebed - zegt Hieronymus - beweegt God tot betoning van genade. Tranen dwingen Hem daartoe. God verzegelt Zijn vergeving op weke en gesmolten harten. Hoewel ze stom zijn, hebben tranen toch -een stem, Ps. 6:9. Tranen wassen de zonde af. De regen doet een sneeuwval smelten en wegspoelen. Boetvaardige tranen spoelen de zonde weg. De zonde - zegt Ambrosius - die met geen enkele reden kan goedgepraat worden, kan echter door tranen afgewassen worden.
4. De zoetheid der tranen. Goddelijke droefheid is de weg tot bestendige vreugde. 't Is de zoetste wijn, die uit de wijnpers van het schreiende oog vliet. Nooit is de ziel meer verruimd, dan wanneer ze wenen kan. Binnenkamertranen zijn beter dan

hofmuziek. Wanneer het hart bedroefd is, geeft het storten van tranen lucht en verlichting. De ziel van een christen wordt het meest verlicht, wanneer ze zichzelf door (middel van) heilige tranen ontlasten kan. Chrysostomus wijst erop, dat David, die de grote rouwklager in Israël was, ook de lieflijke zanger Israëls. Ps. 42:4: "Mijn tranen zijn mij tot spijs." Bij deze tekst geeft Ambrosius de volgende verklaring: "Geen spijs is zo zoet als tranen." De tranen van de boetvaardige - aldus de woorden van Bernardus - zijn zoeter dan alle vreugden der wereld. Een christen waant zich soms al in de voorsteden van de hemel, wanneer hij huilen kan. Toen Hanna geweend had, ging zij haars wegs en was zij niet meer droevig. Suiker is het zoetste, wanneer ze gesmolten is. Wanneer een christen smelt in tranen, dan doorleeft hij de zoetste vreugde. Toen Farao's dochter in de rivier stapte, vond zij daar een kind tussen de biezten. En wanneer wij in de rivier van boetvaardige tranen neerdalen, zullen wij daar het Kindeke Jezus vinden, Die al onze tranen van onze ogen zal afwissen. Terecht kon daarom Chrysostomus de Heere voor het geschenk van dit goddelijke wasvat der tranen, om ons daarin te wassen, op plechtige wijze dankzeggen.

5. Wie over de zonde treurt, doet niet alleen goed aan zichzelf, maar ook aan anderen. Hij helpt Gods toorn van een land afwenden. Evenals, toen Abraham op het punt stond om toe te slaan, de Engel hem bij de hand greep en daarvan terughield, Gen. 22:12, - evenzo, wanneer God Zijn hand verhoogd heeft om een volk of natie te verwoesten: dan grijpt de rouwklager Zijn Hand en houdt die vast, en stilt Zijn toorn. De tranen in de ogen van het kind brengen er soms de vertoornde vader toe, om het kind te ontzien. Boetvaardige tranen smelten Gods hart en handen Zijn hand. Jeremia, die treurende profeet, was ook een groot voorbidder. God zegt tot hem: "Bid niet voor dit volk", Jer. 7:16. Alsof de Heere gezegd had: Jeremia, uw gebeden en tranen zijn zo krachtig, dat Ik u niets kan weigeren, wanneer u tot Mij bidt. Tranen hebben een sterke invloed op God. Het staat vast, dat God enkele rouwklagers in het land heeft. Anders had Hij ons al eerder dan nu verwoest.
6. Heilige rouwtranen zijn een geestelijk preservatief, of voorbehoedmiddel. Ons wenen over de zonde op aarde, zal het wenen in de hel voorkomen. De hel is "een plaats van wenen", Matth. 7:12. De verdoemden mengen hun drank met tranen. Van God heet het, dat Hij onze tranen in Zijn fles legt, Ps. 56:9. Wie hier geen fles vol tranen wil storten, die zal later een hele rivier vol tranen storten, Lukas 6:25: "Wee u, die nu lacht; want gij zult treuren en wenen." U hebt soms wel eens gezien, dat suiker op een vochtige plaats, tot water smolt. Alle gesuikerde vermaken der goddelozen smelten tenslotte tot tranenwater. Nu zullen de tranen ons goed doen. Nu is 'het de tijd om te wenen. Nu zijn de tranen als een aangename en vruchtbare regen in de lente. Indien wij nu niet wenen, zullen wij te laat wenen. Konden wij de gesprekken, die de verdoemden in de hel voeren, horen, dan zouden we verstaan dat ze zichzelf thans vervloeken, omdat ze niet vroeg genoeg geweend hebben. Och! Is het dan niet veel beter om onze hel hier, dan hierna te hebben? Is het niet veel beter tranen van berouw dan tranen van wanhoop te schreien? Wie hier weent, is een zalige; wie in de hel weent, een vervloekte rouwklager. De dokter voorkomt vaak de dood van een zieke, door een ader te openen. Door een ader van de droefheid naar God te openen, voorkomen wij de dood van onze ziel.
7. 't Evangelie schrijft ons geen andere weg tot de gelukzaligheid voor dan deze: "Zalig zijn die treuren." Dit is de heirbaan, die naar het nieuwe Jeruzalem leidt. Mogelijk leiden verschillende wegen naar een stad. Sommigen gaan langs deze,

anderen langs die weg. Maar er is maar één weg naar de hemel, en die loopt langs of door Bethlehem, het thuis der wening, Hand. 26:20. Wellicht denkt iemand: als ik dan over de zonde niet wenen kan, dan zal ik een andere weg naar de hemel inslaan; ik zal ter kerk gaan, ik zal aalmoezen geven, ik zal een net leven leiden. Maar ik zeg u, dat er maar één weg tot de gelukzaligheid leidt, en die gaat door het dal der tranen. Indien u deze weg niet inslaat, zult u het paradijs mislopen, Lukas 13:3: "Ik zeg u, indien gij u niet bekeert, zo zult gij allen desgelijks vergaan." Er zijn vele richtingen, die op het middelpunt uitkomen. Maar het hemelse middelpunt heeft slechts één richting, die ons daarheen leidt; en dat is: een traan, die uit het oog des geloofs rolt. Iemand kan een ziekte bij zich omdragen, waarvoor wel twintig geneesmiddelen te vinden zijn. De zonde is een ziekte der ziel, die haar dodelijk ziek maakt. Welnu, er is maar één medicijn, dat deze ziekte genezen kan, de medicijn van ongeveinsde boetetranen.

8. Bedenk eens hoe nodig het voor ieder christen is, zich in heilig berouw te oefenen en bezig te zijn. Iemand kan een drankje innemen, wanneer hij het niet nodig heeft. Velen gaan in bad, wanneer ze het niet nodig hebben. 't Geschiedt meer uit nieuwsgierigheid, dan uit noodzaak. Maar o, hoe noodzakelijk is het voor elke christen om in het bad der tranen te gaan! Bedenkt eens, welk een zondaar u geweest bent. Ge hebt Gods boek met uw schulden vol gemaakt. En hoe nodig is het, dat u Zijn fles volmaakt met uw tranen! U hebt in een verborgen zonde geleefd. God legt u geen andere boetedoening op, dan uw zonde te bewenen. Maar wellicht zal iemand zeggen: ik heb geen berouw nodig, want ik heb een goed burgerlijk leven geleid. Ga heen en ween, omdat u maar burgerlijk zijt. Want velen zijn door hun burgerlijke leven, als ze daarop, steunden, verloren gegaan. 't Is treurig om zonder bekering, te zijn. Maar het is nog veel erger, geen, bekering van node te hebben, Lukas 14:7.
9. Onze tranen hebben een einde. 't Is maar een kleine tijd, dat we wenen zullen. Na enkele weinige regenvlagen, die van onze ogen afvallen, zullen we een eeuwigdurende zonneschijn genieten. In de hemel zal God de fles der tranen sluiten, en "alle tranen van onze ogen afwissen", Openb. 7:17. Wanneer de zonde ophoudt, dan zullen ook de tranen ophouden, Ps. 30:6: "Des avonds vernacht het geweest, maar des morgens is er gejuich!" In de morgen van onze hemelvaart zullen alle tranen afgewist worden.
10. Het nut van heilige boetetranen. Onze beste waren bezitten we dank zij het water. Heilige tranen der boete maken de ziel vruchtbaar in genade. Een aangename en tijdige regen doet de kruiden en planten wassen en groeien. Jes. 16:9: "Ik maak u doornat met mijn tranen, o Hesbon", zou ik hierop kunnen toepassen. Tranen doornatten onze genadegaven en doen ze bloeien, Psalm 104:10: "Die de fonteinen uitzendt door de dalen." De oorzaak, waarom "de dalen met koren bedekt zijn" - om Davids woorden uit Ps. 65:14 te gebruiken - is, dat de fonteinen tussen de bergen en door de dalen heen vloeien. Waar de fonteinen van heilige tranen vlieten, daar draagt het hart een vruchtbare oogst. Lea was *teder van ogen*, doch vruchtbaar. Een christen die *teder van ogen* is, brengt veelal de meeste "vruchten des Geestes" voort. Een wenend oog is de waterval om onze genadegaven te bevochtigen. Heilige tranen der boete beschermen ons tegen de aanvechtingen van de duivel. De aanvechtingen heten "vurige pijlen", Ef. 6:16, omdat ze de ziel werkelijk in vuur zetten. Aanvechtingen ontsteken de toorn en doen de lusten ontbranden. Welnu, de wateren van heilige tranen der boete blussen deze vurige pijlen. Vochtig buskruit vat niet zo gemakkelijk vuur. Wanneer het hart met tranen van berouw bevochtigd en besproeid is, wordt het vuur der aanvechting niet zo

licht ontstoken. Tranen zijn de beste middelen en waterwerken om satans vuur uit te blussen. Indien er zoveel profijt en voordeel in een evangelische droefheid schuilt, laat dan elke christen elke morgen z'n gezicht in het wasvat van heilige tranen wassen.

11. En tenslotte: een week en gesmolten hart te bezitten, is een goed teken, van Gods tegenwoordigheid bij ons in Zijn instelling. 't Is een bewijs dat de Zon der gerechtigheid over ons opging, wanneer onze bevroren harten over de zonden ontdooien en smelten. Hieraan zoudt u kunnen weten (zo luiden de woorden van Bernardus), of gij gemeenschap met God gehad hebt in enige plicht, n.l. wanneer u uzelf in een tedere en aangedane gestalte bevindt. Wij willen alles naar troost afmeten. Wij denken dat wij Gods tegenwoordigheid in Zijn instelling nooit genieten, tenzij wij nadrukkelijk vreugde smaken. Op dit punt gelijken wij op Thomas. "Indien ik (zegt hij) in Zijn handen niet zie het teken der nagelen, ik zal geenszins geloven", Joh. 20:25. Zo zeggen ook wij heel gemakkelijk: indien wij geen troost ondervinden, zullen wij niet geloven dat wij God in Zijn instelling gevonden hebben. Maar indien onze harten in liefdestranen smelten kunnen, is dat een stellig teken dat God met ons geweest is. Zoals Jakob zei, Gen. 28:16: "Gewisselijk is de HEERE aan deze plaats, en ik heb 'het niet geweten.'" Dus Christen! Wanneer uw hart vanwege de zonde verbroken wordt en in heilige tranen wegsmeelt, is dat er een teken van, dat God u in deze plicht nabij is, ook al weet u het niet.

Mij dunkt dat al het betoogde ons tot geestelijke rouwklagers behoort te maken. Wellicht hebben we getracht te wenen en het niet gekund. Maar evenals iemand die zovele vademmen diep om water gegraven en toch geen water gevonden heeft, zó lang aan het graven blijft totdat hij een bronwel vindt, zo ook in dit geval: al hebben wij om het water van heilige tranen gegraven en geen tranen kunnen vinden, laat ons toch al het gezegde overwegen en ons hart weer aan het werk zetten. Misschien dat we dan tenslotte nog als Izaks knechten, Gen. 26:32, spreken: "Wij hebben water gevonden." Wanneer men de kruiden platdrukt, laten ze een vochtig sap achter. Deze elf ernstige beweegredenen mogen ons de tranen uit de ogen persen.

Vraag: *Maar, kan iemand zeggen, mijn karakter is van die aard, dat ik niet wenen kan. Eerder zal ik water uit een steenrots, dan tranen uit mijn ogen krijgen.*

Antwoord: Maar stel, dat u over uw zonden niet zoudt kunnen wenen, zoudt u dan niet droefvig kunnen zijn? De droefheid van gemoed is het best. Er kan immers toch wel droefheid zijn, waar geen tranen te bespeuren zijn. 't Vat kan wel vol zijn, al geeft het niets uit. 't Is niet zozeer het wenende oog, dat God aanziet, als wel het gebroken hart. Toch wil ik in geen geval de fontein der tranen van hen, die wenen kunnen, dichtstoppen. God stond de tranen van Hiskia aan te zien, Jes. 38:5: "Ik heb uw tranen gezien." Davids tranen waren muziek in Gods oren, Ps. 6:9: "De HEERE heeft de stem mijns geweens gehoord." Wanneer de tranen als paarden uit de ogen van een boetvaardige zondaar biggelen, is dat een gezicht, dat waardig is om door de Engelen aanschouwd te worden.

Beletselen en hinderpalen voor heilige tranen.

Vraag: *Maar wat zullen we doen om ons hart in zulk een tere en aangedane gestalte te krijgen?*

Antwoord: Doet twee dingen.

- Hoed u voor die dingen, die de kanalen van deze 'heilige boetvaardigheid' verstopt maken.
- Begeef u tot een ernstige ijverig gebruik van alle middelen, die een heilige droefheid in ons verwekken en bevorderen. Wacht u dus voor zulke dingen, die de fontein en het kanaal van *de droefheid naar God* toestoppen. Er zijn negen hinderpalen voor heilige treurigheid.

1. *Liefde tot de zonde.* De liefde tot de zonde is als een steen in de pijp(leiding), die het water belet te stromen. De liefde tot de zonde geeft een zoete smaak aan de zonde, en deze zoetheid in de zonde betovert het hart. Hieronymus zegt, dat het erger is de zonde te koesteren dan ze te bedrijven. Een mens kan door enige misdaad overvallen worden, Gal. 6:1. En wie onverhoeds in de zonde struikelt, zal huilen. Maar liefde tot de zonde verhardt het hart, en houdt de duivel vast. In een waar berouw moet een droefheid over de zonde zijn. Maar hoe kan iemand droevig over de zonde zijn, waar z'n hart op verzot is? Och, wacht u toch voor dit zoete vergift! De liefde tot de zonde doet de ziel in onboetvaardigheid bevriezen.

2. *Wanhoop.* Wanhoop hoont God, veracht Christus' bloed en verdoemt de ziel. Jer. 18:12: "Zij zeggen: Het is buiten hoop; maar wij zullen naar onze gedachten wandelen, en wij zullen doen, een iegelijk het goeddunken van zijn boos hart." Dit is de taal der wanhoop: "Het is buiten hoop", ik moet toch verdoemd worden, ik kan dus mijn zonden net zo goed inwilligen en mijn lusten voldoen. Wanhoop stelt God aan de ziel als een Rechter voor, Die bekleed is met "klederen der wrake", Jes. 59:17. Judas' wanhoop was in zeker opzicht erger dan zijn verraad. Wanhoop maakt bekering ongedaan. Want de eigenlijke grond van bekering is genade, Rom. 2:4: "De goedertierenheid Gods leidt u tot bekering." Maar wanhoop verbergt de genade voor het oog van de zondaar, als de wolk de tent der samenkomst bedekte, Ex. 40:34. Och, wacht u toch voor deze zonde. Wanhoop is een onredelijke zonde, een zonde die geen enkele grond of reden heeft. "De HEERE doet barmhartigheden aan duizenden." Waarom zoudt u dan niet één van "duizend" kunnen zijn? Ja, van "duizenden"? De vleugels van Gods genade gelijken op de vleugels der cherubijnen: ze zijn tot elke nederige en boetvaardige zondaar uitgebreid. Al bent u nog zo'n groot zondaar geweest, niettemin - indien u een boetvaardige zondaar zijt - ziedaar! God reikt u de gouden scepter der genade toe, Ps. 103:11. Wanhoop sluit de ziel in onboetvaardigheid op.

3. *Een inbeelding, dat deze droefheid ons melancholiek en zwaarmoedig maken zal, en dat wij al onze vreugde in onze tranen verdrinken en verstikken zullen.* Maar dit is een groot misverstand. Uw vreugde verliezen? Kom, vertel me eens, wat er voor vreugde in een natuurlijke staat zijn kan! Welke blijdschap kan de zonde verschaffen? Wordt de zonde niet vergeleken bij een wonde? Jes. 1:6, en bij een verbrijzeling? David kende zijn "verbrijzelde beenderen", Ps. 51:10. Kunnen verbrijzelde en geradbraakte beenderen enige troost geven? Wat brengt de zonde anders teweeg, dan een vrees en schrik des harten? Deut. 28:66. Betekent dat voor iemand vreugde, dat hij "Magor-Missabib" is, een schrik en vrees voor hemzelf! Stellig kan van het lachen des zondaars gezegd worden: "gij zijt onzinnig!" Volgens Salomo's woord, in Pred. 2:2. Maar heilige droefheid is een baarmoeder van ware vreugde, die onze blijdschap niet verduistert, maar zuiver en -beter maakt. De Verloren zoon rekende zijn vreugde van de tijd van zijn bekering af, Lukas 15:24: "En zij begonnen vrolijk te zijn."

4. *Het weerspreken, en uitdoven van de roeringen en werkzaamheden des Geestes.* De Geest spoort ons aan om te wenen, en Hij veroorzaakt al onze springvloeden, Ps. 87:7: "Al mijn fonteinen zullen binnen u zijn." Dikwijls gevoelen wij geestelijke roerselen en werkzaamheden tot het gebed om bekering. Nu, wanneer wij deze roerselen verstikken - en dat wordt een "blussen van den Geest" genoemd, 1 Thess. 5:19! -, dan is het, alsof wij het opkomen van het getij beletten en tegenstaan. Wanneer de dauw valt, dan is de grond vochtig. En wanneer de Geest Gods met Zijn invloeden als een dauw op de ziel daalt, dan wordt de ziel met heilige boetetranen bevochtigd. Maar wanneer de Geest Zich onttrekt, dan is de ziel zo droog als Gideons vlies. Een schip kan net zo goed zeilen zonder wind, en een vogel wel vliegen zonder vleugels, als wij kunnen rouwklagen zonder de Geest. Ziet er dus wel op toe, dat u de Geest niet bedroeft. Drijft deze zoete duive niet weg uit de ark van uw ziel. De Geest is een tere en gevoelige zaak. Indien wij Hem bedroeven, dan kan Hij zeggen: Ik zal niet meer komen; en indien Hij Zich terugtrekt, dan kunnen wij niet wenen.

5. *Inbeelding van genade.* Wie zou er veel moeite voor doen en wenen over de zonde, die de zaligheid op lage prijs stelt, en "goedkoop" acht te zijn? Hoevelen zuigen, als de spin, de verdoemenis uit de zoete bloem van Gods genadel Jezus Christus, Die in de wereld kwam om de zondaren zalig te maken, is bij toeval een "Steen des aanstoets" en "Rots der ergernis" tot verdoemenis van velen.

O, zegt iemand, *Christus is voor mij gestorven, en heeft alles voldaan. Waarom zou ik nu nog bidden en treuren?* Menige vermetele zondaar plukt de dood van de boom des levens, en gaat vanwege z'n vermetelheid naar de hel over de ladder van Christus' bloed, waarlangs anderen naar de hemel gaan. 't Is droevig, wanneer de goedertierenheid Gods, die ons tot bekering behoort te leiden, tot vermetelheid voert. O, zondaars! Wacht u ervoor om u door ijdele hope te laten bedriegen en in de hel terecht te komen! Ziet erop toe, dat u door geen misverstand verloren gaat. Ge beweert dat God genadig is, en gaat daarom rustig verder te zondigen. Maar voor wie is de genade? Voor de vermetele zondaren of voor de berouw-tonend zondaar? Jes. 55:7: "De goddeloze verlate zijn weg, en de ongerechte man zijn gedachten; en hij bekere zich tot den HEERE. Zo zal Hij Zich zijner ontfermen." Er is geen genade (mogelijk), indien u de zonde niet opgeeft. En er is geen loslaten van de zonde zonder berouw over de zonde. Indien een koning tot een bende opstandelingen zegt, dat wie komt en zich onderwerpt, pardon en genade zal krijgen..., dan zou stellig hij, die wegbleef en in weerspanningheid volhardde, die weldaad van kwijtschelding zich niet kunnen toe-eigenen. God verkondigt genade en kwijtschelding aan degenen die treuren over hun zonden. Maar wie niet treuren, hebben geen genade te verwachten. Gods genade gelijkt op de ark, waar niemand dan alleen de priester mee te maken had. Niemand mag deze gouden ark der genade aanraken, dan alleen dezulken, die geestelijke priesters voor God zijn, Openb. 1:6, en die offeranden van tranen geofferd hebben.

6. *Verbeelding van de klein- en geringheid der zonde,* Gen. 19:20: "Is ze niet klein?" De duivel houdt de zondaar het alles verkleinende uiteinde van de kijker voor de ogen. Zich de zonde kleiner in te beelden dan ze werkelijk is, is zeer gevaarlijk. De inbeelding dat de zonde maar gering is, weerhoudt ons van het gebruik der genademiddelen. Wie z'n ziekte niet de moeite waard acht, zal die zich erg inspannen om de dokter te laten komen? En wie zal er met een boetvaardig hart bij God om genade aandringen, als hij de zonde voor iets gerings houdt? Maar ten einde deze valse en bedrieglijke verbeelding inzake de zonde weg te nemen, opdat wij ze met vochtige ogen kunnen aanschouwen, moet u bedenken: De zonde kan niet gering zijn,

omdat ze bedreven is tegen de hoge Majesteit des hemels. Geen verraad is er klein, wanneer het beraamd wordt tegen de persoon van de koning.

Elke zonde is zondig en daarom verdoemelijk. Een pennenmesje maakt wel geen grote wonde, maar het kan toch evengoed dodelijk zijn als een groot geweer. De dood en de hel is in elke zonde aanwezig, Rom. 6:23. Wat gaf het, al plukte Adam een appel? Toch kostte het hem zijn kroon. 't Is met de zonde heel anders gesteld dan met ziekten. Bepaalde ziekten zijn dodelijk, andere zijn dat niet. Maar de geringste zonde - waarop geen bekering volgt - zal een slot en grendel zijn om de mensen buiten de hemel te sluiten.

Bekijk de zonde door het rode glas van Christus' lijden. De geringste zonde kost de prijs des bloeds. Wilt u een duidelijk gezicht op de zonde krijgen, ga dan naar Golgotha. Jezus Christus was bereid om Zijn heerlijkheid te bedekken, Zijn vreugde te verliezen en Zijn ziel uit te storten en op te offeren voor de kleinste zonde. Lees dus de grootte van uw zonden in de diepte van Christus' avonden. Laat u van satan niet zulk een nevel voor de ogen brengen, dat u de zonde niet in haar eigen karakter zou kunnen zien. Bedenk, dat niet alleen grote rivieren, maar ook kleine beekjes in zee uitmonden. 't Zijn niet alleen de grote zonden, die de mens in de hel brengen, maar ook de kleinere.

7. Uitstel van bekering, of een gedachte dat het nog te vroeg is om het boetkleed aan te trekken. Wanneer de lamp bijna uit is, de krachten vergaan en de ouderdom nadert, dan zal het tijd zijn om de zonde te bewenen. Maar nu is het nog te vroeg, denken ze. Welnu, om aan te tonen, hoe gevaarlijk deze gedachte is, en om deze steen van de put af te wentelen - opdat de wateren van berouw er op die manier uitgehaald kunnen worden -, zal ik deze vier ernstige en gewichtige overwegingen voorstellen.

- (1) Weet u, wat het wil zeggen om in de natuurstaat te verkeren, en wilt u beweren dat het nog te vroeg is voor uzelf om daaruit te klauteren? U bent onder Gods toorn, Joh. 3:36. En is het dan nog te vroeg om onder het druppelen van deze fiool uit te komen? U bent onder de macht van de satan, Hand. 26:18. En is het dan te vroeg om uit des vijands leger te vluchten?
- (2) Zo redeneren de mensen niet in andere omstandigheden. Dan zeggen ze niet: het is te vroeg om rijk te worden. Zij zullen het najagen van de wereld heus niet tot hun oude dag uitstellen. O, neen! Dan weten ze de eerste de beste gelegenheid wel te baat te nemen. Is het niet te vroeg om rijk te worden, en wel te vroeg om goed te worden? Is bekering dan niet een zaak van het grootste gewicht? Is het voor de mensen niet veel nodiger om hun zonde te betreuren, dan 'hun uiterlijke positie te verbeteren?
- (3) Wanneer God tot bekering roept, wil Hij dat wij terstond horen en gehoorzamen, Hebr. 3:7, v.: "Heden, indien gij Zijn stem hoort, zo verhardt uw harten niet." Wanneer een veldheer een stad belegerd heeft, eist hij die op met als voorwaarde, dat men ze op 'n bepaalde dag zal overgeven, of dat hij ze anders stormenderhand zal innemen. Zo luidt ook Gods eis tot bekering: "Heden, indien gij de stem des Heeren hoort!" O, zondaars, toen satan u tot zonde en goddeloosheid verzocht, sprak u niet: 't Is te vroeg, satan! Maar toen hebt u van stonde aan zijn verzoeking ingewilligd. Wees u de duivel niet af, en wilt u nu God het wel doen?
- (4) Het treuren over de zonde uit te stellen, is een ellendige en jammerlijke dwaasheid. Want:
 - Hoe langer u het betreuren van uw zonden uitstelt, des te zwaarder zal u het werk vallen, wanneer u eraan begint. Een been, dat uit het lid is, kan in het

begin gemakkelijker recht gezet worden, dan wanneer u er lang mee wacht. Een ziekte kan in het begin beter genezen worden, dan wanneer de ziekte gaat verergeren en een hoogtepunt bereikt. u kunt met gemak door het water lopen, wanneer het laag staat; maar als u zo lang wacht tot het gestegen is, dan kunt u er niet meer doorheen. O, zondaars, hoe meer zonden u bedrijft, des te meer ontsteekt de hemel tegen u, en des te zwaarder zal uw verlossing te verkrijgen zijn.

- Hoe langer u de tijd om te zondigen voortzet, des te zwaarder maakt u het werk van uw bekering. Het uitstellen van berouw over de zonde is dwaasheid t.o.v. de onzekerheid des levens. Hoe weet de zondaar, die zijn bekering uitstelt, dat hij zolang zal leven, totdat hij oud wordt? Hoe is uw leven? Het is een damp, die voor een weinig tijds gezien wordt, en daarna verdwijnt, Jak. 4:14. Hoe spoedig kan u een ziekte overvallen, en de dood u onthoofden, ja ontzielen! Kan uw zon niet op de middag ondergaan? Och, wat is het dan een onvoorzichtigheid, dat men zijn berouw over de zonde maar uitstelt, en er lang over doet, terwijl de dood erop uit is, om korte metten te maken! Doordat Caesar het lezen van een hem toegezonden brief uitstelde, werd hij op het raadhuis vermoord. Z'n bekering tot op het laatste moment uit te stellen, is dwaasheid, omdat de zondaar er niet zeker van is, dat hij dan nog genade zal vinden. Want al geeft God u tijd en plaats, toch kan Hij u genade tot bekering weigeren. Als u doof bent, wanneer God u tot geweene rouwklagen oproept, dan zal God ook stom zijn, wanneer u om genade roept, Spr. 1:24 en 28. Neemt dit ernstig ter harte. God kan wel eens de laatste tijd (van uw leven) gebruiken om u daarin te oordelen, omdat u de eerste tijd niet waarnam om u toen te bekeren.
- Onze verplichte bekering tot God uit te stellen tot we oud zijn of ziek worden, is een grote onvoorzichtigheid, omdat de werken van de dienst Gods, die zo laat verricht worden, merendeels geveinsde bastaard-werken zijn. Ofschoon waar berouw nooit te laat komt, is toch dat late berouw maar zelden oprecht. Die bekering is maar zelden oprecht gemeend, die grauwe haren is. 't Is te betwijfelen, of deze herfsttranen niet meer uit vrees voor de hel gestort worden dan uit liefde tot God. De zeeman werpt bij storm en onweer z'n lading overboord; niet, omdat hij er niets om geeft, maar omdat hij bang is, dat ze het schip zal doen zinken. Wanneer de mensen zo laat aan het bewenen van hun zonden toekomen, om ze ineens a.h.w. overboord te gooien, komt dit merendeels alleen maar uit vrees voort, dat ze het schip der ziel in de hel zullen doen verzinken en vergaan. Dan valt er zeer aan te twijfelen, of hij die pas uitsluitend op z'n ziekbed boetvaardig is, niet rouw bedrijft, omdat hij zijn zonden niet langer vasthouden kan. De gedachte aan dit alles moet er de mensen van afschrikken, om hun ziel zo'n gevaarlijke toekomst te bezorgen, dat zij het werk voor de hemel tot op de laatste ure zouden uitstellen.

8. *Uitstel om de gerechtigheid te doen.* Pred. 8:11: "Omdat niet haastiglijk het oordeel over de boze daad geschiedt, daarom is het hart van de kinderen der mensen in hen vol om kwaad te doen." God stelt Zijn straf uit, en daarom stelt de mens zijn bekering ook maar uit. God slaat de mensen niet door kastijding op de rug, en daarom slaan en kloppen zij niet op hun heup door vernedering, Jer. 31:19. De zondaar denkt: God heeft mij al zo lang gespaard en Hij heeft Zijn geduld in lankmoedigheid uitgerekend ..., stellig zal Hij niet straffen, Ps. 10:11: "Hij zegt in zijn hart: God heeft het vergeten." God stelt in Zijn oneindige geduld Zijn oordeel uit, en laat de vierschaar wat langer

wachten. Hij is "lankmoedig over ons, niet willende dat enigen verloren gaan", 2 Petrus 3:9. De bij geeft 'van nature honing, maar steekt alleen, wanneer ze verstoord is. De HEERE wil, dat de mensen vrede met Hem maken, Jes. 27:5.

God is niet als een overhaaste crediteur, die de schuld opeist en geen tijd voor betaling wil geven. Hij is niet alleen genadig, maar Hij wacht ook, opdat Hij genadig zij, Jes. 30:18. God wil door Zijn geduld de zondaars tot bekering leiden. Maar helaas! hoe wordt dit geduld misbruikt! Gods lankmoedigheid verhardt de zondaars. Omdat God de fiool van Zijn toorn stopt, stoppen de zondaars de springader van tranen.

Opdat nu Gods geduld niet (vanwege onze verdorvenheid) de aderen van heilige droefheid zal stoppen, moeten de zondaars bedenken:

(1) Gods geduld heeft zijn vaste grens, Gen. 6:3. 'Ook al willen de mensen aan hun zonden geen grens stellen, God bepaalt toch Zijn geduld. Er komt een tijd, dat de zon van Gods geduld zal ondergaan; en wanneer ze eenmaal ondergegaan is, keert ze nooit meer enige graden terug. De tijd van Gods geduld zal spoedig, ten einde lopen. Er komt een tijd, dat God zal zeggen: Mijn Geest zal niet langer twisten. De Engel riep, Openb. 14:7, "De ure Zijns oordeels is gekomen." Wellicht kan God, bij de eerstkomende zonde die u bedrijft, besluiten te zeggen: Uw ure is nu gekomen! Het feit dat men onder Gods verdraagzaamheid verhardt, maakt onze toestand nog erger. Vertoornde gerechtigheid zal het misbruikte geduld wreken. God was geduldig en lankmoedig jegens Sodom, maar toen Sodom zich niet bekeerde, liet Hij vuur en zwavel om hun oren vlammen. Sodom - eens een wonder van Gods geduld! - is thans een opgericht teken van Gods gestrengheid; al haar plantingen en vruchten zijn verwoest, en - zoals Tertullianus zegt - de plaats stinkt nog steeds naar vuur en zwavel. Lang uitstellen betekent geen kwijtschelden. God kan de slag enige tijd inhouden, maar de gerechtigheid is daarom nog niet dood, ook al is zij in slaap. God heeft loden voeten en ijzeren handen. Hoe langer Gods roede uitblijft, des te smartelijker zal ze vallen, wanneer ze komt. Hoe langer een steen valt, des te zwaarder zal ze tenslotte blijken te zijn. Hoe langer God Zijn zwaard wet, des te scherper snijdt het. Zonden, bedreven tegen Gods geduld, bezitten een sterker tint. Ze zijn nog erger dan de zonden der duivelen. De afvallige engelen zondigden nooit tegen Gods geduld. Hoe vreselijk zal hun toestand zijn, die zondigen, omdat God geduldig is.

Voor het misbruik van elk kruimeltje van Zijn geduld, doet God een druppel toorn in de fiool van Zijn grimmigheid. Hoe langer God de zondaar verdraagt en uitstel geeft, des te meer interest hij in de hel betalen moet.

9. *Vreugde en muziek maken.* Amos 6:5: "Die op het geklank der luit kwinkeleren, en zichzelf muziekinstrumenten uitdenken, gelijk David; die wijn uit schalen drinken"; die vreugde in plaats van rouw bedrijven. Velen bedrijven de rouw met een vrolijk gezang van het hart, en verstikken hun tranen in wijn. De zoete wateren der wellusten verslinden de bittere tranen van heilige droefheid. Hoevelen gaan al dansende naar de hel, evenals de vissen, die al spelende de Dode zee inzwemmen. Laten wij ons voor al deze beletselen van heilige tranen hoeden! Laat ons hart tot een rouwklage worden, en ons orgel tot een stem der wenenden, Job 30:31.

10. Enkele middelen tot heilige droefheid.

Na de beletselen en hinderpalen der heilige droefheid weggenomen te hebben, zal ik nu in de laatste plaats enkele hulpmiddelen voorstellen.

I. Stel Davids gezicht gedurig voor u, Ps. 51:5, Mijn zonde is steeds voor mij! David hield, ten einde zijn zonde te betreuren, zijn oog gedurig op de zonde gericht. Zie, wat de zonde is, en zeg mij dan, of er niet genoeg in is, om ons de tranen uit de ogen te persen. Ik kan de zonde geen naam geven, die kwaad genoeg is. Iemand noemt de zonde "duivels drek." De zonde is een ophoping van alle kwaad, ze is de kwintessens en kern van alle mogelijke schelmerijen gedistilleerd en dooréén vermengd.

- De zonde onteert onze God; ze verloochent Gods alwetendheid en belacht Zijn verdraagzaamheid; ze wantrouwt Zijn getrouwheid. De zonde vertreedt Gods Wet met de voeten, ze veracht Zijn liefde en bedroeft Zijn Geest.
- De zonde verongelijkt ons. Want zie, de zonde maakt ons te schande, Ps. 14:34: "De zonde is een schandvlek der natiën." De zonde heeft ons naakt en bloot gemaakt, ze heeft ons de kleren van het lijf gescheurd, en de kroon van het hoofd afgenomen.
- Ze heeft ons van onze heerlijkheid beroofd; ja, ze heeft ons niet alleen naakt, maar ook onrein gemaakt, Ezech. 16:6: "Als Ik bij u voorbijging, zo zag Ik u vertreden zijnde in uw bloed."
- De zonde heeft niet alleen onze kleren van goud weggenomen, maar heeft ons ook met vuile klederen bekleed, Zach. 3:3. God heeft ons naar Zijn evenbeeld geschapen, Gen. 1:26. Maar de zonde heeft ons gemaakt als de beesten die vergaan, Ps. 49:21. Wij zijn allen beestachtig geworden in onze hartstochten en genegenheden.
- De zonde heeft ons niet alleen gemaakt gelijk de beesten, maar als de duivel zelf, Joh. 8:44. De zonde heeft de gelijkenis van de duivel op 's mensen hart gebracht.
- De zonde doorboort ons. De zondaar trekt, zoals de stokbewaarder, een zwaard om zichzelf te doorboren, Hand. 16:27. Hij is van zijn verstand beroofd, en zoals de man in het Evangelie, van de duivel bezeten, slaat hij zichzelf met stenen, Markus 5:5, behalve het feit dat hij zulk een steen in z'n hart heeft, die hij niet eens voelt. Elke zonde is een slag op de ziel. "*Zoveel zonden, zoveel wonden.*" Elke bijlslag, die de boom treft, helpt hem vallen. Elke zonde is als een slag, om de ziel voor het helse vuur om te hakken. Steekt er zoveel verkeers in de zonde en heeft deze verboden vrucht zo'n bittere nasmaak, dan geeft ze ons reden om te treuren. Dan moet ons hart de springader, en moeten onze ogen de rivieren zijn.

II. Als wij rouwklagers willen zijn, moeten wij bidders worden. Bidt om een verbrijzelde geest. Bidt God, of Hij u een week en gesmolten hart geeft en uw ziel met rouw bekleedt. Laat ons om Achsa's zegen bidden, Jozua 15:19: "Geef mij waterwellingen." Laat er ons om bidden, dat wij, die het slangengif (in ons) hebben, ook de tranen van de duif mogen krijgen. De Geest Gods is een Geest des berouws. Laat er ons om bidden, of God deze Geest der genade op ons wil uitstorten, waardoor wij Hem, Dien wij doorstoken hebben, mogen aanschouwen en over Hem rouwklagen, Zach. 12:10. God moet *inspirare*, alvorens wij kunnen *supirare*; d.w.z. Hij moet Zijn Geest inblazen, alvorens wij onze droefheid kunnen uitzuchten. Gods Geest gelijkt op het vuur onder de distilleerketel, die de dauw der genade in het hart omhoog stuwt, en van de ogen, als de geestelijke pijpen, laat afdruppen. Het is deze gezegende Geest, Wiens zoete adem onze specerijen welriekend maakt, en onze wateren vloeien doet; en waar de springader van *droefheid naar God* eenmaal in het hart aangeboord is, daar kan de vreugde niet uitblijven. Wanneer de tranen uit de ogen stromen, dan vloeit de

troost het hart binnen. Dit brengt mij op het 2e gedeelte van de tekst: *"Zij zullen vertroost worden."*

"Zij zullen vertroost worden." (Matth. 5:4)

Na zo de donkere kant van de tekst al aan u getoond te hebben, zal ik u thans de lichtzijde laten zien: *"zij zullen vertroost worden."*

Zie, treuren gaat vóór troost; evenals het doorsteken en openen van de wonde aan de genezing vooraf gaat. De Antinomianen, of wetsbestrijders spreken wel veel over troost, maar verklaren zich tegen het treuren over de zonde. Zij gelijken op de dwaze zieke, die volgens doktersvoorschrift een pil moet innemen, en de suiker eraf likt, maar het pilletje weggooit. De *Libertijnse vrijgeest* houdt erg van vreugde en troost. Hij likt aan de suiker, maar gooit de bittere pil van berouw weg. Zullen we ooit ware troost genieten, dan moeten we die in Gods weg en naar Gods bestel krijgen. Droefheid over de zonde opent een deur tot ware blijdschap, Jes. 57:18: "Ik zal hun vertroosting wedergeven, namelijk aan hun treurigen." Dat is de ware zonneschijn van vreugde en blijdschap, die na een stortregen van tranen komt. Wij kunnen dus evengoed een oogst zonder zaaien verwachten, als troost zonder tranen: *"Die treuren, zullen vertroost worden."*

Zie, God bewaart Zijn beste wijn voor het laatst! Eerst schrijft Hij berouw over de zonde voor, en dan dist Hij de wijn der vertroosting op. De duivel handelt precies tegengesteld. Die toont eerst het beste, en bewaart het slechtste voor het laatst. Eerst vertoont hij de wijn rood, en zoals hij in de beker z'n verf geeft, maar in z'n einde zal hij als een slang bijten, en steken als een adder, Spr. 23:32. Satan dekt voor de mensen zijn fijne tafel. Hij biedt hun de zonde aan, geblanket met enige ingebeelde schoonheid, besuikerd met vermaak en wellust, en verzilverd met profijt en voordeel, maar later wordt een droevige rekening gepresenteerd. Eerst toont hij Judas het zilveren aas, en daarna sloeg hij hem aan de haak. Dit is de oorzaak, waarom de zonde zovele volgelingen vindt, n.l. dat ze het beste éérs laat zien: eerst de gouden kronen, en dan komen de tanden der leeuwen, Openb. 9:7.

Maar God toont eerst het ergste; eerst schrijft Hij een bitter drankje voor, en dan brengt hij een hartversterkend middel: *Zij zullen vertroost worden.*

U merkt dus wel, dat Evangelietranen geen verloren tranen zijn, maar ze zijn zaad voor vertroosting. Terwijl de boetvaardige zondaar z'n tranen vergiet, stort God hem Zijn vreugde in. Wilt u vrolijk zijn (zegt Chrysostomus), wees dan droevig, Ps. 126:5: "Die met tranen zaaien, zullen met gejuich maaïen." Het doel en oogmerk van Christus' zalving en zending in de wereld was, "om den treurigen Sions te beschikken, dat hun gegeven worde vreugdeolie voor treurigheid" enz., Jes. 61:3. Christus was gezalfd met vreugdeolie (naar het woord van Chrysostomus), opdat Hij die op de treurigen zou uitstorten. Terecht kan ze de Apostel een "onberouwlijke bekering" noemen, 2 Kor. 7:10. Iemands dronkenschap is berouwlijk, z'n onkuisheid is berouwlijk, maar zijn berouw is onberouwlijk, omdat dit een deur tot ware blijdschap opent: *"Zalig zijn die treuren, want zij zullen vertroost worden."* Hier is zoete vrucht van een bittere stam. Christus liet de stenen watervaten met water vullen, en toen veranderde Hij het water in wijn, Joh. 2:9. Zo ook, wanneer het oog, dat aarden vat, met tranenwater tot aan de rand toe gevuld is, dan zal Christus dat tranenwater in vreugdewater veranderen. *Heilige droefheid is*, naar het woord van Basilius, *het zaad, waaruit de bloem der eeuwige vreugde opbloeit.*

De reden, waarom de treurigheid tot dit doel dient en gebruikt wordt.

De reden, waarom de treurigen vertroost zullen worden, is:

1. Omdat heilige treurigheid tot dit doel dient en aangewend wordt. Treuren wordt niet om zichzelf voorgeschreven, maar om een weg te banen tot vertroosting. Daarom zaaien wij met tranen, opdat wij met gejuich mogen maaien. Heilige treurigheid is een geestelijk medicijn. Nu, een medicijn wordt niet om zichzelf voorgeschreven, maar tot herstel en bevordering der gezondheid. Zo is de Evangeliedroefheid eveneens tot dit doel ingesteld, om troost en vreugde voort te brengen.
2. De treurigen zijn de geschiktste personen om vertroost te worden. Wanneer het 'hart vanwege de zonde verbrijzeld en verbroken is, dan is het voor troost en geestelijke vreugde geschikt. God stort de gouden olie der vertroosting in gebroken vaten uit. Een treurig, hart is vrij van hoogmoed, en God vervult die ledige (vaten) met Zijn genade en zegen. De tranen der treurigen waren hulpmiddelen om de verdorvenheid te verdrijven; en na de purgatie (= reiniging) geeft God een 'juleb' (= waarsch. jubilatatie) De treurige staat op het punt, om onder de zondelast te bezwijken, en dan komt de fles met versterkend water goed van pas. De Heere wilde de bloedschender na zijn diepe vernedering getroost hebben, "opdat hij door al te overvloedige droefheid niet enigszins verslonden zou worden", 2 Kor. 2:7.

Dit is het voorrecht van de treurigen, dat zij vertroost zullen worden. De tranenvallei brengt de ziel in een vreugdeparadijs. De vreugde van een zondaar brengt droefheid, en de droefheid van een bekeerde brengt vreugde voort, Joh. 16:20: "Uw droefheid zal tot blijdschap worden." De heiligen hebben een natte zaaitijd, maar een vrolijke oogst: *"zij zullen vertroost worden."*

Welnu, om dit wat nader te verklaren en wat breder te behandelen, zal ik u aanwijzen, van welke aard de vertroosting is, die de treurigen smaken zullen. Deze vertroosting is (het gevolg) van een Goddelijke instorting, en zijn tweevoudig:

- I. De vertroosting, die de treurigen hier al genieten.
- II. De vertroosting, die de treurigen hierná genieten.

I. De vertroosting hier. Ze worden "Gods vertroosting" genoemd, Joh. 15:11; d.w.z. gróte vertroosting, die niemand dan God alleen geven kan; en die alle andere vertroosting even ver overtreffen, als de hemel de aarde. De wortel, waaruit deze vertroosting voortkomen, is de Heilige Geest, Die genoemd wordt "de Trooster", Joh. 14:26. En troost heet een "vrucht des Geestes" te zijn, Gal. 5:22. Christus heeft ons vrede verworven. De Heilige Geest spreekt vrede.

Vraag: *Maar hóe vertroost ons de Heilige Geest?*

Als antwoord dient:

1. middellijk en
 2. onmiddellijk.
1. Door de middelen; wanneer ons de Heilige Geest de beloften helpt toepassen, en uit deze bronnen der zaligheid water helpt scheppen. Wij liggen als dode kinderen aan de borst, totdat de Heilige Geest ons de borst der belofte helpt zuigen. En wanneer 'het geloof deze kunst van de Geest geleerd heeft, dan komt de troost indalen. O, hoe zoet is de melk van de borsten van Gods beloften.
 2. Onmiddellijk: de Geest verzoont, door een directe daad, God als verzoend aan de ziel, en stort de liefde Gods in onze harten uit, waar dan een oneindige vreugde uit

voortvloeit, Rom. 5:5. De Geest fluistert ons de vergeving van onze zonde heimelijk in, en een gezicht op kwijtschelding verwijdt het hart van vreugde, Matth. 9:2: *Wees welgemoed, uw zonden zijn u vergeven.*

Om nog wat breder over dit stuk te spreken, zal ik u de eigenschappen en voortreffelijkheden van de vertroostingen, die God den treurigen geeft, aanwijzen.

I. De vertroostingen van Gods Geest zijn dadelijke en ware vertroostingen. De Geest Gods kan niet getuigen, wat onwaar is. Velen zijn er in onze eeuw, die troost voorwenden, maar hun vertroostingen zijn louter bedrog. De buik wordt zowel met wind als met vlees vervuld. Iemand kan evengoed met valse als met ware troost vervuld zijn. De vertroostingen der heiligen zijn zeker. Want ze zijn met het zegel des Geestes verzegeld, Ef. 1:13, 2 Kor. 1:22. Een zegel dient tot bevestiging. Wanneer een acte verzegeld is, dan is ze vast en bondig. Wanneer een christen het zegel des Geestes op z'n hart gedrukt (gekregen) heeft, dan is hij in de liefde Gods bevestigd.

Vraag: *Waarin verschillen nu deze vertroostingen des Geestes, die vast en bondig zijn, van die vertroostingen, welke vals zijn en uit inbeelding voortkomen?*

Antwoord. Op drie manieren.

1. De vertroostingen van Gods Geest komen voort uit een diepe overtuiging, Joh. 16:7, v. *En Die gekomen zijnde, zal de wereld overtuigen van zonde, ...de Trooster, vers. 17.*

Als u vraagt: *waarom de overtuiging aan de vertroosting voorafgaat*, dan dient tot bescheid: *de overtuiging maakt de mens bekwaam om troost te ontvangen*. Want door middel van de overtuiging weet de Geest het hart op een zoete manier te schikken tot deze twee dingen:

- a. Om naar Christus te zoeken. Wanneer de ziel maar eenmaal overtuigd is van zonde, en van de hel, die op de zonde volgt, dan is een Zaligmaker kostelijk en dierbaar. Wanneer de Geest de pijn van overtuiging afgeschoten heeft, dan zegt een arme ziel: *waar zal ik Christus vinden?* In welke instelling zal ik Hem zoeken en genieten? Hebt gij Hem gezien, Die mijn ziel liefheeft? Heel de wereld voor één blik van mijn Zaligmaker!
- b. De Geest maakt in de weg van overtuiging, het hart gewillig om Christus op Zijn eigen voorwaarden, aan te nemen. Een natuurlijk mens wil met Christus een verdrag sluiten. Hij wil Christus maar half hebben. Hij wil Hem aannemen als een Zaligmaker, maar niet als Koning. Hij wil Christus aannemen, voor zover Hij een hoofd van goud bezit, Hoogl. 5:11, maar niet voor zover de heerschappij op Zijne schouders is, Jes. 9:6. Maar wanneer God de Geest der dienstbaarheid loslaat, en een zondaar van zijn ellendige en verloren toestand overtuigt, dan is hij bereid en gewillig om Christus te bezitten, van welke aard de voorwaarden ook mogen zijn. Toen Paulus door de Geest der overtuiging ter aarde neergeslagen was, riep hij uit: *Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?* Hand. 9:6. Laat God zulke voorwaarden opstellen, als Hij wil, de ziel zal ze gaarne onderschrijven. Wanneer nu iemand Christus' voorwaarden - zoals van geloven en gehoorzamen - toestemt, dan is hij voor genade en troost geschikt. Wanneer de Geest Gods een Geest der overtuiging geweest is, dan wordt Hij een Geest der vertroosting. Wanneer de ploegschaar der Wet de onbewerkte grond van de ziel beploegd en opengebroken heeft, dan zaait God het zaad der vertroosting.

Mensen die roemen in troost, terwijl ze toch nog nooit van zonde overtuigd, of over de zonde verbroken waren: zij hebben oorzaak om hun troost voor verdacht te houden en

voor een bedrog van satan te beschouwen. Hun troost is als de vreugde des dwazen, die zichzelf verbeeldt dat hij een koning is, terwijl van zijn lachen gezegd kan worden: gij zijt onzinnig, Pred. 2:2. Het zaad dat geen diepte van aarde heeft, verdort, Matth. 13:6. De troost die geen diepte van aarde heeft, d.w.z. die geen diepte van vernedering en overtuiging kent, zal spoedig verdorren en verdwijnen.

2. De Geest Gods is een heiligmakende Geest, voordat Hij een vertroostende Geest is. Zoals Gods Geest Trooster genoemd wordt, zo heet Hij ook de Geest der genade, Zach. 12:10. Genade is het werk des Geestes. Troost is het zegel des Geestes. Het werk des Geestes gaat aan het zegel vooraf. De genade des Geestes wordt bij water vergeleken, Jes. 44:3, en de vertroosting des Geestes bij olie, Jes. 61:1. Eerst stort God het water des Geestes in, en dan komt de olie der vreugde. De olie drijft, in dit opzicht, dan ook boven op het water. Hieraan kunnen wij weten of onze vertroosting oprecht en goed zijn. Velen spreken van de vertroostende Geest, die nog nooit de heiligmakende Geest bezaten. Zij roemen in verzekerdheid, maar hadden nooit genade. Dat zijn bastaardvreugden. Deze vertroosting zal de mens in het sterfuur in de steek laten, en in schrik en wanhoop eindigen. Gods Geest zal Zijn zegel niet aan het blad hechten, waar niets op geschreven werd. Eerst moet het hart een brief zijn, geschreven met de vinger van Gods Geest, en daarna verzegeld met de Geest der belofte.

3. De vertroosting des Geestes zijn verootmoedigend. *Heere*, zegt de ziel, *wie ben ik, dat Gij van de hemel uit mij toelacht, en dat Gij mij het geheimzegel van Uw liefde schenkt?* Hoe meer water u in een emmer doet, des te lager ze naar beneden zinkt. Hoe zwaarder een schip met specerijen beladen is, des te minder komt het boven water uit. Hoe meer een christen vervuld is met de zoete vertroosting des Geestes, des te kleiner hij zich in nederigheid vertoont. Hoe voller de boom met vrucht beladen is, des te lager hangen de takken neer. Hoe meer wij met de vruchten des Geestes: vreugde en vrede, Gal 4:22, vervuld zijn, hoe meer wij in nederigheid neergebogen zijn. Toen de heilige Paulus, dat uitverkoren vat, Hand. 9:15, met de wijn des Geestes vervuld was, 2 Kor. 1:5, was hij niet rijker aan vreugde dan aan nederigheid van hart, Ef. 3:8. *Mij de allerminste van alle heiligen is deze genade gegeven*, enz. Hij die de voornaamste onder de Apostelen was, noemt zichzelf de allerminste van alle heiligen.

Zij die beweren dat ze troost bezitten en intussen opgeblazen zijn en, anderen verachtende, denken dat ze boven de instellingen verheven zijn: hun vertroosting is bedrog. *De duivel kan zich niet alleen in een engel des lights, 2 Kor. 11:4, maar ook in een trooster veranderen.* 't Is gemakkelijk om geld te vervalsen, koper te verzilveren en 's konings beeld daarop te slaan. De duivel kan valse en bedrieglijke vertroosting verzilveren en er zo'n vorm aan geven, alsof er het beeld van de Koning des hemels op geslagen was. De vertroosting Gods zijn vernederend. Al heffen ze het hart in dankbaarheid omhoog, toch blazen ze het niet in hoogmoed op.

II. De vertroosting die God aan de treurigen schenkt, zijn onvermengd. Ze zijn niet met bepaalde bittere bestanddelen vermengd. Wereldse en aardse troost is als troebele wijn, vol van mengeling; vermengd met schuld, die het geweten pijnigt en knaagt. Het hart zal ook in het lachen smart hebben, Spr. 14:13. Koningin Maria zei eens, dat, indien zij opengesneden werd, men Calais in haar hart zou zien liggen. Indien het hart van een zondaar ontleed en geopend werd, zou men er een knagende worm in vinden. De schuld is een wolf, die in het hart van z'n troost ligt te knagen. Een zondaar kan een lachend gezicht trekken, maar een beschuldigend geweten hebben. Zijn vreugde is

gelijk aan die van iemand, die in grote schulden steekt, en elk uur in vrees verkeert, dat hij gearresteerd zal worden. De vertroosting der goddelozen zijn met bitterheid vermengd. Ze zijn als gealsemde wijn. Maar geestelijke vertroosting is zuiver, niet vertroebeld door schuld, noch vermengd met vrees. Ze zijn de zuivere wijn des Geestes. Wat de treurige gevoelt, is vreugde, en niets dan vreugde.

III. De vertroosting die God de treurigen geeft, zijn zoet. Pred. 2:7: Het licht is zoet. Zo ook het licht van Gods aangezicht. Hoe zoet zijn de vertroosting, die de Trooster met zich meebrengen! Joh. 14:16. Daarom wordt van de liefde Gods, die in onze harten uitgestort is, gezegd, dat ze beter is dan wijn, Hoogl. 1:2. Wijn is vermakelijk en smakelijk voor het gehemelte, maar de liefde Gods verheugt het geweten. Christus' lippen druipen van vloeiende mirre, Hoogl. 5:13. De vertroosting die God geeft, zijn muziek voor een christen; de gouden kruik en het manna; de nectar en ambrosijn voor een christen; de vreugde en het banketwerk der heiligen. Zó zoet zijn deze Goddelijke vertroosting, dat de Kerk, wanneer ze die missen moet, haar flauwtes heeft, Hoogl. 2:5. *Ondersteunt gijlieden mij met de flessen.* Hier worden flessen in plaats van de wijn genoemd. Met deze flessen worden de vertroosting des Heiligen Geestes bedoeld. 't Hebreeuwse woord voor *flessen* betekent een rijke verscheidenheid aan verversingen, om de overvloedige aangenaamheid en zoetheit aan te duiden, die er in de vertroosting des Heiligen Geestes te vinden zijn. "Versterkt mij met de appelen." Appels zijn zoet van smaak en aangenaam van reuk. Zó zoet zijn nu de appelen, die aan de boom in het paradijs groeien. Deze vertroosting van Boven zijn zo zoet, dat ze alle andere vertroosting verzoeten: gezondheid, bezit, betrekkingen. Ze gelijken op de saus, die aan al onze aardse bezittingen en eigendommen een betere geur en smaak verlenen. Zo zoet zijn deze vertroosting des Geestes, dat ze onze vreugde in de wereldse dingen behoorlijk intomen en matigen. Wie de smaak van wijn te pakken heeft, zal niet zoveel meer om water geven. Iemand die eenmaal gesmaakt heeft, dat de Heere goedertieren is, Ps. 34:8, en de hartversterkingen des Geestes gedronken heeft, zal naar tijdelijke dingen niet al te zeer dorsten. Het feit, dat sommigen zich met honden en vogels vermaken, is er een bewijs voor, dat ze geen kinderen hebben. Degenen die zo'n onbeheerste begeerte en voorliefde voor de schepselen hebben, tonen duidelijk dat ze nimmer betere vertroosting gekend hebben.

IV. De vertroosting die God de treurigen geeft, zijn heilige vertroosting. Ze heten immers "de vertroosting des Heiligen Geestes", Hand. 9:31. Elk ding werkt zich naar zijn eigen aard uit. De Heilige Geest kan evenmin onzuivere vreugde in de ziel voortbrengen, als de zon duisternis kan veroorzaken. Wie de vertroosting des Geestes bezit, weet zichzelf ertoe verplicht om Gode meer dienst te doen. Heeft de Heere mij met een gunstig aanschijn willen aanzien? Dan kan ik nooit genoeg bidden en dan kan ik God nooit genoeg liefhebben. De vertroosting des Geestes wekken in het hart een heilige afkeer van de zonde. De duif haat elk veertje van de valk. Zo haat de Godzalige ziel elke beweging en verzoeking tot het kwaad. Wie een beginsel des levens heeft, verzet zich tegen alles wat hem daarvan tracht te beroven. Hij haat het vergift. Zo ook in dit geval: wie de vertroosting des Geestes in zich ervaart, keert zich tegen de zonden, die z'n vertroosting proberen te doden. De Goddelijke vertroosting geven de ziel meer gemeenzame omgang en gemeenschap met God, 1 Joh. 1:3: "onze gemeenschap zij met den Vader en Zijn Zoon Jezus Christus."

V. De vertroostingen die God de treurigen schenkt, zijn vervullende vertroostingen, Rom. 15:13: De God der hope vervulle ulieden met alle blijdschap." Joh. 16:24: "Bidt en gij zult ontvangen, opdat uw blijdschap vervuld zij." Wanneer God de vertroostingen des hemels instort, dan vervullen die het hart en doen het overvloeien, 2 Kor 7:4: "Ik ben vervuld met vertroosting, ik ben zeer overvloedig in blijdschap." 't Griekse woord betekent: "ik vloeï over" van blijdschap, zoals een beker, die zó vol wijn is, dat deze over de rand vloeit. Uitwendige vertroostingen kunnen het hart evenmin vervullen als een driehoek een cirkel. Geestelijke vertroostingen geven voldoening en verzadiging, Ps. 63:6: "Mijn ziel zou als met smeer en vettigheid verzadigd worden, en mijn mond zou roemen met vrolijk zingende lippen." Davids hart was vol vertroosting en de vreugde brak door z'n lippen los, Ps. 4:8: "Gij hebt vreugde in mijn hart gegeven." Aardse vertroostingen geven vreugde op het gezicht, 2 Kor. 5:12: Zij roemen in het aangezicht. Maar de Geest Gods schept vreugde in het hart. De goddelijke vertroostingen zijn hartsvreugden, Zach. 10:7, Joh. 16:22: "Uw hart zal zich verblijden!" De gelovige ziel kan, met Lukas 1:47, zeggen: "Mijn geest verheugt zich in God." En om te bewijzen, hoe zeer deze vertroostingen, die van een hemelse oorsprong zijn, (het hart) vervullen, zegt de Psalmist, dat ze groter vreugde scheppen, dan wanneer het koren en de most vermenigvuldigt, Ps. 4:8. Koren, wijn en olie kunnen ons verheugen, maar geen voldoening schenken. Ze hebben hun eigen leegheid en gebrek. We kunnen, zoals er in Zach. 10:2 staat, zeggen: "zij troosten met ijdelheid." Uiterlijke vertroostingen zullen eerder overladen dan verheugen, eerder bezwaren dan vervullen. Xerxes gaf grote geschenken aan degene, die een nieuwe vermakelijkheid kon uitvinden. Maar de vertroostingen des Geestes zijn genoegzaam. Zij verkwikken het hart, Ps. 94:19: "Uwe vertroostingen verkwikken mijne ziel." Tussen hemelse en aardse troost bestaat een even groot onderscheid, als tussen een banket dat gegeten wordt, en een banket dat aan de wand geschilderd is.

VI. De vertroostingen die God de treurigen in dit leven geeft, zijn heerlijke vertroostingen, 1 Petrus 1:8: een heerlijke vreugde.

1. Ze zijn heerlijk, omdat ze een proeve en voorsmaak vormen van die vreugde, die wij in de staat der heerlijkheid genieten zullen. Deze vertroostingen zijn een onderpand van de toekomstige heerlijkheid. Ze brengen ons al voor onze tijd in de hemel, Ef. 1:13, v.: "Gij zijt verzegeld geworden met den Heiligen Geest der belofte, Die het onderpand is van onze erfenis." Het onderpand of het handgeld is een deel van de som, die nog te wachten is. Zo zijn de vertroostingen des Geestes het handgeld; de druiventrossen van Eskol, Num. 13:23, de eerstelingen van het hemelse Kanaän.
2. De vertroostingen des Geestes zijn heerlijk, in tegenstelling met andere vertroostingen, die, bij deze vergeleken, maar gering en onaanzienlijk zijn. De troost van een vleselijk gezind mens is - zoals ze ongestadig en vergankelijk is - ook onrein en vuil. Hij zuigt enkel drossen op. Amos 6:13: "Gij die blijde zijt over een nietig ding." Een vleselijk hart is blij, omdat het kan zeggen: dit is mijn huis, dit zijn mijn bezittingen. Maar een begenadigde ziel is verblijd, omdat hij God de Zijne kan noemen, Ps. 48:15: "Want deze God is onze God eeuwiglijk en altoos." De grond van eens Christens vreugde is heerlijk. Hij is verheugd, omdat hij een erfgenaam der belofte is. De vreugde van de Godzaligen heeft een Voorwerp van de engelen: hij triomfeert in het licht van Gods aangezicht. Hetgeen Christus' vreugde is, dat is zijn vreugde. Hij is verheugd over de geestelijke vereniging die hier al begint en in de hemel voltrokken wordt. Daarom is de vreugde der heiligen een vreugde vol heerlijkheid.

VII. De vertroostingen die God de treurigen geeft, zijn zo groot en oneindig, dat ze verstand en zinnen verrukken en te boven gaan. Ze zijn zó vermakelijk, zo ziels- en hartverrukkend, dat ze een vreugdegejuich veroorzaken, dat - volgens het getuigenis van sommige godgeleerden - zo groot is, dat het niet uit te spreken is. Onder alle andere dingen valt de vreugde het moeilijkst te beschrijven. Daarom heet ze "een onuitsprekelijke vreugde", 1 Petrus 1:8. 't Is gemakkelijk om honing te proeven, maar moeilijk om dan te vertellen, hoe zoet ze wel smaakt. De meest bewogen en gepaste woorden kunnen de vertroostingen des Geestes al evenmin uitdrukken, als het fijnste penseel het leven en de adem van de mens kan uitbeelden. De engelen kunnen de vreugde die ze gevoelen niet tot uitdrukking brengen. Sommigen werden met de zoete verrukking der vreugde zo overstelpt, dat zij ze niet konden verdragen, zodat ze, als een Mozes, met een kus van Gods mond gestorven zijn. Zo hebben wij het glas vaak zien breken door de kracht van wat erin gegoten werd.

VIII. De vertroostingen van Gods Geest zijn krachtig, 't zijn sterke cordialen, (hartsterkingen). Daarom noemt de apostel ze in Hebr. 6:18 'een sterke vertroosting'.

1. Goddelijke vertroosting sterkt tot onze plicht, Neh. 8:11: "De blijdschap des HEEREN is uw sterkte." Vreugde wet en scherpt onze ijver en inspanning. Iemand die door de vertroostingen van Gods Geest aangemoedigd is, gaat opgewekt en flink met z'n plichten en oefening der godsdienst verder. Hij gelooft vast, hij bemint vurig, hij gaat in de plicht "met volle zeilen" voort: de blijdschap des HEEREN, die is zijn sterkte!
2. Goddelijke vertroostingen ondersteunen ons in verdrukking, 1 Thess. 1:6: "Het Woord aangenomen 'hebbende in veel verdrukkingen, met blijdschap.'" De wijn des Geestes kan de wateren van Mara verzoeten (zegt Augustinus ergens). Wie deze hemelse vertroostingen bezitten, kunnen druiven van doornen lezen en 'honing uit het lichaam van een leeuw pakken. 't Zijn werkelijk sterke vertroostingen, die het tegen de vurige beproevingen "houden" en de vlammen in een rozenbed veranderen. Hoe sterk is die vertroosting, die een christen kan doen roemen in de verdrukking! Rom. 5.
3. Deze paradijsvogel kan 's winters zingen. 2 Kor. 6:10: "Als droevig zijnde, doch altijd blijde." Laat er dan ziekte komen, het gevoel van de vergeving der zonden neemt het pijngevoel weg. Geen inwoner zal zeggen: "Ik ben ziek", Jes. 33:24. Laat de dood zelfs komen: een christen is ze te boven! "Dood, waar is uw prikkel?" 1 Kor. 15:55. Aan het eind van de staf proeft een christen honing. Dit zijn sterke vertroostingen.

IX. De vertroostingen die God de treurigen geeft, zijn hartstillende vertroostingen, die een zoete stilte en rust in de ziel veroorzaken. 't Hart van een christen trilt en beeft als de naald van het kompas, totdat de Trooster komt. Sommige schepselen kunnen slechts in de zon leven. Een christen is dood in zichzelf, tenzij hij het zonlicht van Gods aangezicht genieten mag, Ps. 143:7: "Verberg Uw aangezicht niet van mij; want ik zou gelijk worden dengenen, die in dekuil dalen." Alleen de borst kan het kind stillen. Zo is het alleen de borst van vertroosting die de gelovige ziel geruststelt.

X. De vertroostingen des Heiligen Geestes zijn blijblijvende vertroostingen. Zoals ze overvloedig in ons zijn, zo blijven ze ook voortdurend bij ons, Joh. 14:16: "Hij zal u een anderen Trooster geven, opdat Hij bij u blijve in der eeuwigheid." Wereldse vertroostingen zijn gedurig op vleugels, en daarom gereed om van ons weg te vliegen;

of ze zijn als een landvloed, of een bliksemstraal, die spoedig verdwijnt. Alle dingen op aarde zijn maar tijdelijk, maar de vertroosting waar God Zijn treurigen mee voedt, zijn eeuwige vertroosting, 2 Thess. 2:16: "Die ons heeft liefgehad, en gegeven heeft een eeuwige vertroosting." Al heeft een christen dan ook niet steeds een volkomen zonneschijn van troost, toch heeft hij daar wel een dageraad van in de ziel. Voortdurend heeft hij een grond van hoop en een wortel van vreugde. Hij bezit iets, dat zijn hart omhoog trekt en dat hij voor niets ter wereld zou willen missen. Zo ervoeren het, blijkens hun eigen getuigenis, vele martelaren op de brandstapels.

Nuttigheid. Ziehier dan het voorrecht der treurigen: *zij zullen vertroost worden!* David, die de grote rouwklager in Israël was, was ook de zoete zanger Israëls. De wenende duive zal met gouden veren van vertroosting overdekt worden. O, hoe onge-
meen en uitnemend zijn deze vertroosting!

Vraag: *Maar gebeurt het dan nooit, dat de treurigen Sions deze vertroosting moeten missen?*

Antwoord: De treurigen Sions hebben een recht op en een eigendom van deze vertroosting. En toch kunnen zij ze soms wel eens missen. God is vrij in Zijn werken, Hij heeft de tijd voor onze vertroosting in Zijn hand, Hij heeft vrijmacht om te doen wat Hij wil. De Heilige Israëls wil niet gedwongen worden. Hij wil Zijn eigen rechten houden, om troost te geven of uit te stellen naar Zijn welbehagen. En al zijn we dan al lange tijd zonder troost, toch moeten wij niet murmureren over Zijn uitdeling. Want zoals de zeeman niet te klagen heeft over Gods voorzienig bestel, omdat de wind uit het Oosten waait, wanneer hij wel zou willen dat hij uit het Westen woei; of zoals een boer niet te klagen heeft, wanneer God de sluizen des hemels in een tijd van droogte sluit: evenmin heeft iemand reden tot klagen, of om tegen God te murmureren en te twisten, wanneer Hij de zoete invloed van Zijn troost toestopt, maar veeleer hebben wij dan reden om in Zijn heilige wil gerust te zijn. En toch, hoewel de Heere krachtens Zijn soeverein bestel, Zijn troost wel aan de treurigen zou kunnen onthouden, kunnen er evenwel verschillende belangrijke redenen voor opgegeven worden, wanneer de treurigen soms hun troost missen.

Deze oorzaken, liggen óf

1. bij God,
2. óf bij henzelf.

1. Wat God betreft: *Deze oordeelt het soms dienstig om Zijn troost in te houden:*

- (1) Opdat Hij de prijs der genade zou doen klimmen. Wij stellen troost wel eens boven genade. Daarom sluit God onze troost tijdelijk af, opdat Hij de prijs en roem der genade verhogen zou. Als penningen beter dan goud rouleren, dan zal de koning die penningen invoeren, opdat het goud in hoger achting zal zijn.
- (2) God wil, dat Zijn volk Hem leert dienen om Hem Zelf en niet slechts om troost te genieten. 't Is een hoerenliefde, meer om iemands geld te geven dan om zijn persoon. Wie God alleen maar om troost dienen wil, dient niet zozeer God als wel zichzelf.

2. *Dat de treurigen Sions soms troost ontbreekt, daarvan ligt de schuld doorgaans bij henzelf.*

Het gebeurt door misverstand, dat tweeërlei zijn kan.

- (1) Gaan ze dan niet tot de juiste springader om troost. Ze gaan naar hun tranen, terwijl ze tot Christus' bloed moesten gaan. 't Is een soort afgoderij om onze tranen

te maken tot een troostgrond. Onze tranen zijn niet verdienstelijk. Wel zijn ze een weg tot vreugde, maar geen oorzaak van vreugde. Jakob kreeg de zegen in de klederen van zijn oudste broeder. Ware troost vloeit uit Christus' zijde. Onze tranen zijn besmet, totdat ze in Christus' bloed gewassen zijn, Joh. 16:33: "in Mij vrede."

- (2) Het tweede misverstand is, dat de treurigen bevoorrechte personen zijn, die wat meer mogen dan een ander; die de snaren van hun plicht wel wat losser mogen maken, en de toom mogen vieren voor hun lusten tot zonde. Christus heeft inderdaad vrijheid voor Zijn volk verworven, maar dan een heilige vrijheid, en geen vrijheid tót, maar ván de zonde, 1 Petrus 2:16: "Gij zijt een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterdom", enz. Wat volgt er dan? Betekent de christelijke vrijheid geen dekmantel voor de zonde? Leest maar vers 16: "als vrijen, en niet de vrijheid hebbende als een deksel der boosheid." Als wij de heiligmakende Geest uitblussen, zal God de vertroostende Geest uitblussen. De zonde wordt bij een wolk vergeleken, Jes. 44:22. Deze wolk onderschept het licht van Gods aangezicht.
- (3) De treurigen missen soms troost door misnoegen en ongerustheid. David noemt zijn onrust als een oorzaak van zijn droefheid, Ps. 42:6: "Wat buigt gij u neder, o mijne ziel, en zijt onrustig in mij?" Een onrustig hart lijkt op een onstuimige zee, die niet gemakkelijk te kalmeren is. Het valt moeilijk en zwaar om een onrustige geest te laten vertroosten. Deze onrust ontstaat uit verschillende oorzaken.
 - Soms uit uitwendige droefheid en zwaarmoedigheid.
 - Soms uit een soort afgunst. Gods kinderen zijn soms verontrust, omdat ze anderen vertroost zien, terwijl zij alle troost missen. Daarom weigeren ze troost, en schuiven, als gemelijke kinderen, de borsten der vertroosting van zich, Ps. 77:3: "Mijn ziel weigerde getroost te worden." Stellig is een ongeruste geest even onbekwaam om getroost te worden, als iemand zonder verstand vatbaar zou zijn voor raad. En waar komt het misnoegen van de treurige anders vandaan dan uit opgeblazenheid? Alsof God niet goed met hem gehandeld had, toen Hij de invloed van vertroosting toestopte. O christen, uw geest moet nog veel meer vernederd en verbroken zijn, voordat God Zijn gouden olie der vreugde in uw ziel wil uitstorten.
 - De treurigen zijn soms zonder troost, bij gebrek aan toepassing der beloften. Ze letten wel op de zonde, die hen kan vernederen, maar niet op het Woord dat hen kan vertroosten. De ogen der treurigen zijn soms zo vol tranen, dat ze de belofte niet zien kunnen. De kracht en troost van een geneesmiddel bestaat in de toediening ervan. Wanneer de beloften door het geloof toegepast worden, dan schenken ze troost, Hos. 2:19, Jes. 49:15. Het geloof zuigt de borsten der belofte. Teneinde onze troost te beletten, neemt satan deze list te baat, dat hij óf de belofte verre van ons houdt, opdat wij ze niet kunnen kennen, óf ons van de beloften verre houdt, opdat wij ze ons niet kunnen toe-eigenen. Er staat niet één belofte in de Heilige Schrift, of ze komt de treurigen toe, indien ze maar de kunsten wetenschap des geloofs verstonden om ze toe te passen.
 - De treurigen hebben soms gebrek aan troost door een al te grote aardsgezindheid. Omdat wij bij het genieten van aardse troost te weinig maat houden, missen wij onze hemelse vertroosting, Jes. 57:17: "Ik was verbolgen over de ongerechtigheid hunner gierigheid, en Ik verborg Mij." De aarde maakt het vuur uit; aardsgezindheid blust de vlam der Goddelijke vreugde in de ziel. De zonsverduistering heeft plaats, wanneer de maan, die

een donker lichaam is, tussenbeide komt. De maan is een beeld van de wereld, Openb. 12:1. Wanneer de wereld tussenbeide komt, dan is er een verduistering in het licht van Gods aangezicht. Degenen die in de mijnen werken en graven, vertellen ons dat er zulke dampen uit de grond opkomen, dat ze het kaarslicht dempen en uitblussen. Aardse troost veroorzaakt zulke dampen, die het licht der geestelijke vreugde dempen.

- Wellicht bezat de treurige troost, die bij verloren heeft. Adams rib werd hem ontnomen tijdens zijn slaap, Gen. 2:21. Onze vertroosting wordt van ons weggenomen, wanneer wij in zorgeloosheid slapen. De bruid verloor haar Beminde, toen zij op het bed van geestelijke traagheid lag, Hoogl. 5:2 en 6. Dit zijn de voornaamste oorzaken, waarom het den treurigen soms aan troost ontbreekt.

Opdat echter de treurigen Sions de moed niet al te zeer zouden laten zinken, zal ik hun uit de troostbeker te drinken geven, Jer. 16:7, en enkele woorden spreken, die de treurigen - ingeval zij troost ontberen - zouden kunnen vertroosten.

- Ook de Heere Jezus Christus was zonder troost. Dus is het geen wonder dat wij zonder troost zijn. Onze vertroosting is niet beter dan die van Hem. Hij, Die de Zoon van Gods liefde is, was zonder het gevoel van Gods liefde.
- De treurige ziel heeft een zaad van ware troost, Ps. 97:11: "Het licht is voor den rechtvaardige gezaaid." Licht wordt hier figuurlijk in plaats van troost genoemd, en er wordt van gezegd, dat het gezaaid is. Al heeft Gods kind niet steeds troost in de bloesem, toch bezit hij ze in het zaad. Al voelt hij geen troost van God, toch schept hij troost in God.
- Een christen kan hoog begenadigd zijn, terwijl hij laag in troost is. De hoge bergen zijn zonder bloesems. De mijnen die zo rijk aan goud en zilver zijn, zijn onvruchtbaar wat koren betreft: die zoveel goud opleveren, brengen weinig of totaal geen koren voort. Een christenhart kan een rijke goudmijn der genade zijn, ofschoon het onvruchtbaar is aan troost. De treurigen Sions zijn de rechte erfgenamen van troost. Voor een kleine tijd kan God Zijn kinderen verlaten, Jes. 54:7. Maar eens zal er een tijd aanbreken, dat God de treurigen hun tranen van de ogen afwissen en hun hart boordevol met troost vervullen zal. Deze vreugde wordt voor de hemel bewaard. En dit brengt mij tot het tweede punt.

II. *De vertroosting, die de treurigen hiernamaals zullen genieten.*

"Zij zullen vertroost worden." Hoewel God de Heere de treurigen al in dit leven soms wel eens vriendelijk toelacht, enige kussen geeft en andere tekenen van Zijn liefde bewijst, toch worden de grote en voornaamste vertroosting voor het andere leven bewaard. Voor Gods aangezicht is er verzadiging van vreugde.

1. Daar is een tijd voor vastgesteld: De Morgenster zal spoedig verrijzen, wanneer de heiligen zichzelf in de fontein des levens baden zullen, terwijl ze dan nooit meer enig misnoegen in Gods aangezicht zien zullen. Want daar zal Gods aangezicht schijnen, Zijn lippen van honing druppen, en Zijn armen hen liefelijk omhelzen. De heiligen zullen een springvloed van vreugde beleven, en het zal nooit laag water zijn. Op die dag zullen de heiligen hun rouwkleren afleggen, en hun zwarte treurkleren met witte vreugdekleren verwisselen. Dan zal de winter voorbij zijn, en de plasregen over zijn, de bloemen van troost en vreugde zullen dan gezien worden; en na het wenen van de duif, zal de zangtijd genaken, Hoogl. 2:11, v. Dit is de gróte vertroosting, het jubeljaar der gelukzaligheid, dat nooit eindigen zal. In dit leven hebben Gods kinderen een

proefje van die vreugde, maar in de hemel zullen de volle vaten opgestoken worden: daar is een beek der wellusten in het midden van het hemelse paradijs, die aan de Fontein des levens ontspringt, Ps. 36:9, v. De tijden waarin wij gekomen zijn, zijn thans droevig en bewolkt. Daarom zal het de moeite waard zijn, dat wij, tot verkwikking van Gods kinderen, nog wat breder gaan spreken over de vertroosting, die God inde hemel voor de treurigen bewaart. "Zij zullen vertroost worden!"

2. De grootheid van deze hemelse vertroosting wordt in de Heilige Schrift zeer geschikt uitgebeeld door feestvreugde. De droefheid zal in een feest veranderd worden; en dit feest zal een bruiloftsfeest zijn, dat gewoonlijk met de grootste plechtigheid gevierd wordt, Openb. 19:9: "Zalig zijn zij, die geroepen zijn tot het Avondmaal van de bruiloft des Lams." Bullinger en Gregorius de Grote verstaan onder dit Avondmaal des Lams het Avondmaal der heerlijkheid, dat de heiligen mét Christus in de hemel houden. Daar heerst genade zonder verdienste en liefde zonder maat! (Bernardus). Na zure en zware arbeid gaat men om avondmaal te houden. Wanneer de heiligen zullen rusten van hun arbeid, Openb. 14:13, dan zullen ze mét Christus Avondmaal houden in heerlijkheid.

Welnu, om van dit grote Avondmaal iets op te merken: het zal een groot Avondmaal zijn:

1. Ten aanzien van de Aanrichter en Bereider, namelijk God. 't Is het Avondmaal van een Koning, en daarom groot en heerlijk, Ps. 95:3: "De HEERE is een groot God; ja, een groot Koning boven al de goden." Waar vindt u groter pracht en staatsie dan aan de hoven der koningen!
2. Ten opzichte van de spijs en drank. Want die zijn zo kostelijk, dat ze het verstand en het begrip te boven gaan, en met geen woorden kunnen uitgedrukt worden. Welk een gezegende vrucht levert de Boom des levens op, die in het midden van het paradijs Gods is! Openb. 2:7. Christus zal Zijn bruid in het bankethuis leiden, en haar daar onthalen op de heerlijke delicatessen, en haar laten drinken van de specerijen-wijn, van die hemelse nectar en ambrozijn, waarmee de engelen zich oneindig verlustigen.

- Allereerst zal elke schotel, die aan dit hemelse Avondmaal opgedist wordt, zoet zijn voor ons gehemelte. Daar is niet één schotel, die ons niet goed zou smaken. Christus zal zulke smakelijke spijs bereiden, als Hij weet dat Zijn bruid aangenaam is.
- Ten 2e. Er zal daar geen gebrek zijn. Op een bruiloftsfeest is geen gebrek. De overvloedige volheid in Christus zal alle schaarste voorkomen. Het zal een volheid zijn zonder brassen of walging, omdat er voortdurend een vers gerecht zal opgedist worden.
- Ten 3e. Degenen die van dit Avondmaal eten, zullen nooit honger en. Honger is een scherpe saus. Het Avondmaal des Heeren zal niet alleen de honger verzadigen, maar ook voorkomen, Openb. 7:16: "Zij zullen niet meer honger en."

3. Ten opzichte van de genodigde gasten, die daar verschijnen en aanzitten zullen. Goed gezelschap maakt het feest aangenaam. Ze dient als de saus, om onze eetlust op te wekken en te verscherpen. Op dit Avondmaal zullen verschijnen en aanzitten: heiligen, Engelen en aartsengelen; ja, Christus Zelf zal zowel de Bereider als de Gast van dit Avondmaal zijn. De Schrift noemt het een algemene vergadering, en ze noemt "vele duizenden der Engelen", Hebr. 12:22, v. En wat het gezelschap nog zoeter maakt, is dit, dat er op dit feest een volmaakte liefde gevonden zal worden. Daarvan

zal gelden: één hart en één weg. Alle gasten zullen met de gouden keten der liefde aan elkaar verbonden zijn.

4. Ten aanzien van de heilige vrolijkheid, Pred. 10:19: "Men maakt maaltijden om te lachen en vrolijk te zijn." Op deze maaltijd zal er vreugde zijn, en niets dan vreugde, Ps. 16:11. Op een feest wordt geen geweene gehoord. O, welk een triomf en toejuiching zal daar zijn! Twee dingen zijn er op dit Avondmaal des Lams, die vreugde en blijdschap zullen veroorzaken.

- Allereerst: wanneer de heiligen bij zichzelf zullen overdenken, dat zij van zo'n droevig en rampzalig avondmaal verre gehouden zijn. Want ook de duivelen hebben een avondmaal (het moge dan zijn, zoals het is) en een droevig banket. Daar worden twee schotels opgedist: wening en knersing der tanden. Elke hap die ze doen, doet hun hart pijn. Wie zou hun dan hun middagmaal hier benijden en misgunnen, die zo'n avondmaal te wachten hebben?
- Ten tweede: 't Zal stof van vreugde zijn op het Avondmaal des Lams, dat de Meester van het feest al Zijn gasten verwelkomt. De heiligen zullen het toelachen van Gods aangezicht, en de kussen van Zijn lippen ondervinden. Hij zal hen in de wijnkelder brengen, en de banier der liefde over hen uitbreiden. De heiligen zullen dan even vol troost als vol van heiligheid zijn. Wat is een gastmaal zonder vrolijkheid? Wereldse vreugde is ijdel en vergankelijk. Deze vreugde zal zonder einde, vermakelijk en zinnenverrukkend zijn.

5. Wat de muziek betreft. 't Zal een bruiloftsmaal zijn, en welke muziek is er beter dan de stem van de Bruidegom? Want Hij zal zeggen: Mijn vriendin, Mijn volmaakte, word verzadigd van liefde! Daar zullen ook de koorzangen der Engelen en de triomfen der heiligen zijn. De Engelen zullen, als hemelse trompetters, de deugden van JEHOVAH uitbazuinen; en de heiligen, die heerlijke koorzangers, zullen de harpen van de wilgen nemen, en met de Engelen instemmen, lovende en prijzende God, Openb. 15:2, v.: "Ik zag. . die de overwinning hadden van het beest en van zijn beeld, hebbende de citers Gods. En zij zongen het gezang van Mozes, den dienstknecht Gods, en het gezang des Lams, zeggende: Groot en wonderlijk zijn Uw werken, Heere, Gij almachtige God; rechtvaardig en waarachtig zijn Uw wegen, Gij Koning der heiligen!" enz. O, hoe zoet zal die harmonie klinken. Het zal een maatlang zijn zonder enige wanklank.

6. Ten opzichte van de plaats, waar het gehouden zal worden, n.l. *in het paradijs Gods*, Openb. 2:7; 't is een statig paleis. Statig:

- Allereerst ten opzichte van de ligging in de hoogte", Openb. 21.
- Ten tweede, wat betreft het aanzien en gezicht: alle schitterende schoonheden zijn daar als in één middelpunt bijeen. Eigendom maakt het zien van iets, tot een vermaak. Het is het allerbeste gezicht, wanneer iemand zijn ogen over z'n eigen grondbezit mag laten weiden.
- Ten derde: ten opzichte van de ruimte. Dit koninklijke feest zal gehouden worden in een zeer groot vertrek, een plaats die oneindig veel groter is dan het gehele firmament, waarvan één ster al veel groter is dan de gehele wereld (als wij de astronomen mogen geloven); en dat, hoewel er een grote schare is die niemand tellen kan, uit alle natiën en geslachten en volken en talen, Openb. 7:9. Toch is de tafel lang genoeg, en de ruimte voldoende voor alle gasten. Aulus Genius vindt dit (in zijn 13e Boek) één van de vier dingen, die voor een feest vereist worden: een geschikte plaats. De allerhoogste hemel, die met licht beslagen, met kostelijke

tapijten behangen, met heerlijkheid geborduurd, en boven alle zienlijke hemelen geplaatst, die hemel is de grote zaal, waar deze bruiloftsmaaltijd gehouden wordt. Dit gaat het allerdiepste onderzoek teboven. Dit te willen uitdrukken, zou betekenen alsof ik het uitspansel met een span wilde meten, en de aarde in een weegschaal wegen.

7. Het Avondmaal zal groot ten aanzien van haar lange duur. Het zal geen einde hebben. De buikdienaars hebben maar een kort feest, en krijgen een lange rekening. Maar zij die aan dat hemelse banket zullen aanzitten, zullen nooit van tafel opstaan. Het kleed zal hun nooit weggenomen worden. Maar zij zullen steeds zitten te eten van de zoete delicatessen en lekkernij en, die hun daar voorgezet zijn. We lezen ervan, dat koning Ahasveros zijn landvorsten een feest bereidde, dat honderdentachtig dagen duurde, Esther 1:4. Maar dit gezegende en zalige feest, dat voor de heiligen bewaard wordt, zal duren tot in alle eeuwigheid, Ps. 16:11: *"Verzadiging der vreugde is bij Uw aangezicht; lieflijkheden zijn in Uwe rechterhand eeuwiglijk!"*

Nuttigheid, tot vertroosting!

Dit mag Gods kinderen tot een 'lapis-bezoar' ('als Lot een ontkoming in Zoar') strekken, om hun hart voor bezwijken te bewaren: "Zij zullen vertroost worden." Zij zullen met Christus op de troon, Openb. 3:21, en met Hem aan de tafel zitten. Wie zou over de zonde niet treuren, die van zulke beloningen verzekerd is! "Zij zullen vertroost worden." Het bruiloftsmaal zal vergelding schenken voor het tranendal. O, heilige en Godzalige ziel, die nu uw planten nat maakt, en bitter over uw zonde weent: op dit laatste en grote feest zal uw water in wijn veranderd worden. U die nu uw verdorvenheden doodt, en uw lichaam door vasten en bidden tot dienstbaarheid brengt: eenmaal zult u met Christus en de Engelen Avondmaal houden. U die weigerde om verboden vruchten aan te raken, u zult eten van de Boom des levens, die in het paradijs Gods staat. U heilige, doch verarmde ziel, die nauwelijks een betebroods te eten hebt: bedenk tot uw vertroosting, dat in het huis uws Vaders brood genoeg is, en dat Hij een feest voor u gereedmaakt, waar Hij u al de delicatessen en lekkernijen des hemels zal voorzetten. O, laat de gedachte aan dit heerlijke bruiloftsmaal u in uw droefheid vermaken, en in uw gebrek voeden. Na uw uitvaart begint uw vreugdemaal, Och, verlang naar dat Avondmaal!

Christus heeft voor dit Avondmaal aan het kruis betaald, en wij hebben voor het presenteren van de rekening niet te duchten: *"Zo dan, vertroost elkander met deze woorden."*

12. Over de christelijke zachtmoedigheid.

"Zalig zijn de zachtmoedigen, want zij zullen het aardrijk beërven." (Matthéüs 5:5)

Nu zijn wij toegekomen aan de derde stap op de weg, die ons tot de gelukzaligheid leidt: de christelijke zachtmoedigheid. "Zalig zijn de zachtmoedigen!" Zie eens, hoe Gods Geest de verborgen mens des harten met verscheidenheid van genadegaven versiert! Het werk van de Heilige Geest is niet alleen merkwaardig en precies, maar ook vol verscheidenheid. Hij maakt het hart zachtmoedig, rein, vreedzaam, enz. Daarom worden de genadegaven bij borduursel vergeleken, dat een rijke verscheidenheid aan bloemen en kleuren vertoont, Ps. 45:14. De woorden behelzen een christelijke plicht: zachtmoedigheid; en deze plicht draagt, evenals Noachs duif, een olijftak in de bek: *"Zij zullen het aardrijk beërven."*

't Onderwerp dat ik ga behandelen, is, dat de zachtmoedigen zalig zijn. Om dit punt recht te verstaan, moeten we weten, dat er tweeërlei zachtmoedigheid is.

1. De éne wordt beoefend jegens God, en
2. De andere tegenover de mens.

1. De zachtmoedigheid, die beoefend wordt jegens God, bevat weer twee zaken:

- (1) Onderwerping aan Zijn wil, en
- (2) Buigen onder Zijn Woord.

- (1) Onderwerping aan Gods wil. Die is er, wanneer wij ons stil en tevreden gedragen, zonder boos worden en murmurering, onder de alwijze beschikking van Gods Voorzienigheid, 1 Sam. 3:18: "Hij is de HEERE, Hij doe wat goed is in Zijn ogen!" Zo spreekt ook een zachtmoedig christen: laat God maar met mij doen wat Hij wil, laat Hij mij maar zulk een voorwaarde voorschrijven als Hem behagelijk is: ik zal mij onderwerpen. God weet wel wat het beste voor mij is, hetzij een vette of een magere, hetzij een vruchtbare of een onvruchtbare grond; laat God Zijn werk behouwen en beschaven naar Zijn welgevallen. Het is (mij) voldoende, dat God het gedaan heeft. Het was geen zachtmoedige geest bij de profeet, toen hij zo tegen God twistte, Jona 4:9: "Billijk is mijn toorn ontstoken ter dood toe."
- (2) Een buigen onder Gods Woord. Dat is er, wanneer wij het Woord gaarne in onze ziel heerschappij laten voeren, en ons onder Zijn wetten en uitspraken gewillig buigen. Zo iemand bezit een goddelijke zachtmoedigheid, die zichzelf naar Gods wil voegt en niet twist met de onderwijzing en voorschriften van Gods Woord, maar met de verdorvenheden van zijn hart. Cornelius' woord aan het adres van Petrus smaakte naar een zachtmoedige geest, Hand. 10:33: "Wij zijn dan allen nu hier tegenwoordig voor God, om te horen al hetgeen u van God bevolen is." Hoe zalig is het, wanneer het Woord, dat vol majesteit komt, met zachtmoedigheid ontvangen wordt, Jak. 1:21.

2. Nu is er dus ook een zachtmoedigheid die geoefend wordt jegens de mens. Deze deugd wordt door Basilius de Grote een onuitwisbaar kenmerk van een begenadigde ziel genoemd: "Zalig zijn de zachtmoedigen." Tot nader begrip en onderrichting in dit stuk zal ik aantonen, wat deze zachtmoedigheid betekent. Zachtmoedigheid is een genadegave van Gods Geest, waardoor wij bekwaam gemaakt worden om onze toorn te matigen.

- a. Allereerst dus een genadegave van Gods Geest. De wijsgeren noemen haar een deugd. Maar de Apostel noemt ze een genade, en rekent ze daarom onder "de vruchten des Geestes", Gal. 5:22. Zij is van Goddelijke afkomst en oorsprong.
- b. Ten tweede worden we daardoor bekwaam gemaakt om onze toorn te matigen. Van nature werpt het hart, gelijk een onstuimige zee, het schuim van toorn en wraakzucht op. Maar zachtmoedigheid stilt de onstuimigheid van onze hartstochten. Zij zetelt als een regent in de ziel om haar onmatige hartstochten en werkingen te stillen en te beteugelen. Zoals de maan ertoe dient om de hitte van de zon te temperen, evenzo matigt de christelijke zachtmoedigheid de hitte van gramschap en toorn. Zachtmoedigheid des geestes maakt ons niet alleen bekwaam om gemeenschap te houden met God, maar ook tot een burgerlijke omgang met de mensen. Zachtmoedigheid bezit iets van een Goddelijke schoonheid en zoetheid. Ze brengt de godsdienst in aanzien en hoge achting, en overtreft alles.

Deze christelijke deugd der zachtmoedigheid bestaat uit drie dingen: namelijk uit

1. Verdragen van ongelijk,
2. Vergeven van ongelijk, en
3. Vergelden van kwaad met goed.

1. *Allereerst bestaat zachtmoedigheid in het verdragen van onrecht.* Ik kan van deze genade zeggen: *zij wordt niet verbitterd.* Een zachtmoedige geest wordt, evenals een vochtige tondel, niet gauw ontstoken, Ps. 38:13: "Die mijn kwaad zoeken, spreken verdervingen. Ik daarentegen ben als een dove, ik hoor niet, en als een stomme, die zijn mond niet opendoet." Zachtmoedigheid is een breidel voor de toorn. De hartstochten en passies zijn driftig en koppig, maar door de zachtmoedigheid worden ze beteugeld en getemd. Zachtmoedigheid breidelt de mond, en houdt de tong in goede orde. Zachtmoedigheid betracht deze stelregel: draag en verdraag! (Epictetus).

Er zijn vier dingen die zich tegen de zachtmoedigheid verzetten.

(1) *Heftigheid van het gemoed strijdt met de zachtmoedigheid*, Pred. 7:9: "Zijt niet haastig in uw geest om te toornen, want de toorn rust in de boezem der dwazen." Wanneer het hart van toorn kookt, en de gramschap (naar het woord van Seneca) de ogen uitvliegt: dat is verre van zachtmoedigheid. "Toorn rust in de boezem der dwazen." In een wijs man kan toorn (aanwezig) zijn, maar in de boezem der dwazen rust de toorn. Een toornig man is als vlas of buskruit niet zodra raakt u hem aan, of hij staat in vuur en vlam. Basilius noemt de toorn *dronkenschap*, en Hieronymus noemt de toorn een korte razernij en uitzinnigheid, zoals die de mens 't gebruik van zijn verstand beneemt. In de beste dingen zijn we koel genoeg, maar in de dienst van God zijn we als ijs, bij twist gelijken we op vuur. Hoe afschuwelijk is een overijlde toorn. Wat vermomt en mismaakt ze de mens! Homerus vertelt van Agamemnon, dat, wanneer bij zijn toorn matigde, hij aan de goden gelijk was, dat hij op Jupiter geleek in schoonheid, en op Pallas (Athene) in wijsheid; maar wanneer hij in woede losbrak, geleek hij op een tijger. Niets werd er dan aan hem gevonden, dat op Jupiter geleek. Plato gaf aan de grote slempers en dronkaards in zijn tijd de raad, dat ze zichzelf eens in een spiegel moesten bekijken, wanneer ze in hun dronkemansbuien waren, en dan zouden ze een walging en afkeer van zichzelf hebben. Laat iemand, wanneer hij door toorn ontsteld en mismaakt is, zichzelf maar eens in de spiegel bezien, want dan zal hij stellig geen schik in zichzelf vinden, maar een afschrik van zichzelf krijgen. Ef. 4:26: "De zon ga niet onder over uwe toornigheid, en geeft den duivel geen plaats!" O, zegt iemand, hij deed mij onrecht aan, en daarom zal ik hem (die toorn) nooit plaats

ruimen. Maar u mocht liever de toorn plaats geven dan de duivel. Een *haastig* gemoed is geen *zacht* gemoed.

Niet dat wij in sommige gevallen niet toornig zouden mogen zijn. Er bestaat ook een heilige toorn; die toorn is zonder zonde, die zich tegen de zonde richt. Zachtmoedigheid en ijver kunnen heel wel samengaan. Op het punt van de godsdienst moet een christen met de Geest van Elia aangedaan, en vol van des Heeren grimmigheid zijn, Jer. 6:11. Christus was zachtmoedig, Matth. 11:29, en toch ijverig, Joh. 2:14. De ijver van Gods Huis had Hem verslonden.

(2) *Ook haat is in strijd met zachtmoedigheid.* Haat is een portret van de duivel, Joh. 8:44. Haat is een doodslag in het hart, 1 Joh. 3:15; ze maakt de mens onbekwaam om zijn plicht te doen. Hoe kan zo iemand nu bidden? Ik las eens van twee mensen, die in haat leefden. Toen hun gevraagd werd hoe zij "het gebed des Heeren" bidden konden, antwoordde de één, dat hij er God dankbaar voor was, dat er naast het gebed des Heeren nog zoveel andere goede gebeden bestonden. En de ander zei, dat hij bij het bidden van het "gebed des Heeren" dan de volgende woorden wegliet: "gelijk ook wij vergeven onzen schuldenaren." Maar Augustinus voert God aldus antwoordende in: "Omdat gij Mijn gebed niet bidt, zal ik uw gebed niet horen." Zou het niet een zwaar en droevig oordeel zijn, indien alles wat een mens at in vergift veranderde? Welnu, voor een hatelijk-gezind mens worden de heilige instellingen van God in vergift veranderd. Dan is hem de Tafel des Heeren een strik, en eet en drinkt hij zichzelf een oordeel. Een hatelijk gemoed is geen zachtmoedigheid.

(3) *Wraakgierigheid strijdt tegen zachtmoedigheid.* Haat is het schuim van toorn, en wraak is het overkoken van de haat. Haat is een worm, die van bloed leeft. Wraak is des satans nectar en ambrozijs. De boosaardige en hatelijke mens kan de duivel geen smakelijker spijs voorzetten. De Heilige Schriften manen ons af van wraakgierigheid, Rom. 12:19: "Wreekt uzelf niet, beminden!" Dat wil zeggen, dat men dan God Zijn werk uit handen neemt. Want Hij wordt genoemd "de God der wraken", Ps. 94:1. Ook: "de God der vergelding", Jer. 51:56. Op deze woorden leg ik alle nadruk tegenover allen, die elkaar tot een distel uitdagen. Weliswaar zijn geestelijke duellen geoorloofd en wettig. Het valt te prijzen, wanneer men tegen de duivel duelleert, Job 4:7. Wederstaat de duivel! Ook mag men tegen zichzelf een duel aangaan, het wedergeboren deel tegen het vlees: dat is loffelijk! Gelukzalig, en gezegend is hij, die zich zó op zijn lusten tracht te wreken, 2 Kor. 7:11: "Hoe grote naarstigheid heeft het in u gewrocht? Ja, wrake!" Maar andere duellen zijn niet toegestaan. "Wreekt uzelf niet!" De Turken - hoewel overigens een barbaars volk! - plachten in oude tijden degenen, die duellieren gingen, met vurige kolen in hun zijde te branden. En terecht werden ze met vuur gestraft, die in de hitte van wraakgierigheid blaakten.

Tegenwerping. *Maar als ik zo zachtmoedig en geduldig ben in het verdragen van onrecht, dan zal ik mijn geloofwaardigheid verliezen en mijn reputatie een smet laten aanwrijven.*

Als antwoord dient:

- Ten eerste. Enig onrecht te laten passeren en ongewroken te dulden, betekent nog geen vermindering van iemands krediet. Salomo zegt, dat het een sieraad is, de overtreding voorbij te gaan, Spr. 19:11. Het is een groter eer, om onrecht te begraven dan te wreken; en ongelijk te vergeten dan op te schrijven. De zwakste schepselen bieden het eerst weerstand, en steken bij de geringste aanraking. De leeuw, een zeer moedig dier, wordt niet zo gauw boos. De doornen steken en

scheuren, de eik en ceder zijn vreedzamer. Een teveel aan hartstocht en toorn is een bewijs van zwakheid. 'n Edelmoedige geest weet enige verongelijking over het hoofd te zien.

- Ten tweede. Gesteld al, dat iemands geloofwaardigheid en goede naam wat vermindert bij iemand wiens oordeel en censuur in dit opzicht weinig gewicht in de schaal legt; bedenk dan echter wat erger is, schande of zonde? Wilt u dan tegen God zondigen om uw goede naam hoog te houden? Het getuigt stellig van weinig wijsheid bij iemand, die zijn bloed en leven ervoor over heeft, om zijn eer en goede naam hoog te houden, en naar de hel te gaan, om voor flink en dapper door te gaan.
 - a. Niet dat iemand niet zou mogen opstaan en zich verweren om zichzelf te verdedigen, wanneer zijn leven in gevaar is. Sommigen onder de Wederdopers achten het niet geoorloofd, om ook maar éénmaal bij enige aanleiding of gelegenheid het zwaard op te nemen (hoewel ik hun niet graag veel zou willen toevertrouwen, als ze de meerderheid kregen; hun rivierwater is wel in bloed veranderd), maar ongetwijfeld mag iemand wel het zwaard gebruiken tot zelfbescherming. Anders maakt hij zich schuldig aan overtreding van het zesde gebod, en begaat hij zelfmoord. Wanneer hij daarom het zwaard zoekt op te nemen en te chanteren, staat hij niet zozeer een ander naar diens leven, als wel zoekt hij dan de bewaring van zijn eigen leven. Zijn bedoeling en voornemen is niet, om een ander kwaad te doen, maar dat juist te voorkomen. Zelfverdediging kan met de christelijke zachtmoedigheid wel samengaan. De natuurwet en de Wet van de dienst Gods staan zulks toe. De God Die ons gebiedt om ons zwaard in de schede te steken, Matth. 26:52, wil ons echter een schild vergunnen om ons te beschermen. En Hij Die wil dat wij onnozel zijn als de duiven, om een ander geen letsel toe te brengen, Die wil ons ook wijs hebben als de slangen om onszelf te beschermen.
 - b. Hoewel het zichzelf wreken in strijd is met zachtmoedigheid, toch mag de Overheid het onrecht, dat iemand aangedaan wordt, wreken. En stellig betekent zulks geen wraakneming, maar rechtspleging. De Overheid is immers Gods stedehouderes op aarde. God gaf de Overheid het zwaard in handen, en zij draagt dan ook het zwaard niet tevergeefs, daar het dient tot straf der kwaaddoeners, 1 Rom. 2:14. Hoewel dus een particulier niemand kwaad voor kwaad vergelden mag, Rom. 12:17, is dat echter aan de Overheid toegestaan. Zij mag het kwaad der schuld met het kwaad der straf vergelden. Dit vergelden van kwaad is goed. Particulieren moeten hun zwaard in de schede steken. Maar de Overheid zou zondigen, als zij het zwaard niet trekt. Het politieke zwaard moet niet bloeddronken zijn door wreedheid, noch roesten door eenzijdigheid. Al te grote zachtheid bij een Overheid, is geen zachtmoedigheid, maar ongerechtigheid, om de misdaden door de vingers te zien, en met een slappe bestraffing te zeggen als Eli, 1 Sam. 2:23: "Waarom doet gij al zulke dingen? Niet, mijne zonen! Want dit is geen goed gerucht, dat ik hoor." Dat is niet anders dan het hoofd scheren, dat waardig is afgehouden te worden. Zo'n overheid maakt zichzelf schuldig.

(4) *Tegen zachtmoedigheid strijdt ook het kwaadspreken*, Ef. 4:31: "Alle bitterheid en geroep en lastering zij van u geweerd, met alle boosheid." Onze woorden moeten vriendelijk en innemend zijn, als de wateren van Siloah, die zachtkens vloeiden. Overijlde gemoederen zijn gewoon om in lasterlijke woorden los te barsten. Veler tong is vurig, en het is de duivel die ze aansteekt. Daarom wordt in de Heilige Schrift

van de tong gezegd, dat ze van de hel ontstoken is, Jak. 3:6. De mensen hebben het van de oude slang geleerd en overgenomen, om door eer- en faamrovende scheldwoorden en lasteringen hun vergift elkaar in het gezicht te spuwen, Matth. 5:22: Wie zegt "gij dwaas", die zal strafbaar zijn door het helse vuur. Onder het woord "dwaas" verbiedt onze Zaligmaker alle verachtelijke woorden. Laten wij er ons voor wachten! Het is hatelijk voor God, God is om niet in dit vuur, maar in het suizen van een zachte stilte, 1 Kon. 19:12.

Tegenwerping: *Maar noemde de apostel Paulus de Galaten dan geen "dwazen", Gal. 3:1: "o, gij uitzinnige Galaten."*

Antwoord: Paulus had een onfeilbare Geest, Die wij niet bezitten. Bovendien, toen Paulus die woorden uitsprak, gebeurde dat niet bij wijze van verwijt, maar bij wijze van bestraffing. Het diende niet om de Galaten uit te schelden, maar om hen te overtuigen; niet om hen te verachten, maar om hen te vernederen. De heilige Paulus was er bedroefd over, dat hij hen zo haast zag, terugvallen. Daarom kon hij terecht in een heilige ijver zeggen: "gij dwaze Galaten!", omdat ze eerst zoveel voor de zaak van de dienst Gods geleden hadden, en nu kwamen te bezwijken en af te vallen. Vers 4: "Hebt gij zoveel tevergeefs geleden?" En toch, hoewel de heilige Paulus, geleid door Gods Geest, aan de Galaten deze naam geeft, is het daarom ons niet geoorloofd om bepaalde lasterlijke woorden te gebruiken, wanneer iemand ons verongelijkt. Zachtmoedigheid breekt niet los in ongepaste woorden. Zij vergeldt niet met schelden en lasteren.

"Michaël, de archangel, toen hij met den duivel twistte, en handelde van het lichaam van Mozes, durfde geen oordeel van lastering tegen hem voortbrengen, maar zeide: De Heere bestraffe u!" Judas, vs. 9. Sommigen verstaan onder "Michaël" Christus. Maar het is waarschijnlijker, dat er één van de voornaamste Engelen onder verstaan wordt. De twist en strijd tussen de aartsengel en de duivel ging over het lichaam van Mozes.

Sommige godgeleerden zeggen, dat wanneer God over Mozes' lichaam beschikte, Hij er de aartsengel voor gebruikte, om hem zo in het geheim te begraven, dat zijn begraafplaats onbekend zou zijn. 't Is waarschijnlijk, dat als zijn dode lichaam gevonden was, de Israëlieten met een verkeerde ijver het zouden aangebeden hebben. De duivel staat de aartsengel tegen en zoekt dit te verhinderen. Doch de aartsengel durfde geen oordeel van lastering tegen hem voortbrengen. Naar het schijnt, kwam de duivel met kwaadspreken bij hem, en had hij graag gehad, dat hem een onbedacht woord ontvallen was. Maar de aartsengel was vriendelijk en liefvallig, en zegt alleen maar: "de Heere bestraffe u!" De Engel wilde geen smaadwoorden tegen de duivel richten. Wij kunnen dus zachtmoedigheid van de aartsengel leren. Rom. 13:9: "En vergeldt geen kwaad met kwaad, of schelden voor schelden."

Niet, dat een christen zich niet met alle voorzichtigheid van lasterlijke aantijgingen zou mogen zuiveren, en zichzelf daartoe niet zou mogen verantwoorden. Toen de apostel Paulus door Festus voor "razende" uitgescholden werd, antwoordde hij zichzelf, Hand. 26:25: "Ik raas niet, machtigste Festus!" Al mag dan een christen zich niet verdedigen door te wonden, toch wel door te spreken; en al mag hij een ander niet van zijn eer beroven, toch mag hij zichzelf wel verantwoorden. Christelijke voorzichtigheid moet er evengoed zijn, als christelijke zachtmoedigheid. Want het is geen vriendelijkheid, maar zwakheid om onze oprechtheid te laten varen, Job 27:6. Stilzwijgen wanneer wij belasterd worden, betekent dat we onszelf openlijk schuldig (laten) verklaren.

Wij moeten de zachtmoedigen zo beminnen en omhelzen, dat wij de eer van onze onschuld en oprechtheid niet erbij inleggen. Het is billijk, dat wij onze eigen voorsprekers zijn. De fout zit alleen hierin, wanneer wij de aantijgingen met scheldwoorden terugkaatsen; want dat is hetzelfde als iemand met des duivels munt betalen.

2. *Zachtmoedigheid bestaat ook in het vergeven van onrecht*, Markus 11:25. "En wanneer gij staat om te bidden, vergeeft!" Alsof Christus gezegd had: bidden heeft geen zin, als u toch niet vergeeft. Een zachtmoedige geest is een vergevende geest. Dit is een werk, waar een Hercules voor nodig is. Er is niets dat méér tegen de stroom der verdorven natuur ingaat. De mensen vergeten de ontvangen weldaden, maar kunnen het geleden onrecht heel goed onthouden.

Ik hoorde eens van een vrouw, die in haat en nijd leefde. Op haar sterfbed vroeg haar één van haar buurvrouwen, of ze haar niet wilde vergeven. Toen antwoordde zij: *ik kan niet vergeven, al zou ik ter helle varen*. O, versteend hart! Sommigen zullen er hun leven, zo goed als hun lusten aan opofferen. Maar wij moeten vergeven, *ja zelfs vergeven zoals God vergeeft*.

- Allereerst: *God vergeeft dadelijk*. God veinst niet in de vergeving der zonde, alsof Hij de zonde zou schijnen te vergeven, die Hij inmiddels niet vergeeft. Neen, maar Hij delgt onze overtredingen uit, Jes. 43:25. God passeert een acte van vergetelheid, Jer. 31:34. Hij vergeeft én vergeet. Evenzo maakt de zachtmoedige niet maar een uitwendige schijn en gedaante van vergeving tegenover zijn medemensen, maar hij doet het van harte, Markus 8:35.
- Ten tweede: *volkomen*; God vergeeft ál onze zonden. Hij schrijft geen vijftig voor tachtig, maar Hij scheldt de ganse schuld kwijt, Ps. 103:3: "Die al uw ongerechtigheid vergeeft." Aldus vergeeft een zachtmoedig christen alle verongelijking. Valse harten zullen bepaalde misdaden voorbijgaan, maar andere behouden; dat is slechts half vergeven. Is dat zachtmoedigheid? Wilt u dan, dat God ook zo met u handelt? Zou u willen, dat Hij uw schulden vergeeft, zoals u ze uw schuldenaren vergeeft?
- *God vergeeft dikwijls*. Wij zondigen immers menig keer; wij struikelen allen in vele, Jak. 3:2. Dagelijks wordt onze kerkstok opnieuw bezwaard, maar God vergeeft dikwijls. Daarom heet het van Hem, dat Hij vergeeft menigvuldiglijk, Jes. 55:7. Evenzo vergeeft de zachtmoedige menigmaal. Hij zendt de éne 'vergeving' voor, en de andere na. Petrus vraagt, Matth. 18:21: "Heere, hoe menigmaal zal mijn broeder tegen mij zondigen, en ik hem vergeven? Tot zevenmaal?" Christus antwoordt hem, vers 22: "Ik zeg u, niet tot zeven maal, maar tot zeventig maal zeven maal."

Ja maar, zegt iemand, mij is zo'n smaad aangedaan, dat vlees en bloed het niet dragen kan.

Dan dient als bondig bescheid: vlees en bloed kunnen het Koninkrijk Gods niet beërven, 1 Kor. 15:50. Christenen moeten met betrekking tot zichzelf, "tegenvoetig" wandelen, en met het zwaard des Geestes vechten tegen de lusten des vleses, Gal. 5:24.

Ja, zegt een ander, maar als ik het éne onrecht vergeef, dan zal ik nog tot veel meer onrecht aanleiding geven.

Hierop antwoord ik:

Het is een teken van een duivelsnatuur, wanneer iemand door vriendelijkheid erger wordt. Maar nu aangenomen dat wij zulke wangedrochten zouden tegenkomen,

dan nog is het onze plicht om gaarne en gewillig te vergeven, Kol. 3:13. Zullen wij soms ophouden om goed te doen, omdat anderen niet willen ophouden kwaad te zijn? Als u, naarmate u meer onrecht vergeeft, des te groter onrecht wedervaart, dan moet u bedenken, dat zulks uw genade heerlijker zal doen schitteren. Dan zal andermans ondeugd een sterker bewijs voor uw deugd zijn. Want het dikwijls-vergeven zal zowel het gewicht van zijn zonde alsook het gewicht van uw heerlijkheid verzwaren.

Zegt nu iemand: *ik doe wel m'n best om in andere genadegaven uit te munten, maar wat deze genadegave der zachtmoedigheid betreft: het verdragen en vergeven van ongelijk.... daar kan ik maar niet aan toe komen, op dit punt wens ik verontschuldigd te zijn.*

Antwoord.

Wat spreekt u over andere genadegaven? Want waar één genadegave is, daar zijn ze allemaal. En dus, wanneer de zachtmoedigheid ontbreekt, dan is er maar een nagebootste keten der genade. Dan is uw geloof maar een fabel, uw bekering een leugen, en uw nederigheid huichelarij en geveinsdheid. Als u zegt dat u niet vergeven kunt, bedenkt dan:

- *Uw zonde.* Uw medemens zondigt niet zo zwaar in hetgeen hij tegenover u verkeerd doet, als u daarin, dat u hem zijn misdaad niet vergeeft. Want wanneer uw medemens tegen u verkeerd doet, dan zondigt hij tegen een mens. Maar gij, wanneer u hem weigert zijn misdaad te vergeven, u zondigt tegen God.
- *Uw gevaar.* Want gij, die zo onverzoenlijk zijt, dat u het vuur van uw toorn, dat in uw boezem smookt en blaakt, niet blussen wilt, moet weten, dat u, indien u deze nacht komt te sterven, in de staat van ongenade sterft. Wilt u mij geen geloof schenken, geloof dan Christus, Marc. 11:26: "Indien gij niet vergeeft zo zal uw Vader, Die in de hemelen is, ook uw misdaden niet vergeven." Wie zonder zachtmoedigheid leeft, sterft buiten genade.

3. *Zachtmoedigheid bestaat in de derde plaats in het vergelden van kwaad met goed.* Dit gaat nog een stapje hoger dan het andere, Matth. 5:44: "Hebt uwe vijanden lief, zegent hen die u vervloeken, doet wel degenen die u haten, en bidt voor degenen die u geweld doen", enz., Rom. 12:20: "Indien uw vijand hongert, zo spijzigt hem", en 1 Petrus 3:9: "Vergeldt geen kwaad met kwaad, maar zegent daarentegen." Dit drievoudige Schriftsnoer zal niet licht verbroken worden. *Kwaad met kwaad vergelden*, is beestachtig. *Goed met kwaad vergelden*, is duivels. *Kwaad met goed vergelden*, is christelijk. De heidenen meenden dat men niemand kwaad mocht doen, dan wanneer men daartoe door enig onrecht gedrongen werd. Maar het zonlicht der Schriften schijnt helderder dan de lamp der rede. "Hebt uw vijanden lief!" Wanneer de genade in het hart komt, dan werkt ze een vreemde verandering. Een rank, die op een stam geënt wordt, krijgt deel aan de natuur en het sap van de boom, en brengt dezelfde vrucht voort. Neem b.v. een haagappelboom, ent die op een "pippingboom", (ander soort appelboom) en ze zal dezelfde vrucht dragen als die pippingboom. Zo ook in dit geval: wie vroeger een zure en wilde aard bezat, genegen tot toorn en wraakzucht, maar wanneer zo iemand maar eenmaal het sap van de hemelse Olijfboom deelachtig wordt, dan draagt hij heerlijke vrucht, en is volliefde, zelfs jegens zijn vijanden. De genade verzoet het lijden en doet het hart smelten van medelijden. Zoals de zon veel dikke en schadelijke dampen van de aarde en zee omhoogtrekt, en ze in een zoete regen verandert, zo doet een begenadigde ziel al de onheusheden en kwade behandeling van zijn vijanden terugkeren met de zoete invloed en afdruijing van liefde.

Zo deed het David volgens Ps. 35:13: "Zij vergelden mij kwaad voor goed; mij daarentegen aangaande, als zij krank waren, was een zak mijn kleed, ik kwelde mijn ziel met vasten", enz. Sommigen zouden zich verheugd hebben, maar hij weende. Sommigen zouden zich in scharlaken gekleed hebben, maar hij doet een zak aan. Dit is een zeldzaam voorbeeld, of liever een wonder van zachtmoedigheid. Want hij vergeldt kwaad met goed. En zo hebben wij de natuur der zachtmoedigheid mogen nagaan.

1ste gebruik, tot onderwijzing.

Dit toont ons nu het merkteken van een waar heilige. Hij is van een zachtmoedige en oprechte geest. Hij wordt niet verbitterd. Hij vat alles in een goede zin op, en overwint het kwade met het goede. Och, dat God gaf, dat allen die belijden christen te zijn, van deze genade voorzien waren! Hieraan worden wij bekend, dat wij Christus toebehoren, indien wij deze livrei dragen. Want dat is een christen, die zulk een zachtmoedige geest bezit, dat hij geleden onrecht dempen en onheuse behandeling begraven kan. Een hartstochtelijk wenen past een christen beter dan een hartstochtelijk toornen. Elke heilige is Christus' Bruid, Hoogl. 4:8. 't Betaamt Christus' bruid zachtmoedig te zijn. Indien de bruid enig onrecht aangedaan wordt, dan geeft zij dat over aan haar Bruidegom, Die het wel wreken zal. Het betaamde Christus' bruid niet, om te vechten en te slaan.

2^e gebruik, vermaning tot zachtmoedigheid.

Hier nu moet ik alle christenen vermanen en ertoe opwekken, dat ze in deze heerlijke genade der zachtmoedigheid proberen uit te munten, Zef. 2:3: "Zoekt zachtmoedigheid!" 'Zoeken' geeft zoveel te kennen, dat wij deze deugd kwijt zijn. Daarom moeten wij ze najagen, om ze weer terug te krijgen, Kol. 3:12: "Doet aan als uitverkorenen Gods, heiligen en beminden! de zachtmoedigheid." Doet ze aan als een kleed, zonder het ooit nog eens weer uit te trekken en af te leggen. Zachtmoedigheid in alle dingen.

- Zachtmoedigheid is nodig bij het onderwijs, 2 Tim. 2:25: "Met zachtmoedigheid onderwijzende", enz. Zachtmoedigheid overwint de tegenstanders der waarheid. Zachtmoedigheid versmelt het hart. Zachte woorden zijn verzachtend.
- Zachtmoedigheid is nodig bij het horen van Gods Woord, Jak. 1:21: "Ontvangt met zachtmoedigheid het Woord, dat in u geplant wordt." Wie vol hartstocht of vooroordelen onder het Woord komt, ontvangt geen vooroordeel, maar lijdt schade. Want zo iemand verandert de wijn in vergift en doorsteekt zichzelf met het zwaard des Geestes.
- Zachtmoedigheid is ook nodig bij bestraffing, Gal. 6:1: "Indien een mens overvallen ware door enige misdaad, brengt den zodanige terecht met den Geest der zachtmoedigheid." Het Griekse woord voor "terrechtbrengen" betekent eigenlijk: weer in het lid zetten. Als een been uit het lid is, moet de dokter niet met ruwe hand optreden; want dan zou hij het been - in plaats van het te herstellen - breken. Nee, hij moet zachtjes te werk gaan, eerst het been weer handig in het lid zetten, en dan stevig met verband omwikkelen. Zo ook hier: indien een broeder door enige misdaad overvallen zou zijn, dan moeten wij niet tegen hem optreden in een driftbui van boosheid en hartstocht, maar met een geest der zachtmoedigheid hem proberen terecht te brengen.

Teneinde nu het hart der mensen tot zachtmoedigheid op te wekken, zal ik u enkele argumenten voorstellen.

I. Laten wij ons enkele voorbeelden van zachtmoedigheid voor ogen stellen.

1. *Het voorbeeld van Jezus Christus*, Matth. 21:5. "Uw Koning komt tot u, zachtmoedig." Christus was een patroon en Voorbeeld van zachtmoedigheid, 1 Petrus 2:23: "Die, als Hij gescholden werd, niet wederschold." De woorden van Zijn vijanden waren bitter als de gal, die ze Hem (te drinken) gaven. Maar Christus' woorden waren zachter dan olie. Hij bad en weende voor Zijn vijanden. Hij vermaant ons om deze deugd van Hem te leren, Matth. 11:29: "Leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben." Christus beveelt ons niet (zegt Augustinus) dat wij van Hem zullen leren om wonderen te verrichten; maar Hij wil dat wij zachtmoedigheid van Hem leren. Als wij Zijn leven niet navolgen, dan kunnen wij door Zijn dood niet zalig worden.
2. *De voorbeelden van sommigen onder de heiligen, die in deze genade uitgemunt hebben*. Mozes was een man met een weergaloze zachtmoedigheid, Num. 12:3: "Doch de man Mozes was zeer zachtmoedig; méér dan alle mensen die op de aardbodem waren." Hoeveel beledigingen verdroeg hij! Toen het volk Israël tegen hem murmureerde, ging hij voor hen bidden, Ex. 15:24, in plaats van zich boos te maken en tegen hen uit te vallen. De tekst zegt dat zij murmureerden aan de wateren van Mara. Zeker waren Mara's wateren niet zo bitter als de harten en gemoederen van het volk. Alzo konden ze hem niet met enig vuur van hartstocht, maar wel met het vuur van ijver en gebed ontsteken. Bij een andere gelegenheid gebeurde het, dat ze gebrek aan water hadden en met Mozes in twist geraakten, Ex. 17:3: "Waartoe hebt gij ons nu uit Egypte doen optrekken, opdat gij ons en onze kinderen van dorst deedt sterven?" Alsof ze gezegd hadden: "indien wij sterven, zullen wij u onze dood ten laste leggen." Zou dit iemand dan niet tot bitterheid stemmen en in toorn doen ontbranden? Stellig was hier de zachtmoedigheid van een Engel vereist, om dit te verdragen. Maar ziehier dan Mozes' zachtmoedigheid! Hij sprak niet één onvertogen woord tegen hen. Ook al bevonden zij zich in een storm, toch bleef hij kalm. Zij kibbelen en twisten, maar hij bidt. Och dat toch - zoals de Geest van Elia op Elisa rustte - evenzo de Geest van Mozes, die zachtmoedige man (of liever gezegd: die aardse engel) op ons mocht rusten! Nog een ander voorbeeld van zachtmoedigheid bezitten wij in David. Toen Simeï David vloekte, en Abisaï, één van Davids lijfwacht, klaar stond om Simeï te doden, dan zegt David: nee! Laat hem geworden dat hij vloekte, enz., 2 Sam. 16:11. En wanneer Saul David verongelijkt en lelijk behandeld heeft, en het in Davids macht was om Saul in de slaap te grijpen en te doden, 1 Sam. 26:7 en 12, dan wilde hij toch Saul niet aanraken, maar riep God tot een Rechter en Scheidsman over zijn zaak aan, vers 23. Ziehier een spiegel der zachtmoedigheid.
3. *De voorbeelden der heidenen*. Ook al mag hun zachtmoedigheid in eigenlijke zin niet met de naam 'genade' gesierd worden, aangezien ze niet op de rechte stam des geloofs wies, toch is ze in haar soort prijzenswaardig.
Pericles was zo zachtmoedig, dat hoewel hij door iemand uitgescholden en des nachts met scheld- en lasterwoorden tot aan de deur van zijn huis achtervolgd werd, hij toch niet één woord ten antwoord gaf, maar één van zijn knechts opdroeg om een fakkel aan te steken, teneinde de kwaadspreker en lasteraar thuis te brengen.
Frederik, de keurvorst van Saksen, placht, als hij toornig was, zichzelf in zijn kamer af te zonderen en niemand bij zich toe te laten, totdat hij zijn hartstocht bedwongen had. Plutarchus vertelt van de Phygoreërs, dat zij, wanneer ze overdag

over iets een verschil van mening kregen, voor zonsondergang weer vrienden waren en elkaar omhelsden.

Cicero deelt in één van zijn redevoeringen inzake Pompejus de Grote mee, dat hij een man was met zo'n zachtmoedige geest, dat hij iedereen zo vrij bij zich liet komen, en de klachten van hen, wie onrecht overkomen was, zo beleefd en vriendelijk aanhoorde, dat hij alle vorsten die vóór hem regeerden, overtrof. Hij bezat zo'n aangenaam karakter, dat het moeilijk was uit te maken, of zijn dapperheid méér gevreesd werd door zijn vijanden, dan zijn zachtmoedigheid geroemd en bemind werd door zijn onderdanen.

Julius Caesar vergaf niet alleen Brutus en Cassius, z'n vijanden, maar bevorderde hen in de staat. Hij achtte zich het meest geëerd door werken van barmhartigheid en zachtmoedigheid. Als nu de springader der natuur al zo hoog rees, zal dan de genade nog niet hóger rijzen? Zullen we dan het geloof onder de rede stellen en vernederen? Laat ons naar deze schone voorschriften schrijven!

II. *Zachtmoedigheid is een groot sieraad voor een christen*, 1 Petrus 3:4: "Het onverderfelijk versiersel van een zachtmoedige en stille geest." Hoe schoon is een heilige in Gods oog, wanneer hij met dit juweel versierd is! Hetgeen de zanger Israëls opmerkt van "lof en prijs", Psalm 33:1, dat kan ik zeggen van de zachtmoedigheid: zachtmoedigheid betaamt den oprechten! Geen kleed past een christen beter dan zachtmoedigheid. Daarom worden wij vermaand, om dit kleed aan te doen, Kol. 3:12: "Doet aan als uitverkorenen Gods zachtmoedigheid!" Een zachtmoedige geest geeft de godsdienst haar geloofwaardigheid en snoert de vijanden der waarheid de mond. Zachtmoedigheid is een versiersel, dat aan de heiligheid luister verleent, en het Evangelie met een betere glans doet uitkomen.

III. *Zachtmoedigheid is een weg om Gode gelijk te worden*. God is zachtmoedig jegens degenen, die Hem vertoornen. Hoeveel vuile monden worden er dagelijks tegen de Majesteit des hemels geopend! Hoe schenden de mensen Zijn Naam! Wat wordt Zijn Geest bedroefd! Zijn Zoon opnieuw door velen gekruisigd! Zij doorwandelen de aarde als met vlees bedekte duivels, en toch is de Heere zachtmoedig, niet willende dat enigen verloren gaan, 2 Petrus 3:9. Hoe snel zou God de zondaars kunnen vermorzelen en in de hel vertreden! Maar Hij tempert Zijn toorn. Ofschoon Hij vol majesteit is, is Hij toch ook vol zachtmoedigheid. In God is een vorstelijke grootmoedigheid en een vaderlijke zachtmoedigheid dooréén gemengd. Gelijk Hij Zijn Koninklijke scepter hanteert, zo heeft Hij ook Zijn genadetoon. Och, hoe behoorde ons dit op zachtmoedigheid verliefd te maken! Want hierdoor worden wij aan God enigszins gelijk. Het is niet een belijdenis, maar de navolging die ons Gode gelijkvormig maakt. Waar zachtmoedigheid ontbreekt, is zelfs geen -menselijke gelijkenis; waar ze is, daar gelijkt men op God.

IV. *Zachtmoedigheid is een bewijs van een edele en voortreffelijke geest*. De zachtmoedige is een kloek en flink man. Hij brengt de zegen over zichzelf. Haastigheid en toorn ontstaan uit zwakheid. Vandaar, dat oude mensen en kinderen norser en gémelijker zijn dan anderen. Sterke hartstochten zijn een bewijs van een zwak oordeel, maar de zachtmoedige die zijn driften overwinnen kan, is sterk en kloek, Spr. 16:32: "De lankmoedige is beter dan de sterke; en die heerst over zijn geest, dan die een stad inneemt." Aan zijn hartstochten toegeven is erg gemakkelijk; dat betekent, dat men mét het getij van de verdorven natuur meezwemt. Maar de natuur het hoofd te bieden, zich tegen de passie en hartstochten te verzetten, het

kwade door 'het goede te overwinnen, zulks is christelijk; want dat is die geestelijke ridderschap en dapperheid van gemoed, die de zegetekenen en erekransen verdienen.

V. Zachtmoedigheid is het beste middel om onze vijand te overwinnen, en zijn hart te versmelten. Toen Saul, aan Davids genade overgegeven, in de spelonk neerlag, en David hem slechts de slip van zijn mantel afsneed: hoe gevoelig en erkentelijk was Saul toen voor Davids zachtmoedigheid, 1 Sam. 24:16: "Is dit uw stem, mijn zoon David? Toen hief Saul de stem op en weende. En hij zeide tot David: gij zijt rechtvaardiger dan ik. Want gij hebt mij goed vergolden en ik heb u kwaad vergolden. Want de HEERE had mij in uw hand besloten en gij hebt mij niet gedood. De HEERE vergelde u het goede", enz. Deze opeenhoping van vurige kolen smelt en ontdooit het hart van anderen. Het betekent de grootste zege en overwinning om een vijand zonder slag of stoot te overwinnen. Het vuur kan tot stand brengen, wat geen beitel doen kan. Vriendelijkheid vermag meer dan wreedheid. Haastigheid maakt een vriend tot een vijand. Zachtmoedigheid maakt een vijand tot een vriend. Een zachtmoedig christen zal zelfs van zijn tegenstander een goed getuigenis ontvangen. Men vertelt van Philippus, de koning van Macedonië, dat hij, toen hem meegedeeld werd dat Nicanor zijne majesteit in het openbaar blameerde en lasterde ..., in plaats hem ter dood te veroordelen (zoals het advies van zijn geheimraad luidde) Nicanor een kostbaar geschenk toezond; en daardoor werd die man zo in het hart getroffen, dat hij overal rondging om alles wat hij tegen de koning gezegd had, weer te 'herroepen, en de goedertierenheid des konings hoog te verheffen. Wreedheid verhardt de harten der mensen, zachtmoedigheid maakt ze zacht, 2 Kon. 6:22. Toen de koning Israëls de gevangenen, die hij in de oorlog buitgemaakt had, onthaalde, verwierf hij een groter zege dank zij zijn zachtmoedigheid, dan hij ooit door zijn zwaard behaald had, vers 23: "Zo kwamen de benden der Syriërs niet meer in het land Israëls."

VI. Denkt ook aan de heerlijke belofte uit onze tekst: de zachtmoedigen zullen het aardrijk beërven. Dit motief zal mogelijk veel invloed hebben op degenen, die naar aardse bezittingen verlangen.

Iemand zou kunnen tegenwerpen: *als ik alles maar goed vind en vergeef, dan zal ik tenslotte mijn recht kwijt raken en al het mijne verliezen.*

Antwoord. Toch niet! God doet hier een belofte: de zachtmoedigen zullen het aardrijk beërven. Wie niet zachtmoedig is, komt in een droevige positie. Er blijft hem geen andere plaats over dan de hel. Want hem werd geen belofte, hetzij van de aarde of van de hemel. Het is de zachtmoedige, die het aardrijk beërven zal.

Tegenwerping: *Maar hoe kunnen de zachtmoedigen het aardrijk beërven, daar ze toch vreemdelingen op aarde zijn? Hebr. 11:37.*

Antwoord: Van de zachtmoedigen wordt gezegd, dat zij het aardrijk zullen beërven, niet in die zin, dat de aarde hun voornaamste erfdeel is of omdat ze hun voornaamste bezit hier op aarde hebben, maar:

1. Van hen wordt gezegd, dat zij het aardrijk zullen beërven, omdat zij, hoewel niet steeds het grootste deel daarvan, toch het meeste recht daarop hebben. Het woord "beërven", zegt Ambrosius, wil zeggen, dat de heiligen het aardrijk als een erfrecht bezitten. Het recht van de heiligen is zo goed, omdat zij lidmaten van Christus zijn, Die een Heere van alles is. Adam verloor vanwege de zondeval niet alleen het recht dat hij had op de hemel, maar ook zijn recht op de aarde; en voordat wij Christus ingelijfd zijn, krijgen wij ons recht niet volkomen terug. Ik geef toe, dat de goddelozen wel een burgerlijk recht op de aarde hebben, dat hun de wetten des lands

garanderen; maar ze hebben geen geheiligd recht. Een zachtmoedig christen alleen bezit zijn pand met een heilig en goddelijk recht, dat op de Schrift gegrond is. En dat houden wij dus voor de beste aanspraak, die iemand rechtens heeft. De heiligen hebben recht op de aarde in hun Hoofd, Christus, "de Overste van de koningen der aarde", Openb. 1:5. In deze zin bezit hij, die maar een enkele voet land heeft, méér dan hij, die duizend morgen land bezit; en wel om deze reden, dat hij zijn kleine stukje met een beter en rechtvaardiger aanspraak bezit.

2. Van de zachtmoedigen wordt gezegd, dat zij het aardrijk beërven, omdat zij de zegen van de aarde beërven. De goddelozen hebben de aarde, maar niet als een vrucht van Gods gunst. Zij hebben haar zoals een hond vergiftigd brood heeft: het doet hun meer kwaad dan goed. De goddeloze leeft op aarde, als iemand die in een besmette omgeving woont. Hij wordt nl. door zijn eigen bezittingen geïnfecteerd. Het vette der aarde zal hem alleen maar des te meer in de hel laten branden en blaken. Daarom kan met reden van de goddeloze gezegd worden, dat hij niet heeft, hetgeen hij heeft, en wel, omdat hij de zegen niet heeft. Maar de zachtmoedige geniet de aarde als een pand van Gods liefde. De aarde is voor hem van haar vloek en vergift gezuiverd, Ps. 37:11: "De zachtmoedigen zullen de aarde erfelijk bezitten, en zich verlustigen over grote vrede." Bij deze woorden geeft Augustinus de volgende uitleg. *De goddeloze, zegt hij, kan zichzelf in de overvloed van zijn vee en rijkdom vermaken, maar de zachtmoedige verheugt en verlustigt zich over grote vrede. Want hetgeen hij heeft, dat bezit hij met innerlijke vrede en gerustheid.*

Opmerking. De zachtmoedigen zullen het aardrijk beërven! Niet, dat ze niet méér dan het aardrijk zullen beërven. Want ze zullen immers ook de hemel daarbij beërven. Indien zij alléén het aardrijk zouden beërven, hoe zou er dan - zegt Chrysostomus - gezegd kunnen worden: Zalig zijn de zachtmoedigen? De zachtmoedigen hebben de aarde alleen tot hun herberg, maar de hemel tot hun woonplaats, Ps. 149:4: "Hij zal de zachtmoedigen versieren met heil." De zachtmoedigen versieren de godsdienst, en God zal de zachtmoedigen versieren met heil en zaligheid. De zaligheid is de haven, die wij allen wensen binnen te zeilen: dat is de oogst en het wijnplukken voor de zielen. De zachtmoedigen zullen deze oogst maaien. De zachtmoedigen zullen de geborduurde klederen des heils dragen. De zachtmoedigen zijn de eigenaars van de aarde, en de erfgenamen van de zaligheid. Hebr. 1:14.

VII. Bedenkt er het gevaarlijke van, wanneer ergens een haastige en wrevelige geest achter steekt. Niets is er, dat het de duivel zo gemakkelijk maakt om het hart binnen te komen en het in bezit te nemen, dan gramschap en toorn, Ef. 4:26, v.: "De zon ga niet onder over uw toornigheid, en geeft den duivel geen plaats!" Wanneer de mensen hun hartstocht en toorn spuien, dan laten ze satan binnen. De gramstorage heeft de duivel tot bedgenoot. Haast en toorn verhinderen de vrede. De zachtmoedige bezit een zoete rust en harmonie van binnen. Maar overhaasting en toorn brengen de ziel in wanorde; ze verduisteren niet maar de rede, doch ze brengen ook het geweten in beroering. Iemand die met toorn en passie (drift) vervuld is, heeft zichzelf niet in bedwang. Geen wonder dat die mensen geen vrede in hun geweten voelen, die zo weinig werk van de vrede maken. Toorn en gramschap bedroeven de Heilige Geest Gods, Ef. 4:30, 31. En als men Gods Geest bedroeft, dan zal Hij heengaan. Wij verblijven niet graag in rokerige huizen. En Gods Geest heeft geen vermaak in een hart van iemand, die met rook en damp van onmatige toorn en gramschap vol is.

VIII. Dit zal tevens een geschikte reden zijn, om de onmatige hitte van ons kregelige hart te bekoelen, als wij bedenken, dat al het onrecht en onheuse behandeling, die ons van de kant der wereld wedervaren, niet bij toeval gebeuren, maar ons van de alwijze God tot ons bestwil beschikt worden. Velen gelijken op de dwaze hond, die op de steen bijt, en letten niet op de hand die ze gooide; of we gelijken op het paard, dat, wanneer het met de sporen aangeraakt wordt, in de toom bijt. Als we toch maar eens wat hoger opzagen dan naar de werktuigen en tweede oorzaken, dan zou ons hart zachtmoedig en rustig worden. David zag over Simeï's woede heen, 2 Sam. 16:11: "Laat hem geworden dat hij vloeke, want de HEERE heeft het hem gezegd." Welk een wijsheid zou het van de christenen zijn, als ze in alle onheuse en lelijke behandeling der mensen Gods hand zouden zien! Job zag op God in zijn verdrukking, en dat bracht zijn geest tot rust: "De HEERE heeft genomen! De Naam des HEEREN zij geloofd!" Job 1:21. Hij zegt niet: *de Chaldeeën* hebben genomen, maar: *de HEERE* heeft genomen. Wat maakte Christus zo zachtmoedig en geduldig in Zijn lijden? Hij zag niet op Judas of op Pilatus, maar op Zijn Vader, Joh. 18:11: "De drinkbeker, die Mij de Vader gegeven heeft."

Wanneer ons de goddelozen onrecht aandoen en lelijk behandelen, dan zijn ze niet anders dan Gods executeurs; en wie is er op zulke mensen boos? En zoals God een hand heeft in alle onrecht en kwade bejegeningen die ons door de mensen aangedaan worden (door wiens hand ze ons worden overgebracht!) zo zal God ons, indien wij Hem toebehoren, door dit alles goed-doen, 2 Sam. 16:22: "Misschien - zegt David - zal de HEERE mijn ellende aanzien, en de HEERE zal mij goed vergelden voor zijn vloek!" God heeft de gewoonte om, wanneer Hij ons enige bijzondere genade betonen wil, ons door bepaalde opvallende beproevingen daarvoor bekwaam te maken. Mozes' hand was eerst melaats, voordat hij Israëls verlossing bewerkte, Ex. 4:6. Zo ook kan God Zijn volk door de vloek en smaadwoorden der mensen laten besmetten, alvorens Hij Zijn zegen over hen uitstort: "Misschien zal de HEERE mijn ellende aanzien, en mij goed vergelden voor zijn vloek."

IX. Waar geen zachtmoedigheid is, daar ontbreekt ook genade. Ware genade doet liefde ontbranden, en tempert de toorn. Genade is als een vijl, die het ruwe ijzer glad maakt. Ze vijlt de ruigheid van iemands geest af. De genade spreekt tot het hart, zoals Christus eens tot de zee zeide, Markus 4:39: Zwijg, wees stil! Waar genade in het hart is, daar stilt zij het woeden van hartstocht en toorn, en brengt een stilte. Wie in gedurige razernij is, en aan zijn toorn en boosheid de vrije loop geeft, zo iemand gevoelt nooit de zoete krachtadigheid der genade. Onverzoenlijkheid is één van de zonden der heidenen, Rom. 1:31. Een wraakzuchtig en verkankerd hart is niet maar heidens, doch duivels, Jak. 3:14, v.: "Indien gij bittere nijd en twistgierigheid hebt in uw hart: deze is de wijsheid niet, die van boven afkomt, maar is duivels." De oude slang spuwt het gif van wraakgierigheid en boosheid uit.

X. Indien al deze redenen die nu voorgesteld zijn, nog niet voldoen om dit uitzinnige 'humeur van gramschap en toorn de baas te worden, dan zeg ik u, dat gij degenen zijt van wie God spreekt, dat ze de verbetering haten. Dan bent u weerspannig tegen het Woord. Leest dan - en schrikt ervan! - Jes. 30:8, v.: "Nu dan, ga henen, schrijf voor hen op een tafel, en teken het in een boek, opdat het blijve tot de laatste dag, voor altoos, tot in eeuwigheid. Want het is een wederspannig volk, kinderen die des HEEREN Wet niet horen willen." Kan de boosaardige duivel door geen rede overreed en "belezen" worden, dan zeg ik u, dat God iedereen beveelt om geen gemeenschap of vriendschap met u te onderhouden, Spr. 22:24: "En vergezelschap u niet met een

grammoedige, en gaat niet om met een zeer grimmig man!" Welk een misbaksel moet hij onder de mensen zijn, voor wiens gemeenschap en omgang een ieder gewaarschuwd wordt, als niet geschikt en dienstig voor de menselijke samenleving: vergezelschap u niet - zegt God - met zulk een man! Neemt u hem in uw gezelschap op, dan koestert u een slang aan uw boezem. Gaat niet om met een zeer grimmig man! Zou u willen omgaan met de duivel? De grammoedige is met een toornige duivel bezeten. Och, dat dit alles ertoe dienen mocht, om het hart der christenen in de deugd van christelijke zachtmoedigheid te helpen!

Tegenwerping: *Maar mijn natuur is nu eenmaal zó, dat ik gauw boos word.*

Antwoord. Dat is een zondige redenering. Het is zoveel als onze zonde heimelijk op God wentelen. Dat leerden wij van Adam, Gen. 3:12: "De vrouw, die Gij bij mij gegeven hebt, die heeft mij van die boom gegeven, en ik heb gegeten." Adam schuift de schuld liever op God, dan dat hij zijn zonde belijden zou: "de vrouw die Gij bij mij gegeven hebt." Alsof hij gezegd had: *had U mij deze vrouw niet gegeven, dan zou ik niet gegeten hebben.*

Zo zeggen velen: *'t is nu eenmaal mijn natuur, het is de kregelige en korzelige natuur, die God mij gegeven heeft.* O nee, u beschuldigt God ten onrechte! God gaf u niet zo'n natuur: Hij heeft de mens recht gemaakt, Pred. 7:29. God heeft u recht gemaakt, maar gij hebt uzelf veel kromme wegen gezocht. Al uw hartstochten, blijdschap, liefde, toorn, waren eerst zo ordelijk geregeld, als de sterren in hun juiste kringloop. Maar u hebt ze misvormd en verplaatst, en buiten de schreef en kring doen bewegen. Aanvankelijk gaven de hartstochten, als even zovele goed-gestemde speelinstrumenten, een lieflijke melodie. Maar de zonde was de ontstemde snaar, die alles in de war bracht. IJdele en nietige mens, pleit toch niet zo voor uzelf, en zeg toch niet, dat het een vanzelfsheid is voor uw natuur, om toornig te worden. Ge hebt het aan uzelf te wijten! Want de oorsprong der natuur was zuiver, maar de zonde heeft haar vergiftigd. Is het uw natuur eigen, om zo haastig en toornig te zijn? Wel verre ervan, dat dit u vrijpleit, zal het veeleer uw schuld verzwaren. De natuur van een pad bestaat daarin, dat ze vergiftigt, en dat feit maakt de pad des te afschuwelijker. Als iemand, van diefstal beschuldigd en aangeklaagd, tegen de rechter zou zeggen: *ontziet u mij toch, want het stelen is mij een natuur en gewoonte*, zou hem dat kunnen verontschuldigen? Ik denk, dat de rechter wel zou antwoorden en zeggen: *"U bent des te meer des doods schuldig!"* O zondaar, zie toch een vernieuwde natuur te krijgen. Want vlees en bloed kunnen het Koninkrijk der hemelen geenszins beërven.

Vraag: *Hoe zal ik deze genade der zachtmoedigheid verkrijgen?*

Antwoord: Zie dan dikwijls op de zachtmoedigheid van Jezus Christus. De leerling die goed wil schrijven, houdt z'n ogen op het voorbeeld van de meester. Bid er ernstig en vurig om, dat God de Geest der zachtmoedigheid aan u schenke. God wordt genoemd "de God aller genade", 1 Petrus 5:10. Hij heeft alle genadegaven in Zijn macht. Bid Hem dan om de genade der zachtmoedigheid. Als iemand over al de levensmiddelen in het land gaan zou, dan zou iedereen zich tot hem begeven om geholpen te worden. God is de Eigenaar van alle genade. Laat ons Hem dan smeken en te voet vallen. De genade komt door de deur des gebeds tot ons, Ezech. 36:37: "Zal Ik van den huize Israëls verzocht worden, dat Ik het hun doe." Zachtmoedigheid is de zaak, die wij nodig hebben. Laat ons dan het gebed als onze "reiziger" naar de hemel zenden., om die zachtmoedigheid voor ons te gewinnen. En bid vooral in het geloof. Wanneer het geloof het gebed tewerkstelt, dan zet het gebed de Heere aan het werk.

Allerlei goddelijke zegeningen komen door dit gouden kanaal des gebeds naar ons toe stromen.

13. Over de aard van de geestelijke honger.

"Zalig zijn die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid." (Mattheus 5:6a)

Nu zijn we genaderd aan de vierde stap op de heirbaan der gelukzaligheid: "Zalig zijn die hongeren", enz. De woorden vallen in twee delen uiteen:

- I. Een ingegrepen plicht, en
- II. Een daaraan verbonden belofte.

I. De inbegrepen plicht: *Zalig zijn die hongeren*, enz. Geestelijke honger is een zalige honger.

Vraagt u, wat men onder "honger" dient te verstaan?

Dan antwoord ik:

Honger staat hier voor "begeerte", Jes. 26:9. Geestelijke honger is de redelijke eetlust, waardoor de ziel lust en trek heeft in hetgeen dat kaars inziens het meest met haar overeenkomt, en zij het meest nodig heeft.

Vraagt u, ten tweede, waaruit deze honger ontstaat?

Het antwoord is gemakkelijk. Honger ontstaat uit een gevoel van gebreken gemis. Wie geestelijke honger heeft, kent een daadwerkelijk gevoel van zijn eigen gebrekkigheid; en zijn gebrek bestaat in het ontberen van gerechtigheid.

Vraagt u, ten derde, dan: wat wordt onder "gerechtigheid" verstaan?

Dan antwoord ik: er is tweërlei gerechtigheid:

1. Van toerekening, en
 2. Van inplanting.
1. *Een gerechtigheid vare toerekening*, namelijk de gerechtigheid van Christus, Jer. 23:6: "De HEERE onze Gerechtigheid." Gerechtvaardigd te worden is ons even eigen, als Christus: te rechtvaardigen. Uit kracht van deze gerechtigheid beschouwt God ons, alsof wij nooit gezondigd hadden, Num. 23:21. 't Is een volmaakte gerechtigheid, Kol. 2:10: "Gij zijt in Hem volmaakt." 't Is een gerechtigheid, die niet alleen bedekt, maar ook versiert. Wie deze gerechtigheid bezit, is precies gelijk aan de allerverhevenste heilige. De zwakste onder de gelovigen is even goed gerechtvaardigd als de sterkste. Dit is eens Christens triomf en zegepraal. Terwijl hij in zichzelf besmet is, is hij zonder smet in zijn Hoofd. In deze geborduurde rok der gerechtigheid schijnen en schitteren wij met meer glans en luister dan de Engelen. Deze gerechtigheid is het waard om ernaar te hongeren.
 2. *Een gerechtigheid van inplanting*; d.w.z. een inklevende gerechtigheid, nl. de genades van Gods Geest: heiligheid van hart en leven, welke Cajetanus een "algemene gerechtigheid" noemt.

Naar deze gerechtigheid hongert een Godzalige ziel. Dit is een zalige honger. Lichamelijke honger kan iemand niet zo ellendig maken, als geestelijke honger hem gelukzalig maakt. Geestelijke honger is een bewijs van geestelijk leven. Een dode kan geen honger hebben. Honger komt uit het leven voort. 't Eerste dat een kind doet bij de geboorte, is: naar de borst te verlangen. Geestelijke honger volgt op de nieuwe geboorte, 1 Petrus 2:2. De oude leraar Bernardus vertroost in één van zijn

"Alleenspraken" zichzelf hiermee, dat hij de waarheid der genade stellig in zich had, omdat hij in zijn hart een sterke begeerte naar God gevoelde. Het is een zalige staat, wanneer wij - ook al hebben wij niet, wat wij behoren te hebben toch begeren naar hetgeen wij niet hebben. De honger komt evengoed van God als het voedsel.

I. Enkele gevolgen en conclusies uit de vorige stelling.

1. Ziehier, hoe laag God de hemelse dingen prijst. 't Is maar hongeren en dorsten, Jes. 55:1: "O, alle gij dorstigen, komt tot de wateren, en gij die geen geld hebt, komt, koopt zonder geld." De Heere beveelt ons niet, dat wij bepaalde verdiensten zullen meebrengen, zoals de Rooms en dat willen doen; of dat wij een som geld zullen geven, om de gerechtigheid te verkrijgen. Dat zouden de rijken niet gaarne doen. Alles wat de Heere van ons 'vraagt, is dat wij 'honger en dorst' zullen brengen. Christus heeft immers "alle gerechtigheid vervuld", en wij hebben alleen maar te hongeren en te dorsten naar de gerechtigheid. Dit is billijk en redelijk. God eist geen oliebekken, maar tranenvloeden. De nodiging van het Evangelie is vrij. Wanneer iemand zijn vrienden te gast aan zijn tafel nodigt, dan verwacht hij niet dat ze geld meebrengen om de maaltijd te betalen; hij begeert alleen maar dat ze met eetlust en honger zullen komen. Zo zegt God ook: *het is geen boetedoening (letterl. penitentie), bedevaart of eigengerechtigheid die Ik begeer; brengt alleen maar een geestelijke eetlust, een honger en dorst naar de gerechtigheid mee.* God had Christus en de zaligheid op een veel hoger prijs kunnen zetten. Maar Hij heeft de prijs zeer laag gesteld. Welnu, zoals ons dit de zoetheid en lieflijkheid van Gods Wezen bewijst, dat Hij geen harde Meester is: zo is het ook een stellig bewijs van de onverschoonbaarheid dergenen die onder het Evangelie verloren gaan. Welke verantwoording kan iemand in de Dag des oordeels inbrengen, wanneer God deze 'vraag zal stellen: "Vriend, waarom hebt u Christus niet omhelsd en aangenomen? Ik heb Christus en de genade immers op zo'n lage prijs gezet. Had u toch maar gehongerd en gedorst naar de gerechtigheid, dan had u ze kunnen krijgen. Maar u hebt Christus niet geacht. U had zulke geringe gedachten van de gerechtigheid, dat u niet naar de gerechtigheid wilde hongeren. Hoe denkt gij te zullen ontkomen, die op zulk een grote zaligheid geen acht gegeven hebt!" Hoe gemakkelijker de voorwaarden des Evangelies zijn, des te zwaarder oordeel en straf zullen zij waardig geacht worden, die zo'n genade niet waardeerden, maar verachtten!
2. Dit vertoont ons ook een echt kenmerk voor een Godzalige ziel. Die hongert en dorst naar de geestelijke dingen, Jes. 26:9, Ps. 73:25. Een ware heilige vaart op de vleugelen van heilige begeerte. Het dorsten naar God is de echte aard en gestalte van een begenadigde ziel, Ps. 42:3. In de verkondiging des Woords dorst hij naar God. Dan is hij met een heilige begeerte als het ware ontstoken. Deze en soortgelijke zijn de begeerten van zijn ziel: "Heere, Gij hebt mij in Uw voorhoven toegelaten; och, laat mij Uw zoete tegenwoordigheid genieten, laat Uw heerlijkheid de tempel vervullen. Want dit is toch Uw werkplaats, trek toch enige geheiligde lijnen der genade in mijn ziel, opdat ik hoe langer hoe meer naar de gelijkenis en het beeld van mijn dierbare Zaligmaker veranderd en vernieuwd mag worden." In het gebed dorst hij naar God. Met welk een begerig verlangen is de ziel naar Christus vervuld! 't Gebed wordt met "onuitsprekelijke zuchtingen" kenbaar gemaakt, Rom. 8:28. Het hart zendt hele heirlegers van verzuchtingen naar de hemel op: *"Heere, één straal van Uw liefde, één druppel van Uw bloed!"*

II. Een bestraffing voor hen, die niet naar de gerechtigheid hongeren.

Allereerst dienen hier overtuigd te worden allen, die deze geestelijke honger niet kennen. Zij hebben geen gevleugelde begeerten. De scherpte van hun genegenheden is afgestompt. Honing is niet zoet voor degenen die koorts hebben, en wier tong door zwarte gal verbitterd is. Degenen die zielsziek zijn en in "de gal der bitterheid" zich bevinden, vinden geen aangenaamheid in God of in Zijn dienst. De zonde smaakt hun veel zoeter. Zij hebben geen geestelijke honger. Het feit dat de mensen deze honger naar de gerechtigheid niet hebben, blijkt uit de volgende zeven bewijzen:

1. Zij gevoelen nooit enig tekort. Ze zitten vol eigengerechtigheid, Rom. 10:3. Nu, een verzadigde ziel 'vertreedt het honigzeem. Dit was in Laodicéa te laken. Ze was verzadigd, en had geen begeerte in Christus' goud of ogenzalf, Openb. 3:17. Wanneer de mensen vol hoogmoed zitten, dan verhindert dit opblazende humeur 't heilige verlangen. Wanneer de maag vol wind is, dan neemt dit de eetlust weg. Winderige waan en inbeelding in de ziel verhindert de geestelijke eetlust. Niemand is zo leeg aan genade, als wie zich verbeeldt, dat hij er vol mee is. Hij heeft de gerechtigheid het meest nodig, wie ze het minst ontbreekt.
2. Het feit dat de mensen niet hongeren naar de gerechtigheid, blijkt hieruit dat zij zich zonder die gerechtigheid zo prima tevreden kunnen stellen. Als ze maar olie in de kruik hebben en aardse troost genieten kunnen, dan zijn ze vergenoegd. Genade is zo'n artikel, dat ze best kunnen missen. U zult de mensen horen klagen over gebrek aan gezondheid, over gebrek aan nering bij de handel, maar nooit klagen ze eens over gebrek aan genade en gerechtigheid. Wanneer de mensen maar eens een maaltijd of twee moeten missen, dan denken ze dat het bijna met hen gedaan is, en dat ze bijna van honger moeten sterven; maar of ze van Gods heilige instellingen - die gouden pijpleidingen der genade - verre blijven, daar maken ze weinig drukte over, en weinig werk van. Hongeren en dorsten dan zulke mensen naar de gerechtigheid, die zich zonder die genade wel kunnen behelpen? ja, die zich verontschuldigen, en van het banket des Evangelies afblijven? Lukas 14:18. Stellig heeft hij geen enkele honger, die verontschuldigd begeert te zijn, wanneer hij zich aan de maaltijd zou moeten zetten.
3. Mensen die liever slapen dan eten, bewijzen daarmee, dat ze deze geestelijke honger niet bezitten. Zij zijn veeleer slaperig dan hongerig. Sommigen komen onder het Woord met geen andere bedoeling dan een slaapje te doen. Hen mag ik aanspreken met de woorden, die Christus aan Petrus' adres richtte, Marc. 14:37: "Kunt gij dan niet één uur waken?" 't Is iets vreemds, iemand aan zijn tafel te zien slapen, terwijl hij aan het eten behoorde te zijn. Anderen zijn er, die met een diepe slaap bevangen zijn. Zij slapen in zorgeloosheid en hebben een afkeer van een zielsopwekkende bediening. Ook al slapen zij, hun verderf sluimert niet, 2 Petrus 2:3.
4. 't Is duidelijk dat de mensen geen geestelijke honger hebben, omdat zij weigeren hun spijs te nemen. Christus en de genade worden hun aangeboden, ja aangedrongen, maar zij doen de zaligheid verre van zich weg, zoals de gemelijke kinderen de borst van zich afduwen, Ps. 81:12, Hand. 13:46. Van die aard zijn de fanatici en geestdrijvers, die de gezegende instellingen verwerpen en allerlei openbaringen voorwenden. Dat is me een wonderlijke en vreemde openbaring, die iemand probeert wijs te maken, dat hij zonder eten leven kan. Deze mensen kiezen draf in plaats van manna. Zij leven van ijdele wind, en worden gevoed door de overste der lucht.

5. 't Is een teken, dat de mensen deze geestelijke honger niet hebben, omdat ze meer vermaak vinden in het opsieren van de tafel, dan in de spijs, die opgediend wordt. Van dien aard zijn zij, die meer letten op de sierlijkheid en welsprekendheid, die bij het preken opgeld doet, dan op de vaste stof. Dat bewijst óf een dartel en verwend gehemelte, óf een verbraste maag, als men op een slaatje bijt, of aan een ander gerecht nipt en de gezonde, vaste spijs laat staan, 1 Tim. 6:3, v.: "Indien iemand niet overéén komt met de gezonde woorden, enz., die is opgeblazen en weet niets, enz. De eenvoudigste waarheid bezit haar glans en luister. Die mensen hebben geen geestelijke honger, die alleen maar hun verbeelding zoeken te bevredigen. Van hen spreekt de profeet, Ezech. 33:32: "En ziet, gij zijt hun als een lied der minne, als één die schoon van stem is, of die wel speelt." Als iemand op een maaltijd genodigd is, en daar naar de muziek zó aandachtig luistert, dat hij zijn eten verzuimt, zult u dan niet zeggen, dat hij geen honger heeft? Zo ook in dit geval: wanneer de mensen meer vermaak scheppen in schoonklinkende woorden en sierlijke uitdrukkingen dan in de geestelijke stof, dan is dat een bewijs, dat ze verbraste magen en jeukende oren hebben.
6. Zij die andere dingen in hoger achting houden dan de gerechtigheid, betonen daarmee dat ze weinig honger hebben naar de gerechtigheid; minder althans dan naar hun voordeel, en vermaken. Als een jongen, in plaats van aan tafel te komen, op straat -loopt te spelen, dan zegt ons dat: hij heeft geen honger; want als hij honger had, dan zou hij niet zijn spel vóór laten gaan boven z'n eten. Zo ook, wanneer de mensen ijdele dingen, die geen voordeel kunnen doen, verkiezen in plaats van het bloed van Christus en de genade van Zijn Geest, dan is dat een teken daarvan, dat ze geen eetlust of begeerte kennen naar de hemelse dingen.
7. 't Bewijst ook dat de mensen geen geestelijke honger kennen, wanneer ze zich meer ophouden met gesprekken over het stuk van de godsdienst, dan met de beoefening van de religie. Robert Gallus verbeeldde zich, dat hij in zijn droom een grote maaltijd zag, waar sommigen op harde stenen beten en knauwden. Zo is het mogelijk, dat de mensen liggen te knagen aan harde en magere vraagstukken en verschilpunten, hetgeen Paulus noemt twistvragen en woordenstrijd, 1 Tim. 6:3, v. Want er zijn veel mogelijkheden en onderscheidingen [Letterlijk: Utrums en distinctien] bij de schoolgeleerden: b.v., of iemand gemeenschap mag hebben met degene, die het genadewerk in zijn hart mist; en of zich iemand, in geval van een verkeerde bediening, van de kerk mag afscheiden? Wat men van de Kinderdoop denken moet, en dergelijke meer. Wanneer zulke twistvragen en muggenzifterigheid in de godsdienst de hoofden der mensen vervuld hebben, met verzuim van geloof en heiligheid, dan betekent dat, dat zij de beenderen afkluiven en de voedzame spijs laten staan. De twisters in de godsdienst hebben hete hersenen, maar koude harten.
 Als de mensen hongerden en dorstten naar de gerechtigheid, en zij zouden zichzelf deze en soortgelijke vragen stellen: Wat zullen wij dan doen, opdat wij zalig worden? Hoe zullen wij onze roeping en verkiezing vastmaken? Hoe zullen wij onze boze lusten doden? Maar wie de tijd met schuimachtige en vruchteloze twistvragen en disputen verslijten - ik roep de hemel tot getuige! - zij zijn vreemd aan, en onbekend met deze tekst; zij hongeren en dorsten niet naar de gerechtigheid.

Een bestraffing voor hen, die wel honger hebben, maar niet naar de gerechtigheid.

1. Hier zijn zij te bestraffen, die in plaats van naar de gerechtigheid te hongeren en te dorsten, naar rijkdommen verlangen. Van die aard is de dorst van gierigaards: zij

honger en dorsten naar de Mammon, en niet naar het Manna, Amos 2:7: "Die naar het stof der aarde hijgen." Onmatige honger en dorst naar de wereld, is een ziekte, waarmee de meesten bevangen zijn. Maar deze dingen kunnen het hart evenmin verzadigen, als enige drank de dorst van de waterzuchtige lessen kan. Gierigheid is afgodendienst Kol. 3:5. Hoeveel Protestanten zijn er, die de afgod van goud in de tempel van hun hart oprichten! Deze zonde van gierigheid valt erg moeilijk te ontwortelen. Deze zonde blijft de mens gewoonlijk bij, wanneer hem andere zonden mogelijk verlaten. *Dartelheid* is de zonde van de jeugd, *aardsgezindheid* de zonde van de ouderdom.

2. Vooral moeten wij hier diegenen bestraffen, die hongeren en dorsten naar de ongerechtigheid. Drie soorten mensen staan hier in het bijzonder schuldig aan:
 - a. Zij die naar de landerijen en bezittingen van anderen dorsten. Dit noemt de Heilige Schrift een machtige zonde, Amos 5:12. Zo dorstte Achab naar Naboths wijngaard. Wij beleven een hongerige eeuw. Deze honger en dorst heeft de overhand gekregen, en is er oorzaak van dat er zovele landdieven zijn. De mensen maken een ander bloot en kaal, door hen van hun wol en vlees te beroven, om zichzelf ermee te verrijken. Welk een flinke kartelbrief maakt Samuël, 1 Sam. 12:3: "Ziet, hier ben ik, betuigt tegen mij voor den HEERE, en voor Zijn gezalfde, wiens os ik genomen heb, en wiens ezel ik genomen heb, en wien ik verongelijkt heb, wier ik onderdrukt heb, en van wiens hand ik een geschenk genomen heb", enz. Weinigen, die enigerlei macht en aanzien bezaten, kunnen dat zeggen: wiens os hebben wij genomen? wiens huis hebben wij geplunderd? wiens goederen hebben wij geroofd? Ja, wiens os hebben zij niet genomen? Maar verkeerd verkregen goed komt maar zelden aan de derde heer. Leest eens de vloek over de plundersaars, Jes. 33:1: "Wee u, gij verwoester, die niet verwoest zijt, en gij, die trouwelooslijk handelt, waar men niet trouwelooslijk tegen u gehandeld !heeft! Als gij het verwoesten zult volbracht hebben, zult gij verwoest worden; als gij het trouweloos handelen zult voleind hebben, zal men trouwelooslijk tegen u handelen." Achab moest Naboths wijngaard duur genoeg betalen, toen de duivel zijn ziel wegnam en de honden zijn bloed lekken, 1 Kon. 21:19. Wie van roof leeft, sterft als een dwaas, Jer. 17:11: "Die rijkdom vergadert, doch niet met recht, zal in zijn laatste een dwaas zijn."
 - b. Zij die naar wraak hongeren en dorsten. Dit is een duivelse dorst. Hoewel het de christen meer betaamt om enig ongelijk te verdragen, toch is onze natuur aan deze ziekte van wraakgierigheid zeer onderhevig. Wij hebben wel de angel, maar niet de honig van de bijen. Wanneer boosheid de grendels van de rede verbroken heeft, wordt ze vermetel en bandeloos, en draagt ze haar geneesmiddel in de schede. De heidenen zullen tegen de christenen opstaan. Want zij hebben de ader van wraakzuchtige hartstocht, wanneer deze zich begon te openen, dichtgestopt. Ik heb gelezen van Phocion, dat hij, toen hij ten onrechte ter dood veroordeeld was, het verlangen uitsprak, *dat zijn zoon toch maar niet het onrecht, dat de Atheners hem aangedaan hadden, zou gedenken of zijn bloed wreken.*
 - c. Degenen die naar het verzadigen, van, hun onkuise lusten hongeren en dorsten. Van de zondaars wordt gezegd, *dat zij gieriglijk zondigen*, Ef. 4:19. Amnon was benauwd tot krank wordens toe, totdat hij zijn zuster Tamar onteerd had, 2 Sam. 13:2. Een hongerig mens komt niet met groter gretigheid tot zijn maaltijd, dan de goddeloze tot zijn zonde. En wanneer de satan merkt, dat de mensen zulk een begeerte en lust koesteren, dan weet hij hun wel een schotel

die smaakt voor hun gehemelte op te dienen. Hij heeft er verstand van om hun de verboden vrucht met een wonderlijke saus klaar te maken en voor te zetten. Degenen die naar het bedrijven van de zonde dorsten, zullen - evenals de Rijke man - dorst lijden in de hel, en niet één druppel water vinden tot verkoeling van 'hun tong.

De kenmerken van geestelijke honger.

Laten wij onszelf nu eens onderzoeken en beproeven, of wij wel hongeren en dorsten naar de gerechtigheid. Ik zal u vijf kenmerken ter hand stellen, waaraan u u beproeven kunt, of u deze honger en dorst bij uzelf (aanwezig) vindt.

1. Honger is pijnlijk en smartelijk. Toen Ezau van de jacht thuiskwam, ging hij sterven van de honger, Gen. 25:32 en Ps. 107:5: "Zij waren hongerig, ook dorstig, hun ziel was in hen overstelpt." Zo ook hier: wie hongert naar de gerechtigheid, is "in benauwdheid van gemoed" en staat op het punt om van angst te bezwijken. Want hij bevindt bij zichzelf een missen van Christus, een gebrek aan genade. Hij is benauwd, en vol pijn, totdat hij zijn geestelijke honger gestild en verminderd heeft.
2. Honger kan alleen maar met spijs verzadigd worden. Bezorg een hongerig man bloemen, muziek, vertel eens wat vermakelijke geschiedenissen, dat zal hem niet voldoen. Hij moet eten hebben. "Zou ik van dorst sterven?" zegt Simson, Richt. 15:18. Zo spreekt de ziel, die hongert en dorst naar de gerechtigheid: geef mij Christus, of ik sterf! Heere, wat zult Gij mij geven, daar Gij wel ziet, dat ik zonder Christus voortleef? Wat zou het, al bezit ik ook gaven, rijkdommen, weelde, eer en aanzien in de wereld. Het heeft alles niet-met-al te betekenen zonder Christus. "Toon mij de Heere, en het is genoeg." Geef mij Christus: Christus om mij te kleden, Christus om mij te voeden, Christus om voor mij te bidden. Zolang de ziel zonder Christus is, is ze onlesbaar. Alleen het fonteinwater van Christus' bloed kan de dorst der ziel lessen.
3. Honger kampt met moeilijkheden, en waagt er alles voor, om spijs en voedsel te krijgen. *Honger* (zegt een spreekwoord) *breekt door stenen muren*, Gen. 42:1, v. De ziel, die geestelijk hongert, is vast besloten om alles te doen, wat haar maar verzadigen kan. Ze moet Christus hebben. Ze moet de genade hebben, 't koste wat het kost. De hongerige ziel - om eens een woord van Basilius te gebruiken - is bijna buiten zinnen, totdat zij geniet hetgeen waarnaar zij hongert.
4. Een hongerig man valt vol eetlust en begerig op z'n eten aan. U hoeft niet veel aandrang te oefenen, om een hongerige tot eten aan te zetten. Wie naar de gerechtigheid hongert en dorst, zal spoedig aanvallen en gretig eten aan de tafel van Gods instellingen. Ik denk aan het Woord, Jer. 15:16: "Als Uwe woorden gevonden zijn, zo heb ik ze opgegeten." In het sacrament eet hij met een bijzondere eetlust het lichaam en bloed des Heeren. Voorzeker ziet God ons gaarne hongerig van het brood des levens eten.
5. Een hongerig man proeft zoetheid in zijn spijs. Wie hongert en dorst naar de gerechtigheid, smaakt zoetheid in de hemelse dingen. Christus is hem als merg, ja, de keur van alle vermakelijkheid, 1 Petrus 2:3: "Indien gij anders gesmaakt hebt, dat de Heere goedertieren is." Wie geestelijke honger heeft, hem smaken de beloften zoet, ja, hem smaakt een bestraffing zoet: "een hongerige ziel is alle bitter zoet", Spr. 27:7. Een bittere bestraffing is zoet. De mirre des Evangelies smaakt hem even zoet als de honing. Aan deze kentekenen kunnen wij onszelf beproeven, of wij hongeren en dorsten naar de gerechtigheid.

Troost voor hen, die hongeren en dorsten, met een duidelijk onderscheid tussen, oprechte en bedrieglijke honger.

Het kan dienen om de harten dergenen, die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, te vertroosten. Ik twijfel er niet aan, of het is de bekommering en droefheid van menige vrome en Godzalige ziel, dat hij niet heiliger zijn kan, en dat hij God niet beter kan dienen. Wel, "zalig zijn die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid." Ook al bezit u niet zoveel gerechtigheid, als u wel wenst, toch bent u zalig, omdat u daarnaar hongert en dorst. Een. heilige honger en begeerte is het beste kenmerk van een christen. Daden kunnen nagebootst en bedrieglijk zijn. Iemand kan een goed werk doen met een verkeerde bedoeling. Dat deed b.v. Jehu. Daden kunnen gedwongen zijn. Iemand kan ertoe gedwongen worden goed te doen, terwijl hij toch niets van het goede hebben moet. Daarom moeten wij goede begeerten koesteren en God ervoor dank weten. Dikwijls heeft een kind Gods voor zichzelf niets te tonen, dan een goede begeerte, Neh. 1:11: "Uw knechten die lust hebben, Uw Naam te vrezen!" Dit hongeren en dorsten naar de gerechtigheid komt uit liefde voort. Iemand heeft geen begeerte naar hetgeen hij niet liefheeft. Als u Christus niet liefhebt, dan kunt u niet naar Hem en Zijn gerechtigheid hongeren.

Tegenwerping 1. Was mijn honger maar oprecht; dan zou ik mij daarmee kunnen vertroosten. Maar naar ik vrees is ze bedrieglijk. Huichelaars hebben ook hun begeerten.

Antwoord. Teneinde een twijfelmoedig christen des te beter klem te zetten, zal ik het verschil tussen ware en valse begeerte, tussen geestelijke en vleselijke honger aantonen.

1. De huichelaar begeert de genade niet om haar zelve. Hij begeert de genade alleen maar als een middel, als een soort brug om hem in de hemel te brengen. Hij dorst niet zozeer naar genade, als wel naar heerlijkheid. Hij begeert niet zozeer de weg der rechtvaardigheid, als wel de kroon der rechtvaardigheid. Zijn begeerte bestaat niet hierin, dat hij aan Christus gelijk mag zijn, maar om met Christus te mogen heersen. Van die aard was Bileams begeerte, Num. 23:10: "Mijn ziel sterve de dood der oprechten." Zulke begeerten komen ook onder de verdoemden voor. Dit is de honger van de huichelaars. Maar een kind Gods begeert de genade om haar zelve, en Christus om Hemzelf! De gelovigen is niet alleen de hemel, maar Christus Zelf dierbaar, 1 Petrus 2:7.

2. De begeerte van de huichelaar is voorwaardelijk. Hij wil de hemel hebben en tegelijk aan zijn zonde vasthouden; de hemel én zijn hoogmoed; de hemel én zijn gierigheid. De Rijke jongeling, uit het Evangelie, wilde wel de hemel bezitten, maar op voorwaarde dat hij zijn aardse bezittingen houden mocht. Velen willen wel Christus bezitten, maar er is zo de één of andere zonde, die ze niet onheus kunnen afslaan. Dit is de begeerte van de huichelaar. Maar oprechte begeerte is volstrekt en onbepaald. Geef mij - zegt de ziel - Christus, op welke Voorwaarde u maar wilt. Laat God maar zulke artikelen opstellen, als Hij wil, en ik zal ze ondertekenen. Als Hij wil, dat ik mijzelf verloochen of dat ik de zonde dood, dan ben ik bereid, dat alles te doen, als ik Christus dan maar hebben mag. De huichelaars willen Christus ook wel hebben, maar zij willen om Zijnentwil niet één lust verliezen, niet één begeerlijkheid kruisigen. Zij gelijken op degenen, die wel een erf bezitten, maar geen huur of pacht wensen te betalen.

3. De begeerten van de huichelaar zijn maar begeerten; ze zijn lui en traag. Toen eens iemand Lipsius vermaande om de deugd te beoefenen, zei hij: mijn hart is daarop gesteld, Spr. 21:25: "De begeerte des luiaards zal hem doden, want zijn handen weigeren te werken." Velen staan - evenals de voerman, toen zijn wagen in de modder stak (volgens de fabel) - te roepen: *Help, Hercules!* En dat, terwijl hijzelf zijn schouders onder de wagen had moeten zetten, om die uit de modder te trekken. De mensen willen wel zalig zijn, maar hebben er niets voor over. Heeft zo iemand begeerte naar water, die niet eens de emmer in de put wil laten zakken? Oprechte begeerte gaat met ijver en pogingen naar de begeerde zaak gepaard, Jes. 26:9: "Met mijne ziel heb ik U begeerd in de nacht; ook zal ik met mijn geest, die in het binnenste van mij is, U vroeg zoeken." Het zijn de geweldigers, die het Koninkrijk der hemelen met geweld innemen, Matth. 11:12. Hoewel de bruid, toen zij krank van liefde was, verwond en van haar sluier beroofd werd, toch volgde zij Christus na, Hoogl. 5:7. De begeerte is het gewicht, dat aan de ziel hangt, om haar werkzaam te maken. De arend haast zich naar de prooi, waar hij lust toe heeft, Job 39:32: "Waar verslagenen zijn, daar is hij!" De arend is scherp van gezicht, om zijn prooi te ontdekken, en snel van vleugelen om erheen te vliegen. De ziel die naar de gerechtigheid hongert, wordt door het gebruik van alle heilige instellingen op een snelle wijze daarheen gevoerd.

4. De begeerten van de huichelaar zijn goedkoop. Hij wil de geestelijke dingen wel hebben, maar het mag hem niets kosten. Hij geeft er niet om, hoeveel het hem kost, om aan zijn lusten te voldoen. Hij heeft geld genoeg voor zijn drinkebroers. Maar er schiet niets over om Gods inzettingen in stand te houden. De huichelaar is vóór de godsdienst, maar hij is tegen het onderhouden en helpen van Gods dienaars. Maar oprechte begeerten zijn zeldzaam. David wilde geen brandoffers voor niets offeren, 1 Kron. 21:24. Wie hongerig is, zal alles voor zijn eten over hebben; zoals bij de belegering van Samaria gebeurde, 2 Kon. 6:25. Zo iemand hongert en dorst niet naar Christus, die een weinig zilver nog te veel acht, om voor de parel van grote waarde te geven.

5. De begeerten van de huichelaar zijn onstandvastig en vluchtig. Ze vergaan en veranderen even vlug als de wind, die niet lang uit één hoek waait; of zoals een hete vlaag, die spoedig voorbijgaat. Zolang een huichelaar onder de schrik en vloek der Wet of in enige verdrukking verkeert, dan kent hij wel enkele goede begeerten, maar de hete vlaag is gauw voorbij. Als een brandend dwaallicht vervliegt en vergaat zijn goedheid schielijk. Maar oprechte begeerte is standvastig. Men lette erop, dat het Griekse woord in de grondtekst een participium is: "zalig zijn zij, die hongerende zijn." Want al bezitten de Godzaligen gerechtigheid, toch hongerden zij gedurig naar meer. De begeerte van een huichelaar is als de beweging van een wekker, die spoedig afgelopen is. De begeerte van de Godzalige lijkt op het kloppen van de pols: dat duurt zolang wij leven, Ps. 119: "Mijn ziel is verbroken vanwege het verlangen naar Uw oordelen te aller tijd." Deze woorden "te aller tijd" voegt David daarbij, opdat men niet zou denken, dat zijn begeerte maar een bevestiging was, die spoedig over zou gaan. Nee, zijn begeerte was geen hoge kleur voor een moment, maar de gestadige gestalte van zijn ziel. Het vuur in de tempel moest steeds, ook des nachts, brandende gehouden worden, Lev. 6:13: "Het vuur zal gedurig op het altaar brandende gehouden worden." Daar lag een verborgenheid in, zegt Cyrillus; het geschiedde, om ons te tonen dat wij voortdurend moeten branden in heilige genegenheden en begeerten.

6. De begeerten van de huichelaar zijn veelal ontijdig. Zelden neemt hij de juiste tijd waar. Hij stelt zijn hongeren naar de gerechtigheid zó lang uit, dat het te laat is. Hij gelijkt op de dwaze maagden, die aanklopten toen de deur al gesloten was, Matth. 25:10. Ten tijde van gezondheid en voorspoed leidde de stroom van zijn genegenheden een andere kant heen. 't Was de zonde en niet de gerechtigheid, waarnaar de huichelaar hongerde. Wanneer hij sterven moet, en zijn zonden niet langer vasthouden kan, dan wil hij de genade bij wijze van paspoort om hem in de hemel te brengen (vgl. Lukas 13:25). Dit is de fout van de huichelaar. Zijn geloof komt te vroeg, en zijn begeerte te laat. Zijn geloof begon al uit te botten in de morgen van zijn kindertijd. Hij geloofde al zolang het hem heugt. Maar zijn begeerte naar Christus begint pas uit te breken aan de avond van zijn oude dag. Hij zendt zijn begeerten uit, wanneer zijn laatste adem beug is eruit te gaan. Alsof iemand om vergeving zou gaan smeken, nadat het vonnis al geveld werd. Deze sterfbedbegeerten zijn zeer verdacht. Maar oprechte begeerten zijn tijdig. Een begenadigd hart zoekt eerst het Koninkrijk Gods, Matth. 6:33. David dorstte vroeg naar God, Ps. 63:2. De wijze maagden voorzagen zich bijtijds van olie, eer de Bruidegom kwam. Zo zien wij dus het onderscheid tussen oprechte en bedrieglijke honger: wie deze ware en on-geveinsde honger vinden kunnen, zijn gelukzalig en mogen zich daarmee vertroosten.

Tegenwerping 2. Maar mijn honger naar de gerechtigheid is zo zwak, dat ik bang ben dat ze niet oprecht is!

Antwoord: Al slaat de pols wat flauw, 't is toch een bewijs, dat er leven is. En opdat de zwakken de moed niet zouden opgeven, schonk God hun een troostvolle belofte, Matth. 12:20: "Het gekrookte riet zal Hij niet verbreken." Een riet is zwak, vooral als het gekrookt is. Toch zal dit gekrookte riet niet verbroken worden, maar als Aärons staf uitbotten en bloeien. Zie dan in uw zwakheid op Christus uw Hogepriester! Hij is barmhartig. Daarom zal Hij medelijden met uw zwakheden hebben. Ook is Hij machtig. Daarom zal Hij ze helpen. Ook al schijnt uw begeerte naar de gerechtigheid zwak en flauw te zijn, toch moet u weten, dat een christen soms van zijn geestelijke staat een proef kan nemen, zowel van zijn oordeel, als van zijn genegenheden. Wat acht hij naar uw oordeel het hoogst? Is het Christus en de genade? Dat is een goed teken van uw welstand, en een verzekeringsbrief voor de hemel. 't Was een bewijs dat de heilige apostel Paulus Jezus Christus een innerlijke liefde toedroeg, omdat hij deze parel boven alles waardeerde. Hij achtte alle andere dingen maar drek te zijn, opdat hij Christus zou gewinnen, Fil. 3:8.

Tegenwerping 3. Ja maar, zegt een kind Gods, wat mijn troost erg verduistert, is dit, dat ik niet zo'n honger gevoel dan ik tevoren wel eens kende. Er is een tijd geweest, dat ik sterk verlangde naar een sabbatdag, omdat dan het Manna viel. Ik noemde de sabbat een verlustiging. Ik herinner me zo goed, dat ik naar het lichaam en bloed des Heeren hongerde; ik kwam toen aan de tafel des Heeren, zoals een hongerig man aan de maaltijd komt. Maar nu is het heel anders met me gesteld. Ik heb zo'n geestelijke honger en dorst niet meer als ik toen kende.

Antwoord: 't Is inderdaad een slecht teken, wanneer iemand zijn geestelijke honger verloren heeft. En toch, al wijst het verlies van geestelijke eetlust op het afnemen van de genade, dan is het toch een teken van de waarheid der genade, wanneer men dit verlies betreurt. Onze eerste liefde verlaten is droevig, maar dat verlaten van onze eerste liefde te beschreien en te beklagen is heilzaam.

Ook al hebt u nu niet die lust en smaak in de hemelse dingen als tevoren, toch moet u de moed niet verliezen. Want bij het gebruik van de gezegende genademiddelen kunt

u uw geestelijke eetlust terugkrijgen. Gods instellingen dienen immers juist tot herstel van geestelijke honger, wanneer die afwezig is. In lichamelijk opzicht doet het eten de honger verdwijnen, maar hier wekt het nuttigen van Gods instellingen juist een geestelijke honger.

Een vermaning tot de geestelijke honger.

Allen moeten wij hier vermaand zijn, om naar deze geestelijke honger te staan. Hongert toch het minst naar de wereld en het meest naar de gerechtigheid. Zegt !het met betrekking tot de geestelijke dingen: "Heere, geef mij altijd dit brood!" Voed mij met deze Engelenspijs! Naar dat manna dient men het meest te hongeren, dat ons niet alleen bij 't leven behouden, maar ook voor de dood bewaren kan, Joh. 6:50. Men moet het meest begeren naar wat duurzaam is. Rijkdommen zijn niet eeuwig, Spr. 27:24: "De schat is niet tot in eeuwigheid, maar de gerechtigheid is duurzaam goed", Spr. 8:18. Het sieraad der heiligheid vergaat nooit. De mantel der gerechtigheid wordt nooit oud. Ach, hongert toch naar de gerechtigheid, die van de dood redt, Spr. 15:9: "Dien die de gerechtigheid najaagt, zal Hij liefhebben." Alle mensen genieten gaarne 's konings gunst; en wat is, helaas! een glimlach van de koning anders dan een voorbijgaande gelukzaligheid? De zonneshijl van zijn koninklijke gelaat wordt dikwijls plotseling met een wolk van ongenade bedekt. Maar gij, die met gerechtigheid bekleed zijt, zijt Gods gunstgenoot. En ach, hoe zoet is Zijn 'liefelijk ,en gunstrijk aangezicht! Ps. 63:4: "Uwe goedertierenheid is beter dan het leven'.

Een, opwekking tot geestelijke honger.

Om nu de mensen tot deze honger naar de gerechtigheid op te wekken, moet u twee dingen bedenken:

- Allereerst: indien wij niet hongeren naar de gerechtigheid, kunnen wij ze ook niet deelachtig worden. God wil Zijn zegeningen niet vergooien of besteden aan mensen, die ze niet begeren. Indien een weerspanning mens - ingeval de koning tot hem sprak: begeer maar mijn gratie, en ik zal ze u verlenen! - uit trots en halsstarrigheid geen gratieverzoek zou willen indienen, dan zou hij terecht de dood verdienen. God heeft de geestelijke zegeningen op een lage prijs gesteld; het is maar: hongert naar de gerechtigheid, en u zult ze hebben! Maar indien wij op deze voorwaarden weigeren te komen, dan is er voor ons geen gerechtigheid te krijgen. God zal de fontein Zijner genade toestoppen en de sluizen van Zijn gramschap openen.
- Ten tweede: als wij hier niet dorsten, dan zullen wij dorsten, als het te laat is. Als we niet dorsten als een David in Ps. 42:3: "Mijn ziel dorst naar God", dan zullen we dorsten als de "rijke man" in de hel, waar bij niet één druppel water had tot verkoeling van zijn tong, Lukas 16:24. Zij die niet dorsten naar de gerechtigheid, zullen tot een eeuwige honger en dorst vervallen. Zij zullen naar genade dorsten, maar geen genade vinden. Hitte vermeerderd de dorst. Wanneer de mensen in de hel zullen branden, en door de vlammen van Gods toorn geroosterd zullen worden, dan zal deze hitte hun dorst naar genade vermeerderen. Maar daar zal niets tot lessing van 'hun dorst te vinden zijn. Ach, is het dan niet beter om naar de gerechtigheid te dorsten, terwijl ze nog te verkrijgen is, dan te dorsten naar genade, wanneer er geen genade te vinden is? O, zondaars! de tijd zal eenmaal aanbreken, dat de *hefbrug der genade* plotseling opgetrokken zal worden.

Verder zal ik u nog in het kort enkele hulpmiddelen, tot geestelijke honger voorschrijven.

- Wacht u voor zulke dingen, die uw honger beletten. B.v. voor winderige dingen. Als de maag vol wind is, dan heeft een mens weinig zin of trek in eten. En wanneer nu iemand vervuld is met een winderig gevoel van zijn eigengerechtigheid, dan zal hij niet hongeren naar Christus' gerechtigheid. Wie, van hoogmoed opgeblazen, van mening is dat hij al genade genoeg bezit, zo iemand zal niet naar méér hongeren. Deze winderige dampen nemen de honger weg.
- Voor zoete dingen. Ook zoete dingen nemen de honger weg. Door overmatig gebruik van de zoete en wellustige vermaken der wereld verliezen wij onze honger naar Christus en de genade. U hebt vast nooit iemand ontmoet of gekend, die zichzelf zo aan de wereld te goed deed, dat hij krank was van liefde tot Christus. Zolang Israël op de look en ajuin verzot was, hadden zij geen honger naar manna. De ziel kan zich niet naar twee doelpunten tegelijk bewegen. Het oog kan de hemel en de aarde echt niet tegelijk aanschouwen (Cyprianus). Zo kan ook niemand op één en dezelfde tijd uiterst hongeren naar de wereld én naar de gerechtigheid. Aarde blust het vuur uit. Liefde tot aardse dingen zal de lust en begeerte tot het geestelijke uitblussen, 1 Joh. 2:15: "Hebt de wereld niet lief!" De zonde bestaat niet in het bezit van iets, maar in het liefhebben.
- Doet toch alles, wat geestelijke eetlust en honger opwekken kan. Twee dingen zijn er die vooral kunnen dienen om onze geestelijke honger op te wekken.
 - *Oefeningen.* Door wandelen en beweging krijgt iemand lust en trek in zijn eten. Zo wordt door de oefening van heilige plichten der Godzaligheid de geestelijke honger opgewekt, 1 Tim. 4:7: "Oefen uzelf tot Godzaligheid." Velen laten hun huisoefeningen en binnenkamer-gebeden na; zij horen het Woord heel zelden (lezen of preken), en zo hebben zij, bij gebrek aan oefening, hun lust en ijver voor de godsdienst verloren.
 - *Saus.* Saus scherpt de eetlust. Tweeërlei saus is er, die de geestelijke honger vooral opwekt:
 - a. *De bittere kruiden van berouw en leedwezen.* Wie de gal en edik in de zonde proefde, hongert naar het lichaam en bloed des Heeren.
 - b. *De sterke saus der verdrukking.* God geeft ons deze saus vaak om onze honger naar de genade op te wekken. Ruben vond dudaïm in het veld, Gen. 30:14. Dudaïm is een kruid met een zeer sterke reuk en smaak; en o.a. is het een keel goed medicijn voor hen, die een zwakke en slechte maag hebben. De verdrukkingen kunnen bij deze dudaïm vergeleken worden. Want ze verwekken in de mensen een geestelijke honger naar dat geestelijke voedsel, waar ze in tijden van voorspoed een afkeer van begonnen te krijgen. Gebrek is de saus, die het verbrassen van overvloed geneest. Bij ziekte hongert het volk meer naar de gerechtigheid, dan bij gezondheid. "Een verzadigde ziel vertreedt de honigzeem", Wanneer de christenen vette voeding krijgen, dan verachten zij de kostelijke hartversterkingen van het Evangelie. Ach! dat wij nu toch niet die waarheden verachten, die ons zo zoet zouden smaken in een gevangenis. Hoe kostelijk was één bladzijde uit de Bijbel in de dagen van koningin Maria! De alwijze God ziet het soms goed, dat Hij ons de scherpe saus der verdrukking moet geven, om ons met meer graagte te laten eten van het brood des levens. En tot zover over het eerste deel van de tekst: "*Zalig zijn die hongeren en dorsten*", enz.

14. Bewijs, dat de geestelijke honger verzadigd zal worden.

"Want zij zullen, verzadigd worden!" (Matth. 5:6)

Nu kom ik tot het tweede deel van de tekst, de eraan verbonden belofte: "Zij zullen verzadigd worden." Een christen strijdt niet tegen de zonde als één, die "de lucht slaat", 1 Kor. 9:26. En hij hongert niet naar de gerechtigheid als één, die alleen maar de lucht zuigt. Neen, zalig zijn die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden!

Leerstelling: *Die naar de gerechtigheid hongeren, zullen verzadigd worden.*

God wenst niet, dat wij Hem "tevergeefs zoeken", Jes. 45:19. Hier is een honigraat, die in de mond der hongerigen druipt: zij zullen verzadigd worden. Lukas 1:53: "Hongerigen heeft Hij met goederen vervuld." Ps. 107:9: "Want Hij heeft de dorstige ziel verzadigd, en de hongerige ziel met goed vervuld." God wil ons niet tevergeefs laten dorsten en hongeren. Hier munt de gerechtigheid uit boven alle (andere) dingen. Iemand kan hongeren naar de wereld, en toch niet verzadigd worden. De wereld vergaat, maar verzadigt niet. Werp drie werelden in het hart, en toch is het dan nog niet vol. Maar de gerechtigheid vervult, ja vervult zodanig, dat ze tevens verzadigt. Iemand kan vervuld, en toch nog niet verzadigd zijn. Een zondaar kan zich met zonde vervullen, maar dat is een droevige vervulling, verre van de verzadiging, Spr. 14:14: "Die afkerig van hart is, zal van zijne wegen verzadigd worden." Hij zal zijn buik vol zonde hebben, hij zal er genoeg van hebben. Maar dit is nog geen vervullen tot verzadiging. Dit is dezelfde vervulling, als de verdoemden in de hel hebben: zij zullen vol zijn van de grimmigheid des Heeren. Maar wie naar de gerechtigheid hongert, zal vervuld worden tot verzadiging, Jer. 31:14: "Mijn volk zal met Mijn goed verzadigd worden"; en Ps. 63:6: "Mijn ziel zou als met smeer en vettigheid verzadigd worden." Jozef opende eerst de mond van de zak, toen vulde hij ze met koren, en legde daar geld in, Gen. 42:25. Evenzo opent God eerst de mond der ziel door een heilige begeerte, en dan vervult Hij hem met het goede, Ps. 81:11.

Tot nader openingen behandeling van dit stuk, zullen we deze drie dingen overdenken:

- I. Dat God de hongerige ziel verzadigen kan.
- II. Waaróm Hij de hongerige ziel verzadigt.
- III. Hoe Hij de hongerige ziel verzadigt.

I. *Dat God de hongerige ziel verzadigen kan.*

Hij wordt een Fontein genoemd, Ps. 36:10: "Bij U is de fontein des levens." De waterbak kan leeg zijn, en zal ons niet kunnen vervullen. Schepselen zijn "gebroken bakken", Jer. 2:13. Maar de Fontein is vervullende. God is zo'n Fontein. Als wij de vaten van onze begeerten naar deze Fontein brengen, dan is Hij bekwaam om ze te vervullen. De volheid in God is:

- Een oneindige volheid. Ook al is het dat Hij ons en de Engelen - die een ruimer begrip hebben dan wij - vervult, toch heeft Hijzelf daarom nooit te minder; zomin als de zon, ook al schijnt ze, ooit minder licht heeft. Lukas 11:46: "Ik heb bekend dat kracht van Mij uitgegaan is." Al laat God kracht van Zich uitgaan, toch heeft hij er nooit minder kracht om. De volheid der schepselen is beperkt. Die heeft haar

precieze trappen en maat, maar Gods volheid is oneindig. Zoals ze haar glans en luister bezit, zo heeft ze ook haar overvloed: zij kent grond noch oever.

- Een gestadige volheid. De volheid der schepselen is aan verandering onderhevig; ze heeft haar eb en vloed, Vroeger had ik u kunnen helpen, zegt iemand, maar nu is mijn levensstaat te laag. De bloesems van de vijgenboom zijn er al gauw afgewaaid. Schepselen kunnen nu dikwijls niet doen, wat ze vroeger konden. Maar in God is een gestadige en gedurige volheid, Ps. 102:28: "Gij zijt Dezelfde." God kan nimmer uitgeput raken; Zijn volheid is een overvloeiende en altijd-vloeiende volheid. Wel terecht is het dus goed, "nabij God te zijn", Ps.73:28. Het is dus goed, om onze vaten tot de fontein van Gods volheid te brengen. Want Zijn volheid is onuitputtelijk.

II. *Waarom God de hongerige ziel verzadigt.*

De redenen zijn deze:

1. God wil de hongerige ziel uit teder meedogen verzadigen. Hij weet, dat anders "de geest van voor Zijn aangezicht zou overstelpt worden, en de zielen die Hij gemaakt heeft", Jes. 57:16. Als de hongerige niet met spijs verzadigd wordt, dan moet hij sterven. Gods ingewanden zijn te teder, dan dat Hij een hongerige ziel van honger zou laten sterven. Toen de schare in de woestijn niet iets te eten had, werd Christus "innerlijk met ontferming bewogen", en wrocht een wonderwerk tot hun verzadiging, Matth. 15:32. Veel meer nog zal Hij Zich ontfermen over degenen, die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid. Wanneer een arm zondaar zichzelf bijna van honger ziet vergaan in zijn zonden (zoals de "verloren zoon" bij de draf) en naar Christus begint te hongeren, zeggende: "In mijns Vaders huis is overvloed van brood", dan zal God krachtens Zijn oneindige barmhartigheden het "gemeste kalf" voor de dag brengen, en deze ziel op de delicatessen en lekkernijen van het Evangelie onthalen. O, dat smelten van Gods ingewanden jegens een hongerige ziel! Hos. 11:8: "Mijn hart is in Mij omgekeerd, al Mijn berouw is tezamen ontstoken." Wij kunnen een arme, die op het punt staat van honger te sterven, niet voor de deur zien staan, of onze ingewanden gaan versmelten en wij bewijzen hem enige hulp. En zal dan de "Vader der barmhartigheden" een arme ziel, die naar de zegeningen des Evangelies hongert, zonder één aalmoes van vrije genade laten weggaan? O neen, dat wil noch kan Hij. Laat dus een hongerige ziel bedenken: alben ik vol gebrek, mijn Vader is vol ingewanden!
2. God wil de hongerige ziel verzadigen, opdat Hij Zijn Woord kan vervullen, Ps. 107:2, Lukas 7:21: "Zalig zijt gij, die nu hongert; want gij zult verzadigd worden." Jes. 44:3: "Ik zal water gieten op de dorstigen, en stromen op het droge; Ik zal Mijn Geest op uw zaad gieten", enz. Zou de Heere dan iets zeggen en het niet doen? Zou de Heere iets beloven en niet volbrengen? Belofte maakt schuld. Indien God een belofte gedaan heeft, kan Hij er niet op terugkomen. Gij die naar de gerechtigheid hongert, hebt God aan u verplicht. Hij heeft (met eerbied gesproken) Zijn waarheid voor u pand gegeven. Gelijk Zijn barmhartigheden geen einde hebben, Klaagl. 3:22, zo zal ook Zijn getrouwheid niet feilen, Ps. 89:33. Als de hongerige ziel niet verzadigd werd, dan zou de belofte haar vervulling missen.
3. God wil de hongerige ziel verzadigen, omdat Hij deze honger Zelf gewekt heeft. Hij plant heilige begeerten in onze ziel. Zou Hij dan de begeerten, die Hijzelf in ons gewerkt heeft, niet verzadigen? Zoals b.v. bij het gebed: als God het hart schikt om te bidden, dan schikt Hij ook Zijn oor om te horen, Ps. 17:10. Of ingeval van geestelijke honger: als God het hart schikt om te hongeren, zal Hij ook Zijn

hand schikken om te verzadigen. Het is onjuist te denken, dat God de honger, die Hijzelf veroorzaakte, zou weigeren te verzadigen. De natuur doet niets tevergeefs. En zou God dan begeerte naar de gerechtigheid ontsteken, en ze niet verzadigen, dan zou Hij immers iets vergeefs schijnen te doen!

4. God wil de hongerige ziel verzadigen, om de aangename betrekking, waarin Hij tegenover haar staat. Het zijn Zijn kinderen. Wij kunnen onze kinderen het brood niet weigeren, wanneer ze honger hebben. Veeleer lijden wijzelf liever gebrek, Lukas 11:13. Wanneer hij, die uit God geboren is, komt zeggen: *Vader, ik heb honger, geef mij Christus toch! Vader, ik heb dorst, verkwik mij met de levende stromen van Uw Geest.* Hoe zou God dat kunnen weigeren? Hoort God de jonge raven, als zij roepen, en zal Hij dan het geroep van Zijn kinderen niet horen? Wanneer het aardrijk zijn mond opent en dorst heeft, dan maakt God het dronken, Ps. 65:10. Verzadigt God het dorstige aardrijk met Zijn verkwikkingen, en zal Hij dan de dorstige zielen niet laven met Zijn genade?
5. God wil de hongerige ziel verzadigen, omdat de hongerige ziel alldankbaarst is voor de genade. Wanneer de rusteloze begeerte tot God vervuld is, om door God verzadigd te worden, hoe dankbaar is dan een christen! De Heere bewijst Zijn genade het liefst daar, waar Hij de meeste lof kan ontvangen. Wij vinden er vermaak in om hen te begiftigen, die dankbaar zijn. Musici spelen graag daar, waar de akoestiek het beste is. God besteedt Zijn genade 'het liefst daar, waar Hij een echo van dank en lofzangen horen kan. De hongerige ziel plaatst de kroon van lof op het hoofd van de vrije genade, Ps. 50:23: "Wie dankoffert, zal Mij eren."

III. *Hoe God de hongerige ziel verzadigt.*

God verzadigt de hongerige ziel op drie manieren:

1. met genade.
 2. Met vrede, en
 3. Met zegen.
1. God verzadigt de hongerige ziel *met genade*. Genade vervult en verzadigt, omdat ze geschikt en gepast is voor de ziel. Stefanus was vol des Heiligen Geestes, Hand. 7:55. Deze volheid der genade is een volheid der delen, niet der trappen. Daar is iets van alle genade, hoewel geen volmaaktheid in enige genade.
 2. God verzadigt de hongerige ziel *met vrede*, Rom. 15:13: "De God der hope vervulle ulieden met vrede!" Deze vrede vloeit van Christus af. Israël genoot honig uit de steenrots. Deze honig des vredes komt uit de steenrots Christus voort, Joh. 16:33: "Opdat gij in Mij vrede hebt." Deze vrede is zo verzadigend, dat ze de ziel doet verlangen naar de hemel. Deze geestelijke tros druiven wekt in de ziel een begeerte en inspanning naar de volle oogst.
 3. God verzadigt de hongerige ziel *met zegen*. De heerlijkheid is iets, dat de ziel verzadigen kan, Ps. 17:15: "Ik zal verzadigd worden met Uw beeld, als ik zal opwaken." Wanneer een christen uit de slaap des doods ontwaakt, dan zal hij verzadigd worden, terwijl de schitterende en heerlijke stralen van Gods beeld 'hem beschijnen. Dan zal de ziel boordevol vervuld worden. De heerlijkheid 'van de hemel is zó zoet, dat de ziel daar voortdurend naar dorsten zal; en toch zó oneindig, dat ze verzadigd zal worden.

TOEPASSING.

Welk een moed schenkt ons dit, om te hongeren naar de gerechtigheid! Zij die dat doen, zullen verzadigd worden. God beveelt ons om de hongerigen te verzadigen, Jes.

58:10. Hij bestraft degenen, die de hongerigen ledig laten heengaan, Jes. 32:6. En kan bij ons dan de gedachte leven, dat Hij nalatig zal zijn in hetgeen, waarvan Hij het verzuim bij ons bestraft? Och, komt toch met honger tot Christus, en wees verzekerd van de verzadiging. God houdt open hof voor hongerige zondaars. Hij nodigt Zijn gasten en beveelt hun om "zonder geld te komen", Jes. 55:1. Gods Wezen maakt Hem genegen en Zijn belofte verbindt Hem, om de hongerigen te verzadigen. Bedenkt eens, waarom Christus de Geest "zonder mate" ontving! Joh. 3:34. Dat was niet voor Hemzelf. Hij was tevoren al zo oneindig vol. Maar Hij was met de heilige zalving tot dit doel vervuld, dat Hij Zijn genade op de hongerige ziel zou doen afdruppelen. Bent u onwetend? Christus is vervuld met wijsheid om u te leren. Bent u besmet? Christus is vervuld met genade om u te reinigen. Zal dan de ziel niet tot Christus komen, Die tot dit doel vervuld is, n.l. om de hongerigen te verzadigen? Wij kloppen graag aan de deur van een rijk iemand. In het huis van onze Vader is "óvervloed van brood." Komt vol begeerte, en u zult vol troost weer heengaan. U zult dan genieten de verdiensten van Christus' bloed, de invloeden van Zijn Geest en de gemeenschap van Zijn liefde.

Twee tegenwerpingen worden hiertegen ingebracht. De één komt van een vleselijk gezind, en de andere van een Godzalig man.

1. De tegenwerping van een vleselijk mens luidt: *Ik heb -zegt hij - naar de gerechtigheid gehongerd, en toch ben ik niet verzadigd.*

Antwoord: U beweert dat u gehongerd hebt, en toch niet verzadigd bent. Wellicht nam God geen genoegen met uw honger, en hebt u uw mond niet "wijd opengedaan", Ps. 81:11. Maar gij hebt uw oor niet geopend, Ps. 40:9. Als God u riep tot uw huisgebeden en tot doding van uw zonde, hebt u als een dove adder uw oor voor God toegestopt, Zach. 7:11. Geen wonder dus, dat u die troostvolle verzadiging niet kent, zoals u begeert. Al hebt u uw mond opengedaan, toch hebt u uw oor toegestopt. Het kind dat naar vader niet luisteren wil, moet boete doen door vasten.

- Wellicht hebt u evenveel gedorst naar een verzoeking als naar de gerechtigheid. Bij het sacrament schijnt u wel met een heilige begeerte naar Christus ontstoken te zijn. Maar de eerste de beste verzoeking, die u overkomt - hetzij tot dronkenschap of tot onkuisheid - willigt u in, en zo verlaat u die eerste liefde, en kleeft u de verzoeking aan. De satan heeft slechts naar u te wenken, en u komt al. u doet voor de verzoeker vlugger open dan voor Christus. En verwondert ge u er dan nog over, dat u niet met de vettigheid van Gods huis verzadigd zijt?
- Wellicht hebt u meer naar de wereld gehongerd dan naar de gerechtigheid. De "rijke jongeling" uit het Evangelie, wilde Christus wel hebben, maar de wereld lag hem nader aan het hart dan Christus. De huichelaars dorsten en hijgen meer naar het "stof der aarde", Amos 2:7, dan naar het "water des levens." Israël kreeg geen manna, zolang zijn deeg ter beschikking stond. Degenen die zo, zonder maat te houden, van het deeg der aardse dingen eten, behoeven niet te denken dat zij met manna uit de hemel verzadigd zullen worden. Als uw geld uw god is, dan hebt u geen andere God in en bij het sacrament te verwachten.

2. De tegenwerping van de Godzalige luidt: *Ik heb wel een ongeveinsde begeerte naar Christus en de genade gehad, maar ik ben niet verzadigd.*

Antwoord: U zou een verzadiging met genade kunnen hebben, al is het dan niet van troost. En al verzadigt God u niet met blijdschap, toch wel met goed, Ps. 107:9-11. Kijk maar eens in uw hart, en let eensop de werkzaamheden van Gods Geest. Er kan dauw vallen, al druipt er geen honigzeem.

Wacht nog eens weinig en u zult verzadigd worden. Het Evangelie is een geestelijk banket, waaraan de ziel op genade en troost onthaald wordt. Niemand eet van dit banket, dan wie alleen die beide (genade en troost) aan de tafel verwachten, Jes. 25:6-9: "De HEERE der heirscharen zal op deze berg allen volken een vette maaltijd maken, een maaltijd van reine wijn, van vet vol merg, van reine wijnen die gezuiverd zijn. En men zal te dien dage zeggen: ziet, Deze is onze God, wij hebben Hem verwacht; wij zullen ons verheugen en verblijden in Zijn zaligheid." Geestelijke zegeningen zijn niet alleen waard om begeerd te worden, maar ook, dat men erop wacht.

Ook al zou de Heere Zijn volk hier niet tot hun volle tevredenheid verzadigen, toch zullen ze in de hemel verzadigd worden. De vaten van hun begeerten zullen vervuld worden, evenals de watervaten uit Joh. 2:7, "tot boven toe."

15. Een verhandeling over de barmhartigheid.

"Zalig zijn de barmhartigen; want hun zal barmhartigheid geschieden."
(Matth. 5:7).

Deze verzen doen ons als het ware de trappen van Salomo's tempel, naar het *Heilige-der-heiligen* beklimmen. Wij hebben nu de vierde trap onder de voeten, en nu treden we weer een stap omhoog: *"Zalig zijn de barmhartigen"*, enz. Nooit was het noodzakelijker over barmhartigheid te prediken dan in deze onbarmhartige en liefdeloze tijden die wij beleven. In de levensbeschrijving van Chrysostomus wordt verteld, dat hij vaak over deze stof preekte, en vanwege zijn voortdurende aandringen op werken van barmhartigheid, doorvelen genoemd werd: de aalmoes-prediker, of de prediker der barmhartigheid. Onze tijden hebben veel van zulke Chrysostomussen nodig.

"Zalig zijn de barmhartigen." Barmhartigheid staat zowel in de voor- als in de achterhoede van de tekst; aan het begin van de tekst als een plicht, en aan het eind ervan als een beloning. 't Hebreeuwse woord voor "Godzalig" betekent ook zoiets als "barmhartig." Hoe Godzaliger, des te barmhartiger.

De leerstelling, die ik uit de woorden opmaak, en die alles in zich vervat, is de volgende: *Dat de barmhartige een zalig man is, zo goed als de vloek de onbarmhartige boven het hoofd hangt, Ps. 109:6-9, enz.*

"De satan sta aan zijn rechterhand. Als hij gericht wordt, zo ga hij schuldig uit, en zijn gebed zij tot zonde. Dat zijne dagen weinig zijn; een ander neme zijn ambt; dat zijn kinderen wezen worden, en zijn vrouw weduwe. En dat zijn kinderen hier en daar omzwerven en bedelen, en de nooddruft uit hun verwoeste plaatsen zoeken. Dat de schuldeiser aansla al wat hij heeft, en dat de vreemden zijn arbeid róven. Dat hij niemand hebbe, die weldadigheid over hem uitstrekke, en dat er niemand zij, die zijn wezen genadig zij. Dat zijn nakomelingen uitgeroeid worden: hun naam worde uitgeroeid in het andere geslacht. De ongerechtigheid zijner vaderen worde gedacht bij den HEERE, en de zonde zijner moeder worde niet uitgedelgd." En waarom, wat is er de oorzaak van? Vers 16 zegt: "Omdat hij niet gedacht heeft weldadigheid te doen", enz. Ziet, welk een langdurige fiool van plagen Gods over het hoofd van de onbarmhartige uitgestort is!

Zo staat daarentegen de barmhartige met de zegeningen van de Almachtige gekroond, 2 Sam. 22:26, Ps. 37:26 en 41:2. "De barmhartige is welgelukzalig."

Tot meerder opening en verklaring zal ik aantonen:

- I. Wat onder barmhartigheid wordt verstaan, en
- II. Verschillende soorten barmhartigheid.

I. Wat onder barmhartigheid verstaan wordt? Antwoord: *barmhartigheid is een innerlijke en tere genegenheid van hart, waardoor wij de ellende van anderen ons aantrekken en klaar staan, om hun bij alle mogelijke gelegenheden hulp te bewijzen.*

Vraag 1: *Waarin verschillen barmhartigheid en liefde?*

Antwoord:

In bepaalde opzichten komen ze overeen, in andere opzichten verschillen ze, evenals wateren, die twee verschillende springaders hebben, toch in één rivier bij elkaar komen. Liefde en barmhartigheid verschillen als volgt: de liefde strekt zich verder uit. Het terrein, waar de liefde verkeert en haar werking oefent, is meer uitgestrekt. Barmhartigheid ziet in eigenlijke zin op degenen die ellendig zijn. Liefde is van breder betrachting; liefde is als een vriend, die hen bezoekt, die er wel aan toe zijn. Barmhartigheid is als een geneesheer, die alleen degenen bezoekt, die ziek zijn. Nogmaals, liefde werkt meer uit genegenheid. Barmhartigheid werkt meer uit een beginsel van consciëntie. Barmhartigheid verleent aan een ander hulp, liefde geeft een ander het hart. Zó verschillen ze. Maar liefde en barmhartigheid komen beide hierin overeen, dat ze allebei ten dienste van anderen klaar staan; beide kennen ze gerommel der ingewanden, en beide hebben ze genezing onder haar vleugelen.

Vraag 2: *Vanwaar ontvangt barmhartigheid haar oorsprong?*

Antwoord: Haar oorsprong ligt hoger dan in de natuur. Barmhartigheid, en dan verstaan in haar volle breedte, komt uit een genadewerk in het hart voort. Van nature bevinden we ons ver van barmhartigheid. De zondaar is een doorn, en geen vijgenboom die zoete vruchten draagt. 't Is een kenmerk van en voor een natuurlijk mens, om onbarmhartig te zijn, R. 1:31. Bij de goddeloze zijn, evenals bij Joram, de ingewanden naar buiten gegaan, 2 Kron. 21:19. Daarom wordt hij vergeleken bij een diamant, Zach. 7:11, omdat zijn hart niet smelt in barmhartigheid. Een zondaar vóór zijn bekering, wordt vergeleken bij een wolf vanwege zijn wildheid, bij een leeuw, wegens zijn grimmigheid, bij een bij vanwege zijn stekende angel, Jes. 11:6, Ps. 118:12, en bij een adder wegens zijn vergift, Ps. 140:4. Van nature produceren wij geen olie, maar vergift: géén olie der barmhartigheid, maar vergift van boosheid.

Naast deze natuurlijke onbarmhartigheid die in ons is, kwam er nog iets bij van de satan, van "de overste der lucht, die nu. werkt in de kinderen der ongehoorzaamheid", Ef. 2:2. Hij is een wrede geest, en heet daarom de "rode draak", Openb. 12:3. En omdat hij de mensen in bezit heeft, is het dus geen wonder, dat zij onverzoenlijk en zonder barmhartigheid zijn. Wat voor barmhartigheid kan men van de hel verwachten? Dus, als het hart in barmhartigheid recht gesteld is en zuiver klinkt, dan is het de genade, die deze verandering veroorzaakte, Kol. 3:12. Als de zon schijnt, smelt het ijs. Wanneer de Zon der gerechtigheid maar eens met genadestralen de ziel beschijnt, dan smelt het hart in mededogen en barmhartigheid. Eerst moet u een nieuw mens zijn, alvorens u barmhartig kunt zijn. U kunt de lidmaten van Christus niet behulpzaam zijn, of u moet eerst zelf een lidmaat van Christus zijn.

II. Verschillende soorten, barmhartigheid, of in hoeveel opzichten van iemand kan gelden, dat hij barmhartig is.

Barmhartigheid is een fontein, die vijf stromen heeft. Wij moeten barmhartig zijn:

1. Over de zielen van anderen;
2. Over de namen van anderen;
3. Over de staat van anderen;
4. Over de misdaden van anderen, en
5. Over de behoeften van anderen.

1. *Men moet barmhartigheid oefenen aan de zielen van anderen.*

Wij moeten barmhartig zijn over de zielen van anderen. Dat is een geestelijke aalmoes. Stellig is de barmhartigheid, die aan de ziel besteed wordt, de voornaamste. Want de ziel is het allerkostelijkste en dierbaarste. Ze is een vat ter ere, een bloesem

der eeuwigheid, een vonk, die door Gods adem ontstoken is, een kostelijke diamant in een ring van leem gezet. De ziel heeft het bloed Gods, om haar te verlossen, en het evenbeeld Gods om haar te versieren. Daar de ziel van zo'n hoge afkomst is, daar ze voortspoot van "de Oude van dagen", moet dus die barmhartigheid, die aan de ziel bewezen wordt, noodzakelijk de grootste zijn. Deze barmhartigheid jegens de ziel van een ander, bestaat in vier dingen:

(1) In ontferming over de zielen van anderen. *Als ik - zegt Augustinus - al ween over een lichaam, waar de ziel van gescheiden is: hoezeer behoort ik dan te wenen over de ziel, waarvan God gescheiden is!* Hadden wij die mens uit het Evangelie gezien, die zichzelf met stenen sloeg, zodat er bloed vloeide, dan zou ons dat tot deernis en medelijden bewogen hebben, Mare. 5:5. Te moeten aanzien, hoe een zondaar zichzelf doorboort en zijn handen in zijn eigen bloed dompelt: dat zal onze ingewanden doen smelten. Ons oog zal ons hart bewegen. God was vergramd over Edom, omdat hij alle barmhartigheid verworpen had, Amos 1:11.

(2) In het onderrichten en vermanen van de zondaars. Spreekt er hen van, in welk een treurige staat ze verkeren, n.l. in "een gal van bitterheid." Wijst hun het gevaar aan, waarin ze verkeren, dat ze aan de rand van een bodemloze put staan. Als de dood hun maar eventjes een duw geeft, dan tuimelen ze naar beneden. En op dit punt moeten wij onze woorden in honig dopen, en een zodanige vriendelijkheid in acht nemen, als we maar kunnen, 2 Tim. 2:25: "met zachtaardigheid onderwijzende", enz. Vuur doet smelten, olie verzacht, lieflijke woorden doen het hart smelten, en in tranen van berouw zich uitstorten. Kijk, dat betekent nu: barmhartigheid bewijzen aan de ziel. God gaf een wet, Ex. 23:5, dat "zo iemand de ezel van zijn hater onder zijn last zag liggen, hij hem helpen zou." Bij deze woorden tekent Chrysostomus aan: moeten wij een beest, dat onder zijn last neerligt, helpen; en zullen we dan geen hulp bewijzen aan degenen, die onder de zware last der zonde neerliggen?

(3) In het bestraffen van weerspannige zondaars. Er is een wrede barmhartigheid (mogelijk), wanneer wij de mensen in hun zonden zien voortgaan en daarin hun gang laten gaan; en er is een barmhartige wreedheid, wanneer wij streng zijn tegenover de zonden der mensen, en hen niet rustig naar de hel willen laten gaan, Lev. 19:17: "Gij zult uwen broeder in uw hart niet haten, gij zult uw naaste naastiglijk berispen, en zult de zonde in hem niet verdragen." Dwaze barmhartigheid is niet beter dan wreedheid, Tit. 1:13: "Bestraf hen scherpelijk", zodat het pijn doet. De doktoren snijden en kerven in het vlees, maar het strekt tot herstel; het zijn helende wonden. Door middel van een scherpe, snijdende bestraffing, die het geweten der mensen verwondt om het zondebloed kwijt te raken, oefenen wij een geestelijke geneeskunst; en dat is een bijzondere betoning van barmhartigheid, Judas, vs. 23: "Behoudt anderen door vreze, en grijpt ze uit het vuur." Al zou het zijn, dat u iemand, die in het vuur gevallen was, bij het eruit rukken enig letsel toebracht, toch zou hij dat als een grote weldaad achten en u daarvoor bedanken. Wanneer men de mensen over zonde aanspreekt, zeggen velen: o, dat is bitterheid. Neen, het is juist betoning van barmhartigheid! Stel, dat iemands huis in brand stond, en een ander het zag en het voor zich hield, uit vrees dat hij zijn buurman in diens slaap zou storen, was dat geen wreedheid? Wanneer wij dan anderen in de doodslaap der zonde zien slapen, terwijl het vuur van Gods toorn bijna hun oren verbrandt, en wij ons inmiddels maar stilhouden: maakt zulks ons niet schuldig aan hun dood en ondergang?

(4) In het bidden voor anderen. Dit lijkt op een drankje in een hopeloos geval, en daardoor geneest toch nog vaak de zieke, Jak. 4:16: "Een krachtig gebed des rechtvaardigen vermag veel." En zoals het een ziek lichaam geneest, evenzo de zondenzieke ziel. Ik las van iemand, die zijn ziel aan de duivel overgaf, welke man aan de gebeden van Luther werd opgedragen. Toen Eutyches van de derde verdieping naar beneden viel, en dood opgenomen werd, viel Paulus op hem. Dat wil zeggen: Paulus bad vurig en krachtig voor hem en bad hem weer levend, Hand. 20:9-11. Vanwege de zonde is de ziel van een hoge verdieping, n.l. de staat der rechtheid gevallen. Nu brengt een vurig gebed vaak in zo'n dode ziel het leven terug.

1ste gebruik, *tot onderwijzing*.

Ziet nu eens, welk een gezegend werk dat werk der bediening is! De verkondiging des Woords is niet anders, dan een betoning van barmhartigheid aan de zielen. De bediening des Woords is een krachtig en heerlijk middel in de handen van de HEERE der heirscharen, om de sterkten des duivels omver te werpen. De bediening des Woords brengt niet maar licht mee, maar ook ogenzalf, teneinde de ogen der mensen te openen, opdat zij het licht kunnen zien. De bediening des Woords is een zonedodende en, zielverkwikkende instelling, een "kracht Gods ter zaligheid." Welk een vijanden zijn het voor hun eigen ziel, die deze bediening weerstaan! Men vertelt, dat de mensen die aan de evenaar wonen, de zon vervloeken en zich er over verblijden, wanneer de zon ondergaat; en wel vanwege haar brandende hitte. De dwaze zondaars vervloeken het opgaan van de zon der bediening, en zijn boos om haar licht, omdat het hun zonden te "na" komt en hun geweten prikkelt, zij het ook tot zaligheid en behoud van hun ziel.

2^e gebruik *tot bestraffing*.

Op dit punt zijn dus te bestraffen en te overtuigen degenen, die geen barmhartigheid aan de ziel bewijzen, zoals:

1. Slechte overheden van het volk.
2. Verkeerde dienaren des Woords.

1. *Verkeerde overheden des volks*, die óf de sleutel der kennis wegnemen, Lukas 11:52, óf de goddeloosheid door de vingers zien, daar zij toestaan, dat de mensen als het ware rechtens en met een opgeheven hand zondigen. De bedoeling van die zondige toelating is deze: als de mensen naar de hel willen, niemand die het hun zal beletten! Helaas! is de natuur al niet voldoende vergiftigd? Zondigen de mensen nog niet genoeg? Moeten zij dan zulke politieke werktuigen hebben, om hen nog tot groter goddeloosheid te brengen? Moeten ze dan nog een gunstige wind van de adem der groten hebben, om hen voor de wind en met volle zeilen naar de hel te voeren? Och, dat is toch wel ver van barmhartigheid jegens de ziel. Welk een zware verantwoording zullen zulke overliden in de Dag des Heeren hebben af te leggen!

2. *Verkeerde dienaren des Woords*, zoals:

- a. Degenen, die met geen, barmhartigheid bewogen zijn over de zielen van hun volk, die zich over hen niet ontfemen, niet voor hen bidden, niet henzelf maar het hunne zoeken, die niet uit liefde maar uit winstbejag prediken, en meer zorg dragen voor de tienden dan voor de zielen. Hoe kunnen zij "geestelijke vaders" genoemd worden, die zonder ingewanden der barmhartigheid zijn? Dit zijn loondienaars en geen Woordbedienaars.

- b. Degenen die de zielen van hun volk niet met vaste en gezonde waarheden voeden. Toen Christus Zijn Apostelen uitzond, gaf Hij hun de tekst mee, en zei hun, wat ze prediken moesten, Matth. 10:7: "predikt, zeggende: het Koninkrijk der hemelen is nabij gekomen." Luther zegt van deze plaats: de dienaars van Christus moeten de dingen prediken, "die tot het Koninkrijk Gods behoren", zoals vergeving der zonde, heiligmaking en het leven des geloofs. Zij zijn onbarmhartig voor de zielen, die in plaats van het brood des levens te breken, de hoofden van het hun toevertrouwde volk met nietige bespiegelingen en ijdele woorden vullen, die eerder de verbeelding prikkelen, dan het geweten treffen, en de kostelijke ziel eerder muziek dan voedsel geven.
- c. Degenen die de kennis met woorden verduisteren, en zó spreken, alsof ze in een onbekende taal spraken. Sommige dienaren des Woords houden er een "hoge vlucht" op na, zoals de arenden, en "vliegen" boven het begrip van hun mensen. Ze streven er meer naar om anderen tot verwondering te zijn, dan dat zij door anderen begrepen zouden worden; als zodanig gelijken ze op de duistere schrijvers, die niet zonder commentaar gelezen kunnen worden. Weliswaar noemt God Zijn dienaars "gezanten", 2 Kor. 5:20, *maar zij moeten zich niet gedragen als de buitenlandse gezanten, die zonder tolk niet te verstaan zijn.* Wanneer men zó spreekt, dat men niet begrepen kan worden, is dit onbarmhartigheid tegen de zielen. De dienaren des Evangelies moeten sterren zijn, die licht geven, en geen wolken om de waarheid te verduisteren. De heilige Paulus was geleerd, en toch klaar en eenvoudig. Klarheid en duidelijkheid maakt het woord bevallig. Klare dingen duister, en gemakkelijke dingen ingewikkeld te maken, betekent wreedheid voor de zielen. Hieraan staan in deze eeuw velen schuldig, die met geen ander doel de preekstoel beklimmen, dan om knopen te leggen, en er hun grootste eer in stellen om door het volk bewonderd te worden.
- d. Degenen die anderen in hun zonden zien leven, zonder hen te waarschuwen. Wanneer de mensen hun zonden in 't publiek bedrijven, zoals Sodom, dan is het de plicht van Gods dienaars om "hun stem te verheffen als een bazuin", om "den huize Jakobs hunne zonden te verkondigen", Jes. 58:1. IJver past even goed in de bediening, als vuur op het altaar. Wie een ander laat zondigen en zich inmiddels stilhoudt, is een doodslager. De schildwacht, die de vijand ziet aankomen en daarvan geen melding doet of een waarschuwing geeft, zo iemand verdient de dood, Ezech. 3:20.
- e. Degenen die de zielen met dwaling vergiftigen. Hoe gevaarlijk is de melaatsheid aan het hoofd. Razernij is erger dan koorts. Wat zullen wij van zulke leraars zeggen, die hun toehoorders het vergift in een gouden kop aanbieden? Zijn ze niet onbarmhartig? Anderen (die de naam van dienaars van God onwaardig zijn!) zijn er, echte boden en gezanten van de duivel! die op en neer trekken, en met satan de aarde rondgaan, om zielen te verslinden. 't Moet een mens door het hart snijden, wanneer hij zoveel arme, onstandvastige mensen door een stel dwazen en ongeleerden, die het volk met godslastering en ketterij voeden, jammerlijk verleiden ziet. Al deze lieden zijn onbarmhartig voor de zielen.

Laat ik dus allen die God vrezen, bidden om toch innerlijke barmhartigheid te betonen. Versterkt de zwakken, brengt de dwalenden terecht, richt hen weer op die vielen, Jak. 5:20: "die een zondaar van de dwaling zijns wegs bekeert, zal een ziel van de dood behouden."

2. De christenen moeten barmhartig zijn over andermans goede naam.

Wij dienen barmhartig te zijn over de goede naam van een ander. Want een goede naam is één van de grootste zegeningen op aarde. Geen ketting van goud, zilver of paarlen versiert zo mooi, als een goede naam. Dus moeten wij een bijzondere sympathie hebben voor de goede naam van een ander.

Die mensen zijn ten eerste onbarmhartig te achten, die daar geen ernst mee maken, of ze den broederen hun goede naam ontnemen. Hun keel is een open graf, om de eer en goede naam van anderen in te begraven, R. 3:13. 't Is erg wreed, om iemand in zijn goede naam te doden, Hoogl. 5:7: "De wachters op de muren namen mijn sluier van mij." Sommige verklaarders verstaan dit van haar eer en goede naam, die haar als een sierlijke sluier bedekte. De oorzaak van deze onbarmhartigheid tegenover iemands goede naam, is:

- Hoogmoed. Hovaardij laat zich niet gaarne overtreffen in gaven en andere goede eigenschappen. Maar zal ze daarom dan een ander in zijn goede naam treffen, opdat hij wat minder zou lijken? De hoogmoedige zal er steeds op uit zijn, om andermans achting en aanzien naar beneden te halen, in de verbeelding dat hij, door een ander zwart te maken, zelf des te helderder zal schijnen. De adem der trotsen verwekt een wind of honigdauw op iemands goede naam.
- Nijd, 1 Petrus 2:1. Een nijdig mens misgunt een ander zijn waardigheid, en tracht hem daarom in zijn goede naam aan te tasten. De godsdienst leert ons, om over de goede naam en faam van een ander verblijd te zijn, R. 1:8: "Ik dank mijn God over u allen, dat uw geloof verkondigd wordt in de gehele wereld", dat het "beroemd" en "befaamd" is. Een goed gerucht verleent de godsdienst krediet en aanzien, Hebr. 11:4. Als zij, die de godsdienst belijden en aanhangen, geen goede naam hebben, dan zal ook vanzelf de godsdienst geen goede naam hebben. Maar wanneer de nijd overleg pleegt met de duivel, dan legt ze dynamiet en haalt vuur uit de hel, om de goede naam van een ander te doen springen.

Vraag: *Op hoeveel manieren kunnen we onbarmhartig zijn tegenover de goede naam van anderen?*

Antwoord: Op verschillende manieren.

(1) *Door vals gerucht en laster.* Dat zijn streng verboden zonden! Ex. 23:1: "Gij zult geen vals gerucht opnemen." Wie boven anderen uitsteekt, staat het meest open voor de bliksem der lasteraars, Ps. 64:4: "Hun tongen zijn gescherpt als een zwaard, hun woorden aangelegd als pijlen." De tong van de lasteraars schiet bittere woorden af, om eens andermans goede naam te verwonden en dood te laten bloeden. Gods kinderen hebben de eeuwen door met onbarmhartige lieden te maken gekregen, die hun dingen ten laste leggen, waaraan ze zich nooit bezondigd hebben. De jezuïet Surius vertelt van Luther, dat deze zijn Godgeleerdheid aan de duivel ontleend had en dat hij in dronkenschap gestorven zou zijn. Maar Melanchthon, die zijn leven beschreef, zegt dat hij op zeer Godvruchtige en heilige manier gestorven is, en dat hij een zeer schoon gebed voor zijn dood uitgesproken heeft. David klaagde al, Ps. 35:11: "Hetgeen ik niet weet, eisen zij van mij." Het Griekse woord voor "duivel" betekent lasteraar, 1 Tim. 3:11: "geen lasteraarsters." Velen denken dat het er weinig toe doet, al lastert men iemand en al hekelt men hem. Maar weet dan, dat het roven van de goede naam duivelswerk is. Och, hoeveel onbarmhartige harten zijn er, die voor christenen doorgaan, en intussen voor duivel spelen door hun leugens en lasteringen vol te houden! De goddelozen heten in de Heilige Schrift vooral, en met name in Psalm 22:16: "honden"! De lasteraars zijn niet als de honden, die Lazarus zweren lekten,

maar als de honden, die Izébel opaten: zij rijten en scheuren de goede naam der mensen uiteen.

Keizer Valentinianus vaardigde een besluit uit, dat hij, die van deze misdaad van laster terecht beschuldigd werd, de dood sterven moest. En paus Gregorius oordeelde, dat men zo iemand in de ban moest doen en het sacrament zou onthouden. En naar mijn mening was dat een goed besluit.

(2) Wij zijn onbarmhartig tegenover andermans goede naam, wanneer wij naar een lasteraar luisteren, en dan het gehoorde overal rondvertellen, Lev. 19:16: Gij zult niet wandelen als een achterklapper onder uw volken. Een goed man zal met zijn tong niet achterklappen, zijn metgezel geen kwaad doen, en geen smaadresenen opnemen tegen zijn naaste", Ps. 15:3. Wij moeten niet maar geen vals gerucht verwekken, maar ook geen vals gerucht opnemen. Wanneer men een vals gerucht verbreidt, eer wij met de beschuldigde partij gesproken hebben en de waarheid onderzocht en verstaan hebben, is men onbarmhartig en kan men zichzelf van zonde niet vrijmaken. Het Hebreeuwse woord voor "vals gerucht verwekken" betekent ook een "vak gerucht opnemen", Ex. 33:1. De heler is geen haar beter dan de steler. Het zou kunnen zijn, dat iemand van ons (in deze zin) gestolen goederen opgenomen en verborgen had. Want hebben wij niet, wanneer anderen hun broeders van hun goede naam en eer beroofden, die gestolen goederen aangenomen en geborgen? Er zouden lang niet zoveel tappers van valse geruchten zijn, als ze maar niet zagen, dat dit vocht voor het gehemelte van velen smakelijk was.

(3) We handelen onbarmhartig met andermans goede naam, wanneer wij iemands eer en waardigheid verminderen en kleinéren, wanneer wij hun zwakheden vergroten en hun deugden verkleinen, Jak. 4:11: "Spreekt niet kwalijk van elkander." Ik las eens van een zekere Idorus, een abt, die men nooit kwaad van iemand had horen spreken. Augustinus kon het niet verdragen, dat men iemands goede naam en faam zwartmaakte en besmette. Daarom schreef hij deze twee versregels op zijn tafel:

*Wie iemands naam afwezig knaagt,
Dat is geen gast die mij behaagt!*

De afgunstige eerrovers zijn voortdurend in de weer, om het krediet van hun naaste te besnoeien. Zij maken het zo grof, dat ze alles wegsnijden wat goed is, en niet anders overlaten dan hetgeen tot hun kleinéring kan strekken. De onbarmhartigen hebben er verstand van, om van een kan een pint te maken. [een kan is een grotere inhoudsmaat dan een pint] Zij weten met een duivelse behendigheid de verdiensten, van anderen zo te verkleinen en te verminderen, dat ze in het niet verzinken. Sommigen bezitten - al is het niet de gave om te scheppen - toch wel de kunst om te vernietigen. Zij kunnen het goede in en bij anderen, eerder teniet doen dan navolgen.

(4) Ook zijn wij onbarmhartig tegenover iemands goede naam, wanneer wij weten dat een ander belasterd wordt, en wij hem niet verdedigen. Iemand kan zijn naaste soms evengoed verongelijken door zwijgen als door lasterlijke woorden. Wie barmhartig voor zijn broeder is, zal een advocaat zijn om voor hem te pleiten, wanneer hij ten onrechte ergens van beschuldigd wordt. Toen de Apostelen, vervuld met de Heilige Geest, van dronkenschap beschuldigd werden, stond Petrus op om hen te verdedigen, Hand. 2:15. Wie medelijden heeft met andermans goede naam, zal de dode vlieg uit deze kostelijke zalf weghalen. Diegenen zijn het allermeeest onbarmhartig tegenover de goede naam van anderen, die tegen hun naaste een vals getuigenis geven, Ps. 27:12, Ex. 23:1: "En stel uw hand niet bij de goddelozen, om een getuige tot geweld te zijn."

"De hand stellen" betekent een valse eed afleggen. B.v. wanneer iemand zijn hand op het boek legt en valselyk zweert. Zo legt Tostatus het uit. Dit "valse getuigenis" is een tweesnijdend zwaard. De zwerende partij verwondt zowel de goede naam van de ander, dan hun eigen ziel. "Een man, tegen zijn naaste een vals getuigenis sprekende, is een hamer", Spr. 25:18. Dat is waar in dit opzicht, omdat hij verhard is 1. in onbeschaamdheid. Hij is in geen ding beschaamd. 2. In onbarmhartigheid. Een hamer is hard. Daar is geen verzachten aan. Zo zijn er geen "bewegingen der liefde" noch "ingewanden der barmhartigheid" in een vals getuige te vinden. Op zovele manier zijn de mensen onbarmhartig tegenover de goede naam van anderen.

1^e gebruik, tot vermaning: Alle christenen moeten dus vermaand worden -indien hun de godsdienst ter harte gaat -, om medeleven te tonen met de goede naam van hun medemensen. Bedenkt daarom:

- (1) Welk een zonde die faamroverij is, Tit. 3:2, 1 Petrus 2:1: "Legt af alle nijdigheid, en alle achterklappingen." Nijd en achterklap worden hier naast elkaar geplaatst: "legt af", doet als iemand, die iets boos weggooit; zoals Paulus de adder in het vuur van zich afschudde, Hand. 28:5.
- (2) Welk een groot onrecht faamroverij is. Gij die iemand van zijn eer en goede naam berooft, wondt hem in hetgeen hem t liefst is. Eerder zoudt u iemand van zijn leven mogen beroven dan van zijn goede naam. Want door het zwartmaken van zijn goede naam, begraaft u hem levend. En dat is een onrecht, dat niet goed te maken is. Iets blijft er steeds van hangen. Een wond in iemands goede naam gelijkt op een scheurtje in een diamant of op een vlek op hemelsblauw, dat er nooit meer uit kan. Geen dokter kan de wonden van de tong genezen.
- (3) God zal het van s mensen hand eisen. Zullen de mensen al rekenschap moeten afleggen van hun ijdele woorden, wat zal het dan worden met betrekking tot die eer en goede-naam-schendende lasterwoorden? God zal op Zijn tijd onderzoek doen zowel naar faamroverij als naar bloedstorting. Laat dit feit de mensen voorzichtig maken! u hebt er een afkeer van om andermans goed te stelen. Maar iemands goede naam is nog van groter waarde. En wie een ander van zijn goede naam berooft, zondigt zwaarder, dan wanneer hij het koren van diens land, of de waren uit diens winkel steelt.
- (4) Vooral moet u er op toezien, dat u de Godzaligen niet verwondt in hun goede naam. God zette een kroon der ere op hun hoofd, en zult gij die er afnemen? Num. 12:8: "Waarom dan hebt gijlieden niet gevreesd tegen Mijn knecht, tegen Mozes te spreken?" Gods kinderen onteren, betekent zoveel als God Zelf onteren. Want zij dragen Gods evenbeeld, en zijn lidmaten van Christus. Och, bedenkt dan eens hoe kwalijk de Heere Christus u dat nemen zal in die Dag! 't Was onder de oude Wet een grote zonde, om een jonge dochter te lasteren. Wat is het dan niet, om Christus bruid te lasteren! Zijn de namen der heiligen in de hemel geschreven, en wilt u ze op aarde doorhalen? Wees dan toch barmhartig t.o.v. de goede naam van uw naasten!

3. Christenen dienen medelijden te hebben met iemands geringe positie, en van het hoogste recht wat toegeven.

Wij moeten barmhartig zijn over de geringe positie van anderen. Als iemand u iets schuldig is, en door God niet zo gezegend wordt, dat hij geld heeft om u te betalen, vertreedt hem dan niet, als hij aan het zinken is, maar laat wat vallen van uw recht, en verzacht de strengheid van de Wet: "*Zalig zijn de barmhartigen.*" De goddelozen worden vergeleken bij roofdieren, die van hun prooi en buit leven. Zij vragen er niet

naar, wat voor streken zij uithalen, Ps. 10:9: "Hij legt lagen in een verborgen plaats, gelijk een leeuw in zijn hol; hij legt lagen om de ellendige te roven; hij roofd den ellendige, als hij hem trekt in zijn net." Chrysostomus zegt, dat dit "trekken in een net" plaats grijpt, wanneer de rijken de armen tot een afspraak dwingen, en ingeval zij die afspraak niet nakomen en op de afgesproken dag niet betalen, alles wat zij bezitten, aanpakken en wegnemen. Dat is geen recht, maar wreedheid! om, wanneer anderen van ons afhankelijk zijn, dan te willen handelen, zoals die onbarmhartige dienstknecht uit het Evangelie, die zijn schuldenaar bij de keel greep, zeggende: betaal mij, wat gij schuldig zijt! Matth. 18:28. God gaf een Wet, Deut. 24:6: "Men zal beide molenstenen, immers den bovensten molensteen niet te pand nemen, want hij neemt de ziel te pand." Als iemand aan een ander geld leende, dan behoorde hij diens beide molenstenen niet als pand te nemen; hij moest barmhartigheid tonen en die man iets laten houden, om daarmee in zijn levensonderhoud te voorzien. Wij moeten in dit opzicht God navolgen, Die te midden van Zijn toorn, gedenkt aan Zijn barmhartigheid. God wil Zijn uiterste en hoogste recht niet tegenover ons uitvoeren, maar wanneer wij niet hebben om te betalen en onze schuld belijden, dan vergeeft Hij ze ons vrijwillig, Spr. 28:12, Matth. 18:27.

Niet dat wij niet door gepaste middelen zouden mogen invorderen hetgeen ons toekomt; maar als anderen in een lage positie gekomen zijn en zich voor ons verootmoedigen, dan zijn wij in ons geweten verschuldigd, om iets van hun schuld kwijt te schelden. *"Zalig zijn de barmhartigen."*

4. Christenen moeten barmhartig zijn t.a.v. andermans misdaden.

Wij moeten barmhartig zijn t.o.v. de misdaden van anderen. Wees bereid en vaardig om barmhartigheid te bewijzen aan degenen, die u onrecht aandeden. Dat bracht Stéfanus, de eerste bloedgetuige, in praktijk, Hand. 7:60: "Vallende op de knieën, riep hij met grote stem: Heere, reken hun deze zonde niet toe." Om te tonen - zegt Bernardus - hoe vurig en ernstig hij was in den gebede, en hoe zeer hij de vergeving van hun zonde, van God begeerde; een verwonderlijke barmhartigheid! Spr. 19:11: "Het sieraad des mensen is de overtreding voorbij te gaan." Barmhartigheid in het vergeven van onrecht, is zowel de toetssteen als de kroon van het christendom. Bisschop Cranmer bezat zo'n goedig karakter, dat, als iemand die hem onheus bejegend had, enig bewijs van vriendschap of een bepaalde dienst van hem kwam verzoeken, hij alles voor hem doen zou, wat in zijn vermogen lag. Zodat het spreekwoordelijk werd: doe Cranmer maar onrecht en hij zal, zolang hij leeft, uw vriend zijn! Het kwade met het goede overwinnen, en boosheid met vriendelijkheid beantwoorden, dat is werkelijk een heldendaad, en maakt de godsdienst in aller oog heerlijk. Maar laat ik nu verder gaan.

5. *De barmhartigheid moet vooral letten op de behoeften van anderen.*

Wij dienen ook barmhartig te zijn over de behoeften van anderen. Dat is het vooral, wat de tekst bedoelt. Een goed man kronkelt niet, als de slang, naar zichzelf. Zijn beweging is vooruit, en niet in 't rond. "Den gansen dag ontfermt hij zich en leent", Ps. 37:26. Deze beoefening van barmhartigheid in de behoeften van anderen, bestaat uit drie dingen:

1. In een verstandige waarneming.
2. In tedere ontferming.
3. In een milde uitdeling.

Deze punten - én onderstaande punten tot en met punt 6 - worden niet verder uitgewerkt, maar er wordt verwezen naar een complete preek van Th. Watson over Psalm 112:9.

1e gebruik, tot onderricht.

Deze leer kan dienen tot verdediging voor de kerk van Engeland, tegen de laster van veel kwaadwilligen.

2e gebruik, tot bestraffing. Is het de uitbeelding van een goed man, dat hij barmhartig van aard is, dan zijn hier ernstig te bestraffen degenen, die hiervan zoveel verschillen, wier harten zijn als de schilden van de Leviathan, gesloten als met een nauwdrukkend zegel, Job 41:6.

3^e gebruik, tot vermaning, aan het adres van alle christenen, om de ingewanden der barmhartigheid aan te doen; deze vermaning kan nog aangedrongen worden door enkele argumenten:

- (1) Mededeelbaar te zijn is een grote doel van onze schepping.
- (2) Door barmhartigheid gelijken wij enigszins op God, Die een God der barmhartigheid is.
- (3) Aalmoezen zijn een offerande, Hebr. 13:16. 4. Wij leven zelf ook van aalmoezen.
- (4) Wij moeten barmhartigheid oefenen jegens de ellendige, krachtens de geestelijke bloedverwantschap.
- (5) Wij zijn geen eigenaars, maar rentmeesters van hetgeen wij bezitten.
- (6) De voorbeelden van anderen, zoals Christus, zelfs Joden, heidenen en Turken.

(7) De zonde van onbarmhartigheid.

De onbarmhartige is een ondankbaar mens. En wat kan ik erger noemen? U, aan wie de Heere "staat en vermogen" schonk: uw beker is overvloeiende. Maar u bezit een karig hart. Er schiet niets over voor de behoeftigen. 't Betekent uw dood, om hen te helpen, die liggen te sterven. Doch weet dan, dat u in de hoogste mate ondankbaar bent. U bent de menselijke samenleving niet waardig. De Heilige Schrift verbindt deze twee: ondankbaarheid en "zonder natuurlijke liefde", 2 Tim. 3:2, v. God mag er berouw over hebben, dat Hij zulke mensen eenmaal "staat en vermogen" gegeven heeft, en Hij kan zeggen, zoals er in Hoséa 2:9 staat: "Daarom zal Ik wederkomen en Mijn koren wegnemen op zijn tijd, en Mijn most op zijn gezetten tijd", enz.

De onbarmhartige kent geen liefde tot Christus. Alle mensen willen voor liefhebbers van Christus gehouden worden, 't Zou erg vreemd lijken, als men hun liefde in twijfel trok. Maar hebben zulke mensen dan Christus lief, die Christus lidmaten van honger laten omkomen? Nee, zij houden meer van hun geld dan van Christus, en vallen daarom onder dat verschrikkelijke anathema, of vervloeking, 1 Kor. 16:22.

(8) Tenslotte de heerlijke en genadige beloning; die op de werken der barmhartigheid volgt. Aalmoezen geven is een heerlijk werk, en - wees daarvan overtuigd - ook geen vruchteloos werk. Wat men den armen geeft, dat geeft men Christus, Matth. 25:40: "Voor zoveel", enz. De hand des noodduftigen is Christus schatkist: wat daarin gelegd wordt, gaat niet verloren. De tekst zegt: den barmhartige "zal barmhartigheid geschieden." Wat hebben wij het meest nodig? Is dat niet barmhartigheid en genade? Vergevende en zaligmakende genade? Wat is het, waar wij het meest om zuchten op ons sterfbed? Is het niet genade en barmhartigheid? Gij die barmhartigheid bewezen hebt, zult barmhartigheid vinden. Gij die de olie der barmhartigheid over anderen

uitgiet, God zal de gouden olie der zaligheid over u uitstorten, Matth. 7:2. De Sunamietische vrouw bewees barmhartigheid en weldadigheid aan de Profeet, en haar wedervoer barmhartigheid ván de Profeet, 2 Kon. 4. Zij verwelkomde hem in haar huis en hij maakte haar dode kind levend. Zij die barmhartigheid zaaien, zullen barmhartigheid maaïen. Zo goeëdadig en barmhartig is God in Zijn Wezen, dat Hij niemands schade en verlies begeert. Geen dienst, die Hem bewezen werd, zal onopgemerkt of onbeloond blijven. God wil bij niemand "in de schuld" staan. Voor een dronk koel water zal de barmhartige een teug van Christus warme bloed hebben, om zijn ziel te verkwikken, Hebr. 6:10: "Want God is niet onrechtvaardig, dat Hij uw werk zou vergeten, en den arbeid der liefde, die gij aan Zijn Naam bewezen hebt, als die den heiligen gediend hebt", enz. Den barmhartige zal barmhartigheid geschieden, zowel in dit, als in het andere leven.

16. Over de reinheid van hart.

"Zalig zijn de reinen van hart." (Matth. 5:8a.)

De Heilige God Die te rein van ogen is, dan dat Hij het kwade zou zien, vermaant hier tot *reinheid des harten*, en belooft aan hen, die met dit kostelijk juweel versierd zijn, een heerlijk en zalig gezicht op Hemzelf: *"zij zullen God zien."*

Twee zaken moeten hier wat nader uiteengezet worden:

- I. De natuur van de reinheid, en
- II. Het onderwerp van de reinheid.

I. De natuur van de reinheid. Reinheid is iets, dat heilig en zuiver is. Ze staat lijnrecht tegenover onreinheid, of hetgeen besmet is. Wij moeten onderscheid maken tussen reinheid én reinheid.

- Want er is een *oorspronkelijke reinheid*, welke oorspronkelijk en wezenlijk in God is, als het licht in de zon. Heiligheid is de glorie en heerlijkheid der Godheid, Ex. 15:11: "verheerlijkt in heiligheid." God is een Voorbeeld van alle heiligheid.
- Er is ook een *geschapen reinheid*. Aldus is de heiligheid bij de Engelen; en van die aard was ze eenmaal in Adam. Adams hart had niet de geringste vlek of smet van onreinheid. Wij noemen de wijn rein en zuiver, die onvervalst is, en dat goud noemen we zuiver, dat met geen schuim vermengd is. Zodanig was Adams heiligheid: rein en zuiver als de wijn, die van de druif komt, zonder vermenging of vervalsing. Maar zulk een reinheid is nu op aarde niet te vinden; die moet in de hemel gezocht worden.
- Er is ook een Evangelische reinheid. Dan is de genade vermengd met enige zonde, zoals goud in de smeltkroes, de lucht in de schemering, wijn met water vermengd, en fijn laken met een grove zoom; of zoals Nebukadnézars beeld; ten dele van zilver, ten dele van leem, Dan. 2:35. Deze vermenging noemt God een reinheid in een evangelische zin; zoals van een gezicht gezegd kan worden dat het schoon is, ook al heeft het enkele zomersproeten. Wanneer men streeft naar reinheid en een afkeer heeft van alle onreinheid, dat betekent "rein van hart" te zijn.

Sommigen verstaan onder "reinheid van hart" kuisheid, anderen oprechtheid, Ps. 32:2. Maar naar mijn mening, moet het woord reinheid hier in een breder zin opgevat worden, n.l. voor de verschillende soorten en trappen van heiligheid. Zij heten *rein te zijn*, die geheilgd zijn, en op wie de olie der genade is uitgestort. Inzake deze reinheid zijn veel misverstanden te bespeuren.

1. Zedigheid is geen reinheid. Iemand kan met zedelijke deugden, zoals gerechtigheid, voorzichtigheid en matigheid bekleed zijn, en toch verloren gaan.
2. Professie of belijdenis van de godsdienst is geen reinheid. Iemand kan de naam hebben dat hij leeft, en toch dood zijn, Openb. 3:1. Hij kan door een burgerlijke zedigheid schoon geworden zijn, en met belijdenis van de godsdienst opgepronkt, en toch kan de duivel in dat huis wonen. Een brandende komeet is geen ster. De tong van een huichelaar kan van zilver zijn, terwijl zijn hart van steen is. Reinheid bestaat uit twee dingen:
 - Regelmaat van gemoed; een hoogachting van de heiligheid in het oordeel, Ps. 119:30; en
 - gelijkvormigheid van de wil; een omhelzing der heiligheid in de hartstochten en genegenheden, Ps. 119:97.

II. Het onderwerp van de reinheid. Dat is het hart. Er wordt gesproken over "reinen van hart." Reinheid van hart sluit de reinheid van leven niet uit, evenmin als de reinheid van de fontein de zuiverheid van de stroom buitensluit. Maar hier wordt de reinheid van hart genoemd, omdat zij het voornaamste in de godsdienst is, zonder welke er geen reinheid van leven zijn kan. De grootste zorg van een christen behoort te zijn, het hart rein te houden; zoals iemand er bijzondere zorg voor draagt dat de springader niet vergiftigd wordt. Bij een gevecht zal iemand vóór alles zijn hart trachten te beschermen. Zo moet ook een wijs christen zijn hart rein zoeken te bewaren boven alle dingen. Zie dus wel toe, dat de liefde tot de zonde het hart niet binnenkruipt en dodelijk verwondt.

Leer: *Christenen moeten bovenal naar reinheid van hart staan, 1 Tim, 3:9: "Houdende de verborgenheid des geloofs in een rein geweten." De rechtvaardigmaking veroorzaakt onze zaligheid; de heiligmaking bewijst ze.*

- I. Redenen voor reinheid in het algemeen.
- II. Redenen voor reinheid des harten in het bijzonder.

I. Redenen voor reinheid zijn de volgende:

1. Reinheid is een zaak, waartoe de Schrift ons vermaant, 1 Petrus 1:16: "Zijt heilig, want Ik ben heilig." 't Zijn niet alleen de dienaren des Woords, die u vermanen heilig te zijn, maar Christus Zelf. Wat zou de heilige God met onheilige knechten moeten doen?
2. Zonder reinheid verkeren wij in een vuile en vervloekte toestand. Wij zijn niets anders dan een klomp, uit leem en zonden samengesteld. De zonde verblindt ons niet alleen, maar besmet en verontreinigt ons ook. Daarom heet ze "vuiligheid", Jak. 1:21. En om aan te tonen hoe besmettelijk de zonde is, wordt ze bij een plaag of pestziekte vergeleken, 1 Kon. 8:38; bij een vlek, Deut. 32:5; bij het uitbraaksel van een hond, 2 Petrus 2:22; bij kinderen die in het bloed wentelen, Ezech. 16:6, en bij een, maanstondig kleed, Jes. 30:22, ('n zaak, die volgens Hieronymus, onder de Wet het allermeeft verontreinigde). Alle ceremoniële wassingen, die de Heere God had ingesteld, dienden daartoe, om den mensen hun afschuwelijke vuilheid - vóórdát zij in het bloed van Christus gewassen waren - in herinnering te brengen. Al was al het kwaad in de wereld ineengesmolten, en al zou daarvan de kwintessens zijn uitgeperst, dan zou dat nog niet zo'n lelijk en gruwelijk monster opleveren, als de zonde is. Een zondaar is een duivel in mensengedaante. Toen Mozes staf in een slang veranderd was, vluchtte hij ervoor. Indien God de zondige mensen de ogen opende, en hen hun mismaaktheid en verdoemelijke smetten zien liet, dan zouden ze schrikken en voor zichzelf, als voor een slang, op de vlucht slaan! Dit bewijst ons dus, hoe nodig onze reinheid en heiligheid is. Wanneer de genade komt, wast die ons van deze helse vuilheid, en maakt ons van Moren tot Israëlieten, verandert raven in zwanen, en doet degenen die zo zwart zijn als de hel, zo blank worden als sneeuw.
3. Alleen de reinen van hart - en niemand anders - hebben part en deel aan het genadeverbond. Die in het verbond zijn, hebben de besprenging met rein water, Ezech. 36:25. Welnu, zolang wij dus niet besprengd zijn, hebben wij met het Nieuwe Verbond, en bijgevolg met het Nieuwe Jeruzalem niet van doen. Wanneer er een testament opgesteld wordt, alleen voor degenen die zó en zó gekwalificeerd zijn, dan kan niemand daar deel aan hebben, dan alleen degenen die deze eigenschappen bezitten. Zo ook hier. God heeft een testament en verbond

gemaakt, dat Hij onze God zijn wil, en dat Hij ons de hemel tot een erfdeel wil schenken, maar onder deze voorwaarde, dat wij gereinigd zijn, hebbende "rein water op ons gesprengd", Zo niet, dan hebben wij geen deel aan God, noch aan Zijn genade.

4. Reinheid is het doel van onze verkiezing. Ef. 1:4: "Hij heeft ons uitverkoren, opdat wij zouden heilig zijn." Niet *omdat* wij heilig waren, maar *opdat* wij heilig zouden zijn, Rom. 8:29: "Die Hij tevoren gekend heeft, die heeft Hij ook tevoren verordineerd, den beelde Zijns Zoons gelijkvormig te worden. God heeft ons dus verordineerd, "den beelde Zijns Zoons" gelijkvormig te worden; welk beeld bestaat "in ware rechtvaardigheid en heiligheid", Ef. 4:24, Zodat gij zonder heiligheid, veeleer het brandmerk van de duivel, dan enig kenteken der verkiezing aan u vertonen kunt.
5. Reinheid is het doel van onze verlossing. Hadden wij in onze zonden ten hemel kunnen gaan, dan had Christus niet behoeven te sterven. Waarom vergoot Hij anders Zijn dierbaar bloed, als het niet was om ons te verlossen "uit onze ijdele wandeling"? 1 Petrus 1:18 en Tit. 2:14: "Die Zichzelf voor ons gegeven heeft, opdat Hij ons zou verlossen van alle ongerechtigheid, en Zichzelf een eigen volk zou reinigen." Christus heeft Zijn bloed uitgestort om onze vuilheid af te wassen. Het kruis was zowel een altaar als wasvat. Jezus Christus is niet alleen gestorven om ons te verlossen van de toorn, 1 Thess. 1:10, maar ook om ons zalig te maken "van onze zonden", Matth. 1:21. Uit Zijn zijde kwam zowel water - een teken van onze reinigmaking - als bloed, een bewijs van onze rechtvaardigmaking, 1 Joh. 5:6. Stellig zou Christus' lichaam monsterachtig en wanschapen zijn, als het Hoofd alleen rein was, en niet de lidmaten.

II. De redenen, waarom de reinheid voornamelijk in het hart moet zetelen, zijn deze:

1. Als het hart niet rein is, dan verschilt onze reinheid niet van farizeese schijnheiligheid. De heiligheid van de Farizeeën bestond voornamelijk in het uitwendige. Hun heiligheid was een uiterlijke reinheid. Zij gaven geen acht op de binnenkant van het hart, Matth. 23:25: "Wee u, gij Schriftgeleerden en Farizeeën, gij geveinsden. Want gij reinigt het buitenste des drinkbekers en des schotels, maar van binnen zijn ze vol van roof", enz. En vers 27: "Gij zijt de witgepleisterde graven gelijk, die van buiten wel schoon schijnen, maar van binnen zijn ze vol doodsbeenderen en alle onreinheid." De Farizeeën waren alleen maar goed aan de oppervlakte. Ze waren wel gewit, maar niet wit. Ze geleken op een rotte balk, die met een vermiljoenkleur beschilderd is; of op een schone schoorsteen, die van buiten verguld is, maar van binnen niets dan roet bevat. Van zulke schijnheiligen klaagt Salvianus, dat zij Christus in de mond hadden, maar niet in hun voordeel. Wij moeten verder gaan, en rein van hart zijn, zoals des Konings dochter "geheel verheerlijkt inwendig", Ps. 45:13. Anders is onze reinheid maar een farizeese schijnheiligheid. En Christus zegt in Matth. 5:20: "Tenzij uw gerechtigheid overvloediger zij dan der Schriftgeleerden en dan der Farizeeën, zo kunt gij in het Koninkrijk der hemelen geenszins ingaan."

2. Het hart moet in het bijzonder rein bewaard worden. Want het hart is Gods voornaamste zetel. God woont in het hart. Hij legt op het hart, als op Zijn eigen herberg, beslag, Jes. 57:15, Ef. 3:17. Daarom moet het rein en heilig zijn. Een koninklijk paleis moet zonder enig vuil zijn, en vooral s konings privévertrek. 't Hart is Gods kabinet: hoe heilig behoort dat dan te zijn! Als het lichaam de tempel des

Heiligen Geestes is, 1 Kor. 6:19, dan mag het hart wel het "Heilige der heiligen zijn. Och! wacht u er dan voor, om Gods vertrek te verontreinigen. Laat dat kabinet met heilige tranen gewassen zijn!

3. 't Hart moet vooral rein zijn, omdat het hart alles reinigt. Als het hart heilig is, dan is alles heilig. Onze hartstochten zijn dan heilig, onze plichten zijn heilig. "Het altaar heiligt de gave", Matth. 23:19. Het hart is het altaar, dat de gave heiligt. De Romeinen bewaarden er hun fonteynen voor, dat ze niet vergiftigd werden. Het hart is de fontein van al onze daden. Laten wij deze springader voor vergift bewaren: "zijt rein van hart!"

De echte schoonheid en het sieraad der ziel.

1^e gebruik, tot onderwijzing. Ziehier het geestelijke sieraad, dat de ziel in Gods ogen heerlijk doet schitteren, namelijk reinheid des harten. Al bent u nog zo knap, zonder deze reinheid van hart bent u geestelijk melaats. God heeft lust in een rein hart. Want daar ziet Hij Zijn eigen beeld. Heiligheid is een straal van God, en de heerlijkheid der Engelen. De Engelen zijn heilige en reine geesten. Neem de reinheid der Engelen weg, en ze zullen geen Engelen maar duivels zijn. Gij die rein van hart zijt, u bent met de heerlijkheid der Engelen bekleed; u hebt het borduursel des Heiligen Geestes op uw ziel. Een rein hart is Gods paradijs en tweede hemel. Een duif schept vermaak in de zuiverste lucht. De Heilige Geest, Die in de gedaante van een duive neerdaalde, heeft Zijn lust in een rein hart. God zegt van de reinen van hart, zoals er van Sion geschreven staat, Ps. 132:14: "Dit is Mijn rust tot in eeuwigheid, hier zal Ik wonen." God is op een rein hart verliefd. De reine van hart is Christus bruid, met de juwelen van heiligheid versierd en opgepronkt, Hoogl. 4:9: "Gij hebt Mij het hart genomen met één van uw ogen, met een keten van uw hals." Uw ogen, d.w.z. uw genadegaven, die hebben als een parelsnoer Mijn hart tot u getrokken. Boven alle harten bemint God een rein hart. Gij die uzelf voor de spiegel van Gods Woord versiert en de verborgen mens des harten oppronkt, 1 Petrus 3:4, u bent het allerheerlijkst in de ogen Gods, al bent u teer van ogen als Lea, lam als Barzillai, toch bent u, als een reine van hart, een spiegel der schoonheid, en kunt u zeggen: "Nochtans zal ik verheerlijkt worden in de ogen des HEEREN", Jes. 49:5. Hoezeer kan dit de prijs van de reinheid des harten groter maken! Ze is een schoonheid die nooit vergaat, en die God Zelf op ons doet verlieven.

II. Christenen moeten niet rusten in uiterlijke reinheid.

Als wij rein van hart moeten zijn, dan moeten wij niet rusten in uitwendige reinheid. Burgerlijke zedigheid is niet voldoende. Een varken kan men wassen, en toch blijft het een varken. Burgerlijke zedigheid wast de mens alleen maar, de genade verandert hem. Burgerlijke zedigheid kan voor het oog der wereld als een ster schitteren, maar ze verschilt evenveel van reinheid, als kristal van een diamant. Burgerlijke zedigheid is niet anders dan bloemen strooien op een dood lichaam. Iemand kan wonderlijk uitblinken in burgerlijke zeden, en toch maar een tamme duivel zijn. Hoevelen hebben hun burgerlijke zedigheid niet tot hun zaligmaker gemaakt! Als er niet meer bij komt, kan zedelijkheid ons evengoed verdoemen als zonde. Een schip kan zowel met goud als met mest overladen worden en dan zinken. Let op twee dingen:

- (1) Wie burgerlijk zedig is, is toch - ook al wil hij geen grove zonden begaan - niet aangedaan over zijn hartszonden. Hij onderscheidt de wet in zijn leden niet, Rom. 7:23. Hij is niet ontdaan over ongeloof, hardheid van hart, ijdelheid der gedachten.

Hij heeft een afkeer van zonden, die hem in de gevangenis brengen, maar niet van Evangeliezonden.

- (2) Wie uitsluitend burgerlijk en puur zedelijk is, zo iemand heeft een kwaad oog op de godsdienst. Zijn hart verzet zich tegen de heiligheid. De slang bezit een fraaie kleur, maar ook een dodelijke tong. Een zedelijk mens is schoon van aanzien, maar heeft een verholten tegenzin tegen de wegen Gods. Hij haat de genade evenzeer als de zonde. IJver is in zijn achting even afschuwelijk als onkuisheid, zodat men op burgerlijke zedigheid niet "aan" kan. Het hart moet rein zijn. God gaf aan Aäron bevel, om het ingewand van de offerande te wassen, Lev. 9:14. Burgerlijke zedigheid wast alleen de buitenkant, terwijl het innerlijk gewassen dient te zijn: "Zalig zijn de reinen van hart!"

III. *Kenmerken van een onrein hart.*

Laten wij onszelf eens beproeven en nagaan, of wij rein van hart zijn, ja dan neen. Hierbij zal ik twee dingen doen: ik zal u voorstellen

- de kenmerken van een onrein hart, en
- de kenmerken van een rein hart.

IV. De kenmerken van een *onrein* hart zijn deze:

1. Een onwetend hart is een onrein hart. Geen kennis te hebben van de zonde of van Christus, is een bewijs van een onrein hart. Nahas de Ammoniet wilde een verbond maken met de mannen van Jabes in Gilead, onder voorwaarde, dat hij hun het rechteroog mocht uitsteken, 1 Sam. 11:2. Satan laat de mensen hun linkeroog houden. In wereldse wetenschap ziet men scherp genoeg. Maar het rechteroog van geestelijke kennis is totaal uitgestoken, 2 Kor. 4:4. Onkunde is des satans vastigheid, Hand. 26:18. De duivelen zijn met ketenen der duisternis gebonden, Judas, vs. 6. Datzelfde geldt van alle onwetende mensen. Een onwetend hart kan onmogelijk goed zijn. De kennis maakt een hart goed, Spr. 19:2: "Ook is de ziel zonder wetenschap niet goed." Te zeggen: *al ben ik dan ook zonder kennis in mijn verstand, toch is mijn hart wel goed!* Zou zoveel betekenen, alsof iemand sprak: ook al ben ik blind, toch zien mijn ogen wel goed. Wanneer de plaag der melaatsheid op iemands hoofd was, dan werd hij door de priester voor onrein verklaard volgens de wet. Dit is ook het geval bij een mens zonder kennis: de melaatsheid zit aan zijn hoofd, dus is hij onrein. Het hart dat een duistere kerker is, kan niet rein zijn. De genade kan niet heersen, waar de onkunde regeert. Wie geen kennis heeft, kan geen liefde tot God hebben. Niemand kan van iets houden, dat hij niet kent. Dan kan hij geen geloof hebben. Kennis moet de deur voor het geloof openen, Ps. 9:10. Hij kan God niet recht aanbidden, Joh. 4:22. Hij moge de ware God aanbidden, maar dan op onjuiste manier. Onkunde is de wortel der zonde. Verduistering en blindheid in het verstand geeft aanleiding tot ontucht, Ef. 4:18, v., Spr. 7:23. Onkunde is de moeder van hoogmoed en opgeblazenheid, Openb. 3:17, en oorzaak van dwaling, 2 Tim. 3:6. Nog erger is de opzettelijke onwetendheid. Velen zijn op hun onwetendheid verliefd, en praten hun gebrek goed, Job 21:14, 2 Petrus 3:5. Onverstandige harten zijn onrein. Er is geen kans, om in het donker naar de hemel te gaan.

2. Het hart is onrein, dat geen gemis van de reinheid opmerkt, Openb. 3:17: "ik ben rijk, en heb geen dings gebrek." Niets van zijn ziekte te weten, is erger dan de ziekte zelf. U kunt een zieke soms horen zeggen: *ik maak het goed, mij mankeert totaal niets*, en toch is hij daarom nog niet beter. Sommigen hebben geen bekering nodig, Lukas 15:7. De zondaars menen, dat zij er best aan toe zijn en geen genezing behoeven. De

reinheid van hart is stellig een even groot wonder voor de natuurlijke mens, als het de wedergeboorte voor Nicodémus was, Joh. 3:4. Het bedroeft, te bedenken dat velen doorgaan, en hoe ze zichzelf de handen opleggen, terwijl ze hun toestand nooit eens voor verdacht houden, dan wanneer het te laat is.

3. Hij die naar ongerechtigheid omziet, heeft een onrein hart, Ps. 66:18: "Had ik naar ongerechtigheid met mijn hart gezien, de HEERE zou niet gehoord hebben." In het oorspronkelijke staat: "had ik naar de zonde gezien", d.w.z. met een belust oog. Het opwachten van de zonde kan niet bestaan met de reinheid van hart.

Vraag: *Wat wil dat zeggen, "naar ongerechtigheid zien"?*

1. Allereerst: Wanneer wij de zonde koesteren en liefkozen. Wanneer de zonde niet maar in ons, maar wij ook in de zonde leven, Sommigen willen al hun zonden wel verlaten, maar op één na. Jakob wilde al zijn zoons laten trekken, behalve Benjamin. Satan kan de mensen door één zonde stevig in zijn macht houden, zoals de vogelvanger de vogel aan een vleugel of klauw. Anderen verbergen hun zonden, zoals iemand de vensters van zijn winkel dichtdoet, en intussen binnenshuis zijn handel voortzet. Velen handelen met hun zonden, als Mozes moeder met haar zoontje deed: zij legde hem in een biezen kistje, alsof ze hem helemaal aan zijn lot overgelaten had. Maar haar oog rustte voortdurend op hem, en tenslotte werd zij zijn voedster, Ex. 2:9. Zo schijnen velen hun zonden in de steek te laten, maar zij verbergen ze alleen voor de ogen van anderen. Hun hart loopt de zonde gedurig achterna, en tenslotte geven ze hun zonden de borst.
2. *Naar ongerechtigheid zien* wil zeggen, dat men in ongerechtigheid vermaak schept. Al zondigt een kind van God, toch schept hij geen vermaak in de zonde, R. 7:15: "Hetgeen ik haat, dat doe ik." Maar de onreine zielen scheppen lust en vermaak in de zonde, 2 Thess. 2:12: "Zij hebben een welbehagen in de ongerechtigheid." Nooit at iemand met meer vermaak van een smakelijk gerecht, dan de goddeloze van de verboden vrucht. Dit vermaak is er een bewijs van, dat de wil op de zonde gericht is.
3. *Naar ongerechtigheid zien*, betekent "de zonde verzorgen", R. 13:14: "Verzorgt het vlees niet tot begeerlijkheden." Zondaars zijn verzorgers van hun lusten. De uitdrukking is ontleend aan degenen, die een gezin of een garnizoen verzorgen. 't Griekse woord in de grondtekst, betekent een zorg en overlegging van het hart, om een zaak uit te voeren. Dat is het vlees verzorgen, wanneer iemand er zich op toelegt om zijn vlees te koesteren en voedsel voor zijn lusten op te doen. Zo verzorgde Amnon zijn vlees, 2 Sam. 13:5. Hij maakte zichzelf ziek, en zijn zuster Thamar moest hem verzorgen; zij moest zijn eten koken en klaarmaken. En daardoor gebeurde het dat hij de borsten van haar maagdom verontreinigde. 't Is droevig, wanneer de zorg der mensen zich daartoe uitstrekt, niet om hun gewetens te ontlasten, maar om hun lusten te voldoen.
4. *Naar ongerechtigheid zien*, betekent de ongerechtigheid te eren en te onthalen, zoals Lot de Engelen wilde eren en verwelkomen, Gen. 19:2: "Zo stond hij op hun tegemoet, en boog zich met het aangezicht ter aarde, en zeide: Ziet nu, mijne heren, keert toch in ten huize uws knechts", enz. Wanneer de Geest Gods komt, wordt Hij buitengesloten en bedroefd, maar wanneer de verzoeking komt, buigt de zondaar zich daarvoor neder, en zet de grote poorten open, zeggende: Komt in, mijnheer! Dit wil zeggen: naar ongerechtigheid te zien.
5. Hij wordt gezegd op de zonde te passen, die niet past op Gods dreigementen tegen de zonde. Wij lezen in Openb. 10:3 van zeven donderslagen die hun stem gaven. Hoeveel donderslagen laten in de Heilige Schrift hun stem tegen de zonde horen,

Ps. 68:22: "Voorzeker zal God den harigen schedel desgenen die in zijne schulden wandelt, verslaan." Hier is een donderende Schriftplaats, maar de zondaars vrezen deze donder niet. Laat er een dienaar Gods komen als een Boanerges, bekleed en aangedaan met de Geest van Elia, en al de vloeken Gods tegen de zonde der mensen uitdonderen, zij letten er niet op, zij belachen de drilling der lans, Job 41:20. Dit is naar ongerechtigheid omzien, een bewijs van een onrein hart.

4. *Een ongelovig hart is een onrein hart.* De Heilige Schrift noemt zulk een hart uitdrukkelijk "een boos ongelovig hart", Hebr. 3:12. Een ongelovig hart is in de hoogste graad boos, vol van hels vergift; en ongelovigheid is een wortel en vuilnisbak van alle zonden.

Ten 1^e. Ongeloof is een zonde die God onteert en hoont. Het beschuldigt God van leugen, trekt Zijn macht, barmhartigheid en waarheid in twijfel, 1 Joh. 5:10: "Die God niet gelooft, heeft Hem tot een leugenaar gemaakt." En kan de God der heerlijkheid groter hoon aangedaan worden? Ongeloof doet ons op twee oorzaken vertrouwen; hetwelk betekent dat men het schepsel in de plaats van God stelt, 2 Kron. 16:12: "Asa zocht den HEERE niet in zijn krankheid, maar de medicijnmeesters." Hij steunde meer op de medicijnmeesters dan op God. Saul zoekt de tovenares te Endor op. O, schrikkelijke en hoge belediging, om op een riet te leunen en de Rots der eeuwen te verwerpen!

Ten 2^e. Verhardt ongeloof het hart. Deze twee zonden zijn aaneen geschakeld, Markus 16:14: "Hij verweet hen hun ongelovigheid en hardigheid des harten." Ongeloof brengt de steen des harten voort. Wie Gods bedreigingen niet gelooft, zal God nooit vrezen. Hetgeen van de Leviathan gezegd wordt, Job 41:15, dat is waar van de ongelovige: zijn hart is vast als een steen. Ongeloof zal eerst het hart verontreinigen, en dan verharden.

Ten 3^e. Brengt ongeloof ook huichelarij en schijnheiligheid voort. Atheïsten en Godloochenaars geloven niet, dat God een ijverig God is, en hen ter verantwoording dagvaarden zal. Daarom is het, dat ze een masker van godsdienstigheid voordoen en voor heiligen spelen, opdat ze in ernst de duivel mogen spelen, 2 Tim. 3:14. Zij wenden God voor, maar ze zijn zelf de afgod die ze dienen. Zij gelijken op de bootslieden, die naar de ene kant kijken en naar de andere kant roeien. De ongelovige is de grootste huichelaar.

Ten 4^e. Veroorzaakt ongeloof mensenvrees. Vrees ontmenselijkt de mens, en maakt een man tot een kind; ze schrikt hen af van goeddoen en goeddoen. De vreesachtige zoekt liever andermans gunst te winnen dan zijn eigen geweten te voldoen, Spr. 29:25: "De siddering des mensen legt een strik." Wat deed Abraham tot dubbelzinnigheid vervallen? Wat bewoog David om zich krankzinnig te houden? Wat Petrus, dat hij zijn Meester verloochende? Was het niet hun vrees? En waar komt vrees anders vandaan dan van ongeloof? Daarom voegt de Schrift die beide tezamen, Openb. 21:8: de vreesachtigen en de ongelovigen.

Ten 5^e. Ongeloof is de wortel van afval, Hebr. 3:12: "Een boos en ongelovig hart om af te wijken van den levenden God." Wat is er de reden van, dat zij die eerst zo ijverig leken, nu de profetie verachten en ophouden te bidden in hun samenkomsten en gezinnen? Is het niet hun ongeloof? Zij geloven niet dat God is, en een Beloner is dergenen die Hem zoeken, Hebr. 11:6. Ongeloof is de oorzaak van afval, ongeloof

leidt tot afvalligheid. En aangezien ongeloof de baarmoeder van zovele zonden is, moet dus een ongelovig hart noodzakelijk een onrein hart zijn.

5. *Een gierig hart is een onrein hart.* De aarde is het onzuiverste element. De reinheid des harten bestaat in haar geestelijkheid. En wat is strijdiger met geestelijkheid dan aardsgezindheid? Gierigheid is de wortel van alle kwaad, 1 Tim. 6:10.

- Ten 1e is gierigheid de wortel van misnoegen. Waarom zijn bepaalde mensen ,met hun toestand niet tevreden? Waarom anders dan omdat zij menen dat ze niet genoeg hebben? 't Griekse woord voor gierigheid, betekent een onmatige begeerte om veel te hebben. Gierigheid is een dorstige waterzucht. En wanneer deze dorst niet gelest wordt, dan knort en knerst het hart van misnoegen en ongeduld.
- Ten 2e is gierigheid de wortel van dieverij. Achans gierig hart deed hem de gouden beitel stelen, die hem tot niets anders diende, dan om God en zijn ziel van elkaar te klieven, Jozua 7:21.
- Ten 3e. Gierigheid is de wortel van verraad. Gierigheid maakte Judas tot een verrader van zijn eigen Meester, Matth. 26:15: "Wat wilt gij mij geven, en ik zal Hem u overleveren?" Absaloms gierigheid deed hem onderwinden, om de kroon van zijns vaders hoofd te nemen. Wie een Demas is, zal metterhaast een Judas worden, 2 Tim. 3:2: De mensen zullen geldgierig zijn; en op het 4e vers volgt: "verraders." Waar gierigheid aanwezig is in de overlegging, daar zal verraad in de conclusie zijn.
- Ten 4e. Is gierigheid de wortel van moord en doodslag. Waarom liet Achab de onschuldige Naboth stenigen zodat hij stierf, anders dan om diens wijngaard in bezit te krijgen? 1 Kon. 21:13. De gierigheid deed al velen in bloed naar de kroon zwemmen; en hoe is het mogelijk dat het hart rein kan zijn, terwijl de handen vol bloed zitten?
- Ten 5e is gierigheid de wortel van meineed, 2 Tim. 3:2, v.: "De mensen zullen geldgierig zijn; en dan volgt: "onverzoenlijken" of (zoals de Engelse vertaling luidt: "verbondsbrekers.") Uit liefde voor het geld zullen de mensen een valse eed afleggen, en een wettige eed breken. Wie als een Midas leeft, zal meinedig sterven.
- Ten 6e. Is de gierigheid de wortel van nigromantie, of zwarte kunst. Waarom maken de mensen een verdrag met de duivel, anders dan om geld? Zij oefenen zich in de zwarte kunst om geel goud. Alexander de zesde verpandde zijn ziel aan de duivel om de pauselijke waardigheid.
- Ten 7e. Is gierigheid de wortel van fraude en bedrog in handelingen? Wie erg rijk willen zijn, zullen zich over-rekken; t is de gierige hand die vals gewicht houdt, Amos 8:5.
- Ten 8e. Is gierigheid de wortel van corruptie en ongerechtigheid. Want ze maakt de hoven van justitie tot grote moordenaarskuilen, naar het woord van Augustinus. Te Athene werden de rechtszaken voor geld verkocht en gekocht.
- Te 9e. Is gierigheid de wortel van onkuisheid. De heilige Bladen spreken van hoerenloon, Deut. 23:18. Voor geld worden zowel geweten als eerbaarheid te koop aangeboden.
- Ten 10e. Gierigheid is de wortel van afgoderij, Kol. 3:5: "Gierigheid, welke is afgodendienst." De gierigaard knielt neer voor het beeld van goud. Zijn goud is zijn god, want daar stelt hij zijn vertrouwen op. 't Geld is zijn schepper! Wanneer hij overvloed van rijkdom heeft, dan meent hij dat hij gemaakt is. 't Geld is zijn verlosser; raakt hij in een bepaalde benauwdheid of strijd, dan neemt hij zijn toevlucht tot zijn geld: dat moet hem verlossen. 't Geld is zijn trooster. Is hij

droevig, dan telt hij zijn geld eens na, en met deze gouden harp verdrijft hij de kwade geest. Wanneer u een gierigaard ziet, dan kunt u zeggen: zie, daar gaat een afgodendienaar.

- Ten 11e. Gierigheid is de oorzaak van onvruchtbaarheid onder de genademiddelen. Wij lezen ervan in de Evangelische gelijkenis, dat de doornen het zaad verstikten, Matth. 13:7. Dit is de reden, waarom het Woorden de prediking des Woords niet méér goed doen: het zaad valt dikwijls onder de doornen. Duizenden predikatiën liggen in aardse harten begraven.
- Ten 12e. Is gierigheid de wortel van onbarmhartigheid en gemene zuinigheid; een hinderpaal en beletsel van herbergzaamheid. De gierigaard heeft een verdorde hand; die kan hij niet uitsteken om degenen die in gebrek zijn, te kleden of te spijzigen. De gierigaard is zo gemeen en slordig, dat hij om zijn bezit maar te laten groeien en wassen, zijn naam dood en begraven laat liggen. Welk een vervloekte zonde is gierigheid! Hoe kan iemand rein van hart zijn, die zo'n wortel van bitterheid in zich heeft groeien? Dan kunnen we evengoed zeggen dat de wijn die met droesem vermengd is, of dat het lichaam vol pestvlekken, rein en onbesmet is.

6. *De haters van reinheid zijn onrein van hart*, Micha 3:2: Zij haten het goede, Spr. 1: Zij hebben de wetenschap gehaat, vers 29. Sommige schepselen in de natuur hebben een afkeer van het één of ander; de slang zal heus niet bij de takken van een wilde essenboom komen. Een vleselijk hart heeft een afkeer van heiligheid; en 't is gevaarlijk, wanneer die afkeer tot boosheid oploopt en overkookt. Zo stond julianus uit boosheid op tegen de heiligheid, en voerde oorlog tegen de Perzen, en met een pijl dodelijk gewond, greep hij - terwijl het bloed uit de wond liep - een handvol bloed, en wierp het vol gramschap naar de hemel, zeggende: Gij, Gallileër, Gij hebt mij overwonnen!

7. *Wie de reinheid bespot, heeft een onrein hart*, Lukas 16:14, 2 Petrus 3:3: In 't laatste der dagen zullen spotters komen. Er zijn er, die de gek steken met de Godsdienst. Dat zijn nu - zeggen ze - uw heilige broeders! Met de dienst Gods te spotten, is een teken van een Ismaëls hart. Wordt ons niet bevolen om volmaakt te zijn, gelijk onze hemelse Vader volmaakt is? Matth. 5:48. Zij doen hun mond open om in bespotteling tegen de heiligheid uit te varen, maar een wonder is het, dat de aarde haar mond niet opent om en als Korach, Dathan en Abiram te verslinden. Dezulken zijn duivels met vlees overdekt, zij hebben de verdoemenis aan hun voorhoofd geschreven. Lucianus (die in de tijd van keizer Trajanus belijdenis van de Godsdienst deed) werd daarna zo werelds en goddeloos, dat hij de spot dreef met de christenen, en met zijn schimpscheuten de dienst van God overal aantastte en aan flarden zocht te scheuren, maar tenslotte werd hij zelf verscheurd en van de honden opgegeten. Wie de plaag der melaatsheid had, werd buiten het leger gesloten, Lev. 13:46. Zij die de dienst van God en de beoefening van ware heiligheid beschimpen, zullen vast en zeker, als God hun niet de bekering geeft, buiten de legerplaats des hemels gesloten worden.

IV. *Nu zal ik u de kentekenen van een rein hart aanwijzen.*

Allereerst is een oprecht hart een rein hart, Ps. 32:2: In wiens geest geen bedrog is. Vier kenmerken van een oprecht christen zijn er.

1. *Een oprecht hart dient God met een geheel hart.*

- (1) Hij dient God met het hart. De huichelaar heeft slechts een gedaante van gehoorzaamheid, Jer. 12:2: "Gij zijt wel nabij in hun mond, maar verre van hun nieren. Er kan wel een aangenaam karakter zijn, terwijl longen en andere vitale

lichaamsdelen verrot zijn. De huichelaar is mooi van aanzien, hij heeft een devoot en godsdienstig oog, maar een hol en leeg hart. Doch geheel anders staat het met de oprechte: zijn innerlijk is zijn beste deel. God eiste in de Wet het binnenste van de mens tot een offer, Lev. 3:3, v. Een goed christen geeft God het innerlijk. Wanneer hij bidt, dan bidt zijn hart, 1 Sam. 1:13: Hanna sprak in haar hart. In zijn dankzegging is het hart het voornaamste instrument voor de lof, Ps. 111:1. Dan is er de zoetste muziek, wanneer wij de Heere met aangenaamheid zingen in onze harten, Kol. 3:16.

- (2) De oprechte dient God met een geheel hart, Ps. 119:2. De huichelaars hebben een dubbel hart, Hos. 10:2: Hun hart is verdeeld. Een oprecht hart is een gehéél hart. De hartstochten en genegenheden richten zich met volle stromen op God. Een oprecht hart volhardt God na te volgen, Num. 2.
- (3) Een oprecht hart schikt zich gewillig onder de beproeving, Ps. 139:23: Doorgrond mij, o God, en beproef mij. Dat metaal kan men met reden voor verdacht houden, dat de mensen ongaarne op de toetssteen brengen willen. Een gezond hart bemint de toetssteen des Woords en houdt veel van een onderzoekende en beproevende bediening. De huichelaars vlieden voor het licht, dat hun zonden ontdekt. Zij haten de medicijn des Woords, die hun kwade humeuren tegengaat en hen ziek maakt en hun geweten verontrust. Een begunadigde ziel houdt het meest van zulke preken, die een hart ontledigen.
- (4) Een oprecht hart durft in het allerminste niet iets te doen tegen zijn geweten. Hij is zeer grootmoedig en toch ook zeer kleinmoedig. Hij is dapper en moedig, in de verdrukking, Spr. 28:1, maar vreesachtig voor de zonde, Gen. 39:9. Hij durft geen aanzien en vermogen d.m.v. zondige praktijken te zoeken, of door de ondergang van een ander zelf omhoog te klimmen. Jakob kreeg zijns vaders zegen door bedrog, maar dat is de rechte manier niet om Gods zegen te verkrijgen.
- (5) Een oprecht hart is een wantrouwend hart. De huichelaar wantrouwt anderen, maar heeft een goede gedachte van zichzelf. De oprechte van hart vertrouwt alles goeds van anderen, maar wantrouwt zichzelf. Hij dagvaardt zichzelf ter verantwoording: o mijn ziel, hebt gij enig bewijs van de hemel? Zijn uw bewijzen en instrumenten ook te zoeken, als men die tonen moet? Zijn uw bewijsstukken ook stukgesneden? U kunt algemene genade voor zalmakende genade aanzien en zo een misslag begaan. 't Onkruid op de korenvelden heeft soms de vorm van bloemen. De lampen der dwaze maagden schenen van binnen goed met olie voorzien te zijn. O, mijn ziel, is het ook met u zo gesteld? De oprechte van hart, die vervuld is met een heilige ijver en voorzichtigheid, brengt zichzelf ter proeve en onderzoekt zijn eigen staat in de vierschaar van zijn consciëntie, precies alsof hij van stonde aan voor de vierschaar Gods gedagvaard zou worden. Dit betekent rein van hart te zijn.

3. Een rein hart hijgt naar reinheid.

Indien God hem de gouden scepter aanreikte en zou zeggen: *Begeer van mij, en het zal u gegeven worden, ook tot de helft van een koninkrijk.* Dan zou hij antwoorden: Heere, een rein hart! Laat mijn hart dit opschrift bezitten: Heiligheid des HEEREN! Laat mijn hart Uw tempel zijn, en woon daarin door Uw Geest! Heere, wat zou ik in de hemel doen met dit onreine hart? Wat gemeenschap zou ik met God en de engelen kunnen hebben? Een begunadigde ziel is zó verliefd op de reinheid, dat hij een rein hart boven alle zegeningen waardeert en verheft.

- Boven rijkdommen. Hij weet dat hij in purper en fijn lijnwaad gekleed kan zijn, en toch verloren gaan. Hij is met armoede wel tevreden, als hij maar rein mag zijn.

Hij weet dat de reinheid des harten een bijzonder bewijs van Gods liefde is: de reinen van hart zullen God zien.

- Boven gaven. Gaven doen ons niet-met-al in Gods ogen schijnen. Een rein hart is een juweel en sierlijk kleinood, Matth. 15:28; o vrouw, groot is uw geloof. 't Was niet haar zoet vloeiende en lieflijke taal, waar Christus zo'n welgevallen in had, maar in haar geloof. De huichelaars hebben buitengewone gaven gehad. Saul had de Geest der profetie. Judas kon ongetwijfeld een sierlijke preek houden. De huichelaars zijn in Gods Kerk gekomen, beladen met Egyptisch goud, dat is: met menselijke geleerdheid. Er kan verlichting zijn zonder heiligmaking. Een kleine diamant is beter dan een groot stuk koper. Een weinig genade overtreft de uitnemendste gaven. Welnu, indien de uitgangen van uw ziel de heiligheid beogen, als u liever een rein hart dan een welsprekende tong bezit, dan is de olie des Geestes op u uitgestort, en dan zult u met 't zien Gods gekroond worden.

4. *Een rein hart heeft een afkeer van alle zonde.*

Iemand kan de zonde (tijdelijk) afbreken en verlaten, en toch geen rein hart hebben.

- Hij kan de zonde opschorten, zoals iemand zijn adem inhoudt, terwijl hij onder water duikt. Iemand kan de zonde opschorten bij gebrek aan gelegenheid. 't Buskruit veroorzaakt geen klap, tenzij het met vuur ontstoken wordt. 't Uurwerk staat stil, totdat er het gewicht wordt aangehangen. Laat alleen maar een verzoeking komen, dat is als het gewicht aan het uurwerk, en het hart gaat in zonde voort als tevoren. Hij kan de zonde opschorten uit vrees. Iemand zal zich soms van een gerecht, waar hij overigens wel smaak in heeft, onthouden, uit vrees dat het hem tot enig ongemak van galstenen of jicht zou gedijen. In de zondaar is er een strijd tussen begeerte en vrees. De begeerte geeft hem de sporen tot de zonde, maar de vrees houdt hem als een breidel terug, doch het is niet de kromheid van de slang, waarbij voor vreest, maar de prikkel. Ook kan hij de zonde opschorten met opzet en voornemen. Hij heeft een plan voor ogen, en zijn zonde zou hem van zijn oogmerk kunnen beroven. Een rijke erfgenaam zou wel in 't wilde weg willen vliegen en in overdaad leven, maar hij gedraagt zich nogal goed, opdat hij het verlies van de erfenis zou voorkomen. Hoe goed gedroeg zich een Joas, zolang Jójada de priester leefde! Voorzichtigheid kan ons evengoed als de consciëntie, van de zonde weerhouden en breidelen.
- Iemand kan de zonde verlaten en toch geen rein hart hebben. Ik erken: de zonde te verlaten is een grote zaak. Zo dierbaar en aangenaam is den mensen de zonde, dat ze de vrucht huns buiks willen geven voor de zonde hunner ziel, Micha 6:7. De zonde is de Delila die ons betovert, en het is dus iets bijzonders, wanneer men ziet dat de mens een echtscheiding met de zonde aangaat. Dat is een vrucht van de bediening, maar er kan wel verlating van zonde zijn, dat er toch geen reinheid des harten is.
- Men kan de zonde verlaten uit valse en verkeerde beginselen.
 - Uit burgerlijke zedigheid. Zedelijke redenen kunnen ook de zonde onderdrukken. Ik las eens van een liederlijke heiden, die Socrates een zedenkundige les over deugd en ondeugd hoorde houden, dat, ofschoon hij gekomen was om Socrates te bespotten en eens uit te lachen, hij toch veranderd wegging, en zijn vroegere buitensporigheid niet meer vervolgde. Daar Cato, Seneca en Aristoteles een bijzondere glans en luister in de deugd opmerkten, leidden zij een onberispelijk leven.
 - Uit maatschappelijke overwegingen. Iemand kan de zonde nalaten, niet zozeer uit aanmerking van de ere Gods, als wel tot bevordering van zijn eigen profijt

en voordeel. Te leven in deze of gene zonde, zou zijn staat kunnen benadelen, de luister van zijn familie kunnen verdonkeren, en daarom vindt hij het goed, zijn zonde een scheidbrief te geven.

- Noodgedwongen kan hij wellicht het zondebedrijf niet langer voortzetten. De hoereerder is oud geworden, en de dronkaard arm. Wel vindt zijn hart nog vermaak in de zonde, maar wat is t? 't Ontbreekt aan de beurs, of aan de kracht en sterkte. 't Gaat hem als iemand die van de jacht houdt. Maar de boeien waarmee hij geboeid is, willen hem niet laten gaan. Deze lieden die noodgedwongen de zonde de zak geven (ontslaan), die verlaten niet zozeer de zonde, als wel: de zonde verlaat hen.

Maar nu is alleen hij, die een afkeer van de zonde heeft, rein in Gods oog, Ps. 119:104: "Ik haat alle leugenpaden." Dit is werkelijk iets voortreffelijks. Want dan is de liefde tot de zonde gekruisigd. Een huichelaar kan de zonde haten, maar zal ze niettemin beminnen, zoals de slang haar huid afwerpt, maar haar prikkel houdt. Maar wanneer iemand zeggen kan dat hij een afkeer van de zonde heeft, dan is de zonde in de wortel gedood.

Een rein hart heeft een afschrik van de zonde, zoals iemand afkerig is van de spijs, waar hij een tegenzin in heeft. 't Is een teken van een vernieuwde natuur, wanneer iemand haat hetgeen hij tevoren beminde, en omdat hij de zonde haat, daarom strijdt hij tegen de zonde met het zwaard des Geestes, zoals iemand, die een slang haat, ze zoekt om te brengen.

4. *Een rein hart schuwt alle schijn des kwaads*, 1 Thess. 5:22: "Onthoud u van alle schijn des kwaads!"

Een rein hart wacht zich voor al hetgeen verkeerd kan worden uitgelegd. Wie zijn vorst trouw is, wacht er zich niet alleen voor zijn handen in enig verraad te hebben, maar ook voor alles, wat enige schijn van verraad bezit. Een begenadigd hart is schuw voor hetgeen op zonde gelijkt. Toen Jozefs meesteres hem bij zijn kleed greep, en zei: Lig bij mij, toen liet hij zijn kleed in haar hand, en vluchtte, Gen. 39:12. Hij ontvluchtte zelfs de schijn des kwaads, want hij wilde in haar gezelschap niet gezien zijn. Welnu, een rein hart vermijdt alles wat ook maar enigszins van zonde verdacht is.

Ten 1ste ten opzichte van zichzelf, en dat tweezins.

- a. Omdat de schijn des kwaads dikwijls een gelegenheid en aanleiding tot het kwade is. Flauwe grappen en grollen zijn een schijn des kwaads, en dikwijls gelegenheid en aanleiding tot kwaad. Was Jozef op een lichtzinnige en vrolijke manier familiair en gemeenzaam geweest met zijn meesteres, dan had hij er gemakkelijk toe kunnen komen, om de één of andere tijd dwaasheid met haar te plegen. Velen die uit nieuwsgierigheid en voor de grap de Mis gingen horen, hebben naderhand de afgod niet alleen hun oor, maar ook hun knieën geleend. Worden er niet velen in onze tijd gevonden, die met jeukende oren de vergaderingen der sekten binnengingen en met de pest in hun hoofd thuis gekomen zijn? Toen Dina naar buiten liep om de dochteren des lands te bezien, verloor zij haar maagdom, Gen. 34:1, v. Een rein hart voorziet het gevaar, en wacht en onthoudt zich van alle schijn des kwaads. Wie te dicht bij een bijennest komt, loopt gevaar gestoken te worden. De mannen die de oven te ná kwamen, werden door zijn vonken gedood, Dan. 3:22.
- b. Omdat de schijn des kwaads zijn goede naam verduisteren kan. "Een goede naam is beter dan goede olie, en uitgelezer dan grote rijkdom, Spr. 22:1. Een goede

naam maakt ons aangenaam bij God en de Engelen; en dat kunnen de rijkdommen niet doen. Nu, de Godzalige onthoudt zich van alle schijn des kwaads, opdat hij zijn goede naam niet zou verwonden. Want wat troost kan iemand van zijn leven hebben, wanneer zijn goede naam begraven ligt?

Ten 2e. Een rein hart vermijdt alle schijn van zonde, uit eerbied en respect voor Gods heiligheid. God haat zelfs de schijn des kwaads. God heeft een afkeer van de huichelaars, omdat ze niet meer dan een schijn des goeds bezitten, en Hij is verstoord op Zijn kinderen, omdat ze zoveel als een schijn des kwaads hebben. Een begenadigde ziel weet dat God een ijverig God is, en niet verdragen kan, dat Zijn volk aan de zonde grenst; daarom blijft hij er ver af en komt niet te dicht bij de besmettelijke lucht.

Ten 3e. Een rein hart schuwt alle schijn van zonde ten opzichte van de Godzaligen. De schijn des kwaads kan een zwakke broeder ergeren. Een Godzalige ziel vreest niet alleen zijn eigen geweten te besmetten, maar ook dat van zijn broederen te ergeren. Al was het maar in middelmatige dingen, niettemin - als het een schijn des kwaads is, en het een ander ergert - dan moeten wij er ons van onthouden, 1 Kor. 10:25-28. "Want wanneer wij tegen de broeders zondigen en hun zwakke consciëntie kwetsen, zo zondigen wij tegen Christus", 1 Kor. 8:12. Een zwak christen is een lidmaat van Christus; wie dus tegen een lidmaat zondigt, die zondigt tegen Christus.

Ten 4e. Een rein hart onthoudt zichzelf van de schijn des kwaads ten opzichte van de goddelozen. De Apostel vermaant ons eerlijk te wandelen bij degenen die buiten zijn, 1 Thess. 4:12. De goddelozen letten op onze struikelingen. Hoe verblijd zullen ze zijn, wanneer ze de dienst Gods met enige schijn kunnen lasteren! De belijders zijn als sterren in de hoogste sfeer der Kerk geplaatst, en indien er maar de minste schijn van buitensporigheid of ongeregelde beweging bespeurd wordt, zullen terstond de monden der goddelozen geopend zijn om de dienst Gods te smaden. Welnu, een Godzalige ziel acht de eer van de Godsdienst zo dierbaar, dat hij liever sterven wil, dan haar verduisteren of besmetten. Hieraan kunnen wij ons dus beproeven, of wij rein van hart zijn: Onthouden wij ons van de geringste schijn des kwaads? Helaas! hoeveel geven zichzelf in de gelegenheden van zonde toe! Zij verzoeken de duivel, hen te verzoeken. Sommigen gaan naar carnaval en komedies, de beste zwavelstokken om onze lust te ontsteken. Anderen bezoeken regelmatig de samenkomsten der dwaalgeesten. En stellig geeft God diegenen in Zijn rechtvaardig oordeel aan zondedaden over, die zich van de schijn der zonde niet onthouden, Ps. 100:35: "Zij vermengden zich met de heidenen en leerden derzelve werken."

Ten 4^e. Zij die rein van hart zijn, vlieden alle mogelijke gelegenheden en aanleiding tot zonde. Johannes kon het gezelschap van Cerinthus in het bad niet verdragen, zoals Nicephorus opmerkt. Polycarpus wilde met de oude ketter Marcion geen gesprek voeren, maar noemde hem des duivels eerstgeborene. Basilius vertelt dat de christenen in zijn tijd de bijeenkomsten der sektaristen schuwden als echte scholen der dwaling. Och, onthoud u dan van alle schijn des kwaads. De Apostel vermaant ons datgene te bedenken, wat eerlijk is en wél luidt, Fil. 4:8.

5. Een rein hart volbrengt de heilige plichten op een heilige wijze.

Deze heilige manier bestaat in drie dingen:

- a. In een schikken van het hart vóór de plicht. Een onheilig hart vraagt er niet naar, hoe het tot Gods instellingen komt. Het komt zonder voorbereiding en gaat weg

zonder profijt. Een rein hart is een voorbereid hart. Dat schikt zichzelf op, door middel van zelfonderzoek en andere heilige oefeningen, eer het tot de plicht komt. Als de aarde welbereid is, dan is ze geschikt om het zaad te ontvangen. Wanneer het muziekinstrument goed gestemd en op zuivere toon gebracht is, dan kan het goed bespeeld worden.

- b. In een opwekking des harten bij de plicht. Een heilig hart zoekt getroffen en bewogen te zijn bij de plicht, en van binnen met een heilig vuur te branden. Er was geen offerande zonder vuur. Wie rein van hart is, zoekt een gebroken hart in .en bij de plicht te hebben, Ps. 51:17. De wierook geeft pas, wanneer ze gestampt en gebroken is, de zoetste geur en reuk. Onreine zielen geven er niet om, op welk een dode en slappe manier zij God dienen, Ezech. 33:31. Zij bidden meer uit gewoonte en voor de vorm dan uit geloof. Zij hebben niet meer besef van Gods instellingen dan de doden op het kerkhof. God klaagt over het offeren van wat blind en kreupel is, Mal. 1:8. En is het offeren van iets doods niet even erg? O christen! zeg tot uzelf: hoe kan deze dodigheid des harten met de reinheid des harten bestaan? Zijn dode dingen niet aan verrotting onderworpen?
- c. In uitwendige eerbied. De reinheid des harten zal zichzelf door een eerbiedige houding van het lichaam openbaren, zoals met opheffing van ogen en handen, ontbloting des hoofds en buigen van knieën. Keizer Constantijn droeg het Woord en de Woordbediening een groot respect toe. Toen God Zijn Wet gaf op de berg Sinaï, rookte de berg als een oven en beefde zeer, Ex. 19:18. De reden was: opdat het volk zich met des te meer eerbiedigheid voor de Heere zou verootmoedigen. De ark waarin de Wet lag, werd met handbomen gedragen, opdat de Levieten ze niet aanraken zouden, Ex. 25:11-14. Zulks, om te tonen welk een eerbied God omtrent de heilige dingen eist. Bij het gebed (behalve in geval van zwakheid) te zitten, en de hoed half op te houden, dat is een zeer onbetamelijke en oneerbiedige gewoonte. Laten zij die hieraan schuldig zijn, dit verbeteren. Wij moeten Gode niet alleen onze zielen, maar ook onze lichamen opofferen, Rom. 12:1. De Heere neemt er kennis van, welke houding en gebaren wij bij het gebed in acht nemen. Indien iemand aan de koning een verzoek ter hand wilde stellen, zou hij dat doen met de hoed half op 't hoofd? De verachtelijke oneerbiedigheid van sommigen doet ons met reden denken, dat ze er niet veel om geven, of zij al dan niet van God verhoord worden. Wij zijn helaas van 't ene uiterste tot het andere vervallen, van bijgelovigheid tot oneerbiedigheid. Laat de christenen de verschrikkelijke Majesteit Gods, die bij hen tegenwoordig is, in gedachtenis houden, Gen. 28:17: "Hoe vreselijk is deze plaats! Dit is niet dan een huis Gods, en dit is de poort des hemels." De gezegende Engelen bedekten hun aangezichten, roepende: Heilig, heilig, heilig, Jes. 6:2 v. Een heilig hart houdt van heilige gebaren. 6. Een rein hart zal een rein leven leiden, 2 Kor. 7:1: "Laat ons onszelf reinigen van alle besmetting des vleses en des geestes, voleindigende de heiligmaking in de vreze Gods." Waar een goede consciëntie is, daar zal ook een goede wandel zijn. Sommigen danken God. Zij hebben een goed hart, maar hun leven deugt niet, Spr. 30:12: "Daar is een geslacht dat rein in zijne ogen is, en van zijnen drek niet gewassen is." Indien de stroom stinkt, dan kunnen we gerust denken dat de springader onrein is. Aäron werd genoemd "de heilige des HEEREN", Ps. 106:16. Hij had niet alleen een heilig hart, maar hij had ook een gouden plaat aan zijn voorhoofd, waarop geschreven was: "Heiligheid des HEEREN." Reinheid moet niet alleen in het hart geweven, maar ook in het leven ingegrift zijn. De genade heeft de meeste glans en luister, wanneer ze haar gulden stralen naar buiten verspreidt. 't Uurwerk heeft niet slechts zijn beweging van binnen, maar de vinger

beweegt ook buiten op de wijzer(plaat). Reinheid des harten vertoont zichzelf op de wijzer(plaat) van een heilige wandel.

6. Een rein hart spreekt van God, Psalm 37:30. Zijn hart wordt op zijn tong gezien. De Latinisten noemen 't gehemelte van de mond "hemel." Wie rein van hart is, zal zijn mond vol hebben van de hemel. Hij wandelt met God, Gen. 6:9. Hij is gedurig in het werk der Engelen bezig: God prijzende en God dienende. Hij leeft als Christus deed op aarde. De heilige plichten ,zijn hem een Jakobs ladder, waarlangs hij ten hemel opklimt. De reinheid des harten en des levens gaan in de Heilige Schriften als tweelingen tezamen, Ezech. 36:27: "Ik zal Mijnen Geest geven in het binnenste van u geven." Daar heb u de reinheid des harten; "en Ik zal maken dat gij in Mijn inzettingen zult wandelen"; ziedaar de reinheid des levens. Zullen we dan hen rein achten, wier wandel niet in de hemel is, Fil. 3:20, maar veeleer in de hel? Micha 6:11: Zoude ik rein zijn, met een goddeloze weegschaal en met een zak van bedrieglijke weegstenen? Geen wonder is het dat anderen de dienst Gods versmaden, wanneer ze die met onze onheilige voeten vertreden zien! Een rein hart heeft een gouden gevel; de genade wil als nieuwe wijn ademtocht en lucht hebben; en kan evenmin verborgen als verloren worden. De heiligen zijn Goddelijke paarlen en diamanten, en moeten daarom met een heerlijke glans en luister van heiligheid glinsteren in de ogen van anderen.

7. Een rein hart is zo gesteld op heiligheid, dat niets ter wereld het daar van afbrengen kan.

Laten anderen de reinheid versmaden, hij bemint ze; zoals David, toen hij huppelde voor de ark en Michal hem bespote. "Ook zal ik mij (zegt hij) nog geringer houden dan alzo", 2 Sam. 6:22. Zo zegt een rein hart, indien het navolgen van heiligheid gering is, dan zal ik mij nog geringer houden dan alzo. Sprengt water in het vuur, en het zal nog heter branden; hoe meer anderen de heiligheid versmaden, hoe meer een begenadigde ziel daarvoor in liefde en ijver ontbrandt. Als iemand een erfenis toegevalen is, zal hij die dan in de steek laten, omdat er een ander om lacht? Wat ontnemt een andermans smaad een christen? Al veracht een blinde een diamant, dat neemt haar luister niet weg.

Laten anderen de heiligheid vervolgen, een rein hart zal ze najagen! Heiligheid is de koningin, waarmee elke Godzalige ziele getrouwd is; en de dood zou -voor een begenadigde ziel aangenamer zijn dan deze echtscheiding. Paulus wil heilig zijn, ofschoon hem banden en verdrukking aanstaande zijn, Hand. 20:23. De weg der godsdienstigheid is dikwijls doornachtig en bloedig. Maar een begenadigde ziel acht inwendige reinheid méér dan uiterlijke vrede.

Ik heb eens gehoord van iemand die een juweel bezat, dat hij zeer hoog waardeerde, dat hij, toen de koning om hem vroeg vanwege dat juweel, ten antwoord gaf: "zeg de koning, dat ik zijne majesteit eer, maar ik wil liever mijn leven verliezen dan van mijn juweel afstand doen." Wanneer hem zijn eer en rijkdom geen goed kunnen doen, dan zal hem zijn heiligheid bijstaan en helpen, Rom. 6:22: "Gij hebt uwe vrucht tot heiligmaking, en het einde het eeuwige leven."

V. Een vermaning tot reinheid des harten.

Laten wij nu de christenen tot reinheid des harten vermanen. De overspelige vrouw wist haar mond, Spr. 30:20. Maar dat is niet genoeg. Was uw hart, o Jeruzalem, Jer. 4:14. En hier zal ik enkele drangredenen voorstellen om u te overtuigen en tot reinheid des harten op te wekken.

1. Bedenkt *de noodzaak* van de reinheid des harten. Noodzakelijk is ze:

- *Ten opzichte van onszelf.* Als het hart onrein is, dan zijn al onze heilige dingen besmet; dan zijn het blinkende zonden, Titus 1:15: "Alle dingen zijn wel rein den reinen; maar den bevestigden en ongelovigen is geen ding rein, maar beide hun verstand en consciëntie zijn bevestigd"; hun offerande is onrein. Indien iemand onder de Wet, die onrein was vanwege een dood lichaam, heilig vlees in de slip van zijn kleed droeg, dan kon hem dat heilige vlees niet reinigen, maar hij verontreinigde hetzelfde, Hagg. 2:13, v. Alles wat de melaatse aanraakte was onrein. Indien hij het altaar of de offerande had aangeraakt, dan zou dat altaar niet hem gereinigd hebben, maar hij het altaar verontreinigd hebben. Een onreine hand maakt het allerhelderste water vuil. Een onrein hart verontreinigt de gebeden, sacramenten enz., ja vergiftigt alles. Een helder water wordt onrein, als het door een modderpoel loopt. De heilige instellingen worden verontreinigd, wanneer ze in een onrein hart worden uitgestort. De werken des zondaars worden "dode werken" genoemd, 14b. 6:1. En gewis, de werken die dood zijn, kunnen God niet behagen; een dode vrouw kan haar man niet behagen.
- *De reinheid des harten is noodzakelijk ten opzichte van God.* God is heilig. Reinheid is het opperkleed, waarmee God Zelf gekleed is, Hab. 1:13: "Gij zijt te rein van ogen, dan dat Gij het kwade zoudt zien." En zal dan deze heilige God dulden, dat een onrein hart tot Hem komt? Zal iemand een slang in zijn boezem leggen? De heilige God en de zondaar kunnen niet tezamen wonen. Die geen vrienden zijn, kunnen niet tezamen wonen. Maar tussen God en de zondaar is geen vriendschap, daar zij beiden van een tegengesteld oordeel en natuur zijn. Een onrein hart is in Gods ogen afzichtelijker dan een slang. God heeft aan de slang zijn vergift gegeven, maar de satan vervult het hart met zonde, Hand. 5:3: "Waarom heeft de satan uw hart vervuld?" De Heere heeft een afkeer van de zondaar, Hij kan zijn tegenwoordigheid niet dulden, terwijl zijn pestzweren druipen van onreinheid, Zach. 11:8: "Mijn ziel was over hen verdrietig geworden, en ook had hun ziel een walg van Mij."
- *De reinheid des harten is noodzakelijk ten opzichte van de Engelen.* De Engelen zijn reine geesten. De cherubim - voorbeelden van de Engelen - waren van fijn goud gemaakt, om de reinheid van hun wezen uit te drukken. Geen onreine gedachten komen bij de Engelen boven. Daarom is het nodig dat wij rein van hart zijn, opdat er zo enige overeenkomst tussen ons en hen zijn mag. Wat zullen onreine harten onder deze reine geesten van Engelen doen?
- *Wij moeten rein van hart zijn ten opzichte van de verheerlijkte heiligen.* Die zijn rein, als zijnde geraffineerd en gezuiverd van alle schuim en droesem der zonde. Hun titel luidt: de geesten der volmaakte rechtvaardigen, Hebr. 12:23. Welnu, wat zullen de onreine geesten te midden van de geesten van de volmaakte rechtvaardigen doen? Ik zeg u: indien u die in uw zonde wentelt, recht en macht had, om te komen tot God en de Engelen, en tot de geesten der volmaakte rechtvaardigen, om hun luister in ogeschouw te nemen, dan zoudt u bijna wensen uit hun gezelschap te zijn. Indien iemand beslikt en in gescheurde lompen voor de koning en diens edelen stond, en hen in hun gouden lakense klederen zag glinsteren en met hun juwelen zag blinken, dan zou hij zich schamen en wensen dat hij uit hun oog verdween.
- *Er moet reinheid des harten zijn ten opzichte van de hemel.* De hemel is een reine plaats: "Een onbevlektlike erfenis", 1 Petrus 1:4. Geen onreine beesten komen in de hemelse ark; daar zal niet inkomen iets dat verontreinigt, Openb. 21:27. De Heere wil de nieuwe wijn der heerlijkheid in geen vuil onrein hart doen. Wanneer

deze dingen aldus aangemerkt worden, bewijzen ze dat de reinheid des harten noodzakelijk is.

2. 't Is de wille Gods, dat wij rein van hart zullen zijn, 1 Thess. 4:3: "Dit is de wille Gods, uw heiligmaking." Bent u laag (van staat) in de wereld? Wellicht is het Gods wil niet, dat u rijk zult zijn. Maar het is (wel) de wil Gods, dat u heilig zult zijn: Dit is de wil Gods, uw heiligmaking. Laat God Zijn wil hebben door heilig te zijn, en gij zult uw wil hebben, in gelukzalig te zijn. Gods wil moet of van ons of aan ons vervuld worden.

3. De reinheid des harten is een onfeilbaar merkteken van Gods volk, Ps. 73:1: "Immers is God Israël goed, dengenen die rein van harte zijn." De reinheid des harten maakt ons (tot) het Israël Gods. 't Is niet de belijdenis die ons (tot) het Israël Gods maakt. Weliswaar doet ze ons van Israël zijn, maar die zijn niet allen Israël, die uit Israël zijn, Rom. 9:6. De reinheid des harten is het juweel dat alleen aan de uitverkorenen geschonken is. Gelijk de kuisheid een onderscheid maakt tussen een eerbare en deugdzame vrouw én tussen een hoer: zó is ook een ware heilige onderscheiden van een huichelaar door de reinheid van zijn hart. De reinheid des harten is a.h.w. eens edelmans 'ster' of 'orde van kouseband', namelijk een bijzonder bewijs en teken van eer, waardoor hij van 't algemeen onderscheiden wordt. Wanneer de blinkende en heldere ster van reinheid in een christenhart schijnt, onderscheidt hem dat van een uiterlijk en bloot belijder.

4. De reinheid des harten maakt ons aan God gelijk. 't Was eenmaal Adams rampzaligheid, dat hij door een zondige eierzucht God zocht gelijk te zijn in alwetendheid, maar wij moeten God trachten gelijk te zijn in heiligheid. Gods evenbeeld bestaat in heiligheid. Die Zijn beeld en opschrift niet hebben, zal Hij aanspreken: Ik heb u nooit gekend, Matth. 7:23. God heeft in geen (ander) hart vermaak, dan waarin Hij Zijn evenbeeld en gelijkenis zien kan. Gods evenbeeld kan in een vuil onrein hart niet gezien worden. Een rein hart vertoont (als een rein glas) een idee of gelijkenis van God. 't Geeft weinig troost, of wij God gelijk zijn in andere dingen, zo wij Hem niet gelijk zijn in reinheid. Zijn wij God gelijk, omdat wij een aanzijn hebben? Dat hebben de stenen ook. Zijn wij Hem daarin gelijk, dat wij ons bewegen? Zulks doen ook de sterren. Zijn wij Hem daarin gelijk dat wij leven bezitten? Dat hebben ook de bomen en vogels. Zijn wij Hem daarin gelijk dat wij kennis hebben? Daarmee zijn ook de duivelen voorzien. Dat wij God in alle andere dingen gelijk zijn, dat kan ons noch troostvol noch zalig zijn, zo wij Hem niet gelijk zijn in reinheid. God heeft de reinen van hart lief, en liefde is op gelijkheid gegrond.

5. De glans en luister van het hart bestaat in zijn reinheid. De reinheid was in de staat der rechtheid de glorie en heerlijkheid der ziel. Hoe reiner een ding is, hoe beter het is. Hoe reiner de lucht is en vrijer van schadelijke dampen, hoe beter ze is. De essence van gedistilleerde wateren is allerkostelijkst. Hoe zuiverder het goud is, van des te meer waarde is het; naarmate de wijn meer van haar heffe en droesem gezuiverd is, des te beter is ze; hoe reiner de ziel is, gezuiverd door de genade van de heffe en droesem der zonde, des te voortreffelijker is ze in Gods ogen; hoe reiner het hart is, des te geestelijker is het, en hoe geestelijker, des te bekwamer om Hem Die een Geest is, daarin te ontvangen.

6. God is goed jegens hen, die rein van harte zijn, Ps. 73:1: "Immers is God Israël goed, dengenen die rein van harte zijn." Allemaal hebben we gaarne dat God goed voor ons is. 't Is het gebed van de zieke: *De Heere zij goed voor mij!* God is goed dengenen die rein van harte zijn.

Vraag: Maar hoe is God dengenen die rein van harte zijn, goed?

Antwoord: Op twee manieren.

1. Dengenen die rein van harte zijn, zijn alle dingen geheiligd, Tit. 1:15: Alle dingen zijn den reinen rein. Onze middelen van bestaan zijn geheiligd, onze relaties zijn geheiligd, zoals de tempel het goud heiligde, en het altaar de offerande. Den onreinen is géén ding rein: Hun tafel is een strik, hun tempeldevotie zonde, Deut. 28:16. De vloek wordt over de goddelozen uitgesproken, maar heiligheid neemt de vloek weg: Alle dingen zijn den reinen rein.
2. Dengenen die rein van harte zijn, werken alle dingen ten goede, Rom. 8:28. Zowel zegeningen als verdrukkingen moeten tot hun beste dienen. Het allerdodelijkst vergift zal hun tot een medicijn verstrekken. De allergrootste tegenspoeden zullen dienen om het werk hunner zaligheid voorspoedig te maken. Wie zal dan niet trachten om rein van hart te zijn? God is goed dengenen die rein van harte zijn.

7. De reinheid des harten baant een weg naar de hemel.

Wie rein van hart is, zal God zien. De gelukzaligheid is anders niet dan de kwintessens (het pit) van heiligheid. De reinheid van hart is in de mens een beginsel van de hemel. De heiligheid wordt in de Heilige Schriften "de zalving Gods" genoemd, 1 Joh. 2:27. Salomo werd eerst met heilige olie gezalfd, en toen werd hij koning gemaakt, 1 Kon. 1:39. Gods kinderen worden eerst met de olie des Geestes gezalfd en rein van hart gemaakt, en dan wordt hun de kroon der heerlijkheid op 't hoofd gezet. Is dus de reinheid niet hoog te achten, die ons een brug legt en een weg baant tot heerlijkheid? Reden waarom dan ook rein van hart te zijn, en God te zien, aan elkander geschakeld is.

8. Overwegenswaard zijn ook de voorbeelden van hen die in reinheid van hart hebben uitgeblonken. De Heere Jezus was een Voorbeeld van reinheid, Joh. 8:46: "Wie overtuigt Mij van zonde?" Hierin moeten wij Christus navolgen. Wij hebben Christus niet na te volgen in het opwekken der doden, of in het verrichten van wonderwerken, maar in heilig te zijn, 1 Petrus 1:16. Behalve dit gouden voorbeeld van Jezus Christus, moeten wij schrijven naar de schone kopie van de heiligen, die van een duivenreinheid geweest zijn. David was zo rein van hart, dat hij een man naar Gods hart was. Abraham was door het geloof zo gereinigd, dat hij één van Gods geheime raadslieden was, Gen. 18:17. Mozes was zo heilig, dat God met hem van aangezicht tot aangezicht sprak. En wat waren alle andere aartsvaders anders dan evenzo vele flonkerende sterren, die in heiligheid uitblonken? De Kerkvaders uit de oude Kerk waren voorbeelden van reinheid. Gregorius Nazianzenus, Basilius, Augustinus waren zo met reinheid versierd, dat zelfs de nijd hen niet beschuldigen kon. Derhalve, zoals Caesar wenste zulke krijgslieden te hebben als er ten tijde van Alexander de Grote waren, mogen wij wel wensen dat wij zulke heiligen bezaten, als er in de eerste tijden waren; zo rechtvaardig waren ze in hun handelingen, zo betamelijk in hun kleding, trouw in hun beloften, zo ijverig in hun Godsdienst, zo onbesmet van leven, dat ze levende predikatiën, wandelende Bijbels, nauwkeurige beelden van Christus waren, dienstig om de eer der Godzaligheid in de wereld hoog te houden.

9. Reinheid des harten is het enige juweel dat u uit de wereld kunt meenemen. Hebt u een kind of iets anders, waarin u vermaak schept? U zult niets uit de wereld meenemen, 1 Tim. 6:7. Reinheid des harten is het enige dat u bijblijft, als u uit de wereld scheidt. Meestal houden wij 't meest van die dingen die 't langst duren; wij waarderen een diamant of stuk goud boven de allerschoonste bloem, omdat die verwelken kan. Reinheid des harten blijft gedurig bij ons en verlaat ons niet in graf of dood.

VI. *Middelen om deze reinheid van hart te verkrijgen.*

Vraag. *Maar wat zullen we doen om aan deze reinheid des harten te komen?*

Daarop dient het volgende ter onderrichting:

1. Leest dikwijls in het Woord Gods, Joh. 15:3: "Gijlieden zijt nu rein, om het Woord." Ps. 119:140: "Uw Woord is zeer gelouterd." Gods Woord is rein en zuiver, niet alleen ten opzichte van zijn inhoud, maar ook van zijn werking, daar het ons rein maakt, Joh. 17:17: "Heilig ze in Uwe waarheid; Uw Woord is de waarheid!" Door het aanschouwen van dit zuiver kristal worden wij in zijn beeld veranderd. 't Woord is zowel een spiegel om ons de smetten onzer ziel te tonen, als een wasbekken om die af te wassen. 't Woord brengt niets dan reinheid voort, 't verlicht het verstand en heiligt het hart.
2. Begeeft u tot het badwater. Tweeërlei badwater is er, waarin de christenen zich moeten wassen.
 - 't Badwater der tranen. Gaat in dit badwater. Petrus had zichzelf met zonde verontreinigd en besmet, en hij wies zichzelf in boetvaardige tranen. Maria Magdalena, een onreine zondares, stond achter aan de voeten van Jezus, wenende, Lukas 7:38. Maria's tranen wasten haar hart zo goed als Christus' voeten. O zondaars! Laat uw ogen een fontein van tranen zijn. Weent over uw zonden die zo menigvuldig zijn, dat ze alle berekening te boven gaan. Dit water van heilig berouw is van een genezende en zuiverende kracht.
 - 't Badwater van Christus' bloed. Dat is de fontein die geopend is tegen de zonde en tegen de onreinheid, Zach. 13:1. Een ziel, in zilte tranen van berouw gedoopt en in het bloed van Jezus Christus gewassen, is rein en zuiver. Dat is het geestelijke water. Wassing en reiniging onder de Wet der ceremoniën, waren niet anders dan voorbeelden van Christus bloed. Dit bloed maakt de ziel wit.
3. Tracht geloof te krijgen. 't Geloof is een zielsreinigende genade, Hand. 15:9: "Gereinigd hebbende hunne harten door het geloof." De vrouw in het Evangelie, raakte slechts de zoom van Christus kleed aan en werd genezen. Het aanraken des geloofs geneest. Indien ik geloof dat Christus en al Zijn verdiensten de mijne zijn, hoe kan ik dan nog tegen Hem zondigen? Wij zullen zulke vrienden, die - naar wij geloven - ons liefhebben, niet moedwillig verongelijken. Er bestaat niets ter wereld dat zulk een kracht heeft het hart te reinigen, dan het geloof. 't Geloof kan bergen verzetten: bergen van hovaardij, gierigheid, nijd, onkuisheid. Geloof en zondeliefde kunnen niet tezamen bestaan.
4. Hijgt naar Gods Geest. Hij wordt de *Heilige Geest* genoemd, Ef. 1:13, Die het hart reinigt, zoals de bliksem de lucht reinigt. Opdat wij zien mogen welk een reinigende kracht de Geest heeft, wordt Hij vergeleken:

- *Bij vuur*, Hand. 2:3. Vuur bezit een reinigende kracht. Het zuivert en reinigt de metalen, en het scheidt het schuim van het goud. De Geest Gods reinigt en heiligt het hart, het verbrandt het schuim der zonde.
 - De Geest wordt ook bij *wind* vergeleken, Hand. 2:2: "En er geschiedde haastelijk uit den hemel een geluid, gelijk als van een geweldigen gedrevenen wind, en zij werden allen vervuld met den Heiligen Geest." De wind zuivert de lucht. Wanneer de lucht vanwege nevelige dampen ongezond is, dan is de wind als een wan om ze te wannen en te zuiveren. Wanneer de dampen der zonde oprijzen in het hart, de dampen van hoogmoed en gierigheid, aardse dampen, dan verliest Zich de wind van Gods Geest en blaast op de ziel, om haar van deze onreine dampen te zuiveren. De bruid in Salomo's Hooglied bidt om de wind des Geestes, opdat zij gereinigd zou worden, Hoogl. 4:16.
 - De Geest wordt bij *water* vergeleken, Joh. 7:38, v.: "Die in Mij gelooft, gelijkerwijs de Schrift zegt: stromen des levenden waters zullen uit zijnen buik vloeien; en dit zeide Hij van den Geest." De Geest is aan water gelijk, niet alleen om ons vruchtbaar te maken (want de Geest doet de wildernis bloeien als een roos, Jes. 32:15; 35:1), maar ook om ons te reinigen. Hoe onrein het hart van een zondaar tevoren ook was, verontreinigende alles wat hij aanraakte, Num. 19:22: wanneer de Geest eenmaal in het hart komt, dan wast Die met een hemelse regen in een Goddelijk waterbad de ziel van haar vuilheid, en maakt ze rein en bekwaam voor de God der geesten, om daarin te wonen.
5. Wacht u voor een familiale en gemeenzame omgang met de goddelozen. Een ijdel hart maakt er nog één, een hard hart maakt het een ander ook, de niersteen in het lichaam is niet besmettelijk, maar 'de steen' in het hart is het wel. Een werelds en goddeloos hart vergiftigt een ander. Wacht u voor het gezelschap van goddelozen.
- Vraag. Maar welk gevaar steekt daarin? Ging Jezus Christus dan niet met de zondaren om? Lukas 5:29.*
- Antwoord.* Dat was nodig! Indien Jezus Christus niet onder de zondaars gekomen was, hoe zouden dan de zondaars zalig geworden zijn? Hij ging met de zondaars om, niet om met hen gemeenschap te hebben in hun zonden, maar om hen te genezen van hun zonden. Hij was geen metgezel van de zondaren, maar hun Medicijnmeester.
- Ook al ging Christus met de zondaars om, toch kon Hij met hun zonden niet besmet worden. Zijn Goddelijke natuur was een afdoende tegengif, om Hem voor besmetting te bewaren. Christus kon evenmin met hun zonden besmet worden, als de zon door het schijnen op een mesthoop, besmet kan worden. De zonde had even weinig vat op Christus, als een vlek op een kristallen vaas. De grond van Zijn hart was zo zuiver, dat er geen zonde-adder groeien kon. Maar de zaak is bij ons totaal anders: wij hebben een wortel der verdorvenheid in ons, en het geringste ding zal deze wortel doen opschieten en toenemen. Daarom is het gevaarlijk om onszelf onder de goddelozen te mengen. Als wij rein van hart begeren te zijn en te blijven, laat ons dan hun gezelschap schuwen. Wie zijn kleed rein bewaren wil, neemt zich voor slijk in acht. De goddelozen zijn als slijk en modder, Jes. 57:20. Vers water, met zout water vermengd, wordt brak.
6. Als u rein van hart begeert te zijn, dan moet u met degenen die rein van hart zijn, verkeren; dan moet, gelijk de "gemeenschap der heiligen" in onze

Geloofsbelijdenis staat, ze ook in ons gezelschap zijn, Spr. 13:20: "Die met wijzen omgaat, zal wijs worden. En wie met reinen omgaat, zal rein worden." De heiligen zijn als een bed van specerijen: door onszelf onder hen te mengen, zullen wij hun geur en aangename reuk deelachtig worden. Wie met elkaar omgaan, worden elkaar gelijk. Dikwijls gebruikt God goed gezelschap tot bekering van een ander.

7. Wacht aan de posten van de deuren der wijsheid. Houdt het gepredikte Woord in waarde. Het Woord Gods, ingezogen door het geloof, Fil. 4:2, verandert het hart naar het voorbeeld der leer, Rom. 6:17. 't Woord is een heilig zaad, Jak. 1:18, dat in het hart geworpen zijnde, dat der Goddelijke natuur deelachtig maakt, 2 Petrus 1:4.
8. Bidt om reinheid van hart. Job vraagt: "Wie zal een reine geven uit den onreine?" Job 14:4. Dat kan God doen, n.l. uit een onrein hart kan God genade voortbrengen. Bidt met David in Ps. 51:12: "Schepp mij een rein hart, o God." De meeste mensen bidden meer om volle beurzen dan om reine harten. Wij moeten om de reinheid des harten ijverig bidden. 't Is een zaak, waaraan ons ten eerste gelegen is. Zonder heiligmaking zal niemand God zien. Ons gebed moet met zuchten en steunen geschieden, Rom. 8. Er moet niet alleen spraak, maar ook genegenheid zijn. Jakob worstelde in den gebede, Gen. 32:24. Hanna goot haar ziel uit, 1 Sam. 1:15. Wij bidden dikwijls zo flauw (terwijl onze begeerten tussen onze lippen bevroren), alsof wij God wilden leren weigeren. Wij bidden, alsof wij er niet naar vragen, of God ons verhoorde, ja dan neen. O christen, houd ijverig bij God aan om een rein hart. Leg uw hart voor de Heere, en zeg: *Heere, Gij hebt mij een hart gegeven, geef mij een rein hart. Zonder reinheid is mijn hart nergens goed voor; het verontreinigt alles wat het aanraakt. Heere, ik ben niet bekwaam om te leven met dit hart, want ik kan U niet eren; noch ben ik bekwaam te sterven met dit hart, want ik kan U niet zien. Och, ontzondig mij met hysop, en ik zal rein zijn, Ps. 51:9. Bespreng mij met Christus bloed, en laat de Heilige Geest op mij nederdalen. Schepp mij een rein hart, o God! Gij zegt: "Mijn zoon, geef Mij uw hart." Heere, maak mijn hart rein, en Gij zult het hebben.*

17. Het zalige voorrecht om God te zien.

"Want zij zullen God zien." (Matth. 5:8b.)

Deze woorden zijn aan de voorafgaande verbonden, en zijn van groot gewicht om een mens tot reinheid des harten op te wekken: Die rein van hart zijn, zullen de reine God zien. Tweeërlei gezicht is er, waarin de heiligen God zien; *want zij zien God*.

- Ten 1e. In dit leven; d.w.z. geestelijk, door 't oog des geloofs. Het geloof ziet Gods heerlijke eigenschappen in de spiegel van Zijn Woord. 't Geloof ziet God, wanneer Hij Zichzelf door de traliën van Zijn instellingen vertoont. Zo zag Mozes de Onzienlijke, Hebr. 11:27. De gelovigen zien Gods heerlijkheid a.h.w. overdekt, zij zien Zijn achterste delen, Ex. 33:22, v.
- In het toekomstige leven. En van dit heerlijke gezicht Gods wordt gesproken in de tekst: *zij zullen God zien*. Een aangenaam gezicht! De Godgeleerden noemen het *het zaligst gezicht*. Want in die dag zal het deksel weggenomen zijn, zoals een koning op de dag van zijn kroning in al zijn koninklijke versierselen en praal verschijnt. Dit zalige gezicht van God zal in de hemel de hemel zijn. 't Is waar: wij zullen ook een gezicht van Engelen hebben, en dat zal een zoet en aangenaam gezicht zijn. Maar de kern en het wezen der gelukzaligheid en de diamant in de ring zal dit zijn, dat wij God zullen zien. Indien de zon afwezig is, dan is het - al zijn er nog zoveel sterren - toch nacht. De Engelen heten sterren, Job 38:1. Toch zou het nacht in de hemel zijn, zo de Zon der gerechtigheid daar niet schoen. De aanwezigheid van de Koning maakt het Hof. Absalom achtte zichzelf maar half te leven, tenzij hij het aangezicht van de koning zien mocht, 2 Sam. 14:32. Zalig zijn de reinen van hart, want zij zullen God zien.

Dit gezicht van God in heerlijkheid, is:

1. ten dele geestelijk. Want wij zullen Hem zien met de ogen van ons verstand. Indien God daar met de geestelijke ogen des verstands niet gezien wordt, hoe zien Hem dan de geesten der volmaakt rechtvaardigen?
2. Ten 2e. Ten dele lichamelijk. Niet dat wij het zuivere en blinkende Wezen Gods met lichamelijke ogen zien kunnen. Weliswaar dreven de Anthropomorfiëten en Vorstianen een godslasterlijke dwaling, alsof God een zichtbare gestalte heeft. Zoals de mens geschapen is naar Gods beeld, zo - meenden zij - was God ook gemaakt in de gedaante van een mens. Maar God is een Geest, Joh. 4:24; en een Geest zijnde, is Hij onzienlijk, 1 Tim. 1:17. Hij kan met geen lichamelijke ogen gezien worden. "Denwelke geen mens gezien heeft, noch zien kan!" 1 Tim. 6:16. Een gezicht van Zijn heerlijkheid zou ons overstelpen. Deze wijn is te sterk voor ons zwakke hoofd.

Maar wanneer ik zeg dat het gezicht Gods in de hemel lichamelijk is, dan is mijn mening, dat wij met lichamelijke ogen de Heere Jezus Christus zullen zien, door Wie de heerlijkheid Gods, Zijn wijsheid, heiligheid, genade en barmhartigheid tot de ziel zal voortschijnen. De menselijke natuur van Jezus Christus is als het ware een spiegel, waarin wij de heerlijkheid Gods mogen zien, 2 Kor. 4:6: De heerlijkheid Gods in 't aangezicht van Jezus Christus. In deze zin moet de tekst Job 19:26 verstaan worden: *met deze mijn ogen zal ik God aanschouwen*.

1. *De uitnemendheid van het zalige zien van God.*

Wat nu dit zalige gezicht Gods aangaat: 't is zo hoog en zoet, dat ik er u niet anders dan een duistere schaduw van aanwijzen kan. Wij zullen het beter verstaan, wanneer wij in de hemel gekomen zullen zijn. Alleen voor het tegenwoordige zal ik deze 9 onderscheidingen kunnen voorstellen.

1. 't Gezicht Gods in de hemel zal een zeer helder en doorluchtig gezicht zijn. Hier zien wij Hem door een spiegel in een duistere rede, 1 Kor. 13:12. Maar door Christus zullen wij God op een zeer klare en verheven wijze zien. God zal Zichzelf zover ontdekken en zoveel van Zijn heerlijkheid vertonen, als de ziel zal kunnen bevatten. Al had Adam niet gezondigd, toch zou hij naar alle waarschijnlijkheid nooit zulk een klaar gezicht van God gehad hebben, als de heiligen in de heerlijkheid zullen genieten, 1 Joh. 3:2: "Wij zullen Hem zien gelijk Hij is." Nu zien wij Hem zoals Hij niet is: Hij is niet veranderlijk, niet sterfelijk. Daar zullen wij Hem zien gelijk Hij is, op een zeer klare en heerlijke wijze: "Alsdan zal ik kennen, gelijk ook ik gekend ben", 1 Kor. 13:12; d.w.z. helder en duidelijk. Kent God ons niet klaar en volkomen? Dan zullen de heiligen Hem kennen (naar hun bevassing), zoals zij gekend zijn: zoals hun liefde tot God, zo zal ook hun gezicht van God volkomen zijn.

2. 't Gezicht Gods in de hemel zal een alles overtreffend gezicht zijn, dat alles in heerlijkheid te boven zal gaan. De Heere Jezus zal met zulke schitterende stralen schijnen, dat Hij daarmede de ogen der aanschouwers oneindig zal verrukken en vermaken. Denkt u eens in, welk een zalig gezicht het zijn zal, Christus de tabberd van onze menselijke natuur te zien dragen, en die natuur van ons bóven de Engelen te zien zitten in heerlijkheid. Indien God al zo schoon en heerlijk is, hier in Zijn instellingen: Woord, gebed en sacramenten ..., en als er dan al zo'n voortreffelijkheid in is, wanneer wij Hem zien met het oog des geloofs door de verrelijker van een belofte, o, wat zal het dan zijn, wanneer wij Hem zien zullen van aangezicht tot aangezicht! Toen Christus van gedaante veranderd was op de berg, was Hij vol heerlijkheid, Zijn aangezicht blonk gelijk de zon, en Zijn klederen werden wit, gelijk het licht, Matth. 17:2. Was toen Zijn verandering al zo heerlijk, wat zal dan Zijn inhuldiging niet zijn! Welk een Heerlijke in tijd zal het zijn, wanneer wij Hem, zoals van Mordechaï gezegd werd, zullen zien voor het aangezicht Zijns Vaders, in een hemelsblauw en wit koninklijk kleed, en met een grote gouden kroon op Zijn hoofd, Esther 8:15. Daar zal een heerlijkheid zijn, die door geen verstand begrepen, met geen pen beschreven, en met geen tong uitgesproken kan worden. Al scheen de zon nog duizendmaal helderder, toch zou ze niet genoeg zijn om deze heerlijkheid af te schaduwen. Aan de hemelse horizon zullen wij de schoonheid zien in haar eerste grootte en hoogste verheffing. Daar zullen wij de Koning zien in Zijn schoonheid, Jes. 33:17. Alle hemelse lichten zijn niet anders dan verduisteringen in vergelijking met dat heerlijke gezicht. Het penseel van Apelles zou het bekladden, de tongen der Engelen zouden het verkleinen, en naar waarde niet kunnen verheffen.

3. 't Gezicht Gods in de hemel zal een veranderend gezicht zijn, 1 Joh. 3:2: "Wij zullen Hem gelijk wezen." De heiligen zullen in heerlijkheid veranderd zijn; gelijk wanneer het licht in een duister vertrek schijnt, dat vertrek kan heten veranderd te zijn. De heiligen zullen God zó zien, dat ze naar Zijn beeld veranderd zullen worden. Hier zijn Gods kinderen zwart en lelijk van zwakheden en gebreken, maar in de hemel zullen ze als duiven overdekt zijn met zilveren vleugelen. Zij zullen enige stralen van Gods heerlijkheid in hen krijgen te schijnen, zoals iemand die zich in de sneeuw

wentelt, sneeuwwit wordt; of zoals het kristal, in de zon gehouden, als de zon glinstert en schittert. Zó zullen de heiligen door het aanschouwen van de glans der heerlijkheid Gods, met de glans van Gods heerlijkheid bekleed worden; niet dat ze Gods Wezen zelf deelachtig zullen zijn - dat niet! -, maar zoals het ijzer in het vuur vurig en gloeiend wordt, en toch ijzer blijft: zó zullen de heiligen door het aanschouwen van de glans der Goddelijke Majesteit heerlijke schepselen zijn, doch echter schepselen.

4. 't Gezicht Gods in de hemel zal een verheugend gezicht zijn, Hand. 2:28: "Gij zult mij vervullen met verheuging door Uw aangezicht." Hoe vermakelijk zal het zijn, wanneer wij na een felle winter de Zon der gerechtigheid in de volle luister van Zijn heerlijkheid zullen zien opgaan! 't Geloof baart vreugde, 1 Petrus 1:8: "In Denwelke gij nu, hoewel Hem niet ziende, maar gelovende u verheugt met een onuitsprekelijke vreugde." Indien de vreugde des geloofs zodanig is, wat zal dan de vreugde der aanschouwing zijn! 't Aanschouwen van Jezus Christus zal het oog van verwondering verrukken en het hart met vreugde vervullen. Als het gezicht van een vriend, die wij van harte beminnen, ons al zo ontroert en alle droefheid verdrijft, o, hoe verheugend zal dan het gezicht Gods voor de heiligen in de hemel zijn! Dan zal naar waarheid gezegd kunnen worden: "Uw hart zal zich verblijden", Joh. 16:22.

Twee dingen zijn er die het gezicht Gods in de hemel voor de heiligen zo verheugend zullen maken.

- Ten 1e. *Door Jezus Christus zal de schrik en vervaarlijkheid van het Goddelijke Wezen weggenomen zijn.* Majesteit zal alleszins van God uitstralen om de aanschouwers tot eerbied op te wekken, doch Majesteit bekleed met lieflijkheid en gematigd met zoetheid, om blijdschap en vreugde in de heiligen te verwekken. Wij zullen God als een Vriend zien, en niet gelijk de zondige Adam, die vreesde en zich verborg, Gen. 3:10; maar zoals koningin Esther koning Ahasveros aanzag, die haar de gouden scepter toereikte, Esther 5:2. Stellig zal dit gezicht Gods niet vervaarlijk, maar troostrijk zijn.
- Ten 2e. *Zullen de heiligen niet alleen het gezicht, maar ook het genot hebben: zij zullen God zó zien dat zij Hem ook zullen genieten.* Thomas Aquinas en Scotus zijn het oneens over de vraag, of de wezenlijke reden der gelukzaligheid een daad van het verstand of van de wil is. Thomas beweert dat de gelukzaligheid gelegen is in het verstand, in het blote aanschouwen van God. Scotus zegt dat de gelukzaligheid een daad van de wil is, en in de genieting van God bestaat. Maar stellig bevat de ware gelukzaligheid allebei; ze ligt deels in het verstand, in het aanschouwen van Gods heerlijkheid, die dan zo rijk ontvouwd zal zijn, en deels in de wil, zodat de ziel een zoete en aangename smaak heeft, en volkomen vergenoegen schept in de gelukzaligheid. Wij zullen God zó zien, dat wij Hem beminnen zullen, en Hem zó beminnen, dat wij met Hem verzadigd zullen worden. 't Aanschouwen van God houdt ook genieting in, Matth. 25:21: "Ga in, in de vreugde uws Heeren"; dus niet maar: aanschouwt ze, maar: gaat in, in de vreugde, Ps. 36:10: "In Uw Licht zien wij het Licht"; zie, daar is het aanschouwen; Ps. 16:11: "Verzadiging der vreugde is bij Uw aangezicht, en lieflijkheden zijn in Uw rechterhand eeuwiglijk"; ziedaar de genieting. De vreugde die uit het aanschouwen Gods voortvloeit, is zó groot dat ze de heiligen in zegepralende lofzangen en Halleluja's doet losbreken.

5. 't Zalig aanschouwen Gods in de hemel zal een verzadigend aanschouwen zijn. Werp drie werelden in het hart, ze zullen het hart niet vervullen, maar het gezicht Gods verzadigt, Ps. 17:15: Ik zal Uw aangezicht in gerechtigheid aanschouwen, ik zal

verzadigd worden met Uw beeld, als ik zal opwaken. Salomo zegt: "Het oog wordt niet verzadigd met zien", Pred. 1:8. Maar in de hemel zal het oog verzadigd worden met zien. God alleen kan hart en oog voldoen. De heiligen zullen hun hoofd zó vol kennis en hun hart zó vol vreugde hebben, dat ze geen gebrek zullen vinden.

6. 't Zal een gezicht zonder verdriet zijn. Laat iemand het vermakelijkst tafereel van de wereld zien, hij zal 't spoedig moe worden. Wanneer iemand in een hof komt, en daar schone galerijen, mooie bomen en aangename bloemen ziet, binnen afzienbare tijd wordt hij voor hem een roede. Maar zo is het nu niet in de hemel. Daar heeft geen walg plaats. Nooit zullen wij 't aanschouwen Gods moe worden, want het Goddelijke Wezen Dat oneindig is, zal elk ogenblik aan de verheerlijkte ziel nieuwe en verse stof van vermaak schenken. De ziel zal God zo niet begeren, of ze zal voortdurend vergenoegd zijn. Ook zal de ziel nooit zó vergenoegd zijn, of ze zal nog steeds begeren. God zal zo lieflijk zijn, dat hoe meer de heiligen God aanschouwen, hoe meer ze in heilige begeerte en verheuging opgetrokken zullen zijn.

7. 't Zal een profijtelijk gezicht zijn, dat tot voordeel en verbetering van de ziel strekt. Bepaalde kleuren benadelen de ogen, terwijl ze die vermaken, maar dit aanschouwen Gods zal de ziel verbeteren en tot haar eeuwige gelukzaligheid strekken. Eva's aanschouwen van de boom der kennis was schadelijk voor haar gezicht, want ze werd er blind van. Maar de heiligen kunnen door het aanschouwen der heerlijkheid geen schade lijden. 't Zal hun een zalig gezicht zijn. De ziel zal nooit de volkomenheid bereiken, eer ze God krijgt te zien. Dat is de kroonzegen.

8. 't Gezicht van God zal eeuwigdurend zijn. Hier zien wij de voorwerpen slechts tijdelijk, en dan worden onze ogen duister, zodat wij brillen nodig krijgen. Maar de heiligen zullen God altijd aanschouwen. Zoals er geen wolk zijn zal op Gods aangezicht, zullen ook de heiligen geen stofje in de ogen hebben. Hun gezichtsvermogen zal nooit verduisterd worden, maar zij zullen God, dat heerlijke en zalige Voorwerp, aanschouwen altoos en eeuwiglijk. O, welk een zielsverrukkend gezicht zal dat zijn! God moet ons bekwaam maken om dat te verdragen. Wij kunnen een gezicht vol heerlijkheid al evenmin verdragen als een toornig gezicht. Maar de heiligen zullen na dit leven zodanig gekwalificeerd en bekwaamd worden, dat ze het vermogen zullen bezitten, om de doordringende stralen der heerlijkheid op te nemen.

9. 't Zal een spoedig gezicht zijn. Er zijn er wel die ontkennen, dat de ziel dadelijk na de dood tot het gezicht Gods toegelaten wordt. Maar ik zal deze stelling waar maken, dat de heiligen na de dood dadelijk en onmiddellijk zullen overgaan in de heerlijkheid. Zodra de dood hun ogen gesloten heeft, zullen ze God zien. Indien de ziel niet van stonde aan na de dood tot het zalige gezicht Gods gebracht wordt, waar is ze dan, en wat wedervaart dan de ziel gedurende de tijd vóór de opstanding?

Gaat de ziel in de helse pijn? Dat kan niet! Want de ziel van een gelovige is een lid van Christus lichaam, en indien daarom zulk een ziel naar de hel ging, dan zou er iets van Christus naar de hel gaan; dan zou een lid van Christus verborgen lichaam voor een tijd verdoemd kunnen zijn. Maar dat is onmogelijk.

Slaapt de ziel in het lichaam? zoals sommigen dat slaperige gevoelen voorstaan? Hoe zullen we dan een goede verklaring kunnen geven van de tekst 2 Korinthe 5:8? "Wij hebben meer behagen om uit het lichaam uit te wonen, en bij den Heere in te wonen." Als de ziel na de dood uit het lichaam uitwoont, dan kan ze niet in het lichaam slapen.

Sterft de ziel? Die opvatting deelden de Lucianisten, n.l. dat de ziel sterfelijk was en met het lichaam omkwam. Maar 't is, zoals Jozef Scaliger opmerkt, onmogelijk dat de ziel, als een geestelijke en uit geen verderfelijke stof samengevoegde natuur, de verderving zou onderhevig zijn, Lukas 12:4. Ik zou hun die beweren dat de ziel sterft, wel eens willen vragen, welk onderscheid er dan in de dood is tussen de ziel van een mens, en die van een beest? Dus blijkt het voldoende dat de zielen der gelovigen na de dood tot God gaan, Lukas 23:43: "Heden zult gij met Mij in het paradijs zijn." 't Woord "met Mij" bewijst duidelijk, dat de moordenaar aan het kruis opgenomen is in de hemel. Want daar is Christus, Ef. 4:10. En het andere woord, "heden" bewijst dat de moordenaar onmiddellijk van het kruis is overgegaan in het paradijs; zodat de zielen der gelovigen een spoedig gezicht van God hebben na de dood. 't Is maar een ogenblik, en terstond zien ze God.

2. De ellende van de zondaar, dat hij God niet zien zal.

Let eens op de ellende van een onrein zondaar. Want hij zal tot het zalige gezicht Gods niet toegelaten worden. Alleen de reinen van hart zullen God zien. Die in zonde leven, wier ziel in de vuilheid van de hel zwart geblakerd is, zullen nooit daar komen, waar God is. Zij zullen een gevaarlijk en afschrikwekkend gezicht van God hebben, maar geen zalig gezicht. Zij zullen een vlamvend lemmer en de brandende poel zien, maar niet de genadetroon. God wordt in de Heilige Schriften soms wel een verterend vuur genoemd, soms ook Vader der lichten. De goddelozen zullen het vuur gevoelen, maar geen licht zien. Onreine zielen zullen met schande en duisternis, als met een mantel bedekt worden, en zullen nooit het aangezicht des Konings zien. Zij die God niet zien willen in Zijn instellingen, zullen Hem ook niet zien in Zijn heerlijkheid.

3. Wij moeten trachten om tot dit gezicht echt bekwaam te zijn.

Als er dan zo'n zalig voorrecht na dit leven wacht, laat ik dan allen die mij thans aanhoren, vermanen:

- Dat ze trachten in Christus te zijn. Wij kunnen tot God niet komen dan door Christus. Wij kunnen God niet zien dan in Christus. Mozes zag God in de kloof der steenrots, Ex. 33:22. In deze gezegende Steenrots Christus zullen wij God zien.
- Dat ze rein van harte zoeken te zijn. Want het zijn alleen de reinen van hart, die God zullen zien. 't Moet een helder oog zijn, dat een blinkend en schitterend voorwerp zal aanschouwen. Zij alleen die hun hart van de zonde gereinigd hebben, zullen dit zalige gezicht Gods hebben. De zonde is zulk een wolk, dat ze, indien ze niet weggenomen wordt, ons verhinderen zal, om de Zon der gerechtigheid eeuwiglijk te aanschouwen. Christen, hebt u de heiligheid des Heeren op uw hart? Dan zult u God zien. Er zijn er velen, zegt Augustinus, die naar de hemel willen gaan, maar zij hebben een afkeer van de weg die erheen leidt; ze willen het heerlijke gezicht hebben, maar verzuimen de genadige vereniging. Verscheidene ogen zijn er, die God nooit zien zullen. Een onwetend oog, een onkuis oog, een schandelijk oog, een boos en nijdig oog, een gierig oog, enz. Wilt u God zien wanneer u sterft, dan moet u gereinigd zijn, terwijl u leeft, 1 Joh. 3:2, v.: "Wij zullen Hem zien gelijk Hij is, en een iegelijk die deze hope op Hem heeft, die reinigt zichzelf."

4. Een hartsterking voor de reinen van hart.

Laat ik mij nu wenden tot de reinen van hart en hun een woord van vertroosting toespreken. Staat verwonderd en verbaasd over dit zalige voorrecht, dat u, ellendige

aardwormen, tot het zalige gezicht Gods voor eeuwig zult toegelaten worden. Mozes gebed luidde: "Toon mij Uwe heerlijkheid", Ex. 33:18. De heiligen zullen Gods heerlijkheid aanschouwen. De reinen van hart zullen dezelfde gelukzaligheid hebben als God. Want wat is Gods gelukzaligheid anders dan een terugkaatsing van Zijn eigen oneindige heerlijkheid? Maakt er hier een begin mee om God zalig te aanschouwen. Laat het oog uws geloofs gedurig op God (gericht) zijn. Mozes zag door het geloof de Onzienlijke, Hebr. 11:27. Ziet Hem dikwijls aan met gelovige ogen, Die gij hoopt te aanschouwen met verheerlijkte ogen, Ps. 25:15: "Mijn ogen zijn geduriglijk op den HEERE." Terwijl anderen naar de aarde kijken, alsof ze hun troost vandaar verwachten, laten wij naar de hemel opzien: daar is het beste gezicht. 't Zien van God door 't geloof, zal veel vreugde in de ziel binnenlaten, 1 Petrus 1:8: "In Denwelke gij nu, hoewel Hem niet ziende, maar gelovende, u verheugt met een onuitsprekelijke vreugde."

Laat dit een hartversterking zijn om de reinen van hart te verkwikken. Troost u hiermee, dat u eerlang God zien zult. De Godzaligen hebben hier veel taferelen, die ze ongaarne zien. Ze zien een lichaam des doods; zij zien het zwaard uit de schede, zij zien weerspanning het masker van Godsdienst dragen, zij zien de witte duivel; al deze gezichten veroorzaken veel droefheid. Maar zij hebben een zalig gezicht te verwachten: *zij zullen God zien*. En in Hem zijn alle schitterende schoonheden en verrukkende vreugde te vinden.

Geeft de moed in verdrukking niet op! Al de schade die de verdrukking en de dood u kunnen aandoen, betekent dat ze u een gezicht van God geven. *Eén half uur in heerlijkheid*, zeide een martelaar tegen een andere martelaar, *zal ons al onze pijn doen vergeten*. Wanneer de zon opkomt, vlieden alle duistere schaduwen van de nacht weg. Wanneer de vermakelijkste stralen van Gods aangezicht in de hemel de ziel zullen gaan beschijnen, dan zal er geen droefheid of verdrukking meer zijn. De duistere schaduwen van de nacht zullen wegvlieden. De gedachten aan dit zalige gezicht Gods behoren een christen in vreugde en met volle zeilen door de wateren der verdrukking heen te voeren. Dit was het, wat Job de dood zo gewillig deed omhelzen, Job 19:25, v.: *"Ik weet dat mijn Verlosser leeft, en Hij zal de Laatste over het stof opstaan; en als zij na mijne huid dit doorknaagd zullen hebben, zal ik uit mijn vlees God aanschouwen."*

18. Over de vreedzaamheid.

"Zalig zijn de vreedzamen". (Matth. 5:9a.)

Dit is de zevende sport van de gouden ladder der gelukzaligheid: "Zalig zijn de vreedzamen." De naam "vrede" is zoet, en het werk des vredes is een gezegend werk. "Zalig zijn de vreedzamen." Let op de samenhang. De Heilige Schrift verbindt deze twee: reinheid van hart en vreedzaamheid van geest, Jak. 3:17: "De wijsheid die van Boven is, die is ten eerste zuiver, daarna vreedzaam"; Hebr. 12:14: "Jaagt de vrede na met allen, en de heiligmaking." Zo verbindt hier ook Christus de reinen van (hart en de vreedzamen, alsof er geen reinheid des harten zou kunnen zijn, waar geen vrede gehouden wordt. Die Godsdienst is verdacht, welke vol partijzucht en verschil is.

In de woorden zijn drie delen:

- I. Een ingesloten plicht: *vreedzaamheid*.
- II. Een uitgedrukte plicht: *vredemakers zijn*.
- III. Een toegevoegde eretitel: *zij zullen Gods kinderen genaamd worden*.

De ingesloten plicht is vreedzaamheid. Want zullen de mensen vrede maken tussen anderen, dan moeten ze eerst zelf vreedzaam van geest zijn. Zullen ze vredemakers worden, dan moeten ze eerst liefhebbers van vrede zijn.

Leer: *Christenen moeten vreedzaam zijn. Deze vreedzaamheid is het sieraad der heiligen, een parel van grote waarde, 1 Petrus 3:4: "Het versiersel van een zachtmoedige en stille geest, die kostelijk is voor God."*

De heiligen zijn Christus schapen, Joh. 10:27. Schapen zijn vreedzame dieren. De heiligen zijn Christus' duiven, Hoogl. 2:14. Daarom moeten ze zonder gal zijn. Het betaamt geen christenen om Ismaëls maar om Salomo's te zijn. Hoewel zij leeuwen moeten zijn in kloekmoedigheid, dan toch ook lammeren in vreedzaamheid. God was niet in de aardbeving noch in het vuur, maar in het suizen van een zachte stilte, 1 Kon. 19:12. God is niet in een onstuimig en vurig gemoed, maar in een vreedzaam hart. Vierderlei vrede is er, die wij moeten zoeken te onderhouden.

- Allereerst: Een vrede in de huishouding, een huishoudelijke vrede. Paulus spreekt van een band des vredes, Ef. 4:3. Zonder deze band valt elke samenstemming weg. De vrede is een gordel die de gezinsleden verbindt; een gouden gesp die ze zo nauw samensnoert, dat ze niet aan stukken kunnen vallen. Wij moeten ernaar streven, dat onze huizen zouden zijn "huizen des vredes." Het siert de kamers, niet dat een huis mooi en vermakelijk is, maar de onderlinge vrede der huisgenoten. Er kan troost noch vreugde in onze woningen zijn, zolang er geen vrede woont in onze gezinnen.
- Ten 2e. Een vrede in de parochie, een kerkelijke vrede, wanneer er een lieflijke harmonie en overeenstemming van hart en gemoed in een parochie is: wanneer ze allen één lijn trekken, en zoals de Apostel zegt, tezamen gevoegd zijn in één zelfde zin en in één zelfde gevoelen, 1 Kor. 1:10. Eén valse snaar maakt het gehele muziektuk onwelluidend. Eén ondeugdzaam lid in een kerkenwijk brengt het gehele lichaam in gevaar, 1 Thess. 5:13: "Zijt vreedzaam onder elkander." 't Geeft weinig troost dat onze huizen bij elkander staan, als onze harten van elkaar gescheurd zijn. Een meetkundige samenvoeging van huizen en plaatsen zal zonder een zedelijke samenvoeging van hart en gemoed weinig voordeel afwerpen.

- Ten 3e. Een vrede in 't gemenebest, een staatkundige vrede van een stad of land. Deze is de schoonste parel aan de kroon van een vorst. Vrede is de beste zegen van een volk. 't Gaat goed met de bijen, wanneer er gezoem is. Maar het gaat best met de christenen, wanneer onder hen (zoals bij de opbouw des tempels) géén geluid van hamer of bijl gehoord wordt. Vrede brengt overvloed en volheid van alles mede. Hoeveel mijlen zouden sommigen wel per pelgrimstocht willen reizen, om deze vrede te verwerven! De Grieken noemden daarom de vrede een voedster van Pluto, de god des rijkdoms. Politieke planten groeien 't best in de zonneschijn des vredes, Ps. 147:14: "Die uwe landpalen in vrede stelt; Hij verzadigt u met het vette der tarwe."

De ouden hebben de harp tot een zinnebeeld van de vrede gemaakt. Hoe aangenaam zou het geluid van deze harp na het donderen van het kanon zijn! Allen moeten we erop uit zijn, om deze staatkundige vrede te bevorderen. De Godzalige gaat in vrede, wanneer hij sterft, Jes. 57:2. Maar de vrede moet in hem gaan, terwijl hij leeft.

- Ten 4e. Een vrede in de kerk, een kerkelijke vrede, is er wanneer eenheid en waarheid elkander ontmoeten in de Kerke Gods. Nooit bloeit de Godsdienst meer, dan wanneer haar kinderen als olijfplanten rondom haar moeders tafel staan. Eenheid in geloof en tucht is een weldaad, die we niet hoog genoeg kunnen prijzen. Dit is het wat God beloofde, Jer. 32:39, en wat wij moeten najagen, Zach. 8:19. Ambrosius vertelt van keizer Theodosius, dat hij ziek te bed liggende, meer zorg droeg voor de vrede der kerk dan voor zijn eigen gezondheid. De redenen waarom wij "vreedzaam" moeten zijn, zijn twee. Wij zijn tot vrede geroepen, 1 Kor. 7:15. God roept nooit iemand tot tweespalt. Dit is de reden, waarom wij ons aan geen twist moeten overgeven, omdat wij daartoe niet geroepen zijn. God heeft ons tot vrede geroepen.

't Hart veranderen én vreedzaam maken, dat is aan de genade eigen. Van nature zijn wij kriegel en haastig van karakter. Toen God de aarde vervloekte om des mensen wil, was het deze vloek, dat ze (de aarde) doornen en distelen voortbrengen zou, Gen. 3:18. 't Mensenhart ligt van nature onder deze vloek: 't brengt niets anders dan doornen en distelen van twist en tweedracht voort. Maar wanneer de genade in 't hart komt, die maakt het vreedzaam, die stort een zoete en vreedzame gematigdheid in de ziel, schaaft het knobbeligste stuk bij, en vijlt de ruwheid van s mensen geest af. De genade verandert een grijpvogel in een duif, een doorn en distel in een mirtenboom, Jes. 55:13; der leeuwen wreedheid in lammerenzachtmoedigheid, Jes. 11:7, v.: "De wolf zal met het lam verkeren, en de luipaard bij de geitenbok nederliggen; en het kalf, en de jonge leeuw", enz. Daar wordt gesproken over de kracht die het Evangelie zal oefenen op de harten der mensen. 't Zal zo'n verandering teweegbrengen, dat wie tevoren vol woede en vijandschap waren, dan zachtmoedig en vreedzaam zullen worden: "de luipaard zal bij de geitenbok nederliggen."

1. *Vreedzaamheid een kenmerk der heiligen.*

Dit toont ons het kenmerk van een waar heilige: hij is vreedzaam, hij is een onderhouder van vrede, een zoon des vredes.

Opmerking. Niet, dat iemand van een vreedzame geest niet zou kunnen of mogen zoeken en bevorderen hetgeen recht is. Als de vrede langs een andere weg gezocht werd en niet gevonden kan worden, dan mag iemand tot het gerecht gaan, en toch een vreedzame zijn. 't Is met het voor het gerecht gaan precies eender als met het ten oorlog gaan gesteld, wanneer op het recht van een natie inbreuk wordt gemaakt, zoals

2 Kron. 20:2, v. daarvan spreekt. En wanneer de vrede door geen andere middelen dan door de oorlog kan worden verworven, dan is het recht en billijk het ploegijzer tot een zwaard te slaan. Zo ook hier, wanneer er geen ander middel is om aan zijn recht te komen, dan door een rechtsgeding ..., dan mag zo iemand zijn actie naar recht instellen, en toch een vreedzaam man blijven. In rechten treden is (in dit geval) niet zozeer met een ander twisten, als wel zijn eigen recht bevorderen. 't Is niet een ander onrecht aandoen, maar zichzelf recht doen. De bedoeling ervan is eerder billijkheid dan het te "winnen." Met de Apostel zeg ik, 1 Tim. 1:8: "De Wet is goed, zo iemand die wettelijk gebruikt."

Vraag: Moet men dan elke vrede zoeken? In hoeverre is vrede wettig?

Antwoord: De vrede met mensen moet deze dubbele begrenzing hebben.

Ten 1e. De vrede die de Godzaligen zoeken, betekent geen verbond en vriendschapsband met de zondaars hebben. Hoewel wij vrede moeten houden met hun persoon, toch moeten wij oorlog voeren met hun zonden. Wij moeten vrede houden met hun persoon, voor zover zij naar Gods evenbeeld geschapen zijn; maar oorlog voeren met hun zonden, voor zover zij het evenbeeld des duivels in zich hebben opgericht. David was vreedzaam, Ps. 120:7. Maar hij wilde niet in de vergadering der zondaars zitten, Ps. 26:4, v. De genade onderwijst de goede natuur. Wij moeten ook aan de meest snode mensen burgerlijke beleefdheid bewijzen, maar niet op voet van vriendschap met hen leven. Dat ware broederen in ongerechtigheid te zijn, Ef. 5:11: "En hebt geen gemeenschap met de onvruchtbare werken der duisternis." Hoewel Jósafat een goed man was, werd hij in dit opzicht berispt, 2 Kron. 19:2: "Zoudt gij den goddeloze helpen, en die den Heere haten, liefhebben?" De fout was niet dat hij een burgerlijke vrede met Achab onderhield, maar dat hij een vriendschapsverdrag met hem had en hem bijstond, toen hij tegen God inging: "Daarom was van het aangezicht des HEEREN grote toornigheid over Jósafat ", vers 2. Wij moeten ons in de vrede met anderen in zoverre niet inlaten, dat wij onszelf in gevaar brengen. Als iemand de pest heeft, zullen wij hem behulpzaam zijn en hem onze beste recepten zenden, maar wij letten er dan wel goed op, niet te veel met .hem om te gaan of zijn besmettelijke adem in te ademen. Zo mogen wij vreedzaam en behulpzaam zijn jegens allen, voor hen bidden, hun raad geven en helpen. Maar wij moeten ons wachten voor al te grote gemeenzaamheid, opdat wij hun besmetting niet overnemen. Kortom, wij moeten zó vrede maken met de mensen, dat wij de vrede met ons geweten niet verbreken, Hebr. 12:14: "Jaagt de vrede na, en de heiligmaking." Wij moeten de vrede niet verkrijgen met verlies en schade van de heiligmaking.

Ten 2e. Wij moeten de vrede met anderen niet zó zoeken, dat wij de waarheid zouden te kort doen, Spr. 23:23: "Koopt de waarheid en verkoopt ze niet." Wij moeten de vrede niet kopen met het verkopen van de waarheid. De waarheid is de grond des geloofs, de regel des levens. De waarheid is de allerbeste parel aan de kroon der Kerk. De waarheid is een depositum of pand, dat God ons toevertrouwd heeft. Wij betrouwen God onze zielen, en God vertrouwt ons Zijn waarheden. Wij moeten niet één van Gods waarheden op de aarde laten vallen. 't Geringste vijlseltje van dit goud is dierbaar en kostelijk. Wij moeten de bloem des vredes niet zó zoeken, dat wij de parel der waarheid verliezen.

Sommigen zeggen: *laten wij ons verenigen; maar wij moeten ons niet verenigen met dwaling. "Wat gemeenschap heeft het licht met de duisternis?" 2 Kor. 6:14.*

Velen willen vrede hebben met de verwoesters van de waarheid: vrede met Arminianen, Socinianen, Kwakers. Maar dat is een vrede van des duivels makelij. Vervloekt zij die vrede, welke een oorlog met de Vorst des vredes bewerkt. Ofschoon wij vreedzaam moeten zijn, toch wordt ons bevolen te strijden voor 't geloof, Judas, vers 3. Wij moeten op de gouden kroon des vredes niet zo verlieven, dat wij de juwelen der waarheid met voeten zouden treden. Laat liever de vrede gaan dan de waarheid. De martelaars wilden liever hun leven dan de waarheid verliezen.

2. Bestrafing van degenen die niet vreedzaam zijn.

Indien dan de christenen vreedzaam moeten zijn, wat zullen wij dan zeggen van hen, die tot twist en tweedracht zo genegen zijn? Die als vlas of buskruit bij de geringste aanraking al in vuur en vlam slaan! Hoe ver staat dit af van de geest van het Evangelie! 't Betekent het kenmerk der goddelozen te dragen, van wie er staat in Jes. 57:20: "De goddelozen zijn als een voortgedreven zee, want die kan niet rusten." Er is geen rust of vrede in hun hart, maar zij werpen gedurig slijk en modder van toorn en woede op. Wij mogen met Strigelius wensen te sterven, opdat wij toch maar van de bittere twist en tweespalt onder ons bevrijd zijn. Er zijn er heel wat, die als de salarisander in 't vuur, van oproer en tweedracht leven, Jak. 3:14, v.: "Indien gij bittere nijd en twistgierigheid hebt in uw hart, deze is de wijsheid niet die van Boven afkomt, maar is duivels." Iedereen schrikt ervan om in een huis te wonen, waar boze geesten verkeren. Maar hoe weinig schrik gevoelen de mensen voor hun eigen hart, dat met de boze geest van toorn en onverzoenlijkheid bezeten is.

En wat 't meest ter harte dient genomen te worden, is de tweespalt en verdeeldheid van Gods eigen volk. Gods eigen stammen gaan ten oorlog. In de tijden van Tertullianus werd gezegd: *Ziet, hoe lief de christenen elkander hebben*. Maar nu kan men wel zeggen: *ziet, hoe de christenen elkaar haten en lasteren*.

De goddelozen komen met elkaar goed overeen, terwijl zij die voorgeven dat ze door hogere beginselen geleid worden, vol hitte en twistvuur zijn. Was het niet droevig te zien, dat Herodes en Pilatus overeenkwamen, terwijl Paulus en Barnabas met elkaar overhoop lagen? -Hand. 15:39. Toen de discipelen om vuur van de hemel riepen, zeide Christus: "Gij weet niet van hoedanigen geest gij zijt", Lukas 9:55. Alsof de Heere gezegd had: dit vuur, waar gij om roept, is geen ijervuur, maar wild vuur van uw eigen hartstochten. Deze uw geest komt niet overeen met de Meester Die gij dient, Die een Vredevorst is; noch het werk waartoe Ik u zend, hetwelk een boodschap des vredes is. 't Is de satan, die het vuur van twist en tweespalt in het hart der mensen ontsteekt, en zich dan bij dat vuur gaat warmen. Wanneer er een paar onstuimige rukwinden opzetten, dan spreken wij meestal van bezweerders; wanneer de gemoederen der mensen beginnen te bulderen en te stormen, is het zeker dat de duivel deze stormwind bezworen en verwekt heeft. Twist en tweespalt onder de christenen brengt hun Godzaligheid zeer in twijfel. "Want de wijsheid die van Boven is, die is vreedzaam, bescheiden, gezeggelijk", Jak. 3:7.

3. Vermaning en opwekking tot vreedzaamheid.

Zijt vreedzaam, Rom. 12:18: "Indien het mogelijk is, zoveel in u is, houdt vrede met alle mensen." De gordijnen des tabernakels moesten aaneen gevoegd zijn, het ene aan het andere, Ex. 26:3, v. Zo moeten de harten der christenen in vrede en enigheid tezamen gevoegd zijn. Opdat ik de christenen tot vreedzaamheid kan brengen, laat mij daartoe zowel tot het verstand als tot het geweten prediken.

1. Een vreedzame geest schijnt overeen te komen met de natuurlijke gestalte. De mens schijnt van nature een vreedzaam schepsel, bekwamer te zijn om de ploeg dan het zwaard te hantéren. Andere schepselen zijn van nature enigszins gewapend en van verweer voorzien, waardoor zij in staat zijn om zichzelf te wreken en te verdedigen. De leeuw heeft zijn poot, de beer zijn tanden, de bij zijn prikkels. Alleen de mens heeft niet één van deze wapenen; hij komt naakt en ongewapend ter wereld, alsof God een vreedzaam schepsel van hem hebben wilde. De mens heeft zijn verstand gekregen, opdat hij vriendelijk en vreedzaam zou leven.
2. Een vreedzame geest is eerlijk, Spr. 20:3: "Het is eer voor een man, van twist af te blijven." Wij achten het een flink ding, om een weg tot twist te banen, en de toom van onze hartstochten en passies los te laten. Toch niet! 't Is een eer, van twist verre te blijven. Edele geesten zijn zulke liefhebbers van vrede, dat ze niet tot vrede verplicht en verbonden behoeven te worden. 't Zijn de doornen die alles openrijten en stukscheuren, wat ze aanraken. De ceder en vijgenboom, die edele bomen staan daar vermakelijk en vreedzaam, en groeien. Vreedzaamheid is de livrei en het versiersel van een edel gemoed.
3. Wie vreedzaam van geest is, is hoogst voorzichtig, Jak. 3:17: "De wijsheid die van Boven is, die is vreedzaam." Een wijs man zal met geen twist te maken willen hebben; dat is zoiets, alsof iemand zijn vinger in een wespennest stak; of, om Salomo's gelijkenis te gebruiken, Spr. 17:14: "Het begin des krakeels is gelijk een, die het water opening geeft."

Om de dwaasheid de ruzie uit te beelden, is het begin des krakeels als het ware de opening des waters, en wel in tweeërlei opzicht:

- Ten 1e. Wanneer het water geopend en uitgelaten wordt, dan is er geen stuiten aan: zo is er ook geen einde aan twist en gekrakeel, wanneer ze eenmaal begonnen zijn.
- Ten 2e. De opening des waters is gevaarlijk. Indien iemand bij hoog water de dijk doorstak en zo een hele massa water inliet, de watervloed zou niet alleen zijn akkers overstromen, maar ook hemzelf verdrinken. Zo staat het erbij met degene die zich met twist en krakeel inlaat: hij doet zichzelf schade aan en opent zulk een sluis, die hem kan opslokken en verslinden. Ware wijsheid trouwt vrede. Een voorzichtig man zal zich zover mogelijk van de doornen verwijderd houden.

4. Wanneer men van een vreedzame geest is, dat brengt vrede mee. Een twistzieke man kwelt zichzelf en verduistert zijn eigen troost. Hij gelijkt wel op de vogel die zichzelf tegen de kooi te pletter vliegt: Hij beroert zijn vlees, Spr. 11:17. Hij is evenals iemand die het zachte van de appel eraf zuigt, en anders niet eet dan het klokhuis. Een twistziek man zuigt al de troost van zijn leven af, en eet alleen van het bittere klokhuis der kwelling. Hij kwelt en pijnigt zichzelf. De goddelozen worden bij een voortgedreven zee vergeleken, Jes. 57:20. En daarop volgt: "de goddelozen hebben geen vrede", vers 21. De Septuagint vertaalt: "de goddelozen hebben geen vreugde." Gemelijke harten genieten niet van wat zij bezitten. Maar vreedzaamheid des geestes brengt een liefelijke muziek van vrede mee, die een aangename harmonie en stilte in de ziel veroorzaakt. Daarom zingt de zanger Israëls, dat het niet alleen goed, maar ook lieflijk is, dat broeders tezamen wonen, Ps. 133:1.
5. Een vreedzaam gemoed is God enigszins gelijk.

- God de Vader wordt de God des vredes genoemd, Hebr. 13:2. Genade en vrede zijn bij Zijn troon; Hij ondertekent de artikelen des vredes en zendt de gezanten des vredes om vrede te verkondigen, 2 Kor. 5:20.
 - God de Zoon wordt de Vredevorst genoemd, Jes. 9:6. Zijn Naam is Immanuël, *God-met-ons*, een naam vol vrede. Zijn ambt is om een Middelaar des vredes te zijn, 1 Tim. 2:5. Hij kwam in de wereld met een gezang van vrede. De Engelen zongen, Lukas 2:14: "Vrede op aarde." Hij ging uit de wereld met een legaat van vrede, Joh. 14:27: "Vrede laat Ik u, Mijn vrede geef Ik u."
 - God de Heilige Geest is een Geest des vredes. Hij is de Trooster, Die ons de vrede verzegelt, 2 Kor. 1:22. Deze gezegende duif draagt de olijftak des vredes in zijn mond. Nu, een vreedzaam gemoed is een bewijs van iets Goddelijks in de mens. Daarom heeft God lust daar te wonen, Ps. 76:3: "In Salem is Zijn hut." Salem betekent "vrede." God woont dus in een vreedzaam hart.
6. Christus heeft ernstig om de vrede der Zijnen gebeden. Hij bad erom, dat de Zijnen één mochten zijn, Joh. 17:11, 21, 23: dat ze als één hart en één ziel mochten zijn. En let op de reden die Christus in Zijn gebed gebruikt. En het is goed, dat men in den gebede redenen gebruikt. Die zijn als de veren aan de pijl, die de pijl te sneller doen vliegen en te dieper doen indringen. IJver in het gebed is als het vuur in de musket; redenen in het gebed zijn als de kogel. De reden die Christus aanvoert staat in vers 22: "Opdat zij één zijn, gelijk als Wij één zijn." Nooit was er enig verschil tussen God de Vader en Christus. Al deed God Christus weg uit Zijn boezem, toch niet uit Zijn hart. Hun liefde en enigheid hield nooit op. Welnu, Christus bidt, dat gelijk Hij en Zijn Vader één zijn, zo ook de Zijnen door onderlinge vrede en eendracht één mochten zijn. Als Christus dan zo ernstig om vrede bad, zullen wij dan niet zoveel mogelijk proberen om Christus gebed te vervullen? Of dacht u, dat Christus ons gebed verhoren zal, als wij te gen Zijn gebed ingaan?
 7. Christus heeft om de vrede der Zijnen niet alleen gebeden, maar ook gebloed, Kol. 1:20: "Vrede gemaakt hebbende door het bloed Zijns kruises." Hij is gestorven om vrede te maken, niet alleen tussen God en de mens, maar ook tussen de ene en de andere mens. Christus heeft aan 't kruis geleden, opdat Hij de christenen met Zijn bloed, als met een Goddelijk cement zou tezamen metselen. Zoals Hij om vrede heeft gebeden, zo heeft Hij ook voor de vrede geleden. Christus werd zelfs gebonden, om ons in de band des vredes te brengen.
 8. Twist en tweedracht verhindert de wasdom der genade. Kan goed zaad in enige grond groeien, waar niets dan distels en doornen te zien zijn? Matth. 13:7: "De doornen verstikten het zaad." Wanneer het hart met doornen beplant is, die steeds maar openrijten en stukscheuren, hoe kan daar dan het zaad der genade tot wasdom komen? De geschiedschrijvers vertellen van het eiland Patmos, dat de grond daar van nature zodanig is, dat er niets groeien wil. Een voorbarig en gemelijk hart is als het eiland Patmos: daar wil geen genade in groeien, totdat God de grond verandert en vreedzaam maakt. Hoe kan 't geloof in een onvredig hart tot wasdom komen? Immers werkt het geloof door de liefde! 't Is onmogelijk dat hij de zoete vruchten des Geestes zou voortbrengen, die in een gal der bitterheid is. Indien iemand vergift binnengekregen heeft, dan zal de allerbeste spijze hem niet voeden, totdat hij enig tegengif ingenomen heeft om dat vergift uit te drijven. Velen komen tot Gods instellingen met een schijn van ijver, maar met toorn en

wraakzucht vergiftigd zijnde, ontvangen ze geen geestelijk voedsel. Christus geestelijke lichaam wordt opgebouwd in liefde, Ef. 4:16. Men moge bidden ,en horen, maar er zal geen geestelijke voeding noch opbouw van Christus lichaam zijn zonder liefde en vrede.

9. Vreedzaamheid onder de christenen is een krachtig zeilsteen (magneet), om een wereld tot Christus te trekken. 't Is niet alleen de verkondiging des Evangelies, gaven en wonderwerken, waardoor de mensen tot omhelzing van de waarheid des Evangelies overtuigd worden, maar ook vrede en enigheid onder de belijders des Evangelies, wanneer er, gelijk één God en één geloof, ook één hart onder de christenen is. Vrede is als komijnzaad, dat de duiven doet vergaderen tot de vensteren. De tempel was met schone stenen versierd, Lukas 21:5. Dan is Christus geestelijke tempel heerlijk en zijn Zijne stenen schoon, wanneer ze in vrede en enigheid tezamen gemetseld zijn.
10. Onenigheid en vredeloosheid maakt christenen tot heidenen. De zonde der heidenen bestond onder andere hierin, dat ze onverzoenlijk waren, Rom. 1:31. Zij kunnen maar niet bevredigd worden. Hun harten zijn van diamantsteen; geen olie kan ze verzachten. 't Is heidens, om zo wreed en onverzoenlijk te zijn, alsof de mensen - met Romulus - de wolvenmelk ingedronken hadden.
11. Om aan de vermaning nog meer gewicht en kracht te geven, voegt er dan dit nog bij, dat het Christus wil is, dat wij in vrede zullen leven. "Houdt vrede onder elkander", Marc. 9:50. Zullen wij geen vrede houden om Christus wil? Indien wij ons leven om Christus wil moeten. afleggen, zullen wij dan onze twist en strijd om Zijntentwil niet neerleggen?
12. Tenslotte: Indien wij noch geraden noch bevolen willen zijn, om ons zondig humeur te volgen, en een geest van twist en tweedracht in onszelf te kweken, dan zal Jezus Christus nooit tot u komen. Gods volk wordt Gods huis genoemd, Hebr. 3:6: "Wiens huis wij zijn", enz. Wanneer de harten der christenen een geestelijk Thuis vormen met het sieraad des vredes opgetooid, dan zijn ze geschikte woonplaatsen voor de Vorst des vredes. Maar wanneer dit heerlijk versiersel ontbreekt, en in plaats daarvan niet anders dan twist en tweedracht gevonden wordt, dan zal Christus zo'n hart niet voor Zijn huis erkennen noch met Zijn tegenwoordigheid begenadigen. Wie wil wonen in een huis, dat in vuur en vlam staat?

4. *Enige hulpmiddelen tot vreedzaamheid.*

Als u vraagt: Hoe komen wij eraan, wat zullen we doen om vreedzaam te mogen zijn? dan dient ten antwoord:

1. Wacht u voor zodanige dingen die de vrede verhinderen. Verschillende beletselen voor de vrede zijn er, waarvoor wij ons te wachten hebben; en deze zijn of uitwendig of inwendig. De uitwendige beletselen zijn "oorblazers", Rom. 1:30. Er zijn mensen die ons wat in de oren zullen blazen, met de bedoeling om ons te verbitteren en op te zetten tegen onze medemensen.
2. Onder hen kunnen wij de achterklappers rekenen, Lev. 19:16. De achterklapper brengt nieuwe tijding heen en weer. De duivel zendt zijn brieven met deze postbode. De achterklapper is een brandstichter: hij blaast het vuur van twist en onenigheid aan tot brand. Hebt u wel gehoord (zegt hij dan) wat die en die van u

zeggen? Wilt u zulk een onrecht verdragen? Zult u uzelf zo laten behandelen? Zo voedt hij, door het inwerpen van zijn vuurballen, 't vuur van twist en tweespalt, en rukt de mensen bij de oren tégen elkaar. Wij moeten elkaar uitdagen, maar tot opscherping der liefde, Hebr. 10:24, en geenszins tot wraakoefening en toorn. Wij moeten onze oren juist dichtstoppen voor hen, die, naar wij weten, bij ons komen om de boodschap van de duivel te doen.

De inwendige beletselen voor vrede zijn:

- *Eigenliefde*, 2 Tim. 3:2: "De mensen zullen zijn liefhebbers van zichzelf." En daarop volgt dan, dat ze "wreed" zullen zijn, vers 3. Dat oprichten van deze afgod van het eigen-ik, heeft zoveel processen, plunderingen en slachtingen in de wereld veroorzaakt. "Zij zoeken allen het hunne", Fil. 2:21. Ja, 't zou wél zijn, als ze maar het hunne zochten. Eigenliefde vist de goederen van anderen weg, óf door geweld óf door bedrog. Eigenliefde leidt tot opkoppingen en opsluitingen. 't Is een roofvogel die van de buit leeft. Eigenliefde zuigt de band des vredes aan stukken. Legt dan deze zelfliefde af. De heidenen konden zeggen: *wij zijn niet voor onszelf geboren*.
- *Hovaardij*, Spr. 28:25: "Wie grootmoedig is, verwekt gekijf." Hoogmoed en twist worden, evenals Hippocrates tweelingen, beide op één tijd geboren. Een hovaardig man denkt dat hij beter is dan een ander, en wil altijd erover twisten, wie de "baas" is, 3 Joh.:9: "Diotrefes, die onder hen zoekt de eerste te zijn." Een hovaardig mens wil dat een ieder het zeil voor hem zal strijken. Als Mordechaï aan Haman zijn hoed en knie niet geven wil, zich niet nijgen of buigen wil, dan zal Haman een bloedig bevel - om alle Joden te doden, te verdelgen en te verdoen - trachten verzegeld te krijgen, Esther 3:9. Wat anders veroorzaakte al die twist en strijd tussen Pompejus en Caesar dan de hovaardij? Hun eigen verbeelding was te groot, om elkaar ook maar iets toe te geven. Wanneer deze wind van hovaardij iemands hart parten speelt, dan veroorzaakt hij een droevige en schrikkelijke aardbeving van tweespalt. De Poëten verdichtten, dat, toen Pandoras doos opengebroken werd, ze de wereld met ziekten en gebreken vervulde. Adams hovaardij heeft de doos der oorspronkelijke gerechtigheid gebroken, en daarom heeft ze sindsdien steeds de wereld met twist en tweespalt vervuld. Laat ons deze adder der hovaardij afschudden. Nederigheid verbindt de christenen tezamen in vrede.
- *Nijd*. Nijd bewerkt twist. De Apostel heeft die beide verbonden, 1 Tim. 6:4: nijd, twist. Nijd kan niemand boven zich dulden. Dat maakte de partij van het gemene volk onder de Romeinen zo sterk: zij benijdden hun Overheden. Wanneer een nijdig man merkt dat een ander een rijker oogst, een beter handel en nering heeft (dan hij), is hij dadelijk bereid met hem te gaan twisten, Spr. 27:4: "Grimmigheid en overloping van toorn is wreedheid, maar wie kan voor nijdigheid bestaan?" Nijd is een worm die van bloed leeft. Wacht u voor nijdigheid. Vrede wil bij deze gast niet wonen.
- *Lichtgelovigheid*, Spr. 14:15: "De slechte gelooft alle woord." Een lichtgelovig man gelooft dwaselijk alles wat hem verteld wordt, en dat geeft dikwijls twist en tweedracht. Zoals het zonde is een achterklapper of oorblazer te zijn, zo is het dwaasheid dat men een oorblazer gelooft. Een wijs man zal een gerucht bij het eerste horen niet (voor waar) aannemen, maar zal het eerst eens ziften en onderzoeken, eer hij er geloof aan geeft.

3. *Laat ons streven naar dingen die de vrede voeden en koesteren, zoals:*

- *Geloof*. Geloof en vrede houden samen huis. 't Geloof gelooft het Woord Gods. 't Woord zegt: "Leeft in vrede", 2 Kor. 13:11. En zodra het geloof de last van de Koning des hemels ziet, dan gehoorzaamt het. 't Geloof overtuigt er de ziel van, dat God in vrede is, en 't is onmogelijk dit te geloven, én in onenigheid te leven. Voed en koester dan 't geloof. 't Geloof bindt ons aan God in liefde, en aan onze broederen in vrede.
- *Christelijke gemeenschap*. De christenen behoren niet al te vreemd voor elkaar te zijn. De heiligen in de Oude Kerk hielden hun "agapen", liefdemaaltijden. Wanneer de Apostel tot vrede vermaant, noemt hij als een goed middel daartoe: Zijt jegens elkander goedertieren, Ef. 4:32.

4. Ziet niet op de gebreken van anderen, maar op hun genadegaven; hier is geen volmaaktheid. Wij lezen van de vlekken der kinderen Gods, Deut. 32:5. De gouden christenen zijn toch enkele aasjes (azen zijn minder dan een gram) te licht. Och! laat ons toch niet zó twisten over de zwakheden van anderen, dat wij hun deugden voorbijgaan. Schieten ze immers in sommige dingen te kort, in andere dingen overtreffen ze (anderen). 't Is de gewoonte van de wereld, dat ze de zon bij een zonsverduistering met meer opmerkzaamheid aanschouwt, dan wanneer ze in haar volle glans schijnt.

5. Laat ons God erom bidden, dat Hij ons de Geest des vredes in ons hart wil neerzenden. Wij moeten niet elkaar als roofvogels beroven, maar voor elkaar als broeders bidden. Bidt God dat Hij het vuur van twist en tweespalt uitblussen, en het vuur der liefde in ons hart ontsteken wil.

Zoveel over het eerste deel uit de tekst, n.l. de ingesloten plicht, dat christenen vreedzaam moeten zijn.

II. Nu ga ik over tot het tweede: de uitgedrukte plicht, dat zij *vredemakers* moeten zijn. Want dat staat er eigenlijk in de grondtekst. Christenen moeten vredemakers zijn. Leerstelling: *Alle goede christenen moeten vredemakers zijn. Zij moeten niet alleen zelf vreedzaam zijn, maar ook vrede maken tussen anderen.*

Zoals het toegaat in ons lichaam, wanneer er een lid uit het gelid is, dan zetten wij het weer in 't gelid: zo moet het gaan én in het kerkelijke én in het staatkundige lichaam. Wanneer een kleed gescheurd is, naaien we het weer aaneen. Wanneer anderen door twist en tweespalt van elkaar gescheurd zijn, dan moeten wij hen met een geest der zachtmoedigheid weer aan elkaar verbinden. Bezaten wij deze voortreffelijke bekwaamheid, dan zouden we de verdeelde gemoederen kunnen verenigen en bijeenvoegen. Ik geef toe, men behaalt vaak weinig dank met het wegnemen van verschillen en het verenigen van partijen, Hand. 7:27. Al gaat u met doornen nog zo voorzichtig om, toch, als u ze dicht nadert, krijgt u een schram. Wie zich tussen twee schermvechters begeeft, krijgt menigmaal de slag. Maar al is het dat deze plicht zonder goed resultaat blijft-bij de mensen, toch zal ze genade en zegen bij God vinden: *zalig zijn de vredemakers*. O, hoe gelukzalig zouden we zijn, als Engeland meer vredemakers bezat. Abraham was een vredemaker, Gen. 13:8. Mozes was een vredemaker, Ex. 2:13. De niet genoeg geprezen keizer Constantijn, de bisschoppen op 't eerste concilie van Nicéa tot beslechting van kerkelijke verschillen samengeroepen hebbende, heeft - toen zij bittere aanvallen en beschuldigingen tegen elkaar klaar hadden - hun papieren genomen en aan stukken gescheurd, en ze daarna ernstig tot vrede en eensgezindheid vermaand.

TOEPASSING. Tot bestraffing.

Dit overtuigt degenen die er zo ver vandaan zijn dat ze vredemakers zouden zijn, dat ze integendeel vredebrekers zijn. Als de vredemakers zalig zijn, dan zijn de vredebrekers vervloekt. Zijn de vredemakers kinderen Gods, dan zijn de vredebrekers kinderen des duivels. De ketters verwoesten de waarheid der Kerk door dwaling. De scheurmakers verwoesten de vrede der Kerk door tweedracht. De Apostel tekent dezulken, Rom. 16:17: Neemt acht op degenen die tweedracht aanrichten, en wijkt af van dezelve. Hebt met hen niet meer gemeenschap dan met tovenaars en moordenaars. De duivel was de eerste vredebreker. Hij maakte een scheiding tussen God en de mens. Hij zette, als Phaëton, alles in vuur en vlam. Hoeveel twistmakers zijn er in Engeland, welker zoetste muziek in wanklanken ligt; die nooit bijeenkomen dan om scheuren aan te richten. Van een Arianus, keizer, wordt verteld, dat hij onenigheid zocht om vrede te voorkomen. Hoevelen kunnen er in onze dagen bij Simsons vossen vergeleken worden, wier staarten aan elkaar gebonden waren om het koren der Filistijnen in brand te steken! Richt. 15:4, v. De sectaristen verenigen zich om de vrede der Kerk in brand te steken. Deze zijn het, die Gods ziel haat, Spr. 6:19: "Die tussen broederen krakelen inwerpen." Zij zijn kinderen der vervloeking, Deut. 27:24: "Vervloekt zij, die zijn naaste in 't verborgene verslaat." Dat betekent: die zijn naaste lastert, en zo de éne vriend tegen de andere ophitst. Is er een duivel in de gedaante van een mens, 't is de brandstichter.

Vermaning, in twee delen.

Laat ons een bittere weeklage over de tweespalten van Engeland aanheffen; de wilde beesten hebben de heining van onze vrede omver gerukt. Wij zijn als een bouwvallig huis dat naar de ondergang helt, als de Heere ons niet genadig ondersteunt en overeind houdt. Er is niemand onder Engeland's zonen die haar vertroost, maar ze raken en treffen haar veeleer in haar ingewanden. Zal het een goedaardig kind niet door de ziel snijden, wanneer het zijn moeder aan stukken gescheurd ziet worden? Men vertelt van Cato, dat men hem, sinds het begin van de binnenlandse oorlogen tussen Caesar en Pompejus, nooit had zien lachen, of zijn baard scheren of zijn haar snijden. Opdat onze harten over deze verdeeldheden van Kerk en staat terecht aangedaan zouden zijn, zo laat ons de schadelijkheid van verdeeldheid eens wat nader overwegen.

Tweespalt is een voorteken van veel kwaad over een volk of natie. In deze geldt de stelregel uit de wijsbegeerte: *alle verdeeldheid betekent verderf*.

Toen het voorhangsel des tempels in tweeën scheurde, was dat een droef teken en voorspel van de verwoesting des tempels. Het scheuren van de vrede der Kerk is een voorbode van haar ondergang.

Josefus getuigt, dat de stad Jeruzalem, door Titus Vespasianus belegerd, intern door drie sterke partijen verontrust werd, die méér verwoestingen aanbrachten dan de vijand, en ook de weg baanden voor de verovering. Hoe nadelig zijn binnenlandse tweespalten voor dit land geweest!

Camden en andere geleerde schrijvers vertellen ons, dat onze tweespalten en verdeeldheden de ladders waren, waarmee de Romeinen en Noormannen in vroeger tijden deze natie beklommen en overmeesterden. Hoe jammerlijk is de band des vredes in stukken gebroken! Wij hebben zoveel scheuringen in het lichaam, en zijn in zoveel aparte kerken gelopen, dat God ons met reden van kerken kan ontbloten, zoals Hij het Klein-Azië gedaan heeft.

t Kleed van de kerkvrede zo jammerlijk aan flarden te zien scheuren: dat feit moge ons terecht ter harte gaan. Want de tweespalten brengen een schandvlek op de Godsdienst. Zij zijn er de reden van, dat er van de wegen Gods kwaadgesproken wordt, alsof de Godsdienst een baarmoeder of voedster zou zijn van twist en

tweedracht. Julianus zegt in zijn Lasterrede tegen de Christenen, dat ze als tijgers tezamen leven, de één de ander verscheurende en verslindende. En zullen wij die woorden van Julianus verbeteren? 't Is ongepast om Christus duiven te zien vechten, Zijn lelie een hagendoorn te zien worden. Toen keizer Alexander Severus twee christenen zag twisten, beval hij hun dat ze de naam *christen* maar niet langer moesten dragen. Want, zei hij, gij onteert er uw Meester Christus mee. Laten de christenen hun verschillen neerleggen, of de geborduurde tijk van hun belijdenis afleggen.

Twisten en tweespalten verhinderen de voortgang der Godzaligheid. 't Evangelie vindt geen goede opgang, waar de twistappel toeneemt. De opbouw van Gods geestelijke tempel wordt door verdeeldheid en verwarring van tong en taal belet. Tweespalt eet als een worm en vernielt de vreedzame vrucht der gerechtigheid, Hebr. 12:11. Toen men zich in Korinthe's kerk in groepen (eigenlijk secten) begon te verdelen, zodat de één het met Paulus en de ander het met Apollos hield, toen werden er maar weinigen gevonden, die het met Christus hielden. Stellig hebben Englands verdeeldheden vele atheïsten en Godloochenaars gemaakt.

Laat ons de geschillen trachten bij te leggen, en de breuken zoeken te genezen: *zalig zijn de vredemakers*.

Jezus Christus was een groot Vredemaker. Hij maakte een grote reis van de hemel naar ons op aarde, om vrede te maken. Vrede en eenheid is een groot en voortreffelijk middel tot bevestiging en versterking van Gods Kerk. De heiligen worden vergeleken bij levende stenen, gebouwd tot een geestelijk buis, 1 Petrus 2:5. Wij weten dat de stenen in een gebouw of gewelf elkaar ondersteunen en stutten. Als de stenen losgewrikt worden, valt het hele gebouw omver. Toen de christenen in de eerste christengemeente één hart en één ziel waren, Hand. 4:32, o, hoe ondersteunde dit het gebouw! Hoe raadpleegden ze elkaar! Hoe vertroostten en bouwden ze elkaar op in hun heilig geloof! Wij zien dat de leden van het lichaam elkander dienen, helpen en voeden, zolang ze verenigd en samengevoegd zijn. Maar als ze verdeeld en vaneen gescheurd zijn, vergaan de leden en verzwakt het lichaam.

Laat ons daarom vredemakers trachten te zijn. Eenheid in de Kerk dient grotelijks tot bevestiging van de Kerk. Vrede maakt de Kerk op aarde aan de Kerk die in de hemel is enigszins gelijk. De cherubijnen (zinnebeeld van de Engelen) worden ons met hun gezichten naar elkaar ziende, uitgebeeld, om hun vrede en eenheid te tonen. Onder de hemelse geesten zijn geen verschillen of tweespalten. De éne Engel verschilt in gevoelen niet van de ander. Al hebben ze verschillende rangen, toch zijn ze niet van verschillend inzicht. Ze zijn Serafijnen. Daarom branden ze, echter niet in een vuur van twist, maar van liefde. De Engelen dienen God, niet alleen met reine harten, maar ook met vreedzame harten. De triomferende Kerk in de hemel kan bij een wel-gesloten vrede vergeleken worden. Wie vrede zaait, zal vrede maaïen, Spr. 12:20: Die vrede raden, hebben blijdschap. De vredemaker zal vrede met God hebben; vrede met zijn eigen consciëntie. En dat is de zoetste muziek die in iemands eigen hart gezongen wordt. Een gerust gemoed is een gedurige maaltijd. Vrede met anderen! Alle harten zullen met hem verenigd en tevreden zijn, allen zullen ze hem eren. Hij zal genoemd worden: *die de bressen toemuurt*, Jes. 58:12.

Om dit hoofdstuk te besluiten: *de vredemaker zal in vrede sterven*. Hij zal een goed geweten meenemen, en een goede naam achterlaten.

En zo heb ik dus het eerste deel van de tekst afgehandeld: "*zalig zijn de vredemakers*." Nu ga ik over tot hetgeen volgt.

19. ***"Want zij zullen Gods kinderen genaamd worden."*** (Mattheüs 5:9b.

In deze woorden wordt ons het heerlijke voorrecht der heiligen voorgesteld. Want na hun vrede met God gemaakt te hebben, zullen ze ook vrede zoeken te maken onder de broederen. Dit is de grote eer en het privilege, dat hun geschonken wordt: *zij zullen Gods kinderen genaamd worden*.

Zij zullen genaamd worden; d.w.z. zij zullen van God zo geacht worden. God geeft nooit een onjuiste naam. Hij geeft die kindernaam niet aan hen, die geen kinderen zijn, Lukas 1:76: *Gij zult een profeet des Allerhoogsten genaamd worden*; d.w.z. zijn. Zij zullen Gods kinderen genaamd worden, d.w.z. zij zullen voor kinderen gehouden en gerekend worden.

Leerstelling: *De opmerking die hier te maken valt, is deze, dat vredemakers kinderen des Allerhoogsten zijn.*

God heeft volgens de Heilige Schriften vele kinderen.

- Door eeuwige generatie. Zo is Christus alleen de eigen en natuurlijke Zoon Zijns Vaders, Ps. 2:7: "Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegenereerd."
- Door de schepping. Zo zijn de Engelen kinderen Gods, Job 1:6, Job 38:7: "Toen de morgensterren tezamen vrolijk zongen, en alle kinderen des Allerhoogsten juichten."
- Door mededeling van waardigheid. Zo worden koningen en overheden des volks "kinderen des Allerhoogsten" genoemd, Ps. 82:6: "Ik heb wel gezegd, gij zijt goden; en gij zijt allen kinderen des Allerhoogsten."
- Door uiterlijke belijdenis. Zo heeft God vele kinderen. De huichelaars zelfs pronken met de titel van kinderen Gods, Gen. 6:2: "Gods zonen zagen de dochteren der mensen aan dat zij schoon waren."
- Door ware heiligmaking. Zo zijn alle ware gelovigen op een bijzondere en uitnemende wijze kinderen Gods. Opdat de gelovigen veel zoetheid uit deze Evangelische bloem kunnen zuigen, zal ik tot meerder opening en uitbreiding van dit stuk, deze zeven bijzonderheden overwegen en tonen:

- I. Dat wij van nature geen kinderen Gods zijn.
- II. Wat het wil zeggen, kinderen Gods te zijn.
- III. Hoe wij kinderen Gods worden.
- IV. De kentekenen van Gods kinderen.
- V. De liefde Gods in de aanneming tot kinderen.
- VI. De ere van Gods kinderen.
- VII. De voorrechten van Gods kinderen.

I. Bewijs dat wij van nature geen kinderen Gods zijn.

Wat betreft, dat wij van nature geen kinderen Gods zijn: wij zijn niet als kinderen Gods geboren, maar gemaakt. Van nature zijn wij vreemd aan God; zwijnen en geen kinderen, 2 Petrus 2:22. Zal iemand zijn goed aan zijn zwijnen besteden? Hij moge hun zijn eikels voorwerpen, maar hij zal hun zijn juwelen niet geven. Van nature hebben wij de duivel tot onze vader, Joh. 8:44: "Gij zijt uit den vader den duivel." De goddeloze kan zijn afkomst op het geslachtsregister van de hel zoeken.

II. Waarin 't geestelijke kindschap bestaat.

't Geestelijke kindschap bestaat in twee dingen:

- Ten 1ste aanneming,
- Instorting van genade.

1. 't Geestelijke kindschap bestaat in aanneming, Gal. 4:5: "Opdat wij de aanneming tot kinderen verkrijgen zouden."

Vraag: *Waarin is de rechte aard van de aanneming tot kinderen gelegen?*

Antwoord: in drie dingen.

- In een overzetting uit de éne familie in de andere. (*Voor de uitwerking van deze punten zie de verhandeling van Watson over het "Voorrecht der kinderen Gods", 1 Kor. 3:22, 23*)
- In een vrijheid van de wetten der vorige familie.
- In een wettelijke begiftiging en bezitting van alle voorrechten en privileges van het huisgezin, waar de aangenomene nu een huisgenoot van geworden is. Onder andere zijn dat:
 - Het voorrecht
 - a. Een nieuwe naam.
 - b. Recht en eigendom aan de erfenis. Iemand tot erfgenaam maken, heeft opzicht en betrekking op de erfenis. Wie iemand tot zijn kind aanneemt, geeft hem niet maar de blote naam, maar ook erfrecht tot zijn goed. Wanneer God ons tot kinderen aanneemt, geeft Hij ons een heerlijke erfenis, Kol. 1:12: "De erve der heiligen in het licht." Merkt op:
 - (1) Dat is een vermakelijke erfenis: *een erfenis in het licht*.
 - (2) Ook een vaste erfenis. Want God bewaart de erfenis voor Zijn kinderen, 1 Petrus 1:4; en Zijn kinderen voor de erfenis, 1 Petrus 1:5. Zodat ze de erfenis feilloos krijgen zullen.
 - (3) Er is geen onterving. Want de heiligen zijn mede-erfgenamen van Jezus Christus, Rom. 8:17. ja, lidmaten van Christus, Kol. 1:18. De lidmaten kunnen niet onterfd worden, of het Hoofd moet ook onterfd worden.
 - (4) De erfgenamen sterven nimmermeer. Eeuwigheid is een parel aan hun kroon, Openb. 22:5: "Zij zullen heersen in alle eeuwigheid."

Eer ik verder ga, zal ik hier het onderscheid aantonen tussen de aanneming tot kinderen bij de mensen, en de aanneming tot kinderen bij God.

- (1) De mens neemt iemand tot zijn kind aan om een bepaald gebrek te vervullen, omdat hij zelf geen kinderen heeft. Maar God doet dat niet. Hij heeft Zelf een Zoon, de Heere Jezus Christus. Dat is Zijn natuurlijke Zoon en de Zoon Zijner liefde, volgens het getuigenis van de stem uit de hemelen, Matth. 3:17: "Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde." Nooit was een Zoon Zijn Vader zo gelijk. Hij was het uitgedrukte Beeld Zijner zelfstandigheid, Hebr. 1:3. Hij was zulk een Zoon, Die voortreffelijker was dan alle Engelen des hemels, Hebr. 1:4. Zodat God ons tot kinderen aanneemt niet uit noodwendigheid, maar uit barmhartigheid.
- (2) De mens neemt veelal maar één erfgenaam aan. Maar God neemt er vele aan, Hebr. 2:10: "Dat Hij vele kinderen tot de heerlijkheid leidende", enz. Och, denkt een arm versagd christen, hoe zou ik ooit dit voorrecht om een kind Gods te zijn, durven hopen of verwachten! 't Is waar, als God handelde als de mens, indien Hij alleen maar één Zoon aannam, dan had u reden tot wanhopen. Maar nu staat het totaal anders. Hij neemt miljoenen aan, Hij leidt vele kinderen tot de heerlijkheid. Stellig kan dit er de reden van zijn, waarom de mensen er maar één aannemen, omdat ze geen bezit genoeg hebben voor méér. Indien ze er méér zouden

aannemen, dan zou hun goed en land wellicht te kort schieten. Maar God heeft land en goederen genoeg om aan al Zijn kinderen uit te delen, Joh. 14:2: "In het huis Mijns Vaders zijn vele woningen."

- (3) Wanneer de mens iemand tot zijn kind aanneemt, dan heeft zulks zonder veel moeite plaats. 't Is maar het verzegelen van een acte, en de zaak is klaar. Maar er komt heel wat meer kijken, wanneer God ons tot Zijn kind aanneemt. 't Zet Zijn wijsheid aan het werk, om een middel tot onze aanneming uit te vinden. 't Was niet zo'n gemakkelijk werk, de hel en de hemel te verzoenen, en de kinderen des toorns tot kinderen der belofte te maken. En toen God in Zijn oneindige wijsheid een weg had uitgevonden, was dat geen gemakkelijke weg. Het feit dat God ons tot Zijn kinderen aannam, dat kostte Hem de dood van Zijn eigen Zoon. Toen God bezig was om ons metterdaad tot kinderen en erfgenamen te stellen, kon Hij de acte niet verzegelen, dan met het bloed van Zijn eigen Zoon. 't Kostte God niet zoveel om ons tot schepselen te maken, als toen Hij ons tot kinderen maakte. Om ons tot schepselen te maken, dat kostte Hem slechts één woord; maar om ons tot kinderen te maken, dat kostte Hem Zijn bloed.
- (4) Wanneer de mens iemand tot zijn kind aanneemt, schenkt hij zijn erfgenaam slechts aardse privileges en voorrechten. Maar God geeft hemelse voorrechten: rechtvaardigmaking, heerlijkmaking. De mensen laten degenen die ze tot kinderen aannemen, slechts hun land achter. God doet meer. Hij geeft aan Zijn kinderen niet alleen Zijn land, maar ook Zichzelf tot een erfdeel, Hebr. &:10: "Ik zal hun tot een God zijn." Niet alleen de hemel, maar ook God Zelf is hun Deel.

2. De aanneming tot kinderen geschiedt door het instorten van Gods genade.

Wanneer God er tot Zijn kinderen aanneemt, dan drukt Hij hun Zijn beeld op. Dat is meer dan enig levend mens doen kan. Hij moge dan al iemand aannemen, maar hij kan zijn gesteldheid niet veranderen. Als hij ruw en stuurs van karakter is, kan hij hem niet veranderen. Maar wanneer God tot kinderen aanneemt, bereidt en heiligt Hij ze tot dit voorrecht. Hij verandert hun natuur, Hij vijlt de ruwheid van hun hart eraf, en maakt hen niet alleen tot kinderen, maar ook tot heiligen, mensen van een andere geest, Num. 14:24; zachtmoedig en nederig, als die der Goddelijke natuur deelachtig zijn, 2 Petrus 1:4.

III. Hoe wij Gods kinderen worden?

Tot antwoord dient, dat er een dubbele oorzaak is van ons geestelijke kindschap.

- Allereerst *de bewegende oorzaak*. Dat is Gods welbehagen, of vrije genade. Wij waren rebellen en verraders, en wat zou God kunnen bewegen om ons van zondaars tot kinderen te maken, dan Zijn vrije genade? Ef. 1:5: "Die ons tevoren verordineerd heeft tot aanneming tot kinderen, naar het welbehagen Zijns willens." Gods welbehagen gaf het lot. De aanneming tot kinderen is een genade, uit de ingewanden van Gods welbehagen voortgekomen. 't Was al veel, als God een stuk aarde name en dat in een ster veranderde; maar 't betekent meer, dat God een stuk zondig leem neemt, en het met het heerlijke voorrecht van 't geestelijke kindschap bekleedt. Hoe zullen de heiligen de lessen van de vrije genade in de hemel nog eens herlezen!
- *De instrumentele oorzaak van ons kindschap is het geloof*. De Doop maakt ons niet tot kinderen; de Doop is wel een merkteken, wapen of livrei, en geeft ons recht en eigendom aan vele uiterlijke voorrechten; maar hetgeen ons tot kinderen Gods maakt, is het geloof, Gal. 3:26: "Gij zijt allen kinderen Gods door het geloof in Christus Jezus." Voor het geloof gewrocht is, hebben wij met God niet te doen.

Wij zijn, zoals de Apostel in een andere omstandigheid zegt, bastaarden en niet zonen, Hebr. 12:7. Een ongelovige mag God zijn Rechter noemen, maar niet zijn Vader. De goddelozen kunnen tot God naderen in Zijn instellingen, en hopen dat God hun Vader zijn zal; maar zolang zij ongelovig blijven, zijn ze bastaarden; en God wil hun Vader niet zijn, maar zal hen voor des duivels deur als vondelingen neerleggen: Gij zijt kinderen Gods door het geloof. 't Geloof maakt ons echt, geeft ons de titel van kindschap en recht op de erfenis. Wat behoren we dus om geloof te arbeiden! Zonder geloof zijn wij schepselen en geen kinderen; zonder geloof zijn wij geestelijkerwijs *onecht*.

Dit woord "onecht" is een woord van oneer en schande. Zij die onecht zijn, worden veracht en voor oneerlijk gehouden. Gij die in zijde en fluweel gekleed gaat, en in de staat der natuur verkeert, zijt onecht. God ziet u met verachting aan. Gij zijt van geringe afkomst en van een veracht geslacht, een kind der wereld, van het zaad der slang. De duivel kan een even goede wapenrok tonen als gij.

Dit woord "onecht" is een woord van ongeluk en ellende. Onechte kinderen kunnen rechtens geen erfgenaam zijn. De erfenis is voor echte kinderen, dat zijn de rechte erfgenamen. Zolang wij geen kinderen Gods zijn, hebben wij geen recht of aanspraak op de hemel; en er is geen weg om kinderen Gods te worden dan door het geloof: *Gij zijt kinderen Gods door het geloof*.

Twee dingen zijn hier wat nader te overwegen:

Allereerst, *wat geloof is*.

Ten 2^e *waarom en hoe 't geloof ons tot kinderen maakt*.

1. Wat het geloof is. Maakt het geloof ons tot kinderen Gods, dan is er ons zeer veel aan gelegen te weten wat geloof is.

Er is tweeërlei geloof.

- a. *Een algemeen geloof*. Wanneer wij n.l. de waarheid van al hetgeen ons God in de Heilige Schriften geopenbaard heeft, geloven. Dit is het geloof niet dat ons recht geeft op het geestelijke kindschap. De duivelen geloven alle hoofdstukken uit de artikelen van ons geloof. De blote kennis van een medicijn, of het geloof aan de heerlijke kracht daarvan kan een zieke niet genezen. Dit algemene geloof, waar velen zo op roemen, kan ons niet behouden. Dit geloof kan iemand hebben, zonder dat hij echter God liefheeft. Hij kan geloven dat God zal komen om te oordelen de levenden en de doden, en Hem toch haten; zoals de gevangene gelooft, dat de rechter ter vierschaar zal komen, maar bij de gedachte aan diens komst schrikt. Wacht u ervoor dat u niet in een algemeen geloof rust; want dat kunt u hebben, en toch niet beter zijn dan een duivel.
- b. Een bijzonder geloof, een geloof, waarmee geloofd wordt; n.l. *wanneer wij het getuigenis dat wij van Christus horen, niet alleen geloven, maar ook op Hem vertrouwen, Hem omhelzen, aangrijpen de hoorn des altaars, met een voornemen om daar te blijven*. In het lichaam zijn er zuigaderen, die de spijs in de maag trekken, en daar koken. Het geloof is de zuigader, die Christus in 't hart trekt, en aldaar toepast. Dit is het geloof dat ons tot kinderen Gods maakt. En waar dit geloof is, daar is het niet als medicijn in de mond van een dode, maar uitnemend werkzaam, verbindende en aandringende tot onze plicht, werkende door de liefde, Gal. 5:6.

Vraag. *Hoe en waarom ons het geloof tot kinderen Gods maakt. Waarom niet evengoed andere genades, zoals bekering, liefde, enz.?*

Tot onderricht dient:

- Omdat het geloof van Godswege tot het werk van onze aanneming tot kinderen is ingesteld en geheiligd. Gods instelling geeft het geloof zijn waarde en kracht, 't is de stempel des konings, die de munt geldig maakt. Als de koning zijn munt wilde slaan op koper of leder, 't zou evenzeer geldig zijn als zilver. De grote God heeft het stempel van Zijn instelling op het geloof gedrukt, en dat maakt het geloof geldig, dat geeft het geloof ;boven alle andere genades dit privilege en deze kracht, om ons tot kinderen Gods te maken.
- 't Geloof maakt ons kinderen Gods, voor zoveel het een levendmakend beginsel is, Hab. 2:4: "De rechtvaardige zal door het geloof leven." Al Gods kinderen zijn levend. Nu, wij leven door het geloof. Zoals het hart de oorsprong des levens is in het lichaam, zo is het geloof de oorsprong des levens in de ziel. 't Geloof maakt ons tot kinderen Gods, voor zover het een verenigende genade is. 't Geloof knoopt en bindt ons aan Christus. Dat kunnen de andere genades niet doen. Door 't geloof zijn wij één met Christus, en zo zijn wij van Gods maagschap. Verenigd met de natuurlijke Zoon, worden wij aangenomen zonen. De maagschap komt in door het geloof. God is de Vader van Christus. 't Geloof maakt ons Christus broeders; en zo wordt God onze Vader.

IV. Kentekenen van Gods kinderen.

Het volgende is, dat ik de kentekenen van Gods kinderen aanwijs. Er is ons zeer veel aan gelegen te weten, wiens kinderen wij zijn. Augustinus zegt, dat het ganse menselijke geslacht verdeeld wordt in twee soorten: *of kinderen Gods, of kinderen des duivels*.

1. *'t Eerste kenteken van ons geestelijke kindschap is tederheid des harten*, 2 Kron. 34:27: "Omdat uw hart week geworden is." Een kinderlijk hart is een week hart. Wie tevoren een stenen hart bezat, heeft dan een vleschen hart. Een teder hart is als gesmolten was voor God: Hij kan daar indrukken, welk zegel Hij maar wil. Deze tederheid van hart blijkt op drie manieren:

- Ten 1e. Een teder hart is droevig over de zonde. Een kind huilt, omdat het zijn vader vertoornd heeft. Petrus gaf blijk en bewijs van een teder hart, toen Christen hem aanzag. Hij dacht aan zijn zonde en weende als een kind. Clemens Alexandrinus zegt, *dat hij nooit een haan hoorde kraaien, of hij weende*. En sommige geleerde schrijvers verhalen ons, dat hij door veel wenen en tranen storten als 't ware enkele geultjes in zijn gezegend gezicht scheen te hebben. Het geringste haartje doet het oog tranen. De geringste zonde doet het hart slaan. Davids hart sloeg hem, toen hij de slip van Sauls mantel afsneed. Wat zou het gedaan hebben, als hij hem het hoofd had afgesneden?
- Ten 2e. Een teder hart smelt onder genade. Hoewel een vloed van tranen van een godvruchtig oog neerstort, wanneer God door verdrukking dondert; toch versmelt het hart nooit natuurlijker dan onder de zonnestralen van Gods genade. Zie maar hoe Davids hart versmolten was door Gods goedertierenheid, 2 Sam. 7:18: "Wie ben ik, Heere, HEERE en wat is mijn huis, dat Gij mij tot hiertoe gebracht hebt?" De genade Gods, aan hem bewezen, deed zijn hart ontdooien en smelten. Zo zegt een kind Gods: *Heere, wie ben ik* (een klomp, uit stof en zonde samengekneed!) *dat de stralen der vrije genade op mij schijnen zouden! Wie ben ik, dat Gij U over mij ontfermt, en toen ik neerlag in mijn bloed, de gouden vleugelen der genade over mij uitgebreid hebt!* De ziel is overwonnen door Gods goedheid, de ogen

druipen van tranen en het hart brandt van liefde. De genade heeft een smeltende invloed op de ziel.

- Ten 3e. Een teder hart schrikt onder Gods bedreigingen, Ps. 119:120: "Het haar mijns vleses is te berge gerezen van verschrikking voor U, en ik heb gevreesd voor Uwe oordelen"; 2 Kron. 34:27: "Omdat uw hart week geworden is, en gij u voor het aangezicht Gods vernederd hebt, als gij Zijn woorden hoordet tegen de plaats, en hebt uw klederen gescheurd", enz. Als de vader boos is, verschrikt en vreest het kind. Wanneer Gods dienaars de dreigementen van God tegen de zonde verkondigen, zitten tedere zielen in schrik en vreze neer. God schept in zulk een gestalte des harten een vermaak, Jes. 66:2: "Op dezen zal Ik zien, op den arme en verslagene van geest, en die voor Mijn Woord beeft." De goddeloze gelijkt op de Leviathan, die zonder schrik is, Job 41:24. Hij is zo hard, dat hij noch beloften gelooft, noch voor bedreigingen schrikt. Verkondig maar Gods oordelen tegen de zonde, dan belacht hij de drilling der lans. Hij denkt, dat God of onwetende is en niet zien kan, of onmachtig en niet kan straffen: De bergen beven voor de Heere, en de heuvelen versmelten, en de rotsstenen worden van Hem vermorzeld, Nahum 1:5. Maar de harten der zondaren zijn harder dan rotsstenen. Een verharde zondaar heeft, als Nebukadnézar, een beestenhart, Dan. 4:16. Een kinderlijk hart is een teder hart; de steen is weggenomen.

2. *Het tweede kenteken van ons geestelijk kindschap is gelijkheid, dat wij zwemen naar het evenbeeld van onze Vader*, Kol. 3:10: "Gij hebt aangedaan den nieuwen mens, die vernieuwd wordt tot kennis, naar het evenbeeld Desgenen Die hem geschapen heeft." Het kind lijkt op zijn vader. Gods kinderen gelijken op hun hemelse Vader. Zij dragen Zijn beeld en gelijkenis. De goddelozen zeggen dat ze Gods kinderen zijn, maar er is een te grote ongelijkvormigheid. De Joden roemden erop, dat zij Abrahams kinderen waren, maar Christus weerlegt hen met dit bewijs, dat ze hem niet gelijk waren, Joh. 8:40: "Gij zoekt Mij te doden, een Mens Die u de waarheid gesproken heb, welke Ik van God gehoord heb! Dat deed Abraham niet." Zijt gij Abrahams kinderen, en bent u erop uit om Mij te doden! Abraham was niet van zulk een aard dat hij een onschuldig mens zou vermoorden. Gij gelijkt meer op de duivel dan op Abraham, vers 44: Gij zijt uit de vader de duivel. Die hovaardig, aardsgezin, boos en wraakzuchtig zijn, mogen zeggen: Onze vader, die in de hel zijt! Want God onze Vader te noemen, en de duivel tot ons voorbeeld te stellen, dat is godslasterlijk. Gods kinderen gelijken Hem in zachtmoedigheid en heiligheid. Ze zijn Zijn wandelende schilderijen. Zoals het zegel zijn beeld en gelijkenis in de was drukt, zo drukt God Zijn beeld en gelijkenis op Zijn kinderen.

3. *Het derde kenteken van Gods kinderen is, dat zij de Geest Gods hebben, Die een Geest der aanneming tot kinderen genoemd wordt*, Rom. 8:15: "Gij hebt ontvangen den Geest der aanneming tot kinderen", enz.

Vraag: Hoe zullen wij weten, dat wij de Geest der aanneming tot kinderen ontvangen hebben, en zo in de staat van aanneming (adoptie) zijn?

Antwoord: De Geest Gods heeft een drievoudig werk in hen, die kinderen Gods geworden zijn;

1. Een wederbarend werk.
2. Een biddend werk.
3. Een getuigend werk.

Allereerst *een wederbarend werk*. Wie de Geest tot kinderen aanneemt, die wederbaart Hij. Gods kinderen heten *uit de Geest geboren te zijn*, Joh. 3:5: Zo iemand niet geboren wordt uit water en Geest, hij kan in het Koninkrijk Gods niet ingaan. Wij moeten eerst uit de Geest geboren zijn, eer wij met deze nieuwe naam van zonen en dochteren gedoopt kunnen worden. Wij zijn geen kinderen Gods door schepping, maar door herschepping; niet door geboorte, maar door wedergeboorte. Deze nieuwe geboorte, gewrocht door het Woord als de materiële oorzaak, Jak. 1:18, en door de Geest als de werkende oorzaak, is anders niet dan een verandering en vernieuwing der natuur, Rom. 12:2, die, hoewel geen volmaakte, toch een algehele verandering is, 1 Thess. 5:23. Deze verandering des harten is dus even noodzakelijk als de zaligheid.

Vraagt u nu, waaraan wij zullen weten, dat wij dit wederbarende werk des Geestes hebben, dan dient tot antwoord,

- (1) aan de voorafgaande geestelijke barensweeën, en
- (2) aan de navolgende vruchten en uitwerkingen.

- (1) Wat betreft de voorafgaande geestelijke barensweeën. Zulke geestelijke barensweeën zijn er vóór de wedergeboorte: enige verbrijzeling van de ziel, enige zuchtingen en uitroepen, enige worstelingen in het hart tussen vlees en geest, Hand. 2:37: "Zij werden verslagen in het hart." Het kind heeft scherpe aandrijving voor de geboorte. Zo gaat het ook in de wedergeboorte. Ik geef toe, de wedergeboorte heeft haar trappen van meer en minder. Allen hebben niet dezelfde weeën van vernedering, maar toch kennen ze allen enkele weeën. Allen gevoelen de hamer der Wet op hun hart, hoewel sommigen door deze hamer méér verbrijzeld zijn dan anderen. Gods Geest is een Geest der dienstbaarheid, voordat Hij een Geest der aanneming tot kinderen is, Rom. 8:15. Wat zullen wij dan zeggen van hen, die inzake de wedergeboorte even onkundig zijn als Nicodémus? Joh. 3:4: Hóe kan een mens geboren worden, nu oud zijnde? enz. De wedergeboorte is een bespotting voor de goddelozen, alhoewel een grote verborgenheid voor de vromen. Sommigen danken er God voor, dat ze nooit enige beroering van gemoed hebben, steeds zijn ze gerust en weltevreden. Stellig zeggen deze mensen God dank voor de grootste vloek; 't is een teken dat ze geen kinderen Gods zijn. 't Kind der genade wordt altijd met smart geboren.
- (2) Wordt de wedergeboorte gekend aan haar vruchten en uitwerkingen, en wel aan deze twee:

Gevoeligheid. 't Nieuwgeboren kind is zeer gevoelig. 't Gevoelt de minste aanraking. Als de Geest u wederbaard heeft, dan bent u over de minste aanritselingen en prikkelingen van de zonde - waar u tevoren geen last van had - aangedaan. Paulus klaagt over de wet in zijn leden, Rom. 7:23. Een wedergeboren kind Gods ziet de zonde in de wortel.

Voorzichtigheid. Wie door de Geest wedergeboren is, is zorgvuldig om de genade te bewaren. Hij vermenigvuldigt de borsten van Gods inzettingen, om de genade te vermenigvuldigen, 1 Petrus 1:2. Hij wacht zich voor hetgeen zijn geestelijk leven in gevaar kan brengen, 1 Joh. 5:18. Hij leeft door het geloof, en toch wandelt hij in vreze de tijd zijner inwoning, 1 Petrus 1:17. Dit is het eerste werk des Geestes in hen, die Gods kinderen geworden zijn: een wederbarend werk.

Ten andere *is het werk des Geestes in het hart van Gods kinderen een biddend werk*. De Geest der aanneming is een Geest des gebeds, Rom. 8:15: "Gij hebt ontvangen den

Geest der aanneming tot kinderen, door Welken wij roepen: Abba, Vader!" Zolang het kind nog in de moederschoot is, kan het niet roepen. Zolang de mensen nog in hun natuurstaat liggen, kunnen ze niet krachtig bidden. Maar wanneer zij wedergeboren zijn door de Geest, dan roepen ze "Abba, Vader!" 't Gebed is niet anders dan een ademhaling van de ziel in de schoot huns Vaders. 't Gebed is een lieflijke en gemeenzame samenspreking met God. Niet zodra komt de Geest Gods in het hart, of Hij zet dat hart aan het bidden. Niet zodra was Paulus bekeerd, of hij bad, Hand. 9:11: "Ziet, hij bidt!" 't Wordt verteld in het leven van Luther, dat wanneer hij bad, het geschiedde met zulk een eerbied alsof hij tot God bad, en met zulk een vertrouwen en vrijmoedigheid, alsof hij tot zijn vriend gesproken had. En Eusebius verhaalt van de keizer Constantijn, dat hij zich dagelijks in een verborgen plekje van zijn paleis placht af te zonderen, om met gebogen knieën zijn godvruchtige gebeden en alleenspraken tot God te richten. De Geest Gods stemt de snaren van onze hartstochten en genegenheden, en dan maken wij een zoete muziek in het gebed. Uit spot te zeggen: U bidt door de Geest, is een godslastering tegen de Geest. 't Is één van de voornaamste werken des Heiligen Geestes in de harten van Zijn kinderen, om hen te helpen bidden, Gal. 4:6: "Overmits gij kinderen zijt, zo heeft God den Geest Zijns Zoons uitgezonden in uw harten, Die roept Abba, Vader."

Vraag: Maar hoeveel kinderen Gods missen de bekwaamheid om zichzelf in den gebede uit te drukken; hoe komt dan de Geest hun zwakheden te hulp?

Antwoord: Al hebben ze niet altijd de gaven des Geestes in den gebede, toch hebben ze de zuchtingen des Geestes, Rom. 8:26. De gaven zijn een versiering van het gebed, maar niet het leven des gebeds. Men kan een dood lichaam met paarden behangen. Al onthoudt de Geest gemakelijkheid van spreken en woorden, toch geeft Hij vurigheid van hart, en zulke gebeden zijn allerkrachtigst! De gebeden die de Geest in de harten van Gods kinderen instort, hebben deze drie kenmerken:

Ten 1e. De gebeden van Gods kinderen zijn *gelovige* gebeden. 't Gebed is de sleutel, 't geloof is de hand die de sleutel omdraait. 't Geloof schiet de pijl des gebeds, en doet ze tot voor de troon der genade doordringen, Matth. 21:22: "Al wat gij zult begeren in 't gebed, gelovende, zult gij ontvangen." Daarvan zegt Hieronymus: ik zou niet bidden, als ik geen geloof meebracht. Wel te bidden, en niet te geloven, is - zoals iemand opmerkt - een bespottling van God; alsof wij dachten, dat Hij ons niet wilde horen, of dat Hij ons niet wilde helpen.

En opdat nu het geloof in den gebede bemoedigd kan zijn, moeten wij Christus in onze armen meebrengen, wanneer wij voor God verschijnen, 1 Sam. 7:9: "Toen nam Samuël een melklam, en hij offerde het geheel den HEERE ten brandoffer; en Samuël riep tot den HEERE voor Israël, en de HEERE verhoorde hem." Dit melklam was een voorbeeld van Christus. Wanneer wij tot God in den gebede komen, dan moeten wij het Lam Gods met ons brengen. Themistocles nam des konings zoon in zijn armen, en verzoende zo de koning toen deze boos was. De kinderen Gods presenteren Christus in de armen huns geloofs.

Ten 2e. De gebeden der kinderen Gods, ingegeven door de Geest, zijn *vurige* gebeden. "Gij hebt ontvangen den Geest der aanneming tot kinderen, door Welken wij roepen: Abba, Vader!" Vader, dat is een woord des geloofs. "Wij roepen", dat is een bewijs van ijver. De wierook moest op vurige kolen gelegd worden, Lev. 16:12. De wierook was een zinnebeeld van het gebed; de vurige kolen van ijver en vurigheid in den gebede. Elia bad ijverig, Jak. 5:17. In de grondtekst staat: hij bad in het gebed, of: hij

bad een gebed; d.w.z. hij bad ijverig. In het gebed moet het hart van hitte in hartstochten en genegenheden overkoken. 't Gebed wordt vergeleken bij onuitsprekelijke zuchtingen, Rom. 8:26. Dat beeld is ontleend aan een vrouw in barensweeën. Wij moeten om genade te verwerven, als het ware in barensood zijn. Zulke gebeden zijn God aangenaam en door Hem geboden, Jes. 45:11.

Ten 3e. De gebeden der kinderen Gods zijn *hartzuiverende* gebeden, die de zonde uitzuiveren. Velen bidden tegen de zonde, en zondigen tegen het gebed. Gods kinderen bidden niet alleen tegen de zonde, maar laten de zonde ook.

Het derde werk des Geestes in het hart van Gods kinderen, *is een betuigend werk*. Gods kinderen hebben niet alleen de invloed, maar ook het getuigenis des Geestes, Rom. 8:16: "Dezelfde Geest getuigt met onzen Geest, dat wij kinderen Gods zijn." Een kind Gods heeft drieërlei getuigenis: 't getuigenis van Gods Woord, 't getuigenis van zijn eigen consciëntie (- geweten), het getuigenis des Heiligen Geestes. 't Woord vormt de major, of *eerste stelling*: wie zulke eigenschappen heeft, is een kind Gods. Het geweten vormt de minor, of *'t mindere voorstel*: Nu, gij hebt zulke geestelijke eigenschappen. De Geest maakt het besluit: dus bent u een kind Gods, Rom. 8:16: "De Geest getuigt met onzen geest."

Vraag: *Maar hoe zal ik het getuigenis des Geestes van bedrog onderscheiden?*

Antwoord: De Geest Gods getuigt altijd naar het getuigenis des Woords, gelijk de echo op de stem antwoordt. De enthousiasten of *geestdrijvers* spreken veel van de Geest, maar zij verlaten het Woord. De ingevingen die buiten het Woord geschieden of tegen het Woord ingaan, zijn bedriegerijen. Indien nu de Geest een ander getuigenis gaf dan het Woord, dan zou de Geest tegen Zichzelf verdeeld zijn, en een Geest der tegenspreking zijn, Die iets anders in het Woord, en iets anders in de consciëntie des mensen getuigt.

4. Het vierde kenteken der kinderen Gods is *ijver voor God*. Zij *ijveren voor Zijn dag, voor Zijn waarheid, voor Zijn eer*. De oneer die God aangedaan wordt, smart degenen die uit God geboren zijn, aan de ziel. Mozes was koel in zijn eigen zaak, maar ijverig in de zaak Gods. Toen het volk Israëls zich dwaselijk tegen de Heere in het maken van het gouden kalf vergrepen had, ontstak Mozes toorn dermate, dat hij de tafelen in stukken brak. Toen de heilige Paulus zag dat de Atheners zo zeer afgodisch waren, werd zijn geest in hem ontstoken, Hand. 17:16. In de grondtekst staat: *zijn geest werd ontroerd*, of, zoals het woord ook betekent: *hij was in een paroxisme of brandende ijvervraag*. Hij kan zich niet beheersen, of hij moest met dit vuur van ijver tegen hun zonde ingaan. Zoals wij van ijdele woorden rekenschap zullen geven, zullen wij ook rekenschap geven van een zondig stilzwijgen. 't Is in dit geval zeer gevaarlijk, met een stomme duivel bezeten te zijn. David zegt: "De ijver van uw huis heeft mij verteerd", Ps. 69:10. Vele christenen, die weleer door de ijver van Gods huis verteerd werden, verteren nu hun ijver, en niet hun ijver Gods huis. Zij zijn lauw en neutraal geworden. Daar de wind van voordeel en bevordering hen aanblies, is hun geestdrift bekoeld en hun vuur uitgeblust. Ik kan niet geloven dat hij een kinderhart bezit, die het goedschiks kan aanzien, wanneer Gods ere in 't lijden is. Kan een rechtgeaard kind zonder ontroering zijn vader horen lasteren? Al moeten we stil zwijgen, wanneer God misnoegd is, toch niet wanneer Hij onteerd wordt. Wanneer er maar een heilig vuur in 't hart ontstoken is, dan zal het wel door de mond een weg naar buiten banen. IJver

met heiligheid getemperd, is het blanke en rode, dat aan de ziel haar beste gedaante verleent.

Laten Gods dienaars er bovenal over aangedaan zijn, wanneer Gods eer bezwalkt en verduisterd wordt. IJver zal de mensen het aan God aangedane onrecht doen opnemen, alsof het henzelf gold. Men vertelt van Chrysostomus, dat hij de zonden tegen God met zulk een ijver bestrafte, alsof hem persoonlijk enig ongelijk was aangedaan. Gods dienaars moeten zich door geen vreze laten bewegen, noch door pluimstrijkerij laten verleiden. Nooit maakte God Zijn dienaars tot bedrieglijke spiegels, om lelijke gezichten mooi te doen lijken. Bij gebrek aan dit ijvervuur zijn ze in gevaar van een ander vuur, in de poel die daar brandt van vuur en sulfer, Openb. 21:8, waar de vreesachtigen ingeworpen zullen worden.

5. Kenteken: *Wie uit God geboren, en dus Gods kinderen zijn, die zijn van een edeler en hoger geest, dan de mensen van de wereld.* Zij zoeken de dingen die Boven zijn, Kol. 3:2: "Want al wat uit God geboren is, overwint de wereld", 1 Joh. 5:4, De kinderen Gods leven in een hoger wijk. Ze worden bij arenden vergeleken, Jes. 40:31, ten opzichte van hun verheven geest en hemelsgezindheid. Hun zielen beminnen een hoge vlucht. Christus is in hun hart, Kol. 1:27, en de wereld is onder hun voeten, Openb. 12:1. De mensen van deze wereld wentelen zich graag in dik slijk. 't Zijn echte aardskinderen, geen arenden, maar aardwormen. De heiligen zijn van een andere Geest: zij zijn uit God geboren, en zij wandelen met God, Gen. 6:9. Gods kinderen tonen hun hoge afkomst in hun hemelse wandel, Fl. 3:20.

6. Het zesde kenteken van de aanneming tot kinderen is: *liefde tot hen, die kinderen Gods zijn.* Gods kinderen zijn door de band der liefde aan elkander verbonden; zoals al de leden des lichaams door verschillende zenuwen onderling verbonden zijn. Wie uit God geboren zijn, hebben de broederschap lief, 1 Petrus 2:17. Wie de persoon bemint, mint ook de schilderij. De kinderen Gods zijn Gods wandelende schilderijen. Indien wij Gods kinderen zijn, dan zullen wij hen beminnen, die Gods beelden gelijkenis op hun ziel hebben. Als wij uit God geboren zijn, dan zullen wij de heiligen liefhebben ondanks al hun zwakheden. Kinderen houden van elkaar, ook al hebben ze bepaalde gebreken der natuur, zoals een scheel oog of een kromme rug. Wij verwerpen het goud in de smeltkroes niet, al is het met metaal vermengd. De beste heiligen hebben hun smetten. In Deut. 32:5 lezen wij van de schandvlek van Gods kinderen. Een heilige is in dit leven als een schoon gezicht met een lidteken.

Als wij uit God geboren zijn, dan zullen wij Zijn kinderen liefhebben, al zijn ze arm. Wij zien de schilderij en het beeld van onze vader gaarne, ook al hangt het in nog zo'n onaanzienlijk vertrek: zo moeten wij de rijke Christus in een arme ziel liefhebben!

En zo wij kinderen des Allerhoogsten zijn, dan zullen wij onze liefde tot Gods kinderen tonen door hoogachting van hun persoon. Wie uit God geboren is, eert degenen, die de Heere vrezen, Ps. 15:4. De heiligen zijn de beminden van Gods ziel, Jer. 12:7, Zijn eigendom en kostbare juwelen, Mal. 3:17, die van het echte koninklijke bloed zijn. En wie van God tot kinderen aangenomen zijn, zullen Gods kinderen hoger achten dan anderen.

Ook door hoogachting van hun gezelschap. Kinderen zijn graag bij elkaar. De gemeenschap der heiligen is kostelijk en dierbaar. Christus duiven vliegen gaarne tezamen: gelijk zoekt gelijk, Ps. 119:63: "Ik ben een gezel van allen die U vrezen", hoewel een kind Gods beleefd en vriendelijk is jegens allen, 1 Petrus 3:8.

Wij lezen dat Abraham zich neerboog voor de zonen Heths, Gen. 23:7. Een kind Gods betoont een liefde van beleefdheid jegens allen, maar een liefde van welbehaaglijkheid alleen tegenover degenen die mede-erfgenamen met hem zijn aan dezelfde erfenis. Hieraan kunnen velen hun geestelijke kindschap beproeven. 't Blijkt helder en klaar dat het geen kinderen Gods zijn, die degenen die uit God geboren zijn haten, die de zilveren vleugelen van Christus duiven met het slijk van hun lasteringen en smaadtaal besmetten; die de gemeenschap der heiligen niet kunnen verdragen. Zoals de grijpvogels een zoete lucht haten en daaraan sterven moeten, zo zijn de goddelozen niet gaarne in het gezelschap der Godzaligen. Zij kunnen de aangename reuk van hun genadegaven niet uitstaan. Zij haten die lieflijke geur. Een teken, dat ze van het slangenzaad (afkomstig) zijn, aangezien zij het Vrouwenzaad haten.

7. Het zevende kenteken van Gods kinderen is, *dat ze een vermaak scheppen in Gods nabijheid*. Kinderen zijn graag in de tegenwoordigheid van hun vader. Waar de koning is, daar is het hof. Waar God tegenwoordig is, daar is de hemel. God is op een bijzondere wijze in Zijn instellingen tegenwoordig. Die zijn de ark Zijner tegenwoordigheid. Welnu, indien wij kinderen zijn, dan zullen we ons gaarne met heilige plichten bezig houden. Door het gebruik van heilige instellingen naderen wij tot God, komen wij in de tegenwoordigheid van onze Vader. In den gebede houden wij verborgen samenspreking met God. Wanneer de ziel bidt, is het alsof ze met God spreekt. In het Woord horen wij God van de hemel tot ons spreken. En hoe vermakelijk is het voor een kind van God, zijns Vaders stem te horen! In het sacrament kust God Zijn kinderen met de kussen Zijns monds. Hij biedt hun het vriendelijk gelaat Zijns aangezichts en het geheimzegel Zijner liefde. Voorzeker is het goed, nabij God te zijn, Ps. 73:28. 't Is goed in Zijn tegenwoordigheid. Een oprecht kind Gods zal met David zeggen, Ps. 84:11: "Eén dag in Uw voorhoven is beter dan duizend elders." De verachters van Gods instelling zijn geen kinderen Gods, omdat ze geen vermaak scheppen in Gods tegenwoordigheid. Zij zijn liever in het café dan in de kerk. Kaïn ging uit van het aangezicht des HEEREN, Gen. 4:16. Niet dat hij van -het aangezicht des HEEREN kón weggaan, Ps. 139:7. Maar de betekenis is, dat Kaïn uitging van de Kerke Gods, waar de Heere zichtbare tekenen Zijner tegenwoordigheid aan Zijn volk toonde.

8. 't Achtste kenteken is, *dat ze zich schikken naar de wil van hun hemelse Vader*. Een kinderlijk hart beantwoordt Gods roeping, zoals de echo op de stem weerklinkt. Evenals de bloem die mét de zon opengaat en weer dicht sluit, zo opent het hart van een kind Gods zich voor de Heere en sluit dicht voor de verzoeking. Daarom is het de bede van een wedergeboren heilige: "Spreek, HEERE, want Uw knecht hoort", 1 Sam. 3:9. Wanneer God Zijn kinderen beveelt in hun binnenkamers te bidden, hun zonden te doden, voor Zijn Naam te lijden, dan stellen zij er hun eer in Hem te gehoorzamen, en zijn ze bereid hun leven op huns Vaders bevel af te leggen. De huichelaars maken God wel eens hun complimenten en spreken tot Hem mooie woorden, maar zij weigeren op Zijn bevelen te gehoorzamen. En dus zijn ze geen kinderen, maar rebellen.

9. 't Laatste kenteken is dit: *wie een kind Gods is, zal ook anderen tot kinderen Gods zoeken te maken*. 't Heilige zaad der genade teelt verder, Gal. 4:19, Judas vers 10. Wie van koninklijken bloede is, zal met grote eerezucht door voortplanting zijn geslacht proberen uit te breiden. Bent u van God tot Zijn kind aangenomen, dan zult u ook met alle mogelijke ijver uw kind tot een kind des Allerhoogsten trachten te maken. Twee

redenen zijn er, waarom een Godzalig ouder zijn kind in het hemels geslacht zal zoeken te brengen.

- Gewetenshalve. Een goed ouder ziet met hartzeer aan het onrecht hij zijn kind aangedaan heeft; hoe hij zijn kind met de pest der zonde besmet heeft. En daarom zal hij in geweten het enige vergelding zoeken te doen. Wie onder het Oude Testament een ander geslagen en verwond had, was verplicht hem te laten genezen, en de onkosten te betalen. De ouders hebben hun kinderen een wonde in hun ziel toegebracht, en moeten daarom door middel van vermaningen, gebeden en tranen alles wat ze maar kunnen tewerkstellen om de wonde te helen.
- Uit een brandende ijver tot de ere Gods. Wie de liefde Gods in de aanneming tot kinderen ondervond, acht zichzelf verplicht om Gode zoveel eer toe te brengen, als hij maar kan. Als hij een kind of enig goede vriend heeft, die God niet kennen, dan zal hij met blijdschap het genadewerk in hun harten zoeken te bevorderen. 't Is Christus een ere, wanneer Hem vele kinderen geboren worden.

Hoe ver zijn zij ervan af kinderen Gods te zijn, die geen zorg dragen, om anderen tot Gods huisgezin te brengen!

Zulke heren zijn ernstig te beschuldigen, wie het werk van hun knechts meer ter harte gaat dan de zielen hunner knechten.

Zulke ouders zijn ook te bestraffen, die op hun kinderen niet behoorlijk acht slaan, hun de beginselen der Godskennis niet inplanten, maar hen naar hun eigen zin en wil laten leven; die hun kinderen laten liegen en zweren, maar geen zegen leren vragen; in ontspanningsverhalen laten lezen, maar niet in Gods Boek.

1^e. Tegenwerping: *Maar, zeggen sommigen, onze kinderen te catechiseren en onderwijzen, betekent Gods Naam ijdellijk gebruiken.*

Antwoord: Is het nakomen van Gods bevel een misbruik van Zijn Naam? Deut. 6:6, v.: "Deze woorden, die ik u heden gebiede, zullen in uw hart zijn; en gij zult ze uwen kinderen inscherpen", Spr. 22 6: "Leert den jongen de eerste beginselen naar den eis zijns wegs: als hij oud zal geworden zijn, zal hij daarvan niet afwijken", Ef. 6:4: "Gij vaders, verwekt uw kinderen niet tot toorn, maar voedt ze op in de lering en vermaning des Heeren." Dit drievoudig Schriftsnoer is niet gemakkelijk te breken.

Van oudsher waren de heiligen zeer ijverig om hun kinderen de beginselen van heilige kennis in te prenten, Gen. 18 9: "Ik heb hem gekend, opdat hij zijn kinderen en zijn huis na hem zou bevelen, en zij den weg des HEEREN houden", 1 Kron. 28:9: "En gij, mijn zoon Salomo, ken den God uws vaders, en dien Hem met een volkomen hart." Stellig namen Abraham en David Gods Naam niet tevergeefs op de lippen. Hoe nodig is het inprenten van heilige kennis, om het giftige onkruid der zonde dat in de natuur groeit, te overwinnen? Wanneer de hoveniers jonge bomen geplant hebben, binden ze die aan staken, opdat ze niet krom groeien. Kinderen zijn zulke jonge planten en de hemelse lessen en onderwijzingen van hun ouders zijn hun stutten en staken, opdat ze naar geen doling en goddeloosheid kunnen krommen en buigen. Kan er geschikter tijd gevonden worden, om de kinderen de Godskennis in te planten dan in hun minderjarigheid? Dan is het de tijd om ze de borst te geven en om hun de redelijke en onvervalste melk des Woords te laten inzuigen, 1 Petrus 2:2.

2^e. Tegenwerping: *Maar 't dient nergens toe, om onze kinderen de kennis Gods in te scherpen. Ze hebben toch geen besef van de geestelijke dingen; ook worden ze door onze onderwijzingen niet verbeterd.*

Antwoord:

1. Wij lezen in de heilige Schriften van kinderen, die uit kracht van onderwijs hun prille jaren geheiligd kregen. De moeder en grootmoeder leerden hem de Schriften van zijn wieg af, 2 Tim. 3:15: "En dat gij van kinds af de heilige Schriften geweten hebt." Timotheüs had de godsdienst als 't ware met de moedermelk ingedronken. Wij lezen van jonge kinderen die Christus het "Hosannah!" toeriepen en Zijn lof uitbazuinden, Matth. 21:15. En stellig hadden de kinderen van Tyrus enkele zaden van godsdienstigheid in zich, toen ze Paulus zulk een liefde bewezen, dat ze hem op weg naar het zeestrand vergezelden, Hand. 21:5: "Zij geleidden ons allen met vrouwen en kinderen tot buiten de stad." De heilige Paulus had een geleide van jonge heiligen, om hem naar het schip te brengen.
2. Aangenomen dat onze raad en onderwijzing voor het moment bij onze kinderen weinig uitricht, toch zullen wij namaals de vruchten daarvan zien. 't Zaad dat iemand in zijn akker zaait schiet niet terstond op, maar brengt zijn vrucht voort te bestemder tijd. Wie een bos plant, ziet pas na enkele jaren de volle wasdom. Zullen wij dan onze kinderen niet onderwijzen, omdat wij op staande voet geen resultaten zien? Dan kunnen wij om dezelfde redenen ook wel nalaten onze kinderen te dopen. Want zij hebben toch voor het ogenblik geen kennis of besef van de Doop. ja, dan kunnen -Gods dienstknechten de prediking des Woords wel laten voor wat het is, omdat velen van hun hoorders voor het moment nog geen profijt hebben van het Woord.
3. Ook al richten wij met onze raad en onderwijzing weinig bij onze kinderen uit, toch hebben wij ons eigen geweten voldaan en onze ziel bevrijd, En wanneer wij ons geweten voldaan hebben, dan mogen wij ons troosten en Gode de zaak bevelen. De plicht is ons werk, de uitkomst Gods werk.

Deze overwegingen moeten Godzalige ouders bij het onderwijs van hun kinderen opscherpen. Wie tot Gods huisgezin behoren en wie God tot kinderen aannam, zullen ernaar streven dat hun kinderen, zo goed als zij zelf, Gods kinderen mogen zijn. Zij zullen a.h.w. in arbeid zijn, totdat Christus een gedaante in hen verkregen heeft. Een ware heilige is een magneet om anderen tot God te trekken. Laat dit voldoende zijn wat betreft de kentekenen van de kinderen Gods. Ik ga verder.

V. De liefde Gods in de aanneming tot kinderen.

Het vijfde punt dat overweging verdient, is de liefde Gods in de aanneming tot kinderen, 1 Joh. 3:1: "Ziet, hoe grote liefde ons de Vader gegeven heeft, (namelijk) dat wij kinderen Gods genaamd zouden worden!" Het feit dat God ons tot schepselen maakte, bewijst Zijn almacht, maar dat Hij ons tot kinderen aannam, is een wonder van Zijn liefde. Plato dankte er God voor, dat Hij hem als een mens en niet als een beest geschapen had. Maar wat oorzaak hebben zij dan niet om Gods liefde aan te bidden, die God tot kinderen aangenomen heeft! De Apostel voegt er een (latijn) "Ecce" bij: *Ziet!* Opdat wij Gods liefde in de aanneming tot kinderen des te beter beschouwen mogen, moeten wij deze drie dingen bedenken:

1. Wij waren mismaakt en lelijk, Ezech. 16:6-8: "Als Ik bij u voorbij ging, zag Ik u vertreden zijnde in uw bloed; en ziet, uw tijd was de tijd der minne." Mordechaï nam Esther tot een dochter aan, omdat ze schoon was, Esther 2:7. Maar wij lagen vertreden in ons bloed, toen God ons tot kinderen aannam. Hij heeft ons niet aangenomen, toen wij bekleed waren met het kleed der onschuld in het paradijs, toen wij, met de juwelen van heiligheid behangen, blank en rood waren; maar toen wij in ons bloed gewenteld lagen en met melaatsheid besmet, in aller ogen

walgelijk waren. Zie, de tijd van onze walgelijkheid was de tijd van Gods beminnelijkheid.

2. Zoals wij de aanneming tot kinderen niet verdienden, evenmin hebben we ze begeerd. Een rijk man zal niemand dwingen om tegen zijn wil en zin, erfgenaam te worden van zijn goed. Als een koning voornemens was om een bedelaar als zoon aan te nemen en erfgenaam van de kroon te maken, en die bedelaar zou weigeren om de gunst van de koning te aanvaarden - zeggend: "ik blijf liever, die ik ben; ik wil als bedelaar sterven" - dan zou de koning dat stellig als een verachting van zijn gunst opnemen, en hem geenszins tot zijn zoon aannemen tegen diens wil. Zo was het met ons gelegen. Wij hadden geen begeerte om door God tot kinderen aangenomen te worden. Wij wilden bedelaar blijven. Maar God heeft ons naar Zijn oneindige genade en barmhartigheid, de aanneming tot kinderen niet alleen aangeboden, maar ook gewillig gemaakt om de aanbieding te omhelzen: "Ziet, hoe grote liefde ons de Vader gegeven heeft!"
3. En dit is een wonder der liefde: dat ons God tot Zijn kinderen aangenomen heeft, toen wij Zijn vijanden waren. Als iemand een ander tot erfgenaam van zijn bezit wil maken, dan zal hij daarvoor iemand uit zijn familie kiezen. Niemand zal zijn vijand aannemen en tot erfgenaam maken. Maar het feit dat God ons, Zijn vijanden, tot Zijn kinderen aanneemt -, en dat Hij ons, die verraders van de kroon waren, tot erfgenamen van de kroon maakt, o wonderlijke en zielsverrukkende liefde! "Ziet, hoe grote liefde ons de Vader gegeven heeft!" Wij waren niet van Gods geslacht, wij hadden de vriendschap met God door de zonde verbeurd en verloren; wij hadden God zoveel hoon en ongelijk aangedaan als wij maar konden: Zijn beeld vernietigd, Zijn wet geschonden en Zijn genade met voeten vertreden; en wanneer wij Hem hadden vertoornd, nam Hij ons aan tot Zijn kinderen. Welk een wonderlijke liefde was dit! Nooit bewees Hij de Engelen zulk een liefde! Hoewel de Engelen van een edeler natuur waren en naar alle waarschijnlijkheid God meerder dienst hadden kunnen bewijzen dan wij, toch heeft God hen, toen zij gevallen waren, dit voorrecht der aanneming tot kinderen nooit geschonken. Hij heeft hen niet tot kinderen, maar tot gevangenen gemaakt, om erfgenamen te zijn van de schatten des toorns, Rom. 2:5.

Toepassing.

Laten allen die zulk een nauwe betrekking en opzicht tot God hebben, over Zijn liefde verwonderd en verbaasd staan. Toen ze, als Saul, niet anders dan vijandschap en oorlog tegen God bliezen, toen hun harten als forten in belegering, het tegen Hem hielden, overwon de Heere hun weerspanningheid met goedertierenheid, en vergaf hun niet alleen hun zonden, maar nam hen ook aan tot Zijn kinderen. 't Is moeilijk te zeggen, welke van de twee groter is, de verbolgenheid of de barmhartigheid. 't Is zo'n zielsverrukkende liefde, die wij met verwondering zullen onderzoeken en aanbidden tot in alle eeuwigheid. De Engelen in de hemel zelfs kunnen de bodemloze diepte van deze liefde niet peilen. Gods liefde in de aanneming tot kinderen, is:

- Ten 1e. Een grote liefde. Ziet, hoe grote liefde, 1 Joh. 3:1. 't Is liefde, dat God ons voedt en onderhoudt, maar 't is groter liefde, dat Hij ons tot kinderen aanneemt. 't Is liefde dat Hij ons een kruimpje geeft, maar 't is grote liefde, dat Hij ons tot erfgenamen van een kroon maakt.
- Ten 2e. Een bijzondere liefde. 't Feit dat God u, onder voorbijgaan van zovele duizenden, met een gunstig oog heeft aanschouwd; dat Hij zovelen tot vaten des toorns stelt en tot brandhout voor de hel afsnijdt, en tot u zegt: Gij zijt Mijn zoon!

- dat is stellig een kristallijnen spiegel van genade, een middag van liefde! Wie, wie kan op deze hete kolen gaan, zonder dat zijn hart in liefde tot God ontbrandt?

VI. *De eer van Gods kinderen.*

Het zesde punt dat wij hier wat nader in overweging moeten nemen is de ere van Gods kinderen. Twee dingen moeten wij tot verklaring van dit stuk aanmerken.

1. God acht Zijn kinderen zeer hoog.
2. God beschouwt ze als eervolle personen.

1. God acht Zijn kinderen zeer hoog, Jes. 43:4: "Van toen af, dat gij kostelijk geweest zijt in Mijn ogen," enz. Een vader waardeert zijn kind boven zijn goederen. Hoe dierbaar was voor Jakob zijn Benjamin! Zijn ziel was gebonden aan de ziel van deze jongeling, Gen. 44:30. God schat Zijn kinderen hoog. De goddelozen zijn bij God niet in tel, zij zijn veracht in Zijn ogen, Nah. 1:14: "Ik zal u daar een graf maken, als gij zult veracht zijn geworden." Daarom worden de goddelozen bij kaf vergeleken, Ps. 1:4, en bij schuim, Ps. 119:119. De goddeloze brengt weinig voordeel aan, terwijl hij leeft, en geen schade, wanneer hij sterft. Er wordt maar een weinig kaf weggeblazen, wanneer hij sterft.

- Maar Gods kinderen zijn dierbaar in Zijn ogen, ze zijn Zijn kleinodiën en juwelen. De goddelozen zijn maar een onnutte ballast, die nergens toe dienen dan om de aarde moeilijk te vallen. Maar Gods kinderen zijn Zijn juwelen, die van alle eeuwigheid in het kabinet van Zijn raadsbesluit opgesloten zijn.
- Gods kinderen zijn Gods oogappel, Zach. 2:8: Die Zijn kinderen aanraakt, die raakt Zijn oogappel aan. 't Ooglid van Zijn Goddelijke voorzienigheid bedekt ze.
- Alles wat Gods kinderen hebben, is dierbaar in de ogen des Heeren.
- Dierbaar is hun naam. De goddelozen laten hun naam tot een vervloeking achter, Jes. 65:15. De namen van Gods kinderen zijn welriekend, Jes. 60:15. Hun namen zijn zo dierbaar, dat God ze in 't Boek des levens opschrijft en dat Christus ze op Zijn borst draagt. Hoe kostelijk moet hun naam zijn, die Gods eigen naam op zich geschreven hebben? Openb. 3:12: "Die overwint, Ik zal op hem schrijven den Naam Mijns Gods."
- Dierbaar zijn hun gebeden, Hoogl. 2:14: Mijn duive zijnde in de kloven der steenrotsen, doe Mij uw stem horen; want uw stem is zoet. Ieder kind Gods is deze duive; 't gebed is de stem van de duive, en lieflijk is die stem. De gebeden van Gods kinderen zijn Hem zo zoet als een aangename muziek. 't Gebed van de goddeloze is als het huilen van een hond, Hos. 7:14. De gebeden der heiligen zijn als het zingen der vogelen. Wanneer de vinger van Gods Geest de luitsnaren van hun hart aanraakt, dan maken ze voor de Heere een zoete melodie, Jes. 56:7: Ik zal ze verheugen in Mijn bedehuis; hun brandoffers en hun slachtoffers zullen aangenaam zijn op Mijn altaar.
- Kostelijk zijn hun tranen, die als paarlen van hun ogen druipen: "Ik heb uwe tranen gezien", Jes. 38:5. De tranen van Gods kinderen druipen als een kostelijke wijn in Gods fles, Ps. 56:9: Leg mijn tranen in Uw fles. Een traan van een gebroken hart, is een geschenk voor de Koning des hemels.
- Kostelijk is hun bloed, Ps. 116:15: Kostelijk is in de ogen des HEEREN de dood Zijner gunstgenoten. Zo iemand dit bloed vergiet, God zal het van zijn handen eisen. Athalia bracht al het koninklijke zaad om, zij vermoordde al de kinderen des konings, 2 Kon. 11:1. De heiligen zijn de kinderen des Aller-

hoogsten; wie hun bloed vergieten, zullen het duur betalen, Openb. 16:6: "Gij hebt hun bloed te drinken gegeven, want zij zijn het waardig."

2. *God ziet ze aan als personen van eer*, Jes. 43:4: "Van toen af, dat gij kostelijk zijt geweest in Mijn ogen, zijt gij verheerlijkt geweest", enz.

- God acht ze heerlijk, Hij noemt ze een sierlijke kroon en een koninklijke hoed, Jes. 62:3. Hij noemt ze Zijn heerlijkheid, Jes. 46:13: Israël, Mijn heerlijkheid. God maakt ze heerlijk. Zoals een koning hertogen, marktgraven, graven, baronnen en edelen maakt, zo huldigt en verhoogt God Zijn kinderen in ere.
- Hij maakt ze edel en achtbaar. David achtte het geen kleine eer, des konings schoonzoon te zijn, 1 Sam. 18:18: "Wie ben ik, dat ik des konings schoonzoon zoude worden?" Welk een grote eer is het dan, kinderen des Allerhoogsten en van het koninklijke bloed des hemels te zijn?
- De heiligen van een oud geslacht, afkomstig van de Oude van dagen, Dan. 7:9, 't geslacht dat van. de hemel afstamt, is het beste geslacht. Hier is het jongste kind zo goed als de oudste een erfgenaam Gods en mede-erfgenaam van Jezus Christus, Die een Erfgenaam van alles is, Hebr. 1:2, Rom. 8:17.

Overweeg de ere van Gods kinderen,

1. Volstrekt en in haarzelf.
2. Vergelijkenderwijs.

Ten 1ste dus: Volstrekt en in haarzelf. Gods kinderen hebben:

- a. hun eretitels; zij heten koningen, Openb. 1:6, de heerlijken die op de aarde zijn, Ps. 16:3, vaten ter ere, 2 Tim. 2:21.
- b. Zij hebben hun wapen: in de Heilige Schriften wordt ons de wapenrok der heiligen, als een bewijs van hun geestelijke ridderschap, aangewezen. Soms voeren ze een leeuw als wapenschild (een type van hun kloekmoedigheid,) Spr. 28:1; "De rechtvaardige is moedig als een jonge leeuw"; soms voeren ze een arend (als wapen) ten opzichte van hun hoge vlucht, als die op de twee vleugelen van geloof en liefde opvliegen ten hemel, Jes. 40:31: Zij zullen opvaren met vleugelen gelijk de arenden; soms voeren ze een duif (als wapen), ten opzichte van hun zachtmoedigheid en onnozelheid, Hoogl. 2:14. Dit bewijst ons dat de kinderen Gods heerlijke en aanzienlijke personen zijn.

Overweegt, ten 2e.: De eer van Gods kinderen vergelijkenderwijs.

Vergelijkt Gods kinderen eens met Adam in de staat der rechtheid. Adam was een persoon van eer, hij was een monarch (= alleenheerser) van de wereld. Alle schepselen moesten hem als hun opperheer eer bewijzen. Hij was in de lusthof Eden, een paradijs vol aangenaamheid, geplaatst. Hij was met alles, wat men op aarde maar wensen kan, gekroond. Meer nog: Adam was Gods levende schilderij, geschapen naar Gods evenbeeld en gelijkenis. Toch is de staat van de minste onder Gods kinderen voortreffelijker en heerlijker dan de staat van Adam was, toen hij nog het kleed der onschuld droeg. Want Adams staat was, schoon heerlijk, toch veranderlijk, en spoedig veranderd! Adam was een lichtende ster, en toch een vallende ster. Maar Gods kinderen zijn dank zij aanneming, in een onveranderlijke staat. Adam had een mogelijkheid om staande te blijven, maar Gods kinderen een onmogelijkheid om te vallen. Wie eenmaal aangenomen is, blijft voor altijd aangenomen. Hetgeen Izak zeide, toen hij Jakob de zegen gegeven had, "Ik heb hem gezegend; ook zal hij gezegend wezen", Gen. 27:33, dát kunnen wij van alle kinderen Gods zeggen. Want

als God ze heeft aangenomen, zullen ze ook aangenomen wezen. Zodat Gods kinderen in een beter en heerlijker staat verkeren, dan Adam toen hij vol koninklijke eer en majesteit was.

Ten 2e. Laat ons zo hoog als de hemel opklimmen en Gods kinderen met de heerlijke en gezegende Engelen vergelijken: Gods kinderen zijn de Engelen niet maar gelijk, maar ook in zekere mate boven de Engelen gesteld. Dus moeten Gods kinderen noodzakelijk heerlijke en achtbare personen zijn.

- Gods kinderen zijn aan de Engelen gelijk. Dit hebben sommige Engelen zelf bekend, Openb. 19:10: "Ik ben uw mededienstknecht." Ziet, hier wordt een vergelijking gemaakt tussen Johannes de Godgeleerde, en de Engel. De Engel zegt tot Johannes: "ik ben uw mededienstknecht."
- De kinderen Gods staan in zeker opzicht boven de Engelen, en dat op twee manieren.
 - De Engelen zijn dienstknechten der kinderen Gods, Hebr. 1:14. Al zijn ze gezagdragende geesten, toch zijn ze gediensstige geesten. De Engelen zijn dienaars van de heiligen. Wij hebben in de heilige bladeren voorbeelden van Engelen die de kinderen Gods gediend hebben. Wij lezen van Engelen, die Abraham, Mozes, Daniël en de maagd Maria hun opwachting maakten. De Engelen dienen Gods kinderen niet alleen in hun leven, maar ook in het uur van hun dood. Lazarus had een engelengeleide, om hem in het paradijs Gods te brengen. Dus zien wij dat de kinderen Gods in zekere zin de Engelen overtreffen. De Engelen zijn hun dienstknechten beide in leven en sterven. En dit is daarom te meer aan te merken, omdat in de Heilige Schriften nooit gezegd wordt, dat de kinderen Gods dienstknechten van de Engelen zijn.
 - Gods kinderen staan boven de Engelen, omdat Christus hen, door het aannemen van hun natuur, boven de natuur der Engelen veredeld en verheerlijkt heeft, Hebr. 2:16: "Waarlijk, Hij neemt de Engelen niet aan." God heeft door onze vereniging met Christus Jezus bewerkt, dat wij Hem nader staan dan de Engelen. De kinderen Gods zijn leden van Jezus Christus, Ef. 5:20. Dit werd nooit gezegd van de Engelen. Hoe kunnen zij trouwens Christus leden zijn, die ten opzichte van hun natuur zozeer van Hem verschillen? Weliswaar kan Christus, in oneigenlijke zin, 't Hoofd der Engelen genoemd worden, als die Christus onderdanen zijn, 1 Petrus 3:22. Maar dat Christus 't Hoofd der Engelen zou zijn door zulk een nauwe en zoete vereniging, als waarin Hij 't Hoofd der gelovigen is, dát vinden wij nergens in de Heilige Schrift. Dus kan ik in dit opzicht zeggen, dat de kinderen Gods enige uitnemendheid en ere boven de Engelen bezitten. Hoewel ze krachtens schepping een weinig minder dan de Engelen zijn, zijn ze toch vanwege de aanneming tot kinderen en verborgen vereniging bóven de Engelen.

VII. *De voorrechten der kinderen Gods.*

Het laatste punt dat we in het vooruitzicht stelden, is een aanwijzing van de heerlijke voorrechten van Gods kinderen. En hetgeen ik nu ga zeggen, dat geldt de goddelozen niet; 't is het brood der kinderen. De vrucht van het paradijs werd met een vlammend lemmer eens zwaards bewaard. Deze zoete en hartinnemende voorrechten moeten als met een vlammend lemmer van een zwaard bewaard worden, opdat ze de onreinen en goddelozen niet kunnen aanraken. *Twaalf heerlijke en buitengewone voorrechten zijn er, die de kinderen Gods toebehoren.*

1. Als wij kinderen Gods zijn, zal God vol tedere liefde en genegenheid jegens ons zijn. Een vader ontfermt zich over zijn kind, Ps. 103:13: "Gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen, ontfermt zich de HEERE over degenen die Hem vrezen." O, dat gerommel van Gods ingewanden over Zijn kinderen! Jer. 31:20: "Is niet Efraïm Mij een dierbare zoon? Is hij Mij niet een troetelkind? Mijn ingewand rommelt over hem. Ik zal Mij zijner zekerlijk ontfermen, spreekt de HEERE." Over de goddelozen is Gods toorn ontstoken, Ps. 2:12; over Zijn kinderen is Zijn berouw ontstoken, Hos. 11:8. Genade en barmhartigheid vloeit even natuurlijk van onze hemelse Vader, als het licht van de zon doet.

Tegenwerping: *Maar God is soms toornig, schrijvende bittere dingen tegen Zijn kinderen, en hoe kan zulks bestaan met liefde?*

Antwoord:

Gods liefde en toorn tegen Zijn kinderen zijn geen tegenstellingen, maar verschillende zaken, die heel goed samen kunnen gaan. Hij is toornig in liefde, Openb. 3:19. De verdrukkingen zijn ons even nodig als Gods instellingen. O, zegt een kind Gods, 't kan niet dat God mij zoude liefhebben, dat ik een kind Gods zou zijn, aangezien Hij mij met zoveel droevige verdrukkingen vervolgt. Maar tóch, het feit dat God u onder de roede houdt, is een teken dat u een kind van Hem bent. God heeft een Zoon zonder zonde, maar geen Zoon zonder striemen. God zendt Zijn kinderen naar de school der verdrukking, en daar leren ze 't best. God vermaant ons in Zijn Woord: kinderen, wees niet hovaardig, hebt de wereld niet lief, ziet hoe gij voorzichtig wandelt, Ef. 5:15. Maar wij zijn hardhorig, ja wij stoppen onze oren dicht, Jer. 22:21: "Ik sprak u aan in uw groten voorspoed, maar gij zeidet, ik zal niet horen." Dan zegt God: Ik zal Mijn kinderen nog verliezen, als Ik ze niet kastijd; en dan slaat God in liefde, opdat Hij Zijn kinderen mag behouden. Aristoteles spreekt van een vogel, die in de hagedoorn leeft en toch lieflijk fluit. Gods kinderen maken de zoetste muziek in hun hart, wanneer God hun weg met doornen betuint, Hos. 2:5, v. De verdrukkingen louteren.

Tweede tegenwerping: *Maar soms verkeren Gods kinderen onder de zwarte wolk van geestelijke verlating! Is dat niet ver van liefde?*

Antwoord.

Wat de geestelijke verlating aangaat, moet ik toegeven dat het de allertreurigste toestand is, die een kind van God kan overkomen. Wanneer de zon onder is gegaan, valt de dauw. Wanneer het zonlicht van Gods aangezicht is ondergegaan, dan valt de dauw der tranen uit de ogen der heiligen. Dan regent God.

2. Als wij kinderen Gods zijn, dan zal God geduld hebben met onze zwakheden. Een vader kan veel verdragen in een kind dat hij liefheeft, Mal. 3:17: "Ik zal ze verschonen, gelijk een man zijn zoon verschoont, die hem dient." Dikwijls bedroeven wij de Geest, menigmaal misbruiken wij Gods goedertierenheid. God ziet de gebreken van Zijn kinderen niet door de vingers, Num. 23:21: "Hij schouwt niet aan de ongerechtigheid in Jakob." Zijn liefde maakt Hem niet blind. Hij ziet de zonde wel in Zijn kinderen, zoals een medicijnmeester de ziekte bij zijn patiënt. Hij schouwt de ongerechtigheid in Jakob niet zó aan, dat Hij hem zou vernielen. God kan roeden gebruiken, 2 Sam. 7:14, maar geen schorpioenen. O, hoeveel zwakheden en gebreken ziet God in Zijn kinderen over het hoofd, omdat ze Zijn kinderen zijn! God neemt nota van het goede dat in Zijn kinderen is, en gaat de zwakheid voorbij. God doet heel anders dan wij. Wij nemen dikwijls notitie van het verkeerde bij anderen en zien dan het goede over 't hoofd. Ons oog let op de scheur in de diamant. Maar wij geven op

haar glans en schittering geen acht. God neemt kennis van het goede in Zijn kinderen. God ziet hun geloof; en ziet hun gebreken door de vingers, 1 Petrus 3:6: "Gelijk Sara Abraham gehoorzaam is geweest, hem noemende heer." De Heilige Geest maakt geen melding van haar ongelooft, dat ze om Gods beloften lachte, maar neemt kennis van het goede in haar, n.l. haar gehoorzaamheid jegens haar man. Zij was Abraham gehoorzaam, hem noemend haar *heer*. God legt Zijn vingers op de littekenen en zwakheden van Zijn kinderen. Hoeveel gebreken heeft God niet in Israël, Zijn eerstgeborene, door de vingers gezien! Israël gaf God door hun murmuringen dikwijls oorzaak tot toorn, Deut. 1:27. Maar steeds beantwoordde God hun murmureren met weldaden. Hij verschoont ze, gelijk een vader zijn zoon verschoont.

3. Als wij kinderen Gods zijn, dan zal God onze onvolmaakte diensten ten beste duiden. Een vader legt alles bij zijn kind ten beste uit. God neemt de wil voor de daad, 2 Kor. 8:12. Dikwijls komen wij aan (zetten) met halve en gebroken gebeden. Maar als wij Gods kinderen zijn, dan zal God onze bedoeling wel begrijpen, en onze gebeden als een aangenaam geschenk aanvaarden. Een vader hoort zijn kind graag praten, al is het maar met een lispelende en stamelende tong, Jes. 38:14: "Gelijk een kraan, also piepte ik." De goede Hiskia beschouwde zijn bidden maar als een piepen, en toch werd zijn gebed verhoord, vers 5. Een zucht van een nederig hart klimt als de rook van de wierook opwaarts, Ps. 38:10: "Mijn zuchten is voor U niet verborgen." Wanneer al de schijnschittering der huichelaars vergaat en teniet gaat, dan nog zal dat weinige dat een kind Gods in oprechtheid doet, toegang en plaats bij God vinden. Een vader verblijdt zich over de brief van zijn zoon, al zitten er veel vlekken, veel fouten en geen vlekkeloos Nederlands in. Och, wat zitten er een vlekken en kladden in onze heilige dingen! Welk een gebroken taal! En toch komen ze voort uit een gebroken hart. Zo zijn onze plichten, ofschoon gebrekkig, toch Gode aangenaam. God zegt: 't is Mijn kind, en 't is hem van harte leed dat 'hij niet meer doen kan, hij wenste het beter te doen, Ef. 1:6: "Hij heeft ons begenadigd in den Geliefde."

4. Als wij kinderen Gods zijn, dan zal God ons verzorgen met alles wat wij nodig hebben. Een vader zal voor zijn kinderen zorgen. Hij geeft hun onderhoud, en tracht ook wat voor hen opzij te leggen, 2 Kor. 12:14. En zo doet nu ook onze hemelse Vader. Hij zorgt voor ons onderhoud, Gen. 48:15: "Die God Die mij gevoed heeft, van dat ik was, tot op deze dag." Vanwaar komt ons dagelijks brood anders dan van de dagelijkse voorzorg van onze God? God zal Zijn kinderen niet laten verhongeren, ook al staat onze ongelovigheid gereed om Zijn goedheid in twijfel te trekken, zeggende: Kan God dan een tafel in de woestijn bereiden? Ziet eens, welk een argumenten Christus aanvoert om Gods Vaderlijke zorg over Zijn kinderen aan te tonen, Matth. 6:26: "Aanziet de vogelen des hemels, dat zij niet zaaien noch maaïen noch verzamelen in de schuren, en uw Hemelse Vader voedt nochtans dezelve." Voedt God de vogels, en zal Hij Zijn kinderen niet verzorgen? Luk. 12:27: "Aanmerkt de leliën, hoe zij wassen: zij arbeiden niet en spinnen niet; indien nu God het gras also bekleedt", enz. Bekleedt God de leliën, en zal Hij Zijn lammeren niet bekleden? 1 Petrus 5:7: "De Heere zorgt voor u." Zolang Zijn hart vol liefde is, zólang zal ook Zijn hoofd vol zorg zijn.

Dit moet een medicijn zijn om de worm van ongelooft te doden. Zoals God Zijn kinderen een viaticum of teerkost op de weg geeft, zo legt Hij ook een goed deel voor hen weg, Lukas 12:32: "Het is uws Vaders welbehagen ulieden het Koninkrijk te geven." Onze Vader draagt de beurs en zal ons voldoende geven om ons gelag hier te betalen, en wanneer wij in het stervensuur scheepgaan en in de haven der eeuwigheid

aangekomen zullen zijn, dan zal onze Hemelse Vader ons een onveranderlijk en onverderfelijk Koninkrijk geven! Ziehier dan een portie, waarvan de waarde nooit voldoende gewaardeerd kan worden.

5. Zijn wij kinderen van God, dan zal God ons voor gevaar en ongeval beschutten en bewaren. Een vader zal zijn kinderen trachten te beschermen. God houdt gedurende wacht om Zijn kinderen voor alle kwaad te bewaren. Allereerst, voor een tijdelijk kwaad, en ten tweede voor een geestelijk kwaad.

** God behoedt Zijn kinderen voor allerlei tijdelijk kwaad.*

Vele wederwaardigheden overkomen Gods kinderen in dit leven. God wendt ze genadiglijk af. Hij houdt de wacht voor Zijn kinderen, Ps. 7:11: "Mijn schild is bij God, Die de oprechten van hart behoudt", Ps. 121:4: "De Bewaarder Israëls zal niet sluimeren noch slapen." 't Oog der Goddelijke voorzienigheid is altijd wakker. God geeft Zijn Engelen bevel over Zijn kinderen, Ps. 91:11. De gelovigen hebben een Engelenwacht tot hun lijfgarde. Wij lezen in de Heilige Schrift van vleugelen Gods: gelijk de borsten van Zijn goedertierenheid Zijn kinderen voeden, zo bedekken hen de vleugelen van Zijn macht. Hoe wonderlijk beschermde God Israël Zijn eerstgeborene! Soms bedekte Hij hem, soms droeg Hij hem op Zijn vleugelen, Ex. 19:4: "Gijlieden hebt gezien, hoe Ik u op vleugelen der arenden gedragen heb." Een beeld van Gods voorzienigheid en bescherming! De arend vreest geen vogel van boven, om haar jongen te beschadigen, maar alleen de pijl van beneden. Daarom draagt hij haar jongen op zijn vleugelen, opdat de pijl hem eerst zou treffen, eer ze zijn jongen treft. Zo nu draagt God Zijn kinderen op de vleugelen Zijner voorzienigheid; en deze vleugelen zijn zodanig, dat ze niet kunnen verkort, noch door enige pijl beschadigd worden.

** God behoedt Zijn kinderen ook voor geestelijk kwaad, Ps. 91:10: "U zal geen kwaad wedervaren." God zegt niet, dat ons geen verdrukking zal wedervaren, maar geen kwaad.*

Vraag: Maar soms wedervaart de Godzaligen het kwaad van deze natuur, zij besmetten zichzelf met zonde.

Antwoord: Maar dat kwaad zal hen niet schaden. Zoals kwikzilver dat in zichzelf schadelijk is, wanneer het met enkele andere zalven getemperd wordt, zijn kracht verliest: zo verliest de zonde, die in haarzelf dodelijk is, wanneer ze met boetvaardigheid gematigd en met de heilige zalf van Christus bloed vermengd wordt, haar vergiftige en verdoemelijke aard.

6. Zijn wij kinderen Gods, dan zal God ons de grote en wonderbaarlijke dingen van Zijn Wet openbaren, Matth. 11:25: "Ik dank U, Vader, Heere des hemels en der aarde, dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt, en hebt dezelve den kinderkens geopenbaard." Een vader zal zijn kind leren en onderwijzen. 't Kind komt bij zijn vader en zegt: Vader, leer mij mijn les. Zo gaat David tot God, Ps. 143:10: "Leer mij Uw welbehagen doen, want Gij zijt Mijn God." De Heere roemt in deze eretitel, Jes. 48:17: "Ik ben de HEERE uw God, Die u leert wat nut is." Gods kinderen hebben de zalving des Heiligen Geestes, Die hen alles wat tot hun zaligheid nodig is, onderwijst. Zij zien de verborgenheden die voor vleselijke ogen bedekt zijn; zoals Elisa de vurige paarden en wagenen zag, die zijn jongen niet zag, 2 Kon. 6:17. De kinderen Gods zien hun eigen zonden, des satans strikken, Christus schoonheid; welke dingen niet gezien kunnen worden van hen, die de god dezer wereld de ogen verblind heeft. Waar kwam het vandaan, dat David voorzichtiger was dan de ouden?

Ps. 119:100. Hij had een Vader, Die hem onderwees; God was zijn Leermeester, Ps. 71:17: „O God, Gij hebt mij geleerd van mijn jeugd aan." Menig kind Gods klaagt over onwetendheid. Maar bedenkt, dat God uw Voogd zal zijn; Hij heeft u Zijn Geest beloofd om u in alle waarheid te leiden, Joh. 16:13. En God onderwijst niet alleen het verstand, maar buigt ook de wil. Hij leert ons niet alleen wat wij doen moeten, maar Hij maakt ons ook bekwaam, dat wij het doen kunnen, Ezech. 36:27: "Ik zal maken dat gij in Mijn inzettingen zult wandelen." Welk een heerlijk voorrecht is dit, dat wij de leid-ster des Woords hebben, die ons Christus aanwijst, en de magneet des Geestes, Die ons tot Christus trekt.

7. De aanneming tot kinderen geeft ons vrijmoedigheid in den gebede. Een kind gaat vrijmoedig naar zijn vader, en de vader kan 't niet over zijn hart krijgen, om zijn kind ook maar iets te weigeren, Lukas 11:13: "Hoeveel te meer zal de hemelse Vader den Heiligen Geest geven dengenen, die Hem bidden?" Alles wat vader heeft, is voor zijn kind. Als hij om geld komt, voor wie is het anders dan voor zijn kind? Als u met een verbijzeld hart om genade en vergeving uwer zonden tot God komt, dan kan God Zijn kind niets ontszeggen. Voor wie bewaart God Zijn genade en goederen dan voor Zijn kinderen?

En hetgeen Gods kinderen een heilige vrijmoedigheid in het gebed mag geven, is dit: wanneer ze bedenken dat God niet alleen een Vader is, maar dat Hij ook 't hart van een Vader heeft. Sommige ouders zijn zonder natuurlijke liefde, maar God is de Vader der barmhartigheden, 2 Kor. 1:3, Die ingewanden der barmhartigheid heeft. In den gebede moeten wij God aanzien als een Vader der barmhartigheid, Die zit op een troon der genade, en tot deze hemelse Vader moeten wij in allerlei omstandigheden onze toevlucht nemen.

- In onze zonden. Zoals dat zieke kind uit 2 Kon. 4:19: het zeide tot zijn vader, mijn hoofd, mijn hoofd! Zodra het zich onwel gevoelde, liep het tot zijn vader om hulp. Doet dat ook in de ziekte van uw ziel, neemt uw toevlucht tot God, roept: *Mijn hart, mijn hart! O, dit dodige hart, Vader, maak het levendig; dit harde hart, Vader, maak het week; Vader, mijn hart, mijn hart!*
- In onze verzoeken. Wanneer het kind door een ander geslagen wordt, loopt het naar zijn vader toe en klaagt hem zijn nood. Wanneer de duivel ons met zijn aanvechtingen slaat, laat ons dan tot onze Vader lopen: *Vader, de satan vecht ons aan en werpt zijn vurige pijlen naar binnen. Hij tracht niet maar mijn vrede te verstoren, maar ook Uw heerlijkheid te schenden; Vader, sla de verzoeker toch af! 't Is Uw kind, dat van deze rode draak bestreden wordt; Vader, wilt Gij niet de satan onder mijn voeten verpletteren?* Welk een lieflijk voorrecht is dit, wanneer ons gemoed met enige last bezwaard is, dan mogen wij tot onze Vader gaan, en al onze zorgen en bekommelingen in Zijn schoot kwijtraken.

8. Indien wij kinderen Gods zijn, dan zijn wij in een staat van vrijheid. Claudius Lysias schatte zijn vrijheid van Rome op een hoge prijs. De staat van het zoonschap is een staat van vrijheid. Dit vatte men niet op naar de mening der Antinomianen of Wetsbestrijders, dat Gods kinderen niet zouden gehouden zijn aan de regel van de Wet der zeden. Dit is die vrijheid, die zich rebellen veroorloven. Wie hoorde er ooit van, dat een kind van de gehoorzaamheid aan zijn ouders ontslagen zou zijn? Maar de vrijheid die Gods kinderen bezitten, is een heilige vrijheid. Zij zijn vrij van de wet der zonde, Rom. 8:2, en van de heerschappij van het vlees.

Hierin bestaat juist de ellende van een onwedergeboren zondaar, dat hij in een staat van vazalschap verkeert, hij staat onder de tirannie van de zonde. Justinus Martyr

placht te zeggen dat het de grote slavernij van de wereld is, om aan haar eigen hartstochten en passieën onderworpen te zijn. De goddeloze is evengoed een slaaf, als hij die op de galeien werkt. Kijk maar in zijn hart: daar zijn legioenen lusten die over hem heersen. Hij moet naar de pijpen van de zonde dansen. Een slaaf is in dienst van een usurpator en wrede tiran. Gebiedt hij hem in de mijnen te graven, in de steengroeven te houwen, of aan de riemen te trekken, dan moet hij dat doen. Zo moet de goddeloze doen wat hem zijn verdorven natuur ingeeft en hem de duivel gebiedt. Gebiedt hem de zonde zich te bedrinken of onkuisheid te plegen, dan staat hij onder de heerschappij van de zonde, als de ezel onder het bevel van de drijver. Eerst brengt de zonde de mens in slavernij, en dan in de hel.

Maar de kinderen Gods zijn - ook al zijn ze niet vrij van het inwonen der zonde - toch vrij van de wet der zonde. De bevelen van de zonde zijn als wetten die afgeschaft zijn en geen kracht meer bezitten. Al leeft de zonde in een kind Gods, toch heerst ze daar niet, Rom. 6:14: De zonde heeft geen dwingende macht over een kind Gods. Er is een beginsel van genade in zijn hart, dat de verdorvenheid intoomt. Dit is de troost der kinderen Gods, dat de zonde, al is ze niet weggenomen, toch ten ondergebracht is; dat, hoewel hij de zonde niet kan buiten houden, hij toch de zonde niet onderhoudt. De heiligen Gods worden gezegd het vlees gekruist te hebben, Gal. 5:24. 't Kruisigen was een langzame dood. Eerst stierf het ene lid, en dan het andere. Ieder kind Gods kruisigt de zonde. De oude mens verliest het ene lid voer en het andere na. Al sterft de zonde niet volkomen, toch sterft ze dagelijks. Dit is de gezegende vrijheid van Gods kinderen: ze zijn vrij van de wet der zonde en worden geleid door de Geest Gods, Rom. 8:14. Deze Geest maakt hen vrij en blijmoedig in gehoorzaamheid, 2 Kor. 3:17: "Waar de Geest des Heeren is, aldaar is vrijheid."

9. Als wij kinderen van God zijn, dan zijn wij ook erfgenamen van alle beloften. De beloften worden *dierbare beloften* genoemd, 2 Petrus 1:4. De beloften zijn een juwelenkoffer, borsten vol melk des Evangelies. De beloften zijn met verscheidenheid verrijkt, en zijn op eens christens tegenwoordige toestand gepast.

- Ontbreekt iemand vrijgevende genade? Zie dan op een belofte van vergeving, Jer. 31:34.
- Ontbreekt iemand heiligmakende genade? Ziedaar een belofte van versterking, Hos. 14:4.
- Ontbreekt iemand versterkende genade? Ziedaar een belofte van versterking, Jes. 41:10.

En deze beloften zijn het brood der kinderen. De heiligen heten *de erfgenamen der beloften*, Hebr. 6:17. Daar is Christus en de hemel in een belofte; en in de ganse Bijbel is niet één belofte, of een kind Gods mag ze zich toe-eigenen en zeggen: dit is mijn, deze belofte gaat mij aan. De natuurlijke mens, die nog in de oude familie is, heeft aan deze beloften niets. Hij kan de belofte lezen (zoals iemand de uiterste wil of de inventaris van een ander mag inkijken), maar hij heeft er geen recht op. De beloften zijn als een bloementuin, van rondom besloten en afgezet, waar geen vreemden maar de kinderen van het huis alleen mogen binnentreden, om bloemen te plukken. Ismaël was de zoon van de dienstmaagd. Hij had geen recht op de familie: "Drijf deze dienstmaagd en haar zoon uit"; zoals Sara eens tegen Abraham zei, Gen. 21:10. Zo is ook de ongelovige geen kind van God, hij behoort niet tot Gods huisgezin, en God zal in de oordeelsdag zeggen: werp deze zoon van de dienstmaagd uit in de buitenste duisternis, waar wening is en knersing der tanden.

10. Als wij kinderen Gods zijn, dan zullen wij de zegen van onze Vader hebben, Jes. 61:9: "Zij zijn een zaad dat de HEERE gezegend heeft." Wij lezen ervan, dat Izak zijn zoon Jakob zegende, Gen. 27:28: "God geve u van den dauw des hemels." Dit was niet alleen een gebed voor Jakob, maar ook een voorzegging van de gelukzaligheid en zegen, die over hem en zijn nakomelingen komen zou. Zo heeft elk kind van God de zegen van zijn hemelse Vader. Er is een bijzondere zegen in alles wat hij bezit, Ex. 23:25, Psalm 26:11: "De HEERE zal Zijn volk zegenen met vrede." Hij zal niet alleen vrede geven, maar zij zullen vrede hebben met een zegen. De goddelozen hebben, wat zij genieten, met Gods toorn; maar de kinderen Gods hebben 't met Gods liefde. De goddelozen hebben 't door voorzienigheid, de heiligen door belofte. Izak had maar één zegen, Gen. 27:38: "Hebt gij maar één zegen, mijn vader?" Maar God heeft meer dan één zegen voor Zijn kinderen. Hij zegent Zijn kinderen in hun ziel en lichamen, namen, goederen, nakomelingen. Hij zegent hen met de opper-wellingen en neder-wellingen. Hij vermenigvuldigt Zijn zegeningen, en zegent hen met een onveranderlijke zegen. Zoals Izak zeide van Jakob: "Ik heb hem gezegend, ook zal hij gezegend zijn", Gen. 27:33, zó zegent God Zijn kinderen, en die Hij gezegend heeft, die zullen gezegend blijven.

11. Indien wij kinderen Gods zijn, dan zullen dingen, die gebeuren, ten onzen beste dienen, Rom. 8:28: "Wij weten dat dengenen die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede." Alle dingen:

1. goede dingen, en
2. kwade dingen.

1. Goede dingen werken ten goede van Gods kinderen.

(1) Gods weldaden werken den kinderen Gods ten goede. De weldaden Gods zullen hun hart doen smelten. Davids hart was door Gods goedertierenheid overwonnen, 2 Sam. 7:18: "Wie ben ik, Heere HEERE, en wat is mijn huis?" enz. Zal ik - die van geringen huize ben, en de herdersstaf placht te dragen - nu de koninklijke scepter voeren? Ja, Gij hebt ook over het huis Uws knechts gesproken tot van verre. Gij hebt een belofte gedaan, dat mijn kinderen op de troon zullen zitten; ja, dat de gezegende Messias uit mijn geslacht zal voortkomen. En dit, naar de wet der mensen, Heere HEERE! Alsof hij gezegd had: *bewijzen de mensen zulke onverdiende weldaden?* Ziet hoe het hart van deze goede man door Gods goedertierenheid gesmolten was! De vuursteen breekt 't best op een zacht kussen. Gods weldaden maken Zijn kinderen vruchtbaar. Hoe meer kosten men aan een akker besteedt, hoe meer vrucht ze voortbrengt. God geeft Zijn kinderen gezondheid, en zij leggen hun gezondheid en zichzelf aan Christus ten koste. God geeft hun goederen, en zij vereren de Heere met hun goederen. De rugen en buiken der armen zijn de akkers, waarop zij het kostelijke zaad van hun liefde zaaien. Een kind Gods maakt zijn goed tot een gouden gesp om zijn hart vaster aan God te verbinden, en tot een voetbank om hem hoger ten hemel op te heffen.

(2) Gods instellingen werken ook ten goede van Gods kinderen. De verkondiging des Woords werkt hun ten goede. 't Is een reuk des levens, een lamp voor hun voeten, een wasvat voor hun hart. 't Gepredikte Woord is een wagen en voertuig der zaligheid. 't Is een inplantend en veranderend Woord; een Woord dat niet alleen licht, maar ook ogenzalf meebrengt om hun ogen te zalven, opdat zij het licht kunnen zien. De verkondiging des Woords is de tralie, waardoor Christus kijkt en Zichzelf aan de heiligen vertoont. Deze gouden pijp des heiligdoms brengt het water des levens naar ons toe. Den goddelozen werkt het gepredikte Woord ten

kwade. Zelfs het Woord des levens wordt een reuk des doods. Eén en dezelfde oorzaak kan verschillende, ja tegenstrijdige uitwerkingen hebben. De zon smelt het ijs en verhardt de klei. De onwedergeborene en goddeloze zal het Woord niet vernederen maar verharden. Jezus Christus, de beste Leraar, was voor sommigen een Rots der ergernis. De Joden zogen de dood van Zijn zoete lippen. 't Is droevig wanneer de borsten iemand doden. De goddelozen zuigen vergift uit de borsten van Gods instellingen, terwijl Gods kinderen er melk uit zuigen en ter zaligheid vertroost worden.

- (3) Het sacrament werkt den kinderen Gods ten goede. In de verkondiging des Woords horen de heiligen Christus stem, in het sacrament hebben ze de kussen Zijns monds. 't Avondmaal des Heeren is voor de heiligen een vette maaltijd. 't Is een genezende en verzegelende instelling. In de schotel, of liever in de drinkbeker wordt ons een bloedende Zaligmaker voorgesteld om flauwe zielen te verkwikken. 't Sacrament heeft heerlijke werkingen in het hart van Gods kinderen. Het wekt hun genegenheden op, 't versterkt hun geloof, 't doodt hun zonde, 't maakt hun hope levendig, 't vermeedert hun vreugde, 't geeft een proeve en voorsmaak van de hemel.
- (4) Kwade dingen werken ook den kinderen Gods ten goede, Ps. 112:4: "Den oprechten gaat het licht op in de duisternis." Armoede werkt Gods kinderen ten goede. Armoede doodt hun lusten en vermeedert hun genades, Jak. 2:5: "Arm in de wereld, rijk in het geloof." Armoede drijft ons uit tot het gebed. Wanneer God Zijn kinderen de vleugels door armoede ingekort heeft, dan vliegen ze allersnelst tot de troon der genade.
- (5) Ziekte werkt hun ten goede. Lichamelijke krankheid brengt het lichaam des doods in een toring, 2 Kor. 4:16: "Hoewel onze uitwendige mens verdorven wordt, zo wordt nochtans de inwendige vernieuwd van dag tot dag"; zoals de twee laurieren te Rome, waarvan de één verwelkte, terwijl de andere dan juist bloeide. Wanneer het lichaam verwelkt, dan bloeit de ziel van een christen. Hoe vaak zagen we niet een sterk geloof in een zwak lichaam! Hiskia had het beter op zijn ziekbed dan op zijn troon. Toen hij op zijn ziekbed lag, vernederde hij zichzelf en weende. Maar toen hij op zijn troon zat, werd hij trots, Jes. 39:2. Gods kinderen worden gezond door hun ziekte. En in deze zin is waar, hetgeen er staat in Hebr. 11:34: "Uit zwakheid hebben zij krachten gekregen."
- (6) Smaadheid en lastering werken ten goede van Gods kinderen; smaadheden lastering vermeedert hun genade en heerlijkheid hun genade. De landbouwer maakt door veel mesten het land vet en vruchtbaar. God laat de goddelozen Zijn volk met smaadheid en laster mesten, opdat hun harten vruchtbaarder mogen zijn in genade.
- (7) Hun heerlijkheid. Wie de heiligen hun eer steelt en krediet vermindert, die zal hun kroon vermeederen. Na een verduistering schijnt de zon helderder dan anders. Hoe meer een kind Gods door smaad en laster verduisterd wordt, des te heerlijker zal hij in 't Koninkrijk der hemelen schitteren.
- (8) Vervolging werkt ten goede van Gods kinderen. De Godzaligen kunnen vergeleken worden bij die plant, waarvan Gregorius van Nazianzenus spreekt, die door sterven leeft, en van 't snijden groeit. De ijver en liefde der heiligen wordt door verdrukking aangewakkerd, en hun vreugde bloeit in de winter der vervolging. Tertullianus zegt dat de Christenen in de eerste eeuw zich meer verheugden in hun vervolgingen dan in hun vrijheid.
- (9) Zelfs de dood moet den kinderen Gods medewerken ten goede. De dood is als het onweer dat de profeet Elia van zijn mantel ontblootte, maar hemzelf in de hemel

bracht. Zo is de dood voor een kind Gods niet anders dan een onweer en stormwind, waardoor de mantel van zijn vlees afwaait (want wat is het lichaam anders dan een mantel, waar de ziel in opgewonden is?) en waarin de ziel ten hemel vaart. Dit is een heerlijk voorrecht der kinderen Gods: Alle dingen zullen hun ten goede werken. De kinderen Gods zullen (naar het woord van Chrysostomus), wanneer ze in de hemel gekomen zullen zijn, God voor hun tegenspoed en verdrukkingen nog danken.

12. Tenslotte: *Als wij tot kinderen Gods aangenomen zijn, dan zullen wij nooit geheel en al verloren gaan*, Joh. 5:24, Joh. 10:28. Wie tot kinderen Gods aangenomen zijn, zijn buiten de macht der verdoemenis, Rom. 8:1: "Zo is er dan geen verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn." Zal een vader zijn zoon veroordelen? God zal niemand van Zijn kinderen onterven. Vaders kunnen hun kinderen om een bepaalde misdaad onterven. Ruben verloor het voorrecht zijner eerstgeboorte om de misdaad van bloedschande, Gen. 49:4. Wat is de reden, dat de ouders hun kinderen onterven? Stellig deze, dat ze hun kinderen niet beter kunnen maken, ze kunnen ze niet geschikt maken tot de erfenis. Maar wanneer ze ondeugdelijk zijn, weet onze hemelse Vader ons wel beter te maken. Hij kan ons bekwaam maken tot de erfenis, Kol. 1:12: "Dankende den Vader, Die ons bekwaam gemaakt heeft om deel te hebben in de erve der heiligen in het licht." Aangezien het dan in Zijn macht ligt, ons te verbeteren en bekwaam te maken tot de erfenis, zo is het zeker en vast dat Hij ons nimmermeer geheel en al onterven zal.

Aangezien dit nu zo'n zoet en aangenaam privilege is, waarin het leven van eens christens troost bestaat, zal ik door enkele bewijsredenen aantonen, dat de kinderen Gods niet geheel en al verloren kunnen gaan. Daar is geen verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn. Niet, alsof er niet in de beste kinderen Gods zulk een schuld is, die de hel en verdoemenis zou verdienen. Maar Christus is hun Vriend aan het hof, Die hun pardon bepleit heeft. En daarom is de verdoemende kracht der zonde weggenomen; hetwelk ik als volgt bewijs:

- (1) De kinderen Gods kunnen niet algeheel en uiteindelijk verloren gaan, omdat Gods gerechtigheid voor hen voldoening kreeg. Het bloed van Christus is het rantsoen, niet alleen verdienstelijk maar ook krachtdadig voor alle gelovigen. En aangezien dit het bloed Gods is, zo zal de gerechtigheid ten volle voldaan zijnde, degenen voor wie dit bloed vergoten en aan wie het toegepast is, niet verdoemen. Jezus Christus was Borg voor Gods kinderen, Hij stond in hun plaats. Hij zeide tot de gerechtigheid: wees lankmoedig over Mij, en Ik zal u alles betalen. Daarom kunnen de gelovigen niet verdoemd worden. God wil de schuld niet tweemaal eisen, én van de Borg én van de schuldenaar, Rom. 3:24-26. God is niet alleen barmhartig, maar ook rechtvaardig in het vergeven van de zonden van Zijn kinderen, 1 Joh. 1:9: "Hij is getrouw en rechtvaardig om ons de zonden te vergeven." 't Is een daad van Gods billijkheid en gerechtigheid de zondaar te verschonen, wanneer Hij van de Borg betaling en genoegdoening ontvangen heeft.
- (2) Over de kinderen Gods kan geen vonnis der verdoemenis uitgesproken worden, omdat zij zó Gods kinderen zijn, dat zij tevens Christus Bruid zijn, Hoogl. 4:11. Tussen Christus en de heiligen is een huwelijksvereniging. Ieder kind Gods is een lidmaat van Jezus Christus, een deel van Zijn verborgen en geestelijk lichaam, ja een verborgen Christus. Welnu, zou een lidmaat van Christus lichaam verloren gaan? Een kind Gods kan niet verloren gaan, of Christus Zelf moet verloren gaan.

- Jezus Christus, de Bruidegom en Man van de gelovigen, is Zelf Rechter; en zal de Bruidegom dan Zijn eigen bruid, en de Man Zijn eigen vrouw veroordelen?
- (3) Elk kind van God is naar Christus beeld veranderd. Hij heeft dezelfde Geest, hetzelfde gevoelen, dezelfde wil, hij is een levende afbeelding van Jezus Christus. Zoals Christus de namen der heiligen op Zijn hart draagt, zo dragen de heiligen Christus beeld op hun hart, Gal. 4:19. Zal Christus dan Zijn eigen beeld vernietigen? Theodosius hield ze voor verraders, die zijn beeld schonden. Christus zal Zijn beeld in de gelovigen niet laten schenden en verscheuren. Hij zal Zijn eigen schilderij niet laten verbranden. In de zee zijn niet alleen stinkende dode lichamen maar ook kostelijke juwelen. Maar God zal niet toestaan dat Zijn kostelijke juwelen in de Dode zee van de hel geworpen worden.
- (4) Als Gods kinderen totaal en uiteindelijk verloren konden gaan, dan zou de vergeving der zonde geen voorrecht zijn. De Heilige Schrift zegt: "Welgelukzalig is hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is", Ps. 32:1. Maar welk een gelukzaligheid was er in de vergeving der zonde, als er daarna een uiteindelijk vonnis der verdoemenis over de erfgenamen der beloften geveld zou worden? Wat kan iemand het pardon des konings baten, als hij terstond na zijn verkregen kwijtschelding 't vonnis des doods moet aanhoren?
- (5) Als de kinderen Gods geheel en al, en oneindig onterfd zouden worden, dan zouden de Heilige Schriften hun vervulling missen, die spreken van heerlijke vergeldingen, Ps. 58:12: "Immers is er vrucht voor den rechtvaardige." God veraangenaamt Zijn bevelen met beloften, Hij knoopt de plicht en de vergelding aan elkaar. Zoals in het lichaam de aderen het bloed, en de polsaderen de levensgeesten bevatten, zo bevat het éne deel van het Woord de plicht, en het andere deel de vergelding. Welnu, indien de kinderen Gods eeuwiglijk zouden verloren gaan, welke vergelding was er dan voor de rechtvaardige? Immers zou dan Mozes tevergeefs op de vergelding des loons gezien hebben, Hebr. 11:16, en bijgevolg zou er dan een deur der wanhoop geopend worden.

TOEPASSING.

Zo blijkt dus, dat de kinderen Gods niet kunnen onterfd worden of verloren gaan. Indien zij de zaligheid zouden missen, dan zou Christus Zijn verdienste missen, en vergeefs gestorven zijn.

Zo hebben wij de heerlijke voorrechten van Gods kinderen gezien. Wat zal de mensen tot de dienst Gods opwekken, als het dit niet doet? Wat zal de mensen tot Godzaligheid bewegen, zo hen dit niet trekt? Kan de wereld tegen een kind Gods opkomen? Kan de wereld zulke voorrechten geven als deze? Zoals Saul zeide, 1 Sam. 22:7: "Zal ook de zoon van Isaï u allen tezamen akkers en wijngaarden geven? Zal hij u allen tot oversten van duizenden en oversten van honderden maken?" Kan de wereld voor u doen, wat God voor Zijn kinderen doet? Kan de wereld u vergelding der zonde en het eeuwige leven geven? Zijn de nalezingen van Efraïm niet beter dan de oogst van Abiëzer? Is de Godzaligheid niet een groot gewin? Wat is er dan toch in de zonde, dat de mensen daarop zouden verlieven? Het werk der zonde is slavernij, en de bezoldiging der zonde is de dood. Zeker zijn ze blind in des duivels dienst, die méér heil in de zonde dan in de voorrechten van Gods kinderen zien.

20. *Enkele nuttigheden, als vrucht van de aanneming tot kinderen.*

1e gebruik, van bestraffing. Hier is een acte van beschuldiging tegen degenen die voor de hele wereld betonen, dat ze geen kinderen Gods zijn: alle profane, wereldse mensen, die de verdoemenis aan hun voorhoofd geschreven hebben, zoals daar zijn:

- Spotters, die met de dienst van God spotten. Om hén kinderen Gods te noemen, ware godslasterlijk. Zal een goedig kind met zijns vaders afbeeldingen de spot drijven?
- Dronkaards, die hun verstand verdrinken en hun geweten verdoven, door op, zijn Sodoms te leven in alle mogelijke overdaad en zatheid des broods. Dit zijn wel kinderen, maar kinderen der vervloeking, 2 Petrus 2:14.

2^e gebruik, van vermaning; deze bestaat in tweeën:

Allereerst: *Laten wij onszelf betonen kinderen Gods te zijn.* Er zijn vele valse en onschriftuurlijke bewijzen.

Ja, zegt iemand, de aanzienlijkste Godgeleerden die er in het land zijn, houden mij voor een Godzalig man, en kunnen die het mis hebben? Zijn de zieners dan blind?

Als antwoord dient:

Anderen kunnen alleen maar uw uiterlijke handel en wandel zien. Als die goed is, dan oordelen ze naar de aard der liefde, wél van u. Maar wat zegt God en uw geweten? Zijn die uw medegetuigen? Bent u een heilige in Gods gedenkbboek? 't Is een povere zaak, om een toejuichende wereld en een aanklagend geweten te hebben.

Maar och, zegt een ander, ik hoop maar dat ik een kind van God ben, ik heb mijn hemelse Vader lief.

Als antwoord dient:

Waarom hebt u God lief? Wellicht, omdat God u koren en wijn geeft. Dit is een huurlingenliefde, een liefde meer tot uzelf dan tot God. u kunt een schaap met een bosje stro in uw hand 't hele veld over lokken; maar als u het hooi weggooit, zal 't schaap u niet langer volgen. Zo bemint de scheeloge huichelaar God alleen om het voeder. Wanneer het voer er niet meer is, dan houdt zijn liefde ook op. Maar deze nietige en valse bewijzen van de aanneming kunnen we beter laten schieten, en naar een gezond bewijs uitzien.

't Voornaamste bewijs van de aanneming tot kinderen is heiligmaking. Onderzoekt uzelf (o, christen!) of het werk der heiligmaking in uw ziel gewrocht is! Is uw verstand geheiligd om de dingen die voortreffelijk zijn te onderscheiden? Is uw wil geheiligd om hemelse voorwerpen te omhelzen? Hebt gij hen lief, die God liefheeft, en haat gij degenen die God haat? En bent u alzo geheel geheiligd? Dit is een bewijs van een kinderlijk hart; God zal hen, die Zijn beeld en opschrift bezitten, nooit verwerpen.

Ten tweede: *Laten wij ons zo gedragen, als het kinderen Gods betaamt.* En laten wij ons als kinderen des Allerhoogsten gedragen:

- *In gehoorzaamheid*, 1 Petrus 1:14: "Als gehoorzame kinderen." Wanneer ook al een vreemde het kind iets opdraagt, daar geeft het niet om; maar als zijn vader wat beveelt, dan gehoorzaamt het dadelijk. Gehoorzaamt God uit liefde, gehoorzaamt Hem waardiglijk, gehoorzaamt al Zijn geboden. Als God u gebiedt van uw beminde boezemzonde te scheiden, verlaat en verfoeit ze dan, Jer. 35:5: "Ik zette den kinderen van der Rechabieten koppen vol wijns en bekers voor; en ik zeide tot hen: drinkt wijn. Maar zij zeiden: wij willen geen wijn drinken. Want Jonadab de zoon van Rechab, onze vader heeft ons geboden, zeggende: Gijlieden zult geen wijn drinken, gij noch uw kinderen, tot in eeuwigheid." Zo ook hier, wanneer de satan en uw eigen hart u tot zonde verzoeken en koppen vol wijn voorzetten, weigert dan te drinken; zegt: *mijn hemelse Vader heeft mij geboden om geenszins te drinken, zou ik dan tegen het gebod mijns hemelse Vaders in, de zonde als water*

indrinken? De huichelaars zullen God in bepaalde dingen, die met hun krediet en profijt kunnen samengaan, gehoorzamen, maar in andere dingen zullen ze zich onttrekken; evenals Ezau: hij was zijn vader in het bezorgen van het wildbraad gehoorzaam (ongetwijfeld omdat hij een liefhebber van de jacht was), maar ongehoorzaam in een zaak van groter gewicht, n.l. in het kiezen van een vrouw.

- *Laten wij ons als kinderen Gods gedragen in alle nederigheid*, 1 Petrus 5:5: "Zijt met ootmoedigheid bekleed." Ootmoed is een fraai kleed. Laat een kind Gods elke morgen zijn gezicht in de spiegel van Gods Woord bekijken, en zijn zondesmetten aanzien. Dat zal hem de hele dag nederig doen wandelen. God kan niet verdragen dat Zijn kinderen trots worden. Hij laat ze in zonde vallen, zoals Petrus gebeurde, opdat ze hun pluimen laten vallen en op lager grond leren gaan.
- *Laat ons als kinderen Gods wandelen in soberheid*, 1 Thess. 5:8: "Wij die des daags zijn, laat ons sober zijn." Gods kinderen moeten niet doen als anderen, ze moeten sober zijn.
- *In woorden*. Niet overhaast, niet onbetamelijk, Kol. 4:6: "Uw woord zij allen tijd in aangenaamheid, met zout besprengd." Deftigheid moet het zout zijn dat onze woorden smaak en geur verleent. Onze woorden moeten ernstig en gewichtig zijn, niet ijdel en lichtvaardig. Gods kinderen moeten de tale Kanaäns leren spreken. Velen geven voor, dat ze kinderen Gods zijn, maar hun spraak maakt hen openbaar. Hun lippen druppen niet als honigraat, maar zijn als een riool, waar alle huisvuil doorkomt. In gevoelens. Neemt alles aan met voorzichtigheid. Geloof niet dan hetgeen een sober man geloven wil. Dwaling is, naar het woord van Basilius, een geestelijke toverij, een soort razernij. Als Christus nog op aarde was, zou Hij patiënten genoeg hebben. Er is een overvloed aan geestelijke maanzuchtigen, die genezing nodig hebben.
- *In kleding*, 1 Petrus 3:3: "Welker versiersel zij niet hetgeen uiterlijk is, bestaande in het vlechten des baars en omhangen van goud, of van klederen aan te trekken; maar de verborgen mens des harten." Gods kinderen moeten dezer wereld niet gelijkvormig zijn, Rom. 12:2. 't Betaamt Gods kinderen niet te doen zoals de wereld doet, en allerlei modes na te volgen. Wat is een blote borst anders dan een spiegel, waarin men een ijdel en lichtzinnig hart zien kan? Wat is dat beplakken van het gezicht anders dan het leren van de zware kunst? God kan deze zwarte plekken in blauwe plekken veranderen; wandelt matig!"
- *Laten wij ons als kinderen Gods gedragen in naarstigheid*. Wij moeten naarstig zijn in onze roeping. De godsdienst verzegelt geen bevel tot niets-doen. 't Was de raad van Hieronymus aan zijn vriend, dat hij zich altijd met iets bezig zou houden: zes dagen zult gij arbeiden. God zet al Zijn kinderen aan het werk. Gods kinderen moeten niet aan de leliën gelijk zijn, die niet arbeiden noch spinnen. De hemel is de plaats der rust, Openb. 14:13: *zij rusten van hun arbeid*. Daar zullen de heiligen al hun werktuig terzijde leggen, en de harp en luit nemen. Maar zo lang wij hier zijn, moeten wij werken in ons beroep. God wil onze ijver, maar niet onze luiheid zegenen.
- *Laten wij ons als kinderen Gods gedragen in grootmoedigheid en heldhaftigheid*. De heiligen zijn hooggeboren, zij zijn van het echte koninklijke bloed: uit God geboren. Zij moeten daarom voor zich erop toezien, dat ze niets onbetamelijks en slordigs doen, en geen aangezichten van mensen vrezen; zoals die dappere en edelmoedige Nehemia zeide: *zou een man als ik vlieden?* Neh. 6:11. Zo moet ook een kind van God zeggen: zou ik mijn plicht vrezen te doen? Zou ik mijzelf zo gemeen maken, dat ik onwaardiglijk met de lusten en grillen der mensen zou samenspannen? De kinderen des Allerhoogsten moeten er zich voor wachten om

iets te doen, dat hun edele geboorte besmetten of onteren zou. Een koningszoon zal niets ter hand nemen, dat beneden zijn staat is.

- *Laten wij ons als kinderen Gods gedragen in heiligheid*, 1 Petrus 1:16. Heiligheid is een sierlijke kroon van Gods kinderen. Laat ons onze hemelse Vader in heiligheid navolgen. Een stout kind is een oneer voor zijn vader. Er is niets dat zulk een afkeer vindt bij onze hemelse Vader, dan de ongeregelde wandel dergenen die zichzelf voor kinderen Gods uitgeven. Wat, zullen anderen zeggen, zijn dit kinderen des Allerhoogsten, is God hun Vader? Rom. 2:24: "De Naam Gods wordt om uwentwil gelasterd onder de heidenen." Och, laat ons niets doen, dat onze hemelse Vader onwaardig zijn zou.
- *Laten wij ons als kinderen Gods gedragen in blijmoedigheid*. Jonadab zei tot Amnon: waarom bent u zo mager, gij koningszoon? 2 Sam. 13:4. Waarom gaan de kinderen Gods zo dutten? Zijn ze geen erfgenamen des hemels? Wellicht worden ze in de wereld lelijk bejegend en niet goed onthaald, maar laten ze eraan denken, dat ze van het koninklijke zaad en van het huisgezin Gods zijn. Laat iemand in een vreemd land verkeren, waar hij onheus behandeld wordt, hij zal er niets om geven, maar zich hiermee troosten dat hij thuis een zoon en erfgenaam is, en een grote staat in zijn eigen land heeft. Zo moeten Gods kinderen zichzelf ermee troosten dat, hoewel ze nu in een vreemd land verkeren, zij toch rechten eigendom hebben aan het Jeruzalem dat Boven is. En hoewel hun de zonde hier voor het ogenblik aankleeft (want zij hebben nog enkele overblijfselen van hun verdorvenheid), toch zullen ze eerlang daarvan ontslagen worden. In het uur des doods zullen ze deze adder afschudden.
- En tenslotte: *Laten wij ons als kinderen Gods gedragen in een heilig verlangen*. Kinderen verlangen altijd naar huis, 2 Kor. 5:2: "Want ook in dezen zuchten wij, verlangende" enz. In het huis van onze Vader is overvloed van brood. Hoezeer behoren wij naar huis te verlangen! De dood brengt een kind Gods naar zijns Vaders huis. Daarom had de heilige Paulus begeerte om ontbonden te worden. 't Is een getroost sterven, wanneer wij door het geloof onze zielen in de handen onzes Vaders kunnen overgeven, Lukas 23:46: "*Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest.*"

21. De vervolging om de Naam van Jezus Christus.

"Zalig zijn die vervolgd worden om der gerechtigheid wil; want hunner is het Koninkrijk der hemelen." (Matth. 5:10.)

Nu zijn we genaderd tot de laatste zaligspreking: *"Zalig zijn die vervolgd worden"* enz. Onze Heere Christus wil dat wij de kosten berekenen, Lukas 14:28, v.: "Wie van u, willende een toren bouwen, zit niet eerst neder, en overrekent de kosten, of hij ook heeft hetgeen tot volmaking nodig is?" enz. De Godsdienst zal ons tranen van bekering en bloed van vervolging kosten. Maar hier is hetgeen ons bemoedigen kan in de dag der verdrukking: voor het heden al *gelukzalig*, en voor het toekomstige *gekroond*.

De woorden vallen vanzelf in twee delen uitéén:

1. De toestand der Godzaligen in dit leven: *zij worden vervolgd*.
2. Hun vergelding ná dit leven: *hunner is het Koninkrijk der hemelen*.

Ik zal voornamelijk handelen over het eerste punt, en het tweede bij de toepassing bespreken.

Leer: *Hetgeen wij hier dan hebben op te merken is, dat de ware Godzaligheid veelal met vervolging gepaard gaat*, Hand. 14:22: *"Door vele verdrukkingen moeten wij ingaan in 't Koninkrijk Gods"*, Hand. 13:50: *"De Joden maakten op, de godsdienstige en eerlijke vrouwen, en de voornaamsten van de stad, en verwekten vervolging tegen Paulus"*, enz.

Tot breder verklaring van deze leer moeten we verschillende dingen in nadere overweging nemen:

1. Wat verstaan wordt onder vervolging.
2. De verschillende soorten vervolging.
3. Waarom er vervolging zijn moet.
4. Wat het voor vervolging is, die iemand gelukzalig maakt.

1. Luther noemt de vervolging *de juiste uitbeelding van een christen*. Een christen is als 't ware een gekruiste. Al stierf Christus om de vloek van ons weg te nemen, toch niet om het kruis van ons weg te nemen. De stenen die voor een gebouw afgezonderd zijn, moeten eerst onder de zaag en hamer, om vierkant en behouwen te worden. De Godzaligen worden *levende stenen* genoemd, 1 Petrus 2:5. En zij moeten door de handen der vervolgers behouwen en gepolijst worden, opdat ze voor het hemelse gebouw geschikt kunnen zijn. De heiligen hebben geen vrijbrief om in geen verzoeken te komen. Al zijn ze nog zo zachtmoedig, barmhartig, rein van hart: hun Godzaligheid zal hen voor verdrukkingen niet beschermen. Zij moeten hun (harpen aan de wilgen hangen en het kruis opnemen. De weg naar de hemel is een weg vol bloed en doornen; ook al is hij vol rozen wat betreft de vertroosting des Heiligen Geestes, toch is hij vol doornen wat betreft de vervolgingen. Eer Israël in Kanaän - een land, van melk en honig vloeiende - kon komen, moest Israël door een woestijn van slangen, en een Rode Zee. Zo moeten Gods kinderen door een woestijn van vurige slangen en een rode zee van vervolging hun reis naar het heilige land bevorderen. Daar is (volgens de woorden van Ambrosius) geen Abel, of hij heeft zijn Kaïn. De heilige Paulus vocht tegen de beesten te Efése, Kor. 15:32. Dit is een vaste

grondregel: *wilt u Christus volgen, dan moet u zwaarden en brandstapels tegemoet zien*. Plaatst het kruis maar in uw Geloofsbelijdenis!

2. De voornaamste vervolgingen gelden Christus dienaars

(1) Een vervolging met de hand, en

(2) Een vervolging met de tong.

- Allereerst dus *een vervolging met de hand*, Hand. 7:52: "Wien van de Profeten hebben uw vaders niet vervolgd?" Rom. 8:36: "Om Uwentwil worden wij den gansen dag gedood", Gal. 4:29. Ik noem het een bloedige vervolging, wanneer het volk van God te vuur en te zwaard vervolgd wordt. Zo lezen wij van de tien vervolgingen in de tijd van Nero, Domitianus, Trajanus, en van de vervolging in de tijd van Maria. Engeland dronk gedurende vijf jaar een vreselijke bloedbeker; en nog onlangs zijn Piëmont en Bohemen met de roede des vervolgers jammerlijk ter dood geseld. Gods Kerk is altijd, evenals Abrahams ram, in het doornbos verward geweest.
- Ten tweede: *Een vervolging met de tong*, en wel tweeërlei.
 - Want ze geschiedt: met *smaden*. Weinigen die dit bedenken of behartigen. Maar in de tekst wordt het vervolging genoemd: "Als u de mensen smaden en vervolgen." Dit is een vervolging met de tong, Ps. 55:21: "Zijn woorden zijn blote zwaarden." Men kan iemand evengoed doden in zijn goede naam, als in zijn persoon. Een goede naam is beter dan goede olie, Pred. 7:1. Een goede naam en een goed geweten, is als een gouden ring met een kostelijke diamant. Welnu, iemand in zijn goede naam en eer aantasten, dat noemt onze Zaligmaker vervolging. Zo hebben de christenen der eerste eeuw de vervolging doorstaan, Hebr. 11:36: Zij hebben bespottingen en geselen geproefd. David was een spreekwoord en snarenspeel dergenen die sterke drank drinken, Ps. 69:12, v. Zij zaten op de bierbank, en spotten met hem. Hoe vaak mikken de goddelozen hun schimpscheuten op Gods kinderen, en dit zijn de heiligen! Weinig denken ze eraan wat ze doen. Ze doen het werk van een Kaïn en julianus, ze zijn vervolgers.
 - *Met lasteren*. Er staat in de tekst: "als de mensen u vervolgen en liegende alle kwaad tegen u spreken." Lasteren is met de tong vervolgen. Zo werd de heilige Paulus gelasterd in zijn leer. Hij werd belogen, alsof hij predikte dat men kwaad doen mocht, opdat het goede daaruit voortkwam, Rom. 3:8. Zo werd Christus, Die de duivelen uitwierp, gelasterd, alsof Hij de duivel had, Joh. 8:48. De christenen in de eerste eeuw werden valselyk beschuldigd van kindermoord en bloedschande, Ps. 35: "Hetgeen ik niet weet, eisen zij van mij."

Laten wij er ons voor wachten om geen vervolgers te worden. Sommigen denken dat er geen vervolging is dan wanneer ze te vuur en te zwaard plaats heeft. Maar er is er ook één, die geschiedt met de tong. Veel van zulke vervolgers komen nu voor de dag, die door een duivelse alchemie goud in drek, en de eer en goede naam van Gods kinderen in schande en oneer veranderen kunnen. Velen zijn zwaar gestraft, omdat ze het geld besnoeid hadden. Maar hoeveel zwaarder straf zullen zij waard zijn, die de eer en goede naam van Gods kinderen te kort doen, opdat ze des te lichter wege mogen.

3. De oorzaken van vervolging.

Waarom moet er vervolging zijn? Als antwoord dient: Om twee oorzaken.

1. Met betrekking tot God: Zijn raadsbesluit, en Zijn doelwit.

- Gods raadsbesluit, 1 Thess. 3:3: Wij zijn hiertoe gesteld. Wie 't kruis ook brengt, is minder belangrijk: God zendt het ons. Als David door Simeï gevloekt wordt, dan heeft God gezegd dat te doen. Was Simeïs tong de pijl, God was het Die ze schoot.
- Gods doelwit. God heeft tweeërlei bedoeling met de vervolgingen van Zijn kinderen.
 - Allereerst hun beproeving, 1 Petrus 1:7: "Een weinig, tijds bedroefd zijnde door menigerlei verzoeken, opdat de beproeving uws geloofs, die veel kostelijker is dan des gouds, hetwelk vergaat en door het vuur beproefd wordt, bevonden worde te zijn tot lof en eer en heerlijkheid in de openbaring van Jezus Christus." De vervolging is een toetssteen der oprechtheid, die de ware heiligen van de huichelaars onderscheidt. Ongezonde harten lijken schoon in tijd van voorspoed, maar laten 't slecht liggen in de tijd van tegenspoed en vervolging, Matth. 13:24. Huichelaars kunnen bij stormachtig weer niet zeilen. Zij zullen Christus wel volgen op de Olijfberg, maar niet op Golgotha. In de hitte der vervolging scheuren en krimpen ze als groen hout. De huichelaars zullen in geval van vervolging liever Demaskeuze dan Mozes keuze doen. Zij zullen dertig zilverlingen voor Christus vragen. God wil vervolgingen in de wereld hebben om de mensen te ontdekken. Tijden van verdrukking zijn tijden van zifting, Job 23:10: "Hij beproeve mij, als goud zal ik uitkomen." Job had een geloof dat in een vurige oven stond. Een christen van het rechte geslacht (uit God geboren) zal, wat hij ook verliest, altijd aan zijn oprechtheid vasthouden, Job 2:3. Christus ware discipelen zullen Hem zelfs op 't water volgen.
 - Ten tweede: De reiniging van Zijn kinderen, Dan. 12:10: "Velen zullen er gereinigd, en wit gemaakt, en gelouterd worden." God laat Zijn kinderen soms in een vurige oven werpen, opdat ze Zijner heiligheid zouden deelachtig worden, Hebr. 12:10. 't Kruis is medicijn: 't zuivert en drijft onze hoogmoed, ongeduld en wereldliefde uit. God wast Zijn volk in bloedige wateren! om hen van hun smetten te zuiveren en wit te maken, Dan. 12:10. "Ik ben zwart doch lieflijk", Hoogl. 1:5. De brandende hitte der vervolging maakt de huid van de bruid zwart, maar haar ziel schoon. Ziet eens, hoe verschillend de verdrukkingen op de goddelozen en Godzaligen werken. Want zij maken de één erger en de ander beter. Neem een verrot kleed, wringt en wrijft het, 't zal scheuren en breken. Maar schuurt een stuk zilver, 't zal temeer blinken. Wanneer de goddelozen onder bepaalde verdrukking leven, dan morren ze tegen God, en scheuren zichzelf van ongeduld. Maar de Godzaligen, die daardoor verscheurd zijn, blinken des te heerlijker.

2. Er zullen vervolgingen zijn met de betrekking tot de vijanden der kerk. Deze grijpvogels maken Gods tortelduiven tot een prooi. De kerk heeft twee soorten vijanden:

- Openbare vijanden. De goddelozen haten de Godzaligen. Er bestaat vijandschap tussen het Vrouwenzaad en het zaad der slang, Gen. 3:15: Zoals er in de natuur een tegenstelling gevonden wordt tussen de wijnstok en de laurierboom, tussen de olifanten de draak. De grijpvogels hebben een afkeer en tegenzin van zoete reuk: zo zijn de goddelozen met tegenzin en haat vervuld tegen Gods volk, zij haten de lieflijke reuk van hun genadegaven. Weliswaar hebben de heiligen hun zwak-

heden, maar de goddelozen haten ze niet om hun zwakheden, maar om hun heiligheid; en uit deze haat komt openbaar geweld voort. De dief haat het licht en zal het daarom trachten uit te blazen.

- Heimelijke vijanden; mensen die vriendschap veinzen, maar in 't verborgen moord en dreigementen blazen tegen de Godzaligen. Zulke vijanden zijn de huichelaars en ketters. De heilige Paulus noemt hen valse broeders, 2 Kor. 11:26. De Kerk klaagt, dat de kinderen harer moeder tegen haar ontstoken waren, Hoogl. 1:6. D.w.z. haar eigen kinderen, die in haar schoot opgevoed waren, en godsdienstigheid en medelijden voorwenden. De valse broeders waren tegen haar ontstoken. De vijanden van de Kerk zijn diegenen die tot haar eigen huis behoren. Mensen die openbare belijders en heimelijke vervolgers des geloofs zijn, dat zijn de gemeenste vijanden van de Kerk. Een gezwel schijnt een deel van het lichaam te zijn, maar is metterdaad een vijand in het lichaam, die het misvormt en in gevaar brengt. 't Zijn de snoodste en gevaarlijkste mensen, die Christus livrei dragen en intussen tegen Hem oorlog voeren.

4. De scherpste eg der vervolging richt zich tegen Christus' dienaars.

De voornaamste vervolgingen tegen Christus dienaars aangewend worden. Onze Heere Christus keert Zichzelf tot de Apostelen, die Hij op het punt stond bevelen te geven en uit te zenden om te prediken: "Zalig zijt gij, als de mensen u vervolgen", vers 11. "Alzo hebben zij vervolgd de Profeten die voor u geweest zijn", vers 12. "Neemt tot een exempel des lijdens en der lankmoedigheid de Profeten, die in den Naam des Heeren gesproken hebben", Jak. 5:10. Niet zodra is iemand een dienaar van Jezus Christus, of hij is ook een stuk van een martelaar. De dienstknechten van Christus zijn Zijn uitverkorene vaten. Nu, zoals het beste gouden of zilveren vat door 't vuur gaat, zo gaan Gods kinderen dikwijls door 't vuur der vervolging. Alle tijden zijn niet als de zilveren eeuw waarin Constantijn leefde. Constantijn was een liefhebber van de dienaren des Woords, en bewees de bediening grote eer en respect. Hij wilde op 't Concilie van Nicéa geen zitting nemen, eer de bisschoppen, die daar vergaderd waren, hem dat kwamen verzoeken. Hij placht te zeggen, wanneer hij enig tekort in een kerkelijk ambtsdrager zag: *hij zou het met zijn purperen rok bedekken*. Christus' dienaars moeten zo'n zonnenschijn van vorstengunst niet altijd verwachten, zij moeten ook een alarm tegemoet zien.

Petrus was een voortreffelijk prediker, die het net aan de rechter zijde van 't schip wist uit te werpen. In één prediking bekeerde hij drieduizend zielen. Toch kon hem noch de Goddelijkheid van zijn leer noch de heiligheid van zijn leven voor vervolging bewaren, Joh. 21:18: "Wanneer gij zult oud geworden zijn, zo zult gij uw handen uitstrekken, en een ander zal u gorden en brengen waar gij niet wilt." Dat ziet op de gevangenis en dood voor de Naam van Jezus Christus. Hij werd (volgens het getuigenis van Eusebius) met ketenen gebonden en daarna te Jeruzalem met zijn hoofd naar beneden gekruisigd. Paulus, een heilig man, die met kloekheid gestaald en met ijver warm gemaakt was, kwam zodra niet in de bediening, of de banden en verdrukkingen waren aanstaande, Hand. 20:23, Hand. 9:15, v. Hij was met lijden vervuld, 2 Tim. 4:6: "Ik word tot een drankoffer geofferd." Hij zinspeelt op de drankofferen, waarin de wijn of het bloed - bij de offerande gebruikt - uitgegoten wordt. Daarmee geeft hij te kennen, met welk een dood hij God verheerlijken zou. Namelijk niet door aan de vuurvlammen opgeofferd te worden, maar door zijn bloed te vergieten; hetgeen geschiedde, toen hij onthoofd werd.

En opdat het Gods dienaars niet vreemd zou schijnen, om onder de hitte en verwoedheid der vervolgingen te verkeren, zo vraagt Stéfanus aan de Joden, Hand. 7:52: "Wie van de Profeten hebben uw vaders niet vervolgd?"

Ignatius werd door de wilde beesten verscheurd, Cyprianus en Polycarpus gemarteld; keizer Maximus gaf (volgens het getuigenis van Eusebius) zijn bevelhebbers last, niemand ter dood te brengen dan alleen de herders en opzieners van de kerk.

De oorzaken waarom de storm der vervolging vooral op Christus dienaars gemunt is, zijn deze:

Ten 1ste. Zij hebben hun verdorvenheden zo goed als anderen. En opdat zij zich door de uitnemendheid der openbaringen niet zouden verheffen, laat God de één of andere engel des satans los om hen te vervolgen en lastig te vallen. God ziet wel dat zij de vlegel nodig hebben om hun kaf te dorsen. 't Vuur waar God ze in laat werpen, is geen verterend maar een zuiverend vuur.

Ten 2e. De Dienaren des Woords zijn Christus vaandeldragers, die Zijn standaard voeren. Zij zijn hoofdmannen van de Heere der heirscharen over 't heirleger Gods. Daarom vormen zij het doel, waarop het meest geschoten wordt, Fil. 1:17: "Ik ben tot verantwoording of verdediging des Evangelies gezet." 't Hier gebruikte Griekse woord, staat in verband met een soldaat, die voor aan het front in de strijd geplaatst, al de kogels om de oren vliegen. 't Is het werk van Gods dienaars om tegen de zonden der mensen te prediken, die hun zo lief zijn als hun rechteroog; en dit kunnen ze niet verdragen. Iemands zonde is zijn koning, wie hij liefde en gehoorzaamheid bewijst. Welnu, zoals Pilatus zeide: "zal ik uw Koning kruisigen?" Joh. 19:15, zo willen de mensen hun kroningzonde niet gekruisigd hebben. Aangezien dit dan het werk der bediening is, een scheiding te maken tussen de mensen en hun lusten, zulke oude vrienden! is het geen wonder, dat de dienaren des Evangelies zoveel tegenstand wedervaart. Toen Paulus tegen Diana predikte, kwam de ganse stad in oproer. Wij prediken tegen de Diana's der mensen, tegen de zonden die hun vermaak en profijt toebrengen, en dat verwekt oproer.

Ten 3e. De derde reden ontleen ik aan de boosheid van satan. De dienaren van Christus komen om zijn rijk te verwoesten. Daarom spuwt de oude slang al zijn vergift tegen hen uit. Als wij de duivel op de kop treden, zal hij ons in de hielen bijten. De duivel werpt verscheiden schansen en versterkingen in de harten der mensen op, zoals hoogmoed, onwetendheid, ongelovigheid. Welnu, de wapenen der bediening zijn krachtig door God, en werpen deze sterkten terneder, 2 Kor. 10:4. Daarom verwekt de satan zijn militie, die ganse krijgsmacht van de hel, tegen de bediening. 't Rijk des satans is een koninkrijk der duisternis, Hand. 26:18, Openb. 16:10. En Gods dienaars worden het licht der wereld genoemd, Matth. 5:14. Zij komen om degenen die in duisternis zitten te verlichten, en dat maakt de satan razend. Daarom tracht hij de lichten te verduisteren, de sterren naar beneden te trekken, opdat zijn rijk der duisternis van meer waardij zal zijn. De duivel heet een leeuw, 1 Petrus 5:8. De zielen des volks zijn vanwege de zonde tot een prooi van deze helse leeuw geworden. Het werk van Christus dienaars is, de prooi van deze leeuw weg te nemen. Daarom is het geen wonder, dat hij tegen hen brult en tiert!

Toepassing.

Dit toont ons, welk een werk die bediening is: ofschoon vol waardigheid, is ze toch ook vol gevaar. De vervolging van de tong is (nog) de beste vervolging die te wachten

staat. 't Is onmogelijk (zegt Luther) een getrouw dienaar van Jezus Christus te zijn, en geen tegenstand en vervolging te ontmoeten.

Dit bewijst ons ook de verdorvenheid van de natuur van de mens sedert de val. De mensen zijn hun eigen vijanden, zij vervolgen degenen die hun 't meeste goed bewijzen. Wat is het werk der bediening anders dan de zielen der mensen zalig te maken, en om hen als brandhout uit het vuur te rukken? Toch zijn ze daarover verstoord. Wij haten de arts niet, die ons zo'n geneesmiddel brengt, dat ons ziek maakt, omdat het tot onze gezondmaking is aangewend; en evenmin de chirurg, die in ons lichaam snijdt, omdat zulks tot ons herstel dient. Waarom zullen we dan met Gods dienaars twisten? Wat is ons werk, en waartoe is het bedoeld, dan om de mensen in de hemel te brengen? 2 Kor. 5:10: "Wij zijn gezanten van Christus wege", enz. Wij zouden graag vrede tussen u en God gemaakt zien. Toch is de ondank van de verdorven natuur zo groot, dat de mensen kwaad voor goed vergelden. Aristoxenus placht zijn bloemen met wijn, honig en geparfumeerd water te begieten, opdat ze niet alleen aangenamer zouden ruiken, maar -ook beter groeiden en bloeiden. Zo behoren wij met Gods dienaars te handelen, n.l. hun wijn en honig geven, en hen zo bij hun dienst aanmoedigen, opdat ze des te kloeker hun plicht zouden nakomen. Maar in plaats daarvan geven wij hun gal en edik te drinken, haten en vervolgen wij hen. Velen behandelen hun leraars als Israël Mozes deed. Mozes bad voor hen, deed voor hen mirakelen en wonderen, en toch twistten zij gedurig met hem, zodat hij soms van zijn leven niet zeker was.

Indien de wereld tegen Gods dienaars woedt en raast, is het nodig, dat gij die de Heere vreest, ijverig voor hen bidt, 2 Thess. 3:12: "Bidt voor ons, opdat het Woord des Heeren zijn loop hebbe, en opdat wij mogen verlost worden van de ongeschikte en boze mensen." 't Volk moet voor hun leraars bidden, dat God hun geven wil de wijsheid van een slang, opdat ze zichzelf niet verraden en in gevaar brengen door onvoorzichtigheid; en de kloekheid en onversaagdheid van een leeuw, opdat ze de waarheid niet verraden uit vreesachtigheid.

5. Wat is het voor vervolging, die ons gelukzalig maakt?

Nu staat ons te overwegen, wat het voor vervolging is, die iemand gelukzalig maakt.

Hierbij zal ik aanwijzen:

1. Welke vervolging het niet.
2. Welke het wel doet.

Eerst ga ik aantonen, *wat het voor vervolging is, die ons niet gelukzalig maken kan.*

- (1) 't Is voor geen martelaarschap te houden, wanneer wij onszelf een kruis op de hals halen. zo'n verdrukking heeft weinig troost aan zich. Augustinus heeft het over sommigen uit zijn tijd, die toen Circumcelliones genoemd werden, die uit een ongegronde lust en loszinnige drift (meer dan uit ijver) tot het martelaarschap, zelf zich in 't lijden stortten. Deze lieden maakten zich schuldig aan hun eigen dood; evenals Saul, die in zijn eigen zwaard viel. Wij zijn verplicht met behulp van alle wettelijke middelen ons leven te bewaren. Jezus Christus leed niet, eer Hij ertoe geroepen werd. Houdt het gerust voor een verzoeking, die ons gebiedt onszelf in 't lijden van boven naar beneden te werpen. Wanneer de mensen voorbarig en roekeloos zelf zich in 't lijden storten, is dat een kruis dat ze zelf maken, en dat God hun niet oplegt.
- (2) Ook is het voor geen martelaarschap te houden, wanneer wij om onze eigen misdaden lijden, 1 Petrus 4:15: "Niemand van u lijde als een kwaaddoener", Lukas 23:41: "En wij toch rechtvaardiglijk." Ik ben niet van 't gevoelen van Cyprianus,

dat de moordenaar aan 't kruis daar als een martelaar leed. Neen, hij leed daar als een kwaaddoener. Christus ontfermde Zich over hem en maakte hem zalig; en zo stierf hij als een heilige, maar niet als een martelaar. Wanneer de mensen door de hand der Overheid vanwege hun onkuisheid, godslastering enz. bestraft worden, dan sterven zij niet als martelaars, maar als kwaaddoeners. Zij lijden dan kwaad, omdat ze kwaad zijn.

- (3) Ook is het geen lijden dat de mensen gelukzalig maakt, wanneer zij uit slinkse bedoelingen lijden, òf om voor 't hoofd van een partij uitgeroepen te worden, òf om een eigen aanhang te vormen. De Apostel geeft zoveel te kennen, als dat iemand zijn lichaam kan overgeven om verbrand te worden en toch verloren gaan, 1 Kor. 13:3. Eerzuchtige mensen kunnen hun leven opofferen om een naam te maken. Dit zijn des duivels martelaars.

Ten tweede. Wat is het dan wel voor een vervolging, waarvan het lijden ons gelukzalig maken kan, en dat de kroon van het martelaarschap dragen zal? Hierop dient tot onderrichting:

- (1) Wanneer wij lijden in een goede zaak. Van dien aard is het lijden in onze tekst: "Zalig zijn zij, die vervolgd worden om der gerechtigheid wil." 't Is de oorzaak en aanleiding, die tot een martelaar maakt, n.l. wanneer wij voor de waarheid lijden en de twistzaak der religie trouwen, d.w.z. om der gerechtigheid wil te lijden, Hand. 28:20: "Vanwege de hope Israëls ben ik met deze keten omvangen."
- (2) Wanneer wij lijden met een goede consciëntie. Iemand kan een goede zaak voorstaan en toch een kwaad geweten hebben. Iemand kan om der gerechtigheid wil lijden en toch zelf onrechtvaardig zijn. De heilige Paulus had zowel een goede zaak als ook een goed geweten, Hand. 23:1: "Ik heb met alle goede consciëntie voor God gewandeld tot op dezen dag." Paulus hield een goed geweten tot op zijn sterfdag. Een goede consciëntie zal iemand getroost doen lijden. 't Was de goede consciëntie die de heiligen zo blijmoedig naar de brandstapel deed gaan, alsof ze naar een kroon gelopen waren. Ziet er goed op toe, dat er geen scheur in uw consciëntie is. Een schip dat over het water zeilt, moet lekvrij gehouden worden. Wanneer christenen op de wateren der vervolging moeten zeilen, laten ze er dan wel op letten, dat er geen lek van schuld in hun geweten is. Wie niet een kwade consciëntie lijdt (al was het in Gods eigen zaak!), die lijdt twee hellen, n.l. een hel van vervolging en een hel van verdoemenis.
- (3) Wanneer wij een goede roeping opvolgen, Matth. 10:18: "Gij zult voor stadhouders en koningen geleid worden", enz. Er valt niet aan te twijfelen, of iemand mag in zoverre zijn behoud zoeken, dat wanneer God in Zijn voorzienigheid een deur opent, hij dan in tijd van vervolging vluchten mag, Matth. 10:23. Maar wanneer hij voor de koningen gebracht wordt, en het geval van dien aard is, dat òf hij òf de waarheid lijden moet, dan is het zijn tijd en roeping om te lijden, en dat wordt voor martelaarschap gerekend.
- (4) Wanneer wij goede bedoelingen met onze verdrukking hebben, n.l. dat wij God willen verheerlijken, de waarheid verzegelen, en onze liefde jegens Christus bewijzen mogen, Matth. 10:18: "Gij zult voor stadhouders en koningen geleid worden om Mij nentwil." De christenen uit de eerste eeuw brandden meer van liefde dan in vuur. Wanneer wij in onze verdrukkingen op God zien, en niet anders bedoelen dan dat Zijn kroon moge bloeien, al was het ook in onze as: dat is een lijden dat de erekrans wegdraagt.

- (5) Wanneer wij als christenen lijden, 1 Petrus 4:16: "Indien iemand lijdt als een christen, die schame zich niet." Lijden als een christen wil zeggen: lijden met zulk een geest, als een christen betaamt; en dit geschiedt:
- a. Wanneer wij met geduld lijden, Jak. 5:10: "Mijn broeders, neemt tot een exempel des lijdens en der lankmoedigheid de Profeten" enz. Een christen moet niet murmureren! maar zeggen: zal ik de drinkbeker des martelaarschaps, die mij de Vader gegeven heeft, niet drinken? In eens christens lijden behoort zulk een geest van zachtmoedigheid te zijn, dat het zwaar zou vallente zeggen, welk van beide groter was: zijn vervolging of zijn geduld. Toen Job al het zijne verloren was, behield hij de borstplaat der onschuld, en het schild der lijdzaamheid. Een ongeduldig martelaar is iets ongerijms.
 - b. Wij lijden als christenen, wanneer wij lijden met kloekheid. Kloekmoedigheid is eens christens proefgeweer, waardoor hij hard gemaakt en aangemoedigd wordt. De drie jongelingen (of liever, de drie helden) hadden een dappere en edelmoedige geest. Ze zeiden niet tot de koning: wij vermogen uw goden niet te eren, maar: "wij zullen of willen uw goden niet eren", enz., Dan. 3:18. Noch de muziek, noch de oven van Nebukadnézar kon hen van voornemen veranderen. Tertullianus werd in zijn tijd vanwege zijn onverwinnelijke kloekmoedigheid een diamant van de kerk genoemd. Heilige kloekheid maakt (zoals één van de kerkvaders zegt) tot zulke koperen aangezichten, dat wij ons het kruis van Jezus Christus niet schamen. Dan lijden wij als christenen, wanneer wij zachtmoedig en toch onversaagd zijn. Hoe meer het vuur aangeblazen wordt, des te meer brandt het. Zo staat het nu met een edelmoedig christen: hoe meer tegenstand hij ondervindt, des te meer ontsteekt zijn ijver en kloekheid. Welk een dappere geest bezat Luther, toen hij, in een brief aan Melanchton zeide: "Is het Gods zaak niet die wij verdedigen, laat ons er dan mee ophouden; maar is het Zijn zaak wel, en belooft Hij ons te helpen en te beschermen, waarom steunen wij dan niet op Zijn beloften?"
 - c. Lijden als christenen, betekent lijden met blijmoedigheid. Lijdzaamheid draagt het kruis, blijmoedigheid neemt het kruis op. Christus leed blijmoedig, Zijn dood was een vrijwillige offerande, Lukas 12:50. Hij dorstte ernaar om die drinkbeker te mogen drinken. Zo moet ook ons lijden om Christus wil zijn: blijmoedigheid maakt het martelaarschap welriekend en maakt het Gode tot een offerande met een welriekende geur. Zo blijmoedig en gewillig leed Mozes, Hebr. 11:24, v.: "Mozes nu groot geworden zijnde, verkoos liever met het volk Gods kwalijk gehandeld te worden, dan voor een tijd de genieting der zonde te hebben."
- Let hierop: Het was, *toen hij nu groot geworden was*. 't Was geen kinderdaad, 't gebeurde niet in zijn minderjarigheid, toen hij nog een kind was, en niet wist wat hij deed; maar toen hij nu groot geworden en tot de jaren des onderscheids gekomen was.
- Hij verkoos verdrukking te lijden.* De verdrukking was niet zozeer zijn taak, als zijn keuze. 't Kruis werd niet zozeer opgelegd, als wel omhelsd. Dan lijden wij als christenen, wanneer wij vrijwilligers zijn en het kruis gewillig en blijmoedig opnemen, Hand. 5:41: "Zij gingen henen van het aangezicht des Raads, verblijd zijnde dat zij waren waardig geacht geweest, om Zijns Naams wil smaadheid te lijden"; of zoals het met meer nadruk in de grondtekst staat: "verblijd zijnde dat zij de eer genoten hadden, dat zij om den Naam des Heeren onteerd geweest waren." Tertullianus zegt van de eerste christenen, dat zij meer troost putten uit hun verdrukking, dan uit hun vrijlating. En stellig mag een christen met reden verblijd zijn in de verdrukking, want het is geen geringe gunst, wanneer God de eer aandoet om een getuige der waarheid te zijn. De littekenen des Heeren Jezus in 't

lichaam van de heilige Paulus waren sporen der heerlijkheid. De heiligen hebben hun kruisen gedragen als hun versierselen. Ignatius hield zijn ketenen voor zijn juwelen. Nooit zijn er vorsten zo beroemd geworden door hun overwinningen, als de martelaars door hun verdrukkingen. Ten 4e. Dan lijden wij als christenen, wanneer wij lijden en bidden, Matth. 5:44: "Bidt voor degenen die u geweld doen, en die u vervolgen."

Twee oorzaken zijn er, *waarom wij voor onze vervolgers bidden moeten*.

- Allereerst, omdat onze gebeden een middel kunnen zijn tot hun bekering. Stefanus bad voor zijn vervolgers, Hand. 7:60: "Heere, reken hun deze zonde niet toe." En dit gebed was een krachtadig middel, waardoor sommigen bewaard werden. Augustinus zegt: "de Kerke Gods heeft het aan Stefanus gebed te danken, dat ze door de dienst van Paulus zoveel goeds ontvangen heeft."
- Ten tweede: Wij moeten voor onze vervolgers bidden, omdat ze ons - zij het ook tegen hun wil - goeddoen. Zij zullen ons loon vergroten. De minste smaadheid zal onze heerlijkheid vermeederen. Elke belediging zal dienen om onze kroon zwaarder te maken. Elke steen, - zegt Gregorius van Nazianzenus in één van zijn preken - die op Stefanus geworpen werd, was een kostbaar edelgesteente, dat hem verrijkte en heerlijker deed blinken in het Koninkrijk der hemelen. Zo heb ik aangetoond, welke vervolging ons gelukkig maakt en de kroon van het martelaarschap dragen zal.

6. *Gevolgtrekkingen uit voorgaande stelling.*

a. Dit toont ons de rechte aard van het christendom aan: *heiligheid met kruis verenigd*. Een ware heilige draagt Christus in zijn hart, en het kruis op zijn schouders, 2 Tim. 3:12: "Allen die Godzaliglijk willen leven in Christus, die zullen vervolgd worden." Christus en Zijn kruis zijn nooit gescheiden. 't Is te veel voor een christen om twee hemelen te hebben, hier één en nog een andere hierna. Christus Koninkrijk op aarde is een rijk des kruises. Wat betekent het schild des geloofs, de helm der zaligheid en het borstwapen der lijdzaamheid anders dan dat wij met veel wederwaardigheden te strijden hebben. 't Is o.a. één van de namen der kerk, dat ze "verdruchte" genoemd wordt, Jes. 54:11: "Vervolging" luidt het testament, dat Christus Zijn volk nagelaten heeft, Joh. 16:33: "In de wereld zult gij verdrukking hebben." Christus bruid is een lelie onder de doornen. Christus schapen moeten dikwijls onder deze doornen hun gulden vlies laten. Vlees en bloed hoort daar niet gaarne van. Daarom noemt Christus de vervolging 't kruis, Matth. 16:24, omdat de vervolging een kruis is voor vlees en bloed. Wij houden veel van heersen, Hand. 1:6: »Heere, zult Gij in deze tijd aan Israël het koninkrijk weder oprichten? Maar de Apostel spreekt van lijden vóór heersen, 2 Tim. 2:12: "Indien wij verdragen, wij zullen ook met Hem heersen." Hoe onwillig is het vlees om de hals onder Christus juk te buigen, of zich op het kruis uit te strekken! Maar de dienst Gods schenkt ons geen vrijbrief van kruis en lijden. Twee hemelen te hebben is meer dan Christus had. Was het Hoofd met doornen gekroond, en denken wij met rozen gekroond te worden? 1 Petrus 4:12: "Houdt u niet vreemd over de hitte der verdrukking." Als wij het goud des Heeren zijn, dan is het niet vreemd dat God ons in 't vuur der beproeving werpt. Er zijn er die Erasmus half binnen en half buiten de hemel afbeelden. Mijns oordeels past het slecht op Erasmus, maar beter op een christen in dit leven: wat zijn innerlijke vertroosting aangaat is hij half in de hemel, wat zijn inwendige vervolging betreft is hij half in de hel.

b. Ziet hier dan ook, dat de vervolgingen geen tekenen van Gods toorn of vruchten van de vloek zijn; want zalig zijn die vervolgd worden. Indien degenen zalig zijn die in de Heere sterven, veel meer zijn ze dan zalig, die voor de Heere sterven. De mensen denken soms dat ze van -God gehaat en verlaten zijn, die in een staat van verdrukking leven, Matth. 27:40: "Indien Gij de Zoon Gods zijt, zo kom van het kruis." De Joden trokken in twijfel en konden moeilijk geloven, dat Christus de Zoon Gods was, toen Hij aan het kruis hing: zou God Hem hebben laten lasteren en bespotten, als Hij Gods Zoon was? Toen de barbaren de adder aan Paulus hand zagen hangen, dachten ze dat hij een groot zondaar was, Hand. 28:4: "Deze mens is gewisselijk een doodslager." Wanneer wij Gods volk verdrukt en van de adder der vervolging geplaagd zien, terstond zijn we dan klaar om te zeggen: dit zijn groter zondaren dan anderen, God heeft ze niet lief. Dit komt door gebrek aan oordeel: "Zalig zijn die vervolgd worden." De vervolgingen zijn panden van Gods liefde, tekenen van eer, Hebr. 12:7. In de scherpste beproeving is de zoetste troost, dat God Zijn tarwe want, dat dient slechts om ze zuiverder te maken.

7. Een scherpe bestraffing.

a. Hier zijn dan degenen te overtuigen, die voor goede christenen willen doorgaan, en intussen geen vervolging willen lijden om Christus wil. Hun zorg is niet om 't kruis op te nemen, maar om 't kruis te ontwijken, Matth. 13:21: "Als verdrukking of vervolging komt om des Woords wil, zo worden zij terstond geërgerd." Vele belijders zijn er, die ook al weten ze mooi over Christus te spreken, toch niet voor Christus willen lijden. Deze mensen kunnen bij het kristal vergeleken worden, dat de parelen zeer nabij schijnt te komen, maar onder de hamer aan stukken springt. Velen die de palmtakken zien en de klederen gespreid zien worden, roepen Christus "Hosanna!" toe; maar als de zwaarden en stokken voor de dag komen, sluipen ze direct weg en zien naar een goed heenkomen uit. Hendrik IV, koning van Navarre, gaf, toen hem door Beza verzocht werd om de godsdienst der Protestanten aan te nemen, ten antwoord dat hij in de diepte van de godsdienst niet te ver wilde afdalen, opdat hij, wanneer er een storm zou kunnen ontstaan, weer in behouden haven zou kunnen komen. 't Valt te vrezen dat er velen onder ons zijn, die, als vervolgingen oprezen, liever Demas keuze dan Mozes keuze zouden doen; die meer werk zouden maken om hun huid heel te houden, dan om hun geweten zuiver te bewaren.

Erasmus verhief Luthers leer ten top. Maar toen de keizer tegen al degenen, die Luthers zijde kozen, een scherpe bedreiging deed uitgaan, liet hij hem onwaardig in de steek. De huichelaars zullen hun Doop liever verzaken dan het kruis opnemen. Als wij onszelf rechte christenen betonen willen, dan moeten wij onszelf met Petrus op het water werpen om tot Christus te komen. Weigert iemand te lijden, laat hem die droevige plaats overlezen, Matth. 10:33: "Zo wie Mij verloochend zal hebben voor de mensen, dien zal Ik ook verloochenen voor Mijn Vader, Die in de hemelen is."

b. Vooral zijn hier te bestraffen de verdrukken. en vervolgers der heiligen zelf. Och, hoe groot is hun zonde! Zij wederstaan den Heiligen Geest, Hand. 7:51: "Gij wederstaat altijd den Heiligen Geest; wien van de Profeten hebben uwe vaders niet vervolgd?" De vervolgers doen Christus in de hemel smaadheid aan, vertrappen Zijn juwelen in het stof, raken Zijn oogappel aan, doorsteken Zijn zijde, Hand. 9:4, v.: "Saul, Saul, wat vervolgt gij Mij?" Voorzeker, zo groot als hun zonde is, zo zal ook de straf naar de mate van hun zonde groot zijn, Openb. 16:6: "Dewijl zij het bloed der heiligen en der Profeten vergoten hebben, zo hebt Gij hun ook bloed te drinken gegeven, want zij zijn het waardig." Zal Christus het bloed dergenen die in Zijn dienst

en voor Zijn zaak sterven, niet wreken? Hoedanig is het einde van de vervolgers? Diocletianus liet een gebod uitgaan dat de kerken en tempels der christenen neergeworpen, en hun Bijbels verbrand zouden worden. Hij wilde niet één christen in enig ambt of bediening dulden. Sommige christenen wierp hij levend in kokend lood, anderen sneed hij de handen en lippen af, alleen hun ogen overlatend, opdat zij het treurspel van hun eigen ellenden zouden aanschouwen. Maar hoe was nu het einde van deze man? Hij werd uitzinnig en vergiftigde zichzelf. Felix, een kapitein van keizer Karel V, te Augsburg aan tafel zittende, zwoer dat hij tot aan de sporen in het bloed der Lutherse rijden zou. En in diezelfde nacht kreeg hij een vreselijke bloedvloeïing in zijn keel, waar hij aan stikte. Wij zouden met nog meer exempelen kunnen aantonen, hoe Gods wrekende hand alleszins zichtbaar geweest is tegen de vervolgers, zodanig dat ze hun zonde in hun straf hebben kunnen aflezen.

8. Christenen moeten zichzelf met gedachten aan het lijden bijtijds tegen het lijden wapenen.

1. Laten de christenen hierbij vermaand zijn, om in de toekomst aan het lijden te denken en erop te rekenen. Deze gedachten vooraf kunnen ons geen schade doen, ja zullen ons veel goed doen. Want, vooruit op kruis en vervolging bedacht te zijn, dat zal een christen met ernst vervullen. 't Hart is genegen tot ijdelheid en lichtvaardigheid. De gedachten aan kruis en vervolging zullen dat genezen. Waarom ben ik zo lichtvaardig? Is dit wel een geschikte gestalte voor vervolging? Christenen worden door het opnemen van hun geestelijke rekenschap met ernst vervuld. Wanneer ze overrekenen wat hun godsdienst kosten moet, en zoal kosten kan. De dienst van God moet ons onze zonden kosten en kan ons het leven kosten.
2. Tevoren op vervolging bedacht te zijn, dat zal een saus zijn om onze vermaken te temperen, opdat wij er ons niet te zeer aan te goed doen. Hoe spoedig kan er alarm geblazen worden! Hoe gauw kunnen de wolken bloed regenen! Zulke gedachten zullen het hart van onmatige liefde tot het geschapene terughouden. Onze Zaligmaker maakte op een groot feest melding van Zijn dood, Marc. 14:3, v. De overdenking-vooruit van een plotselinge verandering zal een uitstekend tegengif tegen brasserie zijn.
3. Van tevoren op vervolging bedacht te zijn, dat zal de vervolging gemakkelijker maken, wanneer ze komt. De schielijke en onverwachte komst van enig kwaad maakt het kwaad nog erger. Dit was een slechte tijding voor de dwaas in het Evangelie (die zonder de waard rekende): "in dezen nacht zal men uw ziel van u afeisen", Lukas 12:20. Dit zal een verzwaring van Babylons ellenden betekenen: "Hare plagen zullen op één dag komen." Niet, dat de antichrist op één dag tenietgedaan zal worden, maar (op één dag) dat wil zeggen: schielijk en onverwachts. De slag zal hem onvoorziens overkomen, als hij er niet aan denkt. Dus van tevoren aan de vervolging denken en erop rekenen, dat zal de vervolging minder hard doen aankomen, wanneer ze komt. Daarom is het, dat Christus - teneinde het kruis te verlichten - Zijn leerlingen zo gedurig waarschuwt tegen het kruis, opdat het hun niet onverwachts zou overkomen, Joh.. 16:33, Hand. 1:7.
4. Vooruit op vervolging bedacht te zijn, dat zal ons bijtijds onze wapenen gereed doen maken. Wanneer alles zoek is, indien de beproeving komt, dat is even gevaarlijk als onvoorzichtig. 't Is precies alsof een soldaat zijn wapens pas zoeken moest, als de vijand al in 't veld is. Toen Caesar een soldaat zijn zwaard zag wetten juist toen hij zou gaan strijden, gaf hij hem zijn paspoort. Wie voorshands op vervolging rekent, zal zich ertegen in postuur stellen. Hij zal het schild des geloofs

en het zwaard des Geestes gereed hebben, opdat hij niet onvoorziens overvallen wordt.

Laten wij ons tot vervolging schikken en klaarmaken. Een wijs en voorzichtig stuurman zal bij stille zee zijn maatregelen nemen tegen de storm. God weet alleen, hoe haast ons vervolgingen kunnen treffen, een droevige wolk van bloed schijnt over dit land te hangen.

9. *Hoe wij tegen vervolging gewapend moeten zijn.*

Vraag. Maar hóe zullen wij ons tot het kruis bereiden? Doet drie dingen:

1. Let erop, dat u voor het kruis in de juiste zielsgestalte verkeert.
2. Wacht u voor dingen die u van 't kruis zullen afhouden.
3. Gebruikt alle mogelijke middelen die u kunnen helpen om het kruis op te nemen.

1. Let erop, dat u voor het kruis in de rechte zielsgestalte zijt. Zijt rechtvaardig. Wie om der gerechtigheid wil lijden zal, moet zelf rechtvaardig zijn. Rechtvaardig n.l. in een Evangelische zin. In 't bijzonder noem ik rechtvaardig:

- (1) Wie lust en begeerte tot heiligheid heeft, Ps. 119:5. Al kleeft de zonde zijn hart aan, toch kleeft zijn hart de zonde niet aan; al woont de zonde nog in hem, toch wordt ze van hem niet goedgekeurd of toegestemd, Rom. 7:15: "Hetgeen ik doe, dat ken ik niet", enz. Een goed man haat de zonde, waar de satan hem meest toe verzoekt, en zijn hart meest toe neigt, Ps. 119:128.
- (2) De rechtvaardige maakt Gods eer tot zijn middelpunt. De ere Gods is van meer waarde dan de zaligheid van alle zielen der mensen. Die rechtvaardige is zo ijverig voor Gods eer, dat hij er niet om geeft, wat hij ook verliest, als God maar gewin mag hebben. Hij bemint de ere Gods boven zijn eigen aanzien, goederen, relaties enz. 't Was een gezegde van Kiliax, die gezegende martelaar: "Al had ik over al het goud der wereld te beschikken, ik zou het geven om .bij de mijnen te leven (al ware het in een gevangenis), toch is mij Jezus Christus dierbaarder dan allen."
- (3) De rechtvaardige acht het juweel van een goed geweten een hoge prijs waard. Een goede consciëntie is der heiligen vreugdemaaltijd, hun muziek, hun paradijs. Liever zullen ze alles riskeren dan hun geweten te besmetten. Van de Ieren vertelt men, dat ze, wanneer ze een goed geweer hebben, liever een slag op de arm krijgen, dan dat ze hun geweer zouden laten beschadigen. Hierbij moge ik een goede consciëntie vergelijken. Een Godzalig man. zal liever schade lijden naar zijn lichaam of bezit, dan in zijn geweten. Liever zal hij sterven dan de maagdom van zijn geweten te schenden. zo'n man is rechtvaardig volgens het Evangelie; en bekwaam om te lijden, wanneer hij van Godswege daartoe geroepen wordt.

2. *Hoedt u voor die dingen, die u van het kruis zullen afhouden.*

- (1) *Wereldliefde.* God staat ons toe de wereld te gebruiken, 1 Tim. 6:8. Maar wacht u voor de liefde tot de wereld; wie op de wereld verzot is, zal het kruis niet beminnen, 2 Tim. 4:10: "Demas heeft mij verlaten, hebbende de tegenwoordige wereld liefgekregen." Hij verliest niet alleen Paulus gezelschap, maar ook diens leer. De wereldliefde verstikt onze ijver. Wie aan de wereld getrouwd is, zal voor dertig zilverlingen Christus en een goede zaak verraden. Gebruikt de wereld als een los kleed, dat ge, wanneer u maar wilt, van u af werpen kunt. Zal iemand voor Christus sterven, dan moet hij eerst de wereld afgestorven zijn. Paulus was de wereld gekruist, Gal. 6:14. 't Zal ons niet zwaar vallen te sterven, wanneer wij tevoren al dood zijn in onze genegenheden.
- (2) *Vleselijke vreze.* Er is tweeërlei vreze.

- *Een kinderlijke vrees.* Wanneer iemand vreest God te mishagen; wanneer hij vreest dat hij niet zal volharden: dat is een goede vrees. Zalig zijn ze, die altijd vrezen. Had Petrus voor zijn eigen hart gevreesd en gezegd: Heere Jezus, ik ben bang dat ik U verloochen en zal, Heere, sterk mij toch, dan zou Christus hem ongetwijfeld voor vallen bewaard hebben.
 - *Een laffe vrees.* Wanneer iemand het gevaar meer vreest dan de zonde, wanneer hij ervoor vreest goed te zijn: zo'n vrees is een vijand van het kruis. God heeft een wet gegeven dat de vreesachtigen en die week van hart zijn, niet ten oorlog zouden gaan, Deut. 20:8. De vreesachtigen zijn onbekwame soldaten in de oorlogen des Heeren Jezus. Wie met vrees vervuld is, zal niet beogen wat 't beste, maar wat 't veiligste is. Als hij zijn staat maar behouden mag, dan zal hij zijn consciëntie wel verstricken, Spr. 29:25: "De siddering des mensen legt een strik." De vrees deed Petrus zijn Heere verloochen, Abraham dubbelzinnig spreken, David zich als een dwaas aanstellen. Vrees brengt de mensen op verkeerde wegen, en maakt dat zij meer de tijd zoeken te dienen, dan hun geweten te bevredigen. Vrees verkleint de zonde en vergroot het kruis. De vreesachtige ziet dubbel, hij ziet het kruis door zijn perspectief voor tweemaal zo groot aan als het in werkelijkheid is. Vrees is een bewijs van een slordige geest, daar ze de mensen met minderwaardige en slechte dingen bezighoudt. Een vreesachtige man zal tegen zijn consciëntie kiezen. Vrees verzwakt en ontbloot de mens, als het afsnijden van Simsons haarlokken, van zijn kracht en sterkte. Vrees doet hart en moed versmelten, Jozua 5:1: "Hun hart versmolt en er was geen moed meer in hen." En wanneer iemands sterkte weg is, dan is hij totaal ongeschikt om Christus kruis op te nemen en te dragen. Vrees is de wortel van afval. De vrees van Spira deed hem zijn godsdienst herroepen en verzaken. De vrees doet iemand meer schade dan de tegenpartij. Een vijand buiten de stad is niet zo gevaarlijk als een verrader erbinnen. 't Is niet zozeer de verdrukking van buiten als wel de verraderlijke vrees van binnen die de mens kwaad doet. Een vreesachtig man stelt zich nooit in beter postuur dan bij de aftocht. Och, wacht u daarvoor, hebt een afschrik van deze vrees, Lukas 12:4: "Vreest u niet voor degenen die het lichaam doden." De vervolgers kunnen niet anders doden dan het lichaam, dat toch eenmaal sterven moet. De vreesachtigen zijn gesteld in het voorfront, van degenen die ter helle zullen gaan, Openb. 21:8. Laat ons de vrees Gods in ons hart zoeken te verkrijgen. Zoals de ene wig de andere uitdrijft, zo zal de vrees Gods alle andere kwade en schadelijke vrees verdrijven.
- (3) *Wacht u voor een lichtvaardige geest.* Een lichtvaardig man kan met een enkel woord gebogen worden waar men hem hebben wil. Hij is zo kneedbaar als was. Hij is zo mak, dat u hem leiden kunt, waar u maar wilt, Rom. 16:18: "Door schoon spreken en prijzen verleiden zij de harten der eenvoudigen." Een lichtvaardig christen kan men vormen in elke wenselijke gedaante. Hij gelijkt op wol, die allerlei soorten kleur kan aannemen; of op een zwak riet dat zich door de adem der mensen nu eens hierheen dan weer daarheen wegblazen laat. De éne dag zal hij zich ertoe laten bewegen om een goede zaak voor te staan en aan te dringen, en de andere dag om ze weer in de steek te laten. Hij is geen eik maar een wilg, hij laat zich buigen, al naar men het wil. Och, wacht u toch voor lichtzinnigheid. Want dat is geen edelmoedigheid maar dwaasheid, dat men zichzelf zo laat misbruiken en bij de neus laat nemen. Een goed christen is als de berg Sions, die niet wankelt, Psalm 125:1. Van hem geldt hetgeen van Fabricius verteld wordt, dat men de loop

der zon eerder wijzigt dan in Fabricius, de koers van rechtvaardigheid bij 't plegen van gerechtigheid. Een goed christen moet vast bij zijn voornemen blijven; als hij geen vaste ster is, dan zal hij een vallende ster en dwaallicht worden.

- (4) Wacht er u voor, dat u niet naar de stem van het vlees luistert. De heilige Paulus ging niet te rade met vlees en bloed, Gal. 1:16. 't Vlees zal een slechte raad geven. Eerder ging Saul te rade met vlees en bloed, en daarna met de duivel. Hij zond naar de tovenaars te Endor. Och, zegt het vlees, Christus kruis is zo zwaar, daar zit een nagel in het juk, die ons zo zal drukken, dat er het bloed op volgt. Zijt dan als een dove adder, stopt uw oren dicht voor de betovering des vlees.

3. Gebruikt alle mogelijke middelen, die u tot het opnemen van het kruis kunnen helpen.

- (1) Went uzelf aan lijden, 2 Tim. 2:3: "Gij dan, lijd verdrukkingen als een goed krijgsknecht van Jezus Christus." Jakob maakte een steen tot zijn hoofdpeluw, Gen. 28:18. "t Is goed voor een man, dat hij het juk in zijn jeugd draagt", Klaagl. 3:27. 't Dragen van een lichter kruis zal ons op het dragen van een zwaarder kruis voorbereiden en bekwaam maken.
- (2) Leert geduldig smaad dragen, en dan zult u bekwaam worden om een ijzeren keten te dragen. De heilige Paulus stierf alle dagen. Hij maakte een begin met kleine kruisen, en zo leerde hij bij trappen een martelaar te zijn. Zoals het toegaat in de zonde, n.l. dat de goddeloze de praktijk der zonde trapsgewijze leert: eerst begaat hij een kleine zonde, dan een grotere, daarna krijgt hij de gewoonte van zondigen, en zo wordt hij dan voorts onbeschaamd in de zonde, zodat hij tenslotte in de zonde roemt, Fil. 3:19: zo gaat het ook in de verdrukking: eerst neemt een christen de spaanders van het kruis, smaadheid en gevangenis, op; en dan draagt hij het kruis zelf.
- (3) Helaas! hoe ver zijn ze van 't kruis (verwijderd), die het vlees koesteren! Amos 6:4: "Die daar liggen op elpenbenen bedsteden, en weelderig zijn op hun koetsen"; een wel zeer ongeschikte houding, om het kruis op te nemen. 't Is niet de echte soldaat, van wie iets goeds te verwachten is, die op zijn bed ligt te soezen, terwijl hij in 't veld zijn wapenen behoorde te voeren. Wat zal ik zeggen, zegt Hieronymus, van zulke christenen, die er al hun werk van maken om hun kleren te parfumeren, hun haarlokken te krullen en hun diamanten te laten glinsteren; maar die, wanneer kruis en verdrukking, komt, en de weg naar de hemel vuil en beslikt wordt, niet kunnen verdragen, dat ze hun voeten erheen bewegen. Vele mensen zijn verwend. Dat zijn christenen, die (zoals Tertullianus ze noemt) het vlees koesteren, en daarom ongeschikt zijn voor de school des kruises. De naakte borst en de blote schouder is te zacht en te teer om Christus kruis te dragen. Gewent dan uzelf aan kruis en lijden, maakt uw bed niet te zacht.
- (4) Tracht in de kennis van Jezus Christus wel geoefend en, ervaren te zijn. Niemand zal ooit sterven voor wie hij niet kent, 2 Tim. 1:12: "Om welke oorzaak ik ook deze dingen lijd; want ik weet Wien ik geloofd heb." Blinde mensen zijn altijd vreesachtig. Een blind christen vreest voor het kruis. Verrijkt uzelf met kennis. Kent Christus in Zijn deugden, ambten, weldaden. Ziet Christus dierbaarheid, 1 Petrus 2:7: "U dan die gelooft, is Hij dierbaar." Zijn Naam is kostelijk, als olie die uitgestort wordt. Zijn bloed is kostelijk, als een balsem die uitgestort wordt; Zijn liefde is kostelijk, als wijn die uitgestort wordt. Jezus Christus is boordevol zoetigheid en vermakelijkheid. Hij is licht voor het oog, honig voor de mond, vreugde voor het hart. Ziet maar de kennis van Christus te krijgen, en alles zult gij

om Zijntwil gering achten en gaarne verlaten. u zult Hem omhelzen, al was het in een vuur. Een onverstandig man zal nooit een martelaar worden. Hij moge een altaar oprichten, maar hij zal nooit sterven voor een onbekende God.

4. *Schat de geringste waarheid Gods op hoge prijs.*

Zelfs het goudvijsel is kostelijk, de geringste straal waarheid is heerlijk, Spr. 23:23: "Koopt de waarheid en verkoopt ze niet." De waarheid is het voorwerp des geloofs, 2 Thess. 2:13, het zaad der wedergeboorte, Jak. 1:18, de springader der vreugde, 1 Kor. 13:6. De waarheid kroont ons met zaligheid, 1 Tim. 2:4. Als u ooit voor de waarheid lijden wilt, dan moet u ze boven alle dingen waarden en hoogachten. Wie de waarheid niet hoger acht dan zijn leven, zal nooit zijn leven afleggen voor de waarheid. De gezegende martelaars hebben de waarheid met hun bloed verzegeld. Twee dingen zijn er die God zeer hoogschat: Zijn ere en Zijn waarheid. Ik wil, zegt bisschop Jewel, mijn bisdom verlaten, ja ik ben bereid mijn naam en aanzien te verliezen; maar de waarheid van Christus kan ik niet verloochenen.

5. *Behoudt een goed geweten.*

Als u de zonde in uw hart toelaat ;en koestert, en zo uw geweten verwondt, zal het u ongeschikt maken om te lijden. Wie een gezwel op zijn schouder heeft, kan geen zware last dragen. De schuld in het geweten is als een pijnlijk gezwel. Wie daaraan lijdt, kan Christus kruis niet dragen. Als een schip waterdicht en goed uitgerust is, dan zal het over het water zeilen. Maar als het vol lekken zit, zal het in 't water verzinken. Als het geweten vol schuld zit (hetgeen gelijk is op een lek aan het schip), dan zal het niet kunnen zeilen .op de bloedige wateren der vervolging. Een huis dat op rotte pilaren staat, zal geen stand houden in een storm. Wie een verrot hart heeft, zal geen standhouden in een storm van verdrukking. Hoe kan een schuldig zondaar lijden, wanneer hij tevoren niet anders tegemoet ziet, dan van het vuur op de brandstapel naar het hellevuur te gaan! Ziet uw geweten rein te bewaren, 1 Tim. 3:9: "Houdende de verborgenheid des geloofs in een reïne consciëntie." Een goede consciëntie zal de vurige beproevingen doorstaan. Dat maakt de vuurvlam voor de martelaars als bedden van rozen. Een goed geweten is een koperen muur, en belacht met de Leviathan de drillingen der lans, Job 41:20. Laat iemand in de gevangenis zitten, dan is een goed geweten de paradijsvogel, die in deze kooi zingen kan. Augustinus noemt het een paradijs van een goede consciëntie.

6. *Maakt u met de Schriften vertrouwd,* Ps. 119:50. De heilige Schriften, door overdenking wél gekookt, zullen ons tot het lijden bekwaam maken. De heilige Schrift is eens christens palladium, zijn magazijn en koninklijke sterkte. Ze kan daarom vergelijken worden bij Davids toren, die gebouwd is tot ophanging van wapentuig, waar duizend rondassen aan hangen, Hoogl. 4:4, Kol. 3:16: "Het Woord van Christus wone rijkelijk in u." Hieronymus spreekt van iemand die door het geregeld lezen van de :heilige Schriften zijn hart maakte tot een bibliotheek van Jezus Christus. De heilige Schriftuur is - zoals ze een !honigraat is tot vertroosting - ook een wapenhuis tot versterking. Eerst brandden de harten der martelaren in hen door het lezen van de heilige Schriften, en dan waren hun lichamen geschikt om te branden. De heilige Schriften wapenen een christen tegen verzoeking en vervolging.

a. *Tegen verzoeking.* Christus Zelf, van de duivel verzocht zijnde, begaf Zich tot de heilige Schriften om verweer: Daar staat geschreven! Driemaal verwondt hij de oude slang met dit zwaard. Hieronymus zegt van de heilige Paulus, dat hij nooit zoveel verzoeking zou doorstaan hebben, als hij niet met het geweer der Schrift

was gewapend geweest. Christen, wordt gij verzocht of aangevochten? Ga dan naar de Schriften, neem vandaar een steen, en slinger die in het voorhoofd van een aanvechtende Goliath. Wordt u verzocht tot hoogmoed? Lees de tekst 1 Petrus 5:5: "God wederstaat de hovaardigen." Wordt u verzocht tot begeerlijkheid? Lees dan Jak. 1:15: "De begeerlijkheid ontvangen hebbende, baart zonde, en de zonde voleindigd zijnde, baart de dood."

- b. *Tegen vervolging.* Wanneer het vlees aarzelt, dan zal ons de heilige Schrift aanvoeren, van wapenen voorzien, en moed inspreken. Openb. 2:10: "Vreest geen der dingen die gij lijden zult. Ziet, de duivel zal enigen van ulieden in de gevangenis werpen, opdat gij verzocht wordt. En gij zult een verdrukking hebben van tien dagen. Zijt getrouw tot den dood, en Ik zal u geven de kroon des levens." O, zegt een christen, ik vrees en schrik voor het lijden: vreest geen der dingen die gij lijden zult. Maar waarom zal ik lijden? Ik heb God immers lief, en is dat niet genoeg? ja, maar God wil uw liefde beproeven. 't Is, opdat gij verzocht wordt. Gods goud wordt het beste in de oven beproefd. Maar, zegt een christen, deze verdrukking duurt zo lang. Nee, 't is maar een verdrukking van tien dagen. Ze zal niet eeuwig duren. Wat zijn tien dagen, in de weegschaal gelegd, tegenover de eeuwigheid? Maar wat ben ik erdoor verbeterd, dat ik lijd? Wat goed brengt het mij? Ik zal u (zegt God) de kroon des levens geven. Ook al wordt uw lichaam gemarteld, toch zal uw ziel gekroond worden. Maar ik zal bezwijken als de beproevingen komen. "Mijne genade is u genoeg", 2 Kor. 12:9. Een zwak christen heeft eeuwige armen om hem te ondersteunen.

7. Laat uw hart tot lijden. geschikt worden!

Vraagt u, hoe dat geschiedt?

Ik antwoord: door zelfverloochening, Matth. 16:24: "*Zo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf, en neme zijn kruis op, en volge Mij.*" Zelfverloochening is de grondslag van de Godzaligheid. En als die niet goed gelegd wordt, zal het gehele gebouw vallen. Is er enige lust in onze ziel, die wij niet kunnen verloochenen, ten laatste zal ze óf tot ergernis óf tot afval uitbarsten. Zelfverloochening is de draad, die door het gehele werk der godsdienst heen moet lopen. Een christen die zichzelf verzaken kan, is de juiste man om te lijden: *Die verloochene zichzelf en neme zijn kruis op.*

Tot nader verklaring van deze tekst zal ik twee dingen aanwijzen:

Ten 1ste Wat verstaan wordt onder *verloochenen*, en ten

Ten 2^e Wat verstaan wordt onder "*zelf*."

Wat verstaan moet worden onder "verloochenen." Verloochenen betekent zoveel als zichzelf aan de kant leggen, afzetten, vernietigen. Beza vertaalt het met "abdicet seipsum." (Hij verloochene *zichzelf*)

Wat verstaan moet worden onder "zichzelf." Er is vierderlei "zelf":

1. een wereldlijk,
2. een betrekkelijk,
3. een natuurlijk
4. een vleeselijk zelf.

1. De mens moet verzaken 't wereldlijk zelf, dat is: zijn goederen, Matth. 19:27: "Ziet, wij hebben alles verlaten, en zijn U gevolgd." 't Goud van Ofir moet verloochend worden voor de parel van grote waarde. Laat hun geld maar verloren

- gaan (zei die dappere Markies de Vico), die voor al het goud en zilver van de wereld, één uur gemeenschap met Christus waardig achten.
2. De mens moet verloochenen 't betrekkelijk zelf, n.l. zijn dierbaarste relatiën, als God 't eist. Namelijk indien zelfs degenen die ons het allernaast staan, zoals vader, moeder, enz. ons de weg versperren, dat wij onze plicht niet kunnen volbrengen, dan moeten wij over hen heenlopen of op hen treden, Lukas 14:26: "Indien iemand tot Mij komt, en niet haat zijn vader en moeder, en vrouw en kinderen, enz., die kan Mijn Discipel niet zijn." Onze betrekkingen mogen niet zwaarder wegen dan Christus.
 3. De mens moet verloochenen het natuurlijke zelf. Hij moet gewillig en bereid zijn om een offerande te worden, en Christus kroon te doen bloeien, al was het in zijn as, Lukas 14:26, Openb. 12:11: "Zij hebben hun leven niet liefgehad tot de dood toe." Jezus Christus was hun dierbaarder dan hun eigen hartenbloed
 4. De mens moet verloochenen 't vleselijke zelf. Dit acht ik het voornaamste oogmerk van de tekst te zijn.
 - Hij moet verloochenen eigen gemak. 't Vlees roept almaar om gemakkelijheid, het buigt zijn hals niet gaarne onder Christus juk, 't houdt niet erg van het kruis; 't roept: "er is een leeuw op den weg", Spr. 22:13. Wij moeten eigen gemak verloochenen. 't Valt zwaar voor degenen die op de zachte peluw der luiheid liggen te soezen, om het kruis op te nemen, 2 Tim. 2:3: "Gij dan lijdt verdrukkingen als een goed krijgsknecht van Jezus Christus." Wij moeten door zweet en bloed een weg banen naar de hemel. Caesars soldaten vochten met honger en koude.
 - De mens moet eigen gevoelen verloochenen. Elk mens heeft van nature een hoge gedachte van zichzelf, hij is dronken van geestelijke hoogmoed, en een hovaardig mens is ongeschikt voor het kruis, hij kan zo laag niet bukken om het kruis op te nemen, hij denkt dat hij te goed is om te lijden. *Wat, zegt hij, ik die van zulk een edele afkomst ben, die zulke hoge en voortreffelijke gaven, zulk een eer en aanzien in de wereld geniet, zou ik lijden?* Een hoogmoedig man veracht het kruis. Och, verloochent liever uw eigen gevoelen. Hoe kwam het dat Christus leed? Hij vernederde Zichzelf en werd gehoorzaam tot de dood, Fil. 2:8. Laat de pluimen van hoogmoed eens vallen.
 - De mens moet verloochenen eigen vertrouwen. Zelfvertrouwen bracht Petrus onder de voet, Matth. 26:35: "Al wierden ze ook allen aan U geërgerd, ik zal nimmermeer geërgerd worden; al moest ik ook met U sterven, zo zal ik U geenszins verloochenen." Hoe vermetel was deze man op zijn eigen sterkte, alsof hij .meer genade bezat dan alle Apostelen? Hij verloochende zijn eigen Meester, omdat hij zijn eigen-ik niet verloochend had. Och, verloochent dan toch eigen kracht. Simsons sterkte bestond in zijn haarlokken. Eens christens sterkte ligt in Christus. Wie op zichzelf vertrouwt, zal aan zichzelf overgelaten worden. Die in eigen kracht uitgaat, zal tot zijn eigen schande wederkomen.
 - De mens moet verloochenen eigen wijsheid. Wij lezen van vleselijke wijsheid, 2 Kor. 1:12: Eigen wijsheid betekent vleselijke voorzichtigheid en vlugheid. 't Is wijsheid, zegt het vlees, dat men zich buiten het lijden houdt; 't is wijsheid, dat men zich niet tegen de zonde verklaart, 't is wijsheid dat men subtile onderscheidingen weet uit te vinden om het kruis te ontgaan. Wijsheid des vleses is erop uit, om 't vlees te verschonen. 't Is waar, er moet christelijke voorzichtigheid betracht worden. Er moet een slangenhoofd in een duivenhoofd zijn. Wijsheid en onschuld moeten tezamen gaan; die twee vanéén te scheiden is gevaarlijk. Vervloekt is die wijsheid, welke ons onze plicht leert schuwen:

"Deze is de wijsheid niet die van boven afkomt, maar is duivels", Jak. 3:15; een wijsheid van de oude slang, die tenslotte tot dwaasheid zal overgaan. 't Is precies alsof iemand zichzelf voorover in 't water wierp, om zijn goud te redden. Zo zal de wereldwijze zijn ziel verdoemen, om zijn schuld te behouden.

- De mens moet verloochenen zijn eigen wil. De oude leraar Gregorius noemt de wil de opperbevelhebber over alle krachten der ziel. Adam had in de staat der rechtheid een gezond verstand, een goede wil, en goed geregelde affecten. De wil was als een speeltuig, dat op de juiste toon gestemd is, zij bezat een lieflijke harmonie en stemde met de wil van God volkomen overeen. Maar nu is de wil verdorven, zodat hij ons als een sterk getij ten kwade gewelddadig wegvoert. De wil is niet alleen onbekwaam ten goede, maar ook gekant tegen het goede, Hand. 7:51: "Gij wederstaat altijd den Heiligen Geest." Er is geen groter vijand dan de wil; de wil is tegen God in de wapenen, 2 Petrus 2:10. De wil bemint de zonde, en haat het kruis. Als wij dus ooit voor God en Diens zaak lijden willen, dan moeten wij onze eigen wil kruisigen en doden; een christen moet zeggen: *niet mijn wil, Heere, maar Uw wil geschiede!*
- De mens moet verloochenen eigen redeneringen. 't Vleselijke deel zal tegen het lijden redeneren, Marc. 2:8: "Wat overdenkt gij deze dingen in uw harten?"

Deze en dergelijke redeneringen zullen in ons hart opkomen:

Tegenwerping. *Vervolging is immers bitter.*

Antwoord: Maar toch zalig, Jak. 1:12: "Zalig is de man die verzoeking verdraagt", enz. 't Kruis is zwaar, maar hoe scherper kruis, hoe zwaarder kroon.

Tegenwerping. *Maar 't valt zwaar, om van zijn goed en bloed te scheiden.*

Antwoord: Christus is meer waard dan alle dingen. Hij is het Manna tot versterking, wijn tot vertroosting, zaligheid tot kroning.

Tegenwerping. *Maar vrijheid is zo zoet!*

Antwoord: Zulke banden maken een ruime baan voor vrijheid, Ps. 4:2: "In benauwdheid, hebt Gij mij ruimte gemaakt." Wanneer de voeten in de stok gekluisterd zijn, dan kan het hart nog een zoete ruimte en vrijheid genieten.

Zo moeten wij eigen redeneringen, die in het hart tegen het lijden gemakkelijk kunnen opkomen, beantwoorden en de mond stoppen.

Deze zelfverloochening van hart valt zeer moeilijk. 't Is het rechteroog uitrukken. Een mens staat niet zoveel te doen - zegt iemand - bij het overheersen van mensen en duivelen, als bij het overheersen van hemzelf. Het eigen-ik is een afgod. En hoe zwaar valt het om deze afgod op te offeren, en 't zichzelf-zoeken in zelf-verzaking te veranderen! Maar ook al valt het zwaar, toch is het tot het opnemen van het kruis wezenlijk nodig. Christenen moeten eerst het eigen-ik afleggen, eer zij het kruis kunnen opnemen.

Helaas, hoe ver zijn ze dan van het kruis (verwijderd), die zichzelf in de geringste dingen nog niet kunnen verloochenen, zoals in spijs en drank en kleding; die in plaats van het vlees te martelen, het vlees koesteren; in plaats van het kruis op te nemen, de kroes opnemen. Betekent dit zelfverzaking, het vlees de vrije teugel geven? Voorzeker, wie zichzelf niet kunnen verloochenen, zullen, als het kruis komt, Christus verloochenen. O Christenen, wilt gij ooit bekwaam zijn om Christus kruis te dragen, dan moet u uzelf beginnen te verloochenen. Bedenkt:

- a. Hetgeen gij om Christus wil verloochent, dat zult gij in Christus terugvinden, Matth. 19:29: "Zo wie zal verlaten hebben huizen, of broeders, of zusters, of vader of moeder, of vrouw of kinderen, of akkers om Mijns Naams wil, die zal honderdvoud ontvangen, en het eeuwige leven beërven." Dit is een gelukkige ruil. Is tien tegen honderd niet een goede winst. Hier is nog meer: hier is het honderd voor één.
- b. 't Is niet meer dan billijk dat u uzelf om Christus wil verloochent. Heeft Christus Jezus niet Zichzelf om uwentwil verloochend? Hij verloochende Zijn vreugde, Hij verliet Zijns Vaders schoot. Hij verloochende Zijn eer en heerlijkheid, verdroeg het kruis en verachtte de schande, Hebr. 12:2. Hij verloochende Zijn leven, Hij vergoot Zijn bloed als een offerande op het altaar des kruises, Kol. 1:20. Verloochende Christus Zichzelf om uwentwil, en zult gij uzelf dan niet verloochenen om Zijnentwil?
- c. Zelfverzaking is het beste kenteken van een oprecht christen. De huichelaars kunnen grote kennis hebben, en een brede belijdenis doen, maar 't is alleen een oprecht Christen, die zichzelf om Christus wil verloochenen kan. Ik las eens van een heilig man, die door satan werd aangevochten, en tot wie de satan zeide: waarom doet gij u zoveel moeite? Ge waakt en vast, en onthoudt u van zonde. Maar, arme man! wat doet u méér dan ik? Bent u dronkaard noch echtbreker? Ik ook niet. Waakt ge? Laat het u van mij gezegd zijn: ik slaap nooit en te nimmer. Vast ge? Ik eet nooit. Wat doet u dan meer dan ik doe?
Welaan, satan, zeide de Godzalige man, ik zal 't u zeggen: Ik bid, ik dien de Heere, ja, ik verloochen mijzelf.
Wel, zei satan, dan gaat u mij ver te boven, want ik verhef mijzelf. En zo verdween hij. Zelfverzaking is de beste toetssteen van oprechtheid. Wie zichzelf verloochent, gaat de huichelaars te boven.
- d. Als u uzelf verloochent, doet u niets meer dan anderen vóór u deden. Mozes was een zelfverzaker, hij weigerde de eer en voordelen van Farao's hof, Hebr. 11:24-27. Marcus Aurelius, die ten tijde van keizer Julianus leefde, leed grote tormenten (- kwellingen) vanwege de Godsdienst. Als hij ook maar een halve penning voor de bouw van een afgodstempel had willen geven, dan zou hij vrijgekomen zijn. Maar dat wilde hij niet, ook al kon hij voor een halve penning zijn leven redden. Hier was een zichzelf-verzakend heilige.
- e. Er zal een tijd komen, dat, indien gij de wereld niet om Christus wil verzaakt, de wereld u verzaken zal. Thans weigert u de wereld voldoening, eerlang zal ze u huisvesting weigeren; ze zal u zelfs niet toestaan om adem te halen, ze zal u uit uw bezit zetten; en, wat nog erger is, de wereld zal u niet alleen verzaken, maar Christus Zelf zal u verzaken, Matth. 10:33: "Zo wie Mij verloochend zal hebben voor de mensen, dien zal Ik ook verloochenen voor Mijn Vader, Die in de hemelen is."

8. *Wapent u met de genadegaven des Heiligen Geestes.* Vooral met deze drie: Geloof, liefde en lijdzaamheid.

De eerste genade is geloof, Ef. 6:16: "Bovenal aangenomen hebbende het schild des geloofs." Het is iets anders het geloof voor te wenden, of het te gebruiken. De huichelaar gebruikt het geloof tot een dekmantel, de martelaar tot een schild. Een schild is van nut in tijd van gevaar: 't beschermt het hoofd, 't bewaart de vitale delen van de mens. zo'n schild is het geloof. 't Geloof is de genade, die voor geen vurige oven zwicht, 1 Petrus 1:7. Ook al wordt het geloof door vuur beproefd, toch wordt het bevonden te zijn tot lof en eer. 't Geloof slaat, als Hercules' knots, alle tegenstand neer.

Door 't geloof strijden wij ten bloede toe, Hebr. 11:34. 't Geloof is een zegepralende genade. De gelovige zal Christus kroon doen bloeien, al was het in zijn eigen as. Een .ongelovige gelijkt op Ruben: een snelle afloop der wateren, hij zal de voortreffelijkste niet zijn, Gen. 49:4. Een gelovige is als Jozef: "de schutters hebben hem wel bitterheid aangedaan, en beschoten, maar zijn boog is in stijvigheid gebleven", vers 23, v. Werp een gelovige op de wateren van verdrukking, dan zal hij Christus op het water volgen, en niet wegzinken. Werp hem in het vuur: zijn ijver brandt feller dan de vlam. Werp hem in de gevangenis: hij wordt ontbonden in de Geest. Paulus en Silas hadden hun gezangen in de stok, Ps. 91:13: "Op den fellen leeuw en de adder zult gij treden." Wanneer een christen met het geloof als een pantsier gewapend is, dan kan hij de vervolgingen, die zo wreed als leeuwen en zo giftig als adderen zijn, op de nek treden. Zijt dan met geloof gewapend.

Vraag: *Maar hoe kan het geloof zo'n proefgeweer zijn?*

Antwoord: Op zes manieren.

- (1) 't Geloof verenigt de ziel met Christus, en dit gezegende Hoofd zendt Geest en kracht in de lidmaten neer, Fil. 4:13: "Ik vermag alle dingen door Christus, Die mij kracht geeft." 't Geloof is een genade, die van lenen en borgen leeft. Wanneer wij gebrek aan water hebben, dan gaan we naar de put om het te halen. Ontbreekt ons goud, dan gaan we naar de mijn. Zo begeeft zich het geloof tot Christus en haalt kracht en sterkte in de ziel, waardoor de ziel bekwaam gemaakt wordt zowel om te handelen als te lijden. En hiervandaan komt het, dat het geloof zulk een wonder-werkende genade is.
- (2) 't Geloof werkt verachting voor de wereld in de ziel. 't Geloof geeft ons de juiste voorstelling van de wereld, Pred. 2:11. 't Geloof toont ons de wereld in haar nachtgewaad, ontbloot van al haar juwelen en sieradiën. 't Geloof doet de wereld in een verduistering verschijnen. De gelovige ziet meer eclipsen (= zonsverduisteringen) dan de sterrenkundige. 't Geloof toont de ziel betere dingen dan de wereld; 't geeft een gezicht op Christus en op de heerlijkheid, een gezicht op de hemel. Zoals de zeeman in een donkere nacht in het topje van de mast klimt, en een ster ziende, uitroept: ik zie een ster: zó klimt het geloof boven de zintuigen en het verstand naar de hemel omhoog, en ziet Christus, die heldere Morgenster. En wanneer de ziel Zijn voortreffelijke schoonheden eenmaal aanschouwd heeft, dan wordt de wereld gekruisigd. O, zegt een christen, zal ik het verlies van al deze dingen niet geduldig verdragen, opdat ik Jezus Christus genieten mag?
- (3) 't Geloof ontleent sterkte aan de belofte. 't Geloof leeft uit een belofte. Neem de vis uit het water, ze zal sterven. Beroof het geloof van de belofte, dan kan het niet leven. De beloften zijn de borsten der vertroosting. 't Kind krijgt door de borst te zuigen, kracht en sterkte. Hetzelfde doet het geloof door te zuigen aan de borst der belofte. Wanneer een stad belegerd is en op het punt staat zich aan de vijand over te geven, dan worden meestal hulptroepen gestuurd, om die stad te ontzetten. Zo ook hier: wanneer het geloof zwak begint te worden, op 't punt om in de strijd te bezwijken, dan rukken de beloften hun strijdmacht tezamen en brengen alles bijéén, wat tot ontzet en bijstand van het geloof dient, en zo krijgt dan het geloof kracht om in de vurige beproeving stand te houden.
- (4) 't Geloof geeft aan de ziel de rechte kennis van. het lijden. 't Geloof tekent het lijden met levendige kleuren. Wat is kruis en lijden? 't Geloof zegt: 't is maar een lijden van het lichaam, van dat lichaam dat eens naar de loop der natuur tot stof wederkeren moet. De vervolging kan niets meer uitrichten dan mijn leven wegnemen. Dat kan ook een koorts doen. Welnu, 't geloof geeft aan de ziel zo'n

juiste kennis van het lijden en neemt daarvan als 't ware de juiste maat, dat het een christen bekwaam maakt om voor Christus voeten zijn leven neer te werpen.

- (5) 't Geloof weet de rampen én beloften te verenigen en onderling te schikken; zoals dat toeging op de reis van de heilige Paulus: de Voorzienigheid scheen hem tegen te zijn. Er stond een stormwind op, genaamd *Eurochlydon*, Handel. 27:14. Maar God had hem een belofte geschonken, dat Hij hem en allen die met hem waren, behouden zou, vers 24. Daarom, hoe de wind ook woei: Paulus bezat het geloof, dat hij hem tenslotte naar de hemel blazen zou. Zo ook hier: wanneer de rede zegt, kijk eens, welken onoverkomelijke rampen en moeilijkheden, 't is met mij niets gedaan; dan zegt het geloof: "Alle dingen zullen dengenen die God liefhebben, medewerken ten goede", Rom. 8:28. Hoe bloedig ook, deze rampspoed zal de belofte vervullen. De verdrukking zal tot mijn bestwil dienen, tot genezing van mijn verdorvenheid en bevordering van mijner ziele zaligheid. 't Geloof verbindt dus de wind en het getij te zamen, n.l. de wind van tegenspoed en het getijde van een belofte, en zo maakt het een christen bekwaam om vervolging te lijden.
- (6) 't Geloof zuigt zoetheid uit het kruis. 't Geloof laat de ziel zien, dat God verzoend en de zonde vergeven is. En och, hoe zoet is dan het kruis! De bij zuigt de zoetste honig uit het bitterste kruid. Zo zuigt het geloof uit de scherpste beproevingen de zoetste vertroosting. 't Geloof beschouwt de verdrukkingen als Gods liefdetekenen. De verdrukkingen (zegt Nazianzenus) zijn scherpe pijlen, maar geschoten door de hand van een liefhebbende Vader. 't Geloof kan aan het topje van de roede honig proeven. 't Geloof haalt blijdschap uit het kruis, Joh. 16:20. Het geloof vindt honig in het lichaam der leeuwen, en een parel onder het kruis. En zo hebt u gezien, hoe en in welk opzicht het geloof zulk een puik en proefgeweer is: "Bovenal aangenomen hebbende het schild des geloofs." Wanneer de gelovige ziel maar haar anker in de hemel geworpen heeft, dan zal ze in de wateren der vervolging niet verzinken.

Ten 2e. De tweede genade is liefde. Laat uw harten in liefde tot de Heere ontstoken zijn. Liefde is een genade, zowel in actieve als passieve zin.

- (1) De liefde is actief (- dadelijk). De liefde werkt met een dringende kracht op de ziel, 2 Kor. 5:14: "De liefde van Christus dringt ons." De liefde is de vleugel der ziel, die de ziel vliegen doet, én het gewicht aan de ziel, dat haar gaande maakt. De liefde denkt nooit, dat ze voldoende voor Christus doen kan, zomin als hij die de wereld liefheeft, ooit denkt, dat hij moeite genoeg voor de wereld doen kan. De liefde wordt nooit vermoeid, tenzij dan over haar eigen traagheid.
- (2) De liefde is ook passief (- lijdelijk). Ze maakt de mens bekwaam om te lijden. Wie zijn vriend liefheeft, zal liever om zijnentwil iets lijden, dan toelaten dat hem onrecht aangedaan wordt. De Curtiussen legden hun leven af voor de Romeinen, omdat ze die liefhadden. De liefde deed onze getrouwe Heiland voor ons lijden. Zoals de pelikaan haar jongen, wanneer die door de slangen gebeten zijn, uit tedere liefde met haar eigen bloed voedt, om ze weer te genezen: zo heeft de Heere Jezus, om ons te genezen, toen wij door de oude slang gebeten waren, (ons) met Zijn eigen bloed gelaafd. Jakobs liefde tot Rachel bracht zoveel bij hem teweeg, dat hij zijn leven voor haar in gevaar bracht. "Vele wateren zouden deze liefde niet kunnen uitblussen", Hoogl. 8:7. Ook de wateren van vervolging niet. De liefde is sterk als de dood, vers 6. De dood maakt ruim baan door de grootste tegenstand. Zo zal de liefde een weg tot Christus banen door de gevangenis en de vurige oven. Maar iedereen doet alsof hij Christus liefheeft.

Hoe zullen wij dan weten, dat wij Hem zulk een liefde toedragen, die ons zal doen lijden?

- a. Oprechte liefde is een liefde van vriendschap, die uit een natuurlijke inborst voortkomt, wanneer wij Christus om Hemzelf liefhebben. Er is een liefde van de huurling, een hoerenliefde, wanneer wij Gods voorwerpen liefhebben om iets anders. Iemand kan de koningin der waarheid liefhebben om haar parelen en oorsieraden, omdat ze allerlei voordelen meebrengt. Zo kan iemand Christus liefhebben om Zijn haarlokken van goud, Hoogl. 5:11, omdat die met heerlijkheid verrijken. Maar oprechte liefde is het, wanneer wij Christus om Zijn lieflijkheid beminnen, n.l. vanwege die oneindige en uitnemende schoonheid, die van Christus uitstraalt; zoals iemand zoete wijn om hemzelf bemint.
- b. Oprechte liefde is een liefde van verlangen. Wanneer wij verlangen om met Christus als de Fontein der gelukzaligheid verenigd te zijn. Liefde is een lust of trek tot gemeenschap en vereniging. De ziel die Christus liefheeft, begeert naar de dood, omdat deze ontbinding tot vereniging leidt. De dood snijdt de ene knoop aan stukken, en legt de andere vast.
- c. Oprechte liefde is er één van goedgunstigheid, wanneer wij naar ons uiterste vermogen Christus Naam in de wereld zoeken te verheffen. En zoals Hem de Wijzen uit het Oosten goud, wierook en mirre brachten, brengen ook wij Hem onze tol van schuldige dienst en gehoorzaamheid, gewillig - al was het door onze val - om Hem op te helpen en te verhogen. Kortom, de liefde die van de hemel is ontstoken, zij doet ons Christus de room en kwintessens van onze genegenheid geven, Hoogl. 8:2: "Ik zoude u van specerijenwijn te drinken geven, en van het sap van mijne granaatappelen." Heeft de bruid een beker met specerijenwijn, en vol sap van granaatappelen: Christus moet eruit drinken. Stellig kunnen wij Christus nooit te veel beminnen. 't Goud kunnen wij wel te veel beminnen, maar Christus niet. De Engelen beminnen Christus niet naar dat Hij het waard is. Welnu, wanneer de liefde tot deze hoogte is geklommen, dan zal ze ons tot lijden bekwaam maken: "De liefde is sterk als de dood." Eerst branden de martelaars van liefde, en daarna in het vuur.

Ten 3e. *De derde genade is lijdzaamheid.*

Lijdzaamheid is een genade, die tot kruis en lijden inzonderheid van node is. Lijdzaamheid is een zoete onderwerping onder Gods wil, waardoor wij alles gewillig verdragen wat Hij ons gelieft op te leggen. Lijdzaamheid maakt een christen onverwinnelijk als een aambeel, dat alle slagen kan verduren. Wij kunnen geen mensen zijn zonder lijdzaamheid. Ongeduld ontmenselijkt de mens, berooft hem van 't gebruik van zijn verstand. Zonder lijdzaamheid kunnen wij geen martelaars zijn. Lijdzaamheid doet verdragen, Jak. 5:10.

Wij lezen in Openb. 13:2 over een beest, dat een pardel gelijk was, en zijn voeten als eens beers voeten, en zijn mond als de mond eens leeuws; en de draak gaf hem zijn kracht, enz. Onder dit beest wordt de macht van de antichrist verstaan. De antichrist kan men met reden bij een pardel vergelijken, wat betreft zijn list en wreedheid: "En op zijn hoofden was een naam van Godsclastering", vers 1; hetgeen overeenkomt met de beschrijving van de mens der zonde, 2 Thess. 2:4: "Hij zal in de tempel Gods als een God zitten, zichzelf vertonende dat hij God is; en de draak gaf hem zijne kracht", vers 2 (d.w.z. de duivel); "en hetzelfde werd macht gegeven om den heiligen krijg aan te doen", Openb. 13:7. Wel, hoe komen de heiligen de hitte van deze vurige beproeving te verdragen? vers 10: "Hier is de lijdzaamheid der heiligen." De lijdzaamheid overwint door verdragen. Een christen zonder lijdzaamheid is als een

soldaat zonder geweer. 't Geloof houdt het hart (overeind), opdat het niet wegzinkt. Lijdzaamheid houdt het hart naar beneden, opdat het niet losbreekt in murmuring. Lijdzaamheid wordt door geen onrecht ontstoken tot gramschap of ongeduld. Lijdzaamheid is wel gevoelig, maar niet ongeduldig. Lijdzaamheid ziet op het einde des lijdens; en dit is het devies: *Deus dabit bis quoque finem*. Zoals de wachter het aanbreken van de dag verwacht, zo lijdt en wacht een geduldig christen, totdat de dag der heerlijkheid over hem begint aan te breken. 't Geloof zegt: God zal komen; de lijdzaamheid zegt: Ik zal Zijn tijd verbeiden. Dit zijn de genades, waarmee zich een christen tegen de verdrukking wapenen moet, opdat hij in de boze dag kan wederstaan.

9. Vergader een schat van troostvolle beloften, om u daarmee tegen het kruis of te midden van het kruis te versterken. De beloften zijn de kurken om het geloof boven water te houden; ze zijn de borsten, die een christenziel in tijd van verdrukking voeden; ze zijn als honig aan het puntje van de staf. Vergader de beloften!

- (1) God heeft beloften van onderrichting gegeven, dat Hij ons in die ure een Geest der wijsheid wil schenken, om ons te leren wat wij zeggen zullen, Lukas 21:15: "Ik zal u .mond en wijsheid geven, welke niet zullen kunnen tegenspreken, noch wederstaan allen die zich tegen u verzetten." Gij zult geen studie nodig hebben. God zal een antwoord in uw mond leggen. Hier kunnen velen van Gods kinderen hun zegel onder plaatsen. De Heere heeft dikwijls in een oogwenk zulke woorden in hun mond gegeven, welke hun vijanden gemakkelijker konden afkeuren dan weerleggen.
- (2) God heeft beloften van bescherming gedaan, Hand. 18:10: "Niemand zal de hand aan u leggen om u kwaad te doen." Hoe veilig was Paulus, toen hij de Almachtige tot zijn scherm en schild bezat! En Lukas 21:18: "Niet een haar uit uw hoofd zal verloren gaan." De vervolgers zijn leeuwen, maar leeuwen aan een ketting.
- (3) God heeft beloften gedaan, om op een bijzondere wijze bij Zijn heiligen in hun, lijden, tegenwoordig te zullen zijn, Ps. 91:15: "In de benauwdheid zal Ik bij hem zijn." Indien ons zulk een Vriend in de gevangenis bezoekt, dan kan het ons niet slecht vergaan. Al veranderen wij onze plaats, toch zullen wij niet van Bewaarder veranderen: "Ik zal bij hem zijn." God zal ons 't hoofd vasthouden en het hart versterken, wanneer wij in een geestelijke flauwte zijn. Wat geeft het dan, al hebben wij meer verdrukkingen dan anderen, als wij ook meer van Gods tegenwoordigheid genieten? Niets is God zo dierbaar als Zijn ere. 't Zou Hem geen eer zijn, als Hij Zijn kinderen in lijden bracht en ze daarin alleen liet. Hij zal bij hen zijn om hun moed te geven en te ondersteunen; ja, wanneer nieuwe moeilijkheden oprijzen, Job 5:19: "In zes benauwdheden zal Hij u verlossen, enz.
- (4) God deed beloften van verlossing, Ps. 91:15: "Ik zal er hem uittrekken, en zal hem verheerlijken." God zal een achterdeur voor Zijn volk openen om uit het lijden te geraken, 1 Kor. 10:13: "Hij zal met de verzoeking ook de uitkomst geven." Zo handelde de Heere met Petrus, Hand. 12:10. Petrus gebed had de hemel geopend, en de Engel Gods opende de gevangenis. God kan óf een strik voorkomen óf ze verbreken, Ps. 68:21: "Bij den Heere, den Heere zijn uitkomsten tegen den dood." Hij Die ons geloof kan versterken, kan onze boeien verbreken. De Heere gebruikt soms de vijanden als werktuigen om de strikken te verbreken, die ze zelf gelegd hebben, Esther 8:8.
- (5) God heeft in geval van martelaarschap beloften van vertroosting gedaan, Joh. 16:20: "Uw droefheid zal tot blijdschap worden." Ziedaar het water in wijn veranderd, Hand. 23:11: "Heb goeden moed, Paulus!" In tijd van vervolging tapt

God de wijn van vertroosting. De hartversterkingen worden voor geestelijke flauwtes bewaard. Philip, landgraaf van Hessen, verklaarde dat hij de Goddelijke vertroosting der martelaren gevoeld had. Stefanus zag de hemelen geopend, Hand. 7:56. De gezegende martelaar Glover riep op de brandstapel, in heilige verrukking, uit: *Hij is gekomen, Hij is gekomen*, n.l. de Trooster.

- (6) God schonk beloften van vergelding. God zal al onze verdrukkingen genadiglijk en overvloediglijk vergelden: In dit leven honderdvoud, en in de andere wereld het eeuwige leven, Matth. 19:29. Dit noemt Augustinus de beste en grootste woeker. Ons verlies om Christus wil is winst, Matth. 10:39: "Die zijn ziel zal verloren hebben om Mijnentwil, zal dezelve vinden." Deze en dergelijke beloften moeten wij opzoeken, en door middel van heilige overdenkingen zuigen, om er zoetheid en kracht uit te halen.

10. Stelt u de exempelen (= voorbeelden) der martelaren en bloedgetuigen voor ogen, en beschouwt ze als voorbeelden om na te volgen, Jak. 5:10: "Neemt tot een exempel des lijdens de Profeten, die in den Naam des Heeren gesproken hebben." Voorbeelden hebben meer invloed en kracht dan geboden. De laatste geven bevel, de eerste schenken moed. Men laat aan de olifanten het bloed (= sap) van druiven en moerbeziën zien, om ze des te beter te laten vechten. Zo vertoont ons de Heilige Geest het bloed der heilige Martelaren, om ons een geest van ijver en kloekheid in te storten. Micha werd in de gevangenis gezet, Jeremia in een donker gat geworpen, Jesaja in stukken gezaagd. Ook al werd hun vlees gezoden, gebraden en van lid tot lid geradbraakt en uiteengehaald, toch bleven de eerste Christenen - gelijk een diamant - onverwinnelijk; hun ijver en geduld was zo groot, dat de vervolgers verbaasd stonden en vermoeder werden van het martelen dan de martelaars van het verduren der martelingen.

Toen Johannes Hus weggeleid werd om verbrand te worden, zetten zij hem een driedubbele kroon van papier, met rode duivelen beschilderd, op zijn hoofd. Toen hij die zag, sprak hij: *"Mijn Heere Jezus Christus heeft voor mij een kroon van doornen gedragen, waarom zou ik dan deze kroon niet dragen, hoe smadelijk en schandelijk ze ook is?"*

Polycarpus, de bisschop van Smyrna gaf, toen hij voor de stadhouder kwam en door hem bevolen was Christus te verzaken en bij de keizer te zweren, ten antwoord: *"Ik heb Christus zesentachtig jaren gediend, en nooit heeft Hij mij enig kwaad gedaan, en zou ik Hem nu verloochenen?"*

Saunders, die gezegende (Engelse) martelaar sprak: *"Welkom kruis van Christus; mijn Zaligmaker heeft mij zulk een bittere drinkbeker vóórgedronken, en zal ik Hem niet nadrinken? Gij Baynham, gij Rooms en die wonderen verwacht, ik gevoel niet meer pijn in het vuur, dan wanneer ik op een bed van veren lag."*

Een andere martelaar zei: *"Het rinkelen van mijn ketenen is een zoete muziek in mijn oren geweest; o, welk een troost (zei dezelfde) is een goed geweten!"*

Weer een andere martelaar kuste de staak, en zei: *"Ik zal mijn leven niet verliezen, maar voor een beter verwisselen; in plaats van kolen zal ik parelen hebben!"*

"Geloofd zij God", zei weer een ander - toen de ketting aan hem vastgemaakt werd -, *"voor deze trouwe gordel!"*

Deze en andere voorbeelden van heilige Martelaren moeten wij ter harte nemen. God is nog dezelfde God. Hij heeft nog evenveel liefde in Zijn hart om Zich over ons te ontfermen, en zoveel kracht in Zijn armen om ons te helpen, als Hij toenmaals bezat.

Laat ons bij onszelf eens overdenken, welk een moed en dapperheid zelfs de heidenen in hun lijden getoond hebben.

Julius Caesar was iemand met een edele geest. Plutarchus vertelt van hem, dat, toen hem een zeker verraad op 't raadhuis - tegen hem gesmeed en uitgevoerd - werd bekendgemaakt, hij ten antwoord gaf, *dat hij liever sterven dan vrezen wilde.*

Mutius Scevola hield zijn hand boven het vuur, totdat het vlees zijn hand begon te roosteren en zijn vingers te krimpen, en toch verdroeg hij het met een ongekreukt gemoed.

Quintus Curtius vertelt van Lysimachus, een dapper kapitein, die veroordeeld was om naakt voor de leeuwen geworpen te worden; toen nu de leeuw brullende op hem afkwam, wond Lysimachus zijn hemd om zijn arm en duwde het de leeuw in zijn bek, en zijn tong grijpende, doodde hij de leeuw.

Stortte de natuur bij heidenen zulk een kloeke en dappere geest in, hoeveel te meer behoort dat de genade te doen in de christenen! Laat ons zo gezind zijn als de heilige Paulus, Hand. 20, 24. *"Ik houde mijn leven niet dierbaar voor mijzelven, opdat ik mijn loop met blijdschap mag volbrengen."*

11. Laten wij ons tegen 't kruis met deze en soortgelijke bedachten wapenen:

(1) Bedenkt dan, voor Wie wij lijden. 't Is voor Christus. Wij kunnen immers voor geen betere vriend lijden? Menig mens zal geen schande of dood ontzien om zijn lusten te dienen. Hij zal om de lust van dronkenschap te vervullen, geen oneer ontzien, en zelfs de dood verduren om de lust van wraakzucht te bevredigen, Zullen anderen om hun lusten sterven, en zullen wij niet sterven om Christus wil? Zal iemand dan lijden om die lust te voldoen, die hem verdoemt, en zullen wij niet lijden voor die Christus, Die ons behoudt en zalig maakt? Och, bedenkt, wij verbinden ons aan Gods eigen zaak, en God zal ons geenszins verliezers laten zijn. *Als niemand het vuur op Gods altaar aansteekt om niet*, Mal. 1:10, voorzeker, zal dan niemand zichzelf Gode in het vuur opofferen om-niet!

(2) Vervolging lijden is een grote eer voor een christen. Wanneer Ambrosius de lof van zijn zuster bezingt, zegt hij: *"dit zal ik van haar zeggen, dat ze een martelares was."* Het feit dat men uitgezonderd wordt om een bloedgetuige der waarheid te zijn, dat is een grote eer: "Zij dan gingen henen van het aangezicht des Raads, verblijd zijnde dat zij waren waardig geacht geweest om Zijns Naams wil smaadheid te lijden", Hand. 5:41. Koningen dragen de titel: *"beschermers des geloofs"*; martelaars zijn op een bijzondere manier beschermers van het geloof. Koningen beschermen het geloof door hun zwaard, maar martelaars door hun bloed. Gregorius van Nazianzenus noemt Athanasius "een bolwerk der waarheid." 't Is een eer, voor God in dienst gesteld te worden. De martelaars zijn niet alleen Christus navolgers, maar ook Zijn vaandragers. De Romeinen hadden hun Camilla en Fabricii, dappere soldaten in het veld. God roept geen anderen dan Zijn strijdbare helden, om Zijn oorlog te voeren.

Wij lezen, dat Abraham zijn onderwezenen, d.w.z. geoefende soldaten uitkoos, van wier kloekheid en ervaring hij verzekerd was, Gen. 14:4. Welk een eer is het, om één van Christus geoefende krijgsbenden te zijn! De leerlingen van Christus droomden van een tijdelijk koninkrijk, Hand. 1:6. Christus zegt hun, vers 8: "Gij zult Mijn getuigen zijn, zo te Jeruzalem", enz. De waarheid van Christus Godheid en lijden door hun bloed getuigenis te geven, was een groter eer voor de discipelen, dan wanneer ze een tijdelijk rijk op aarde bezeten hadden. Een purperkleurig kruis is eerlijker en heerlijker dan een purperkleurige rok. De

vervolging wordt genoemd de "hitte der verdrukking", 1 Petrus 4:12. God heeft twee vuren; in 't éne vuur werpt Hij Zijn goud, en in 't andere vuur werpt Hij Zijn schuim. 't Vuur waarin Hij Zijn schuim werpt, is het helse vuur. 't Vuur waarin Hij Zijn goud werpt, is het vuur der vervolging. God verheerlijkt Zijn goud, wanneer Hij het in het vuur beproeft, 1 Petrus 1:7: "De Geest der heerlijkheid rust op u." Zoals de vervolging een wapen van onze orde is, zo ook een banier van onze glorie. Kan een voortreffelijk mens groter eer bereid worden, dan dat hij verwaardigd wordt om een verdediger te zijn van de zaak Gods? Om niet alleen te sterven in de Heere, maar ook te sterven vóór de Heere? Ignatius noemde de ijzeren boeien *zijn geestelijke parelen*. De heilige Paulus roemde meer over zijn ijzeren keten, dan wanneer het een gouden keten geweest was, Hand. 28:20.

- (3) Bedenkt wat Jezus Christus voor ons geleden heeft. Calvijn zegt, *dat Christus ganse leven niet anders was dan één aaneenschakeling van lijden*. Christen, hoe is uw lijden?
- Bent u arm, Christus was ook arm, Matth. 8:20: "De vossen hebben holen, en de vogelen des hemels nesten. Maar de Zoon des mensen heeft niet waar Hij het hoofd nederlegge."
 - Bent u omringd door uw vijanden? Christus ook, Hand. 4:27: "Tegen Uw heilig Kind Jezus, Welken Gij gezalft hebt, zijn vergaderd beide Herodes en Pontius Pilatus met de heidenen", enz.
 - Veinzen onze vijanden godsdienstigheid? Christus vijanden evenzeer, Matth. 27:6: "De Overpriesters de zilveren penningen nemende, zeiden: Het is niet geoorloofd dezelve in de offerkist te leggen, dewijl het een prijs des bloeds is." Dat zijn nog eens heilige vervolgers!
 - Wordt u versmaad en bespot? Christus mede, Matth. 27:29: "Vallende op hun knieën voor Hem, bespotten zij Hem, zeggende: Wees gegroet, Gij Koning der Joden." Wordt u gelasterd, Christus ook, Matth. 9:34: "De Farizeeën zeiden: Hij werpt de duivelen uit door den overste der duivelen."
 - Wordt u smadelijk mishandeld? Zulks overkwam Christus, Marc. 14:65: "En sommigen begonnen Hem te bespuwen."
 - Wordt u door vrienden verraden? Christus mede, Lukas 22:48: "Judas, verradt gij den Zoon des mensen met een kus?"
 - Wordt uw goed gepakt, en werpen de goddelozen er het lot over? Evenzo handelden ze met Christus, Matth. 27:35: "Zij verdeelden Zijn klederen, het lot werpende."
 - Lijden wij onschuldig? Zo leed Christus; Zijn eigen rechters sprak Hem vrij, Lukas 23:4: "Pilatus zeide tot de Overpriesters en de scharen: Ik vind geen schuld in dezen Mens."
 - Wordt u wreed gekneveld, en zonder erbarmen tot het lijden weggesleept? Christus vooral niet minder, Matth. 27:2: "En Hem gebonden hebbende, leidden zij Hem weg."
 - Lijdt u een smadelijke dood? Dat deed Christus, Lukas 23:33: "Toen zij kwamen op de plaats genaamd Hoofdschedelplaats, kruisigden zij Hem aldaar." Zij gaven Hem gal en edik te drinken; 't eerste was een uitbeelding van de bitterheid, en het andere van de scherpheid Zijns doods. Christus heeft niet alleen het bloed des kruises, maar ook de vloek des kruises op Zich genomen, Gal. 3:13: Hij voerde een bange zielsstrijd, Matth. 26:38: "Mijn ziel is geheel bedroefd tot de dood toe." Christus ziel was met een wolk van Gods gramschap bedekt. De Griekse Kerk noemt het, wanneer ze spreekt over Christus lijden, een "onbekend lijden." Leed

de Heere Jezus dit alles voor ons, en zullen wij dan geen vervolging lijden om Zijns Naams wil? Zegt dan met de heilige Ignatius: "Ik ben gewillig en bereid voor Christus te sterven, want Christus, Mijn Liefste, is gekruisigd." Onze drinkbeker betekent niet-met-al vergeleken bij de drinkbeker die Christus gedronken heeft. Zijn drinkbeker was met Gods toorn vermengd; en als Christus de toorn Gods voor ons droeg, dan mogen wij wel de toorn der mensen dragen voor Hem.

- (4) Groot is de eer, die wij Christus en de Godsdienst door het lijden toebrengen. 't Betekende een eer voor Caesar dat hij zulke soldaten had, die met honger en koude vochten, en allerlei ongemak op hun tochten verdragen konden. 't Is Christus een ere, dat Hij zulke soldaten onder Zijn banier heeft, die bereid en vaardig zijn alles voor Hem te wagen en op het spel te zetten. 't Bewijst dat Hij een goede Meester is, wanneer Zijn knechts Zijn livrei willen dragen, ook al is die met smaadheid gehoord en met bloed gevoerd. Paulus ijzeren keten deed de godsdienst een gouden keten dragen. Tertullianus zegt van de heiligen in zijn tijd, dat ze hun kruis zo gewillig en blijmoedig opnamen, alsof het hun kroon en vrijlating betekende. O, welk een eer was dit voor de waarheid, dat ze door de martelaars in de vlammen omhelsd werd! En zoals het lijden der heiligen 't Evangelie versiert, zo wordt ook het Evangelie daardoor uitgebreid en voortgeplant. Basilius zegt *dat de ijver en standvastigheid der martelaren in de eerste eeuwen vele heidenen tot christenen gemaakt heeft*. De regen van bloed heeft de Kerk ten allen tijde vruchtbaar gemaakt, Fil. 1:13. Paulus banden maakten voor de waarheid meer ruimte en uitbreiding. Te allen tijde heeft het Evangelie in de as der martelaren mogen groeien en bloeien.
- (5) 't Is hetgeen waartoe wij ons in de Heilige Doop verplicht en verbonden hebben. Daar hebben wij op een solemnele en plechtige wijze beloofd, dat wij de zaak van Christus zullen voorstaan, en dat wij onder Zijn banier getrouw zullen zijn tot de dood. En hoe menigmaal hebben wij de eed van trouw aan de Heere Jezus Christus, in het gebruik van het hoogwaardige Avondmaal vernieuwd, dat wij Zijn getrouwe dienstknechten zullen zijn, en dat ons zelfs de dood niet van Hem scheiden zal! Als wij nu, geroepen zijnde, weigeren om vervolging te lijden om Zijns Naams wil, dan zal Christus onze Doop als een aanklager tegen ons aanvoeren. Christus heet de Leidsman onzer zaligheid, Hebr. 2:10. Wij hebben onze naam aan deze Kapitein gegeven en ons onder ede tot Zijn dienst verplicht. Als wij nu uit vreze het vaandel in de steek laten en Hem trouweloos verlaten, betekent dat meened in de hoogste graad. En hoe zullen wij Christus Jezus in de jongste dag onder de ogen durven komen? De eed die niet onverbrekkelijk wordt, zal onfeilbaar gestraft worden. Waar komt de vliegende rol vol vloeken anders dan in het huis desgenen die valselijk zweert? Zach. 5:3, v.
- (6) Onze verdrukkingen zijn licht, 2 Kor. 4:17: "Want onze lichte verdrukking, die" enz. Wel zwaar voor vlees en bloed, maar licht voor het geloof. Onze verdrukking is licht in drieërlei opzicht.
- Ten 1^e *Ten aanzien van de zonden*. Wien de zonde zwaar valt, zal het kruis licht vallen. De zonde deed Paulus uitroepen: "Ik ellendig mens!" Rom. 7:14. Hij klaagt niet over zijn ijzeren keten, maar over zijn zonde. Een sterker geluid dooft een minder. Wanneer de zee een sterk gebruis laat horen, dan zijn de rivieren stil. Wie

de last van zijn zonden gevoelt en ziet, hoe hij God vertoornd heeft, hem zal het juk der verdrukking licht schijnen, Micha 7:9.

- Ten 2e. *Ten aanzien van de hel*. Wat is de vervolging (vergeleken) bij de verdoemenis? Wat betekenen de ketenen der gevangenis bij de ketenen der duisternis? Wat is het vuur van het martelaarschap in vergelijking met het vuur der hel? Niet meer dan een speldeprik bij een doodwonde. "Wie kent de sterkte Uws toorns?" Ps. 90:11. Christus Zelf kon die toorn niet gedragen hebben, als Hij niet meer dan een bloot Mens geweest was.
- Ten 3e. *Ten aanzien van de heerlijkheid*. 't Gewicht der heerlijkheid maakt de vervolging licht. Al waren - zegt Chrysostomus - de smarten en pijnen van alle mensen in de wereld op één mens gelegd, dan nog zouden ze niet voldoende zijn voor één uur verblijf in de hemel. En als de vervolging licht is, dan moeten wij ze in zeker opzicht licht achten en licht opnemen. Laat ons dan niet bezwijken door ongelooft, noch murmureren door ongeduld.

(7) Ons lijden. is kort, 1 Petrus 5:10: "Nadat wij een weinig tijds zullen geleden hebben." Onze verdrukkingen mogen ons drukken, maar zullen niet eeuwig drukken. De verdrukking wordt bij een beker vergeleken. Klaagl. 4:21. De goddelozen drinken uit een zee van toorn, die, omdat ze grond noch oever heeft, nimmer kan leeggedronken worden. Maar 't is slechts een beker, waar de bloedgetuigen uit drinken, en God zal zeggen: "Laat deze beker voorbijgaan", Ps. 125:3: "De scepter der goddeloosheid zal niet rusten op het lot der rechtvaardigen." De scepter moge er zijn, maar ze zal daar niet rusten. Christus noemt Zijn lijden één uur, Lukas 22:53. Kunnen wij niet één uur lijden? De vervolging is een bitter, maar een kort uur. Al bezit ook de verdrukking een prikkel om te pijnigen, toch heeft ze ook vleugels om te vliegen, Jes. 35:10: "Droefenis en zuchting zullen wegvlieden." 't Zal maar een kleine tijd duren, en dan zullen de heiligen een daad van verlichting verkrijgen. Zij zullen niet meer wenen, niet meer lijden; zij zullen van de pijnbank afgenomen worden, en in Christus schoot gelegd worden. Gods volk zal niet altijd in de ijzeren oven zijn. Er zal eenmaal een jubeljaar van vreugdetijd aanbreken. 't Water der vervolging zal als een landvloed spoedig opdrogen.

(8) Terwijl wij voor Christus lijden, zo lijden wij mét Christus, Rom. 8:17: "Zo wij anders met Hem lijden", enz. Jezus Christus draagt een stuk lijden met ons mee. Och, zegt een christen, ik zal het niet kunnen volhouden. Maar bedenkt, dat u met Christus lijdt, en dat Christus u helpt lijden. Zoals onze gezegende Zaligmaker zeide, Joh. 16:32: "Ik ben niet alleen, want de Vader is met Mij", zo mag een gelovig kind Gods zeggen: "Ik ben niet alleen, mijn Christus is met mij, en Die draagt het zwaarste stuk van het kruis." 2 Kor. 12:9: "Mijn genade is u genoeg", Deut. 33:27: "Van onder Zijn eeuwige armen." Legt Christus ons het juk der vervolging op, dan zal Hij ons met Zijn armen ondersteunen. De Heere Jezus wil ons niet alleen kronen wanneer wij overwinnen, maar ook kracht geven óm te overwinnen. Wanneer de draak strijdt tegen de Godzaligen, dan is Christus de Michaël, Die hen bijstaat en ze helpt overwinnen, Dan. 12:1.

(9) Wie vervolging weigert te lijden, zal nooit vrij zijn van lijden.

Welk lijden?

- *Inwendig lijden*. Wie voor het geweten niet lijden wil, zal in het geweten lijden. Nadat Franciscus Spira de leer, die hij eens beleden had, weer afgezworen had,

verkeerde hij in een grote schrik des gemoeds, zodat hij a.h.w. levend geanatomiseerd werd. Hij verklaarde dat hij de kwellingen der verdoemden in zijn ziel gevoelde. Hij die voor de staak vreesde, kwam op de pijnbank der consciëntie. Uiterlijk lijden. Pendleton weigerde om Christus wil te lijden. Niet lang daarna gebeurde het, dat zijn huis in brand raakte, en hij verbrandde in zijn huis. Wie om Christus wil niet branden wilde, moest naderhand branden om zijn zonden.

- *Eeuwig lijden*; Judas, vers 7: "Dragende de straf des eeuwigen vuurs." Dit tegenwoordige leven kan de mens niet van zijn gelukzaligheid beroven. Zalig zijn die vervolgd worden, enz. Wij bedoelen niet: zalig zijn de rijken. Neen, maar: zalig zijn die vervolgd worden. Jak. 1:12: "Zalig is de man die verzoeking verdraagt", 1 Petrus 3:14: "Indien gij lijdt om der gerechtigheid wil, zo zijt gij zalig."

(10) Dat de vervolging ons niet van onze gelukzaligheid kan ontbloten, zal ik op vijf manieren aantonen:

1. Zij die God tot hun God hebben, zijn gelukkig, Ps. 144:15: "Welgelukzalig is het volk, welks God de HEERE is." Maar de vervolging kan niet beletten dat God onze God zoude zijn, Dan. 3:17: Onze God is machtig ons te verlossen. Hoewel vervolgd, toch konden ze zeggen "onze God." Daarom kan de vervolging niet verhinderen, dat wij gelukzalig zouden zijn.
2. Wie God bemint, is gelukzalig. Maar de vervolging kan de liefde Gods niet verhinderen, Rom. 8:35: "Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? Verdrukking of vervolging?" De goudsmid heeft zijn goud even zo lief wanneer het in het vuur is, dan wanneer het in zijn zak zit. God heeft Zijn kinderen even lief in tegen-, als in voorspoed, Openb. 3:19: "Zo wie Ik liefheb, dien bestraf en kastijd Ik." God bezocht Zijn kinderen in de gevangenis, Hand. 23:11: "Heb goeden moed, Paulus." God verzoet hun lijden, 2 Kor. 1:5: "Gelijk het lijden van Christus overvloedig is in ons, also is ook door Christus onze vertroosting overvloedig." Zoals de moeder haar kind een bitter pilletje moet ingeven, maar het dan een stukje suikergoed geeft. De vervolging is een bittere pil, maar God geeft de vertroosting van Zijn Geest om ze te veraangenamen. Als de vervolging Gods liefde niet verhinderen kan, dan kan ze ook onze gelukzaligheid niet verhinderen.
3. Degenen voor wie Christus bidt, die zijn gelukzalig; maar die vervolgd worden, hebben Christus gebed voor zich, Joh. 17:11: "Heilige Vader, bewaar ze in Uwen Naam, die Gij Mij gegeven hebt." Hoewel het voor alle gelovigen opgezonden werd, raakt dit gebed toch in het bijzonder Christus discipelen, als degenen aan wie Hij voorzegde dat ze martelaren zouden zijn, Joh. 16:22. Nu, als de vervolging Christus gebed voor ons niet kan verhinderen, veel minder kan ze dan onze gelukzaligheid beletten of wegnemen.
4. Gelukzalig zijn ze, die van hun zonde gereinigd zijn. Maar de vervolging reinigt van zonde en zuivert ze uit, les. 27:9, Hebr. 12:11. De vervolging is een middel, om het trotse vlees uit te bijten; een wan om ons van het kaf te zuiveren; een vuur om ons te louteren. De vervolging is een medicijn dat God Zijn kinderen toepast, om hun verkeerde vochten weg te nemen. Stellig kan hetgeen de zonde uitzuivert, onze gelukzaligheid niet verhinderen.
5. Bedenkt ook vooral de heerlijke vergelding die op het lijden volgt: Hunner is het Koninkrijk der hemelen. *De hope der vergelding*, zegt Basilius, *is van grote kracht en werking*. Mozes had een oog op de vergelding des loons, Hebr. 11:26. Ja,

Christus Zelf, Hebr. 12:2. Velen hebben grote dingen gedaan, in de hoop op een tijdelijke vergelding. Camillus stelde zijn leven in de weegschaal - toen hij zijn vaderland door de Fransen bedreigd zag -, teneinde eer en roem te behalen. Wagen nu de mensen hun leven voor wat tijdelijke eer, wat zullen wij dan niet doen om de vergelding der heerlijkheid? Een koopman, zegt Chrysostomus, geeft niets om een storm op zee, maar is bedacht op de winst en het voordeel, wanneer het schip behouden de haven bereikt. Zo moet een christen niet al te zeer zich bekommeren over zijn tegenwoordige lijden, maar denken aan de rijke vergelding, wanneer hij in de haven der eeuwige gelukzaligheid behouden zal aangekomen zijn. "Uw loon is groot in de hemelen", vers 12. 't Kruis is een gouden ladder, waarlangs wij naar de hemel omhoog klimmen. Een christen kan zijn leven verliezen, maar niet zijn vergelding. Hij kan zijn hoofd kwijtraken, maar niet zijn kroon. Zal hij die een beker koud water geeft, zijn loon niet verliezen, veel minder hij, die een teug warm bloed geeft. De vergelding der heerlijkheid kan al de wateren van Mara verzoeten, en moet een spoorslag zijn tot het martelaarschap.

Opmerking. Niet dat wij dit loon door ons lijden verdienen kunnen, Openb. 2:10: "Ik zal u de kroon des levens geven." De vergelding des levens is een Testament van de vrije genade. Helaas, welke gelijkvormigheid bestaat ertussen een druppel bloed en een gewicht der heerlijkheid? Zelfs Christus, voor zover Hij alleen maar Mens was (Zijn Godheid terzijde stellende) verdiende niet door Zijn lijden. Want:

1. Christus was als Mens ook maar een schepsel. Maar nu kan een schepsel bij de Schepper niets verdienen.
2. Het lijden van Christus, voor zover Hij slechts Mens was, was eindig, en kon derhalve geen oneindige heerlijkheid verdienen. Weliswaar was Zijn lijden, voor zover Hij God was, verdienstelijk. Maar als u Hem aanmerkt als louter Mens, dan was het niet-met-al. Hierop leg ik zoveel nadruk tegenover de Roomsden. Als Christus lijden - voor zover Hij slechts Mens was (ook al stond Hij als Mens boven de Engelen!) - niet verdienen kon: welke mens op aarde, welke profeet of martelaar kan dan door zijn lijden iets verdienen? Echter, al hebben wij geen vergelding krachtens verdienste, toch zullen wij ze hebben "uit genade." Dat betekent in de tekst: "Uw loon is groot in de hemelen." De gedachten aan deze vergelding behoren de christenen te bemoedigen. Ziet op de kroon, en bezwijkt, zo u kunt. De vergelding gaat even ver onze gedachten te boven, als ze buiten de omtrek van onze verdiensten ligt. Wie door een diep water moet waden, vestigt zijn ogen op het vasteland dat voor hem ligt. Terwijl de christenen door de diepe wateren der vervolging waden, moeten ze de ogen huns geloofs op het land der belofte gevestigd houden: "Uw loon is groot in de hemelen." Die het kruis geduldig dragen, die zullen de kroon triomfantelijk dragen.
3. Christus' kruisdragers zullen een groter mate heerlijkheid ontvangen, Matth. 19:28. God heeft Zijn hoogste zetels, ja Zijn tronen (gereed) voor zijn martelaren. Weliswaar zal hij, die de minste mate der heerlijkheid - als deurwachter - in de hemel geniet, voldoende hebben. Maar zoals Jozef aan Benjamin een dubbel portie gaf boven al zijn broederen, zo wil God Zijn kruisdragers een dubbele portie der heerlijkheid schenken. De ene hemelkring is hoger dan de andere; de ene ster helderder dan de andere. De bloedgetuigen van God zullen in glans en luister boven anderen uitsteken in de hemelse horizon.
4. Och, ziet dikwijls op de vergelding des loons. Al de zijde van Perzië, de specerijen van Arabië en het goud van Ofir kunnen bij deze heerlijke vergelding niet vergeleken worden. Hoe behoort dan de overdenking hiervan ons in onze

verdrukkingen met heilige kloekheid te stalen en te wapenen! Toen ze Basilius met een verbanning bedreigden, vertroostte hij zichzelf ermee, dat hij Of onder de hemel óf in de hemel zijn zou. 't Was de hope op deze vergelding, die de martelaars uit de eerste eeuw zo bemoedigde, dat, wanneer hun wierook in handen gegeven en van hen - tot behoud van hun leven - niet meer gevergd werd dan alleen maar een weinig van die wierook ter ere van de afgod op het altaar te sprenkelen, zij liever wilden sterven dan zoiets te doen. Deze heerlijke vergelding in de hemel wordt *een heersen met Christus* genoemd, 2 Tim. 2:12: "Indien wij verdragen, wij zullen ook met Hem heersen." Eerst martelaren, en dan koningen. Julianus vereerde allen die in zijn oorlogen verslagen werden. De Heere Jezus doet niet minder.

5. Na der heiligen kruisiging volgt hun kroning: *zij zullen heersen*. De goddelozen heersen eerst en lijden daarna. De Godzaligen lijden eerst, en heersen daarna. De heiligen zullen een gelukzalig rijk hebben, 't zal zowel vreedzaam als duurzaam zijn. Wie zou niet door bloed naar deze kroon zwemmen? Wie zou niet blijmoedig lijden? Christus zegt: "Verblijdt en verheugt u", vers 12. 't Woord in de grondtekst betekent "vreugde-bedrijven, van vreugde opspringen." Christenen moeten verheugd en verblijd zijn in de Geest, wanneer ze het gewicht der heerlijkheid aanschouwen.

- (10) Wilt u bekwaam zijn om te lijden, dan moet u gedurig in den gebede zijn. Bidt God dat Hij u met een geest van ijver en grootmoedigheid bekleedt, Fil. 1:29: "Want u is uit genade gegeven in de zaak van Christus, niet alleen in Hem te geloven, maar ook voor Hem te lijden." Bekwaam te zijn om te lijden, is een gave Gods; bidt om die gave. Denkt niet dat u van uzelf bekwaam bent om uw leven en vrijheid voor Christus af te leggen. Petrus had een grote gedachte van zichzelf, Joh. 13:37: "Ik zal mijn leven voor U zetten! Maar Petrus sterkte bedroog hem en bracht hem ten val. Petrus had hebbelijke genade, maar hem ontbrak helpende genade. Een christen heeft de frisse koelte van de hemel nodig. Bidt om de vrijmoedige Geest Die u in uw lijden ondersteunt. 't Vuur maakt het vat van de pottenbakker hard, dat tevoren week en buigzaam was. Zo maakt het vuur des Geestes de mensen hard tegen het lijden. Bidt dat God u wil maken als een aambeeld, dat gij de slagen der vervolgers met een onverwinnelijk geduld moogt doorstaan.

Einde

Aanhangsel of besluit van de zaligheden.

Over 1 Johannes 5:3.

"Zijn geboden zijn niet zwaar."

U hebt gezien wat Christus vraagt: armoede des geestes, reinheid van hart, zachtmoedigheid, barmhartigheid, blijdschap en vreugde in het verduren van vervolging, enz. Opdat nu niemand aan deze bevelen van Christus geërgerd moge worden, heeft het mij goed gedacht (bij wijze van afsluiting van de voorgaande verhandeling) mogelijke vooroordelen uit de gemoederen der mensen weg te nemen, door middel van deze verzoetende en verzachtende Schriftplaats: "Zijn geboden zijn niet zwaar."

De blaam-schuwe wereld wrijft de godsdienst deze smet aan, dat hij zwaar en moeilijk is, Mal. 1:13: "Ziet, wat een vermoeidheid!" Opdat Hij ons tot Zijn gehoorzaamheid zou nodigen en aanmoedigen, beeldt de Heere de godsdienst uit in zijn levendige kleuren, en vertoont ze ons in zijn volle luister en schoonheid, zoals ze is, in deze woorden: "Zijn geboden zijn niet zwaar." Terecht kan deze tekst een verzoetend ingrediënt van de godsdienst genoemd worden, daar hij dient tot wegneming van die scherpheid en zurigheid, die de vleselijke wereld in de wegen Gods aanwezig acht te zijn.

(Daarna volgt de preek)